

Thinking Real Estate?

BUYERS we'll find the right home for you. We have a common goal: Making you a homeowner.

SELLERS we know your local markets

Pradeep Singh

847-322-5832

iShowHomes@Yahoo.com

www.Tajhomegroup.com

20 S. Roselle Rd., Schaumburg, IL 60193

Residential Brokerage

BIG BAZAAR

Grocery, Sweets & Catering

5425 E. Thompson Rd. Indianapolis IN 46237

*Fresh Vegetables Every Thursday

Buffet

Mon to Sat. 11am to 3pm
Sunday 2pm to 7pm

*Book your catering now.

Ask for, Baljinder S. Ben Ph: 317-640-2400

Like our Facebook page: BigBazaarIndianGrocery

Buying/Selling in Michigan

All types of Residential & Commercial properties. Gas Stations, Liquor Stores, Hotels, Plazas, Truck Terminals etc.

All types of loans.

Landmark Realty

40600 Ann Arbor Rd., Suite# 150, Plymouth, MI 48170

Call: 734-751-4455

rajsshergill@yahoo.com

Raj Shergill Associate Broker

Twentieth Year of Publication

ਮਿਡਵੈਸਟ ਐਡੀਸ਼ਨ

Price 50¢

Email: punjabtimes1@gmail.com

www.punjabtimesusa.com

ਸ਼ਿਕਾਗੋ, ਸੈਨ ਫਰਾਂਸਿਸਕੋ ਅਤੇ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਤੋਂ ਇਕੋ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹਫਤਾਵਾਰ

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼

Punjab Times, Vol 20, Issue 52, December 28, 2019

20451 N. Plum Grove Rd., Palatine, IL 60074

Ph:847-359-0746, Fax:847-705-9388

ਹਿੰਦੂਤਵਵਾਦੀਆਂ ਦਾ ਫਿਰਕੂ ਰੱਥ ਡੋਲਿਆ

ਝਾਰਖੰਡ ਵਿਚ ਫਿਰਕੂ ਲਾਮਬੰਦੀ ਟੋਟੇ-ਟੋਟੇ ਹੋਈ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਭਾਜਪਾ ਦੀਆਂ ਫਿਰਕੂ ਰਣਨੀਤੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲਾਮਬੰਦੀ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ, ਝਾਰਖੰਡ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਚੋਣ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੇ ਇਸ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਕਾਫੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਸਾਫ਼ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਕੇਂਦਰੀ ਅਤੇ ਇਸ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਹਿੰਦੂਆਂ ਵੀ ਭਗਵਾ ਧਿਰ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਝਟਕਾ ਲੱਗਣਾ ਇਹੀ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਅਵਾਜ਼ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਲੋਕ ਮਸਲਿਆਂ ਦੀ ਥਾਂ ਅੰਨ੍ਹੇ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ ਵਾਲੀ ਰਣਨੀਤੀ ਤੋਂ ਮੂੰਹ ਫੇਰਨ ਲੱਗੀ ਹੈ।

ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਝਾਰਖੰਡ ਮੁਕਤੀ ਮੋਰਚਾ (ਜੇ.ਐਮ.ਐਮ.) ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਬਣਿਆ ਜੇ.ਐਮ.ਐਮ.-ਕਾਂਗਰਸ-ਆਰ.ਜੇ.ਡੀ. ਗੱਠਜੋੜ 81 ਮੈਂਬਰੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿਚੋਂ 47 ਸੀਟਾਂ ਜਿੱਤ ਕੇ ਸਰਕਾਰ ਕਾਇਮ ਕਰੇਗਾ; ਜਦਕਿ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਧਿਰ ਭਾਜਪਾ 25 ਸੀਟਾਂ ਉੱਤੇ ਹੀ ਸਿਮਟ ਗਈ ਹੈ। ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰ ਰਹੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਰਘੂਬਰ ਦਾਸ ਆਪਣੀ ਸੀਟ ਵੀ ਨਹੀਂ ਬਚਾ ਸਕੇ।

ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਇਸ ਦੁਰਗਤੀ ਤੋਂ ਸਿਆਸੀ ਮਾਹਿਰ ਵੀ ਹੈਰਾਨ ਹਨ। ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਮਾਰਚ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਦਾ ਦੋ-ਤਿਹਾਈ ਨਕਸ਼ਾ ਭਗਵੇ ਰੰਗ ਵਿਚ ਰੰਗਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਫਿਰ ਇਕ-ਇਕ ਕਰ ਭਾਜਪਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਰਾਜਾਂ ਤੋਂ ਹੱਥ ਧੋ ਬੈਠੀ। ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਵਿਚ ਉਸ ਕੋਲੋਂ ਸੱਤਾ ਖੁੱਸੀ। ਜਿਥੇ 2018 ਵਿਚ ਭਾਜਪਾ 21 ਰਾਜਾਂ ਵਿਚ ਸੱਤਾ ਵਿਚ ਸੀ, ਹੁਣ 2019 ਵਿਚ ਸਿਰਫ 15 ਰਾਜ ਤੱਕ ਰਹਿ ਗਈ ਹੈ।

ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਭਾਜਪਾ ਤਿੰਨ ਰਾਜਾਂ ਵਿਚ ਹਾਰ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਰਾਜਸਥਾਨ, ਛਤੀਸਗੜ੍ਹ ਅਤੇ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਦਸੰਬਰ 2018 ਵਿਚ ਹੋਈਆਂ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਇਸ ਨੂੰ

ਹਾਰ ਮਿਲੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਸੱਤਾ ਵੀ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲ ਗਈ। ਹਰਿਆਣੇ ਵਿਚ ਭਾਜਪਾ, ਸਰਕਾਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਬਹੁਮਤ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਵਿਚ ਨਾਕਾਮ ਰਹੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਜਨਨਾਇਕ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈਣਾ ਪਿਆ।

ਸਾਲ 2017 ਵਿਚ ਭਾਜਪਾ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਤਕਰੀਬਨ 68

ਫੀਸਦੀ ਆਬਾਦੀ ਉੱਤੇ ਸ਼ਾਸਨ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਭਾਜਪਾ ਲਗਾਤਾਰ ਇਕ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਕ ਸੂਬੇ ਤੋਂ ਚੋਣਾਂ ਹਾਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਯਾਦ ਰਹੇ ਕਿ 2014 ਵਿਚ ਭਾਜਪਾ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਵੱਡੇ ਵਾਅਦੇ ਕਰਕੇ ਕੇਂਦਰੀ ਸੱਤਾ ਵਿਚ ਆਈ ਸੀ ਪਰ ਸੱਤਾ ਮਿਲਦਿਆਂ ਹੀ ਲੋਕ ਮਸਲੇ ਪਰ੍ਹਾਂ ਕਰੇ ਆਪਣੀ ਫਿਰਕੂ ਸੋਚ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਗੜ੍ਹ ਰੱਖਿਆ ਦੇ ਨਾਮ ਉੱਤੇ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਉੱਤੇ ਜ਼ੁਲਮ ਢਾਹੇ ਗਏ। ਇਸ ਧੱਕੇਸ਼ਾਹੀ ਖਿਲਾਫ ਆਵਾਜ਼ ਚੁੱਕਣ

ਵਾਲੇ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀਆਂ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ਧ੍ਰੋਹੀ ਦੱਸ ਕੇ ਪਰਚੇ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ। 2014 ਤੋਂ 2019 ਤੱਕ ਆਪਣੀ ਪੰਜ ਸਾਲਾ ਸੱਤਾ ਵਿਚ ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਲੋਕ ਮਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਲਾਭੇ ਕਰਕੇ ਸਭ ਕੁਝ ਫਿਰਕੂ ਅਤੇ ਅੰਨ੍ਹੇ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ ਦੇ ਰੰਗ ਵਿਚ ਰੰਗਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨੋਟਬੰਦੀ ਤੇ ਜੀ.ਐਸ.ਟੀ. ਵਰਗੇ ਮਾਰੂ ਫੈਸਲਿਆਂ ਕਾਰਨ ਲੋਕ ਰੋਹ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਪਿਆ। ਇਸੇ ਲਈ 2019 ਦੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਭਗਵਾ ਧਿਰ ਨੇ ਲੋਕ ਮਸਲਿਆਂ ਦੀ ਥਾਂ ਸਾਰਾ ਜ਼ੋਰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੱਚੀ ਦੇਸ਼ ਭਗਤ ਧਿਰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਉੱਤੇ ਹੀ ਲਾ ਦਿੱਤਾ।

ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿਚ ਪੁਲਵਾਮਾ ਹਮਲਾ ਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਉੱਤੇ ਸਰਜੀਕਲ ਸਟ੍ਰਾਈਕ ਇਸੇ ਰਣਨੀਤੀ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਸੀ ਜੋ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ ਸਫਲ ਵੀ ਰਹੀ ਪਰ ਸਰਕਾਰ ਬਣਦਿਆਂ ਹੀ ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿਚੋਂ ਧਾਰਾ 370 ਖਤਮ ਕਰਨਾ, ਅਜੁੱਧਿਆ ਵਿਚ ਰਾਮ ਮੰਦਰ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦ ਤੋਂ ਹੁਣ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਬਿੱਲ ਵਿਚ ਸੋਧ ਬਹਾਨੇ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨੇ ਉੱਤੇ ਲੈਣ ਦੀ ਰਣਨੀਤੀ ਪੁੱਠੀ ਪੈਂਦੀ ਜਾਪ ਰਹੀ ਹੈ।

ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਝਾਰਖੰਡ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮਾਰ ਆਦਿਵਾਸੀ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਪਈ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ, ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਆਪਣੀ 5 ਸਾਲਾ ਸੱਤਾ ਦੌਰਾਨ ਅਜਿਹੇ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਏ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਆਦਿਵਾਸੀਆਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਸਨਅਤਕਾਰਾਂ ਤੇ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਜਗਤ ਨੂੰ ਦੇਣਾ ਆਸਾਨ ਹੋ ਗਿਆ। ਭਾਵੇਂ ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਵਿਕਾਸ ਤੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦਾ ਨਾਅਰੇ ਦਿੱਤਾ ਪਰ ਇਹ ਰਣਨੀਤੀ ਪੁੱਠੀ ਪੈ ਗਈ।

ਲੋਕ ਰੋਹ ਨੇ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਜੜ੍ਹਾਂ ਹਿਲਾਈਆਂ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਸੋਧ ਕਾਨੂੰਨ ਮਾਮਲੇ ਉੱਤੇ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਘਿਰ ਗਈ ਹੈ। ਇਕ ਪਾਸੇ ਪੂਰੇ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਉਠੇ ਰੋਹ ਨੇ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਗੋਡਿਆਂ ਪਰਨੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਭਾਈਵਾਲ ਧਿਰਾਂ ਵੀ ਸਾਥ ਛੱਡ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ, ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਕੁਝ ਉੱਤਰ-ਪੂਰਬੀ ਸੂਬਿਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ ਗੈਰ-

ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਵਾਲੇ ਸੂਬੇ ਤਜਵੀਜ਼ਤ ਐਨ.ਆਰ.ਸੀ. (ਨੈਸ਼ਨਲ ਰਜਿਸਟਰ ਆਫ ਸਿਟੀਜ਼ਨ) ਦੀ ਮੁਖਾਲਫਤ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਦਰਕਿਨਾਰ ਕਰਕੇ ਹਰ ਮੁੱਦੇ ਉੱਤੇ ਭਾਜਪਾ ਦਾ ਸਾਥ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਭਾਈਵਾਲ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਬਾਦਲ ਵੀ ਕੁਝ ਵੱਖਰੇ ਸੁਰ ਅਲਾਪ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪਾਰਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਐਕਟ ਵਿਚ ਮੁਸਲਿਮ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਥਾਂ ਦੇਣ ਦੀ ਮੰਗ ਉੱਤੇ ਅੜ ਗਿਆ ਹੈ। ਬਿਹਾਰ ਵਿਚ ਭਾਜਪਾ ਦੇ

(ਬਾਕੀ ਸਫਾ 6 ਉੱਤੇ)

India Palace Restaurant And Banquet Hall

Restaurant-Fine Indian Cuisine

4213 Lafayette Road, Indianapolis, IN (Ph:317-298-0773)

Banquet Hall Available Up to 550 People

Amber Indian Restaurant

Restaurant-Fine Indian Cuisine

12510 N. Meridian St., Carmel, IN Ph: 317-580-0828

We do private party's & catering at your home or business.

Call, Lakhvir S. Johal

Ph: 317-709-7800

www.indianpalaceindy.com

www.AmberIndianRestaurantCarmel.com

WorldWide Travel, Inc

ਅੱਜ ਹੀ ਕਾਲ ਕਰੋ 24 ਘੰਟੇ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਸੇਵਾ

ਦਿੱਲੀ \$895

ਟੈਕਸ ਸਮੇਤ

734 838 9998

Fare shown above is for departure from Jan 15th, 2020 and subject to availability, other conditions apply. Please call for more details

ਸਤਿ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ

Regal Jewels

Ph: 773-262-4377

www.Regaljewels.com

ਤੁਹਾਡੇ ਆਪਣੇ ਲੋਗ, ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ, ਆਪਣੇ ਸਟੋਰ

Rajveer S. Gill 847-907-1525

2625 W. Devon Ave. Chicago, IL 60659 Email: regaljewelsinc@gmail.com

Diamonds
ਡਾਇਮੰਡ
22kt Gold
22kt ਸੋਨਾ
24kt Gold
24kt ਸੋਨਾ

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਫਰਜ਼ੀ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਦੌਰਾਨ 6733 ਮੌਤਾਂ ਬਾਰੇ ਹੋਇਆ ਖੁਲਾਸਾ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਕਾਲੇ ਦੌਰ ਦੌਰਾਨ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਝੂਠੇ ਪੁਲਿਸ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ 'ਚ ਮਾਰ ਕੇ ਅਣਪਛਾਤਿਆਂ ਵਜੋਂ ਸਾਡੇ ਗਏ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਬਾਰੇ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਖਾਲੜਾ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਚ ਵਾਂਗ ਹੀ ਪੰਜਾਬ ਡਾਕੂਮੈਂਟ ਐਂਡ ਐਡਵੋਕੇਸੀ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ (ਪੀ.ਡੀ.ਏ.ਪੀ.) ਸੰਸਥਾ ਵੱਲੋਂ ਦੋ ਸਾਲ ਦੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਚ 'ਚ 6733 ਮੌਤਾਂ ਹੋਣ ਦਾ ਹੈਰਾਨਕੁੰਨ ਖੁਲਾਸਾ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਆਗੂ ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ ਨੇ ਇਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਐਸ.ਆਈ.ਟੀ. ਬਣਾਉਣ, ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਪਿੱਛੇ ਕਾਰਨਾਂ ਤੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਸੇਵਾ ਮੁਕਤ ਜੱਜ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਉਣ, ਮ੍ਰਿਤਕਾਂ ਦੇ ਵਾਰਸਾਂ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ, ਮੁੜ ਵਸੇਵਾਂ ਕਰਵਾਉਣ ਤੇ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਸਬੂਤ ਮਿਲਣ ਉੱਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕੇਸ ਚਲਾਉਣ ਅਤੇ ਹੋਰ ਢੁਕਵੀਂ ਹਦਾਇਤ ਦੇਣ ਦੀ ਮੰਗ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਐਡਵੋਕੇਟ ਆਰ.ਐਸ.ਬੈਂਸ ਰਾਹੀਂ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈਕੋਰਟ ਵਿਚ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਇਸ ਮੰਗ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਪਰ ਮਾਮਲਾ ਪੰਜਾਬ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਹਾਈਕੋਰਟ ਜਾਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਚੀਫ ਜਸਟਿਸ ਆਰ.ਐਸ. ਝਾਅ ਤੇ ਜਸਟਿਸ ਰਾਜੀਵ ਸ਼ਰਮਾ ਦੀ ਬੈਂਚ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਮਾਮਲੇ ਕਾਫੀ ਪੁਰਾਣੇ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਤੇ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵਾਪਰੀਆਂ ਨੂੰ ਕਈ ਸਾਲ ਬੀਤ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਪਰ ਵਕੀਲਾਂ ਨੇ ਪੈਰਵੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਖਾਲੜਾ ਦੀ ਜਾਂਚ ਉਪਰੰਤ ਅਜਿਹੀਆਂ ਮੌਤਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਬਕਾਇਦਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਬਿਠਾਇਆ ਸੀ ਪਰ ਕਿਉਂਕਿ ਖਾਲੜਾ ਵੱਲੋਂ ਪੱਟੀ, ਤਰਨਤਾਰਨ ਤੇ ਦੁਰਗਿਆਣਾ ਮੰਦਰ ਸ਼ਮਸ਼ਾਨ ਘਾਟਾਂ 'ਚ ਸਾੜੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ ਉੱਤੇ 2097 ਮੌਤਾਂ ਸਬੰਧੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਪਰ ਹੁਣ ਪੀ.ਡੀ.ਏ.ਪੀ. ਵੱਲੋਂ

ਦੋ ਸਾਲ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਪੰਜਾਬ ਦੇ 26 ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ-ਸਬ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿਚ ਸ਼ਮਸ਼ਾਨਘਾਟਾਂ ਵਿਚ ਉਸ ਵੇਲੇ ਸਾੜੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਦੇ ਅੰਤਿਮ ਸੰਸਕਾਰ ਤੇ ਸਬੰਧਤ ਮਿਊਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਚੁੱਕੇ ਗਏ ਖਰਚੇ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਨਾਲ ਮਿਲਾਨ ਕਰਕੇ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਵੇਲੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਉਕਤ ਤਿੰਨ ਸ਼ਮਸ਼ਾਨਘਾਟਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਥਾਂਵਾਂ ਉੱਤੇ 6733 ਅਣਪਛਾਤੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸਾੜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਪੀ.ਡੀ.ਏ.ਪੀ. ਦੀ ਜਾਂਚ 'ਚ

ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੰਸਕਾਰ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਤੇ ਸਬੰਧਤ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰਜ਼ ਤੋਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ 6733 ਮੌਤਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਗੋਲੀਆਂ ਲੱਗਣ ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਤਸੱਦਦ ਦੌਰਾਨ ਜਖਮ ਆਉਣ ਦੇ ਤੱਥ ਮਿਲੇ ਹਨ। ਲਿਹਾਜ਼ਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਵੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਮਿਸ਼ਨ ਬਣਾ ਕੇ ਕਰਵਾਈ ਗਈ ਜਾਂਚ ਮੁਤਾਬਕ ਹੀ ਕਰਵਾਈ ਜਾਵੇ। ਹਾਈਕੋਰਟ ਨੇ ਫਿਲਹਾਲ ਸੁਣਵਾਈ ਪੰਜ ਮਾਰਚ ਉੱਤੇ ਪਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਫੋਰਬਸ ਇੰਡੀਆ ਦੀ ਸਾਲਾਨਾ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਵਿਰਾਟ ਕੋਹਲੀ ਮੋਹਰੀ

ਮੁੰਬਈ: ਫੋਰਬਸ ਇੰਡੀਆ ਨੇ 2019 ਦੀ ਸੋ ਨਾਮੀ ਹਸਤੀਆਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜਿਸ 'ਚ ਕ੍ਰਿਕਟ ਖਿਡਾਰੀ ਵਿਰਾਟ ਕੋਹਲੀ ਪਹਿਲੇ ਥਾਂ 'ਤੇ ਹੈ। ਸੂਚੀ 'ਚ ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਅਦਾਕਾਰ ਅਕਸ਼ੈ ਕੁਮਾਰ ਦੂਜੇ ਤੇ ਸਲਮਾਨ ਖਾਨ ਤੀਜੇ ਥਾਂ ਹੈ। ਪਹਿਲੇ 10 ਨੰਬਰਾਂ 'ਚ ਸਿਰਫ ਦੋ ਔਰਤਾਂ ਆਲੀਆ ਭੱਟ ਅਤੇ ਦੀਪਿਕਾ ਪਾਦੁਕੋਣ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇਹ ਦਰਜਾਬੰਦੀ ਪਹਿਲੀ ਅਕਤੂਬਰ 2018 ਤੋਂ 30 ਸਤੰਬਰ 2019 ਵਿਚਕਾਰ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹਸਤੀਆਂ ਦੀ ਅੰਦਾਜ਼ਨ ਕਮਾਈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਸ਼ਹੂਰੀ ਉੱਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ।

ਭਾਰਤੀ ਕ੍ਰਿਕਟ ਟੀਮ ਦੇ ਕਪਤਾਨ ਵਿਰਾਟ ਕੋਹਲੀ ਨੇ 252.72 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਕਮਾਈ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਂਜ ਅਕਸ਼ੈ ਕੁਮਾਰ 293.25 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਕਮਾਈ ਨਾਲ ਅੱਵਲ ਰਹੇ ਪਰ ਫੋਰਬਸ ਦੀ ਸੂਚੀ 'ਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੂਜਾ ਸਥਾਨ ਮਿਲਿਆ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਮਦਨ ਵਿਚ 58.51 ਫੀਸਦੀ ਦਾ ਵਾਧਾ ਦਰਜ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਸਲਮਾਨ ਖਾਨ 229.25 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਕਮਾਈ ਨਾਲ ਤੀਜੇ ਥਾਂ ਹੈ। ਸੁਪਰਸਟਾਰ

ਅਮਿਤਾਭ ਬੱਚਨ (239.25 ਕਰੋੜ) ਚੌਥੇ, ਕ੍ਰਿਕਟਰ ਐਮ ਐਸ ਧੋਨੀ (135.93 ਕਰੋੜ) ਪੰਜਵੇਂ, ਸ਼ਾਰਦੂਖ ਖਾਨ (124.38 ਕਰੋੜ) ਛੇਵੇਂ, ਰਣਵੀਰ ਸਿੰਘ (118.2 ਕਰੋੜ) ਸੱਤਵੇਂ, ਆਲੀਆ ਭੱਟ (59.21 ਕਰੋੜ) ਅੱਠਵੇਂ, ਸਚਿਨ ਤੇਂਦੁਲਕਰ (76.96 ਕਰੋੜ) ਨੌਵੇਂ ਅਤੇ ਦੀਪਿਕਾ ਪਾਦੁਕੋਣ (48 ਕਰੋੜ) 10ਵੇਂ ਸਥਾਨ ਉੱਤੇ ਰਹੇ। ਮੌਜੂਦਾ ਵਰ੍ਹੇ ਦੀ ਸੂਚੀ 'ਚ ਦੱਖਣ ਭਾਰਤੀ ਫਿਲਮਾਂ ਦੇ ਸਿਤਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਮਿਲੀ ਹੈ।

ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਲੱਖਾਂ ਪੌਂਡ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਖਰਚੇ ਵਜੋਂ ਦੇਣ ਦੇ ਹੁਕਮ

ਲੰਡਨ: 1947 ਦੀ ਵੰਡ ਸਮੇਂ ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਨਿਜ਼ਾਮ ਦੇ ਖਜ਼ਾਨੇ ਨੂੰ ਲੈ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨਾਲ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਿਵਾਦ 'ਚ ਭਾਰਤ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਬਰਤਾਨਵੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇਕ ਜੱਜ ਨੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਖਰਚ ਲਈ ਲੱਖਾਂ ਪੌਂਡ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਦੇ ਅੱਠਵੇਂ ਨਿਜ਼ਾਮ ਸ਼ਹਿਜ਼ਾਦੇ ਮੁਕੱਰਮ ਜਾਹ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਛੋਟੇ ਭਰਾ ਮੁਫੱਖਮ ਜਾਹ ਨੇ ਇਸ ਕਾਨੂੰਨੀ ਲੜਾਈ 'ਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਸਰਕਾਰ ਖਿਲਾਫ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਹੱਥ ਮਿਲਾਇਆ ਸੀ। ਕੇਸ ਕਰੀਬ ਤਿੰਨ ਕਰੋੜ 50 ਲੱਖ ਪੌਂਡ ਦਾ ਹੈ ਜੋ ਲੰਡਨ ਦੀ ਨੈੱਟਵੈਸਟ ਬੈਂਕ 'ਚ ਪਏ ਹਨ। ਲੰਮੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਲੜਾਈ ਪਿੱਛੋਂ ਜਸਟਿਸ ਮਾਰਕਸ ਸਮਿੱਥ ਨੇ ਅਕਤੂਬਰ 'ਚ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਸਤਵਾਂ ਨਿਜ਼ਾਮ ਇਸ ਖਜ਼ਾਨੇ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਹੱਕ 'ਚ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸ਼ਹਿਜ਼ਾਦਿਆਂ ਤੇ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਇਸ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਲੰਡਨ ਸਥਿਤ ਰੌਇਲ ਕੋਰਟ ਆਫ ਜਸਟਿਸ ਵਿਚ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੌਰਾਨ ਜਸਟਿਸ ਸਮਿੱਥ ਨੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਖਰਚੇ ਦਾ 65 ਫੀਸਦੀ ਹਿੱਸਾ ਹੋਰਨਾਂ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

Singh Tax & Accounting Services LLC.

Individual & Business Taxes, Accounting, Payroll & Financial Consulting Services.

Please contact us to File Individual, Partnership, Corporation and Modified Tax Returns, Consultation for tax matters. Notary Public Services & response to IRS Tax matters services.

ਫਾਰਮ ਭਰਨ, ਸਿਟੀਜ਼ਨਸ਼ਿਪ, ਇੰਡੀਆ ਦਾ ਵੀਜ਼ਾ, ਓ. ਸੀ. ਆਈ., ਰਿਨਿਊਸੀਏਸ਼ਨ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਨ ਸਿਟੀਜ਼ਨ ਸਬੰਧੀ ਮਦਦ

ਪੰਜਾਬੀ ਤੋਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ 'ਚ ਟਰਾਂਸਲੇਟ ਕਰਨ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ

Ph: 248-982-2036

Office Locations
Michigan: 38565 Joy Rd, Westland, MI 48185
Minnesota: 6043 Hudson Rd, Suite#399A Woodbury, Minnesota 55125

Mohan Singh
 M.COM, MBA (Finance), ACA
 Master in Taxation.
 IRS Enrolled agent,
 Notary Public

Email : jhand_mohan@yahoo.com; www.SinghTaxServices.com

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਆਫ ਮਿਸ਼ੀਗਨ, ਕੈਂਟਨ

3310 S Canton Center Rd, Canton, MI 48188; Phone: (734) 397-7281

ਛੋਟੇ ਅਤੇ ਵੱਡੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਤੇ ਮਾਤਾ ਗੁਜਰ ਕੌਰ ਜੀ ਦੀ ਲਾਸਾਨੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਦੀ ਨਿੱਘੀ ਯਾਦ ਵਿਚ

ਸ਼ਹੀਦੀ ਸਮਾਗਮ

29 ਦਸੰਬਰ 2019 (ਐਤਵਾਰ)

ਭੋਗ ਸਹਿਜ ਪਾਠ ਸਵੇਰੇ 9:30 ਵਜੇ ਉਪਰੰਤ ਕੀਰਤਨ ਤੇ ਢਾਡੀ ਦਰਬਾਰ ਸਜਣਗੇ

31 ਦਸੰਬਰ 2019 (ਮੰਗਲਵਾਰ) ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਰਹਿਰਾਸ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪਾਠ ਉਪਰੰਤ 12 ਵਜੇ ਤੱਕ ਕੀਰਤਨ ਅਤੇ ਢਾਡੀ ਦਰਬਾਰ ਸਜਣਗੇ

ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ - 5 ਜਨਵਰੀ 2020 (ਐਤਵਾਰ)

ਸਾਹਿਬ-ਏ-ਕਮਾਲ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਮਹਾਰਾਜ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ 5 ਜਨਵਰੀ 2020 (ਐਤਵਾਰ) ਨੂੰ ਮਨਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਸਹਿਜ ਪਾਠ ਦੇ ਭੋਗ ਉਪਰੰਤ ਕੀਰਤਨ ਦਰਬਾਰ ਸਜਣਗੇ ਅਤੇ ਭਾਈ ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਜਾਚਕ ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਚਾਰਾਂ ਕਰਨਗੇ।

ਨੋਟ: ਭਾਈ ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਜਾਚਕ 3, 4 ਅਤੇ 5 ਜਨਵਰੀ 2020 ਨੂੰ ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਸਾਂਝ ਪਾਉਣਗੇ।

ਆਪ ਜੀ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਹੁਮ-ਹੁਮਾ ਕੇ ਦਰਸ਼ਨ ਦਿਓ ਜੀ

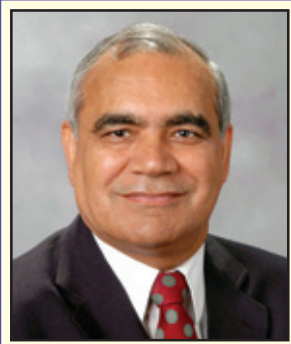
ਖਾਲਸਾ ਦੀਵਾਨ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦਾ ਵਿਵਾਦ ਭਖਿਆ

ਬਠਿੰਡਾ: ਖਾਲਸਾ ਦੀਵਾਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਅਧੀਨ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿਚ ਹਿੰਦੂ-ਸਿੱਖ ਧਾਰਮਿਕ ਮੁੱਦਾ ਭਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਖਾਲਸਾ ਦੀਵਾਨ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਨੇ ਕਾਲਜ ਦੀ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ ਕਾਲਜ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ 'ਤੇ ਲੱਗੇ ਫਿਰਕੂ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਨਕਾਰਦਿਆਂ ਸੰਸਥਾ ਨੂੰ ਬਦਨਾਮ ਕਰਨ ਦੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਦੱਸਿਆ।

ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਇਸ ਸੰਸਥਾ ਅਧੀਨ ਚੱਲਦੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਖਾਲਸਾ ਗਰਲਜ਼ ਕਾਲਜ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢੀ ਗਈ ਮਹਿਲਾ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਸ਼ੈਲਜਾ ਮੌਗਾ, ਲੈਕਚਰਾਰਾਂ ਤੇ ਕੁਝ ਸਟਾਫ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਖਾਲਸਾ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ 'ਤੇ ਧੱਕੇਸ਼ਾਹੀ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਏ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਿੰਦੂ ਵਰਗ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਟਾਫ ਨੂੰ ਸੰਸਥਾ ਵੱਲੋਂ ਧਰਮ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ ਤੰਗ ਕਰ ਕੇ ਬਗੈਰ ਨੋਟਿਸ ਦਿੱਤੇ ਕੱਢਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਏ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਬਠਿੰਡਾ ਤੋਂ ਖਾਲਸਾ ਦੀਵਾਨ ਗਰੁੱਪ ਆਫ ਇੰਸਟੀਚਿਊਸ਼ਨਜ਼ 'ਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ।

ਕਾਲਜ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਵਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੱਲਾ ਅਤੇ ਮੈਨੇਜਰ ਗੁਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪੱਖ ਰੱਖਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਕਾਲਜ ਦੀ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਸਰਬੱਤ ਦਾ ਭਲਾ ਵਾਲੇ ਸਿਧਾਂਤ 'ਤੇ ਚੱਲਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਫਿਰਕੂ ਵਿਤਕਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਾਲਜ ਛੱਡਣ ਵਾਲੇ ਸਟਾਫ ਦੀਆਂ ਆਪਣੀ ਨਿੱਜੀ ਮਜ਼ਬੂਰੀਆਂ ਸਨ ਪਰ ਫਿਰਕੂ ਵਿਤਕਰਾ ਝੂਠ ਦਾ ਪੁਲੰਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਸ਼ੈਲਜਾ ਮੌਗਾ ਨੂੰ 2015 ਵਿਚ ਐਡਹਾਕ 'ਤੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਭਰਤੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਤੇ ਜਿਸ ਦੀ ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਪਿਛੋਂ ਹੀ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਨੇ 35 ਹਜ਼ਾਰ ਤਨਖਾਹ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਸਟਾਫ ਦੇ ਰਜਿਸਟਰ 'ਚ ਵੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲੱਗਦੀ ਅਤੇ ਪਹਿਲੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਛਿੱਕੇ ਟੰਗ ਕੇ ਭਰਤੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਸ ਨੂੰ ਲਾਭੇ ਕਰਨਾ ਪਿਆ। ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਸ਼ੈਲਜਾ ਮੌਗਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਨੇ 4 ਸਾਲ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਬਤੌਰ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਸੀ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਬਣਾਇਆ ਸੀ। ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਸਟਾਫ ਨੂੰ ਵੀ ਹਿੰਦੂ ਹੋਣ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਭੁਗਤਣਾ ਪਿਆ ਤੇ ਬਿਨਾਂ ਨੋਟਿਸ ਨੌਕਰੀ ਤੋਂ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ।

Madan Khatri

Want to Buy/Sell Homes, THs, Condos!

Call Madan Khatri

Ph: 847-530-1550

www.PropertyZoo.com

CALL TO BUY / SELL HOME TODAY!

Top Producer at the office in 2011-2013-2014

*****A Broker who can work with you

from Beginning to End, Call Now!!!*****

BHHS American Heritage

1010 Rohwing Road, Elk Grove Village, IL

ਮੂਲ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਅਪਨਾਓ

ਮਹੀਨਾ ਪੋਹ ਤੇ ਮਾਘ

ਐਤਵਾਰ	ਸੋਮਵਾਰ	ਮੰਗਲਵਾਰ	ਬੁੱਧਵਾਰ	ਵੀਰਵਾਰ	ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ	ਸਨਿਚਰਵਾਰ
9 ਪੋਹ 22 ਦਸੰਬਰ	10 ਪੋਹ 23 ਦਸੰਬਰ	11 ਪੋਹ 24 ਦਸੰਬਰ	12 ਪੋਹ 25 ਦਸੰਬਰ	13 ਪੋਹ 26 ਦਸੰਬਰ	14 ਪੋਹ 27 ਦਸੰਬਰ	15 ਪੋਹ 28 ਦਸੰਬਰ
16 ਪੋਹ 29 ਦਸੰਬਰ	17 ਪੋਹ 30 ਦਸੰਬਰ	18 ਪੋਹ 31 ਦਸੰਬਰ	19 ਪੋਹ 1 ਜਨਵਰੀ	20 ਪੋਹ 2 ਜਨਵਰੀ	21 ਪੋਹ 3 ਜਨਵਰੀ	22 ਪੋਹ 4 ਜਨਵਰੀ
23 ਪੋਹ 5 ਜਨਵਰੀ	24 ਪੋਹ 6 ਜਨਵਰੀ	25 ਪੋਹ 7 ਜਨਵਰੀ	26 ਪੋਹ 8 ਜਨਵਰੀ	27 ਪੋਹ 9 ਜਨਵਰੀ	28 ਪੋਹ 10 ਜਨਵਰੀ	29 ਪੋਹ 11 ਜਨਵਰੀ
30 ਪੋਹ 12 ਜਨਵਰੀ	1 ਮਾਘ 13 ਜਨਵਰੀ	2 ਮਾਘ 14 ਜਨਵਰੀ	3 ਮਾਘ 15 ਜਨਵਰੀ	4 ਮਾਘ 16 ਜਨਵਰੀ	5 ਮਾਘ 17 ਜਨਵਰੀ	6 ਮਾਘ 18 ਜਨਵਰੀ
7 ਮਾਘ 19 ਜਨਵਰੀ	8 ਮਾਘ 20 ਜਨਵਰੀ	9 ਮਾਘ 21 ਜਨਵਰੀ	10 ਮਾਘ 22 ਜਨਵਰੀ	11 ਮਾਘ 23 ਜਨਵਰੀ	12 ਮਾਘ 24 ਜਨਵਰੀ	13 ਮਾਘ 25 ਜਨਵਰੀ
14 ਮਾਘ 26 ਜਨਵਰੀ	15 ਮਾਘ 27 ਜਨਵਰੀ	16 ਮਾਘ 28 ਜਨਵਰੀ	17 ਮਾਘ 29 ਜਨਵਰੀ	18 ਮਾਘ 30 ਜਨਵਰੀ	19 ਮਾਘ 31 ਜਨਵਰੀ	

13 ਪੋਹ (26 ਦਸੰਬਰ) ਸ਼ਹੀਦੀ ਛੋਟੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ ਅਤੇ ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ ਜੀ
23 ਪੋਹ (5 ਜਨਵਰੀ 2020) ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ
1 ਮਾਘ (13 ਜਨਵਰੀ 2020) ਮੇਲਾ ਮਾਘੀ ਮੁਕਤਸਰ
ਸਥਾਪਨਾ ਦਿਵਸ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ
7 ਮਾਘ (19 ਜਨਵਰੀ 2020) ਚਾਬੀਆਂ ਦਾ ਮੋਰਚਾ
14 ਮਾਘ (26 ਜਨਵਰੀ 2020) ਜਨਮ ਦਿਨ ਬਾਬਾ ਦੀਪ ਸਿੰਘ
17 ਮਾਘ (29 ਜਨਵਰੀ 2020) ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਭਗਤ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ

**ਉਹੀ ਤਰੀਕ
ਹਰ ਸਾਲ,
ਠੀਕ
ਇਤਿਹਾਸ
ਤਰਤੀਬ
ਨਾਲ।**

ਸਮੂਹ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀਆਂ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਮਕ ਤੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਦਿਹਾੜੇ ਮਨਾਉਣ ਵਿਚ ਇਕਸਾਰਤਾ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਮੂਲ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਨੂੰ ਅਪਨਾਓ

Sikh Religious Society
1280 Winnetka St., Palatine IL 60067 Phone: (847) 358-1117
www.srschicago.org e-mail:contactus@srschicago.org

ਦਰਬਾਰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ (ਮਿਸ਼ੀਗਨ)

48055 E. Michigan Ave., Canton, MI 48188 (Ph: 734-322-0211)

ਸਰਬੰਸਦਾਨੀ ਦਸਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਸਮਾਗਮ ਮੌਕੇ ਪੰਥ ਪ੍ਰਸਿਧ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਭਾਈ ਪਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਅਨੁਸਾਰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਗੇ

ਭਾਈ ਪਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚਾਰ ਦਾ ਦਿਨ ਤੇ ਸਮਾਂ

3 ਜਨਵਰੀ 2020 (ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ)

ਸ਼ਾਮ 6 ਵਜੇ ਤੋਂ 7:30 ਵਜੇ ਤੱਕ

4 ਜਨਵਰੀ 2020 (ਸਨਿਚਰਵਾਰ)

ਸ਼ਾਮ 6 ਵਜੇ ਤੋਂ 7:30 ਵਜੇ ਤੱਕ

5 ਜਨਵਰੀ 2020 (ਐਤਵਾਰ)

ਪਾਠ ਦਾ ਭੋਗ ਸਵੇਰੇ 10 ਵਜੇ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚਾਰ 11 ਤੋਂ ਇਕ ਵਜੇ ਤੱਕ

ਗੁਰੂ ਕਾ ਲੰਗਰ ਅਤੁੱਟ ਵਰਤੇਗਾ

ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਘਰ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਅਤੇ ਸੇਵਾ ਕਰ ਕੇ ਗੁਰੂ ਕੀਆਂ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰੋ ਜੀ।

ਵਲੋਂ: ਸਮੂਹ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਅਤੇ ਸਮੂਹ ਸੇਵਾਦਾਰ

ਕੈਪਟਨ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਖਿੱਚੋਤਾਣ ਹੁਣ ਹੋਰ ਤਿੱਖੀ ਹੋਈ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਕੈਪਟਨ ਸਰਕਾਰ ਵਿਚ ਅੰਦਰੂਨੀ ਖਿੱਚੋਤਾਣ ਰੁਕਣ ਦਾ ਨਾਮ ਨਹੀਂ ਲੈ ਰਹੀ। ਨਿੱਤ ਦਿਨ ਕੈਪਟਨ ਦੇ ਮੰਤਰੀ ਆਪਣੀ ਹੀ ਸਰਕਾਰ ਉਤੇ ਸਵਾਲ ਚੁੱਕੇ ਕੇ ਨਵਾਂ ਵਿਵਾਦ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ ਜਿਥੇ ਬੇਅਦਬੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਉਤੇ ਆਪਣੀ ਹੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਘੇਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ, ਉਥੇ ਹੁਣ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਲੁਧਿਆਣਾ ਤੋਂ ਮੈਂਬਰ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਰਵਨੀਤ ਬਿੱਟੂ ਵੱਲੋਂ ਵਿੱਤ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਕੰਮ-ਕਾਜ ਉਤੇ ਸਵਾਲ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਜਿਸ ਪਿੱਛੋਂ ਖਜ਼ਾਨਾ ਮੰਤਰੀ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਮੋੜਵਾਂ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਹੁਣ ਰਵਨੀਤ ਬਿੱਟੂ ਤੇ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਬਾਦਲ ਆਹਮੋ-ਸਾਹਮਣੇ

ਰਵਨੀਤ ਬਿੱਟੂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਉਤੇ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਬਾਦਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਅੰਦਰੂਨੀ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਹਰ ਜਗ੍ਹਾ ਚੁੱਕਣਾ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੀਡੀਆ ਸਾਹਮਣੇ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰਾਲੇ ਉਤੇ ਸਵਾਲ ਚੁੱਕਣੇ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਜੇਕਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਉਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜਾਂ ਪਾਰਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੁਨੀਲ ਜਾਖੜ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕਰਕੇ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਰੱਖ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਕਾਂਗਰਸੀਆਂ ਦਾ ਚੋਟੀ ਦੇ ਮੰਤਰੀ ਬਣਨਾ ਵੀ ਸੂਬੇ ਦੇ ਕਾਂਗਰਸੀਆਂ ਨੂੰ ਚੁਭਦਾ ਹੈ। ਅਨੇਕਾਂ ਕਾਂਗਰਸੀ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪੂਰੀ-ਪੂਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿੱਤੀ, ਜੋ ਕਿ ਅਜੇ ਵੀ ਉਡੀਕ 'ਚ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਹਾਸਲ ਹੋਵੇਗਾ ਪਰ ਉਪਰੋਕਤ ਦਾ ਨਵੇਂ ਆਗੂਆਂ ਦਾ ਮੰਤਰੀ ਬਣਨਾ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ।

ਦੱਸ ਦਈਏ ਕਿ ਇਸ ਵੇਲੇ ਕਾਂਗਰਸੀਆਂ ਨੂੰ ਰਾਜ ਅੰਦਰ ਆਪਣੀ ਸਰਕਾਰ ਨਾ ਹੋਣ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਬੇਹੱਦ ਚੁੱਭਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਹਕੂਮਤੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਆਮ ਵਰਕਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਸਿਖਰਲੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਤੱਕ ਸਰਕਾਰ ਖਾਸ ਕਰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੀ

ਕਾਰਜਸ਼ੈਲੀ ਉਤੇ ਸਵਾਲ ਚੁੱਕ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਥੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੁਨੀਲ ਜਾਖੜ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਅਫਸਰਸ਼ਾਹੀ ਤੋਂ ਰਾਜ ਨੂੰ ਨਿਜਾਤ ਦੁਆਉਣ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕਮਾਨ ਸੰਭਾਲਣ ਦਾ ਬਿਆਨ ਦੇ ਕੇ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਕਾਰਜਸ਼ੈਲੀ ਨੂੰ ਵੱਡੀ ਵੰਗਾਰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਬੇਅਦਬੀ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਮਾਝੇ ਦੇ ਕਈ ਮੰਤਰੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਨਾਰਾਜ਼ਗੀ ਜ਼ਾਹਰ ਕਰਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਸਰਕਾਰ ਅੰਦਰ ਅਫਸਰਸ਼ਾਹੀ ਦੇ ਬੋਲਬਾਲੇ ਤੇ ਪਾਰਟੀ ਆਗੂਆਂ ਤੇ ਵਰਕਰਾਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ-ਦਰਬਾਰੇ ਕੋਈ ਪੁੱਛਣਾ ਹੋਣ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਇਸ ਵੇਲੇ ਬੇਹੱਦ ਭਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਸਿੱਧੂ ਛੱਕਾ ਲਾਉਣ ਦੇ ਚੱਕਰ 'ਚ ਆਉਣ ਹੋਏ: ਬਿੱਟੂ

ਬਠਿੰਡਾ: ਲੁਧਿਆਣਾ ਤੋਂ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਰਵਨੀਤ ਸਿੰਘ ਬਿੱਟੂ ਨੇ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਤੋਂ ਲਾਂਭੇ ਚੱਲ ਰਹੇ ਨਵਜੋਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨੇ ਉਤੇ ਲਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਬੀਤ ਗਏ ਹਨ ਪਰ ਹਾਲੇ ਤੱਕ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਵੱਲੋਂ ਖਜ਼ਾਨਾ ਖਾਲੀ ਹੋਣ ਦੀ ਗੱਲ ਆਖੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਮੰਤਰੀ ਨਵਜੋਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਉਤੇ ਵਰ੍ਹੇਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਨਵਜੋਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਪਹਿਲੀ ਗੇਂਦ ਉਤੇ ਛੱਕਾ ਲਗਾਉਣ ਦੇ ਚੱਕਰ ਵਿਚ ਆਉਣ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਇਦ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿ ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਕਾਹਲੀ ਨਹੀਂ ਚੱਲਦੀ। ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਚ ਕਈ ਨਵੇਂ ਆਏ ਲੀਡਰ ਅਹੁਦੇ ਲੈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਪਰ ਚੰਗਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਨੂੰ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ।

ਉਤੇ ਪੰਥਕ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਕੈਪਟਨ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਤੋਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਜੇਲ੍ਹ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ ਦੇ ਘਰ ਸਾਹਮਣੇ ਰੋਸ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦਿਆਂ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਸੰਗਤ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਵਾਅਦੇ ਪੂਰੇ ਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਯਾਦ ਤਾਜ਼ਾ ਕਰਵਾਈ ਗਈ। ਖੁਦ ਰੰਧਾਵਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰੋਸ ਧਰਨੇ ਵਿਚ ਆ ਬੈਠੇ ਅਤੇ ਆਪਣਾ ਪੁਰਾਣਾ ਬਿਆਨ ਦੁਹਰਾਇਆ ਕਿ ਅਹੁਦੇ ਆਉਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਬੇਅਦਬੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਜ਼ਰੂਰ ਮਿਲੇਗੀ। ਪੰਥਕ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦਾ ਇਲਜ਼ਾਮ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਚੱਕਰ ਵਿਚ ਫਸਾ ਰੱਖਿਆ ਹੈ।

ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬੇਅਦਬੀ ਦੇ ਮੁੱਦੇ

ਅਫਸਰਾਂ ਦੇ ਤਬਾਦਲਿਆਂ ਨਾਲ ਮੰਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਯਤਨ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਆਈ.ਏ.ਐਸ. ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਤੇ ਪੀ.ਸੀ.ਐਸ. ਅਫਸਰਾਂ ਦੇ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ ਉਤੇ ਤਬਾਦਲੇ ਕਰਦਿਆਂ ਕੁਝ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੀ ਪਸੰਦ ਮੁਤਾਬਕ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਸੂਤਰਾਂ ਦਾ ਦੱਸਣਾ ਹੈ ਕਿ ਕਈ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਵਿਭਾਗਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰਾਂ ਨਾਲ ਮਤਭੇਦ ਸਨ ਤੇ ਮੰਤਰੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੀ ਪਸੰਦ ਦੇ ਅਫਸਰਾਂ ਨੂੰ ਤਾਇਨਾਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਉਤੇ ਲਗਾਤਾਰ ਦਬਾਅ ਪਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਧਾਇਕ

ਦੇਸ਼ ਲਾ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਅਫਸਰਸ਼ਾਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੁਣਦੀ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਪਿੱਛੋਂ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਤੇ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੇ ਪਸੰਦ ਦੀਆਂ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਹੈ।

ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਤਾਜ਼ਾ ਹੁਕਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ 16 ਆਈ.ਏ.ਐਸ. ਅਤੇ 5 ਪੀ.ਸੀ.ਐਸ. ਬਦਲੇ ਗਏ ਹਨ। ਸੰਜੇ ਕੁਮਾਰ ਨੂੰ ਵਧੀਕ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਸਥਾਨਕ ਸਰਕਾਰਾਂ ਵਿਭਾਗ, ਏ. ਵੇਣੂ ਪ੍ਰਸਾਦ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਜਲ ਸਰੋਤ ਵਿਭਾਗ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਰਵਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਹਾਊਸਿੰਗ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਵਿਕਾਸ ਵਿਭਾਗ ਹੀ ਰਹਿਣਗੇ। ਵਿਕਾਸ ਪ੍ਰਤਾਪ ਨੂੰ ਲੋਕ ਨਿਰਮਾਣ ਵਿਭਾਗ ਦਾ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਤੇ ਹੁਸਨ ਲਾਲ ਨੂੰ ਸੈਰ-ਸਪਾਟਾ ਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਮਾਮਲੇ ਵਿਭਾਗ ਦਾ ਸਕੱਤਰ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਰਾਹੁਲ ਭੰਡਾਰੀ ਨੂੰ ਗ੍ਰਹਿ, ਪਰਵਾਸੀ ਮਾਮਲੇ ਤੇ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਉਚੇਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਭਾਗ ਦਾ ਸਕੱਤਰ ਵੀ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਨੀਲਕੰਠ ਅਵਹਦ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਗ੍ਰਾਮੀਣ ਨਿਗਮ ਦਾ ਮੈਨੇਜਿੰਗ ਡਾਇਰੈਕਟਰ, ਦਿਲਰਾਜ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਲੋਕ

ਨਿਰਮਾਣ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਕੱਤਰ ਦਾ ਵਾਧੂ ਚਾਰਜ, ਅਭਿਨਵ ਨੂੰ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਖਜ਼ਾਨਾ ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਕੱਤਰ ਖਰਚਾ, ਪਰਵੀਨ ਕੁਮਾਰ ਬਿੰਦ ਨੂੰ ਕਿਰਤ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਡੀ.ਪੀ.ਐਸ. ਖਰਬੰਦਾ ਨੂੰ ਦਿਹਾਤੀ ਵਿਕਾਸ ਤੇ ਪੰਚਾਇਤ ਵਿਭਾਗ ਦਾ ਡਾਇਰੈਕਟਰ, ਵਿਮਲ ਕੁਮਾਰ ਸੇਠੀਆ ਨੂੰ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਤਕਨੀਕੀ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਭਾਗ, ਦੀਪਲੀ ਉਪਲ ਨੂੰ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਕਪੂਰਥਲਾ, ਸੀਨਾ ਅਗਰਵਾਲ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਜਲੰਧਰ ਵਿਕਾਸ ਅਥਾਰਟੀ ਅਤੇ ਸੀ.ਈ.ਓ. ਜਲੰਧਰ ਸਮਾਰਟ ਸਿਟੀ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ, ਸ਼ੌਕਤ ਅਹਿਮਦ ਨੂੰ ਸੀ.ਈ.ਓ. ਵਕਫ਼ ਬੋਰਡ ਤੇ ਕਰ ਅਤੇ ਆਬਕਾਰੀ ਵਿਭਾਗ 'ਚ ਵਧੀਕ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਸੰਦੀਪ ਕੁਮਾਰ ਨੂੰ ਵਧੀਕ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਮੁਕਤਸਰ, ਆਈ.ਆਰ.ਐਸ. ਅਧਿਕਾਰੀ ਮੋਹਿਤ ਤਿਵਾੜੀ ਨੂੰ ਵਧੀਕ ਸਕੱਤਰ ਯੋਜਨਾ, ਪੀ.ਸੀ.ਐਸ. ਅਫਸਰਾਂ ਵਿਚ ਅਨੁਪਮ ਕਲੇਰ ਨੂੰ ਡਿਪਟੀ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਸਥਾਨਕ ਸਰਕਾਰਾਂ ਜਲੰਧਰ, ਲਤੀਫ ਅਹਿਮਦ ਨੂੰ ਐਸ.ਡੀ.ਐਮ. ਧੂਰੀ, ਹਰਸੁਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਤਾਇਨਾਤੀ ਦੇ ਨਾਲ ਬਾਲ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਦਾ ਚਾਰਜ, ਪੂਜਾ ਸਿਆਲ ਨੂੰ ਸਹਾਇਕ ਕਮਿਸ਼ਨਰ (ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ) ਮੁਹਾਲੀ, ਅਮਿਤ ਸਰੀਨ ਨੂੰ ਡੀ.ਪੀ.ਆਈ. ਸਕੂਲ ਦੇ ਦਫਤਰ ਵਿਚ ਡਿਪਟੀ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ, ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ ਨੂੰ ਸਹਾਇਕ ਕਮਿਸ਼ਨਰ (ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ) ਜਲੰਧਰ, ਬਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਵਧੀਕ ਮੁੱਖ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਜਲੰਧਰ ਵਿਕਾਸ ਅਥਾਰਟੀ, ਸਤਵੰਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ

ਅਫਸਰਾਂ ਨੂੰ ਛਿੱਤਰ ਤੇ ਗੰਢੇ ਦੇਵੇਂ ਖਾਣੇ ਪੈਣਗੇ: ਰਾਜਾ ਵੜਿੰਗ

ਲੰਬੀ: ਲੰਬੀ ਹਲਕੇ 'ਚ ਪੰਜਾਵਾ ਪੁਲ ਉਤੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਲਾਏ ਧਰਨੇ ਉਤੇ ਪੁੱਜੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਵਿਧਾਇਕ ਰਾਜਾ ਵੜਿੰਗ ਨੇ ਲਿਫਟ ਪੰਪ ਬੰਦ ਕਰਨ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਸਾਰਾ ਨਜ਼ਲਾ ਅਫਸਰਸ਼ਾਹੀ ਉਤੇ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਰਾਜਾ ਵੜਿੰਗ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਰਹਿੰਦ ਫੀਡਰ ਨਹਿਰ ਦੇ ਲਿਫਟ ਪੰਪ ਬੰਦ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਅਫਸਰਸ਼ਾਹੀ ਦੇ ਪੱਧਰ ਉਤੇ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਧਰਨੇ ਮੌਕੇ ਰਾਜਾ ਵੜਿੰਗ ਨੇ ਅਫਸਰਾਂ ਉਤੇ ਭਤਾਸ ਕੱਢੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਫੋਨ 'ਤੇ ਆਖਿਆ, 'ਤੂੰ ਛਿੱਤਰ ਵੀ ਖਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਗੰਢੇ ਵੀ, ਹੋਣਾ ਕੱਢ ਨਹੀਂ। ਐਵੇਂ ਸਾਨੂੰ ਖਰਾਬ ਕਰੇਗਾ' ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ, 'ਛਿੱਤਰ ਅਤੇ ਗੰਢੇ ਖਾਣ ਦਾ ਭਾਵ ਬੁੱਕ ਕੇ ਚੱਟਣਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮੰਨ ਜਾਓ' ਰਾਜਾ ਵੜਿੰਗ ਨੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਹੱਲਾਸ਼ੇਰੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਪਿਛਾਹ ਨਹਿਰ ਬਣ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਨਹਿਰ 'ਤੇ ਲਿਫਟ ਪੰਪਾਂ ਦੀਆਂ ਪਾਈਪਾਂ ਜੋੜ ਲੈਣ। ਜੇ ਕੋਈ ਆਵੇ ਤਾਂ ਕਹਿ ਦੇਣ ਕਿ ਜੇ ਕਿਸੇ ਨੇ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰਨਾ ਹੈ ਤਾਂ ਰਾਜਾ ਵੜਿੰਗ ਉਤੇ ਕਰ ਦੇਣ।

ਪਰਚੇ ਦਰਜ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਬਖਸ਼ਾਂਗੇ ਨਹੀਂ: ਸੁਖਬੀਰ

ਪਟਿਆਲਾ: ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਆਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਸਰਕਾਰ ਲੋਕਾਂ ਉਤੇ ਵੱਡੀ ਪੱਧਰ ਉਤੇ ਜ਼ਿਆਦਤੀਆਂ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਥਿਤੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਾਇਬ ਹਨ, ਉਹ ਪੌਣੇ ਤਿੰਨ ਸਾਲ 'ਚ ਸਿਰਫ 6 ਦਿਨ ਹੀ ਆਪਣੇ ਦਫਤਰ ਆਏ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਧਮਕੀ ਭਰੇ ਲਹਿਜ਼ੇ 'ਚ ਆਖਿਆ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਵਰਕਰਾਂ ਉਤੇ ਝੂਠੇ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਜੇ ਇਹ ਸਾਬਤ ਹੋ ਗਏ ਤਾਂ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਆਉਣ ਉਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਰਖਾਸਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂ ਬਿਕਰਮ ਸਿੰਘ ਮਜੀਠੀਆ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਪਟਿਆਲਾ ਸ਼ਹਿਰ ਤੋਂ ਹੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਪੁੱਠੀ ਗਿਣਤੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ ਹੈ।

ਅਰੋੜਾ ਨੂੰ ਉਪ ਸਕੱਤਰ ਪਾਰਲੀਮਾਨੀ ਮਾਮਲੇ, ਗੁਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੌਹਲ ਨੂੰ ਐਸ.ਡੀ.ਐਮ. ਫਗਵਾੜਾ ਅਤੇ ਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਡਿਪਟੀ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਲੋਕ ਨਿਰਮਾਣ ਵਿਭਾਗ ਲਾਇਆ ਹੈ।

ਉਨਾਓ ਜਬਰ ਜਨਾਹ: ਵਿਧਾਇਕ ਕੁਲਦੀਪ ਸੇਂਗਰ ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਇਕ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਉਨਾਓ ਜਬਰ- ਜਨਾਹ ਕੇਸ ਵਿਚ ਭਾਜਪਾ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢੇ ਗਏ ਵਿਧਾਇਕ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਸੇਂਗਰ ਨੂੰ ਤਾ-ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਹੈ। ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਉਨਾਓ ਦਾ ਇਹ ਮਾਮਲਾ 2017 ਦਾ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਉਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵਿਧਾਇਕ ਬਾਕੀ ਉਮਰ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਕੱਟੇਗਾ। ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਧਰਮੇਸ਼ ਸ਼ਰਮਾ ਨੇ ਸੇਂਗਰ ਨੂੰ 25 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਜੁਰਮਾਨਾ ਵੀ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਨੂੰ ਇਕ ਮਹੀਨੇ ਅੰਦਰ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਉਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੇਂਗਰ ਤੀਸ ਹਜ਼ਾਰੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਦਾਲਤ ਕੰਪਲੈਕਸ ਦੇ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਰੋ ਪਿਆ। ਵਿਧਾਇਕ ਦੀ ਭੈਣ ਤੇ ਬੇਟੀ ਵੀ ਉਥੇ ਮੌਜੂਦ ਸਨ ਤੇ ਉਹ ਵੀ ਰੋਂਦੇ ਨਜ਼ਰ ਆਏ। ਜੱਜ ਨੇ ਸੇਂਗਰ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਉਣ ਵਿਚ ਨਰਮ ਰਵੱਈਆ ਅਖਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ

ਖਾਰਜ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ 'ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਸਥਿਤੀ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ ਜੋ ਗੰਭੀਰਤਾ ਘੱਟ ਕਰਦੀ ਹੋਵੇ। ਸੇਂਗਰ ਲੋਕ ਸੇਵਕ ਸੀ ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਧੋਖਾ ਕੀਤਾ।' ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਕਿ ਵਿਧਾਇਕ ਦਾ

ਵਿਹਾਰ ਪੀੜਤਾ ਨੂੰ ਧਮਕਾਉਣ ਦਾ ਸੀ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਨਾਲ ਹੀ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤੇ ਕਿ ਪੀੜਤਾ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਮਾਂ ਲਈ 10 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦਾ ਵਾਧੂ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ।

ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਨੂੰ ਪੀੜਤਾ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਜਾਨ ਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਖਤਰੇ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਹਰ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਬਾਅਦ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਇਕ ਸਾਲ ਤੱਕ ਦਿੱਲੀ ਮਹਿਲਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ ਉਪਲਬਧ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਕਿਰਾਏ ਦੇ ਘਰ ਵਿਚ ਰਹਿਣਗੇ। ਯੂਪੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ 15 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ ਕਿਰਾਇਆ ਅਦਾ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਵੀ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸੇਂਗਰ ਨੂੰ ਪੋਕਸੋ ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਹੈ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਪੀੜਤਾ 2017 'ਚ ਨਾਬਾਲਗ ਸੀ। ਇਕ ਵੱਖ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਇਸੇ ਮਹਿਲਾ ਨਾਲ

11 ਜੂਨ, 2017 ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਹੋਰਾਂ ਨੇ ਵੀ ਉਨਾਓ 'ਚ ਹੀ ਸਮੂਹਿਕ ਜਬਰ ਜਨਾਹ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਇਸ ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਅਜੇ ਸ਼ੁਰੂ ਨਹੀਂ ਹੋਈ। ਪੋਕਸੋ ਐਕਟ 'ਚ ਇਸੇ ਸਾਲ ਸੋਧ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਤੇ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਤੱਕ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਹੈ। ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਸਹਿ-ਮੁਲਜ਼ਮ ਸ਼ਸ਼ੀ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੀ

ਕਿ ਉਹ ਵੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ। ਵਿਧਾਇਕ ਉਤੇ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 376 (2) ਵੀ ਲਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਧਾਰਾ 'ਕਿਸੇ ਲੋਕ ਸੇਵਕ ਵੱਲੋਂ ਜਬਰ ਜਨਾਹ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਚ ਲਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਦ ਉਹ ਆਪਣੇ ਰੁਤਬੇ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕਰ ਕੇ ਅਜਿਹਾ ਅਪਰਾਧ ਕਰਦਾ ਹੈ।' ਯਾਦ ਰਹੇ ਕਿ ਇਸ ਕੇਸ ਵਲ ਪੂਰੇ ਮੁਲਕ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਲੱਗੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ।

ਜਬਰ ਜਨਾਹ ਦੀਆਂ ਵਧਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਜਬਰ ਜਨਾਹ ਦੀਆਂ ਵਧਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਉਤੇ ਗੰਭੀਰ ਚਿੰਤਾ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਜਿਨਸੀ ਅਪਰਾਧਾਂ ਸਬੰਧੀ ਅਪਰਾਧ ਨਿਯੰਤਰਣ ਵਿਵਸਥਾ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਦਾ ਖੁਦ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ। ਚੀਫ ਜਸਟਿਸ ਐਸ.ਏ. ਬੋਬੜੇ, ਜਸਟਿਸ ਬੀ.ਆਰ. ਗਵਈ ਤੇ ਜਸਟਿਸ ਸੁਰਿਯਾ ਕਾਂਤ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਚ ਦੇਰੀ ਨੇ ਹਾਲ ਦੀ ਘੜੀ ਵਿਚ ਸੰਘਰਸ਼ ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ 'ਚ ਅਸ਼ਾਂਤੀ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਬੈਂਚ ਨੇ ਸਾਰੇ ਰਾਜਾਂ ਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਤੋਂ 7 ਫਰਵਰੀ, 2020 ਤੱਕ ਸਥਿਤੀ ਰਿਪੋਰਟ ਮੰਗੀ ਹੈ।

ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਸੋਧ ਐਕਟ: ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਉਠਿਆ ਵਿਆਪਕ ਰੋਸ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਇਥੇ ਜਾਮੀਆ ਮਿਲੀਆ ਇਸਲਾਮੀਆ ਵਿਚ ਹੋਈਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੌਮੀ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਸੋਧ ਐਕਟ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਹੋਰ ਵੀ ਭਖ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੋਧ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਾਂ ਕਾਰਨ ਹੁਣ ਤੱਕ 18 ਮੌਤਾਂ ਹੋ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ। ਦੇਸ਼ ਭਰ ਵਿਚ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਘੇਰਾ ਪਾ ਲਿਆ ਹੈ।

ਇਸ ਅੰਦੋਲਨ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ।

ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗੀ ਦਲ ਜਨਤਾ ਦਲ ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਨੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਐਨ.ਡੀ.ਏ. ਦੀ ਹੰਗਾਮੀ ਮੀਟਿੰਗ ਸੱਦਾ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਯਾਦ ਰਹੇ ਕਿ ਜਾਮੀਆ ਮਿਲੀਆ ਇਸਲਾਮੀਆ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਅਮਨ-ਸ਼ਾਂਤੀ ਨਾਲ ਆਪਣਾ ਰੋਸ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਜਦੋਂ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਅਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਥਾਂਵਾਂ 'ਤੇ ਦਾਖਲ ਹੋ ਕੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਕੁੱਟ-ਮਾਰ ਕੀਤੀ।

ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਕਰਨਾਟਕ, ਤਾਮਿਲ ਨਾਡੂ, ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ, ਦਿੱਲੀ, ਪੰਜਾਬ; ਗੱਲ ਕੀ ਸਾਰਾ ਦੇਸ਼ ਇਸ ਅੰਦੋਲਨ ਦੀ ਲਪੇਟ ਵਿਚ ਹੈ। ਲਖਨਊ 'ਚ ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਸੇਵਾਵਾਂ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਕਾਨਪੁਰ 'ਚ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਯਤੀਮਖਾਨਾ ਪੁਲਿਸ ਚੌਕੀ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਪਥਰਾਅ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਕੁਝ ਲੋਕ ਜਖਮੀ ਹੋ ਗਏ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਭੀੜ ਨੂੰ ਖਿੰਡਾਉਣ ਲਈ ਅੱਥਰੂ ਗੈਸ ਦੇ ਗੋਲੇ ਛੱਡੇ ਅਤੇ ਲਾਠੀਚਾਰਜ ਕੀਤਾ। ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਮੁਤਾਬਕ ਬਾਬੂ ਪੁਰਵਾ, ਨਈ ਸਤਕ, ਮੂਲਗੰਜ, ਦਲੇਲਪੁਰਵਾ ਅਤੇ ਹਲੀਮ ਕਾਲਜ ਵਰਗੇ ਕਈ ਇਲਾਕਿਆਂ 'ਚ ਵੀ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਹੋਏ।

ਜਾਮੀਆ ਮਿਲੀਆ ਇਸਲਾਮੀਆ ਵਿਚ ਹੋਈਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਰੋਹ ਤੇ ਰੋਸ ਦਾ ਤੂਫਾਨ ਉੱਠਿਆ। ਇਸ ਰੋਹ ਦੀ ਤਾਸੀਰ ਅਸਾਮ, ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਤੇ ਉੱਤਰ-ਪੂਰਬੀ ਰਾਜਾਂ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੋ ਰਹੇ ਵਿਰੋਧ ਤੋਂ ਵੱਖਰੀ ਹੈ।

ਰਾਮਪੁਰ 'ਚ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਵਿਚਕਾਰ ਝੜਪਾਂ ਹੋਈਆਂ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਪੁਲਿਸ ਸਮੇਤ ਕਈ ਵਿਅਕਤੀ ਜਖਮੀ ਹੋ ਗਏ।

ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਪੂਰੇ ਯੂਪੀ 'ਚ ਕਰੀਬ 4,500 ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ 'ਚ ਲਿਆ ਹੈ। 102 ਜਣਿਆਂ ਨੂੰ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਉੱਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਲਈ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਹੁਣ ਤੱਕ 14,101 ਪੋਸਟਾਂ ਬਾਰੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜਨਤਾ ਦਲ ਨੇ ਬਿਹਾਰ 'ਚ ਬੰਦ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਦੌਰਾਨ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਭੰਨ-ਤੋੜ ਹੋਈ ਅਤੇ ਰੇਲ ਤੇ ਸੜਕ ਆਵਾਜਾਈ 'ਚ ਅੜਿੱਕੇ ਡਾਹੇ ਗਏ। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ 'ਚ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੇ ਆਗੂ ਤੇਜਸਵੀ ਯਾਦਵ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਵਰਕਰਾਂ ਨੇ ਬੀਰ ਚੰਦ ਪਟੇਲ ਮਾਰਗ ਤੋਂ ਡਾਕ ਬੰਗਲੇ ਤੱਕ ਵੱਡਾ ਮਾਰਚ ਕੱਢਿਆ। ਅਜਿਹੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਭਾਗਲਪੁਰ, ਮੁਜ਼ੱਫਰਪੁਰ ਅਤੇ ਪਟਨਾ 'ਚ ਵੀ ਹੋਏ। ਅਸਾਮ ਅਤੇ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ 'ਚ ਸ਼ਾਂਤਮਈ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਤਾਮਿਲ ਨਾਡੂ ਅਤੇ ਕੇਰਲ 'ਚ ਪੁਲਿਸ ਤੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਕਈ

ਲੋਕ ਆਵਾਜ਼ ਦੀ ਬੇਕਦਰੀ: ਸੋਨੀਆ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਐਕਟ ਖਿਲਾਫ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਵਿਚ ਚੱਲ ਰਹੇ ਰੋਸ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਾਂ ਦੌਰਾਨ ਕਾਂਗਰਸ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਐਨ.ਡੀ.ਏ. ਸਰਕਾਰ 'ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਬਲ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਦਬਾਉਣ ਅਤੇ ਬੇਕਦਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਉਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਲੋਕਤੰਤਰ ਵਿਚ ਇਸ ਨੂੰ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਨਿੰਦਾ ਕਰਦਿਆਂ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਅਤੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਨਾਲ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਇਕਜੁੱਟਤਾ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕੀਤਾ।

ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਨੂੰ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਲਈ ਮੁਹਿੰਮ ਚਲਾਏਗੀ ਭਾਜਪਾ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਕਿ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਸੋਧ ਐਕਟ 'ਤੇ ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਤੇ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਕਾਂਗਰਸ ਵੱਲੋਂ ਗੁਮਰਾਹਕੁਨ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਭਾਜਪਾ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਲਈ 10 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮੁਹਿੰਮ ਚਲਾਏਗੀ ਤੇ ਤਿੰਨ ਕਰੋੜ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਫੈਸਲਾ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜੇ.ਪੀ. ਨੱਢਾ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਹੋਈ ਮੀਟਿੰਗ 'ਚ ਲਿਆ ਗਿਆ।

ਹਿੰਦੂ ਸ਼ਰਨਾਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਕਿਥੇ ਵਸਾਏਗਾ ਕੇਂਦਰ: ਊਧਵ

ਨਾਗਪੁਰ: ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਊਧਵ ਠਾਕਰੇ ਨੇ ਸੋਧੇ ਹੋਏ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਕਾਨੂੰਨ 'ਤੇ ਭਾਜਪਾ ਉੱਤੇ ਹਮਲਾ ਬੋਲਦਿਆਂ ਸਵਾਲ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਿੰਦੂ ਸ਼ਰਨਾਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਮੁਲਕ 'ਚ ਕਿਹੜੀ ਥਾਂ ਅਤੇ ਕਿਵੇਂ ਵਸਾਏਗੀ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠਲੀ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਬੇਲਗਾਮ ਸਰਹੱਦੀ ਵਿਵਾਦ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਉਹ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਬਜਾਏ ਕਰਨਾਟਕ ਦਾ ਪੱਖ ਲੈ ਰਹੀ ਹੈ।

ਕਰਨਾਟਕ ਦੇ ਮੰਤਰੀ ਵੱਲੋਂ ਗੋਧਰਾ ਦੁਹਰਾਉਣ ਦੀ ਧਮਕੀ

ਬੰਗਲੁਰੂ: ਕਰਨਾਟਕ ਦੇ ਮੰਤਰੀ ਸੀਟੀ ਰਵੀ ਦਾ ਇਕ ਵਿਵਾਦ ਵੀਡੀਓ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਹ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਸੁਣਾਈ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਜੇਕਰ ਬਹੁਗਿਣਤੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਸੰਜਮ ਗੁਆ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਗੋਧਰਾ ਵਰਗੇ ਹਾਲਾਤ ਬਣ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਭੜਕਾਉ ਬਿਆਨ ਕਰਾਰ ਦਿੰਦਿਆਂ ਉਸ ਖਿਲਾਫ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਥਾਂਵਾਂ ਉੱਤੇ ਝੜਪਾਂ ਹੋਈਆਂ। ਯਾਦ ਰਹੇ ਕਿ ਇਹ ਇਸ ਬਾਰੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਤੱਕ ਨੂੰ ਸਫਾਈ ਦੇਣੀ ਰੋਸ ਮੁਲਕ ਭਰ ਵਿਚ ਫੈਲ ਗਿਆ ਹੈ। ਹੁਣ ਤਾਂ ਪੈ ਰਹੀ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਹੱਕ 'ਚ ਹਾਅ ਦਾ ਨਾਅਰਾ

ਪਟਿਆਲਾ: ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਮੁਸਲਿਮ ਭਾਈਚਾਰਾ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਸੋਧ ਐਕਟ ਤੇ ਐਨ.ਆਰ.ਸੀ. ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿਚ ਸੜਕਾਂ ਉੱਤੇ ਉਤਰ ਆਇਆ। ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਚਾਂਦਨੀ ਚੌਕ 'ਚ ਰੋਸ ਧਰਨਾ ਦੇਣ ਮਗਰੋਂ ਮੁਸਲਿਮ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਨਾਂ ਮੰਗ ਪੱਤਰ ਦੇਣ ਲਈ ਮਿੰਨੀ ਸਕੱਤਰੇਤ ਦਫਤਰ ਵੱਲ ਰੋਸ ਮਾਰਚ ਆਰੰਭਿਆ ਪਰ ਪੁਲਿਸ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੇ ਹਾਲਾਤ ਵਿਗੜਨ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਫੁਹਾਰਾ ਚੌਕ 'ਚ ਹੀ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਰੋਕ ਕੇ ਮੰਗ ਪੱਤਰ ਹਾਸਲ ਕਰ ਲਿਆ।

ਲੋਕ ਮੁੱਦਿਆਂ ਤੋਂ ਧਿਆਨ ਹਟਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕੇਂਦਰ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਉਘੇ ਕਵੀ ਸੁਰਜੀਤ ਪਾਤਰ ਨੇ ਵੀ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਸੋਧ ਬਿੱਲ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰ ਰਹੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਉੱਤੇ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਣਮਨੁੱਖੀ ਤਜੱਬਦ ਦੀ ਨਿਖੇਧੀ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਅਜਿਹਾ ਕਰਕੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਲੋਕ ਮੁੱਦਿਆਂ ਤੋਂ ਹਟਾਉਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਪਾਤਰ ਨੇ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਇਕ ਕਵਿਤਾ ਦੀਆਂ ਸਤਰਾਂ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ ਕਿ 'ਜੇ ਆਈ ਪਤਝੜ ਤਾਂ ਫਿਰ ਕੀ ਹੈ' ਤੂੰ ਅਗਲੀ ਰੁੱਤ ਵਿਚ ਯਕੀਨ ਰੱਖੀ, ਮੈਂ ਲੱਭ ਕੇ ਕਿਤਿਓਂ ਲਿਆਉਣਾ ਕਲਮਾਂ, ਤੂੰ ਫੁੱਲਾਂ ਜੋਗੀ ਜ਼ਮੀਨ ਰੱਖੀ।' ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਇਕਜੁੱਟ ਹੋ ਕੇ ਮੌਜੂਦਾ ਸਿਆਸਤ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਐਕਟ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ: ਸੁਖਬੀਰ

ਪਟਿਆਲਾ: ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਸੋਧ ਐਕਟ 'ਚ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਸੰਸਦ ਵਿਚ ਵੀ ਇਹ ਗੱਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਤੇ ਲੋਕਤੰਤਰਿਕ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਅਤੇ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਵੱਲੋਂ 'ਸਰਬੋਤ ਦੇ ਭਲੇ' ਦੇ ਸੁਨੇਹੇ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਮੁਸਲਿਮ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਸੋਧ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਬਾਦਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੰਸਦ ਵਿਚ ਵੀ ਇਹੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਵਿਤਕਰਾ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।

ਇਸ ਰੋਸ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ 'ਚ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਸਿੱਖ ਤੇ ਦਲਿਤ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਕਾਰਕੁਨਾਂ ਨੇ ਵੀ ਸ਼ਿਰਕਤ ਕੀਤੀ। ਬੱਸ ਸਟੈਂਡ ਕੋਲ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਧਿਰ ਨੇ ਸੰਕੇਤਕ ਚੰਕਾ ਜਾਮ ਕਰਕੇ ਮੁਸਲਿਮ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਹੱਕ 'ਚ ਹਾਅ ਦਾ ਨਾਅਰਾ ਮਾਰਿਆ।

ਗਿਆ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਆਗੂ ਮੁਸਾ ਖਾਨ ਨੇ ਰੋਸ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਸੋਧ ਐਕਟ 'ਚ ਗਲਤ

ਭਾਵਨਾ ਹੇਠ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਇਆ ਹੈ। ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਸੂਬਿਆਂ ਕੋਲ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਕਾਨੂੰਨ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਤਾਕਤ ਨਹੀਂ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰਾਂ ਕੋਲ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਸੋਧ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਕੌਮੀ ਆਬਾਦੀ ਰਜਿਸਟਰ (ਐਨ.ਪੀ.ਏ.) ਨੂੰ ਨਕਾਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਤਾਕਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸੀਨੀਅਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਮੁਤਾਬਕ ਐਕਟ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ 7ਵੀਂ ਕੇਂਦਰੀ ਸੂਚੀ ਤਹਿਤ ਹੋਂਦ 'ਚ ਆਇਆ ਹੈ।

ਐਨ.ਆਰ.ਸੀ. ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕਰਾਂਗੇ: ਨਿਤੀਸ਼

ਪਟਨਾ: ਬਿਹਾਰ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨਿਤੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸੂਬੇ 'ਚ ਕੌਮੀ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਰਜਿਸਟਰ (ਐਨ.ਆਰ.ਸੀ.) ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਭਾਈਵਾਲ ਜਨਤਾ ਦਲ (ਯੂ) ਵੱਲੋਂ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਸੋਧ ਐਕਟ ਨੂੰ ਹਮਾਇਤ ਦੇਣ ਸਬੰਧੀ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਖਦਸ਼ੇ ਇਸ ਬਿਆਨ ਨਾਲ ਦੂਰ ਹੋ ਗਏ ਹਨ।

ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦਾ ਇਹ ਬਿਆਨ ਉਸ ਸਮੇਂ ਆਇਆ ਹੈ ਜਦੋਂ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ, ਪੰਜਾਬ, ਕੇਰਲ, ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀਆਂ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਸੋਧ ਕਾਨੂੰਨ 'ਗੈਰ-ਸੰਵਿਧਾਨਕ' ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੂਬਿਆਂ 'ਚ ਇਸ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਅਧਿਕਾਰੀ ਮੁਤਾਬਕ 7ਵੀਂ ਸੂਚੀ ਤਹਿਤ ਰੱਖਿਆ, ਵਿਦੇਸ਼ ਮਾਮਲਿਆਂ, ਰੇਲਵੇ, ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਸਮੇਤ 97ਵੇਂ ਵਿਸ਼ੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਐਨ.ਪੀ.ਆਰ. ਨੂੰ ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਮਰਦਮਸ਼ੁਮਾਰੀ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਬਾਰੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੋਈ ਸੂਬਾ ਇਸ ਅਮਲ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਾਉਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ

ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਐਕਟ ਮੁਤਾਬਕ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਹਰੇਕ ਨਾਗਰਿਕ ਨੂੰ ਐਨ.ਪੀ.ਆਰ. ਤਹਿਤ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਰਜਿਸਟਰ ਹੋਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਐਨ.ਪੀ.ਆਰ. ਤਹਿਤ ਜਿਹੜਾ ਵਿਅਕਤੀ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਜਾਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਇਲਾਕੇ 'ਚ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਾਂ ਉਸ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਅਗਲੇ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਰਹੇਗਾ, ਉਸ ਦਾ ਨਾਮ ਇਸ 'ਚ ਦਰਜ ਹੋਵੇਗਾ।

ਜੁਲਾਈ 1987 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਜਨਮੇ ਹੀ ਭਾਰਤੀ ਨਾਗਰਿਕ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਉਚ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਜਿਸ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਜਿਸ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦਾ ਜਨਮ ਪਹਿਲਾਂ ਜੁਲਾਈ 1987 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਉਹ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਸੋਧ ਕਾਨੂੰਨ (2019) ਜਾਂ ਕੌਮੀ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਰਜਿਸਟਰ (ਐਨ.ਆਰ.ਸੀ.) ਤਹਿਤ ਡਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਕਾਨੂੰਨ 'ਚ 2004 ਦੀ ਸੋਧ ਅਨੁਸਾਰ ਅਸਾਮ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਸ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ 'ਚੋਂ ਕੋਈ ਇਕ ਭਾਰਤੀ ਨਾਗਰਿਕ ਹੋਵੇ ਤੇ ਦੂਜਾ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਸ਼ਰਨਾਰਥੀ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦਾ ਨਾਗਰਿਕ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਉੱਤੇ

ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਕਾਨੂੰਨ ਤੇ ਐਨ.ਆਰ.ਸੀ. ਸਬੰਧੀ ਚੱਲ ਰਹੀਆਂ ਅਫਵਾਹਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਜੁਲਾਈ 1987 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਜਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦਾ ਜਨਮ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਕੁਦਰਤੀ

ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਹੀ ਭਾਰਤ ਦਾ ਨਾਗਰਿਕ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਅਸਾਮ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਭਾਰਤੀ ਨਾਗਰਿਕ ਹੋਣ ਸਬੰਧੀ ਪਛਾਣ ਦੀ ਤਰੀਕ 1971 ਹੈ। ਦੇਸ਼ ਭਰ ਵਿਚ ਐਨ.ਆਰ.ਸੀ. ਅਮਲ ਵਿਚ ਲਿਆਉਣ ਸਬੰਧੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਜੇ ਕੁਝ ਵੀ ਕਹਿਣਾ ਜਲਦਬਾਜ਼ੀ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਅਜੇ ਚਰਚਾ ਨਹੀਂ ਹੋਈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ, 'ਅਸੀਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਕੌਮੀ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਸੋਧ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਅਸਾਮ ਵਿਚ ਹੋਈ ਐਨ.ਆਰ.ਸੀ. ਨਾਲ ਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਕਿਉਂਕਿ ਦੋਵਾਂ ਲਈ ਤਰੀਕ ਹੱਦ ਵੱਖ ਵੱਖ ਹੈ।'

ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਚਲੀ 2004 ਦੀ ਸੋਧ ਅਨੁਸਾਰ ਜੋ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ 26 ਜਨਵਰੀ 1950 ਨੂੰ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਪਹਿਲੀ ਜੁਲਾਈ 1987 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਪੈਦਾ

ਐਨ.ਸੀ.ਪੀ. ਵੱਲੋਂ ਅਮਿਤ ਸ਼ਾਹ ਜਨਰਲ ਡਾਇਰ ਕਰਾਰ

ਮੁੰਬਈ: ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰ ਰਹੇ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਵਜੋਂ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ (ਐਨ.ਸੀ.ਪੀ.) ਦੇ ਨੇਤਾ ਨਵਾਬ ਮਲਿਕ ਨੇ ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਅਮਿਤ ਸ਼ਾਹ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਜਨਰਲ ਡਾਇਰ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਅਮਿਤ ਸ਼ਾਹ ਵੱਲੋਂ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਊਧਵ ਠਾਕਰੇ ਦੀ ਅਲੋਚਨਾ ਕਰਨ 'ਤੇ ਮਲਿਕ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਇਆ ਹੈ। ਠਾਕਰੇ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਜਾਮੀਆ ਮਿਲੀਆ ਇਸਲਾਮੀਆ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ 'ਚ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰ ਰਹੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਜਲ੍ਹਿਆਂਵਾਲਾ ਬਾਗ ਦੀ ਘਟਨਾ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਐਨ.ਸੀ.ਪੀ. ਦੇ ਮੁੱਖ ਤਰਜਮਾਨ ਮਲਿਕ ਨੇ ਟਵੀਟ 'ਚ ਕਿਹਾ, 'ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਨਰਲ ਡਾਇਰ ਨੇ ਜਲ੍ਹਿਆਂਵਾਲਾ ਬਾਗ 'ਚ ਗੋਲੀ ਚਲਵਾਈ ਸੀ, ਉਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਮਿਤ ਸ਼ਾਹ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਗੋਲੀ ਚਲਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਹ ਜਨਰਲ ਡਾਇਰ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਹਨ।'

ਹੋਇਆ ਹੋਵੇ, ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਪਹਿਲੀ ਜੁਲਾਈ 1987 ਨੂੰ ਜਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ 3 ਦਸੰਬਰ 2004 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਜਿਸ ਦੇ ਮਾਪੇ ਭਾਰਤੀ ਨਾਗਰਿਕ ਹੋਣ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕ ਹੋਣਗੇ। ਜਿਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਜਨਮ 10 ਦਸੰਬਰ 1992 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤੇ 3 ਦਸੰਬਰ 2004 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਮਾਪੇ ਭਾਰਤੀ ਨਾਗਰਿਕ ਹੋਣ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ 'ਚੋਂ ਕੋਈ ਇਕ ਭਾਰਤੀ ਨਾਗਰਿਕ ਹੋਵੇ ਤੇ ਦੂਜਾ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਸ਼ਰਨਾਰਥੀ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਉਸ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦਾ ਨਾਗਰਿਕ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

Punjab Times

Established in 2000
20th Year in Publication

Published every Saturday
by **A B Publication Inc.**
20451 N Plum Grove Rd.
Palatine, IL 60074-2018
Ph:847-359-0746

Fax:847-705-9388

Email:punjabtimes1@gmail.com
www.punjabtimesusa.com

Editor:

Amolak Singh Jammu

Astt. Editors:

Jaspreet Kaur
Kuljeet Singh

Photographer

Kamaljit Singh Virdi
Ph. 847-502-2703

Our Columnists

Gurbakhsh Singh Bhandal
Baljit Basi
Ashok Bhaura
Tarlochan Singh Dupalpur
Major Kular

Correspondents

Detroit, MI

Rajinder Syan
734-261-0936

New York

Iqbal S. Jabowalia
917-375-6395

Postmaster: Please send
address changes to Punjab Times,
20451 N. Plum Grove Rd., Palatine,
IL 60074

Distributed in:

California, Illinois, Indiana, Ohio,
Michigan, Wisconsin, Mississippi,
Iowa, Arkansas, Massachusetts,
Texas, Virginia, Nevada, Washington,
Oregon, Arizona, Georgia, Florida,
New York, New Jersey, Connecticut,
Oklahoma, Pennsylvania, Missouri,
Kentucky, Kansas.

ਡਾਕ ਰਾਹੀਂ ਪਰਚਾ ਮੰਗਵਾਉਣ ਲਈ
ਸਾਲਾਨਾ ਚੰਦਾ: 100 ਡਾਲਰ
ਪੰਜ ਸਾਲ ਲਈ: 450 ਡਾਲਰ

ਨੋਟ: ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਛਪੇ ਲੇਖਾਂ
ਵਿਚਲੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨਾਲ ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ
ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।
ਇਹ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਮਹਿਜ਼ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹਿੱਤ ਛਾਪੇ
ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਹੀ ਜਾਂ ਗਲਤ ਹੋਣ
ਬਾਰੇ ਫੈਸਲਾ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਛਪੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਾਂ
ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ
ਕਿ ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਤਾਈਦ ਕਰਦਾ
ਹੋਵੇ। ਪਾਠਕ ਕਿਸੇ ਵੀ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇ
ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਆਪ ਕਰ ਲੈਣ।

Disclaimer

The views expressed in the
articles published in the columns
of Punjab Times are that of
their writers, and it is not
implied that Punjab Times
endorses them.

Sameway Punjab Times
does not necessarily endorse
the claims made in the
advertisements published in
Punjab Times.

**All disputes subject to
Chicago jurisdiction.**

ਢੰਡਰੀਆਂ ਵਾਲੇ ਦੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਵਧਣ ਦੇ ਆਸਾਰ

ਪਟਿਆਲਾ: ਸਿੱਖ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਢੰਡਰੀਆਂ ਵਾਲੇ ਉਤੇ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਵਿਵਾਦਿਤ ਪ੍ਰਚਾਰ ਮਾਮਲੇ ਉਤੇ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਵੱਲੋਂ ਗਠਿਤ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦੀ ਪੰਜ ਮੈਂਬਰੀ ਸਬ-ਕਮੇਟੀ ਅੱਗੇ ਭਾਈ ਢੰਡਰੀਆਂ ਵਾਲੇ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਵੱਲੋਂ ਪਹੁੰਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਅਜਿਹੇ 'ਚ ਸਬ-ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਹੁਣ ਭਾਈ ਢੰਡਰੀਆਂ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਲਿਖੇ ਪੱਤਰ 'ਚ ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਉਹ 5 ਜਨਵਰੀ 2020 ਤੱਕ ਆਪਣੀ ਉਪਲਬੱਧਤਾ ਬਾਰੇ ਦੱਸਣ ਲਈ ਕੋਆਰਡੀਨੇਟਰ ਸਬ-ਕਮੇਟੀ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕਰਨ ਤਾਂ ਜੋ ਅਗਲੀ ਇਕੱਤਰਤਾ ਦੀ ਤਰੀਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ। ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਭਾਈ ਢੰਡਰੀਆਂ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜ ਮੈਂਬਰੀ ਸਬ-ਕਮੇਟੀ ਅੱਗੇ 22 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਲਈ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ ਦੂਖ ਨਿਵਾਰਨ ਸਾਹਿਬ, ਪਟਿਆਲਾ 'ਚ ਬਕਾਇਦਾ ਹੱਥਦਸਤੀ ਦਿੱਤੇ ਪੱਤਰ ਤਹਿਤ ਸੱਦਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਭਾਈ ਢੰਡਰੀਆਂ ਵਾਲੇ 'ਤੇ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਕੋਲ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਪੁੱਜੀਆਂ ਸਨ ਕਿ ਉਹ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਤੇ ਸਿੱਖ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਵਿਵਾਦਿਤ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਕੌਮ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਧੱਕਾ ਵੱਜ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਲਈ ਸਿੱਖ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਡਾ. ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ, ਬੀਬੀ

ਪ੍ਰਭਜੋਤ ਕੌਰ, ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਡਾ. ਪਰਮਵੀਰ ਸਿੰਘ ਕੋਆਰਡੀਨੇਟਰ ਅਤੇ ਡਾ. ਚਮਕੌਰ ਸਿੰਘ ਉਤੇ ਅਧਾਰਤ ਸਬ-ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਈ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਅੱਗੇ ਭਾਈ ਢੰਡਰੀਆਂ ਵਾਲੇ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਣਾ ਸੀ।

ਇਹ ਸਬ-ਕਮੇਟੀ ਭਾਵੇਂ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ ਦੂਖ ਨਿਵਾਰਨ ਸਾਹਿਬ 'ਚ ਮਿਥੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਸਵਾ ਘੰਟਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪਹੁੰਚ ਗਈ ਸੀ, ਪਰ ਸਾਰਾ

ਦਿਨ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕਰਨ ਮਗਰੋਂ ਭਾਈ ਢੰਡਰੀਆਂ ਵਾਲੇ ਵੱਲੋਂ ਖੁਦ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਨੇ ਕਮੇਟੀ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਭਾਵੇਂ ਭਾਈ ਢੰਡਰੀਆਂ ਵਾਲੇ ਦੇ ਵਿਵਾਦਿਤ ਪ੍ਰਚਾਰ ਨੂੰ ਘੱਟਿਆਂ ਬੰਧੀ ਘੋਖਿਆ, ਪਰ ਭਾਈ ਢੰਡਰੀਆਂ ਵਾਲੇ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਗੁੰਗਾਰਾ ਨਾ ਪੁੱਜਣ ਉਤੇ ਆਖਰ ਬੇਰੰਗ ਵਾਪਸ ਮੁੜਨ ਨੂੰ ਮਜਬੂਰ ਹੋਈ।

ਯੂ.ਕੇ. ਦੀ ਸਿੱਖ ਕੌਂਸਲ ਵੱਲੋਂ ਢੰਡਰੀਆਂ ਵਾਲੇ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਸਬੰਧੀ ਰੋਕ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੀਆਂ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਅਤੇ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਬਣਾਈ ਸਿੱਖ ਕੌਂਸਲ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਦਿਆਂ ਸਿੱਖ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਢੰਡਰੀਆਂ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਾਥੀ ਹਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨ ਉਤੇ ਰੋਕ ਲਾਉਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਇਕ ਪੱਤਰ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਜਥੇਦਾਰ ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਵੀ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਖੁਲਾਸਾ ਦਮਦਮੀ ਟਕਸਾਲ ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਸਰਚਾਂਦ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਿੱਖ ਕੌਂਸਲ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਇਕ ਪੱਤਰ ਵੀ ਮੀਡੀਆ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਪੱਤਰ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਬੀਤੇ ਦਿਨੀਂ ਯੂਕੇ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿਰਾਏ ਸਾਹਿਬ, ਵੈਸਟ ਬਰਾਇਚ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਵੱਲੋਂ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਹਜ਼ੂਰੀ ਵਿਚ ਮੀਟਿੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਿੱਖ ਪ੍ਰਚਾਰਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਹਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਵੱਲੋਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਜੋਤੀ ਜੋਤ ਸਮਾਉਣ ਬਾਰੇ ਅਤੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚੋਂ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ। ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਮਤਾ ਪਾਸ ਕਰਕੇ ਦੋਵਾਂ ਸਿੱਖ ਪ੍ਰਚਾਰਕਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਾਉਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਲੋਕ ਰੋਹ ਨੇ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਜੜ੍ਹਾਂ ਹਿਲਾਈਆਂ

(ਸਫਾ ਇਕ ਦੀ ਬਾਕੀ)
ਭਾਈਵਾਲ ਜਨਤਾ ਦਲ (ਯੂ.) ਨੇ ਸਾਫ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸੂਬੇ 'ਚ ਕੌਮੀ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਰਜਿਸਟਰ (ਐਨ. ਆਰ. ਸੀ.) ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਸ਼ਿਵ ਸੈਨਾ ਸਣੇ ਹੋਰ ਧਿਰਾਂ ਵੀ ਭਾਜਪਾ ਤੋਂ ਕਿਨਾਰਾ ਕਰ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਬਿੱਲ 'ਤੇ ਇਕੱਲੀ ਪੈ ਗਈ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ, ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਸੋਧ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਵਿਚ ਇੰਨਾ ਗੰਭੀਰ ਹੋਵੇਗਾ, ਇਸ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਸਾਇਦ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਅਤੇ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਅਮਿਤ ਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਵੀ

ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿਚ ਹਾਲ ਹੀ 'ਚ ਖਤਮ ਕੀਤੀ ਧਾਰਾ 370 ਪਿੱਛੋਂ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਹੌਸਲੇ ਬੁਲੰਦ ਸਨ। ਸਰਕਾਰ, ਫੌਜੀ ਤਾਕਤ ਨਾਲ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਨੂੰ ਦਬਾਉਣ ਵਿਚ ਸਫਲ ਰਹੀ ਅਤੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ ਕਿ ਵਾਦੀ ਦੇ ਲੋਕ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਖੁਸ਼ ਹਨ। ਇਹੀ ਰਣਨੀਤੀ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਸੋਧ ਬਿੱਲ ਪਿੱਛੋਂ ਅਪਨਾਈ ਗਈ। ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਜਾਮੀਆ ਮਿਲੀਆ ਇਸਲਾਮੀਆ 'ਚ ਪੁਲਿਸ ਵਾਤ ਕੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਲਹੂ-ਲਹਾਣ ਕਰਨਾ ਇਸੇ ਰਣਨੀਤੀ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਸੀ ਪਰ ਇਸ ਵਾਰ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਰਣਨੀਤੀ

ਪੁੱਠੀ ਪੈ ਗਈ ਤੇ ਸਾਰਾ ਦੇਸ਼ ਇਕ ਜੁਲਮ ਖਿਲਾਫ ਉਠ ਖਲੋਤਾ। ਮੌਕਾ ਵੇਖ ਭਾਜਪਾ ਦੀਆਂ ਭਾਈਵਾਲ ਧਿਰਾਂ ਨੇ ਵੀ ਪਾਲੇ ਬਦਲ ਲਏ। ਹੁਣ ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਬੁਰੀ ਫਸ ਗਈ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ, 2014 ਵਿਚ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਬਣਦਿਆਂ ਹੀ ਇਸ 'ਤੇ ਫਿਰਕੂ ਰੰਗ ਵਿਚ ਰੰਗਿਆ ਹੋਣ ਦੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲੱਗਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਜਿਵੇਂ-ਜਿਵੇਂ ਸਮਾਂ ਬੀਤਦਾ ਗਿਆ, ਇਹ ਇਲਜ਼ਾਮ ਵਧਦੇ ਗਏ ਪਰ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਬੇਪਰਵਾਹ ਰਹੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੀਤੀਆਂ ਵਿਚ ਜਿਉਂ-ਜਿਉਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸਫਲਤਾ ਮਿਲਦੀ ਗਈ, ਇਸ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਦੇ ਹੌਸਲੇ ਵਧਦੇ ਗਏ। ਇਸੇ ਹੀ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿਚ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਸੋਧ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਸੋਧ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਬਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਵਿਚ ਰੋਸ ਮੁਜ਼ਾਹਰੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਏ, ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ, ਸਿਆਸੀ ਆਗੂ, ਸਮਾਜਿਕ ਕਾਰਕੁਨ ਤੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਰਗਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਵਿਰੋਧ ਜਤਾਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਕਈਆਂ ਥਾਂਵਾਂ 'ਤੇ ਹਿੰਸਕ ਵਾਰਦਾਤਾਂ ਵੀ ਹੋਣ ਲੱਗੀਆਂ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਸਹਿਜੇ ਹੀ ਇਹ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਿਲਸਿਲਾ ਹੁਣ ਛੇਤੀ ਰੁਕਣ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਦਿੱਲੀ ਕਮੇਟੀ ਦਿਵਾਏਗੀ 84 ਦੇ ਪੀੜਤਾਂ ਨੂੰ ਨੌਕਰੀਆਂ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਦਿੱਲੀ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮਨਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਿਰਸਾ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ 1984 ਦੇ ਸਿੱਖ ਕਤਲੇਆਮ ਦੇ ਪੀੜਤ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਲਈ ਸਰਕਾਰੀ ਨੌਕਰੀਆਂ ਦਾ ਕੇਸ ਹੁਣ ਦਿੱਲੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕਮੇਟੀ ਲੜੇਗੀ। ਸਿਰਸਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਹਦਾਇਤ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਜਿਹੜੇ 63 ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਹਾਲੇ ਤੱਕ ਨੌਕਰੀਆਂ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀਆਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨੌਕਰੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣ ਪਰ ਦੋ ਮਹੀਨੇ ਬੀਤਣ ਮਗਰੋਂ ਵੀ ਦਿੱਲੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ।

ਦਵਿੰਦਰਪਾਲ ਭੁੱਲਰ ਦੀ ਰਿਹਾਈ 'ਚ ਅੜਿੱਕੇ ਤੋਂ ਪਰਿਵਾਰ ਫਿਕਰਮੰਦ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪਿਛਲੇ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਟਾਡਾ ਕਾਨੂੰਨ ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾ ਭੁਗਤ ਰਹੇ ਪਿੰਡ ਦਿਆਲਪੁਰਾ ਭਾਈਕਾ ਦੇ ਜੰਮਪਲ ਪੁੰ. ਦਵਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਰਿਹਾਅ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਖਬਰ ਨਾਲ ਪਿੰਡ ਵਾਸੀਆਂ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਖਿੜ ਗਏ ਸਨ ਪਰ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਪੁੰ. ਭੁੱਲਰ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਉਤੇ ਰੋਕ ਲੱਗਣ ਨਾਲ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਉਦਾਸੀ ਫੈਲ ਗਈ ਹੈ।

ਪੁੰ. ਦਵਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦੇ ਚਚੇਰੇ ਭਰਾ ਮੁਖਤਿਆਰ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ ਅਤੇ ਭਰਜਾਈ ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਭੁੱਲਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਤੋਂ ਆਈ ਰਿਹਾਈ ਦੀ ਖਬਰ ਨਾਲ ਚਿਰਾਂ ਤੋਂ ਬੰਦ ਪਏ ਪੁੰ. ਭੁੱਲਰ ਦੇ ਘਰ ਦੇ ਬੂਹੇ ਖੁੱਲਣ ਦੀ ਆਸ ਬੱਝੀ ਸੀ ਪਰ ਰਿਹਾਈ 'ਤੇ ਰੋਕ ਦੀ ਖਬਰ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਆਸਾਂ ਉਤੇ ਪਾਣੀ ਫੇਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੇ ਬਹੁਤ ਸੰਤਾਪ ਭੋਗਿਆ ਤੇ ਫਾਂਸੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲ ਹੋਣ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਰਿਹਾਈ ਦੀ ਖਬਰ ਆਉਣ ਤੱਕ ਬਹੁਤ ਲੰਬੀ ਉਡੀਕ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪਰ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਵੇਂ ਹੁਕਮਾਂ ਨੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਉਡੀਕ ਨੂੰ ਹੋਰ ਲੰਮੇਰਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਹੁਤਾ ਸਮਾਂ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਗੁਜ਼ਰਨ ਕਰਕੇ ਪੁੰ. ਭੁੱਲਰ ਦੀ

ਸਿਹਤ 'ਚ ਵਿਗਾੜ ਆ ਗਿਆ ਸੀ ਤੇ ਪੈਰੋਲ 'ਤੇ ਆਉਣ ਪਿੱਛੋਂ ਸਿਹਤ ਵਿਚ ਹੁਣ ਸੁਧਾਰ ਆਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਸੀ ਪਰ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨਾਲ ਪਰਿਵਾਰ 'ਚ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਪਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਰੀਵਿਊ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਖਲ ਕਰੇਗੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ

ਫਤਹਿਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ: ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਪੁੰ. ਦਵਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਮੁਆਫੀ ਉਤੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਰੋਕ ਲਗਾਉਣ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਸਬੰਧੀ ਰੀਵਿਊ ਪਟੀਸ਼ਨ ਪਾਈ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਸਾਰਾ ਖਰਚਾ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਰਾਜੇਆਣਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਵੀ ਜਲਦ ਹੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਵਫਦ ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਮਿਲੇਗਾ। ਲੰਮਾ ਸਮਾਂ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਰਹਿਣ ਮਗਰੋਂ ਰਿਹਾਅ ਹੋਏ ਸਿੱਖ ਕੈਦੀ ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਇਕ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਦੇਣ, ਸੰਮਤ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ 552 ਦਾ ਕੈਲੰਡਰ 30 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਮਹਾਦੋਸ਼ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਤੀਜੇ

ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਹੋਣਗੇ ਟਰੰਪ

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ: ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ 'ਚ ਮਹਾਦੋਸ਼ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਡੋਨਲਡ ਟਰੰਪ ਤੀਜੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਹੋਣਗੇ। ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਸਭਾ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਤੇ ਸੱਤਾ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਜਾਂਚ 'ਚ ਅੜਿੱਕੇ ਪਾਉਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਰਸਮੀ ਤੌਰ ਉਤੇ ਲਗਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਸੈਨੇਟ 'ਚ ਅਗਲੇ ਵਰ੍ਹੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਉਹ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਬਣੇ ਰਹਿਣਗੇ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਸਭਾ ਨੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਟਰੰਪ ਉਤੇ ਸੱਤਾ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਚ ਅੜਿੱਕੇ ਪਾਉਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ।

ਸੱਤਾ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਦੇ ਪੱਖ 'ਚ 230 ਤੇ ਵਿਰੋਧ 'ਚ 197 ਵੋਟਾਂ ਪਈਆਂ। ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਚ ਅੜਿੱਕਾ ਪਾਉਣ ਸਬੰਧੀ ਦੂਜੇ ਦੋਸ਼ ਵਿਚ 229 ਮੁਕਾਬਲੇ 198 ਵੋਟਾਂ ਪਈਆਂ। ਉਥੇ ਹੀ ਵਾਈਟ ਹਾਊਸ ਨੇ ਮਹਾਦੋਸ਼ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ 'ਚ ਬੇਹੱਦ ਨਮੋਸ਼ੀ ਭਰੀਆਂ ਸਿਆਸੀ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਦੱਸਿਆ। ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਸਭਾ 'ਚ ਡੈਮੋਕਰੈਟਿਕ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਚਾਰ ਭਾਰਤੀ-ਅਮਰੀਕੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਟਰੰਪ ਉਤੇ ਮਹਾਦੋਸ਼ ਚਲਾਉਣ ਦੇ ਪੱਖ 'ਚ ਵੋਟ ਪਾਈ। ਇਹ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਹੁਣ ਸੈਨੇਟ 'ਚ ਪਹੁੰਚ ਗਈ ਹੈ ਜਿਥੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਚੀਫ ਜਸਟਿਸ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਹੇਠ ਇਹ ਕੇਸ ਚੱਲੇਗਾ। ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ 243 ਸਾਲ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ 'ਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੂੰ ਮਹਾਦੋਸ਼ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਹਟਾਇਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ।

ਪੰਜਾਬ ਸਣੇ ਨੌਂ ਸੂਬਿਆਂ ਦਾ ਜੀ.ਐਸ.ਟੀ. ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਦੁੱਗਣਾ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਜੀ.ਐਸ.ਟੀ. ਤਹਿਤ ਚਾਲੂ ਵਿੱਤੀ ਵਰ੍ਹੇ ਦੌਰਾਨ ਪੰਜਾਬ, ਹਰਿਆਣਾ, ਰਾਜਸਥਾਨ, ਗੁਜਰਾਤ, ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਅਤੇ ਕੇਰਲ ਸਮੇਤ ਨੌਂ ਮੁੱਖ ਰਾਜਾਂ ਨੂੰ ਮਾਲੀਆ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ 60 ਤੋਂ 70 ਹਜ਼ਾਰ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੁੱਗਣਾ ਹੈ। ਆਈ.ਸੀ.ਆਰ.ਏ. ਨੇ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ 'ਚ ਇਹ ਅਨੁਮਾਨ ਲਾਇਆ ਹੈ। ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਭੁਗਤਾਨ 'ਚ ਦੇਰੀ ਨਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੂਬਿਆਂ 'ਚ ਨਕਦੀ ਦੇ ਪਰਵਾਹ 'ਤੇ ਅਸਰ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੌਂ ਸੂਬਿਆਂ 'ਚ ਕਰਨਾਟਕ, ਤਾਮਿਲ ਨਾਡੂ ਤੇ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਰਿਪੋਰਟ 'ਚ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਖਦਸ਼ਾ ਵੀ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਾਲ 2019-20 ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੂਬਿਆਂ ਦਾ ਕੇਂਦਰੀ ਟੈਕਸ 'ਚ ਹਿੱਸਾ 59,500 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 77 ਹਜ਼ਾਰ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਰਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਸ਼ਿਮਲਾ ਘੁੰਮਣ ਗਏ ਪੰਜ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਮੌਤ

ਪੰਚਕੂਲਾ: ਕਾਲਕਾ-ਸ਼ਿਮਲਾ ਕੌਮੀ ਮਾਰਗ 'ਤੇ ਕੰਡਾਘਾਟ ਨੇੜੇ ਕਾਰ ਖੱਡ 'ਚ ਡਿੱਗਣ ਕਾਰਨ ਪੰਜ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਮੌਕੇ ਉਤੇ ਹੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਸਾਰੇ ਕਾਰ ਸਵਾਰ ਸ਼ਿਮਲਾ ਘੁੰਮਣ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਸੂਚਨਾ ਮਿਲਣ ਉਤੇ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੀ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਖੱਡ 'ਚ ਡਿੱਗੀ ਕਾਰ ਵਿਚੋਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢੀਆਂ।

ਮ੍ਰਿਤਕਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਵਿਪੁਲ ਕੁਮਾਰ ਪੁੱਤਰ ਮਨੋਜ ਕੁਮਾਰ ਵਾਸੀ ਪਿੰਡ ਗੜ੍ਹੀ, ਰਾਹੁਲ ਖਾਨ ਪੁੱਤਰ ਬਾਬੂ ਰਾਮ ਵਾਸੀ ਮੀਰਪੁਰ, ਸਚਿਨ ਧੀਮਾਨ ਪੁੱਤਰ ਰਾਜੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਵਾਸੀ ਗੜ੍ਹੀ, ਹੁਸਨ ਪਾਲ ਪੁੱਤਰ ਪੀਰਦਾਜ਼ ਸਿੰਘ ਵਾਸੀ ਮੀਰਪੁਰ ਅਤੇ ਮਹਾਵੀਰ ਸਿੰਘ ਪੁੱਤਰ ਸੁਮੇਰ ਚੰਦ ਵਾਸੀ ਰਾਏਪੁਰ ਰਾਣੀ ਵਜੋਂ ਹੋਈ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਆਨਰੇਰੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਬੋਰਡ

(ਡਾ.) ਨਵਦੀਪ ਕੌਰ
ਬਲਵਿੰਦਰ (ਨਿੱਕੀ) ਕੌਰ ਸੇਖੋਂ
ਸਵਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਢਿਲੋਂ
ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ
ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ
ਹਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਦਿਓਲ | ਡਾ. ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਬਸਰਾਨ
ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਾਹੀ
ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਟਿਵਾਣਾ
ਜੈਦੇਵ ਸਿੰਘ ਭੱਠਲ
ਪਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵਾਲੀਆ
ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ (ਜੱਸੀ) ਗਿੱਲ | ਡਾ. ਹਰਗੁਰਮੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ
ਅਯੁਧਿਆ ਸਲਵਾਨ
ਡਾ. ਤੇਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮੰਡੇਰ
ਜਗਦੀਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਕਲੇਰ
ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਘੁੰਨ
ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦਰਤ | ਡਾ. ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ
ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ
ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਭੂਰਾ
ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਸਿੰਘ ਮੁਲਤਾਨੀ
ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਪਰਿੰਗਫੀਲਡ
ਗੁਰਵੀਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ |
|--|--|--|---|

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਮੱਕੜ ਦਾ ਦੇਹਾਂਤ

ਲੁਧਿਆਣਾ: ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜਥੇਦਾਰ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਮੱਕੜ ਦਾ ਦੇਹਾਂਤ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਹ 78 ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਫੋਰਟਿਸ ਹਸਪਤਾਲ, ਗੁੜਗਾਉਂ ਵਿੱਚ ਜੇਰੇ ਇਲਾਜ ਸਨ। ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੰਤਿਮ ਸਾਹ ਲਏ। ਜਥੇਦਾਰ ਮੱਕੜ ਲਗਾਤਾਰ 11 ਸਾਲ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਹੇ।

ਇਸ ਦੁੱਖ ਦੀ ਘੜੀ ਵਿੱਚ ਮੱਕੜ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਮਾਜ ਸੇਵੀ, ਧਾਰਮਿਕ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਦੁੱਖ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕੀਤਾ। ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਮੱਕੜ ਪਿਛਲੇ ਕਈ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਉਹ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਕਾਲੀ ਜਥਾ ਲੁਧਿਆਣਾ ਸ਼ਹਿਰੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਸੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਕਰੀਬ 11 ਸਾਲ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਹੇ। ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਮੱਕੜ ਦਾ ਜਨਮ 3 ਜਨਵਰੀ 1943 ਨੂੰ ਪਿਤਾ ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਦੇ ਘਰ ਮਾਤਾ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਕੌਰ ਦੀ ਕੁੱਖੋਂ ਸਰਗੋਧਾ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਖੇ ਹੋਇਆ। ਭਾਰਤ-ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਵੰਡ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਸਮੇਂ ਲੁਧਿਆਣਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੀ ਤਹਿਸੀਲ ਜਗਰਾਉਂ ਵਿਖੇ ਰਹਿਣ ਲੱਗ ਪਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੁਢਲੀ ਸਿੱਖਿਆ ਜਗਰਾਉਂ ਤੋਂ ਕਰਨ ਉਪਰੰਤ ਉਚੇਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਖਾਲਸਾ ਨੈਸ਼ਨਲ ਹਾਈ ਸਕੂਲ ਲੁਧਿਆਣਾ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗੁਜਰਾਂਵਾਲਾ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਕਾਲਜ ਲੁਧਿਆਣਾ ਤੋਂ ਐਫ.ਐਸ.ਸੀ. (ਨਾਨ ਮੈਡੀਕਲ) ਕੀਤੀ। ਪੜ੍ਹਾਈ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਉਪਰੰਤ ਉਹ ਭਾਰਤੀ

ਜੀਵਨ ਬੀਮਾ ਨਿਗਮ (ਐਲ.ਆਈ.ਸੀ.) ਵਿੱਚ ਨੌਕਰੀ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਏ ਅਤੇ ਐਲ.ਆਈ.ਸੀ. 'ਚੋਂ ਆਪਣੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇ ਕੇ ਸੇਵਾ ਮੁਕਤ ਹੋਏ। ਉਹ 2002 ਵਿੱਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਲੁਧਿਆਣਾ ਸ਼ਹਿਰੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਣੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਲਕਾ ਲੁਧਿਆਣਾ ਉੱਤਰੀ ਤੋਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਚੋਣ ਲੜੀ। 2005 ਵਿੱਚ ਉਹ ਮੈਂਬਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਚੁਣੇ ਗਏ। ਉਹ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਮਾਡਲ ਟਾਊਨ ਐਕਸਟੈਂਸ਼ਨ ਦੇ ਮੁਢਲੇ ਮੁੱਖ ਸੇਵਾਦਾਰ ਸਨ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਨਵੰਬਰ 2005 ਵਿੱਚ 39ਵੇਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਣੇ ਅਤੇ ਜਥੇਦਾਰ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਟੌਹੜਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ 11 ਸਾਲ 10 ਨਵੰਬਰ 2015 ਤੱਕ ਉਹ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਹੇ। ਜਥੇਦਾਰ ਮੱਕੜ ਜਿਸ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਣੇ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲੋਂ ਮੱਕੜ ਸ਼ਬਦ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਆਪਣਾ ਨਾਂ ਜਥੇਦਾਰ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਹੀ ਰੱਖਿਆ।

ਕੈਪਟਨ ਵਲੋਂ ਪੰਜ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿੱਚ ਮਹਿਲਾ ਪੀ.ਸੀ.ਆਰ. ਵੈਨਾਂ ਚਲਾਉਣ ਦੇ ਹੁਕਮ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸੰਕਟ ਵਿੱਚ ਫਸੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਲਈ ਪਿਕਅੱਪ ਤੇ ਡਰਾਪ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਕਰਨ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਸੂਬੇ ਦੇ ਪੰਜ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿੱਚ ਮਹਿਲਾਵਾਂ ਉੱਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਪੀ.ਸੀ.ਆਰ. ਵੈਨਾਂ ਚਲਾਉਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਘਰ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ।

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਸੰਕਟ 'ਚ ਫਸੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰ ਜਾਂ ਕੰਮਕਾਜ ਵਾਲੀਆਂ ਥਾਂਵਾਂ ਉੱਤੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਲਈ ਮੁਹਾਲੀ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਪਟਿਆਲਾ, ਲੁਧਿਆਣਾ ਅਤੇ ਜਲੰਧਰ ਵਿੱਚ ਚਲਾਈਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਪੀ.ਸੀ.ਆਰ. ਵੈਨਾਂ ਦੀਆਂ ਚਾਲਕ ਵੀ ਔਰਤਾਂ ਹੀ ਹੋਣਗੀਆਂ।

ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ 3 ਦਸੰਬਰ 2019 ਨੂੰ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਸਬੰਧੀ ਵਧ ਰਹੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਇਸ ਯੋਜਨਾ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਤਹਿਤ ਰਾਤ 9.00 ਤੋਂ ਸਵੇਰੇ 6.00 ਵਜੇ ਤੱਕ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਮੁਫਤ ਪੁਲਿਸ ਸਹਾਇਤਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਅਮਰੀਕਾ ਤੋਂ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਆਏ ਨੌਜਵਾਨ ਦਾ ਕਤਲ

ਰਈਆ: ਬਾਣਾ ਬਿਆਸ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦੇ ਪਿੰਡ ਜੋਧੇ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਸਵਾਰ ਅਣਪਛਾਤਿਆਂ ਨੇ ਗੋਲੀਆਂ ਮਾਰ ਕੇ ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀ ਨੌਜਵਾਨ ਦਾ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵਾਸੀ ਜੋਧੇ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ (30 ਸਾਲ) 2015 ਵਿੱਚ ਅਮਰੀਕਾ ਚਲਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਉਹ 9 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਲਈ ਵਾਪਸ ਆਇਆ ਸੀ ਅਤੇ 28 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਉਹ ਸਾਰੇ ਪਰਿਵਾਰ ਸਮੇਤ ਫਾਰਚੂਨਰ ਗੱਡੀ ਕਿਰਾਏ 'ਤੇ ਲੈ ਕੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਕਾਦੀਆਂ ਗਏ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਵਾਪਸ ਆ ਰਹੇ ਸੀ ਉਸ ਦੇ ਭਤੀਜੇ ਦਾ ਫੋਨ ਆਇਆ ਕਿ ਤਿੰਨ ਲੜਕੇ ਕਾਲੇ ਰੰਗ ਦੇ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ 'ਤੇ ਕੁਲਵੰਤ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਆਏ ਹਨ। ਸ਼ਾਮ 7:15 ਵਜੇ ਜਦੋਂ ਉਹ ਘਰ ਪੁੱਜੇ ਤਾਂ ਕੁਲਵੰਤ ਵਿਹੜੇ ਵਿੱਚ ਗੱਡੀ ਲਗਾ ਕੇ ਗੇਟ ਬੰਦ ਕਰਨ ਗਿਆ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਸਾਹਮਣੇ ਬੱਲ ਸਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ 'ਤੇ ਤਿੰਨ ਲੜਕੇ ਆਏ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਮੂੰਹ ਢਕੇ ਹੋਏ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੁਲਵੰਤ ਨੂੰ ਗੋਲੀਆਂ ਮਾਰ ਦਿੱਤੀਆਂ।

ਰੂਸ ਵਿੱਚ ਫਸੇ 24 ਭਾਰਤੀ ਨੌਜਵਾਨ ਵਤਨ ਪਰਤੇ

ਫਗਵਾੜਾ: ਪਿਛਲੇ ਤਕਰੀਬਨ 6 ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਰੂਸ 'ਚ ਫਸੇ 24 ਨੌਜਵਾਨ ਵਤਨ ਪਰਤੇ ਆਏ ਹਨ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਿਕ ਮੈਂਬਰਾਂ 'ਚ ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਪਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਥੋਂ ਦੇ ਨਵੀਂ ਆਬਾਦੀ ਨਾਰੰਗਸ਼ਾਹਪੁਰ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨ ਪਿੰਡ ਰਾਮ ਪੁੱਤਰ ਰਾਜਨ ਰਾਮ ਦੇ ਘਰ ਪੁੱਜਣ ਉੱਤੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਕੇਂਦਰ ਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਰਾਜਨ ਰਾਮ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਪਿੰਡ ਰਾਮ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਰੀਬ 6 ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਕਰਜ਼ਾ ਚੁੱਕ ਕੇ ਏਜੰਟ ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਰਾਹੀਂ 1 ਲੱਖ 20 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ 'ਚ ਰੂਸ ਭੇਜਿਆ ਸੀ ਜਿਥੇ ਦੱਸੀ ਗਈ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਥਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕੰਪਨੀ 'ਚ 8-9 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਭਾਰਤੀ ਕਰੰਸੀ ਦੀ ਨੌਕਰੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਕਾਫੀ ਮੰਦੀ ਹਾਲਤ 'ਚ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪਿੰਡ ਨੂੰ ਵਿਦੇਸ਼ ਭੇਜਣ ਲਈ ਕਰਜ਼ਾ ਚੁੱਕਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਦੀ ਪੰਡ ਵੀ ਭਾਰੀ ਹੁੰਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ ਤੇ ਉਹ ਕੋਈ ਪੈਸੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਭੇਜ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਪਿੰਡ ਰਾਮ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਬੜੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਵਤਨ ਵਾਪਸ ਪੁੱਜੇ ਹਨ। ਪਿੰਡ ਰਾਮ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਥੇ ਸਿਰਫ ਗੁਜ਼ਾਰੇ ਜੋਗੇ ਹੀ ਪੈਸੇ ਮਿਲੇ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਿਰਫ ਖਾਣ-ਪੀਣ ਦਾ ਖਰਚ ਹੀ ਚੱਲਦਾ ਸੀ।

Matrimonials

ਲੜਕੇ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

Seeking a suitable vegetarian, educated boy for Canadian born Punjabi Tonk Kshatriya girl, 35 yrs, 5'-3", educated in accounting. Caste no bar. Pl. send bio-data and photos at: canadian.alliance@yahoo.ca

Suitable Ramgariha Sikh match sought for our Beautiful and slim daughter, 28 years, 5'-7", M.Sc. (Botany), Currently enrolled in LPN (US), Working as a Cert. Pharmacy tech at Wal-Mart pharmacy. Residing in Chicago. Pl. Contact: manpreets1211@gmail.com

ਜੱਟ ਸਿੱਖ ਅਮਰੀਕਨ ਸਿਟੀਜ਼ਨ, RN, ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ, ਮਿਸ਼ੀਗਨ ਰਹਿੰਦੀ ਲੜਕੀ ਉਮਰ 28 ਸਾਲ, ਕੱਦ 5'4" ਲਈ ਅਮਰੀਕਾ ਜਾਂ ਕੈਨੇਡਾ ਤੋਂ ਬਰਾਬਰ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਵਾਲੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ ਗੁਰਸਿੱਖ ਲੜਕੇ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਮਾਲਵੇ ਨੂੰ ਪਹਿਲ ਤੇ ਜ਼ਮੀਨ-ਜਾਇਦਾਦ ਹੋਣੀ ਜਰੂਰੀ। ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ: ਫੋਨ 519-732-9090 ਜਾਂ 661-800-8400

Looking for a good match for a Jatt Sikh girl, MSc, MPhil, PhD botany, lecturer in a university in Punjab, age 34, height 5'-4". Please send bio-data to Hargun1900@gmail.com

ਲੜਕੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਇਮੀਗ੍ਰਾਂਟ, ਜੱਟ ਸਿੱਖ ਸਿੱਧੂ, 26 ਸਾਲ, ਕੱਦ 6 ਫੁੱਟ, ਫਾਰਮੈਸੀ ਅਸਿਸਟੈਂਟ, ਸੋਹਣੇ ਸੁਨੱਖੇ ਲੜਕੇ ਲਈ ਪੜ੍ਹੀ-ਲਿਖੀ ਲੜਕੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਉਹੀ ਸੰਪਰਕ ਕਰਨ, ਜੋ ਇੰਡੀਆ ਰਹਿੰਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਜੱਟ ਸਿੱਖ ਸੰਧੂ ਲੜਕੇ 27 ਸਾਲ, ਕੱਦ 6 ਫੁੱਟ, ਗਰੈਜੂਏਟ ਨੂੰ ਕੈਨੇਡਾ ਜਾਂ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਰਿਸ਼ਤਾ ਕਰਵਾ ਸਕਦੇ ਹੋਣ। ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ, ਫੋਨ: 559-394-2388

Jatt Sikh Sangha parents seeking match for their US Citizen son, 26 years, 6'-2", Vegetarian, non-drinker, working as Software Engineer in Boing, Doing Masters. PL Contact, Ph: 636-577-5615 or E-mail: sangha@charter.net.

Wanted suitable girl for US citizen Gursikh boy, 36 yrs, height 6', non drinking, own business. The girl should be in America. No conditions. Caste no bar. Contact, Ph: 269-277-1287

ਕੁਫਰ ਤੋਲਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ

ਇਸਲਾਮਾਬਾਦ: ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਇੱਕ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮੁਸਲਿਮ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਨੂੰ ਕੁਫਰ ਤੋਲਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਹੇਠ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਹੈ। ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਨੇ ਫੇਸਬੁੱਕ ਪੋਸਟ 'ਚ ਕੁਫਰ ਤੋਲਿਆ ਸੀ। ਖਬਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਮੁਲਤਾਨ ਸਥਿਤ ਬਹਾਉਦੀਨ ਜ਼ਕਰੀਆ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਲਿਟਰੇਚਰ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਵਿਜ਼ਿਟਿੰਗ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਜੁਨੈਦ ਹਾਫਿਜ਼ ਖਿਲਾਫ ਕੁਫਰ ਤੋਲਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲੱਗੇ ਸਨ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ 13 ਮਾਰਚ 2013 'ਚ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ 2014 ਵਿੱਚ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਤੇ ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਹੀ ਹਾਫਿਜ਼ ਮੁਲਤਾਨ ਦੀ ਨਵੀਂ ਕੇਂਦਰੀ ਜੇਲ੍ਹ 'ਚ ਬੰਦ ਹੈ।

SUPER TRAVEL

847-676-9090, 773-465-5566

E-mail: supertravel2003@live.com

Lowest Fares With Excellent Service

United Airlines
British Airways

Etihad, Air India,
KLM, Lufthansa,
Delta, Qatar Airlines.

For Emergency
Call anytime at
847-673-3825

EARLYBIRD SALE!!!!

Domestic fares available

ਤੰਦੂਰੀਏ, ਕੁੱਕ ਅਤੇ ਵੇਟਰ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

ਇੰਡੀਅਨ-ਅਮੈਰਿਕਨ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ (ਮਿੱਤਰਾਂ ਦਾ ਢਾਬਾ) ਲਈ ਤੰਦੂਰੀਏ, ਕੁੱਕ ਅਤੇ ਵੇਟਰ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। (ਨਾਰਥ ਇੰਡੀਅਨ ਫੂਡ ਲਈ ਸਪੈਸ਼ਲ) ਚੰਗੀ ਤਨਖਾਹ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਹੂਲਤਾਂ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਪੱਕੇ ਪੇਪਰ ਵਾਲੇ ਹੀ ਸੰਪਰਕ ਕਰਨ ਫੋਨ: 317-786-1022 ਜਾਂ 317-782-4547

Desi Bazar

Under new management.

916 E. Main Street #118, Greenwood, IN, 46143
Tel: 317-888-2040, Fax: 317-887-6116

Lakhvir S. Johal, Ph: 317-709-7800

We specialize in all kind of Indian Groceries and Sweets

• FRESH VEGETABLES EVERY THURSDAY

• FRESH GOAT MEAT

We Are Open 7 Days a Week

10% off on all Gurudwara supplies and Religious programs!!

ਖੁਲ੍ਹਾ ਤੇ ਸਾਫ ਸੁਥਰਾ ਸਟੋਰ, ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦਾ ਮਾਣ ਦੇਸੀ ਬਾਜ਼ਾਰ

ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਸਟਾਫ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

ਹਿਊਸਟਨ (ਟੈਕਸਸ) ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਲਈ ਮਿਠਾਈਆਂ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਕਾਰੀਗਰ (ਹਲਵਾਈ), ਤੰਦੂਰੀਏ ਤੇ ਵੈਜੀਟੇਰੀਅਨ ਬਫੇ (ਨਾਰਥ ਐਂਡ ਸਾਊਥ ਇੰਡੀਅਨ) ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਸ਼ੈਫ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਚੰਗੀ ਤਨਖਾਹ ਅਤੇ ਇਕੱਲੇ ਬੰਦੇ ਲਈ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ

ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ

ਮੁਖਤਿਆਰ ਸਿੰਘ, ਫੋਨ: 713-884-9547

ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ, ਫੋਨ: 832-724-1635

(ਲੜੀ ਜੋੜਨ ਲਈ ਪਿਛਲਾ ਅੰਕ ਦੇਖੋ)

ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਘੱਟ ਉਪਜਾਊ ਚਾਰ ਦੀਪਾਂ ਦਾ ਮੈਂ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ, ਉਥੇ ਗਰੀਬੀ ਬ੍ਰਹਮਪੁੱਤਰ ਦੇ ਚਿੱਕੜ ਵਾਲੇ ਕਾਲੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਸਰੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਉਥੇ ਆਧੁਨਿਕਤਾ ਦੀ ਇੱਕੋ-ਇਕ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਲਟਕਦੇ ਪਲਾਸਟਿਕ ਦੇ ਰੰਗੀਨ ਬੈਲੇ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਸੰਭਾਲੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਇਹ ਬੈਲੇ ਲੈ ਕੇ ਉਹ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਅਜਨਬੀਆਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ। ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਾਗਜ਼ਾਤ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ ਸਨ, ਪਰ ਉਤਸੁਕਤਾ ਨਾਲ ਦੇਖਦੇ ਰਹਿੰਦੇ, ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਲੋਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਿਲੇ ਪੰਨਿਆਂ ਵਿਚ ਦਰਜ ਫਿੱਕੇ ਪੈਂਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਕੁਝ ਸਮਝਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋਣ ਅਤੇ ਜਾਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋਣ ਕਿ ਉਹ ਖੁਦ ਨੂੰ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਸ਼ਾਲ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਕੈਂਪਾਂ ਵਿਚ ਕੈਦ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਚਾ ਸਕਣਗੇ? ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੁਣ ਰੱਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਗੋਲਪਾੜਾ ਦੇ ਸੰਘਣੇ ਜੰਗਲਾਂ ਵਿਚ ਬਣਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ।

ਜ਼ਰਾ ਕਲਪਨਾ ਕਰੋ, ਇੰਨੀ ਵੱਡੀ ਆਬਾਦੀ, ਲੱਖਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ, ਆਪਣੇ ਕਾਗਜ਼ਾਤ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਫਿਕਰਮੰਦ ਅਤੇ ਸਹਿਮੀ ਹੋਈ। ਇਹ ਫੌਜ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਰਾਹੀਂ ਕਬਜ਼ਾ ਜ਼ਰੂਰ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਮੁੱਲੀ ਚੀਜ਼ ਇਹ ਕਾਗਜ਼ਾਤ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਉਹ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਅਤੇ ਮਾਂ-ਬਾਪ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹੜ੍ਹਾਂ ਤੇ ਤੁਫ਼ਾਨ ਅਤੇ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਆਫ਼ਤਾਂ ਤੋਂ ਬਚਾਇਆ ਹੈ। ਉਥੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਧੁੱਪ ਨਾਲ ਲੂਹੇ ਕਿਸਾਨ, ਆਦਮੀ ਤੇ ਔਰਤਾਂ, ਜ਼ਮੀਨ ਅਤੇ

ਅਰੁੰਧਤੀ ਰਾਏ
ਅਨੁਵਾਦ: ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ

ਨਦੀ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮਿਜ਼ਾਜਾਂ ਦੇ ਭੇਡੀ ਇਹ ਲੋਕ 'ਲੀਗੇਸੀ ਡਾਕੂਮੈਂਟ', 'ਲਿੰਕ ਪੇਪਰ', 'ਸਰਟੀਫਾਈਡ ਕਾਪੀ', 'ਰੀ-ਵੈਰੀਫੀਕੇਸ਼ਨ', 'ਰੈਫਰੈਂਸ ਕੇਸ', 'ਡੀ-ਵੋਟਰ', 'ਡਿਕਲੇਅਰਡ ਫਾਰਨਰ', 'ਵੋਟਰ ਲਿਸਟ', 'ਰਿਫਿਊਜ਼ੀ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ' ਆਦਿ ਚੁੱਕੀ ਫਿਰਦੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਲਫਜ਼ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੋਲਦੇ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਹੋਣ। ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਹੈ। ਐਨ. ਆਰ. ਸੀ. ਨੇ ਆਪਣਾ ਸ਼ਬਦਕੋਸ਼ ਤਿਆਰ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਦੁਖਦਾਈ ਲਫਜ਼ ਹੈ, 'ਜੈਨੂਇਨ ਸਿਟੀਜ਼ਨ' ਯਾਨਿ ਅਸਲੀ ਨਾਗਰਿਕ।

ਪਿੰਡ-ਦਰ-ਪਿੰਡ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਮੈਂਨੂੰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਸੁਣਾਈਆਂ ਕਿ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੇਰ ਰਾਤ ਨੋਟਿਸ ਦੇ ਕੇ ਅਗਲੇ ਦਿਨ 200 ਜਾਂ 300 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੂਰ ਬਣੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਣ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਉਹ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਕਾਗਜ਼ਾਤ ਸਮੇਤ ਇਕੱਠੇ ਕਰਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਰਾਤ ਦੇ ਘੁੱਪ ਹਨੇਰੇ ਵਿਚ, ਛੋਟੀਆਂ ਬੋਤੀਆਂ ਵਿਚ ਬੈਠ ਕੇ ਤੇਜ਼ ਵਗ ਰਹੀ ਨਦੀ ਪਾਰ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਮਲਾਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਜ਼ਬੂਰੀ ਨੂੰ ਤਾੜ ਲੈਂਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਤਿੱਗਣਾ ਕਿਰਾਇਆ ਵਸੂਲਦੇ ਸਨ। ਉਸ ਪਿਛੋਂ ਖਤਰਨਾਕ ਰਾਜ-ਮਾਰਗਾਂ ਦਾ ਸਫਰ ਕਰਕੇ ਉਹ ਉਸ ਥਾਂ ਪਹੁੰਚਦੇ, ਜਿਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੌਂਦਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ।

ਮੈਂ ਇਕ ਦਿਲ ਕੰਬਾ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਕਹਾਣੀ ਵੀ ਸੁਣੀ। ਇਹ ਅਜਿਹੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਸੀ ਜੋ ਟਰੱਕ ਵਿਚ ਅਦਾਲਤ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਟਰੱਕ ਲੁੱਕ ਦੇ ਢੋਲਾਂ ਨਾਲ ਭਰੇ ਇਕ ਹੋਰ ਟਰੱਕ ਨਾਲ ਟਕਰਾ ਗਿਆ। ਜ਼ਖਮੀ ਪਰਿਵਾਰ ਲੁੱਕ ਨਾਲ ਲਿੱਬੜ ਗਿਆ। ਜਿਸ ਨੌਜਵਾਨ ਕਾਰਕੁਨ ਨਾਲ ਮੈਂ ਸਫਰ ਕਰ ਰਹੀ ਸਾਂ, ਉਸ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ, "ਜਦ ਮੈਂ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਹਾਲ-ਚਾਲ ਪੁੱਛਣ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਿੱਕਾ ਬੇਟਾ ਆਪਣੀ ਚਮੜੀ ਤੋਂ ਲੁੱਕ ਅਤੇ ਉਸ ਨਾਲ ਚਿੱਬੜੇ ਨਿੱਕੇ-ਨਿੱਕੇ ਰੋੜ ਕੱਢਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸ ਲੜਕੇ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਵੱਲ ਦੇਖਿਆ ਅਤੇ ਪੁੱਛਿਆ, ਅਸੀਂ ਕਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਹੋਣ ਦਾ ਕਾਲਾ ਦਾਗ ਮਿਟਾ ਵੀ ਸਕਾਂਗੇ?"

ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਇਸ ਅਮਲ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਉਠਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਐਨ. ਆਰ. ਸੀ. ਨੂੰ ਅਪਡੇਟ ਕਰਨ ਦਾ ਅਸਾਮ ਦੇ ਕਰੀਬ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ, ਹਰ ਇਕ ਕੋਲ ਇਸ ਦੇ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਕਾਰਨ ਹਨ। ਅਸਾਮੀ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਉਮੀਦ ਹੈ ਕਿ ਲੱਖਾਂ ਹਿੰਦੂ ਤੇ ਮੁਸਲਿਮ ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ੀ ਘੁਸਪੈਠੀਆਂ ਦੀ ਸਨਾਖਤ ਕਰ ਲਈ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਸਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ 'ਵਿਦੇਸ਼ੀ' ਕਰਾਰ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਹਿੰਦੂ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦਾ ਉਦੈ-4

‘ਘੁਸਪੈਠੀਆਂ’ ਦੀ ਕਹਾਣੀ

ਬੁੱਕਰ ਇਨਾਮ ਜੇਤੂ ਸੰਸਾਰ ਪ੍ਰਸਿਧ ਲੇਖਕਾ ਅਰੁੰਧਤੀ ਰਾਏ ਨੇ ਇਹ ਲੰਮਾ ਪਰਚਾ 12 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਵਿਚ ਜੋਨਾਥਨ ਸ਼ੈਲ ਯਾਦਗਾਰੀ ਲੈਕਚਰ-2019 ਦੌਰਾਨ ਪੜ੍ਹਿਆ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਹਾਲਤ ਅਤੇ ਪਨਪ ਰਹੇ ਭਿਆਨਕ ਖਤਰਿਆਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਆਪਣੀਆਂ ਹੋਰ ਲਿਖਤਾਂ ਵਾਂਗ ਲੇਖਿਕਾ ਨੇ ਇਸ ਪਰਚੇ ਵਿਚ ਵੀ ਅਣਗਿਣਤ ਸਵਾਲ ਉਠਾਏ ਹਨ। ਇਸ ਲਿਖਤ ਦੀ ਪਹਿਲੀਆਂ ਤਿੰਨ ਕਿਸ਼ਤਾਂ ਪਾਠਕ ਪਿਛਲੇ ਅੰਕਾਂ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹ ਚੁਕੇ ਹਨ; ਐਤਕੀਂ ਇਸ ਪਰਚੇ ਦੀ ਚੌਥੀ ਅਤੇ ਆਖਰੀ ਕਿਸ਼ਤ ਛਾਪੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਮੁਲਨਿਵਾਸੀ ਆਦਿਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਉਮੀਦ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਇਤਿਹਾਸਕ ਗਲਤੀ ਨੂੰ ਕੁਝ ਨਾ ਕੁਝ ਸੁਧਾਰ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਬੰਗਾਲੀ ਮੂਲ ਦੇ ਹਿੰਦੂ ਅਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਐਨ. ਆਰ. ਸੀ. ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਨਾਂ ਦੇਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਸਾਬਤ ਕਰ ਸਕਣ ਕਿ ਉਹ ਭਾਰਤੀ ਹਨ, ਜਿਸ ਨਾਲ 'ਵਿਦੇਸ਼ੀ' ਹੋਣ ਦਾ ਕਲੰਕ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਮਿਟ ਜਾਵੇ; ਤੇ ਹਿੰਦੂ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦੀ, ਜੋ ਹੁਣ ਅਸਾਮ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਚਲਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਲੱਖਾਂ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦਾ ਨਾਂ ਐਨ. ਆਰ. ਸੀ. ਵਿਚੋਂ ਹਟਾ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਐਨ. ਆਰ. ਸੀ. ਦੀ ਸੂਚੀ ਛਾਪਣ ਦੀ

ਤਰੀਕ ਕਈ ਵਾਰ ਅੱਗੇ ਪਾਉਣ ਪਿਛੋਂ ਆਖਰ 31 ਅਗਸਤ 2019 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਵਿਚ 19 ਲੱਖ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਹ ਤਾਦਾਦ ਹੋਰ ਵਧ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਗੁਆਂਢੀਆਂ, ਦੁਸ਼ਮਣਾਂ, ਉਪਰਿਆਂ ਨੂੰ ਇਤਰਾਜ਼ ਦਰਜ ਕਰਾਉਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਆਖਰੀ ਗਿਣਤੀ ਤੱਕ ਦੇ ਲੱਖ ਤੋਂ ਵੱਧ ਇਤਰਾਜ਼ ਦਰਜ ਕਰਾਏ ਜਾ ਚੁਕੇ ਸਨ। ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਤਾਦਾਦ 'ਚ ਬੱਚਿਆਂ ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਸੂਚੀ ਵਿਚੋਂ ਗਾਇਬ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਬਹੁਤੀਆਂ ਐਸੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਿਚ ਛੋਟੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਹੀ ਵਿਆਹ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਆਹ ਪਿਛੋਂ ਰਿਵਾਜ ਅਨੁਸਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਬਦਲ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਔਰਤਾਂ ਕੋਲ ਵਿਰਾਸਤ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਤਾਦਾਦ ਵਿਚ ਅਨਪੜ੍ਹ ਲੋਕ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਜਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਂ-ਬਾਪ ਦੇ ਨਾਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਵਿਚ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਲਿਖੇ ਗਏ ਹਨ। ਕਿਤੇ ਹਸਨ ਦਾ ਨਾਂ ਹੱਸਾਨ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਤੇ ਜਾਅਨੁਲ ਦਾ ਨਾਂ ਜੈਨੁਲ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਵਿਚ ਮੁਹੰਮਦ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਲੋਕ ਇਸ ਲਈ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਵਿਚ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਮੁਹੰਮਦ ਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਿਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਿਰਫ ਇਕ ਗਲਤੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸੂਚੀ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਜੇ ਤੁਹਾਡੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਮਰ ਚੁਕੇ ਹਨ, ਜਾਂ ਉਹ ਤੁਹਾਡੀ ਮਾਂ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਰਹੇ, ਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਦੇ ਵੋਟ ਨਹੀਂ ਪਾਈ, ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ ਨਹੀਂ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਜ਼ਮੀਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡਾ ਬਚਣਾ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਮਾਂ ਦੀ ਵਿਰਾਸਤ ਦੀ ਮਾਨਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਐਨ. ਆਰ. ਸੀ. ਨੂੰ ਅਪਡੇਟ ਕਰਨ ਦੇ ਅਮਲ ਵਿਚ ਭਾਰੂ ਤੁਅੱਸਬਾਂ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਢਾਂਚਾਗਤ ਤੁਅੱਸਬ ਔਰਤਾਂ ਅਤੇ ਗਰੀਬਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਬਹੁਤੇ ਗਰੀਬ ਲੋਕ ਮੁਸਲਮਾਨ, ਦਲਿਤ ਅਤੇ ਆਦਿਵਾਸੀ ਹਨ।

ਜਿਨ੍ਹਾਂ 19 ਲੱਖ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਸੂਚੀ ਵਿਚੋਂ ਗਾਇਬ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੁਣ 'ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ' ਵਿਚ ਅਪੀਲ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ। ਅਸਾਮ ਵਿਚ ਅਜਿਹੇ ਸੌ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਹਨ ਅਤੇ ਬਾਕੀ 1000 ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਜੱਜ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 'ਮੈਂਬਰ' ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਲੱਖਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਤਕਦੀਰ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਜੱਜ ਹੋਣ ਦਾ ਤਜਰਬਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਹ ਲੋਕ ਨੌਕਰਸ਼ਾਹ ਅਤੇ ਜੂਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਮੋਟੀਆਂ ਤਨਖਾਹਾਂ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵਿਚ ਵੀ ਤੁਅੱਸਬ ਭਰੇ ਪਏ ਹਨ। ਸਮਾਜੀ ਕਾਰਕੁਨਾਂ ਨੇ ਜੋ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਹਾਸਲ ਕੀਤੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੁੜ ਬੋਠੀ ਪੱਤਰ ਦੇਣ ਦਾ ਇਕੋ-ਇਕ ਪੈਮਾਨਾ ਇਹ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪਲਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮੈਂਬਰ ਨੇ ਕਿੰਨੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਅਪੀਲ

ਖਾਰਜ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵਕੀਲ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ ਅਤੇ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਫੀਸ ਦੇਣੀ ਪਵੇਗੀ। ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਧਾਰ ਲੈਣਾ ਪਵੇਗਾ ਜਾਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਜਾਂ ਘਰ ਵੇਚਣੇ ਪੈਣਗੇ ਅਤੇ ਕਰਜ਼ੇ ਵਿਚ ਡੁੱਬ ਕੇ ਗੁਰਬਤ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਗੁਜ਼ਾਰਨੀ ਪਵੇਗੀ। ਜਾਹਰ ਹੈ ਕਿ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਅਜਿਹੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਨਾ ਜ਼ਮੀਨ ਹੈ, ਤੇ ਨਾ ਘਰ। ਕਈ ਲੋਕ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ, ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਕਰ ਚੁਕੇ ਹਨ।

ਐਨੇ ਬੜੇ ਪੈਮਾਨੇ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਇਸ ਕਵਾਇਦ ਅਤੇ ਕਰੋੜਾਂ ਰੁਪਏ ਖਰਚਣ ਪਿਛੋਂ ਐਨ. ਆਰ.

ਅਸਾਮ ਵਿਚ ਐਨ.ਆਰ.ਸੀ. ਕਾਰਨ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਹਾਲਤ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਇਕ ਚਿੱਤਰ।

ਸੀ. ਨਾਲ ਸਰੋਕਾਰ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਖਰੀ ਸੂਚੀ ਜਾਰੀ ਹੋਣ ਪਿਛੋਂ ਭਿਆਨਕ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਦਾ ਮੂੰਹ ਦੇਖਣਾ ਪਿਆ। ਬੰਗਾਲੀ ਮੂਲ ਦੇ ਆਦਿਵਾਸੀ ਨਿਰਾਸ਼ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਸਲ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਮਨਮਾਨੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸੂਚੀ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਅਸਾਮੀ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦੀ ਇਸ ਲਈ ਨਾਰਾਜ਼ ਹਨ ਕਿ ਅੰਦਾਜ਼ਨ 50 ਲੱਖ 'ਘੁਸਪੈਠੀਆਂ' ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਬਹੁਤ ਥੋੜ੍ਹੇ ਲੋਕ ਸੂਚੀ 'ਚੋਂ ਬਾਹਰ ਕੀਤੇ ਗਏ, ਉਹ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਵਿਦੇਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਹਿੰਦੂ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦੀ ਇਸ ਲਈ ਨਿਰਾਸ਼ ਹਨ ਕਿ 19 ਲੱਖ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚੋਂ ਅੱਧੇ ਗੈਰਮੁਸਲਮਾਨ ਹਨ (ਇਸ ਦੀ ਵਜ੍ਹਾ ਬੜੀ ਅਜੀਬ ਹੈ)। ਬੰਗਾਲੀ ਮੁਸਲਿਮ ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਜੋ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਈ ਕਈ ਸਾਲ ਲਾ ਕੇ 'ਲੀਗੇਸੀ ਪੇਪਰ' ਜਮਾਂ ਕਰ ਰੱਖੇ ਸਨ, ਜਦਕਿ ਹਿੰਦੂ ਜੋ ਘੱਟ ਅਸੁਰੱਖਿਅਤ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਦੀ ਲੋੜ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਮਝੀ ਸੀ।

ਜਸਟਿਸ ਰੰਜਨ ਗੋਗੋਈ ਨੇ ਐਨ. ਆਰ. ਸੀ. ਦੇ ਮੁੱਖ ਕੋਆਰਡੀਨੇਟਰ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹਜ਼ੇਲਾ ਦੇ ਤਬਾਦਲੇ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਅਸਾਮ ਤੋਂ ਚਲੇ ਜਾਣ ਲਈ ਸੱਤ ਦਿਨ ਦੀ ਮੁਹਲਤ ਦਿੱਤੀ। ਜਸਟਿਸ ਗੋਗੋਈ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਦੇਸ਼ ਦਾ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ।

ਦੁਬਾਰਾ ਐਨ. ਆਰ. ਸੀ. ਕਰਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਮੰਗ ਉਠਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ ਹੈ।

ਇਸ ਪਾਗਲਪਣ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ ਲੋਕ ਸਿਰਫ ਕਵਿਤਾ ਹੀ ਲਿਖ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਨੌਜਵਾਨ ਮੁਸਲਿਮ ਕਵੀਆਂ ਦਾ ਇਕ ਸਮੂਹ ਉਭਰ ਆਇਆ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੀਆਂ ਕਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਕਵੀ ਅਚਾਨਕ ਆਪਣੇ ਦੁੱਖ ਅਤੇ ਜ਼ਲਾਲਤ 'ਤੇ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਲਿਖਣ ਲੱਗੇ, ਉਸ ਬੋਲੀ ਵਿਚ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਆਪਣੀ ਲੱਗਦੀ ਸੀ, ਉਹ ਬੋਲੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਹ ਹੁਣ ਤਕ ਸਿਰਫ ਆਪਣੇ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦੇ ਸਨ, ਯਾਨਿ ਢਾਕਈਆ, ਮੈਮਨਸਿੰਘੀਆ, ਪਬਨਈਆ ਜਿਹੀਆਂ ਮੀਆਂ ਬੋਲੀਆਂ ਵਿਚ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਕਵੀ ਰੇਹਾਨਾ ਸੁਲਤਾਨ ਨੇ "ਮਾਂ" ਸਿਰਲੇਖ ਨਾਲ

ਕਵਿਤਾ ਲਿਖੀ ਹੈ:

ਮਾਂ ਤੁਮਾਰ ਕਾਛੇ ਆਮਾਰ ਪੋਰਿਸੋਈ ਦੀਤੀ ਤੀਤੀ ਬਿਆਕੁਲ ਓਆ ਝਾਈ (ਮਾਂ ਮੈਂ ਹੰਭ ਗਈ ਹਾਂ ਤੈਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪਛਾਣ ਦੱਸਦੇ ਦੱਸਦੇ)।

ਜਦ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਫੇਸਬੁੱਕ 'ਤੇ ਪੋਸਟ ਅਤੇ ਸ਼ੇਅਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਇਹ ਬੋਲੀ ਅਚਾਨਕ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਵਿਚ ਚੜ੍ਹ ਗਈ। ਭਾਸ਼ਾਈ ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਭੂਤ ਫਿਰ ਨੀਂਦ ਤੋਂ ਜਾਗਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ। ਮੀਆਂ ਕਵੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਪੁਲਿਸ ਕੋਲ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਾਈ ਗਈ, ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਇਹ ਲੋਕ ਅਸਾਮੀ ਸਮਾਜ ਨੂੰ

ਹੀ ਹਮਾਇਤੀਆਂ ਦੇ ਐਨ. ਆਰ. ਸੀ. ਦੀਆਂ ਗੁੰਝਲਾਂ ਵਿਚ ਫਸ ਜਾਣ ਤੋਂ ਸਬਕ ਲੈ ਕੇ ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਨਵੇਂ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਸੋਧ ਬਿੱਲ ਦਾ ਮਸੌਦਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਸੋਧ ਬਿੱਲ (ਇਹ ਬਿੱਲ ਹੁਣ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ) ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ, ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਜੁਲਮਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਘੱਟਗਿਣਤੀਆਂ ਯਾਨਿ ਹਿੰਦੂ, ਸਿੱਖ, ਬੋਧੀ ਤੇ ਈਸਾਈਆਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਪਨਾਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਹ ਬਿੱਲ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਏਗਾ ਕਿ ਸਿਰਫ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

ਐਨ. ਆਰ. ਸੀ. ਅਤੇ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਸੋਧ ਬਿੱਲ ਦਾ ਅਮਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮਰਦਮਸ਼ੁਮਾਰੀ ਰਜਿਸਟਰ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਇਸ ਲਈ ਘਰ-ਘਰ ਜਾ ਕੇ ਮਰਦਮਸ਼ੁਮਾਰੀ ਦੇ ਅੰਕੜਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਅੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਪੁਤਲੀਆਂ ਦਾ ਸਕੈਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਾਇਓਮੈਟਰਿਕ ਡਾਟਾ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਡਾਟਾ ਬੈਂਕਾਂ ਦਾ ਬਾਪ ਸਾਬਤ ਹੋਵੇਗਾ।

ਇਸ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨੀ ਤਿਆਰੀ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਅਮਿਤ ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਨੋਟੀਫੀਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਪੂਰੇ ਮੁਲਕ ਦੀਆਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਗੈਰਨਿਊਮਰਿਕ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਅਸੀਮਤ ਤਾਕਤਾਂ ਦਿੰਦਿਆਂ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਅਤੇ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਕੇਂਦਰ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਕਰਨਾਟਕ, ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਇਸ 'ਤੇ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਅਸੀਂ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਸਾਮ ਐਨ. ਆਰ. ਸੀ. ਉਸ ਰਾਜ ਦੇ ਜਟਿਲ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਸੀ, ਇਸ ਨੂੰ ਪੂਰੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਨਿਰੋਲ ਦੁਸ਼ਟ ਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਅਸਾਮ ਵਿਚ ਐਨ. ਆਰ. ਸੀ. ਦੀ ਮੰਗ ਚਾਲੀ ਸਾਲ ਪੁਰਾਣੀ ਹੈ। ਉਥੇ ਲੋਕ ਪੰਜਾਹ ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਕਾਗਜ਼ਾਤ ਇਕੱਠੇ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਅਜਿਹੇ ਕਿੰਨੇ ਲੋਕ ਹੋਣਗੇ ਜੋ ਵਿਰਾਸਤੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਸ਼ਾਇਦ ਸਾਡਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਨਾ ਕਰ ਸਕੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਦੀ ਜਨਮ ਦੀ ਤਾਰੀਕ, ਗੈਂਜੂਏਸ਼ਨ ਦੀ ਡਿਗਰੀ ਅਤੇ ਵਿਆਹ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਸਾਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਪੂਰੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਐਨ. ਆਰ. ਸੀ. ਦੇ ਅਮਲ ਦਾ ਟੀਚਾ ਲਖੁਖਾ ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ੀ 'ਘੁਸਪੈਠੀਆਂ' ਦੀ ਸਨਾਖਤ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਨੇ 'ਸਿਉਕ' ਕਹਿਣਾ ਪਸੰਦ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਕੀ ਉਸ ਨੂੰ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਭਾਸ਼ਾ ਭਾਰਤ ਦੇ ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ 'ਤੇ ਕੀ ਅਸਰ ਪਾਏਗੀ? ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਕਰੋੜਾਂ ਦੇ ਭੂਤ-ਅੰਕੜੇ ਉਛਾਲੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ੀ ਮਜ਼ਦੂਰ ਬਿਨਾਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਰਹਿ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿਚ ਵੀ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਲੋਕ ਮੁਲਕ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਗਰੀਬ ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਗਸੀਏ 'ਤੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਹਨ। ਮੁਕਤ ਵਪਾਰ 'ਤੇ ਯਕੀਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਰ ਸ਼ਖਸ ਨੂੰ ਜਾਣ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਲੋਕ ਅਜਿਹੇ ਆਰਥਕ ਖਲਾਅ ਨੂੰ ਭਰ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਕੋਈ ਕਰਨਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਅਤੇ ਇੰਨੀ ਘੱਟ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਵਿਚ ਕਿ ਕੋਈ ਹੋਰ ਇਹ ਕੰਮ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ। ਇਹ ਲੋਕ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਕੇ ਰੋਟੀ-ਰੋਜ਼ੀ ਕਮਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਲੋਕ ਮੁਲਕ ਨੂੰ ਬਰਬਾਦ

(ਬਾਕੀ ਅਗਲੇ ਸਫੇ 'ਤੇ)

ਹੁਣ ਐਨ. ਪੀ. ਆਰ. ਦੀ ਸੱਟ ਝੱਲਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਰਹੋ!

ਸਾਢੇ ਕੁ ਪੰਜ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਭਾਰਤ ਦੀ ਕਮਾਨ ਸੰਭਾਲਦੇ ਸਾਰ ਪਹਿਲੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਦੌਰੇ ਲਈ ਨੇਪਾਲ ਗਏ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਉਥੋਂ ਦੀ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਵਿਚ ਭਾਸ਼ਣ ਇਥੋਂ ਅਰੰਭ ਕੀਤਾ ਸੀ, 'ਮੈਂ ਆਪ ਕੋ ਤੀਨ ਹਿੰਟ ਕਰੁੰਗਾ' ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਸੋਚਾਂ ਵਿਚ ਪੈ ਗਏ ਸਨ ਕਿ ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਕੀ ਕੱਢਿਆ ਜਾਵੇ? ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਮੁਤਾਬਕ ਤਾਂ ਇਹ ਨਿਕਲਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਮਾਰ ਪੈਣ ਵਾਲੀ ਹੈ, ਪਰ ਮੋਦੀ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਤਿੰਨ ਹਿੰਟ 'ਹਾਈਵੇਜ਼, ਸੂਚਨਾ ਟੈਕਨਾਲੋਜੀ ਅਤੇ ਟਰਾਂਸਮਿਸ਼ਨ' ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇਪਾਲ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰੇਗੀ।

ਸਮਾਂ ਪਾ ਕੇ ਕੁਝ ਗੱਲਾਂ ਵਿਚ ਦੋਵਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਮੱਤਭੇਦ ਵਧਣ ਲੱਗੇ ਤਾਂ ਇਸ 'ਹਿੰਟ' ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਵੀ ਨੇਪਾਲ ਵਿਚ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਭਾਰਤ ਦਾ ਉਹ ਚਿਰਾਂ ਦਾ ਦੋਸਤ ਦੇਸ਼ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਢੇ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਨਾਲੋਂ ਫਾਸਲਾ ਪਾਈ ਗਿਆ ਤੇ ਚੀਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਾਂ ਵਿਚ ਨਿੱਘ ਵਧਾਈ ਗਿਆ। 'ਹਿੰਟ' ਉਸ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਈ, ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਪੈਣ ਜਿਹੀ ਗੱਲ ਹੋ ਗਈ ਸੀ।

ਇਸ ਪਿਛੋਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦੇ ਸੰਸਾਰ ਭਰ ਵਿਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਭਾਸ਼ਣਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਨਾਲ ਸੁਣਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਉਹ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਭਾਸ਼ਣਾਂ ਵਿਚ 'ਤਿੰਨ' ਦਾ ਟੋਟਕਾ ਕਈ ਵਾਰ ਚੱਲਿਆ ਹੈ। ਭਾਰਤ 'ਚ ਜੋ ਅਜੋਕਾ ਧਮੱਚਤ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਪਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਵਿਚ ਵੀ 'ਤਿੰਨ' ਦੀ ਝਲਕ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਉਹ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕੇ। ਪਹਿਲਾਂ ਐਨ. ਆਰ. ਸੀ. (ਨੈਸ਼ਨਲ ਰਜਿਸਟਰ ਆਫ ਸਿਟੀਜ਼ਨਜ਼) ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਕੇ ਆਸਾਮ ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਰਾਜਾਂ ਵਿਚ ਅਮਨ-ਅਮਾਨ ਨਾਲ ਵੱਸਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਨੀਂਦ ਉਡਾਈ। ਫਿਰ ਇਸ ਦੀ ਅਗਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਜੋਂ ਸੀ. ਏ. ਬੀ. (ਸਿਟੀਜ਼ਨਜ਼ ਅਮੈਂਡਮੈਂਟ ਬਿੱਲ) ਚੁੱਕ ਲਿਆਂਦਾ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਭਾਰਤ ਦੇ ਕੋਨੇ-ਕੋਨੇ ਵਿਚ ਏਦਾਂ ਦੀ ਵਿਰੋਧੀ ਲਹਿਰ ਚੱਲੀ ਕਿ ਰੁਕਣ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਆ

ਰਹੀ। ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਨੌਂ ਮੌਤਾਂ ਹੋ ਚੁਕੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਅੰਕੜੇ ਲਏ ਜਾਣ ਤਾਂ ਡੇਢ ਦਰਜਨ ਦੇ ਨੇੜੇ ਦੱਸੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਭਾਰਤ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਏਨੇ ਨਾਲ ਵੀ ਸਾਹ ਸੌਖਾ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਲੱਗਾ, ਅੱਗੋਂ ਫਿਰ 'ਤਿੰਨ ਹਿੰਟ' ਵਾਂਗ 'ਐਨ. ਪੀ. ਆਰ.' (ਨੈਸ਼ਨਲ ਪਾਪੂਲੇਸ਼ਨ ਰਜਿਸਟਰ) ਦੇ ਹਕੀਮੀ ਨੁਸਖੇ ਦਾ ਕੰਮ ਚੁੱਪ-ਚੁਪੀਤੇ ਕੀਤਾ ਜਾਣ ਲੱਗਾ ਹੈ। ਭਾਜਪਾ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਅੱਗੇ ਵਾਂਗ ਇਸ ਨਵੇਂ ਨੁਸਖੇ ਦਾ ਵੀ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਫੌਜੀ ਦਸਤੇ ਵਾਂਗ ਜੰਗੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਅਰੰਭ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਖਰੀ ਰਾਜਸੀ ਪਹੁੰਚ ਵਾਲੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਇਸ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਜਾਹਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਤਿੰਨ-ਤਿੰਨ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਫਾਰਮੂਲੇ ਵਾਲਾ ਇਹ ਤੀਸਰਾ 'ਹਿੰਟ' ਪਹਿਲੇ ਦੋਹਾਂ ਦੀ ਨਿਰੰਤਰਤਾ ਦਾ ਅੰਗ ਹੈ। ਪਹਿਲੇ ਦੋਹੇ ਵਿਚ ਇਹ ਛਾਣਾ ਲਾਉਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਬੰਗਲਾ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਬਣਨ ਵੇਲੇ ਉਸ ਪਾਸਿਓਂ ਆਉਣ ਪਿਛੋਂ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਰੁਕੇ ਰਹਿ ਗਏ ਫਲਾਣੇ ਲੋਕ ਭਾਰਤ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕ ਨਹੀਂ ਮੰਨੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੱਢਣ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨੀ ਹੈ। ਉਸ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਫਖਰੁਦੀਨ ਅਲੀ ਅਹਿਮਦ ਦੇ ਵਾਰਸਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ੱਕੀ ਖਾਤੇ ਵਿਚ ਲਿਖ ਕੇ ਸਭ ਨੂੰ ਉਂਗਲਾਂ ਟੁੱਕਣ ਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਫੌਜ ਦੀ ਲੰਮਾ ਸਮਾਂ ਸੇਵਾ ਕਰ ਕੇ ਰਿਟਾਇਰ ਹੋਏ ਜਾਂ ਹਾਲੇ ਤੱਕ ਸੇਵਾ ਕਰ ਰਹੇ ਕਈ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਆਪਣਾ ਭਾਰਤੀ ਹੋਣਾ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਭਾਜਤ ਪਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ।

ਅਗਲੇ ਪੜਾਅ ਵਿਚ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਸੋਧ ਬਿੱਲ ਦੇ ਨਾਲ ਛੇ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਜਾਇਜ਼ ਨਾ ਵੀ ਹੋਣ ਤਾਂ ਰਹਿਣ ਦਾ ਹੱਕ ਦੇਣ ਦਾ ਰਾਹ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਤੇ ਸਿਰਫ ਮੁਸਲਿਮ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਲਈ ਪਛਾਣ ਵਿਚ ਸ਼ੱਕੀ ਗਿਣੇ ਗਏ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕੱਢਣ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਮਿਲ ਗਿਆ। ਇਹੋ ਨਹੀਂ, ਗਵਾਂਢ ਦੇ ਤਿੰਨ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਛੇ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਹੋਰਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵੀ

ਭਾਰਤ ਵੱਲ ਧਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਾਂਗ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚਲੇ ਕਾਦੀਆਨੀ, ਹਜ਼ਾਰਾ ਆਦਿ ਕਬੀਲਿਆਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮੁਸਲਿਮ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰਹਿਣ ਦਿੱਤਾ, ਜਦ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਮੁਸਲਿਮ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਵਿਤਕਰੇ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹਨ। ਵਿਤਕਰਾ ਹੋਣ ਦੀ ਇਸ ਸਾਫ ਮਿਸਾਲ ਖਿਲਾਫ ਜਦੋਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਬਹੁ-ਗਿਣਤੀ ਰਾਜਾਂ ਵਿਚ ਵਿਰੋਧ ਦੀ ਹਨੇਰੀ ਉੱਠ ਪਈ ਅਤੇ ਹਰ ਪਾਸਿਓਂ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਬਾਰੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਦੀ ਮੰਗ ਉੱਠਣ ਲੱਗੀ ਤਾਂ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਚੁੱਪ-ਚੁੱਪੀਤੇ ਅਗਲਾ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਸ਼ੀਗਣੇਸ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਅਗਲਾ ਕਦਮ 'ਐਨ. ਪੀ. ਆਰ.' ਹੋਵੇਗਾ।

ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਇਹ ਗੱਲ ਕਈ ਰਾਜਾਂ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਆਮ ਜਿਹੀ ਨਜ਼ਰ ਆਈ ਕਿ ਹਰ ਦਸ ਸਾਲਾਂ ਪਿੱਛੋਂ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਮਰਦਮਸ਼ੁਮਾਰੀ ਮੌਕੇ ਆਬਾਦੀ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਹੀ ਹੋਣੀ ਹੈ, ਪਰ ਅਚਾਨਕ ਇਸ ਵਿਚ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਤਾਂ ਕਈ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਭੜਕ ਪਈਆਂ। ਨੈਸ਼ਨਲ ਰਜਿਸਟਰ ਆਫ ਪਾਪੂਲੇਸ਼ਨ (ਐਨ. ਪੀ. ਆਰ.) ਰਾਹੀਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਹਰ ਵਸਨੀਕ ਦਾ ਡਾਟਾ-ਬੇਸ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਬਾਇਓਮੀਟਰਿਕ ਡਾਟਾ ਇੱਕੋ ਥਾਂ ਇਕੱਠਾ ਕਰ ਲੈਣ ਦਾ ਉਹ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਨਿੱਜਤਾ, ਪ੍ਰਾਈਵੇਸੀ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ 'ਚ ਵਿਚਾਰ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਬਣਾ ਵੇਖਿਆ ਜਾ ਚੁਕਾ ਹੈ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ 'ਚ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਲੰਮੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਇਹੋ ਸੀ ਕਿ ਆਧਾਰ ਕਾਰਡ ਨਾਲ ਹਰ ਨਾਗਰਿਕ ਦਾ ਬਾਇਓਮੀਟਰਿਕ ਤੇ ਹੋਰ ਸਾਰਾ ਡਾਟਾ ਲੈਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਨਹੀਂ, ਤੇ ਉਦੋਂ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇੱਕ ਜੱਜ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਇਹ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਖੁਦ ਵੀ ਆਪਣਾ ਅਜਿਹਾ ਡਾਟਾ ਦੇਣ ਨੂੰ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ।

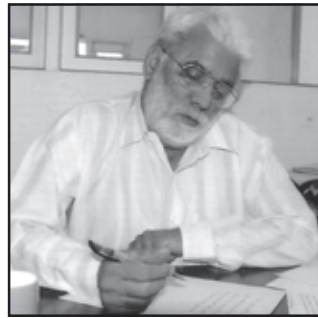
ਨਵੇਂ ਐਨ. ਪੀ. ਆਰ. ਰਾਹੀਂ ਭਾਰਤ ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਸਰਕਾਰ ਚੁੱਪ-ਚੁੱਪੀਤੇ ਉਹ ਕੰਮ ਵੀ

ਕਰਨ ਲੱਗੀ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਕਰਨ ਦਾ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅਗਸਤ 2017 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਪਿੱਛੋਂ ਕੋਈ ਰਾਹ ਨਹੀਂ ਸੀ ਰਿਹਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਸੀ, ਨਿੱਜਤਾ ਨੂੰ ਹਰ ਕਿਸੇ ਨਾਗਰਿਕ ਲਈ ਉਹ ਮੁੱਢਲਾ ਅਧਿਕਾਰ ਮੰਨ ਲਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੀ ਕੋਈ ਸਰਕਾਰ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ। ਪਹਿਲਾਂ ਐਨ. ਆਰ. ਸੀ. ਅਤੇ ਇਸ ਪਿੱਛੋਂ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਸੋਧ ਕਾਨੂੰਨ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਇਸੇ ਨਿਰੰਤਰਤਾ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਜਨਗਣਨਾ ਦੀਆਂ ਟੀਮਾਂ ਰਾਹੀਂ ਐਨ. ਪੀ. ਆਰ. ਦਾ ਸਰਵੇ ਕਰਾਉਣ ਦਾ ਨਵਾਂ ਰਾਹ ਵਰਤਿਆ ਹੈ। ਕੇਰਲਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਬਾਕਾਇਦਾ ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ ਵਿਭਾਗਾਂ, ਜਿਲਿਆਂ ਦੇ ਕੁਲੈਕਟਰਾਂ ਤੇ ਜਨਗਣਨਾ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਨੂੰ ਲਿਖਤੀ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕਰ ਕੇ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕਾਰਵਾਈ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ।

ਬਿਨਾ ਸ਼ੱਕ ਮੁਢਲੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਰਾਜਾਂ ਵਿਚ ਭਾਜਪਾ ਵਿਰੋਧੀ ਸਰਕਾਰਾਂ ਹਨ ਤੇ ਉਹ ਇਸ ਕੰਮ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ, ਉਥੇ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੇਗਾ, ਪਰ ਏਦਾਂ ਕਰਨਾ ਸੌਖਾ ਨਹੀਂ। ਸਾਡੇ ਲੋਕ ਇਹ ਗੱਲ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਧਾਰਾ ਤਿੰਨ ਸੌ ਛਪੰਜਾ ਰਾਹੀਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਾਜ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਅਮਨ-ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਮਾਤੀ ਸਬਿਤੀ ਦੇ ਜ਼ਿਕਰ ਵਾਲੀ ਗਵਰਨਰ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ, ਜੋ ਕੇਂਦਰ ਦੇ ਥਾਪੇ ਗਵਰਨਰ ਨੇ ਦੇ ਦੇਣੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰ ਕੇ ਤੋੜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਵੇਲੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਗੱਲ ਚਰਚਾ ਵਿਚ ਹੈ।

ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 365 ਵੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਅਮਨ-ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਬਿਤੀ ਦੀ ਥਾਂ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੀ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਆਧਾਰ ਮੰਨ ਕੇ ਇਹੋ ਕੁਝ ਕੀਤਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੇ ਫੈਸਲੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਨਾਂਹ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਦਰਜ ਹੈ ਕਿ 'ਜਿੱਥੇ ਇਸ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵਿਵਸਥਾ ਅਧੀਨ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਕਾਰਜਪਾਲਿਕਾ ਦੀ ਤਾਕਤ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ

ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਪਿੜ

ਜਤਿੰਦਰ ਪਨੂੰ
ਫੋਨ: 91-98140-68455

ਜਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨੋਂ ਕੋਈ ਰਾਜ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਉਥੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਲਈ ਇਹ ਮੰਨਣਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਏਦਾਂ ਦੀ ਸਬਿਤੀ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਰਾਜ ਦਾ ਸ਼ਾਸਨ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਨਹੀਂ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ।

ਜਦੋਂ ਇਹ ਗੱਲ ਮੰਨ ਲਈ ਜਾਵੇ ਕਿ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਉਥੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਮੁਤਾਬਕ ਨਹੀਂ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ, ਫਿਰ ਉਸ ਰਾਜ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਤੋੜਨਾ ਜਾਂ ਕੇਂਦਰ ਦੇ ਕੀਤੇ ਫੈਸਲੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਨਾ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਕੋਈ ਔਖਾ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ। ਇਸ ਵਕਤ ਕੇਰਲਾ ਦੇ ਨਾਲ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਦੀ ਬੀਬੀ ਮਮਤਾ ਬੈਨਰਜੀ ਵੀ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ, ਪਰ ਬਾਕੀ ਰਾਜ ਇਸ ਗੱਲੋਂ ਤ੍ਰਹਿਕੇ ਪਏ ਹਨ।

ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਬਾਰੇ ਜਾਣ ਕੇ ਹੈਰਾਨੀ ਹੋਈ ਹੈ ਕਿ ਦੋ ਹਿੰਟ, ਪਹਿਲਾਂ ਐਨ. ਆਰ. ਸੀ., ਫਿਰ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਸੋਧਣ ਪਿੱਛੋਂ ਚੁੱਪ-ਚੁੱਪੀਤੇ ਐਨ. ਪੀ. ਆਰ. ਦੀ ਸਰਕਾਰੀ ਦੌਰਾਨ ਇਹ ਗੱਲ ਚਰਚਾ ਵਿਚ ਹੈ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 365 ਰਾਹੀਂ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਇੱਕ ਹੋਰ ਡੰਡਾ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਹੈ। ਇਹ ਧਾਰਾ ਅੱਗੇ ਕਦੇ ਚਰਚਾ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆਈ, ਇਸ ਵਾਰੀ ਜਦੋਂ ਇਹ ਅਚਾਨਕ ਚਰਚਾ ਵਿਚ ਆਈ ਹੈ ਤਾਂ ਵੱਡੇ ਤੱਖਲੇ ਵੀ ਨਾਲ ਲਿਆਈ ਹੈ।

‘ਘੁਸਪੈਠੀਆਂ’ ਦੀ ਕਹਾਣੀ

(ਪਿਛਲੇ ਸਫੇ ਦੀ ਬਾਕੀ)
ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੇ, ਸਰਕਾਰੀ ਪੈਸਾ ਨਹੀਂ ਲੁੱਟ ਰਹੇ, ਬੈਂਕਾਂ ਨੂੰ ਦੀਵਾਲੀਆ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੇ। ਇਹ ਲੋਕ ਸਿਰਫ ਆਰ. ਐਸ. ਐਸ. ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਮਿਸ਼ਨ ਵਿਚ ਵਰਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਮੋਹਰੇ ਹਨ। ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਸੋਧ ਬਿੱਲ ਨਾਲ ਪੂਰੇ ਮੁਲਕ 'ਚ ਐਨ. ਆਰ. ਸੀ. ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦਾ ਅਸਲ

ਹੈ, ਖੁਦਕੁਸ਼ੀਆਂ ਹੋਣੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਵੀ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ। 1940 ਵਿਚ ਆਰ. ਐਸ. ਐਸ. ਦੇ ਆਗੂ ਐਮ. ਐਸ. ਗੋਲਵਲਕਰ ਨੇ ਆਪਣੀ ਕਿਤਾਬ 'ਵੀ, ਅਵਰ ਨੋਸ਼ਨਹੁੰਡ ਡਿਫਾਈਨਿਡ' (ਅਸੀਂ, ਸਾਡੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀਅਤਾ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ) ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਸੀ, "ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਪੈਰ ਰੱਖਣ ਦੇ ਉਸ ਮਨਹੂਸ ਦਿਨ ਤੋਂ

ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਲਈ ਖੱਜਲ ਹੋ ਰਹੇ ਲੋਕ।

ਮਨੋਰਥ ਭਾਰਤ ਦੀ ਮੁਸਲਿਮ ਆਬਾਦੀ ਨੂੰ ਡਰਾਉਣਾ, ਉਜਾੜਨਾ ਅਤੇ ਕਲੰਕਿਤ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਗਰੀਬ ਹਿੱਸਿਆਂ ਨੂੰ। ਇਸ ਦਾ ਮਨੋਰਥ ਦਰਜੇਬੰਦੀ ਵਾਲੀ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ ਇਕ ਸਮੂਹ ਕੋਲ ਕੋਈ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਅਤੇ ਉਹ ਦੂਜੇ ਸਮੂਹ ਦੇ ਤਰਜ ਅਤੇ ਰਹਿਮ-ਕਰਮ 'ਤੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਆਧੁਨਿਕ ਜਾਤੀ ਵਿਵਸਥਾ ਹੋਵੇਗੀ, ਜੋ ਪੁਰਾਣੀ ਜਾਤੀ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਚੱਲੇਗੀ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿਚ ਮੁਸਲਮਾਨ ਨਵੇਂ ਦਲਿਤ ਹੋਣਗੇ। ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਜਿਹੀਆਂ ਥਾਂ 'ਤੇ, ਜਿਥੇ ਭਾਜਪਾ ਸੱਤਾ 'ਤੇ ਕਾਬਜ ਹੋਣ ਲਈ ਹਮਲਾਵਰ ਮੁਹਿੰਮ ਚਲਾ ਰਹੀ

ਲੈ ਕੇ ਅੱਜ ਤੱਕ, ਹਿੰਦੂ ਰਾਸ਼ਟਰ ਬਹਾਦਰੀ ਨਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੁਟੇਰਿਆਂ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹਿੰਦੂ ਨਸਲ ਦੀ ਆਤਮਾ ਜਾਗ ਰਹੀ ਹੈ। ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ, ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਹਿੰਦੂ ਰਹਿ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਥੇ ਹਿੰਦੂ ਰਾਸ਼ਟਰ ਹੀ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ ਗੱਦਾਰ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਉਦੇਸ਼ ਦੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਹਨ, ਬੇਬਾਕੀ ਨਾਲ ਕਹਾਂ ਤਾਂ ਮੂਰਖ ਹਨ... ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵਿਚ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਨਸਲਾਂ... ਇਸ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਰਹਿ ਤਾਂ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ... ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਸੰਪੂਰਨ ਅਧੀਨਗੀ ਵਿਚ ਰਹਿਣਾ ਪਵੇਗਾ, ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਉਹ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ

ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹੱਕਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਦੂਰ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਾਗਰਿਕ ਦੇ ਹੱਕ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ।"

ਉਸ ਨੇ ਅੱਗੇ ਲਿਖਿਆ, "ਆਪਣੀ ਨਸਲ ਅਤੇ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਨੂੰ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ ਜਰਮਨੀ ਨੇ ਸਾਮੀ ਨਸਲ ਯਹੂਦੀਆਂ ਦਾ ਸਫਾਇਆ ਕਰਕੇ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਹੈਰਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਥੇ ਨਸਲੀ ਗੌਰਵ ਆਪਣੇ ਸਰਵੋਤਮ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਹ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੇ ਸਿੱਖਣ ਅਤੇ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾਉਣ ਲਾਇਕ ਸਬਕ ਹੈ।"

ਗੋਲਵਲਕਰ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਆਧੁਨਿਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਬਦਲ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਐਨ. ਆਰ. ਸੀ. ਅਤੇ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਸੋਧ ਬਿੱਲ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਹੋਰ ਕੀ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇ? ਇਹ 1935 ਦੇ ਜਰਮਨੀ ਦੇ ਨਿਊਨਬਰਗ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦਾ ਆਰ. ਐਸ. ਐਸ. ਐਡੀਸ਼ਨ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਤਹਿਤ ਸਿਰਫ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜਰਮਨ ਨਾਗਰਿਕ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤੀਜੀ ਰਾਈਖ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ 'ਲੀਗੇਸੀ ਪੇਪਰ' ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਖਿਲਾਫ ਸੋਧ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਸੋਧ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇਸ ਪਿੱਛੋਂ ਦੂਜਿਆਂ ਦਾ ਨੰਬਰ ਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸਾਈ, ਦਲਿਤ ਅਤੇ ਕਮਿਊਨਿਸਟ-ਸਾਰੇ ਆਰ. ਐਸ. ਐਸ. ਦੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਹਨ।

ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਅਤੇ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਕੇਂਦਰ, ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪੂਰੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਬਣਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਏ ਹਨ, ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਰੋੜਾਂ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਲਈ ਕਾਫੀ ਨਾ ਹੋਣ, ਪਰ ਇਸ ਦਾ ਮਨੋਰਥ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਦੱਸਣਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀ ਅਸਲ ਜਗ੍ਹਾ ਕਿਥੇ ਹੈ, ਜਦ ਤੱਕ ਕਿ ਉਹ ਵਿਰਾਸਤ ਦੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰ ਦਿੰਦੇ। ਸਿਰਫ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੂੰ ਹੀ ਇਸ ਮੁਲਕ ਦੇ ਅਸਲੀ ਧਰਤੀ-ਪੁੱਤਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਦ 450 ਸਾਲ ਪੁਰਾਣੀ ਬਾਬਰੀ ਮਸਜਿਦ ਕੋਲ ਲੀਗੇਸੀ ਪੇਪਰ ਨਹੀਂ ਸਨ ਤਾਂ ਗਰੀਬ ਕਿਸਾਨ ਜਾਂ ਵਿਚਾਰੇ ਫੇਰੀ ਵਾਲੇ ਦੇ ਕੋਲ ਕੀ ਹੋਣਗੇ?

ਇਸੇ ਦੁਸ਼ਟਤਾ ਦੀ ਵਾਹ-ਵਾਹ ਹਿੰਦੂਸਤਾਨ ਸਟੇਡੀਅਮ ਵਿਚ ਜੁੜੇ 60 ਹਜ਼ਾਰ ਲੋਕ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਸੇ ਦੁਸ਼ਟਤਾ ਲਈ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੇ ਮੋਦੀ ਨਾਲ ਸਹਿਯੋਗ ਦਾ ਹੱਥ

ਮਿਲਾਇਆ ਸੀ। ਇਸੇ ਦੁਸ਼ਟਤਾ ਨਾਲ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਭਾਈਵਾਲੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਰਮਨ ਲੋਕ ਵਪਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਫਰਾਂਸ ਆਪਣੇ ਲੜਾਕੂ ਜਹਾਜ਼ ਵੇਚਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਊਦੀ ਅਰਬ ਸਰਮਾਇਆ ਲਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਪੂਰੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਅੰਜਾਮ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਐਨ. ਆਰ. ਸੀ. ਦੇ ਅਮਲ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਡਾਟਾ ਬੈਂਕ ਅਤੇ ਔਖਾਂ ਦੀਆਂ ਪੁਤਲੀਆਂ ਦੇ ਸਕੈਨ ਸਮੇਤ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਨਾਲ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੇ ਮੌਕੇ ਅਤੇ ਲਾਭ ਨਾਲ ਸਾਡੀ ਦਮ ਤੋੜ ਰਹੀ ਆਰਥਕਤਾ ਵਿਚ ਸ਼ਾਇਦ ਜਾਨ ਪੈ ਜਾਵੇ! ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਕੇਂਦਰਾਂ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਦਾ ਠੋਕਾ ਸੀਮਨਜ਼, ਵੇਅਰ ਅਤੇ ਆਈ. ਜੀ. ਫਾਰਬੇਨ ਤਰਜ਼ ਦੀਆਂ ਭਾਰਤੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲ ਸਕਦਾ

ਹੈ। ਇਹ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਾਉਣਾ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇਹ ਕੰਪਨੀਆਂ ਕੌਣ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਜੇ ਅਸੀਂ ਲੋਕ ਜ਼ਿਕਲੋਨ-ਬੀ (ਗੈਸ ਚੈਂਬਰਾਂ) ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਨਾ ਵੀ ਪਹੁੰਚੇ, ਤਾਂ ਵੀ ਬਹੁਤ ਸਾਰਾ ਪੈਸਾ ਤਾਂ ਬਣਾਇਆ ਹੀ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਹੁਣ ਇਹੀ ਉਮੀਦ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਛੇਤੀ ਹੀ ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕ ਵਹਿਰਾਂ ਘੱਤ ਕੇ ਆ ਜਾਣਗੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੁਣ ਵੀ ਕੁਝ ਨਾ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅੰਤ ਕਿਤੇ ਨੇੜੇ ਹੀ ਹੈ। ਜੇ ਅਜੇ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਬੰਦੇ ਵਲੋਂ ਅੰਤ ਦੀ ਪੈਤਚਾਲ ਸਮਝ ਲਿਆ ਜਾਵੇ, ਜੋ ਇਸ ਦੌਰ ਦੀਆਂ ਗਵਾਹ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

(ਸਮਾਪਤ)

Imperial Tax Services
29090 Currier Ave., Westland, MI 48186

Individual & Small Business Tax Returns

Visa, OCI, Renunciation & Passport Applications.
Citizenship Forms, Sponsorship & Power of Attorneys.
IRS AUTHORIZED NOTARY PUBLIC

Call or Text to make an appointment
Paramvir Singh
(Master's degree in Mathematics)

Ph: 206-475-6075
Email: Imperialexservices81@Yahoo.com

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼

ਸਨਿਚਰਵਾਰ, 28 ਦਸੰਬਰ 2019

ਸ਼ਹਾਦਤਾਂ ਅਤੇ ਸਰਗਰਮੀ

ਦੇਸੀ ਮਹੀਨੇ ਪੋਹ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ, ਭਾਵ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਮਹੀਨੇ ਦਸੰਬਰ ਦੇ ਅੱਧ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਾ ਸਮਾਂ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਰਥ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਦੌਰਾਨ ਦਸਵੇਂ ਪਾਤਿਸ਼ਾਹ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪੰਥ ਤੋਂ ਆਪਣਾ ਸਰਬੰਸ ਵਾਰਿਆ। ਚਾਰੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਅਤੇ ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ ਦੀਆਂ ਸ਼ਹਾਦਤਾਂ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਸੋਨ-ਵਰਕਿਆਂ ਉਤੇ ਦਰਜ ਹੋ ਚੁਕੀਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਕਹਿਰਾਂ ਦੀ ਠੰਢ ਅਸਮਾਨ ਵਿਚੋਂ ਝਰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਜਿੰਦਾਂ ਦੀਆਂ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਦਾ ਨਿੱਘ ਪੂਰੇ ਮਾਹੌਲ ਨੂੰ ਨਿੱਘਾ ਕਰਦਾ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਹਾਦਤਾਂ ਨੂੰ ਸਿਜਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸੰਗਤ ਦੂਰ-ਦੂਰ ਤੋਂ ਵਹੀਰਾਂ ਘੱਤ ਕੇ ਚਮਕੌਰ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਫਤਿਹਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ/ਸਰਹਿੰਦ ਵਿਖੇ ਪਹੁੰਚਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸ਼ਹਾਦਤਾਂ ਨੂੰ ਨਤਮਸਤਕ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਚੰਗੀ ਗੱਲ ਹੋਈ ਹੈ ਕਿ ਸੰਗਤ ਅਤੇ ਕੁਝ ਸੁਘੜ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਸਦਕਾ ਇਹ ਜੋੜ-ਮੇਲ, ਜੋ ਕਦੀ ਭੁਲੇਖੇਵੱਸ ਜੋੜ-ਮੇਲਿਆਂ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲ ਹੋ ਗਏ ਸਨ, ਹੁਣ ਮੁੜ ਪਹਿਲੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਬਦਲ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਦੀ ਯਾਦ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਕਹਿਰਾਂ ਦੀ ਠੰਢ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਇਸ ਜੋੜ-ਮੇਲ ਵਿਚ ਵਿਚ ਸੰਗਤ ਦੀ ਭਰਪੂਰ ਸ਼ਿਰਕਤ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸੰਗਤ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਅੰਦਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਹਾਦਤਾਂ ਦਾ ਰੰਗ ਕਿੰਨਾ ਗੂੜ੍ਹਾ ਚੜ੍ਹਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਚਾਰੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਅਤੇ ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ ਦੀ ਇਹ ਬੇਮਿਸਾਲ ਸ਼ਹਾਦਤ ਸਾਡੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਬਹੁਤ ਅਹਿਮ ਅਧਿਆਇ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਅਤੇ ਸਾਡੀਆਂ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਨੂੰ ਜ਼ੁਲਮ ਨਾਲ ਲੋਹਾ ਲੈਣ ਦਾ ਜਿਗਰਾ ਬਖਸ਼ਦੀ ਰਹੇਗੀ।

ਅੰਤਾਂ ਦੇ ਠੰਢੇ ਇਸ ਮੌਸਮ ਵਿਚ ਐਤਕੀਂ ਇਕ ਹੋਰ ਸਰਗਰਮੀ ਨਮੂਦਾਰ ਹੋਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਘੇਰਾ ਪੰਜਾਬ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਸਮੁੱਚੇ ਮੁਲਕ ਅੰਦਰ ਫੈਲਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਤੋਂ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਹਿੰਦੂਤਵ ਪੱਖੀ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕੌਮੀ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਰਜਿਸਟਰ (ਐਨ. ਆਰ. ਸੀ.) ਅਤੇ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਸੋਧ ਐਕਟ (ਸੀ. ਏ. ਏ.) ਦੇ ਮਸਲੇ ਛੇੜੇ ਹਨ, ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਸਭ ਮੱਤਭੇਦ ਭੁਲਾ ਕੇ ਇਸ ਵਧੀਕੀ ਖਿਲਾਫ ਇਕਜੁੱਟ ਹੋਏ ਹਨ ਅਤੇ ਇਕ ਵਾਰ ਤਾਂ ਸ਼ਾਸਕਾਂ ਦੇ ਨਾਸੀਂ ਧੂੰਆਂ ਲਿਆ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ, ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਅਮਿਤ ਸ਼ਾਹ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਰਤਾ-ਧਰਤਾ ਆਰ. ਐਸ. ਐਸ. ਨੂੰ ਲਗਦਾ ਸੀ ਕਿ ਐਨ. ਆਰ. ਸੀ. ਅਤੇ ਸੀ. ਏ. ਏ. ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਗੁੰਮਰਾਹ ਕਰਕੇ ਘੱਟਗਿਣਤੀਆਂ ਨੂੰ ਖੁੰਜੇ ਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਮਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਲੋਕ ਜਿਸ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸੜਕਾਂ ਉਤੇ ਨਿੱਤਰੇ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸਖਤ ਸੁਨੇਹਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਿੰਦੂਤਵਵਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਇਕ ਵਾਰ ਤਾਂ ਪਿਛਾਂਹ ਹਟਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹੋਣਾ ਪੈ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਿਥੋਂ ਤਾਂ ਅਮਿਤ ਸ਼ਾਹ ਆਪਣੀ ਰੈਲੀਆਂ ਵਿਚ ਅਤੇ ਸੰਸਦ ਵਿਚ ਵੀ ਟਾਹਰਾਂ ਮਾਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਐਨ. ਆਰ. ਸੀ. ਪੂਰੇ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਲਾਗੂ ਕਰਕੇ ਕਥਿਤ ਘੁਸਪੈਠੀਆਂ ਨੂੰ ਮੁਲਕ 'ਚੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਤੇ ਕਿੱਥੇ ਹੁਣ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਸਫਾਈਆਂ ਦੇਣੀਆਂ ਪੈ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਐਨ. ਆਰ. ਸੀ. ਪੂਰੇ ਮੁਲਕ 'ਚ ਕਰਵਾਉਣ ਬਾਰੇ ਤਾਂ ਅਜੇ ਕਿਤੇ ਕੋਈ ਗੱਲ ਵੀ ਨਹੀਂ ਤੁਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਿਸੇ ਮੰਚ 'ਤੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਚਰਚਾ ਹੋਈ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਇਸ ਮਸਲੇ 'ਤੇ ਮੀਡੀਆ ਨੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ 'ਸਿਰੇ ਦਾ ਝੂਠਾ' ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਕ ਗੱਲ ਸਾਫ ਹੈ ਕਿ ਹਿੰਦੂਤਵਵਾਦੀ ਮੁਲਕ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਇੰਨੀ ਵੀ ਵਧੀਕੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ।

ਇਸ ਅਹਿਮ ਮਸਲੇ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਨੇ ਆਪਣੀ ਭਰਵੀਂ ਹਾਜ਼ਰੀ ਲੁਆਈ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਤਾਂ ਹੁਣ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੂੰ ਵੀ ਪਿਛਾਂਹ ਮੁੜਨਾ ਪੈ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਮਸਲੇ 'ਤੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੇ ਸੰਸਦ ਵਿਚ ਹਿੰਦੂਤਵਵਾਦੀਆਂ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਪਰ ਜਦੋਂ ਸਮੁੱਚੇ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਰੁਖ ਦਿਖਿਆ ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਵੀ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਕਰਨੇ ਪੈ ਗਏ। ਇਹ ਅਸਲ ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਏਕੇ ਦੀ ਜਿੱਤ ਹੋਈ ਹੈ ਅਤੇ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਝਾਰਖੰਡ ਵਿਚ ਹੋਈ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਚੋਣ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਸੋਨੇ 'ਤੇ ਸੁਹਾਗਾ ਸਾਬਤ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਬੁਰੀ ਪਛਾੜ ਪਈ ਹੈ। ਇਸ ਚੋਣ ਦੌਰਾਨ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਰਜਿਸਟਰ ਅਤੇ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਸੋਧ ਬਿਲ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ੋਰ-ਸ਼ੋਰ ਨਾਲ ਪ੍ਰਚਾਰੇ ਸਨ, ਪਰ ਉਥੋਂ ਦੀ ਜਨਤਾ ਨੇ ਜੋ ਨਤੀਜਾ ਬਾਹਰ ਲਿਆਂਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੇ ਸਾਫ ਸੁਨੇਹਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਇਉਂ ਮਨਆਈ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ। ਵਿਰੋਧੀ ਸਿਆਸੀ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਏਕੇ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਇਕ ਨਹੀਂ ਚੱਲਣ ਦਿੱਤੀ। ਹੁਣ ਮੁਲਕ ਦਾ ਸੀਨ ਬਿਲਕੁਲ ਸਾਫ ਹੈ। ਜਿਥੇ-ਜਿਥੇ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਨੇ ਇਕਜੁੱਟ ਹੋ ਕੇ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਵੰਗਾਰਿਆ ਹੈ, ਉਥੇ-ਉਥੇ ਹਿੰਦੂਤਵੀ ਰਬ ਨੂੰ ਬਰੇਕਾਂ ਲੱਗੀਆਂ ਹਨ। ਅਜਿਹਾ ਉਸ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਸ ਵਿਚ ਵੰਡ ਲਈ ਕੋਈ ਕਸਰ ਬਾਕੀ ਨਹੀਂ ਛੱਡੀ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਹਿੰਦੂਤਵਵਾਦੀਆਂ ਦੇ ਰਾਜਭਾਗ ਦੌਰਾਨ ਮੁਲਕ ਦੀ ਆਰਥਕਤਾ ਦਾ ਜੋ ਹਾਲ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਕ-ਇਕ ਕਰਕੇ ਸਭ ਸਹੂਲਤਾਂ ਖੁੱਸ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਉਸ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਖਿਲਾਫ ਇਹ ਰਾਏ ਬਣਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਵਲ ਉਕਾ ਹੀ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ, ਸਿਰਫ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਕੇ ਚੋਣਾਂ ਜਿੱਤਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਪੱਖ ਤੋਂ ਇਕ ਨੁਕਤਾ ਹੋਰ ਵੀ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਦਿਨੋ ਤਾਰੇ ਦਿਖਾਉਣ ਦਾ ਕਾਰਜ ਮੁੱਖ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਥਾਂ ਖੇਤਰੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਜਾਂ ਲੀਡਰਾਂ ਨੇ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਦਿਨਾਂ ਦੌਰਾਨ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਖੇਤਰੀ ਸਿਆਸਤ ਦੀ ਚੜ੍ਹਤ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦਾ ਵੱਕਾਰ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਦਾਅ ਉਤੇ ਲੱਗੇਗਾ।

ਤਾਨਾਸ਼ਾਹੀ ਬਦ, ਤੁਅੱਸਬ ਬਦਤਰ

ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਸੋਧ ਐਕਟ ਨੇ ਅਸਲ ਵਿਚ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਚੁਲਾਂ ਹਿਲਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਖਿਲਾਫ ਭਾਰਤ ਭਰ ਵਿਚ ਰੋਸ ਮੁਜ਼ਾਹਰੇ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਅਸਲ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਦਿਲ ਉਤੇ ਸਿੱਧਾ ਵਾਰ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਕੋਈ ਹੋਰ ਮੁਲਕ ਬਣਾ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਉਘੇ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ ਰਾਮ ਚੰਦਰ ਗੁਹਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਇਸ ਲੇਖ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਹੈ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਸੋਧ ਐਕਟ ਖਿਲਾਫ ਭਾਰਤ ਭਰ ਵਿਚ ਰੋਸ ਮੁਜ਼ਾਹਰੇ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਅਸਲ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਸਿੱਧਾ ਦਿਲ ਉਤੇ ਵਾਰ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਹੋਰ ਦਾ ਹੋਰ ਮੁਲਕ ਬਣਾ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹੋ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਵੱਖੋ-ਵੱਖ ਖੇਤਰਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਲੋਕ ਇਸ ਖਿਲਾਫ ਆਵਾਜ਼ ਉਠਾ ਰਹੇ ਹਨ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੋਧ ਜ਼ਾਹਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਵਿਗਿਆਨੀ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਜੋ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੈਰ-ਸਿਆਸੀ ਭਾਈਚਾਰਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਨਤਕ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਸਾਝਾ ਅੰਦੋਲਨ ਕਰਦੇ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ। ਕਈ ਨਾਮੀ ਅਕਾਦਮਿਕ ਅਦਾਰਿਆਂ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਦੇ ਵਿਗਿਆਨ ਦੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਅਤੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੇ ਇਸ ਬਿਲ ਖਿਲਾਫ ਪਟੀਸ਼ਨ ਉਤੇ ਉਦੋਂ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਜਦੋਂ ਇਸ ਨੂੰ ਸੰਸਦ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ: 'ਆਜ਼ਾਦੀ ਲਹਿਰ ਤੋਂ ਉਪਜੀ ਭਾਰਤ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਅਜਿਹੇ ਮੁਲਕ ਦੀ ਹੈ ਜਿਥੇ ਸਾਰੇ ਅਕੀਦਿਆਂ ਦੇ

ਵਿਗਿਆਨ ਉਦੋਂ ਹੀ ਬਿਹਤਰੀਨ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਹਰੇਕ ਸਮਰੱਥਾਵਾਨ ਨੂੰ ਯੋਗਦਾਨ ਦੇਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲੇ।'

ਹੋਰ ਨਾਮੀ ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਵਾਂਗ ਹੀ, ਵੈਕੀ ਰਾਮਾਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਵੀ ਸਾਰੀ ਤਵੱਜੋ ਆਪਣੀ ਖੋਜ ਨੂੰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਆਮ ਕਰਕੇ ਜਨਤਕ ਬਹਿਸਾਂ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਉਲਝਦੇ ਪਰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਬਾਰੇ ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ: "ਮੈਂ ਇਸ ਕਾਰਨ ਬੋਲਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਮੈਂ ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਭਾਰਤ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਪਿਆਰ ਹੈ। ਮੈਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਅਜਿਹਾ ਭਾਰਤ ਚਿਤਵਦਾ ਹਾਂ ਜਿਹੜਾ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸ਼ਹਿਣਸ਼ੀਲਤਾ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਭਾਰਤ ਹਮੇਸ਼ਾ ਤਰੱਕੀ ਕਰੇ।" ਉਹ ਹੋਰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ: "ਅਤੇ ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਸ਼ਿਦਤ ਨਾਲ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਕਿ 20 ਕਰੋੜ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਆਖਣਾ ਕਿ 'ਦੇਖੋ, ਤੁਹਾਡੇ ਮਜ਼ਹਬ ਦਾ ਰੁਤਬਾ ਹੁਣ ਹੋਰਨਾਂ ਧਰਮਾਂ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ' ਮੁਲਕ ਲਈ ਬਹੁਤ ਫੁੱਟਪਾਊ ਸੁਨੇਹਾ ਹੈ।"

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਚੋਟੀ ਦੇ ਵਿਗਿਆਨੀ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਮਨੁੱਖੀ ਵਸੀਲਾ ਵਿਕਾਸ (ਐਚ.ਆਰ.ਡੀ.) ਮੰਤਰੀ (ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਵਿਗਿਆਨ ਤੇ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਮੰਤਰੀ) ਵਲੋਂ ਜਨਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਨਾਸਮਝੀ ਭਰੀ ਗਲਤ ਬਿਆਨੀ ਤੋਂ ਨਿਰਾਸ਼ ਹਨ। ਉਹ ਅਹਿਮ ਅਹੁਦਿਆਂ ਉਤੇ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਵਿਚ ਵਧ ਰਹੇ ਸਿਆਸੀ ਦਖਲ ਤੋਂ ਵੀ ਫਿਕਰਮੰਦ ਹਨ। ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਸੋਧ ਕਾਨੂੰਨ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੌਖਲਿਆਂ ਨੂੰ ਬਲ ਮਿਲੇਗਾ ਕਿ ਆਜ਼ਾਦ ਤੇ ਮੌਲਿਕ ਵਿਗਿਆਨਕ ਖੋਜ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਹੁਣ ਹੋਰ ਘਟਣਗੀਆਂ।

ਜਿਸ ਮੁਲਕ ਕੋਲ ਬਿਹਤਰੀਨ ਵਿਗਿਆਨਕ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚਾ ਤੇ ਬਿਹਤਰੀਨ ਵਿਗਿਆਨੀ ਮੌਜੂਦ ਹਨ, ਉਹ ਹੈ ਅਮਰੀਕਾ। ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ ਇਹ ਮਾਣ ਜਰਮਨੀ ਨੂੰ ਹਾਸਲ ਸੀ। ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅਖਬਾਰ 'ਟੈਲੀਗ੍ਰਾਫ' ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਇੰਟਰਵਿਊ ਵਿਚ ਵੈਕੀ ਰਾਮਾਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ: "ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਮੁਲਕਾਂ 'ਚ ਵਿਗਿਆਨ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾਵਾਂ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਰ ਆਪਣੇ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਵਿਗਿਆਨਕ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਲਿਆ। ਜ਼ਾਹਰ ਹੈ ਕਿ ਜਰਮਨਾਂ ਨੂੰ ਹਿਟਲਰ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਤੋਂ ਉਭਰਨ ਵਿਚ 50 ਸਾਲ ਲੱਗ ਗਏ।" ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਹਿਣ ਦਾ ਇਹ ਵੀ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਜਰਮਨੀ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ, ਅਮਰੀਕਾ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਸਾਬਤ ਹੋਇਆ। ਹਿਟਲਰ ਦੀਆਂ ਮਾਰੂ ਨੀਤੀਆਂ ਕਾਰਨ ਜਰਮਨੀ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਬਿਹਤਰੀਨ ਵਿਗਿਆਨੀ ਅਮਰੀਕਾ ਹਿਜਰਤ ਕਰ ਗਏ। ਵਿਗਿਆਨ ਦੇ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਧਣ-ਫੁੱਲਣ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਉਥੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਆਰਥਿਕ ਆਧਾਰ ਹੋਵੇ; ਵਿਗਿਆਨ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਸਹਿਯੋਗ ਹਾਸਲ ਹੋਵੇ; ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਕਿ ਸਿਆਸੀ ਮਾਹੌਲ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਤੇ ਬਹੁਲਤਾਵਾਦ ਨੂੰ ਹੁਲਾਰਾ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਹੋਵੇ। ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਇਹ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਭਰਪੂਰ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਭਾਰਤ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਭਨਾਂ ਨੂੰ ਵਿਕਸਤ ਕਰਨ ਲਈ ਜੂਝ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਕਾਰਨ ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਘਟ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੋਧਿਕਤਾ ਵਿਰੋਧੀ ਹੈ।

ਗੌਰਤਲਬ ਹੈ ਕਿ 1970ਵਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਭਾਰਤੀ ਵਿਗਿਆਨ, ਚੀਨੀ ਵਿਗਿਆਨ ਤੋਂ ਕਿਤੇ ਅਗਾਂਹ ਸੀ ਪਰ ਹੁਣ ਬਹੁਤ ਪਿਛਾਂਹ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਚੀਨੀ ਅਰਥਚਾਰਾ ਬਹੁਤ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਧਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਹਾਲੀਆ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਚੀਨੀ ਹਕੂਮਤ ਨੇ ਆਧੁਨਿਕ ਵਿਗਿਆਨਕ ਖੋਜ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਹੱਲਾਸ਼ੇਰੀ ਦਿੱਤੀ। ਚੀਨੀ ਵਿਗਿਆਨ ਦੇ ਕਰਤਾ-ਧਰਤਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਕਿ ਚੀਨੀ ਵਿਗਿਆਨੀ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਚੀਨੀ ਵਿਚਾਰਾਂ ਤੋਂ ਸੋਧਾਂ ਲੈਣ। ਚੀਨੀ ਸਦਰ ਸੀ ਜਿਨਪਿੰਗ ਕਦੇ ਕਿਸੇ ਨਿਕੰਮੇ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਸਿੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਬਣਾਉਣ ਬਾਰੇ ਸੋਚੇਗਾ ਵੀ ਨਹੀਂ, ਜਿਵੇਂ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਬਣਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਵਜ੍ਹਾ - ਮੋਦੀ ਅਤੇ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਉਲਟ, ਸੀ ਅਤੇ ਚੀਨੀ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ 21ਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਮੁਲਕ ਦਾ ਆਰਥਿਕ ਅਤੇ ਸਿਆਸੀ ਭਵਿੱਖ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਇਸ ਦੇ

ਵਿਗਿਆਨਕ ਅਦਾਰਿਆਂ ਦੇ ਮਿਆਰ ਅਤੇ ਖੁਦਮੁਖਤਾਰੀ ਉਤੇ ਮੁਨੱਸਰ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਵਿਗਿਆਨ ਲਈ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹੀ ਤਾਂ ਮਾੜੀ ਹੈ ਹੀ ਪਰ ਤੁਅੱਸਬੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਹੋਰ ਵੀ ਖਤਰਨਾਕ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਦੇਸ਼ ਉਤੇ ਅਜਿਹੇ ਹਕੂਮਰਾਨ ਰਾਜ ਕਰਦੇ ਰਹਿਣਗੇ ਜਿਹੜੇ ਸੋਚਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਾਰੀਆਂ ਕਾਢਾਂ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੇ ਹੀ ਕੱਢੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਹਿੰਦੂ, ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਤੋਂ ਉਤਮ ਹਨ, ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਨਾ ਤਾਂ ਭਾਰਤੀ ਵਿਗਿਆਨ ਆਪਣੀ ਸਮਰੱਥਾ ਕਾਇਮ ਰੱਖ ਸਕੇਗਾ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਭਾਰਤ ਦਾ ਅਰਥਚਾਰਾ ਕਾਇਮ ਰਹਿ ਸਕੇਗਾ। 1950ਵਿਆਂ ਤੇ 60ਵਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਸਿਖਲਾਈ ਪ੍ਰਾਪਤ ਭਾਰਤੀ ਵਿਗਿਆਨੀ ਦੇਸ਼ ਸੇਵਾ ਲਈ ਵਾਪਸ ਭਾਰਤ ਆ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਆਦਰਸ਼ਵਾਦ ਦਾ ਜੋਸ਼ ਸੀ ਜਿਹੜੇ ਨਵੇਂ ਆਜ਼ਾਦ ਹੋਏ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ ਪਰ ਨਾਲ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁਲਕ ਦੇ ਸਿਆਸੀ ਮਾਹੌਲ 'ਤੇ ਵੀ ਭਰੋਸਾ ਸੀ - ਸਾਡੇ ਪਹਿਲੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਜਵਾਹਰ ਲਾਲ ਨਹਿਰੂ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਅਤੇ ਬਹੁਲਤਾਵਾਦ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਆਧੁਨਿਕ ਵਿਗਿਆਨ ਨੂੰ ਵੀ ਸਮਰਪਿਤ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਬਾਹਰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਕਾਫੀ ਵਿਗਿਆਨੀ ਭਾਰਤ ਆਏ। ਭਾਵੇਂ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਵਧੀਆ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵੀ ਬਹੁਤ ਖਿੱਚ ਸੀ, ਪਰ ਹੁਣ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਵਧੀਆ ਵਿਗਿਆਨਕ ਅਦਾਰੇ ਹਨ, ਜਿੱਥੇ ਮੌਲਿਕ ਖੋਜ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸਮਕਾਲੀਆਂ ਨੇ ਆਈ.ਵੀ. ਲੀਗ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਵਿਚ ਪੀ.ਐਚ.ਡੀ. ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਉਹ ਉਥੇ ਵਧੀਆ ਨੌਕਰੀਆਂ ਵੀ ਹਾਸਲ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਹ ਭਾਰਤ ਪਰਤੇ। ਪਰ ਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਪਰਤਣਗੇ?

ਅਜੋਕੇ ਭਾਰਤੀ ਯੁਵਾ ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀਆਂ ਤੋਂ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਖੁਦ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਤੋਂ ਅਜਿਹੇ ਦਾਅਵੇ ਸੁਣਨ ਨੂੰ ਮਿਲਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੂੰ ਟੈਸਟ-ਟਿਊਬ ਬੱਚੇ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੀ ਤਕਨੀਕ ਦਾ ਇਲਮ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਹਵਾਈ ਜਹਾਜ਼ ਬਣਾ ਤੇ ਉਡਾ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੀ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਮਾਰਿਰ ਵਿਗਿਆਨੀ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਕੇ ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਦੇ ਬੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਬਿਹਤਰੀਨ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਅਤੇ ਖੋਜ ਅਦਾਰਿਆਂ ਦੇ ਵਾਈਸ ਚਾਂਸਲਰ ਤੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਹ ਦੇਖ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਪੁਲਿਸ ਵਲੋਂ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਲਾਇਬਰੇਰੀਆਂ ਵਿਚ ਭੰਨ-ਤੋੜ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਕਦੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਹਕੂਮਤ ਦੌਰਾਨ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਇਆ। ਜੇ ਅਜਿਹੇ ਯੁਵਾ ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਕਰੀਅਰ ਵਿਗਿਆਨਕ ਖੋਜ ਲਈ ਵਧੇਰੇ ਮੁਫੀਦ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਕਿਉਂ ਰਹਿਣਗੇ?

ਨਾਗਰਿਕ ਸੋਧ ਬਿਲ ਦਾ ਸਿੱਟਾ ਇਹ ਨਿਕਲੇਗਾ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਵਿਚੋਂ ਬਰੇਨ ਡਰੇਨ (ਪ੍ਰਤੀਭਾਵਾਨਾਂ ਦੇ ਹਿਜਰਤ ਕਰ ਜਾਣ) ਦਾ ਅਮਲ ਤੇਜ਼ੀ ਫੜੇਗਾ। ਵਿਦੇਸ਼ ਪੜ੍ਹੇ ਹੋਏ ਭਾਰਤੀ ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਹੀ ਘੱਟ ਇਸ ਫਿਰਕੂ ਵਿਤਕਰੇਬਾਜ਼ੀ ਦੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਪਰਤਣਾ ਚਾਹੁਣਗੇ। ਭਾਰਤ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਅਮਰੀਕਾ ਦਾ ਨਫਾ ਸਾਬਤ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਾਰਤੀ ਵਿਗਿਆਨ ਲਈ ਛੋਟੀ (ਤੇ ਦਰਮਿਆਨੀ) ਮਿਆਦ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਬਹੁਤ ਨਿਰਾਸ਼ਾਜਨਕ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸਾਨੂੰ ਸੁਕਰਗੁਜ਼ਾਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਨੇ ਇਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਵਿਤਕਰੇਬਾਜ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਖਿਲਾਫ ਵਿਰੋਧ ਜ਼ਾਹਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਜੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਦਾ ਰਤਾ ਜਿਨਾ ਵੀ ਫਿਕਰ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਵਿਗਿਆਨ ਜਗਤ ਦੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੇਹੱਦ ਬੁੱਧੀਮਾਨ ਹਸਤੀਆਂ ਦੀ ਗੱਲ 'ਤੇ ਕੰਨ ਧਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸੌਤੀ ਸੋਚ ਵਾਲੀ ਵੀ ਹੈ ਤੇ ਤੁਅੱਸਬੀ ਵੀ। ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਇਤਿਹਾਸ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਕਰਾਰ ਦੇਵੇਗਾ। ਜਦੋਂ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਲੋੜ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਬੋਲਣ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੀ ਆਵਾਜ਼ ਬੁਲੰਦੀ ਨਾਲ ਉਠਾਈ।

ਠਾਹ-ਸੋਟਾ -ਚਾਚਾ ਬੋਲਿਹਾਜ਼

ਬੇਦਰਦ ਹਾਕਮ

ਜਨਤਾ ਆਪਣੀ ਆਈ 'ਤੇ ਝੱਟ ਆਵੇ, ਹੁਕਮਰਾਨ ਜਦ ਟੱਪਦੇ ਹੱਦ ਭਾਈ। ਤਾਨਾਸ਼ਾਹਾਂ ਦੇ ਵਾਂਗ ਜਦ ਰਾਜ ਕਰਦੇ, ਮਾੜੇ ਦਿਨਾਂ ਨੂੰ ਲੈਂਦੇ ਨੇ ਸੱਦ ਭਾਈ। ਦੇਵੇ ਆਗਿਆ ਗੋਲੀਆਂ ਮਾਰਨੇ ਦੀ, ਦੱਸੋ ਕਿਹੜੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਮੱਦ ਭਾਈ। ਬੇਪੇ ਪੈਂਸ ਦੇ ਨਾਲ ਕਾਨੂੰਨ ਕਾਇਮ, ਲੋਕ-ਰੋਹ ਕਰਵਾਉਂਦਾ ਏ ਰੱਦ ਭਾਈ। ਹੁਣ ਜਾਪਦਾ ਲੋਕ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ, ਵੋਟਾਂ ਪਾਉਣ ਦੀ ਹੋਈ ਅਵੱਗਿਆ ਏ। ਹਾਕਮ ਸਮੇਂ ਦੇ ਐਨੇ ਬੇਦਰਦ ਹੋਏ, ਬਾਲੀ ਅੰਗ ਦਾ ਸੇਕ ਨਾ ਲੱਗਿਆ ਏ।

ਭਗਵੇਂ ਰਥ ਦੀ ਧੁਸ ਰੋਕਣ ਲਈ ਡਟੇ ਲੋਕ

ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਸੋਧ ਐਕਟ ਵਿਰੁਧ ਅਵਾਮ ਦੇ ਪੁਰਾਮਨ ਧਰਨਿਆਂ-ਮੁਜ਼ਾਹਰਿਆਂ ਨੂੰ ਲਾਠੀ-ਗੋਲੀ ਨਾਲ ਦਬਾਉਣ ਦੇ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਧਿਰ ਦੇ ਰਵੱਈਏ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਪਸ਼ਟ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਹਿੰਸਾ ਫੈਲਾਉਣ ਅਤੇ ਫਿਰਕੂ ਪਾਟਕ ਪਾਉਣ ਵਾਲੇ ਕੌਣ ਹਨ ਅਤੇ ਕੌਣ ਮੁਲਕ ਦੀ ਸਮਾਜੀ ਸਦਭਾਵਨਾ ਤੇ ਭਾਈਚਾਰਕ ਸਾਂਝ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਯਤਨਸ਼ੀਲ ਹਨ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੀਆਂ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਹਿੰਸਾ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰਹਿਣ ਅਤੇ ਅਮਨ-ਅਮਾਨ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਦੀਆਂ ਅਪੀਲਾਂ ਦਾ ਦੰਭ ਹੁਣ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਸਮਝਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਗਿਣ-ਮਿਥ ਕੇ ਹਿੰਸਾ ਤਾਂ ਸੱਤਾ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰੇ 'ਤੇ ਖੁਦ ਪੁਲਿਸ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। 'ਫਸਾਦੀਆਂ' ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕੱਪੜਿਆਂ ਤੋਂ ਪਛਾਣ ਸਕਦੇ ਹੋ' ਐਸੀ ਭਤਕਾਉ ਬਿਆਨਬਾਜ਼ੀ ਵੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਹੋਰ ਆਗੂ ਹੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਧਿਰ ਅਤੇ ਰਾਜ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਵਲੋਂ

ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ
ਫੋਨ: +91-94634-74342

ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ ਐਨੇ ਭਤਕਾਉ ਮਾਹੌਲੇ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਕੁਝ ਆਪਮੁਹਾਰੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਜ਼ਾਬਤਾਬੱਧ ਰੋਸ-ਮੁਜ਼ਾਹਰੇ ਨਿਆਂਪਸੰਦ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੀ ਆਪਣੇ ਵਤਨ ਨੂੰ ਪਾਟਕ-ਪਾਊ-ਹਿੰਸਕ ਹਿੰਦੂਤਵੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਅਤੇ ਘੱਟਗਿਣਤੀ ਮੁਸਲਿਮ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦਾ ਦਰਦ ਵੰਡਾਉਣ ਦੀ ਸਮੂਹਿਕ ਫਿਕਰਮੰਦੀ ਦੀ ਤਰਜਮਾਨੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਨਿਆਂ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੀ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਦੇ ਹੱਕ ਉਪਰ ਹਮਲੇ ਪ੍ਰਤੀ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲਤਾ ਅਤੇ ਗੰਭੀਰਤਾ ਦਾ ਆਲਮ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਐਕਟ ਵਿਰੁਧ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ 59 ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ 22 ਜਨਵਰੀ 'ਤੇ ਪਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਸੱਜਰਾ ਅਵਾਮੀ ਉਭਾਰ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸਾਂਝੀ ਵਿਰਾਸਤ ਅਤੇ ਫਿਰਕੂ ਇਕਸਰਤਾ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਦਾ ਕਾਬਲੇ-ਤਾਰੀਫ ਹੱਥਲਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਇਜ਼ਹਾਰ 'ਜਬ ਹਿੰਦੂ-ਮੁਸਲਿਮ ਰਾਜ਼ੀ, ਤੋ ਕਯਾ ਕਰੇਗਾ ਨਾਜ਼ੀ' ਵਰਗੇ ਨਾਅਰਿਆਂ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਵਿਚ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂ ਰਾਸ਼ਟਰ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਪ੍ਰਜੈਕਟ ਤਹਿਤ ਲਿਆਏ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਸੋਧ ਐਕਟ ਅਤੇ ਪੂਰੇ ਮੁਲਕ ਲਈ ਐਨ.ਆਰ.ਸੀ. ਬਣਾਏ ਜਾਣ ਦੇ ਸੰਕੇਤਾਂ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦ ਫਾਸ਼ੀਵਾਦੀ ਖਤਰਿਆਂ ਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਕੇ ਅਵਾਮ ਸਤਕਾਂ ਉਪਰ ਨਿਕਲ ਆਏ। ਉਹ ਹਿਟਲਰੀ ਤਰਜ਼ ਦੇ ਹਿੰਦੂ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਪ੍ਰਜੈਕਟ ਤਹਿਤ ਪੂਰੇ ਮੁਲਕ ਨੂੰ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਰਗੇ ਹਾਲਾਤ ਵਲ ਧੱਕਣ ਅਤੇ ਸੰਭਾਵੀ ਤਬਾਹੀ ਅਤੇ ਬਰਬਾਦੀ ਦੇ ਖਤਰੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਇਸ ਹਮਲੇ ਨੂੰ ਠੱਲਣ ਲਈ ਦ੍ਰਿੜ ਹਨ। ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਇੰਟਰਨੈਟ ਅਤੇ ਮੋਟਰੋ ਸਟੇਸ਼ਨ ਬੰਦ ਰੱਖੇ ਗਏ। ਥੋਕ ਪੈਮਾਨੇ 'ਤੇ ਜਬਰ ਤੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀਆਂ ਵੀ ਅਵਾਮ ਦੇ ਹੌਸਲੇ ਪਸਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੇ। ਉਤਰ-ਪੂਰਬ ਵੀ ਸਤਕਾਂ ਉਪਰ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਦੇ ਕਾਰਨ

ਵੱਖਰੇ ਹਨ। ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰੇ 'ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਕੈਂਪਸਾਂ, ਜਾਮੀਆ ਮਿਲੀਆ ਇਸਲਾਮੀਆ ਅਤੇ ਅਲੀਗੜ੍ਹ ਮੁਸਲਿਮ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਤੇ ਫਿਰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਥਾਈਂ ਮੁਜ਼ਾਹਰਾਕਾਰੀਆਂ ਉਪਰ ਹਮਲੇ ਕਰਕੇ, ਖੁਦ ਭੰਨ-ਤੋੜ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਵਹੀਕਲਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗਾਂ ਲਾ ਕੇ ਵਿਰੋਧ ਨੂੰ ਦਬਾਉਣ ਦੀ ਅਸਫਲ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਕੈਂਪਸਾਂ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ-ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ, ਆਮ ਲੋਕ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਬਦਸਲੂਕੀ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਏ ਪੱਤਰਕਾਰ ਇਸ ਦੇ ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੀ ਤਸਦੀਕ ਕਰਦੀਆਂ ਦਰਜਨਾਂ ਵੀਡੀਓ ਫੁੱਟੇਜ ਨਿਰਪੱਖ ਨਿਊਜ਼ ਪੋਰਟਲਾਂ ਅਤੇ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਮਿਚਾਂ ਉਪਰ ਨਸ਼ਰ ਹੋਈਆਂ।

ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਹਮਲੇ ਹੁਣ ਤੱਕ 21 ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਜਾਨ ਲੈ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਪੁਲਿਸ ਅਮਨ-ਕਾਨੂੰਨ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਵਾਲੀ ਤਾਕਤ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਤਿਆਗ ਕੇ ਸ਼ਰੇਆਮ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਧਿਰ ਦੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲੱਠਮਾਰਾਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਂਦੀ ਤੇ ਪੁਰਾਮਨ ਮੁਜ਼ਾਹਰਾਕਾਰੀਆਂ ਤੇ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਉਪਰ ਅੱਧਾਧੁੰਦ ਲਾਠੀਆਂ-ਗੋਲੀਆਂ ਚਲਾਉਂਦੀ ਦੇਖੀ ਗਈ। ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੀ ਲਾਇਬਰੇਰੀ, ਹੋਸਟਲਾਂ, ਵਾਸ਼ਰੂਮਾਂ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਉਪਰ ਹਮਲਿਆਂ ਅਤੇ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿਚ ਜ਼ਖਮੀਆਂ ਨਾਲ ਬਦਤਮੀਜ਼ੀ ਦੇ ਮੰਜਰ ਕੁਲ ਆਲਮ ਨੇ ਦੇਖੇ। ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਮੁਜ਼ਾਹਰਾਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਸਾਦਾ ਕੱਪੜਿਆਂ ਵਾਲੇ ਸ਼ੱਕੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਲੋਂ ਕੁੱਟਮਾਰ ਵੀ ਮੁਸਤੈਦ ਕੈਮਰਿਆਂ ਨੇ ਦਿਖਾਈ। ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਧਿਰ ਵਲੋਂ ਪੁਰਾਮਨ ਮੁਜ਼ਾਹਰਿਆਂ ਵਿਚ ਗਤਬਤ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਭੇਜੇ 'ਘੁਸਪੈਠੀਆਂ' ਦੀ ਤਸਦੀਕ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਵਿਚ ਮੁਸਲਿਮ ਪਹਿਰਾਵਾ ਪਹਿਨ ਕੇ ਅੱਗ ਲਗਾ ਰਹੇ ਛੇ ਜਣਿਆਂ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਨਾਲ ਹੋ ਗਈ।

ਚਾਹੇ ਭਾਜਪਾ ਸ਼ਾਸਤ ਯੂ.ਪੀ. ਜਾਂ ਕਰਨਾਟਕ ਹੈ ਜਾਂ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਲੀ, ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਤੁਅੱਸਬੀ ਭੂਮਿਕਾ ਜੱਗ ਜਾਹਰ ਹੈ। ਯੂ.ਪੀ. ਵਿਚ ਮਹੱਤ ਅਦਿਤਿਆਨਾਥ ਦੇ ਰਾਜ ਵਿਚ ਪੁਲਿਸ ਵਲੋਂ ਬੇਤਹਾਸ਼ਾ ਹੱਤਿਆਵਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਇਥੇ ਪੁਲਿਸ ਹਿੰਸਾ ਨਾਲ ਅੱਠ ਸਾਲ ਦੇ ਬੱਚੇ ਸਮੇਤ 19 ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਾਰੇ ਜਾਣ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਹਨ। ਮੈਂਗਲੂਰੂ ਵਿਚ ਦੋ ਵਿਅਕਤੀ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਗੋਲੀ ਨਾਲ ਮਾਰੇ ਗਏ। ਬਿਜਨੌਰ (ਪੱਛਮੀ ਯੂ.ਪੀ.) 131 ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਸ ਰਾਜ ਵਿਚ ਨਾਮਜ਼ਦ ਮੁਜ਼ਾਹਰਾਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸੈਂਕੜੇ 'ਬੇਪਛਾਣ' ਲੋਕਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਪਰਚੇ ਦਰਜ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਹਨ। ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਵਰਗੇ ਰਾਜਾਂ ਵਿਚ ਹਾਲਤ ਹੋਰ ਵੀ ਚਿੰਤਾਜਨਕ ਹੈ ਜਿਥੇ ਸੱਤਾ ਉਪਰ ਕਾਬਜ਼ ਹੋਣ ਲਈ ਭਗਵਾਂ ਕੈਪ ਫਿਰਕੂ ਪਾਲਾਬੰਦੀ ਲਈ ਹਰ ਹਰਬਾ ਵਰਤ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਦਾ ਅਤਿਅੰਤ ਖਤਰਨਾਕ ਪਹਿਲੂ ਇਸ ਦਾ ਫਿਰਕੂ, ਉਚ ਜਾਤੀ ਤੁਅੱਸਬੀ ਸੁਭਾਅ ਹੈ ਜੋ ਬੀਤੇ ਵਿਚ ਹਾਸਿਮਪੁਰਾ, ਪੀਲੀਭੀਤ, ਮੁਜ਼ਫਰਨਗਰ ਵਰਗੇ ਦਿਲ ਕੰਬਾਉ ਕਾਂਡਾਂ ਅਤੇ

ਅਦਿਤਿਆਨਾਥ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਨੀਤੀ ਤਹਿਤ ਸੈਕੱਤੇ ਪੁਲਿਸ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਵਿਚ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਹਾਸ਼ੀਆਗ੍ਰਸਤ ਹਿੰਸਿਆਂ ਦੀਆਂ ਗੈਰਅਦਾਲਤੀ ਹੱਤਿਆਵਾਂ ਰਾਹੀਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਵਤੀਰੇ ਦਾ ਦੁਹਰਾਓ ਹਾਲੀਆ ਹਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ, ਜਿਥੇ ਪੁਲਿਸ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਮਨਸ਼ਾ ਹਜ਼ੂਮ ਨੂੰ ਖਿੰਡਾਉਣਾ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਮੁਜ਼ਾਹਰਾਕਾਰੀ ਕਾਰਕੁਨਾਂ ਨੂੰ ਸਬਕ ਸਿਖਾਉਣਾ ਸੀ।

ਫਿਰ ਵੀ, ਮੁਲਕ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਦੇ ਹੱਕ ਉਪਰ ਹਮਲੇ ਅਤੇ ਜਬਰ ਵਿਰੁਧ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੀਆਂ ਮੋਹਰਲੀਆਂ ਕਤਾਰਾਂ ਵਿਚ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਤਿੰਨ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਸਮੇਤ ਹਰ ਥਾਂ ਹੀ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਗਰੂਕ

ਜਵਾਨੀ ਹਿੰਦੂਤਵ ਫਾਸ਼ੀਵਾਦ ਨੂੰ ਲਲਕਾਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਜਾਗਰੂਕ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਸੱਤਾ ਨੂੰ ਲਲਕਾਰ ਰਾਜਨੀਤਕ ਚੇਤਨਾ ਅਤੇ ਜਬਰ ਤੋਂ ਬੇਖੋਫ ਇਨਸਾਨੀ ਜਜ਼ਬੇ ਦਾ ਮੁਜੱਸਮਾ ਬਣ ਕੇ ਉਭਰੀ ਹੈ। ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਤਾਕਤ ਦੇ ਸੱਜਰੇ ਉਭਾਰ ਪਿੱਛੇ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਤਾਕਤ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਵਰਤਮਾਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਭਵਿੱਖ ਨੂੰ ਮਹਿਫੂਜ਼ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਫਿਕਰਮੰਦੀ ਅਤੇ ਤਾੱਘ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ.-ਭਾਜਪਾ ਦੇ 'ਵਿਕਾਸ' ਮਾਡਲ ਅੰਦਰ ਆਪਣੇ ਹਨੇਰੇ ਭਵਿੱਖ ਅਤੇ ਜ਼ਿਬਾਹ ਹੁੰਦੇ ਸੁਪਨਿਆਂ ਦੀ ਹਕੀਕਤ ਬੁੱਝਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਦੋ ਕੈਂਪਸਾਂ ਉਪਰ ਹਮਲੇ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਨਾ ਸਿਰਫ ਦੋ ਦਰਜਨ ਦੇ ਕਰੀਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਨਾਮਵਰ ਸੰਸਥਾਵਾਂ 'ਚੋਂ ਗਿਣਨਯੋਗ ਆਵਾਜ਼ ਉਠੀ ਸਗੋਂ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਤੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਵੀ ਇਸ ਵਿਚ ਆ ਰਲੀ। ਇਸ ਲਲਕਾਰ ਵਿਚ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਗਿਆਨੀ, ਵਕੀਲ ਅਤੇ ਹੋਰ ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ ਇਨਸਾਫਪਸੰਦ ਹਿੰਸੇ ਵੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਆ ਡਟੇ। ਨੋਮ ਚੋਮਸਕੀ, ਅਰੁੱਧਤੀ ਰਾਏ ਸਮੇਤ ਕੁਲ ਆਲਮ ਦੀਆਂ ਦਸ ਹਜ਼ਾਰ ਨਾਮਵਰ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਅਤੇ ਕਾਰਕੁਨਾਂ ਨੇ ਕੈਂਪਸਾਂ ਉਪਰ

ਹਮਲੇ ਅਤੇ ਹਿੰਦੂਤਵੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਦਾ ਡਟ ਕੇ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਪ੍ਰੈਸ ਵੀ ਤਿੱਖੀ ਆਲੋਚਨਾ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ, ਐਮਨੈਸਟੀ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਸਮੇਤ ਮਨੁੱਖੀ ਹੱਕਾਂ ਨਾਲ ਵਾਬਸਤਾ ਕਈ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਐਕਟ ਦੀ ਨਿਖੇਧੀ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਕੁਝ ਅਮਰੀਕੀ ਕਾਨੂੰਨਸਾਜ਼ਾਂ ਨੇ ਤਾਂ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਵਿਰੁਧ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਲਗਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਮੰਗ ਵੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਜਾਗਦੀ ਜ਼ਮੀਰ ਵਾਲੇ ਫਿਲਮੀ ਸਿਤਾਰਿਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀਆਂ, ਚਿੰਤਕਾਂ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਕਾਰਕੁਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਇਤਿਹਾਸਕ ਫਰਜ਼ ਪਛਾਣਦੇ ਹੋਏ ਵੱਡੀ ਤਾਦਾਦ ਵਿਚ ਸੱਚ ਨਾਲ ਖੜ੍ਹਨ ਦਾ ਹੌਸਲਾ ਦਿਖਾਇਆ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਵਿਚ ਹੁਣ ਕੁਝ ਉਹ ਚਿਹਰੇ ਵੀ ਹਨ ਜੋ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਹਮਾਇਤੀ ਰਹੇ ਹਨ। ਹਾਲੀਆ ਹਮਲਿਆਂ ਨੇ ਸੰਘ ਦਾ ਅਸਲ

ਮੁਲਦੀ ਦੇਖੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹੀ ਹਿੰਦੂਤਵੀ ਕੈਂਪ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਨੀ ਦੀ ਮੁੱਖ ਵਜ੍ਹਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟਰੀ ਵਿਰੋਧੀ-ਧਿਰ ਦਾ ਜੱਕੋਤੱਕੀ ਵਾਲਾ ਵਿਰੋਧ ਹਿੰਦੂਤਵੀ ਕੈਂਪ ਲਈ ਬਹੁਤਾ ਗੰਭੀਰ ਨਹੀਂ ਜਿਸ ਦੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਸੱਤਾ ਵਿਚ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਅਤੇ ਪੈਸੇ ਦੇ ਲਾਲਚ ਨਾਲ ਸੌਖਿਆਂ ਹੀ 'ਮੈਨੇਜ' ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਵਿਆਪਕ ਰੋਸ ਮੁਜ਼ਾਹਰਿਆਂ ਤੋਂ ਫਿਕਰਮੰਦ ਹਿੰਦੂਤਵ ਬ੍ਰਿਗੇਡ ਤੁਠ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਹਿਟਲਰੀ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਅਵਾਮ ਦੀ ਜ਼ੁਬਾਨਬੰਦੀ ਦਾ ਫਾਸ਼ੀਵਾਦੀ ਭਰੋਸਾ ਇਕ ਵਾਰ ਤਾਂ ਹਿੱਲ ਗਿਆ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਜਾਗੋ ਅਵਾਮ ਦੀ ਤਾਕਤ ਅੱਗੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦੀ ਚਲਾਕੀ ਬੇਸ਼ਕ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਜੇ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਪਹਿਲਾਂ 'ਘੁਸਪੈਠੀਆਂ' ਨੂੰ ਚੁਣ-ਚੁਣ ਕੇ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ' ਦੇ ਘੁਮੰਡੀ ਬਿਆਨ ਦਿੰਦਾ ਸੀ, ਉਸ ਦੇ ਸਮੇਤ ਭਗਵੇਂ ਆਗੂ ਹੁਣ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਸਟਾਈਆਂ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਸੋਧ ਐਕਟ ਦਾ ਐਨ.ਆਰ.ਸੀ. ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਫਿਕਰ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਵੀ ਇਸ ਐਕਟ ਨੂੰ ਸਹੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਰਗਰਮ ਹੈ, ਇਸ ਨੇ ਆਪਣਾ ਸਮੁੱਚਾ ਤੰਤਰ ਘਰ-ਘਰ ਜਾ ਕੇ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਸੋਧ ਐਕਟ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਉਪਰ ਲਗਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਹੁਣ ਉਹਨਾਂ ਅੱਗੇ ਅਵਾਮ ਦਾ ਧਿਆਨ ਹਟਾਉਣ ਦੇ ਦੋ ਰਸਤੇ ਹਨ: ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਤੇ ਸਤਕਾਂ 'ਤੇ ਉਤਰੇ ਹੋਰ ਹਿੰਸਿਆਂ ਵਿਰੁਧ ਅਫਵਾਹਾਂ ਫੈਲਾ ਕੇ ਅਤੇ ਹਿੰਦੂ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਕਬੂਲਣ ਵਾਲੇ ਹਜ਼ੂਮਾਂ ਨੂੰ ਸਮਾਂਤਰ 'ਮੁਜ਼ਾਹਰਿਆਂ' ਵਿਚ ਲਾਮਬੰਦ ਕਰਕੇ ਫਸਾਦ ਕਰਵਾਏ ਜਾਣ। ਦੂਜਾ, ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਰੁਧ ਜੰਗਬਾਜ਼ ਬਿਆਨਬਾਜ਼ੀ ਨਾਲ ਜੰਗੀ ਜਨੂਨ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਬਣਾ ਕੇ ਦੇਸ਼-ਦੁਨੀਆ ਦਾ ਧਿਆਨ ਮੁਲਕ ਅੰਦਰਲੇ ਵਿਰੋਧ ਤੋਂ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਫੌਜ ਦੇ ਮੁਖੀ ਸ੍ਰੀ ਬਿਪਨ ਰਾਵਤ ਦਾ ਜੋ ਅਕਸਰ ਹੀ ਆਪਣੀ ਸਿਆਸੀ ਬਿਆਨਬਾਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਿਵਾਦਾਂ ਵਿਚ ਘਿਰੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਲਾਈਨ ਆਫ ਕੰਟਰੋਲ ਉਪਰਲੇ ਹਾਲਾਤ ਕਦੇ ਵੀ ਵਿਗੜਨ ਦਾ ਹਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਅਤੇ ਖੁਫੀਆ ਏਜੰਸੀ ਆਈ.ਬੀ. ਵਲੋਂ ਰੋਸ ਮੁਜ਼ਾਹਰਿਆਂ ਵਿਚ ਇਸਲਾਮੀ ਦਹਿਸ਼ਤੀ ਗੁੱਟਾਂ ਦੀ ਕਬਿਤ ਘੁਸਪੈਠ ਦੀਆਂ 'ਚਿਤਾਵਨੀਆਂ' ਇਸ ਪਾਸੇ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਸੱਤਾ ਦੇ ਹਮਲਿਆਂ ਦਾ ਟਾਕਰਾ ਕਰ ਰਹੇ ਅਵਾਮ ਨੂੰ ਇਸ ਖਤਰਨਾਕ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਹੀ ਚੁੱਕੌ ਨੇ ਰਹਿ ਕੇ ਵਿਰੋਧ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ.-ਭਾਜਪਾ ਦਾ ਇਹ ਫਾਸ਼ੀਵਾਦੀ ਹਮਲਾ ਹੋਰ ਵੀ ਤਿੱਖਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਜੇ.ਐਨ.ਯੂ. ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਾਮੀਆ ਮਿਲੀਆ ਅਤੇ ਅਲੀਗੜ੍ਹ ਮੁਸਲਿਮ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਕੈਂਪਸਾਂ ਦੀ ਵਿਸ਼ਾਲ ਲਾਮਬੰਦੀ ਅਤੇ ਸਤਕਾਂ ਉਪਰ ਅਵਾਮ ਦੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਸਮੁੱਦਰ ਨੇ ਦਰਸਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਅਵਾਮੀ ਇਕਜੁੱਟਤਾ ਨਾਲ ਹਿੰਦੂ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਮਨਸੂਬਿਆਂ ਨੂੰ ਪਛਾੜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਚੁਰਾਹਾ

ਪੰਜਾਬ ਸ਼ਾਇਦ ਬੰਗਾਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਕੋ ਇਕ ਸੂਬਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਭੂਗੋਲਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਜਿਹੀ ਕਾਂਟ-ਛਾਂਟ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ। ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਰਾਜ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਰਦਾਰੀ ਦੇਸ਼ ਵਰਗੀ ਸੀ। ਕਈ ਸ਼ਾਹ ਮਹੰਮਦ 'ਜੰਗਨਾਮਾ ਸਿੰਘਾਂ ਤੇ ਫਰੰਗੀਆਂ' ਵਿਚ ਲਿਖਦਾ ਹੈ: 'ਜੰਗ ਹਿੰਦ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਹੋਣ ਲੱਗਾ ਦੋਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਫੌਜਾਂ ਭਾਰੀਆਂ ਨੇ।'

ਐਸ.ਆਰ. ਲੱਖੜ

ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੇ ਸ਼ਾਇਦ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਕਦੀ ਨਹੀਂ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਕੇਂਦਰੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਨੇ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਦੇਸ਼ ਅਜ਼ਾਦ ਹੋਣ ਵੇਲੇ ਸੀ, ਭਾਵੇਂ ਬਾਅਦ ਵਿਚ; ਪੰਜਾਬ ਨਾਲ ਹਮੇਸ਼ਾ ਮਤਰੇਈ ਮਾਂ ਵਾਲਾ ਸਲੂਕ ਕੀਤਾ। ਜਿਥੇ ਕਾਂਗਰਸ, ਗਾਂਧੀ ਅਤੇ ਨਹਿਰੂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਵੰਡ, ਲੱਖਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਕਤਲ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦਾ ਅਤੇ ਵਧੇਰੇ ਕਰਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਹੋਣਾ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ, ਉਥੇ ਬਾਅਦ ਦੇ ਲੀਡਰਾਂ ਨੇ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਨਾਲ ਘੱਟ ਧੁੰਨ ਨਹੀਂ ਕਮਾਇਆ। ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਤੱਕ ਫੈਲਿਆ ਪੰਜਾਬ 1966 ਦੀ ਸੂਬਾ ਵੰਡ ਨੇ ਹੋਰ ਛੋਟਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਲਾਹੌਰ ਛੁੱਟਣ ਦਾ ਦੁੱਖ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਰਗਾ ਆਧੁਨਿਕ

ਸ਼ਹਿਰ ਬਣਾ ਕੇ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਵੀ ਯੂ.ਟੀ. ਬਣਾ ਕੇ ਸ਼ਰੇਆਮ ਧੱਕਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਦੁਨੀਆ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਸ਼ਖਸ ਆਪਣੀ ਜ਼ਮੀਨ-ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਵੰਡ ਕਰਕੇ ਖੁਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਆਪਣੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨਹੀਂ ਘਟਾਉਣੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਪਰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਿਰਮੌਰ ਅਕਾਲੀ ਲੀਡਰਾਂ ਨੇ ਇਸ ਕੰਮ ਲਈ ਮੋਰਚੇ ਲਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਸੂਬੇ ਨੂੰ ਹੋਰ ਛੋਟਾ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਿਮਾਗ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਜਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਦਾ ਮੋਹ ਨਹੀਂ ਸੀ; ਬੱਸ ਮੋਹ ਸੀ ਤਾਂ ਕੁਰਸੀ ਦਾ। ਜਦੋਂ ਕਦੀ ਰਾਜ-ਭਾਗ ਖੁੱਸਦਾ ਨਜ਼ਰ ਆਇਆ ਤਾਂ 'ਪੰਥ ਖਤਰੇ ਵਿਚ' ਦਾ ਨਾਹਰਾ ਲਾ ਦਿੱਤਾ। ਅਕਾਲੀਆਂ ਦੀ ਕੁਰਸੀ ਦੀ ਭੁੱਖ ਇਤਨੀ ਹੱਦੋਂ ਵੱਧ ਟੱਪ ਗਈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ ਦੀ ਤੱਕੜੀ ਨੂੰ ਚੋਣ ਨਿਸ਼ਾਨ ਤਾਂ ਬਣਾਇਆ ਪਰ ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਦੀ ਮਨੁੱਵਾਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ 'ਨਹੁ'-ਮਾਸ' ਦਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਗੰਢ ਲਿਆ। ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਡੇਢ ਲੱਖ ਨੌਜਵਾਨ ਹਰ ਸਾਲ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਜਾਇਜ਼-ਨਾਜਾਇਜ਼ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਰੋੜਾਂ-ਅਰਬਾਂ ਰੁਪਏ ਖਰਚ ਕਰ ਕੇ ਭੱਜ ਰਿਹਾ

ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਨੌਜਵਾਨ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਵਿਚ ਹਨ। ਪੁਲਿਸ ਅਤੇ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਦਾ ਨਾਪਾਕ ਗੱਠਜੋੜ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਕੜੀ ਟੁੱਟਣ ਨਹੀਂ ਦੇ ਰਿਹਾ। ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ ਗੁਟਕਾ ਹੱਥ ਵਿਚ ਲੈ ਕੇ ਚੁੱਕੀ ਸਹੁੰ ਨੂੰ ਲੋਕ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਯਾਦ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕਦੋਂ ਉਹ ਸੁਭਾਗਾ ਦਿਨ ਆਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਨਸ਼ਾ ਤਸਕਰਾਂ ਦੀ ਜਕਤ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਟੁੱਟੇਗੀ।

ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ ਦਾ 550ਵਾਂ ਆਗਮਨ ਪੁਰਬ ਦਿਖਾਵੇ ਵਾਂਗ ਮਨਾਇਆ ਗਿਆ। ਬਾਬੇ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਪੂਰਾ ਮਨੁੱਵਾਦੀ ਅਭੰਬਰ ਅਤੇ ਪੈਸਾ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਨਜ਼ਰ ਆਇਆ। ਕੀ ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ ਦੀ ਸਰਬ ਸਾਂਝੀਵਾਲਤਾ ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ, ਕਿਰਤ ਕਰੋ, ਨਾਮ ਜਪੋ, ਵੰਡ ਛਕੋ ਦਾ ਪੈਗਾਮ ਪਰਪੱਕ ਕੀਤਾ ਗਿਆ? ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਜੇ ਨਜ਼ਰ ਆਇਆ ਤਾਂ ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ ਦੀ ਧਰਤੀ ਉਤੇ ਗਰੀਬਾਂ ਤੇ ਅਤਿਆਚਾਰ, ਜਾਤ-ਪਾਤ ਨੂੰ ਹੁਲਾਰਾ, ਜਾਤ ਆਧਾਰਿਤ ਗੁਰਦੁਆਰੇ, ਅਲੱਗ ਅਲੱਗ ਸਮਸਾਨਾਘਾਟ, ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਭਿਖਾਰੀ

ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਆਟਾ-ਦਾਲ ਸਕੀਮਾਂ।

ਅੱਜ ਪੰਜਾਬ ਸਵਾ ਦੇ ਲੱਖ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਕਰਜ਼ਾਈ ਹੈ। ਹਰ ਪੰਜਾਬੀ 75000 ਰੁਪਏ ਦੇ ਕਰਜ਼ੇ ਹੇਠ ਹੈ। ਸਿਆਸੀ ਬੰਦੇ (ਐਮ.ਐਲ.ਏ./ਐਮ.ਪੀ.) ਦੇ-ਦੋ, ਚਾਰ-ਚਾਰ ਅਤੇ ਕਈ ਅੱਠ-ਨੌਂ ਪੈਨਸ਼ਨਾਂ ਵੀ ਲੈ ਰਹੇ ਹਨ। ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਨਵੰਬਰ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਤਨਖਾਹ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਰਹੀ। ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਦਾ ਪੰਜਾਬ, ਪੰਜ ਦਰਿਆਵਾਂ ਦੀ ਇਹ ਧਰਤੀ, ਜਰਖੇਜ਼ ਜ਼ਮੀਨ, ਭਾਰਤ ਦਾ ਤਾਜ, ਅੰਨ ਭੰਡਾਰ ਅੱਜ ਸਹਿਨਸ਼ਾਹ ਹੁੰਦਿਆਂ ਵੀ ਭਿਖਾਰੀਆਂ ਵਾਲੀ ਹਾਲਤ 'ਚੋਂ ਗੁਜ਼ਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸੌਂ ਰਹੇ ਹਨ? ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਜਿਥੇ ਇਸ ਭਿਖਾਰੀ ਦੀ ਹਾਲਤ 'ਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਨੇ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾ ਕੇ ਬੜੀ ਮਿਹਨਤ ਨਾਲ ਇਥੇ ਲਿਆਂਦਾ ਹੈ, ਉਥੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਅਫਸਰਸ਼ਾਹੀ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਦੀਆਂ ਪੰਜਾਬ ਮਾਰੂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਵੀ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਗੁਜ਼ਾਰੀ।

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ ਅਕਾਲੀ 'ਉਤਰ ਕਾਟੋ ਮੇਰੀ ਵਾਰੀ' ਵਾਂਗ ਕੁਰਸੀ ਤੇ ਬੈਠਦੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਹੋਣ ਦੀ ਥਾਂ ਹੋਰ ਕਰਜ਼ਾਈ, ਹੋਰ ਨਸ਼ਿਆਂ ਵਿਚ ਨਿੱਘਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਪੰਜਾਬ ਕਰਜ਼ਾਈ ਤਾਂ ਹੈ ਹੀ, ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਧਰਤੀ ਜ਼ਹਿਰੀਲੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ, ਪਾਣੀ ਪੀਣ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ, ਹਵਾ ਦੂਸਿਤ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਹ ਲੈਣਾ ਔਖਾ ਹੈ।

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ: 'ਪਵਣੁ ਗੁਰੂ ਪਾਣੀ ਪਿਤਾ ਮਾਤਾ ਧਰਤਿ ਮਹਤੁ।'

ਕੀ ਆਪਣੇ ਗੁਰੂ, ਮਾਂ ਅਤੇ ਪਿਉ ਦੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਭਾਲ ਕਰੀਦੀ ਹੈ? ਅਸੀਂ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਕਿਥੇ ਲਿਆ ਖੜ੍ਹਾ ਕੀਤਾ ਹੈ? ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਹੈ। ਨਿੱਜ ਤੋਂ ਉਪਰ ਉਠ ਕੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਪੰਜਾਬ, ਪੰਜਾਬੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀਅਤ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਪਰ ਕੀ ਮਹਾਨ ਵਿਰਾਸਤ ਵਾਲੀ ਇਸ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਅੱਜ ਇਸ ਦੇ ਪੁਰਖਿਆਂ ਦਾ ਅਕਸ ਮਾਤਰ ਵੀ ਹੈ? ਕੀ ਗੱਡੀ ਲੀਹ ਤੋਂ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਲਹਿ ਗਈ? ਕੀ ਸਵਾਰਥ ਇੰਨਾ ਭਾਰੂ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀਆਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦਾ ਵੀ ਕੋਈ ਮੁੱਲ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆ ਰਿਹਾ। ਅੱਜ ਹਰ ਪੰਜਾਬੀ ਨੂੰ ਸੰਸੀਦਗੀ ਨਾਲ ਸੋਚਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਨਿਜ਼ਾਮ ਬਦਲਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੋਚ ਬਦਲਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਵਿਚ ਇਹ ਮਾਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭੀੜ ਪੈਣ 'ਤੇ ਡਟਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਅੱਜ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਅਣਖ ਨੂੰ ਵੰਗਾਰਨ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਨਾ ਆਬਰੂ ਬਚੇਗੀ, ਨਾ ਆਜ਼ਾਦੀ। ਲੀਡਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਨਸ਼ਿਆਂ ਤੇ ਪੈਸਿਆਂ ਨਾਲ ਕਰਨ ਦੀ ਥਾਂ ਗੁਰੂਆਂ ਦੀ ਸੋਚ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ।

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ 99 ਸਾਲ

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸੁਧਾਰ ਲਹਿਰ ਦੇ ਜ਼ੋਰ ਫੜਨ ਅਤੇ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਅਕਾਲੀ ਸੁਧਾਰਕਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੇਠ ਆਉਂਦੇ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਕੇਂਦਰੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਸੰਸਥਾ ਦਾ ਗਠਨ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਗਿਆ ਤਾਂ ਕਿ ਸੁਧਾਰਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਦਾ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪੱਧਰਾਂ 'ਤੇ ਤਾਲਮੇਲ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਹ ਉਦੋਂ ਹੋਰ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਗਿਆ, ਜਦੋਂ 12 ਅਕਤੂਬਰ 1920 ਨੂੰ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵੀ ਅਕਾਲੀ ਸੁਧਾਰਕਾਂ ਨੇ ਸੰਭਾਲ ਲਿਆ। ਅਕਾਲੀ ਆਗੂ ਸਮਝ ਗਏ ਕਿ ਜਥੇਬੰਦ ਤੇ ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਕੰਮ-ਢੰਗ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਮਹਿਜ਼ ਜੋਸ਼ ਨਾਲ ਚੱਲਣ 'ਤੇ ਸੁਧਾਰਕ ਆਪਣੇ ਰਾਹ ਤੋਂ ਬਿਤਕ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਨਾਲ ਗੈਰ-ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ, ਭੰਬਲਭੁਸਾ ਅਤੇ ਜਥੇਬੰਦਕ ਅਰਾਜਕਤਾ ਵਾਲੀ ਹਾਲਤ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੰਥ ਦੀਆਂ ਸੂਝਵਾਨ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਨੇ ਮਿਲ-ਬੈਠ ਕੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤੀ ਤੇ

ਡਾ. ਮੋਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ
ਫੋਨ: +91-98183-09390

ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿੰਨ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ।

ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਇਤਿਹਾਸਕ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੂੰ ਮਹੰਤਾਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਤੋਂ ਆਜ਼ਾਦ ਕਰਾਉਣ ਦੀ ਮੁਹਿੰਮ ਲਈ ਕਾਰਕੁਨ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵਲੋਂ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਏ ਜਾਣਗੇ। ਆਜ਼ਾਦ ਕਰਵਾਏ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਚਲਾਉਣ ਲਈ 16 ਨਵੰਬਰ 1920 ਨੂੰ ਵਖਰੀ ਸੰਸਥਾ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ (ਐਸ.ਜੀ.ਪੀ.ਸੀ.) ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਸੂਬਾਈ ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਅਗਵਾਈ ਦੇਣ ਲਈ ਸੈਂਟਰਲ ਸਿੱਖ ਲੀਗ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਹੋਈ। ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਨੂੰ ਮਹੰਤਾਂ ਤੋਂ ਆਜ਼ਾਦ ਕਰਾਉਣ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਤੇ ਧਰਮ ਸਥਾਨ ਬਿਲ ਪਾਸ ਹੋ ਜਾਣ 'ਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਪੂਰੀ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਭਾਰਤ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੰਡੀਅਨ ਨੈਸ਼ਨਲ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਭੰਗ ਕਰ ਦੇਣ ਦੀ ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਸਲਾਹ ਕਾਂਗਰਸ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਅਣਸੁਣੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ, ਉਦੋਂ ਹੀ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਵੀ ਦਲ ਨੂੰ ਭੰਗ ਕਰਨ ਤੋਂ ਨਾਂਹ ਕਰ ਦਿੱਤੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਅਕਾਲੀ ਕਾਰਕੁਨਾਂ ਵਲੋਂ ਕੀਤੀਆਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦਾ ਆਪਣੇ ਸਿਆਸੀ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਲਾਹਾ ਲੈਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਇਹ ਬਹੁਤ ਹੈਰਾਨੀਜਨਕ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਅਕਾਲੀ ਆਪਣੀ ਸੱਤਾ ਦੀ ਭੁੱਖ ਕਾਰਨ ਅਸਲੀ ਅਕਾਲੀਆਂ ਵਾਲੀ ਭਾਵਨਾ ਤੋਂ ਕਿਤੇ ਦੂਰ ਚਲੇ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਆਮ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਹੈਰਾਨੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਪੰਥਕ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਦਾ ਕਿਹੜੀ ਪਾਰਟੀ ਖਿਆਲ ਰੱਖੇਗੀ।

ਜਿਥੇ ਐਸ.ਜੀ.ਪੀ.ਸੀ. ਨੇ ਅਕਾਲੀ ਅੰਦੋਲਨ ਨੂੰ ਵਧੀਆ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦਿੱਤੀ, ਉਥੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਕਾਰਕੁਨਾਂ ਦਾ ਮਜ਼ਬੂਤ ਆਧਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਿਹੜਾ ਇਸ ਤਹਿਤ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਜਥਿਆਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸੀ। ਕਈ ਮੁਕਾਮੀ ਜਥੇ ਭਾਵੇਂ ਐਸ.ਜੀ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਤੋਂ ਕਾਫੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਆ ਗਏ ਸਨ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਤਾਲਮੇਲ 14 ਦਸੰਬਰ 1920 ਨੂੰ 'ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ' ਦੇ ਨਾਂ ਹੇਠ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਤਕਨੀਕੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਕੇਂਦਰਲ ਵਾਲੇ ਜਥਿਆਂ ਨੇ ਜਥੇਬੰਦਕ ਵਿੰਗ, ਭਾਵ ਐਸ.ਜੀ.ਪੀ.ਸੀ. ਵਲੋਂ ਮਿਥੇ ਆਮ ਢਾਂਚੇ ਤਹਿਤ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਸੀ ਪਰ ਅਸਲ ਵਿਚ ਅਕਾਲੀ ਗਰਮਦਲੀਆਂ ਨੇ ਇਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ। ਉਹ ਅਕਸਰ ਹੀ ਐਸ.ਜੀ.ਪੀ.ਸੀ. ਵਲੋਂ ਮਿਥੀਆਂ ਹੱਦਾਂ ਨੂੰ ਉਲੰਘਦੇ ਰਹੇ। ਆਖਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੇ ਐਸ.ਜੀ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਮਾਤਹਿਤ ਸੰਸਥਾ ਬਣੇ ਰਹਿਣ ਦੀ ਥਾਂ ਆਪਣੀ ਵਖਰੀ ਹੋਂਦ ਵਿਕਸਿਤ ਕਰ ਲਈ।

1920 ਦੀਆਂ ਗਰਮੀਆਂ ਦੌਰਾਨ, ਜਦੋਂ ਸੁਧਾਰਾਂ ਦੀ ਮੁਹਿੰਮ ਨੇ ਜ਼ੋਰ ਫੜਿਆ, ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸਿੱਖ ਇਸ ਅੰਦੋਲਨ ਵਿਚ ਕੁੱਦ ਪਏ। ਜਦੋਂ ਸੁਧਾਰਾਂ ਦੀ ਰਫਤਾਰ ਤੇਜ਼ ਹੋਈ ਤੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਆਪਣੀ ਸਹੀ ਸ਼ਕਲ ਅਖਤਿਆਰ ਕਰਨ ਲੱਗਾ ਤਾਂ ਅਕਾਲੀਆਂ ਦੀਆਂ ਨਿੱਜੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਸੁਧਾਰਕਾਂ ਦੇ ਸਾਫ-ਸਪਸ਼ਟ ਜਥਿਆਂ ਨੇ ਲੈ ਲਈ। ਸਾਂਝੇ ਐਕਸ਼ਨ

ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪਾਰਟੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦਾ ਜਨਮ ਉਸ ਵਕਤ (14 ਦਸੰਬਰ 1920) ਹੋਇਆ, ਜਦੋਂ ਸਮੁੱਚਾ ਮੁਲਕ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਬਸਤੀਵਾਦੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਜੂਝ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਪਹਿਲਾਂ ਗਦਰ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਤਿੱਖੀ ਸਰਗਰਮੀ ਅਤੇ ਫਿਰ ਜੱਲਿਆਂਵਾਲੇ ਬਾਗ ਦੇ ਸਾਕੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਿਆਸੀ ਮਾਹੌਲ ਕਰਵਾਣਾ ਲੈ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਉਸ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕੁਝ ਜੁਝਾਰੂ ਜਿਊੜਿਆਂ ਨੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਿਆਦਤੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਜੂਝਣ ਲਈ ਪਿੜ ਮੱਲ ਲਿਆ। ਡਾ. ਮੋਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੇ ਇਸ ਲੇਖ ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ 99 ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਉਤੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਪਹਿਲੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਰਮੁਖ ਸਿੰਘ

ਬਾਬਾ ਖੜਕ ਸਿੰਘ

ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ

ਲਈ ਪਹਿਲੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਉਦੋਂ ਹੋਈ ਜਦੋਂ ਸੈਂਟਰਲ ਸਿੱਖ ਲੀਗ ਵਲੋਂ ਜੁਲਾਈ 1920 ਵਿਚ ਸੱਦੇ ਦੀਵਾਨ ਵਿਚ ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਝਬਾਲ ਨੇ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਰਕਾਬਗੰਜ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਕੰਧ ਦੀ ਮੁਰੰਮਤ ਵਾਸਤੇ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਵਜੋਂ ਆਪਣੇ ਨਾਂ ਲਿਖਵਾਉਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਪਰ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੀ ਢਾਂਚੀ ਗਈ ਦੀਵਾਰ ਮੁੜ ਉਸਾਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਨਾਲ ਜਦੋਂ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੀ ਭਰਤੀ ਦਾ ਟੀਚਾ ਪੂਰਾ ਹੋ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਾਰਾ ਧਿਆਨ ਅਹਿਮ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੇ ਸੁਧਾਰਾਂ ਦੇ ਅੰਦੋਲਨ ਵਲ ਕੇਂਦਰਿਤ ਹੋ ਗਿਆ।

ਅਕਾਲੀਆਂ ਦੀ ਅਤੀਤ ਵਿਚਲੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਸਿਰਫ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਕਾਰਨ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ - ਭਾਰਤ ਦੀ ਕੁੱਲ ਆਬਾਦੀ ਦਾ ਦੋ ਫੀਸਦੀ ਤੋਂ ਵੀ ਘੱਟ ਹਿੱਸਾ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀਆਂ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦੋਸ਼ ਵਿਆਪੀ ਅਸਹਿਯੋਗ ਅੰਦੋਲਨ ਲਈ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਹੋਏ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਹੈ। ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਭਾਵੇਂ ਤਿੰਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਮੰਗ ਪੂਰੀ ਹੋਏ ਬਿਨਾਂ 1922 ਵਿਚ ਅਸਹਿਯੋਗ ਅੰਦੋਲਨ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਿਆ ਪਰ ਅਕਾਲੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮੁਹਿੰਮ ਇਤਿਹਾਸਕ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਨੂੰ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਜੱਦੀ-ਪੁਸ਼ਤੀ ਮਹੰਤਾਂ ਤੋਂ ਆਜ਼ਾਦ ਕਰਵਾ ਲੈਣ ਤੱਕ ਜਾਰੀ ਰੱਖੀ। ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਖੁਸ਼ਵੰਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਇਸ ਵੱਡੇ ਅਸਹਿਯੋਗ ਅੰਦੋਲਨ ਨੂੰ 'ਅਕਾਲੀ ਮੁਹਿੰਮ ਦੀ ਮਾਤੀ ਨਕਲ' ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ।

ਅਕਾਲੀਆਂ ਦੀ ਇਸ ਮੁਹਿੰਮ ਤੋਂ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਵਲੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ ਅਸਹਿਯੋਗ ਅੰਦੋਲਨ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਆਧਾਰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲ ਗਿਆ। ਅਕਾਲੀ ਆਗੂਆਂ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਜਿੱਤਣ ਸਦਕਾ ਕਾਂਗਰਸ ਆਮ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਵੱਡੇ ਵਰਗ ਉਤੇ ਆਪਣਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਉਣ ਵਿਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਗਈ ਜੋ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਤੋਂ ਦੂਰ ਹੀ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਨਾ ਸਿਰਫ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਸਰਕਾਰ ਵਿਰੋਧੀ ਅਹਿੰਸਕ ਅੰਦੋਲਨ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਦਾ ਮਤਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਸਗੋਂ ਜੈਤੋ ਮੋਰਚੇ ਦੌਰਾਨ ਜਵਾਹਰਲਾਲ ਨਹਿਰੂ, ਏ.ਟੀ. ਗਿਡਵਾਨੀ ਅਤੇ ਕੇ. ਸੰਤਾਨਮ ਨੂੰ ਜੈਤੋ ਵੀ ਭੇਜਿਆ। ਜੈਤੋ ਪੁੱਜਣ 'ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਂਗਰਸੀ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਕੇ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਡੱਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਜਿਥੇ ਨਹਿਰੂ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਦੀ ਹਕੂਮਤ ਵਾਲੇ ਰਿਆਸਤੀ ਰਾਜ ਵਿਚ ਜੇਲ੍ਹ ਜਾਣ ਦਾ ਕੀ ਮਤਲਬ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਲੰਮੇ ਹੱਥ-ਲਿਖਤ ਬਿਆਨ ਰਾਹੀਂ ਨਹਿਰੂ ਨੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਤੇ ਅਦਾਲਤੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਉਤੇ ਉਸ ਦੇ 'ਅਨੈਤਿਕ ਤੇ ਘਟੀਆ' ਹਥਕੰਡਿਆਂ ਲਈ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਹਮਲੇ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਅਕਾਲੀਆਂ ਦੀ ਸਲਾਘਾ ਕੀਤੀ। ਨਾਭਾ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ 23 ਨਵੰਬਰ 1923 ਨੂੰ ਲਿਖੇ ਗਏ ਇਸ ਹੱਥ-ਲਿਖਤ ਬਿਆਨ ਦੇ ਆਖਰੀ ਪੈਰੇ ਵਿਚ ਨਹਿਰੂ ਨੇ ਲਿਖਿਆ:

"ਸਿੱਖਾਂ ਵਲੋਂ ਦਲੇਰੀ ਨਾਲ ਲੜੇ ਅਤੇ ਜਿੱਤੇ ਗਏ ਗੁਰੂ ਕਾ ਬਾਗ ਮੋਰਚੇ ਦੌਰਾਨ ਮੈਂ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ

ਸਾਂ। ਅਕਾਲੀਆਂ ਦੇ ਜੋਸ਼ ਤੇ ਕੁਰਬਾਨੀ ਤੋਂ ਮੈਂ ਹੈਰਾਨ ਰਹਿ ਗਿਆ ਅਤੇ ਮੇਰੀ ਦਿਲੀ ਤਮੰਨਾ ਸੀ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਕਦੇ ਮੌਕਾ ਮਿਲੇ ਤਾਂ ਕਿ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਸੇਵਾ ਕਰ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਆਪਣੇ ਸਤਿਕਾਰ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕਰ ਸਕਾਂ। ਉਹ ਮੌਕਾ ਮੈਨੂੰ ਹੁਣ ਮਿਲਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਮੀਦ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਰਵਾਇਤਾਂ ਅਤੇ ਹੌਸਲੇ ਮੁਤਾਬਿਕ ਖਰਾ ਉਤਰ ਸਕਾਂ। ਸਤਿ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲੀ"

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਕ ਸਾਂਝੇ ਟੀਚੇ (ਆਜ਼ਾਦੀ ਅੰਦੋਲਨ) ਅਤੇ ਸਾਂਝੇ ਦੁਸ਼ਮਣ (ਅੰਗਰੇਜ਼ ਹਕੂਮਤ) ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੱਕ ਤਾਂ ਅਕਾਲੀਆਂ ਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਇਕਜੁਟ ਰੱਖਿਆ, ਪਰ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਫੌਰੀ ਬਾਅਦ ਇਸ ਰਵਾਇਤੀ ਦੋਸਤੀ ਵਿਚ ਤਰੇਤਾਂ ਪੈਣੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈਆਂ। ਇਕ ਪਾਸੇ ਅਕਾਲੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਅਤੀਤ ਦੀਆਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਕਾਰਨ ਸੱਤਾ ਦੀ ਚਾਹਤ ਸੀ, ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂ ਇਸ ਸਰਹੱਦੀ ਸੂਬੇ ਦੀ ਸੱਤਾ ਉਤੇ ਸਿਰਫ ਅਕਾਲੀਆਂ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਾ ਹੋਏ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ 'ਚ ਗੰਭੀਰ ਮਤਭੇਦ ਉਭਰ ਆਏ। ਇਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਅਕਾਲੀਆਂ ਦੇ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਅੰਦੋਲਨਾਂ ਵਜੋਂ ਨਿਕਲਿਆ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਮੁੱਖ ਸਨ: ਪੰਜਾਬੀ ਸੂਬਾ (1956-66), ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਖਿਲਾਫ ਅਕਾਲੀ ਮੋਰਚਾ (1975-77) ਅਤੇ ਧਰਮ ਯੁੱਧ ਮੋਰਚਾ ਜਿਸ ਦਾ ਸਿੱਟਾ ਸਾਕਾ ਨੀਲਾ ਤਾਰਾ ਤੇ ਹੋਰ ਦੁਖਦਾਈ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੇ ਰੂਪ 'ਚ ਨਿਕਲਿਆ। ਪੰਜਾਬੀ ਸੂਬੇ ਦੀ ਚਿਰਕੋਈ ਮੰਗ ਤੋਂ ਬਾਅਦ

ਨਵੇਂ ਬਣੇ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਹੋ ਗਏ ਪਰ ਕੇਂਦਰ ਨੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਰੱਖ ਲਿਆ। ਸੂਬਾਈ ਰਾਜਧਾਨੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲਦੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਮਿਲਾਉਣ ਲਈ ਅਕਾਲੀਆਂ ਨੇ ਹੋਰ ਅੰਦੋਲਨ ਛੇਤ ਦਿੱਤਾ। ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਮਗਰੋਂ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਣੇ ਸੰਤ ਫਤਹਿ ਸਿੰਘ ਨੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਮੰਗ 'ਤੇ ਮਰਨ ਵਰਤ ਰੱਖਿਆ। ਕੇਂਦਰ 'ਤੇ ਦਬਾਅ ਪਾਉਣ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਨੇੜਲੇ ਇਕ ਘਰ ਦੀ ਛੱਤ ਉਤੇ ਅਗਨੀ ਕੁੰਡ ਬਣਵਾ ਲਿਆ ਅਤੇ ਮੰਗ ਨਾ ਮੰਨੇ ਜਾਣ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਆਤਮਦਾਹ ਦੀ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ ਪਰ ਆਤਮਦਾਹ ਦੀ ਥਾਂ ਸੰਤ ਫਤਹਿ ਸਿੰਘ ਨੇ ਅਰਦਾਸ ਦੀ ਪਵਿਤਰਤਾ ਭੰਗ ਕਰਦਿਆਂ ਝੂਠੇ ਭਰੋਸੇ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਵਰਤ ਤੋੜ ਦਿੱਤਾ। ਹਾਂ, ਸਿੱਖ ਅਰਦਾਸ ਦੀ ਪਵਿਤਰਤਾ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਦਾ ਸਿਹਰਾ ਅਕਾਲੀ-ਕਾਂਗਰਸੀ ਪਿਛੋਕੜ ਵਾਲੇ ਪੱਕੇ ਸਿੱਖ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਫੇਰੂਮਾਨ ਨੂੰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣਾ ਮਰਨ ਵਰਤ ਨਹੀਂ ਤੋੜਿਆ ਤੇ ਵਰਤ ਦੇ 74ਵੇਂ ਦਿਨ ਸ਼ਹੀਦੀ ਪਾ ਗਏ।

ਅਕਾਲੀਆਂ ਦੇ ਤਿੰਨ ਸਭ ਤੋਂ ਤਾਕਤਵਰ ਅੰਦੋਲਨਾਂ ਦੇ ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਅਧਿਐਨ ਤੋਂ ਕੁਝ ਦਿਲਚਸਪ ਤੱਥ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਅਹਿਮ ਹੈ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਦਾ ਰੋਲ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਸਿੱਖ ਆਗੂ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸੁਧਾਰ ਲਹਿਰ (1920-25) ਦੌਰਾਨ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਧਾਰਮਿਕ ਲਹਿਰ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਅੰਦੋਲਨ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਵਿਚ ਸਫਲ ਰਹੇ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦੀ ਅੰਦੋਲਨ ਦੀ ਮੁੱਖ ਧਾਰਾ ਵਿਚ ਲਿਆਂਦਾ। ਅਤੀਤ ਦੇ ਇਸ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੀਆਂ ਤਿੰਨ ਨਿਵੇਕਲੀਆਂ ਖੂਬੀਆਂ ਇਸ ਨੂੰ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲਤਨ ਵੱਧ ਅਸਰਦਾਰ ਬਣਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਪਹਿਲੀ ਖਾਸੀਅਤ ਇਹ ਕਿ ਅਕਾਲੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਨੇ ਪ੍ਰੈੱਸ ਅਤੇ ਲੋਕ ਰਾਇ ਦੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਪਛਾਣੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾ ਸਿਰਫ ਦੋ ਪੰਜਾਬੀ ਅਖਬਾਰ 'ਅਕਾਲੀ' ਅਤੇ 'ਅਕਾਲੀ ਤੇ ਪਰਦੇਸੀ' ਸਗੋਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅਖਬਾਰ 'ਦਿ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਟਾਈਮਜ਼' ਵੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 'ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ' ਦੇ ਟਰੱਸਟੀ ਰੁਚੀ ਰਾਮ ਸਾਹਨੀ ਦਾ ਸਰਗਰਮ ਸਹਿਯੋਗ ਮਿਲਿਆ। ਦੂਜੀ ਇਹ ਕਿ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾ ਸਿਰਫ ਹਿੰਦੂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਯੋਜ਼ ਕੀਤਾ ਸਗੋਂ ਵੱਖ ਹੋਏ ਖੜੇ 'ਬੱਬਰ ਅਕਾਲੀ' ਦੀਆਂ ਹਿੰਸਕ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਨੂੰ ਫੌਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਕਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਤੀਜੀ ਖਾਸੀਅਤ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਅੰਦੋਲਨ ਨੂੰ ਫਿਰਕੂ ਰੰਗ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ ਲੈਣ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਹਾਲੀਆ ਅਕਾਲੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਭਾਰਤੀ ਸਮਾਜ ਦੇ ਵੱਡੇ ਹਿੱਸੇ ਅਤੇ ਕੌਮੀ ਮੀਡੀਆ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਰੱਖਣ ਵਿਚ ਨਾਕਾਮ ਰਹੀ ਹੈ। 1980ਵਿਆਂ ਦੇ ਗਤਬਤਦਾ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਐਸ.ਜੀ.ਪੀ.ਸੀ. ਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੋਵੇਂ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਪਵਿਤਰਤਾ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਦੀ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਿਭਾਉਣ ਵਿਚ ਨਾਕਾਮ ਰਹੇ। ਪਹਿਲੇ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂਆਂ ਵਾਂਗ ਮੂਹਰਲੀ ਕਤਾਰ 'ਚ ਖੜੇ ਕੇ ਲੜਨ ਦੀ ਥਾਂ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਾ ਵੱਧ ਫਿਕਰ ਕੀਤਾ ਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀਆਂ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਕਰਵਾਉਂਦੇ ਰਹੇ ਤਾਂ ਕਿ ਉਹ ਸਰਕਟ ਹਾਊਸਾਂ ਵਿਚ ਮਹਿਫੂਜ਼ ਰਹਿ ਸਕਣ।

ਐਸ.ਜੀ.ਪੀ.ਸੀ. ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦਰਮਿਆਨ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਤਾਕਤ ਦਾ ਵਧੀਆ ਤਵਾਜ਼ਨ ਬਣਿਆ ਰਿਹਾ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂ ਜਥੇਦਾਰ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਟੌਹਤਾ ਦੀ ਐਸ.ਜੀ.ਪੀ.ਸੀ. ਵਿਚ ਚੱਲਦੀ ਰਹੀ ਪਰ ਮਾਰਚ 1990 ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਐਸ.ਜੀ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਤੋਂ ਲਾਹੇ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਪਿੱਛੋਂ ਐਸ.ਜੀ.ਪੀ.ਸੀ. 'ਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਮੁਕੰਮਲ ਸਰਦਾਰੀ ਹੋ ਗਈ। ਜਿਵੇਂ ਆਮ ਆਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, "ਤਾਕਤ ਤਾਂ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਕਰਦੀ ਹੀ ਹੈ ਪਰ ਅਸੀਮਤ ਤਾਕਤ ਬਿਲਕੁਲ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ", ਮੁਤਾਬਿਕ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਦੋਵੇਂ ਮੁੱਖ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਲਈ ਹੁਣ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਸਰਾਪ ਬਣ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਨਾਅਰੇ 'ਮੈਂ ਮਰਾਂ ਤੇ ਪੰਥ ਜੀਵੇ' ਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਅਕਾਲੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਨੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਲਟਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ।

ਗੁਰੂ ਕੇ ਬਾਗ ਦੇ ਮੋਰਚੇ ਵਿਚ ਜੂਝਣ ਲਈ ਤਿਆਰ-ਬਰ-ਤਿਆਰ ਅਕਾਲੀ ਵਰਕਰ।

ਲਮਹੋਂ ਨੇ ਖਤਾ ਕੀ ਥੀ ਸਦੀਓਂ ਨੇ ਸਜ਼ਾ ਪਾਈ...

ਭਖਦੇ ਮਸਲੇ

ਕੁਝ ਅਰਸਾ ਪਹਿਲਾਂ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸ਼ਾਇਰ ਮੁਜੱਫਰ ਰਿਜ਼ਵੀ ਦਾ ਕਿਹਾ ਸ਼ੇਅਰ ਚੇਤੇ ਆ ਗਿਆ,

ਯੇਹ ਜਬਰ ਭੀ ਦੇਖਾ ਹੈ
ਤਾਰੀਖ ਕੀ ਨਜ਼ਰੋਂ ਨੇ,
ਲਮਹੋਂ ਨੇ ਖਤਾ ਕੀ ਥੀ
ਸਦੀਓਂ ਨੇ ਸਜ਼ਾ ਪਾਈ।

ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਸੋਧ ਬਿਲ ਨੂੰ ਭਾਵੇਂ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਮਿਲ ਗਈ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਵਿਵਾਦਿਤ ਤੇ ਪੱਖਪਾਤੀ ਬਿਲ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਸਥਿਤੀ ਲਗਾਤਾਰ ਤਣਾਅਪੂਰਨ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ।

ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਤਬਕੇ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਰੱਖ ਕੇ ਪੱਖਪਾਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਨਾਲ ਮੁਸਲਿਮ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਿਚ ਦੁੱਖ ਪਾਇਆ ਜਾਣਾ

ਮੁਹੰਮਦ ਅੱਬਾਸ ਧਾਲੀਵਾਲ
ਫੋਨ: 91-98552-59650

ਕੁਦਰਤੀ ਹੈ।

ਇਸ ਬਿਲ, ਜੋ ਹੁਣ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣ ਚੁਕਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਅਸਾਮ ਅਤੇ ਤ੍ਰਿਪੁਰਾ ਸਮੇਤ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਵੱਡੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਵਿਰੋਧ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਦੇ ਚਲਦਿਆਂ ਉਥੇ ਕਰਫਿਊ ਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਤਣਾਅਪੂਰਨ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਚਲਦਿਆਂ ਜਿਥੇ ਜਪਾਨੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਭਾਰਤ ਦੌਰਾ ਹਾਲ ਦੀ ਘੜੀ ਰੱਦ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਥੇ ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣੀ ਭਾਰਤ ਯਾਤਰਾ ਫਿਲਹਾਲ ਟਾਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਜੱਜ ਮਾਰਕੰਡੇ ਕਾਟਜੂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਇਕ ਟਵੀਟ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਹੈ, "ਅਸਾਮ ਵੀ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਾਂਗ ਜਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਅੱਗ ਲੱਗੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਆਧੁਨਿਕ 'ਨੀਰੋ' ਬੇਖਬਰ ਹਨ।...ਹਨੂੰਮਾਨ ਜੀ ਨੇ ਤਾਂ ਸਿਰਫ ਲੋਕਾ ਸਾਤੀ ਸੀ, ਪਰ ਇਹ ਆਧੁਨਿਕ

ਹਨੂੰਮਾਨ ਜੀ ਤਾਂ ਪੂਰੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਅੱਗ ਲਾ ਦੇਣਗੇ।"

ਮਾਰਕੰਡੇ ਕਾਟਜੂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਇਕ ਲੇਖ ਵਿਚ ਇਸ ਬਿਲ (ਕਾਨੂੰਨ) 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰਦਿਆਂ ਇਸ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਬਿਲ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 14 ਤੋਂ 21 ਦੀ ਖੁਲ੍ਹੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਬਿਲ ਸਮਾਨਤਾ, ਜਿਉਣ ਅਤੇ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਦੇ ਹੱਕਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਮਾਰਕੰਡੇ ਕਾਟਜੂ ਨੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ 23 ਸਾਲ ਪੁਰਾਣੇ ਇਕ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ 1996 ਦੇ ਇਕ ਕੇਸ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਨੈਸ਼ਨਲ ਹਿੰਦੂ ਮਨ ਰਾਈਟਸ ਕਮਿਸ਼ਨ ਬਨਾਮ ਅਰੁਣਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਸਰਕਾਰ ਕੇਸ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਆਏ ਚਕਮਾ ਸਰਨਾਰਥੀਆਂ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਕੋਰਟ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਸੀ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 21 ਦੁਆਰਾ ਅਧਿਕਾਰਤ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਦੇ ਮੌਲਿਕ ਹੱਕ ਵੀ ਚਕਮਾ ਸਰਨਾਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਹ ਭਾਰਤੀ ਨਾਗਰਿਕ ਨਹੀਂ ਸਨ।

ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਦੱਖਣੀ ਐਕਟਰ ਅਤੇ ਮੱਕਲ ਨਿਧੀ ਮਯੱਮ (ਐਮ. ਐਨ. ਐਮ.) ਦੇ ਸੰਸਥਾਪਕ ਕਮਲ ਹਾਸਨ ਨੇ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਸੋਧ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਨਿੰਦਾ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਹੈ, "ਇਹ ਇੱਕ ਚੰਗੇ ਭਲੇ ਤੰਦਰੁਸਤ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਸਰਜਰੀ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਜਿਹਾ ਅਪਰਾਧ ਹੈ।...ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਇਕ ਅਜਿਹਾ ਦੇਸ਼ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਹੈ, ਜਿਥੇ ਇਕ ਹੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲੋਕ ਰਹਿਣ, ਜੋ ਭੇਦਭਾਵ ਹੈ।"

ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਇਸ ਬਿਲ ਦਾ ਕਿਸ ਕਦਰ ਵਿਰੋਧ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਇਸ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਹੀ ਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਯੂ. ਐਸ. ਕਮਿਸ਼ਨ ਆਨ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਰਿਲੀਜੀਅਸ ਫਰੀਡਮ (USCIRF) ਨੇ ਇਸ

ਬਿਲ 'ਤੇ ਗਹਿਰੀ ਚਿੰਤਾ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਬਿਲ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿਚ ਅਮਰੀਕੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਅਮਿਤ ਸ਼ਾਹ ਸਮੇਤ ਤਮਾਮ ਵੱਡੇ ਨੇਤਾਵਾਂ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਉਧਰ ਓਲੰਪਿਕਸ ਗੋਲਡ ਮੈਡਲਿਸਟ ਬਾਕਸਰ ਵਿਜੇਂਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਸੋਧ ਬਿਲ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਇਕ ਟਵੀਟ ਵਿਚ ਵਿਅੰਗ ਕੀਤਾ ਹੈ, "ਜਦੋਂ ਮਸਾਲਾ ਹਿੰਦੂ-ਮੁਸਲਮਾਨ ਵਾਲਾ ਚੰਗਾ ਲੱਗਣ ਲੱਗੇ, ਉਹ ਕੌਮਾਂ

'ਪਿਆਜ਼' ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀਆਂ।"

ਪ੍ਰਸ਼ਾਂਤ ਕਿਸ਼ੋਰ ਨੇ ਟਵੀਟ ਕੀਤਾ ਹੈ, "ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਸੋਧ ਬਿਲ ਅਤੇ ਐਨ. ਆਰ. ਸੀ. ਧਰਮ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਭੇਦਭਾਵ ਦਾ ਘਾਤਕ ਜੋੜ ਸਾਬਿਤ ਹੋਵੇਗਾ।...ਇਹ ਬਿਲ ਕਿਸੇ ਦੀ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਦੇਣ ਲਈ ਹੈ, ਪਰ ਸੱਚਾਈ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਖਤਰਨਾਕ ਹਥਿਆਰ ਸਾਬਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਰਾਹੀਂ ਧਰਮ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਭੇਦਭਾਵ ਕਰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੁਧ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।"

ਪ੍ਰਸ਼ਾਂਤ ਕਿਸ਼ੋਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਇਕ ਹੋਰ ਟਵੀਟ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ 16 ਗੈਰ-ਭਾਜਪਾ ਮੁੱਖ

ਮੰਤਰੀਆਂ 'ਤੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਆਤਮਾ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਅਜਿਹੇ ਰਾਜ ਹਨ, ਜਿਥੇ ਇਸ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਹੈ (ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ, ਬੰਗਾਲ, ਕੇਰਲ, ਛਤੀਸਗੜ੍ਹ ਆਦਿ ਸੂਬਿਆਂ ਨੇ ਉਕਤ ਕਾਨੂੰਨ ਆਪਣੇ ਰਾਜ ਵਿਚ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਮਨ੍ਹਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ)।

ਉਧਰ ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਤੇ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਦਿਆਂ ਧਾਰਮਿਕ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਦੇ ਹੱਕਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਹੈ। ਨਾਲ ਹੀ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਇਕ ਤਰਜਮਾਨ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ, "ਕਾਨੂੰਨ ਤਹਿਤ ਬਰਾਬਰ ਵਿਹਾਰ ਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਸਾਡੇ ਦੋਹਾਂ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਮੌਲਿਕ ਸਿਧਾਂਤ ਹਨ।"

ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਹਿੰਦੂ ਮਨ ਰਾਈਟਸ ਬਾਡੀ ਨੇ ਵੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਨਵੇਂ ਕਾਨੂੰਨ 'ਤੇ ਚਿੰਤਾ ਪ੍ਰਗਟਾਉਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕੁਦਰਤੀ ਹੀ ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤੀ ਜਾਂ ਕੱਟੜਵਾਦ ਨਾਲ ਲੈਸ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿਚ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਹਿੰਦੂ ਮਨ ਰਾਈਟਸ ਚੀਫ ਮਿਸ਼ੈਲ ਬਾਚਲੈਟ ਦੇ ਤਰਜਮਾਨ ਜੈਰਮੀ ਲਾਰੈਂਸ ਨੇ ਜਨੇਵਾ ਵਿਚ ਕਿਹਾ, "ਅਸੀਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਨਵੇਂ ਸਿਟੀਜ਼ਨਸ਼ਿਪ ਕਾਨੂੰਨ (ਤਰਮੀਮ) 2019 ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਚਿੰਤਤ ਹਾਂ, ਜਿਸ ਦੀ ਫਿਤਰਤ ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੱਟੜਵਾਦ ਨਾਲ ਲਿਪਤ ਹੈ।...ਇਹ ਤਰਮੀਮਸ਼ੁਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ 'ਚ ਦਰਜ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਬਰਾਬਰੀ ਦੀ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹਤਾ ਨੂੰ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਸ਼ਹਿਰੀ ਅਤੇ ਸਿਆਸੀ ਹੱਕਾਂ ਤੇ ਨਸਲੀ ਜਾਨਿਬਦਾਰੀ ਦੇ ਖਾਤਮੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਜ਼ਿੰਮੇਦਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਘਟਾ ਕੇ ਵੇਖਦਾ ਹੈ।

ਸਿਆਸੀ ਮਾਹਿਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਭੇਦਭਾਵ ਕਾਰਨ ਦੇਸ਼ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀਆਂ ਵਿਚ ਦੋਇਮ ਦਰਜੇ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਹੋਣ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗੀ। ਦੇਸ਼ ਦੇ ਹਾਕਮਾਂ ਦਾ ਇਹ ਮੁਢਲਾ ਫਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ

ਵਸਦੇ ਤਮਾਮ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਜਾਤ-ਪਾਤ, ਧਰਮ, ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਭੇਦਭਾਵ ਤੋਂ ਉਪਰ ਉਠ ਕੇ ਬਰਾਬਰ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇ।

ਮਾਹਿਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨੋਟਬੰਦੀ ਇਕ ਗਲਤ ਫੈਸਲਾ ਸਾਬਤ ਹੋਈ ਸੀ, ਬਿਲਕੁਲ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਸਬੰਧੀ ਨਵੇਂ ਕਾਨੂੰਨ ਵੀ ਦੇਸ਼ ਲਈ ਘਾਟੇ ਦਾ ਵਣਜ ਸਿੱਧ ਹੋਵੇਗਾ। ਕਿਸੇ ਕੌਮ ਜਾਂ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਵਿਚ ਇਨਸਾਫ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸਥਿਰਤਾ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਉਸ ਕੌਮ ਜਾਂ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਅਸਤਿਤਵ ਨੂੰ ਬੌਝਾ ਬਣਾ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਤੇ ਬੇਇਮਾਨੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਕੌਮਾਂ ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੂੰ ਖੋਖਲਾ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ।

ਬੇਸ਼ੱਕ ਅੱਜ ਸੱਤਾ ਰੂੜ ਗਠਜੋੜ ਦੇ ਹਾਕਮਾਂ ਹੱਥ ਲਾਠੀ ਹੈ; ਕਹਾਵਤ ਹੈ, 'ਜਿਸ ਦੀ ਲਾਠੀ, ਉਸ ਦੀ ਮੱਝ' ਪਰ ਹਕੂਮਤ ਦੇ ਨਸੇ ਵਿਚ ਇਹ ਹਰਗਿਜ਼ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿ ਇਕ ਲਾਠੀ ਉਹ ਵੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ; ਜਦੋਂ ਉਹ ਕਿਸੇ 'ਤੇ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਬੰਦਾ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਕੌਮ ਜਾਂ ਫਿਰ ਕੋਈ ਦੇਸ਼, ਉਸ ਨੂੰ ਉਠਣ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ। ਵੈਸੇ ਵੀ ਹਕੂਮਤਾਂ ਧੁੱਪ-ਛਾਂ ਵਾਂਗ ਆਉਂਦੀਆਂ-ਜਾਂਦੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਸਮਝਦਾਰ ਉਹ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਹਮੇਸ਼ਾ ਆਪਣੇ ਅਸਤਿਤਵ ਵਿਚ ਨਿਮਰਤਾ, ਇਨਸਾਫ ਅਤੇ ਹਲੀਮੀ ਵਾਲੇ ਗੁਣ ਬਣਾਈ ਰੱਖੇ। ਫਲਦਾਰ ਦਰਖਤ ਦੀ ਇਹ ਖੂਬੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਜਦ ਵੀ ਫਲ ਲਗਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਝੁਕ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਸਾਨੂੰ ਇਨਸਾਫ ਨੂੰ ਦਰਖਤ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸਬਕ ਲੈਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਜੋ ਨਫਰਤ ਵਾਲੇ ਹਾਲਾਤ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਅਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਸਮੇਤ ਸੱਭੋਂ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀਆਂ ਵਿਚ ਦੁੱਖ ਤੇ ਚਿੰਤਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿਚ ਇਕ ਕਵੀ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ,

ਮਜ਼ਹਬ ਕੇ ਨਾਮ ਪਰ
ਯੇਹ ਫਸਾਦਾਤ ਦੇਖ ਕਰ,
ਹਿੰਦੂ ਹੈ ਗਮਜ਼ਦਾਰ
ਤੋਂ ਮੁਸਲਮਾਂ ਉਦਾਸ ਹੈ।

LX Group LLC

Now Hiring!

We are looking for professional CDL A drivers.

- *Newer Model well maintained Trucks and Trailers.
- *Pays up to 58 C/M for Teams.
- *99 % hook-n-drop opportunity

Call, Raj: 317-374-0386

51-2

ਅਮਰ ਕਾਰਪੈਟਸ

ਘਰਾਂ/ਦਫਤਰਾਂ ਅਤੇ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਕਾਨਾਂ ਵਿਚ ਵਧੀਆ ਕੁਆਲਟੀ ਦਾ ਕਾਰਪੈਟ ਸਸਤੇ ਭਾਅ ਪੁਆਉ

ਦੀਵਾਨ ਐਵਨਿਊ, ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਵਿਚ ਕਾਰਪੈਟਸ ਦਾ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਸਟੋਰ ਜਿੱਥੋਂ ਤੁਸੀਂ ਖਰੀਦ ਸਕਦੇ ਹੋ ਬਿਲਕੁਲ ਨਵੇਂ ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਦੇ ਰੰਗ ਹਰ ਇਕ ਕਵਾਲਿਟੀ ਵਿਚ, ਕੀਮਤਾਂ ਇਨੀਆਂ ਘੱਟ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਸੋਚ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ! ਆਓ! ਦੇਖੋ ਅਮਰ ਕਾਰਪੈਟਸ ਦਾ ਬੇਹਤਰੀਨ ਚੋਣ ਭਰਪੂਰ ਸ਼ੋਅਰੂਮ

ਸ. ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਸ਼ਿਕਾਗੋ

ਹਾਰਡਵੁੱਡ ਫਲੋਰ, ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਫਲੋਰ ਉਪਲਬਧ

ਫਰੀ ਐਸਟੀਮੇਟ, ਆਰਡਰ ਕਰਨ ਦੇ ਅਗਲੇ ਹੀ ਦਿਨ ਕਾਰਪੈਟ ਪਾਵਾਂਗੇ

Same day service in Chicago and suburbs

Amar Carpets Inc

ਵੈਸਟਰਨ ਐਵਨਿਊ ਤੋਂ ਅਧਾ ਬਲਾਕ ਵੈਸਟ, 2423 W Devon Ave. Chicago IL 60659

ਕਾਲ ਕਰੋ : ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ

Ph: 773-508-5253, 773-507-8043, Fax: 773-508-5249

Sistar Mortgage

Minimizing Cost, Maximizing Investment
www.SistarMortgage.com

Balbir (Bill) Grewal, Loan Officer (NMLS 353442)

Residential & Commercial Loans

(734) 330-8859 Mobile

(586) 802-7385 Fax

Balbir.Grewal@SistarMortgage.com

Loans Available In Most States!

*Refinance up to 125% value of the house.

- Residential Loans (Purchase, Refinance & Cash Out Refinance).
- Self Employed and H1 Visa
- Jumbo loans
- Commercial Property With Business or Business Only.
- Business Equity Line of Credit.
- Multi Unit Investment Property.

ਬਾਦਲਾਂ ਲਈ ਵੱਡੀ ਵੰਗਾਰ ਬਣੀ ਢੀਂਡਸਾ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਬਗਾਵਤ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਅਕਾਲੀ ਆਗੂ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਢੀਂਡਸਾ ਵੱਲੋਂ ਬਾਦਲਾਂ ਖਿਲਾਫ ਮੋਰਚਾਬੰਦੀ ਮਗਰੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜੱਦੀ ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕਾ ਸੰਗਰੂਰ ਅਤੇ ਬਰਨਾਲਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿਚ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੂੰ ਵੱਡਾ ਖੋਰਾ ਲੱਗਣ ਦਾ ਕਿਆਸ ਲਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪੱਛੜ ਰਹੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਲਈ ਢੀਂਡਸਾ ਦੀ ਬਗਾਵਤ ਮਾਰੂ ਸਾਬਤ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਢੀਂਡਸਾ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਵਿਚ ਵਰਕਰਾਂ ਦਾ ਇਕੱਠ ਬਾਦਲਾਂ ਲਈ ਵੱਡੀ ਵੰਗਾਰ ਖੜੀ ਕਰ ਗਿਆ। ਭਾਵੇਂ ਦੇਵੇਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਦੇ ਵੱਡੇ ਅਹੁਦੇਦਾਰਾਂ ਨੇ ਇਸ ਤੋਂ ਕਿਨਾਰਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਪਰ ਕਈਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਮਰਥਕਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਭੇਜ ਕੇ ਹਾਜ਼ਰੀ ਲਗਵਾਈ।

ਹਲਕੇ ਵਿਚ ਨਾ ਤਾਂ ਸੁਖਬੀਰ ਬਾਦਲ ਦੇ ਮੁੜ ਪਾਰਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਣਨ ਦੀ ਬਹੁਤੀ ਖੁਸ਼ੀ ਮਨਾਈ ਗਈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਸੜਕਾਂ ਉਤੇ ਕੋਈ ਫਲੈਕਸ ਵਗੈਰਾ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲੇ। 2017 ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਸੰਗਰੂਰ ਦੇ 9 ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਲਕਿਆਂ 'ਚੋਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੇ ਸਿਰਫ ਇਕ ਸੀਟ ਹੀ ਜਿੱਤੀ ਸੀ, ਜਦਕਿ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਪੰਜ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ 3 ਸੀਟਾਂ ਉਤੇ ਬਾਜ਼ੀ ਮਾਰ ਗਈ ਸੀ। ਪਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਢੀਂਡਸਾ ਹੀ ਲਹਿਰਾਗਾਗਾ ਤੋਂ ਇਕਲੌਤੀ ਸੀਟ ਜਿੱਤ ਕੇ ਹਲਕੇ ਵਿਚ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਖਾਤਾ ਖੋਲ੍ਹਣ ਲਈ ਕਾਮਯਾਬ ਰਹੇ ਸਨ। ਬਰਨਾਲਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਤਾਂ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਹੋਰ ਵੀ ਮਾੜੀ

ਰਹੀ। ਬਰਨਾਲਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਤਿੰਨ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿਚ ਪਿਛਲੇ 10 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਾਰਦਾ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। 2017 ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਤਾਂ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਸਾਰੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਉਤੇ ਤੀਜੇ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਹੀ ਰਿਹਾ। 2012 ਵਿਚ ਵੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਤਿੰਨੋਂ ਸੀਟਾਂ ਹਾਰ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਿਛਲੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਢੀਂਡਸਾ ਦੀ ਇੱਛਾ ਤੋਂ ਉਲਟ ਪਰਮਿੰਦਰ ਢੀਂਡਸਾ ਨੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਟਿਕਟ ਤੋਂ ਚੋਣ ਲੜੀ ਸੀ। ਭਾਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਾਰ ਦਾ ਮੂੰਹ ਵੇਖਣਾ ਪਿਆ ਪਰ ਖਾਸ ਗੱਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਸਹਿਯੋਗੀ ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਮੁਹਿੰਮ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ ਉਤੇ ਭਖਾਇਆ ਸੀ।

ਸੁਖਬੀਰ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦਾ 'ਫਰਜ਼ੀ' ਪ੍ਰਧਾਨ: ਢੀਂਡਸਾ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਬਾਗੀ ਆਗੂ ਅਤੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਢੀਂਡਸਾ ਨੇ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਨੂੰ 'ਫਰਜ਼ੀ' ਕਰਾਰ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੀ ਚੋਣ ਲਈ 'ਨਾਮਜ਼ਦ ਡੈਲੀਗੇਟ' ਤੋਂ ਮੋਹਰ ਲਵਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਅੰਦਰੂਨੀ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਅਪਣਾਈ ਗਈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਖਾਨਾਪੂਰਤੀ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਚੁਣਿਆ ਜਾਵੇ। ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ 'ਬਾਗੀ' ਆਗੂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਾਰਟੀ ਅੰਦਰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੀ ਚੋਣ ਲਈ ਬਾਕਾਇਦਾ ਇਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਡੈਲੀਗੇਟਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਰਕਲ ਜਥੇਦਾਰ ਚੁਣੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਫਿਰ ਡੈਲੀਗੇਟਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਚੁਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਜੋ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਚਲਾਈ ਗਈ, ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਫਰਜ਼ੀ ਸੀ। ਸ੍ਰੀ ਢੀਂਡਸਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਮਹਿਜ਼ ਇਕ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਇਹ ਲੋਕ ਲਹਿਰ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਪਾਰਟੀ ਅੰਦਰ ਅੰਦਰੂਨੀ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਖਤਮ ਹੋਣਾ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੁਖਦਾਈ ਹੈ।

ਮੇਰੇ ਜਾਣ ਨਾਲ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਪੈਣਾ: ਸੁਖਬੀਰ

ਪਟਿਆਲਾ: ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਪਟਿਆਲਾ ਧਰਨੇ 'ਚ ਪਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਢੀਂਡਸਾ ਦੇ ਨਾ ਪੁੱਜਣ ਤੋਂ ਸਾਫ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਢੀਂਡਸਾ ਤੇ ਬਾਦਲ ਪਰਿਵਾਰ ਦਰਮਿਆਨ ਸਿਆਸੀ ਦੁਰੀਆਂ ਹੋਰ ਵਧ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਭਾਵੇਂ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਢੀਂਡਸਾ ਵੱਲੋਂ ਬਾਦਲਾਂ ਖਿਲਾਫ ਜਨਤਕ ਵਿਰੋਧ ਭਖਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਪਰ ਛੋਟੇ ਢੀਂਡਸਾ ਬਾਰੇ ਕਿਆਸੇ ਸਨ ਕਿ ਸਾਇਦ ਉਹ ਪਟਿਆਲਾ ਧਰਨੇ 'ਚ ਪੁੱਜ ਜਾਣਗੇ ਪਰ ਅਜਿਹਾ ਨਾ ਹੋਣ ਉਤੇ ਪਾਰਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵਿਚੋਂ ਭਾਵੇਂ ਸੁਖਬੀਰ ਬਾਦਲ ਸਮੇਤ ਕੋਈ ਵੀ ਚਲਾ ਜਾਵੇ, ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੂੰ ਕੋਈ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਪੈਣਾ। ਵੱਡੇ ਢੀਂਡਸਾ ਵੱਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦਾ ਫਰਜ਼ੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਆਖਣ ਸਬੰਧੀ ਸੁਖਬੀਰ ਬਾਦਲ ਨੇ ਆਖਿਆ, 'ਜੋ ਮਰਜ਼ੀ ਕਰੀ ਜਾਵੇ, ਮੇਰੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਸਮਾਨ ਹਨ'।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜੱਦੀ ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕਾ ਸੰਗਰੂਰ ਤੇ ਬਰਨਾਲਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿਚ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੂੰ ਵੱਡਾ ਖੋਰਾ ਲੱਗ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਤੇ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪੱਛੜ ਰਹੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਲਈ ਢੀਂਡਸਾ ਦੀ ਬਗਾਵਤ ਮਾਰੂ ਸਾਬਤ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਪੁਲਿਸ ਤਸ਼ੱਦਦ: 25 ਸਾਲ ਪਿਛੋਂ ਮਿਲਿਆ ਇਨਸਾਫ

ਬਰਨਾਲਾ: ਅਦਾਲਤ ਨੇ 25 ਸਾਲ ਪੁਰਾਣੇ ਕੇਸ ਵਿਚ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਉਂਦਿਆਂ ਇਕ ਸਾਬਕਾ ਐਸ.ਪੀ. ਤੇ ਦੋ ਹੋਰ ਪੁਲਿਸ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਕਰਾਰ ਦਿੰਦਿਆਂ ਸਾਢੇ ਚਾਰ ਸਾਲ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਹੈ। ਮੁੱਦਈ ਮਾਰਕੀਟ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਚੇਅਰਮੈਨ ਤੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਕਾਲਜ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਭੋਲਾ ਸਿੰਘ ਵਿਰਕ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ 9-10 ਫਰਵਰੀ 1995 ਦੀ ਦਰਮਿਆਨੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਤਪਾ ਦੇ ਤਤਕਾਲੀ ਡੀ.ਐਸ.ਪੀ. ਮਹਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਛੋਕਰ (ਮੌਜੂਦਾ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਐਸਪੀ) ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਤਿੰਨ ਗੰਨਮੈਨਾਂ ਭਜਨ ਸਿੰਘ, ਦਲੇਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰ ਆਏ। ਉਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਗੇਟ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਤਾਂ ਡੀ.ਐਸ.ਪੀ. ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਗੰਨਮੈਨਾਂ ਨੇ ਅੰਦਰ ਆ ਕੇ ਉਸ ਦੀ ਕੱਟਮਾਰ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਆਪਣੀ ਗੱਡੀ ਵਿਚ ਸੁੱਟ ਕੇ ਭੱਜਣ ਵੱਲ ਲੈ ਗਏ। ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਗੱਡੀ ਰੋਕ ਕੇ ਉਸ ਦੀ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੱਟਮਾਰ ਕਰਕੇ ਜਾਨੋਂ ਮਾਰਨ ਦੀਆਂ ਧਮਕੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ।

ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਬੇਹੋਸ਼ੀ ਤੇ ਜਖਮੀ ਹਾਲਤ 'ਚ ਲੋਕ ਨਿਰਮਾਣ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਦਫਤਰ ਕੋਲ ਸੁੱਟ ਕੇ ਚਲੇ ਗਏ। ਹੋਸ਼ ਆਉਣ 'ਤੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਦੋਸਤ ਜਤਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਦੇ ਘਰ ਚਲਾ ਗਿਆ ਜਿਸ ਨੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਉਸ ਨੂੰ ਡੀ.ਐਮ.ਸੀ. ਲੁਧਿਆਣਾ ਦਾਖਲ ਕਰਵਾਇਆ। ਉਸ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ 'ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਡੀ.ਐਸ.ਪੀ. ਤੇ ਤਿੰਨੋਂ ਗੰਨਮੈਨਾਂ ਖਿਲਾਫ ਬਾਣਾ ਸਿਟੀ 'ਚ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਡੀ.ਐਸ.ਪੀ. ਆਪਣੀ ਪਹੁੰਚ ਸਦਕਾ ਕੇਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਵੀ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ। ਜੱਜ ਅਮਰਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮੁੱਦਈ ਦੇ ਵਕੀਲ ਹਰਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਰਾਣੂ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੁੰਦਿਆਂ ਸਾਬਕਾ ਐਸ.ਪੀ. ਮਹਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਛੋਕਰ, ਹੌਲਦਾਰ ਭਜਨ ਸਿੰਘ ਤੇ ਹੌਲਦਾਰ ਦਲੇਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਕਰਾਰ ਦਿੰਦਿਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਧਾਰਾਵਾਂ ਤਹਿਤ ਸਾਢੇ ਚਾਰ ਸਾਲ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਹੈ। ਇਸ ਕੇਸ 'ਚ ਨਾਮਜ਼ਦ ਐਸ.ਪੀ.ਓ. ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ।

ਸੀਤ ਲਹਿਰ ਨੇ ਉਤਰੀ ਭਾਰਤ 'ਚ ਕਾਂਬਾ ਛੇੜਿਆ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਤੇ ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਪਹਾੜੀ ਇਲਾਕਿਆਂ 'ਚ ਮੀਂਹ ਤੇ ਬਰਫ ਪੈਣ ਮਗਰੋਂ ਪੰਜਾਬ ਸਮੇਤ ਉੱਤਰੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਮੈਦਾਨੀ ਇਲਾਕਿਆਂ 'ਚ ਸੀਤ ਲਹਿਰ ਨੇ ਜ਼ੋਰ ਫੜ ਲਿਆ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਬਠਿੰਡਾ 5.6 ਡਿਗਰੀ ਸੈਲਸੀਅਸ ਨਾਲ ਸਭ ਤੋਂ ਠੰਢਾ ਇਲਾਕਾ ਰਿਹਾ ਜਦਕਿ ਕਸ਼ਮੀਰ 'ਚ ਸਖਤ ਠੰਢ ਦਾ 40 ਰੋਜ਼ਾ ਦੌਰ 'ਚਿੱਲਈ ਕਲਾਂ' ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੌਸਮ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਆਉਂਦੇ ਦਿਨਾਂ 'ਚ ਠੰਢ ਹੋਰ ਵਧਣ ਦੀ ਪੇਸ਼ਨਗੋਈ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਮੌਸਮ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਵਿਚ ਪੈ ਰਹੀ ਹੱਡ ਚੀਰਵੀਂ ਠੰਢ ਦਰਮਿਆਨ ਬਠਿੰਡਾ ਸਭ ਤੋਂ ਠੰਢਾ ਇਲਾਕਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਥੇ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਤਾਪਮਾਨ 5.6 ਡਿਗਰੀ ਰਿਹਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ 'ਚ 6.6, ਲੁਧਿਆਣਾ 7, ਪਟਿਆਲਾ 8.6, ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ 6.1, ਹਲਵਾਰਾ 8.1, ਪਠਾਨਕੋਟ 9.8 ਅਤੇ ਆਦਮਪੁਰ 8.2 ਡਿਗਰੀ ਤਾਪਮਾਨ ਰਿਹਾ। ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਅੰਬਾਲਾ 'ਚ ਤਾਪਮਾਨ 8.3, ਹਿਸਾਰ 8, ਕਰਨਾਲ 9.6, ਨਾਰਨੌਲ 7.8, ਰੋਹਤਕ 9.2 ਤੇ ਸਿਰਸਾ 6.9 ਡਿਗਰੀ ਰਿਹਾ। ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ 'ਚ ਤਾਪਮਾਨ 8.6

ਡਿਗਰੀ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਉਚੇ ਇਲਾਕਿਆਂ 'ਚ ਬਰਫਬਾਰੀ ਦੇ ਨਾਲ 40 ਦਿਨਾਂ ਦਾ ਹੱਡ ਚੀਰਵੀਂ ਠੰਢ ਦਾ ਦੌਰ 'ਚਿੱਲਈ ਕਲਾਂ' ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੌਸਮ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉੱਤਰੀ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਗੁਲਮਰਗ 'ਚ ਪਾਰਾ ਸਿਫਰ ਤੋਂ 9.6 ਡਿਗਰੀ ਹੇਠਾਂ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਦੱਖਣੀ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਪਹਿਲਗਾਮ 'ਚ ਤਾਪਮਾਨ ਮਨਫੀ 3, ਸ੍ਰੀਨਗਰ ਸ਼ਹਿਰ ਮਨਫੀ 0.4 ਤਾਪਮਾਨ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਲੱਦਾਖ ਤੇ ਦਰਾਸ

'ਚ ਤਾਪਮਾਨ ਮਨਫੀ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਚਿੱਲਈ ਕਲਾਂ 31 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਖਤਮ ਹੋਵੇਗਾ। ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਉੱਚੇ ਇਲਾਕਿਆਂ 'ਚ ਬਰਫਬਾਰੀ ਤੇ ਹੇਠਲੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਮੀਂਹ ਪੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੂਬੇ 'ਚ ਠੰਢ ਦੀ ਜਕੜ ਵਧ ਗਈ ਹੈ।

ਹਵਾਲਾਤੀਆਂ ਕੋਲੋਂ ਛੇ ਮੋਬਾਈਲ ਬਰਾਮਦ

ਲੁਧਿਆਣਾ: ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਪਰਾਧਕ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਚ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਬੰਦ ਪੰਜ ਹਵਾਲਾਤੀਆਂ ਕੋਲੋਂ ਜੇਲ੍ਹ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੇ ਛੇ ਮੋਬਾਈਲ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਕੋਲੋਂ ਫੋਨ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਦਸ ਗ੍ਰਾਮ ਕਾਲੇ ਰੰਗ ਦਾ ਪਦਾਰਥ ਵੀ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਅਫੀਮ ਹੋਣ ਦਾ ਖਦਸ਼ਾ ਹੈ। ਜੇਲ੍ਹ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੇ ਬਾਣਾ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਨੰਬਰ 7 ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਨਿਉ ਸ਼ਿਮਲਾਪੁਰੀ ਵਾਸੀ ਹਵਾਲਾਤੀ ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ, ਬੇਗੋਵਾਲ ਵਾਸੀ ਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਸ਼ੇਰਪੁਰ ਕਲਾਂ ਵਾਸੀ ਗੁਰਦੀਪ ਸਿੰਘ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਾਸੀ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਮੋਗਾ ਦੇ ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਖਿਲਾਫ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਬਿਜਲੀ ਸਬਸਿਡੀ ਤੇ ਹੋਰ ਸਕੀਮਾਂ ਲਈ 1353 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਜਾਰੀ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵਿੱਤ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਬਿਜਲੀ ਨਿਗਮ ਨੂੰ ਬਿਜਲੀ ਸਬਸਿਡੀ, ਸਥਾਨਕ ਸਰਕਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਵਿਭਾਗ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਗੁਦਾਮ ਨਿਗਮ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ 30 ਸਤੰਬਰ, 2019 ਤੱਕ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਦੇ ਲਾਭਾਂ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਲਈ 1353.03 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਜਾਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦਫਤਰ ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਖੇਤੀ ਸਬਸਿਡੀ ਲਈ ਪਾਵਰਕੱਮ ਨੂੰ 400 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ 30 ਸਤੰਬਰ, 2019 ਤੱਕ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਜੀ.ਪੀ.ਐਫ.ਲੀਵ ਐਨਕੈਸਮੈਂਟ ਸਮੇਤ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਦੇ ਲਾਭ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਲਈ 181.63 ਕਰੋੜ, ਸਥਾਨਕ ਸਰਕਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਮਿਊਂਸਿਪਲ ਫੰਡ ਲਈ 153.90 ਕਰੋੜ ਤੇ ਹੋਰ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਲਈ ਰਾਸ਼ੀ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਔਰਤ-ਪੁਰਸ਼ ਬਰਾਬਰੀ: ਭਾਰਤ ਦੀ ਨਮੋਸ਼ੀ ਵਾਲੀ ਹਾਲਤ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਦੇ ਖੇਤਰ 'ਚ ਸਥਿਤੀ ਖਰਾਬ ਹੋਣ ਦਰਮਿਆਨ ਔਰਤ-ਪੁਰਸ਼ ਨਾ-ਬਰਾਬਰੀ ਬਾਰੇ ਤਿਆਰ ਇਕ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਚਾਰ ਥਾਂ ਖਿਸਕ ਕੇ 112ਵੇਂ ਨੰਬਰ ਉਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਿਹਤ ਤੇ ਆਰਥਿਕ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਖੇਤਰਾਂ 'ਚ ਭਾਰਤ ਸਭ ਤੋਂ ਹੇਠਲੀ ਥਾਂ ਪਾਉਣ ਵਾਲੇ ਪੰਜ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਵਿਸ਼ਵ ਆਰਥਿਕ ਮੰਚ (ਵਰਲਡ ਇਕਨਾਮਿਕ ਫੋਰਮ) ਦੀ ਮਹਿਲਾਵਾਂ ਤੇ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਵਧਦੇ ਫਾਸਲੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਇਸ ਸਾਲਾਨਾ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਇਹ ਗੱਲ ਕਹੀ ਗਈ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਭਾਰਤ ਇਸ ਸੂਚੀ 'ਚ 108ਵੇਂ ਨੰਬਰ ਉਤੇ ਸੀ। ਭਾਰਤ ਦਾ ਸਥਾਨ ਚੀਨ (106), ਸ੍ਰੀਲੰਕਾ (102), ਨੇਪਾਲ (101), ਬ੍ਰਾਜ਼ੀਲ (92), ਇੰਡੋਨੇਸ਼ੀਆ (85) ਤੇ ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ (50) ਤੋਂ ਵੀ ਹੇਠਾਂ ਹੈ। ਪੁਰਸ਼-ਮਹਿਲਾਵਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਬਰਾਬਰੀ ਆਈਸਲੈਂਡ ਵਿਚ ਹੈ। ਇਸ ਨਾ-ਬਰਾਬਰੀ ਨੂੰ ਚਾਰ ਮੁੱਖ ਨੁਕਤਿਆਂ ਤੋਂ ਤੈਅ ਕੀਤਾ

ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਉਪਲਬਧ ਆਰਥਿਕ ਮੌਕੇ, ਸਿਆਸੀ ਮਜ਼ਬੂਤੀ, ਅਕਾਦਮਿਕ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਤੇ ਸਿਹਤ ਪੱਖ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਵਿਸ਼ਵ ਆਰਥਿਕ ਫੋਰਮ ਦੀ ਹਾਲੀਆ ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ ਜੇਕਰ ਬਰਾਬਰੀ ਵੱਲ ਵਧਣ ਦੀ ਰਫਤਾਰ ਇਹੀ ਰਹੀ ਤਾਂ ਕੰਮ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਉਤੇ ਬਰਾਬਰੀ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ 257 ਸਾਲ ਹੋਰ ਲੱਗਣਗੇ। ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਲੰਬੇ ਸਾਲ ਵਿਚ ਗੈਰ-ਬਰਾਬਰੀ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵਧੀ ਹੈ। ਫੋਰਮ ਚਾਰ ਖੇਤਰਾਂ ਸਿੱਖਿਆ,

ਸਿਹਤ, ਆਰਥਿਕ ਮੌਕੇ ਅਤੇ ਸਿਆਸੀ ਸ਼ਕਤੀਕਰਨ ਦੇ ਜਾਇਜ਼ੇ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉਤੇ 153 ਦੇਸ਼ਾਂ ਬਾਰੇ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਤਿਆਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਮਹਾਂਸ਼ਕਤੀ ਬਣਨ ਦੇ ਸੁਪਨੇ ਦੇਖ ਰਿਹਾ ਭਾਰਤ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਚਾਰ ਥਾਂ ਹੇਠਾਂ ਖਿਸਕ ਕੇ 112ਵੇਂ ਨੰਬਰ ਉਤੇ ਚਲਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਤਾਂ ਇਹ ਹੇਠਲੇ ਪੰਜਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ੁਮਾਰ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਗੁਆਂਢੀ ਦੇਸ਼ ਚੀਨ, ਲੰਕਾ, ਨੇਪਾਲ ਵੀ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਹਨ। ਰਿਪੋਰਟ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ 21ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੀ ਵਿਗਿਆਨਕ ਤੇ ਤਕਨੀਕੀ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਔਰਤਾਂ ਚੁੰਘਿਆਉਣ ਵਾਲੀ ਤਰੱਕੀ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸਮਾਜਿਕ ਖੇਤਰ ਦੀਆਂ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਟੁੱਟਣ ਦੀ ਰਫਤਾਰ ਬਹੁਤੀ ਤੇਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਿਤਰ ਸੱਤਾ ਅਤੇ ਮਰਦ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੋਚ ਦਾ ਗਲਬਾ ਇਸ ਕਦਰ ਭਾਰੀ ਹੈ ਕਿ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਜਕੜ ਸਦੀਆਂ ਤੱਕ ਬਣੇ ਰਹਿਣ ਦਾ ਖਦਸ਼ਾ ਹੈ। ਆਇਸਲੈਂਡ ਜਿਹਾ ਬਰਾਬਰੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਪਹਿਲੇ ਨੰਬਰ ਉਤੇ ਹੈ। ਕੋਈ ਵੱਡਾ ਤਾਕਤਵਰ ਦੇਸ਼ ਇਸ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਰੋਲ ਮਾਡਲ ਬਣਨ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਵਿਚ ਵੀਟੋ ਪਾਵਰ ਹਾਸਲ ਕੋਈ ਵੀ ਦੇਸ਼ ਪਹਿਲੇ ਦਸਾਂ ਵਿਚ ਸਥਾਨ ਨਹੀਂ ਬਣਾ ਸਕਿਆ। ਅਮਰੀਕਾ ਵੀ ਦੋ ਥਾਂ ਖਿਸਕ ਕੇ ਇਸ ਸਾਲ 53ਵੇਂ ਨੰਬਰ ਉਤੇ ਚਲਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਕੇਵਲ ਆਰਥਿਕ ਅਤੇ ਸਿਆਸੀ ਮਹਾਂਸ਼ਕਤੀ ਹੋਣਾ ਹੀ ਕਾਫੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਮਾਜਿਕ ਤਬਦੀਲੀ ਵੱਲ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਲਈ ਵੱਖਰੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਹਿਲ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਅਮਰੀਕਾ 'ਚ ਸਨਦੀਪ ਧਾਲੀਵਾਲ ਨੂੰ ਸਮਰਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਸੜਕ

ਹਿਊਸਟਨ: ਮਰਹੂਮ ਭਾਰਤੀ-ਅਮਰੀਕੀ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ ਦੇ ਸਨਮਾਨ 'ਚ ਭਾਰਤੀ ਚੈਂਬਰ ਦੇ ਆਗੂ ਇੱਥੇ ਇੱਕ ਸਥਾਈ

ਯਾਦਗਾਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਧਾਲੀਵਾਲ ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਦੌਰਾਨ ਹੱਤਿਆ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਹੈਰਿਸ ਕਾਊਂਟ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸੈਮ ਹਿਊਸਟਨ ਟੋਲਵੇਅ ਦੇ ਇੱਕ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਨਾਂ ਧਾਲੀਵਾਲ ਦੇ ਨਾਮ ਉੱਤੇ ਰੱਖਣ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ। ਕੋਰਟ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ 2 ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਐਂਡਰੀਅਨ ਗਾਰਸੀਆ ਦੀ ਅਪੀਲ ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਟੈਕਸਸ 249 ਤੇ ਯੂਐਸ 290 ਵਿਚਾਲੇ ਰੋਡਵੇਅ ਦੇ ਇੱਕ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਨਾਂ ਸਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ ਦੇ ਨਾਮ ਉੱਤੇ ਰੱਖਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਹੁਣੇ ਟੈਕਸਸ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਵਿਭਾਗ ਤੋਂ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਮਿਲਣੀ ਬਾਕੀ ਹੈ। ਇਸ ਕਦਮ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਭਾਰਤ-ਅਮਰੀਕਾ ਚੈਂਬਰ ਆਫ ਕਾਮਰਸ ਗਰੇਟਰ ਹਿਊਸਟਨ ਦੇ ਸੰਸਥਾਪਕ ਸਕੱਤਰ ਜਗਦੀਪ ਆਹਲੂਵਾਲੀਆ ਅਤੇ ਇਸੇ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਵਪਨ ਧੈਰਯਵਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਰਤੀ-ਅਮਰੀਕੀ ਨਾਇਕ ਨੂੰ ਇਹ ਸਨਮਾਨ ਦੇਣਾ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ। ਟਰੈਫਿਕ ਵਿਭਾਗ 'ਚ ਤਾਇਨਾਤ 42 ਸਾਲਾ ਧਾਲੀਵਾਲ ਹੈਰਿਸ ਕਾਊਂਟੀ ਵਿੱਚ ਸੈਰਿਫ ਦੇ ਸਹਾਇਕ ਦੇ ਰੂਪ 'ਚ ਤਾਇਨਾਤ ਸੀ। ਉਹ ਪਹਿਲਾ ਅਜਿਹਾ ਸਿੱਖ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਡਿਊਟੀ ਦੌਰਾਨ ਆਪਣੇ ਧਾਰਮਿਕ ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰਨ ਤੇ ਦਾੜ੍ਹੀ ਰੱਖਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ।

ਸਿੰਗਾਪੁਰ ਦੀ ਜੇਲ੍ਹ ਅਧਿਕਾਰੀ ਬਣੀ ਸੁਖਦੀਪ ਕੌਰ

ਤਰਨ ਤਾਰਨ: ਸਰਹੱਦੀ ਖੇਤਰ ਦੇ ਸਹੂਲਤਾਂ ਤੋਂ ਸੱਖਣੇ ਪਿੰਡ ਭੁੱਚਰ ਖੁਰਦ ਦੇ ਕਿਸਾਨ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ 24 ਸਾਲਾ ਸੁਖਦੀਪ ਕੌਰ ਹਾਂਗਕਾਂਗ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਭਾਗ ਵਿੱਚ

ਜਸਕਰਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸੁਖਦੀਪ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਵਿੱਚ ਮੋਹਰੀ ਸੀ। ਪੰਜਵੀਂ ਪਾਸ ਕਰਦਿਆਂ ਹੀ ਮਾਮਾ ਦੀਦਾਰ ਸਿੰਘ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਹਾਂਗਕਾਂਗ ਲੈ ਗਿਆ, ਜਿਥੇ ਉਸ ਨੇ ਉੱਚ ਵਿਦਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਮਾਂ ਸਤਿੰਦਰ ਕੌਰ ਬਿਮਾਰ ਰਹਿਣ ਲੱਗ ਪਈ ਜਿਸ ਕਰ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਹਾਂਗਕਾਂਗ ਤੋਂ ਪਿੰਡ ਵਾਪਸ ਆਉਣਾ ਪਿਆ। ਸੁਖਦੀਪ ਦੀ ਮਾਂ ਵੀ ਦੋਹਾਂ ਭੈਣ-ਭਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਮੁਸਕਲਾਂ ਨਾਲ ਜੂਝਣ ਲਈ ਛੱਡ ਕੇ ਸਦਾ ਲਈ ਚਲੀ ਗਈ। ਜਸਕਰਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ

ਸੁਖਦੀਪ ਨੇ ਐਨੀਆਂ ਮੁਸਕਲਾਂ ਹੋਣ ਉੱਤੇ ਵੀ ਹੌਸਲਾ ਨਹੀਂ ਹਾਰਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਇਥਰੋਂ ਕੰਪਿਊਟਰ ਸਾਇੰਸ ਦੀ ਬੀ.ਐਸ.ਸੀ. ਕਰ ਲਈ ਅਤੇ ਫਿਰ ਹਾਂਗਕਾਂਗ ਆਪਣੇ ਮਾਮਾ ਕੋਲ ਚਲੀ ਗਈ। ਸੁਖਦੀਪ ਉੱਧਰ ਜਾ ਕੇ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ ਉਹ ਉਥੋਂ ਦੇ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਭਾਗ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਚੁਣੀ ਗਈ। ਸੁਖਦੀਪ ਕੌਰ ਸਿਰ 'ਤੇ ਦਸਤਾਰ ਸਜਾ ਕੇ ਆਪਣੀ ਡਿਊਟੀ ਉੱਤੇ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਵਿਲੱਖਣ ਪਹਿਰਾਵੇ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਸਭਨਾਂ ਲਈ ਖਿੱਚ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਹਿੰਦ-ਪਾਕਿ ਸਰਹੱਦ ਦੇ ਐਨ ਨਾਲ ਲੱਗਦੇ ਪਿੰਡ ਭੁੱਚਰ ਖੁਰਦ ਵਿੱਚ ਸੁਖਦੀਪ ਕੌਰ ਦਾ ਖੇਤਾਂ 'ਚ ਬਣਿਆ ਘਰ ਪਿੰਡ ਨੇੜਿਉਂ ਲੰਘਦੀ ਸੜਕ ਤੋਂ ਚਾਰ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੂਰ ਕੱਚੇ ਰਾਹਾਂ ਉੱਤੇ ਜਾ ਕੇ ਹੈ, ਜਿਥੇ ਆਉਣ-ਜਾਣ ਦਾ ਕੋਈ ਸਾਧਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸੁਖਦੀਪ ਦੇ ਵੱਡੇ ਭਰਾ ਜਸਕਰਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਭੈਣ 20 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਹੀ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦੀ ਸੜਕ ਹਾਦਸੇ 'ਚ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਜਸਕਰਨ ਵੀ ਅਜੇ ਘਰ ਦੀ ਕਬੀਲਦਾਰੀ ਸੰਭਾਲਣ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਭੈਣ-ਭਰਾ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮੁੱਢਲੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਕੋਲ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜਾਣਾ ਪਿਆ।

Michigan Truck Driving School

6405 Middlebelt Road, Romulus, MI 48174

ਸਭ ਸਹੂਲਤਾਂ ਨਾਲ ਲੈਸ ਨਵਾਂ ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਸਕੂਲ

*ਸਕੂਲ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ
*3-4 ਹਫਤਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨਲ ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਰ ਬਣੋ

Raj Jamarai
Cell: 734-644-1010
Office: 734-747-4298

ਡਿਸ਼ਵਾਸ਼ਰ ਤੇ ਹੈਲਪਰ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

ਮੈਡੀਸਨ, ਵਿਸਕਾਨਸਿਨ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ 'ਢਾਬਾ' ਲਈ ਡਿਸ਼ਵਾਸ਼ਰ ਤੇ ਹੈਲਪਰ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਮੁਫਤ ਖਾਣਾ ਤੇ ਹੋਰ ਸਹੂਲਤਾਂ

ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ: ਮਿਸਟਰ ਸਿੰਘ

ਫੋਨ: 608-886-2500

51-1

Indianapolis, Indiana ਵਿੱਚ ਬਣਾਓ ਆਪਣੇ ਸੁਪਨਿਆਂ ਦਾ ਘਰ

One of the Fastest Growing City in America and Best School System...

Manjit Singh Nagra
Realtor/Broker

Cell: 317-750-1900

6979 Hillsdale Court
Indianapolis, Indiana 46250

- ਨਵੇਂ ਨਕੋਰ ਘਰਾਂ ਦੀ ਕੀਮਤ \$200,000 ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ
- 1500 ਵਰਗ ਗਜ ਤੋਂ 5000 ਵਰਗ ਗਜ ਦੇ ਘਰ
- 4-6 ਬੈਡ ਰੂਮ, 3-4 ਬਾਥ ਰੂਮ
- ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਲਈ ਬੜੇ ਵਧੀਆ ਸਕੂਲ, ਕਾਲਜ ਅਤੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ
- ਬਹੁਤ ਹੀ ਘੱਟ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਟੈਕਸ ਅਤੇ ਘਰਾਂ ਦੀ ਇੰਸੂਰੈਂਸ ਸਸਤੀ

ਅਸੀਂ ਘਰਾਂ ਅਤੇ ਬਿਜਨਸ ਲਈ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲੋਨ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਮਨਜ਼ੂਰੀ (Approval) ਉਸੇ ਦਿਨ

Gurdeep (Garry) Chhokar
Realtor/Broker

Cell: 317-500-1247

We do all type of Home and Commercial Loan. Same day loan approval...

ਕ੍ਰਿਸਮਸ ਦਾ ਕ੍ਰਿਸਮਾ

ਕ੍ਰਿਸਮਸ 'ਤੇ ਲੋਕ ਵਧਾਈਆਂ ਦਾ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਕਰਦੇ ਹਨ; ਮੈਂ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਾਂ; ਵਧਾਈਆਂ ਦਾ ਸਿਲਸਿਲਾ ਬਾਦਸ਼ਾਹਤ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਇਕ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਕ੍ਰਿਸਮਸ ਦਾ ਅਰਥ ਪੁੱਛ ਲਿਆ ਤੇ ਸ਼ਰਤ ਰੱਖ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਮੈਂ ਇਸ ਬਾਬਤ ਕੁਝ ਲਿਖਾਂ ਵੀ। ਮੇਰਾ ਮਨ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਫਜ਼ਾਂ ਦੇ ਮੁਢਲੇ ਅਰਥ ਲੱਭਣ ਵਿਚ ਰੁੱਝਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਅਰਥਾਂ ਦੇ ਇਸੇ ਖਬਰ ਵਿਚ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਗਾਲ ਲਈ ਤੇ ਕੋਈ ਚੱਜ ਦਾ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ; ਸਗੋਂ ਕੋਈ ਚੱਜ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਦਾ ਟਾਲ ਮਟੋਲ ਨਾਲ ਹੀ ਸੋਝਿਆਨਾਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ (ਪ੍ਰੋ.)
ਫੋਨ: 91-94175-18384

ਕ੍ਰਿਸਮਸ ਦਾ ਸਮਾਸ, ਸੁਮੇਲ ਜਾਂ ਮੇਲ ਹੈ: ਕ੍ਰਿਸਮਸ। ਕ੍ਰਿਸ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ, ਕ ਰ ਾ ਈ ਸ ਟ ਅਰਥਾਤ ਈਸਾ। ਕਰਾਈਸਟ ਦਾ ਮੁਢਲਾ ਅਰਥ ਹੈ, ਜਾਂ ਮੇਲ ਹੈ: ਕ੍ਰਿਸ+ਮਸ। ਕ੍ਰਿਸ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ, ਕ ਰ ਾ ਈ ਸ ਟ ਅਰਥਾਤ ਈਸਾ। ਕਰਾਈਸਟ ਦਾ ਮੁਢਲਾ ਅਰਥ ਹੈ, ਜਾਂ ਮੇਲ ਹੈ: ਕ੍ਰਿਸ+ਮਸ। ਕ੍ਰਿਸ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ, ਕ ਰ ਾ ਈ ਸ ਟ ਅਰਥਾਤ ਈਸਾ। ਕਰਾਈਸਟ ਦਾ ਮੁਢਲਾ ਅਰਥ ਹੈ, ਜਾਂ ਮੇਲ ਹੈ: ਕ੍ਰਿਸ+ਮਸ। ਕ੍ਰਿਸ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ, ਕ ਰ ਾ ਈ ਸ ਟ ਅਰਥਾਤ ਈਸਾ। ਕਰਾਈਸਟ ਦਾ ਮੁਢਲਾ ਅਰਥ ਹੈ, ਜਾਂ ਮੇਲ ਹੈ: ਕ੍ਰਿਸ+ਮਸ।

ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਪਰ ਅਰਬੀ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਮਰਹਮ ਵਿਚ ਰਹਿਮ ਦਾ ਧੁਨੀਆਤਮਕ ਅਤੇ ਅਹਿਸਾਸ ਮੂਲਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਜ਼ਰੂਰ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਦੁਖੀਏ 'ਤੇ ਹੀ ਰਹਿਮ ਦਾ ਭਾਵ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਦੁੱਖਦੇ ਹਿੱਸੇ 'ਤੇ ਹੀ ਮਰਹਮ ਲਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਮਰਹਮ ਤੇ ਮਹਿਰਮ ਨੂੰ ਵੀ ਰੂਬਰੂ ਰੱਖ ਕੇ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਹਿਰਮ 'ਤੇ ਹੀ ਰਹਿਮ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਮਰਹਮ ਲਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਦਸਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ ਨੇ ਭਾਈ ਘਨੱਗੀਏ ਨੂੰ ਮਰਹਮ ਦੇ ਕੇ ਆਖਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜਖਮੀਆਂ ਦੇ ਮਰਹਮ ਵੀ ਲਾਈ ਜਾਵੇ; ਕਿਉਂਕਿ ਜੰਗ ਦੇ ਮੈਦਾਨ 'ਚ ਵੀ ਸਿੱਖ ਦਾ ਕੋਈ ਦੁਸ਼ਮਣ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ; ਸਗੋਂ ਮਹਿਰਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, 'ਸਭ ਕੇ ਮੀਤੁ ਹਮ ਆਪਨ ਕੀਨਾ ਹਮ ਸਭਨਾ ਕੇ ਸਾਜਨ'।

ਅਨੋਇੰਟਡ ਉਹ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਕੁਝ ਮਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਜਿਸ ਦੀ ਮਾਲਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਕਹਿ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ ਕਿ ਕੋਈ ਪਿਆਰਾ ਹੋਣ ਸਦਕਾ ਮਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਕੋਈ ਮਲਿਆ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਪਿਆਰਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਕਰਾਈਸਟ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ, ਮਲਿਆ ਹੋਇਆ ਤੇ ਚੁਣਿਆ ਹੋਇਆ। ਕਿਸ ਦਾ ਚੁਣਿਆ ਹੋਇਆ? ਰੱਬ ਦਾ। ਪੈਰੋਬਰ ਦਾ ਅਰਥ ਵੀ ਇਹੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਰੱਬ ਨੇ ਆਪਣਾ ਪੈਗਾਮ ਦੇਣ ਲਈ ਚੁਣਿਆ ਹੈ।

ਗੁਰੂ ਦਾ ਭਾਵ ਅਰਥ ਵੀ ਇਹੀ ਹੈ। ਭਾਈ ਨੰਦ ਲਾਲ ਜੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੀ ਚੋਣ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪਾਸ ਬੁਲਾਇਆ ਤੇ ਕਿਹਾ, "ਜਾਉ, ਸੰਸਾਰ ਦਾ ਮੁੱਖ ਮੇਰੇ ਵੱਲ ਮੋੜ ਦਿਉ।" ਦਸਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੇ ਤਾਂ ਖੁਦ ਹੀ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪਰਮਾਤਮਾ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਖੁਦ ਚੋਣ ਕੀਤੀ ਤੇ ਆਖਿਆ, "ਮੈਂ ਅਪਨਾ ਸੁਤ ਤੋਹਿ ਨਿਵਾਜਾ। ਪੰਥ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਬੇ ਕਹ ਸਾਜਾ। ਜਾਹਿ ਤਹਾ ਤਹ ਧਰਮੁ ਚਲਾਇ। ਕਬੁਧਿ ਕਰਨ ਤੇ ਲੋਕ ਹਟਾਇ।"

ਗੱਲ ਕਰਾਈਸਟ ਦੀ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ। ਦਰਅਸਲ 'ਕਰਾਈਸਟ' ਹੀਬਰੂ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ 'ਮਸੀਹਾ' ਦੇ ਗ੍ਰੀਕ ਅਨੁਵਾਦ ਦਾ ਅੰਗਿਓ ਲਾਤੀਨੀ ਤਰਜਮਾ ਹੈ। ਹੀਬਰੂ ਵਿਚ ਮਸੀਹਾ ਦਾ ਉਹੀ ਅਰਥ ਹੈ, ਜੋ ਗ੍ਰੀਕ ਵਿਚ ਕਰਾਈਸਟ ਦਾ ਹੈ; ਅਰਥਾਤ ਜਿਸ ਦੀ ਮਾਲਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇ, ਜਿਸ ਦਾ ਇਲਾਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ, ਜੋ ਪਿਆਰਾ ਹੋਵੇ, ਜੋ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਹੋਵੇ, ਜਿਸ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ।

ਚੋਣਵਾਂ ਅਰਥਾਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼। ਮਸੀਹਾ ਦਾ ਅਰਥ ਵੀ ਰੱਬ ਦਾ ਚੁਣਿਆ ਹੋਇਆ ਅਰਥਾਤ ਪੈਰੋਬਰ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਨੂੰ ਰੱਬ ਨੇ ਚੁਣਿਆ ਹੈ, ਉਹੀ ਰੱਬ ਦੀ ਖਲਕਤ ਦੀ ਖਿਦਮਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਰੱਬ ਦਾ ਚੁਣਿਆ ਹੋਇਆ ਵੀ ਮਾਨਵਤਾ ਦਾ ਕਲਿਆਣ ਨਾ ਕਰ ਸਕੇ ਤਾਂ ਹੋਰ

ਕੌਣ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ! ਗਾਲਿਬ ਨੇ ਠੀਕ ਕਿਹਾ ਹੈ,

ਲੋ ਹਮ ਮਰੀਜ਼-ਇਸ਼ਕ ਕੇ ਤੀਮਾਰਦਾਰ ਹੈਂ,
ਅੱਛਾ ਅਗਰ ਨ ਹੋ ਤੁ ਮਸੀਹਾ ਕਾ ਕਯਾ ਇਲਾਜ਼?

ਗਾਲਿਬ ਕਵਿਤਾ ਦਾ ਚੁਣਿਆ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਕਵਿਤਾ ਦਾ ਪੈਰੋਬਰ ਹੈ, ਜੋ ਪ੍ਰੇਮ ਰੋਗੀਆਂ ਦਾ ਇਲਾਜ ਕਰਨ ਦੀ ਮੁਹਾਰਤ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਉਸ ਤੋਂ ਕੋਈ ਪ੍ਰੇਮ ਰੋਗੀ ਠੀਕ ਨਾ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਮਸੀਹਾ ਦਾ ਕਾਹਦਾ ਇਲਾਜ਼?

ਕ੍ਰਿਸਮਸ ਦੇ ਦੂਜੇ ਅੱਧ ਜਾਂ ਭਾਗ 'ਮਸ' ਦਾ ਕੀ ਅਰਥ ਹੋਇਆ? ਇਹ ਵੀ ਬੜਾ ਦਿਲਚਸਪ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ਜਾਣਨ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਅਧਿਆਪਨ ਵਿਚ ਉਤਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਜਾਂ ਸਿੱਖਿਆਰਥੀ ਵਿੱਦਿਆ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਨ ਲਈ ਅਧਿਆਪਕ ਕੋਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਜਦ ਉਹ ਸਿੱਖ

ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਅਧਿਆਪਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਵੱਲ ਤੋਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

ਸਕੂਲ ਦੀਆਂ ਕੰਧਾਂ 'ਤੇ ਲਿਖਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, 'ਸਿੱਖਣ ਲਈ ਆਉ, ਸੇਵਾ ਲਈ ਜਾਉ।' ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਧਿਆਪਕ ਦੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਗੋਡੇ ਮੁੱਢ ਨਹੀਂ ਬੈਠਾ ਰਹਿਣਾ ਹੁੰਦਾ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੇ ਵੀ ਭਾਈ ਲਹਿਣੇ ਨੂੰ ਗੁਰਿਆਈ ਬਖਸ਼ ਕੇ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਤੋਂ ਖਡੂਰ ਸਾਹਿਬ ਵੱਲ ਤੋਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਉਸ ਅਮਰੂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਕਰ ਕੇ ਗੋਇੰਦਵਾਲ ਵੱਲ ਤੋਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵੱਲ ਤੋਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਤੇ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਤਰਨਤਾਰਨ ਸਾਹਿਬ ਵੱਲ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਸਿੱਖ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਹੈ, ਜੋ ਗੁਰੂ ਵੱਲ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਉਹ ਸਿੱਖ ਹੈ, ਜੋ ਗੁਰੂ ਤੋਂ ਸਿੱਖਿਆ ਲੈ ਕੇ ਅਰਥਾਤ ਸਿੱਖ ਹੋ ਕੇ ਖਲਕਤ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵੱਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇਣ ਲਈ।

ਏਹ ਆਦਿ ਅੰਤ ਏਕੈ ਸੁ ਪੰਥ,
ਗੁਰ ਰਚਿਓ ਜਗਤ ਕਉ ਦੈਨ ਸੰਬ।
ਪਹੁੰਚੇ ਹੋਏ ਕਾਮਲ ਮੁਰਸ਼ਦ ਆਪਣੇ
ਪੁੱਜੇ ਹੋਏ ਮੂਰੀਦ ਨੂੰ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਗਤ ਵੱਲ ਤੋਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਪੂਰਨ ਭਗਤ ਨੂੰ ਵੀ ਗੁਰੂ ਨੇ ਜੋਗ ਦੇ ਕੇ ਜਗਤ ਵੱਲ ਤੋਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਈਸਾ ਜੀ ਨੇ ਸਲੀਬ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਯਾਨਿ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਛਕਾਇਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਸਾਈ ਲੋਕ 'ਲਾਸਟ ਸਪਰ' ਆਖਦੇ ਹਨ। ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਈਸਾ ਜੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਡਬਲ ਰੋਟੀ ਦੇ ਕੇ ਆਖਿਆ, "ਖਾਉ, ਇਹ ਮੇਰਾ ਮਾਸ ਹੈ।" ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵਾਈਨ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ, "ਪੀਓ, ਇਹ ਮੇਰਾ ਲਹੂ ਹੈ।"

ਇਸ ਕਥਨ ਦੇ ਬੜੇ ਹੀ ਵਿਚਿੱਤਰ ਅਤੇ ਗੁੱਝੇ ਭਾਵ ਹਨ। ਇਸਾਈ ਲੋਕ ਜਦ ਕੁਝ ਖਾਂਦੇ ਅਤੇ ਪੀਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਹ ਈਸਾ ਜੀ ਦਾ ਮਾਸ ਅਤੇ ਲਹੂ ਖਾਂਦੇ ਤੇ ਪੀਂਦੇ ਹਨ। ਕੋਈ ਆਪਣੇ ਮਹਿਬੂਬ ਦਾ ਲਹੂ ਕਿਵੇਂ ਪੀ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਮਾਸ ਕਿਵੇਂ ਖਾ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਅਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਮਹੀਵਾਲ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪਿਆਰੀ ਸੋਹਣੀ ਲਈ ਆਪਣੇ ਪੱਟ ਦਾ ਮਾਸ ਚਿੰਨ੍ਹਿਆ ਸੀ।

ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਬ੍ਰੈਡ ਇਸੇ ਲਈ ਪੋਲੀ ਅਤੇ ਨਰਮ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਖਾਣ ਲੱਗਿਆਂ

ਦੰਦ ਨਾ ਲੱਗਣ ਜਾਂ ਖੁਭਣ ਨਾ; ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਈਸਾ ਜੀ ਦਾ ਮਾਸ ਹੈ। ਇਸਾਈਅਤ ਦਾ ਸਮੁੱਚਾ ਭਾਵ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਈਸਾ ਜੀ ਦੇ 'ਮਾਸ ਅਤੇ ਲਹੂ' ਵਾਲੇ ਇਸ ਕਥਨ ਵਿਚ ਨਿਹਿਤ ਹੈ।

ਈਸਾ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਇਸ ਆਖਰੀ ਮਹਾਂ ਲੰਗਰ, ਫੀਸਟ ਜਾਂ ਸਪਰ ਉਪਰੰਤ ਆਪਣੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, "ਜਾਓ।" ਗ੍ਰੀਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ 'ਮਾਸ' ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅਰਥ ਸਾਡੀ ਡਬਲ ਰੋਟੀ ਜਿਹਾ ਹੈ। ਮਾਸ ਸ਼ਬਦ ਵਿਚ ਖਾਣ ਅਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਦੋਨੋਂ ਭਾਵ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਜਿਸ ਨੇ ਈਸਾ ਜੀ ਦਾ ਮਾਸ ਖਾ ਲਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਲਹੂ ਪੀ ਲਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਹੁਣ ਜਾਵੇ।

ਕਿੱਥੇ ਅਤੇ ਕਾਹਦੇ ਲਈ ਜਾਵੇ? ਇਸ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਜਵਾਬ ਹੈ, ਇਸਾਈਅਤ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ।

ਅਸੀਂ ਜੋ ਵੀ ਖਾਂਦੇ ਪੀਂਦੇ ਹਾਂ, ਉਹ ਸਿਰਫ ਗੁਰੂ ਦਾ ਦਿੱਤਾ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਅਸੀਂ ਗੁਰੂ ਨੂੰ ਹੀ ਖਾਂਦੇ ਹਾਂ। ਇਸ ਤੋਂ ਘੱਟ ਪਿਆਰੇ ਬਣਦੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਤੇ ਮੰਨਦੇ ਵੀ ਨਹੀਂ।

ਇਸਾਈਅਤ ਦੇ ਇਹ ਖਿਆਲ ਸਾਡੇ ਗੀਤਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਜਲਵਾਗਰ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਸ਼ਾਹ ਹੁਸੈਨ ਨੇ ਕਿੱਤਾ ਖੂਬ ਲਿਖਿਆ ਹੈ: ਮਿੱਤਰਾਂ ਦੀ ਮੇਜਬਾਨੀ ਖਾਤਰ ਦਿਲ ਦਾ ਲਹੂ ਛਾਈਦਾ। ਸ਼ਿਵ ਕੁਮਾਰ ਨੇ ਤਾਂ ਕਮਾਲ ਹੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ: ਚੂਰੀ ਕੁੱਟਾਂ ਉਹ ਖਾਂਦਾ ਨਾਹੀ, ਅਸਾਂ ਦਿਲ ਦਾ ਮਾਸ ਖੁਆਇਆ।

ਇਸੇ ਸ਼ਬਦ 'ਮਾਸ' ਤੋਂ ਹੀ 'ਮਿਸ਼ਨਰੀ' ਸ਼ਬਦ ਬਣਿਆ ਹੈ। ਮਿਸ਼ਨਰੀ ਉਹ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਨੇ ਧਰਮ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਅਤੇ ਪਸਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਕੋਲੋਂ ਤੋਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਨੇ ਕਿਸੇ ਥਾਂ ਦੇ ਫੀਨ ਜਿਹੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਸੀ, "ਵਸਦੇ ਰਹੋ" ਅਤੇ ਭਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਸੀ, "ਉਜੜ ਜਾਓ।"

ਕ੍ਰਿਸਮਸ ਦੇ 'ਮਸ' ਵਾਲੇ ਭਾਗ ਵਿਚ ਉਜੜ ਜਾਣ ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ। ਚੰਗੇ ਲੋਕ ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਉਥੇ ਉਥੇ ਚੰਗਿਆਈ ਫੈਲਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਚੰਗੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਫੈਲ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਦੀ 'ਉਦਾਸੀ' ਵਿਚ ਵੀ ਕ੍ਰਿਸਮਸ ਦੇ 'ਮਾਸ' ਵਾਲਾ ਭਾਵ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।

ਸਾਰੀ ਵਿਚਾਰ-ਚਰਚਾ ਉਪਰੰਤ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕ੍ਰਿਸਮਸ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ, ਰੱਬ ਦੇ ਚੋਣਵੇਂ ਪਿਆਰਿਆਂ ਦਾ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਹਿਤ ਚਾਲੇ ਪਾਉਣਾ। ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਸਿਰਦਾਰ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਲਿਖਿਆ: Wherever life can exist and sustain, the Sikhs and potatoes are bound to reach there sooner or later. ਅਰਥਾਤ ਜਿੱਥੇ ਕਿਤੇ ਵੀ ਜੀਵਨ ਸੰਭਵ ਹੈ, ਸਿੱਖ ਅਤੇ ਆਲੂ ਦੇਰ ਸਵੇਰ ਉਥੇ ਪੁੱਜ ਜਾਣ ਲਈ ਵਚਨਬੱਧ ਹਨ।

ਕ੍ਰਿਸਮਸ ਦਾ ਅਰਥ ਈਸਾ ਮਸੀਹ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਈਸਾ ਜੀ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਚ ਪਰਿਪੂਰਣ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਆਦੇਸ਼ ਹੈ ਕਿ 'ਸਰਬੱਤ ਦੇ ਭਲੇ ਲਈ ਜਾਉ'। ਇਹੀ ਕ੍ਰਿਸਮਸ ਦਾ ਕ੍ਰਿਸਮਾ ਹੈ।

ਪੰਚਾਇਤੀ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਤਿੱਖੀ ਹੋਈ ਲਾਮਬੰਦੀ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਚਾਇਤੀ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਲੋਕ ਇਨਸਾਫ ਪਾਰਟੀ 'ਸਾਡੀ ਪੰਚਾਇਤ-ਸਾਡੀ ਜ਼ਮੀਨ' ਮੁਹਿੰਮ ਤਹਿਤ ਬੈਂਸ ਭਰਾ ਸੂਬੇ ਦੇ 12278 ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਅਲਖ ਜਗਾਉਣਗੇ। ਲੋਕ ਇਨਸਾਫ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਇਸ ਲਈ ਤਿਆਰੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਹ ਮੁਹਿੰਮ ਚਾਰ ਜਨਵਰੀ ਤੋਂ ਖੋਨਾ ਦੇ ਪਿੰਡ ਘੁਮਦੀ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਬੈਂਸ ਭਰਾ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਆਗੂ 32 ਪਿੰਡਾਂ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰਨਗੇ। ਹਰ ਪਿੰਡ ਦੀ ਸ਼ਾਮਲਾਤ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਝੰਡੇ ਲਗਾਏ ਜਾਣਗੇ। ਲੋਕ ਇਨਸਾਫ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਮੁਖੀ ਵਿਧਾਇਕ ਸਿਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕਰਨਗੇ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਵੇਚਣ ਲਈ ਕੋਈ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਨਾ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਉੱਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ 'ਚ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਵੀ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਇਸ ਸਮੇਂ ਕੁੱਲ 1 ਲੱਖ 35 ਹਜ਼ਾਰ ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਕੋਲ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚੋਂ ਕਰੀਬ 33 ਫੀਸਦੀ ਹੀ ਦਲਿਤ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਲਈ ਰਾਖਵੀਂ ਹੈ। ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੁਤਾਬਕ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ 2018-19 ਵਿਚ ਇਸ ਜ਼ਮੀਨ ਤੋਂ ਕਰੀਬ 340 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਆਮਦਨੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਪੰਚਾਇਤੀ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਨੂੰ ਕੋਡੀਆਂ ਦੇ ਭਾਅ ਵੇਚਣ ਖਿਲਾਫ ਹਾਈ ਕੋਰਟ 'ਚ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਸ ਦੀ ਜਾਂਚ

ਲਈ ਜਸਟਿਸ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ 'ਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਰਿਪੋਰਟ 'ਚ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਰਾਜਸੀ ਨੇਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਅਫਸਰਸ਼ਾਹੀ ਨੇ ਮਿਲ ਕੇ ਪੰਚਾਇਤੀ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਮ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸਾਲ 2012 'ਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਸਨ ਕਿ ਉਹ ਪੰਚਾਇਤੀ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦਾ ਇਤਕਾਲ ਨਿੱਜੀ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਪੰਚਾਇਤ ਦੇ ਨਾਮ ਕਰਵਾਏ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਵੀ ਕਾਗਜ਼ੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਦਿਆਂ ਸਾਰੇ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰਾਂ ਨੂੰ ਪੱਤਰ ਜਾਰੀ ਕਰ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤੇ ਸਨ ਪਰ ਅੱਜ 8 ਸਾਲ ਬੀਤ ਜਾਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਕ ਲਿਸਟ ਵੀ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਕਈ ਸਿਆਸੀ ਆਗੂਆਂ ਤੇ ਅਫਸਰਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

ਸ੍ਰੀ ਬੈਂਸ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਕਿ ਕੁਝ ਰਾਜਸੀ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਸੀਨੀਅਰ ਅਫਸਰਾਂ ਦੀ ਮਿਲੀ-ਭੁਗਤ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਕਾਮਨ ਵਿਲੇਜ ਐਕਟ 1961 ਤਹਿਤ ਪੰਚਾਇਤੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਚੋਰ ਮੋਰੀ ਰਾਹੀਂ ਹੱਦਬੰਦੀ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਤੋਂ ਗਲਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਇਤਕਾਲ ਤੁੜਵਾ ਕੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹੋਰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਥਾਂ ਉਪਰ ਮਹਿੰਗੇ ਭਾਅ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਕੋਡੀਆਂ ਦੇ ਭਾਅ ਖਰੀਦ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਧੋਖਾ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੀ ਬੁੱਕਲ ਵਿਚ ਵਸੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀਆਂ

ਪੰਚਾਇਤੀ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਨੂੰ ਸਾਜਿਸ਼ ਤਹਿਤ ਕੋਡੀਆਂ ਦੇ ਭਾਅ ਖਰੀਦ ਕੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਨਿਊ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਸਾ ਕੇ ਖਰਬਾਂ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਵੀ ਮਹਿਫੂਜ਼ ਕੀਤਾ।

ਸ਼ਾਮਲਾਤ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਹਥਿਆਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਮਾੜਾ: ਢੀਂਡਸਾ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਆਗੂ ਅਤੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਢੀਂਡਸਾ ਨੇ ਕੈਪਟਨ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਉਦਯੋਗਾਂ ਲਈ ਸ਼ਾਮਲਾਤ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਹਥਿਆਉਣ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਮੰਦਭਾਗਾ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਚਾਇਤੀ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦਿਹਾਤੀ ਖੇਤਰ ਦੀ ਰੂਹ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਹਾਸਲ ਕਰਨਾ ਦਿਹਾਤੀ ਖੇਤਰ ਦੇ ਖਾਤਮੇ ਵੱਲ ਨੂੰ ਕਦਮ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਕੋਈ ਵੀ ਸਹੂਲਤ ਦੇਣੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਪੰਚਾਇਤ ਵੱਲੋਂ ਹੀ ਮੁਫਤ ਵਿਚ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਢੀਂਡਸਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਦਿਹਾਤੀ ਖੇਤਰ ਵਿਚੋਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਘਟ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਪੇਂਡੂ ਲੋਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਲਗਾਤਾਰ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਨੂੰ ਹਿਜਰਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਹਾਲਤ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣ ਤਾਂ ਜੋ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਜੀਵਨ ਪੱਧਰ ਸਹਿਰੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾ ਸਕੇ।

‘ਆਪ’ ਵੱਲੋਂ ਵੀ ਮੁਹਿੰਮ ਚਲਾਉਣ ਦਾ ਐਲਾਨ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਾਮਲਾਤ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਵੇਚਣ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਖਿਲਾਫ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ (ਆਪ) ਨੇ ਮੁਹਿੰਮ ਵਿੱਢਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਪਹਿਲੇ ਪਤਾਅ ਵਿਚ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਰਾਹੀਂ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਮੰਗ ਪੱਤਰ ਭੇਜਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਮਾਝਾ ਜ਼ੋਨ ਦੇ ਕਨਵੀਨਰ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਾਮਲਾਤ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਸੈਕਟਰ ਨੂੰ ਵੇਚਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਪਾਰਟੀ ਵਿਰੋਧ ਕਰੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਮੌਕੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਾਮਲਾਤ ਜ਼ਮੀਨਾਂ 'ਚੋਂ ਦਲਿਤਾਂ ਅਤੇ ਪਿਛੜੇ ਵਰਗ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪੰਜ ਪੰਜ ਮਰਲੇ ਦੇ ਪਲਾਟ ਦੇਣ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਪਰ ਹੁਣ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਵਾਅਦੇ ਤੋਂ ਭੱਜਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ।

ਸਾਇਰਸ ਮਿਸਤਰੀ ਨੇ ਟਾਟਾ ਗਰੁਪ ਖਿਲਾਫ ਕਾਨੂੰਨੀ ਲੜਾਈ ਜਿੱਤੀ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਟਾਟਾ ਗਰੁਪ ਨਾਲ ਕਾਨੂੰਨੀ ਲੜਾਈ ਵਿਚ ਸਾਇਰਸ ਮਿਸਤਰੀ ਨੂੰ ਵੱਡੀ ਜਿੱਤ ਹਾਸਲ ਹੋਈ ਹੈ। ਕੌਮੀ ਕੰਪਨੀ ਕਾਨੂੰਨ ਅਪੀਲੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਮਿਸਤਰੀ ਨੂੰ ਟਾਟਾ ਗਰੁਪ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਚੇਅਰਮੈਨ ਵਜੋਂ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਨਾਲ ਹੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਚੇਅਰਮੈਨ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਉੱਤੇ ਐੱਨ ਚੰਦਰਸ਼ੇਖਰਨ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਨੂੰ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਹੈ। ਜਸਟਿਸ ਐਸ. ਜੇ. ਮੁਖੋਪਧਿਆਏ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਵਾਲੇ ਦੋ ਮੈਂਬਰੀ ਬੈਂਚ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਹਾਲੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਚਾਰ ਹਫਤੇ ਪਿਛੋਂ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੇ। ਫੈਸਲੇ ਅਨੁਸਾਰ ਟਾਟਾ ਗਰੁਪ ਇਸ ਮਿਆਦ ਦੌਰਾਨ ਚਾਹੇ ਤਾਂ ਅਦਾਲਤੀ ਫੈਸਲੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਪਿਛੋਂ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਦਿਆਂ ਅਪੀਲੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਟਾਟਾ ਸਮੂਹ ਨੂੰ ਜਨਤਕ ਫਰਮ ਤੋਂ ਬਦਲ ਕੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਫਰਮ ਬਣਨ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਵੀ ਰੋਕ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਧਨਾਢ ਸਾਪੂਰਜੀ ਪਲੇਨਜੀ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਿਸਤਰੀ ਨੂੰ ਅਕਤੂਬਰ 2016 'ਚ ਟਾਟਾ ਗਰੁਪ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਟਾਟਾ ਗਰੁਪ ਦੇ ਛੇਵੇਂ ਚੇਅਰਮੈਨ ਸਨ। ਮਿਸਤਰੀ ਨੇ ਰਤਨ ਟਾਟਾ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਹਟਣ ਮਗਰੋਂ 2012 'ਚ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਕਮਾਨ ਸਾਂਝੀ ਸੀ।

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਇਲੀਨਾਏ ਸਿੱਖ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਸੈਂਟਰ, ਵ੍ਹੀਟਨ

ੴ ਹੱਕ ਹੱਕ ਅੰਦੇਸ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ॥ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦਰਵੇਸ਼ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ॥ ੴ

ਸਰਬੰਸ ਦਾਨੀ ਦਸਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਿਹਾੜੇ ਅਤੇ ਨਵੇਂ ਸਾਲ 2020 ਦੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਵ੍ਹੀਟਨ (ਇਲੀਨਾਏ ਸਿੱਖ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਸੈਂਟਰ) ਦੇ ਸੇਵਾਦਾਰਾਂ ਵਲੋਂ ਸਮੂਹ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਕੋਟਾਨਿ ਕੋਟਿ ਵਧਾਈ

ਨਵੇਂ ਸਾਲ ਦਾ ਉਚੇਚਾ ਦੀਵਾਨ 31 ਦਸੰਬਰ (ਮੰਗਲਵਾਰ) ਰਾਤ 8 ਤੋਂ 12 ਵਜੇ ਤਕ ਹੋਵੇਗਾ।

ਕਲਗੀਧਰ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਿਹਾੜੇ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਉਚੇਚੇ ਦੀਵਾਨ ਹੋਣਗੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀ ਮਹਾਨ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਪ੍ਰੋ. ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮਨੋਹਰ ਕੀਰਤਨ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨਾਲ ਨਿਹਾਲ ਕਰਨਗੇ।

25 ਦਸੰਬਰ ਬੁੱਧਵਾਰ ਸ਼ਾਮ ਦਾ ਦੀਵਾਨ 6:30 ਤੋਂ ਰਾਤ 8 ਵਜੇ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਸਹਿਜ ਪਾਠ ਅਰੰਭ ਹੋਵੇਗਾ, ਜੋ ਵ੍ਹੀਟਨ ਦੀ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਹਮੇਸ਼ਾ ਆਪ ਮਿਲ-ਜੁਲ ਕੇ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਪਾਠ ਦਾ ਭੋਗ 5 ਜਨਵਰੀ 2020, ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਗੁਰਪੁਰਬ ਦਿਹਾੜੇ ਸਵੇਰੇ 9 ਵਜੇ ਪਵੇਗਾ।

ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ

- 1 ਜਨਵਰੀ 2020 (ਬੁਧਵਾਰ) ਸ਼ਾਮ ਦਾ ਦੀਵਾਨ 6:30 ਤੋਂ 8:30 ਵਜੇ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਪ੍ਰੋ. ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ।
- 3 ਜਨਵਰੀ 2020 (ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ) ਸ਼ਾਮ ਦਾ ਦੀਵਾਨ 6:30 ਤੋਂ 8:30 ਵਜੇ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਪ੍ਰੋ. ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ।
- 4 ਜਨਵਰੀ 2020 (ਸਨਿਚਰਵਾਰ) ਸਵੇਰੇ 7 ਤੋਂ 9 ਵਜੇ ਤੱਕ ਆਸਾ ਕੀ ਵਾਰ ਭਾਈ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਭਾਈ ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਅਤੇ ਭਾਈ ਬਿਕਰਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵਲੋਂ। 9 ਵਜੇ ਤੋਂ 10 ਵਜੇ ਤੱਕ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਪ੍ਰੋ. ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਗੇ।
- 4 ਜਨਵਰੀ 2020 ਸ਼ਾਮ 7:15 ਤੋਂ 8:30 ਵਜੇ ਤਕ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਪ੍ਰੋ. ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ, ਪੈਲਾਟਾਇਨ ਵਿਖੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਗੇ।
- 5 ਜਨਵਰੀ 2020 (ਐਤਵਾਰ) ਨੂੰ ਦਸਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਿਹਾੜਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਪ੍ਰੋ. ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸਵੇਰੇ 11:30 ਤੋਂ 1 ਵਜੇ ਤੱਕ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਨਿਹਾਲ ਕਰਨਗੇ। ਉਪਰੰਤ ਦੀਵਾਨ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ

5 ਜਨਵਰੀ 2020 (ਐਤਵਾਰ)

ਸਵੇਰੇ 7:30 ਤੋਂ 8:45 ਵਜੇ ਤੱਕ ਸਿਮਰਨ
 ਸਵੇਰੇ 8:45 ਤੋਂ 9:15 ਵਜੇ ਸਹਿਜ ਪਾਠ ਦਾ ਭੋਗ
 ਸਵੇਰੇ 9:15 ਤੋਂ 10 ਵਜੇ ਤੱਕ ਵ੍ਹੀਟਨ ਦੇ ਬੱਚੇ ਕੀਰਤਨ ਕਰਨਗੇ
 ਸਵੇਰੇ 10 ਤੋਂ 11:30 ਵਜੇ ਤਕ ਭਾਈ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਭਾਈ ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਅਤੇ ਭਾਈ ਬਿਕਰਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵਲੋਂ ਕੀਰਤਨ
 ਸਵੇਰੇ 11:30 ਤੋਂ ਦੁਪਹਿਰ 1 ਵਜੇ ਤੱਕ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਪ੍ਰੋ. ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਨਿਹਾਲ ਕਰਨਗੇ। ਉਪਰੰਤ ਦੀਵਾਨ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ।

ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਪ੍ਰੋ. ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ

ਸਮੂਹ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਸਨਿਮਰ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਵਾਨਾਂ ਵਿਚ ਹਾਜ਼ਰੀਆਂ ਭਰ ਕੇ ਲਾਹਾ ਖੱਟੋ ਜੀ।

ਬੇਨਤੀ ਕਰਤਾ: ਸਮੂਹ ਸੇਵਾਦਾਰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਵ੍ਹੀਟਨ

ILLINOIS SIKH COMMUNITY CENTER

2131 Creekside Drive, Wheaton, IL 60189, Ph: 630-510-9700

www.ilsc.com e-mail: ilscwheaton@gmail.com

ਜੁਗਨੀ ਉਹਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਫੱਬੇ ਜਿਹਨੂੰ ਸੱਟ ਇਸ਼ਕ ਦੀ ਲੱਗੇ... ਜੁਗਨੀ ਦੀ ਬਾਤ ਪਾਉਣ ਲੱਗਾ ਹਾਂ। ਸਬੱਬ ਬਣੀ ਟੈਗੋਰ ਥੀਏਟਰ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਖੇ ਹੋਈ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ: 'ਓ ਜੁਗਨੀ ਪੰਜਾਬ ਦੀ'। ਸੂਫੀ ਕੱਬਕ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ ਦੀ ਸੰਸਥਾਪਕ ਮੰਜਰੀ ਚਤੁਰਵੇਦੀ ਇਕ ਨਾਮਚੀਨ ਕੱਬਕ ਨਾਚੀ ਹੈ ਜੋ ਭੁੱਲੇ ਵਿਸਰੇ ਰਵਾਇਤੀ ਕਿਰਦਾਰ ਮੰਚ ਤੋਂ ਸਾਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਤਤਪਰ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਗੰਗਾ ਯਮੁਨਾ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇਹ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਨਾਚ, ਕੱਵਾਲੀ, ਕਿੱਸਾਗੋਈ ਦਾ ਖੂਬਸੂਰਤ ਸੁਮੇਲ ਸੀ। ਪ੍ਰਸਿਧ ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਮਦਨ ਗੋਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸੁਚੱਜੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਮੰਜਰੀ ਚਤੁਰਵੇਦੀ ਨੇ ਜੁਗਨੀ ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਘੜਿਆ ਅਤੇ ਜਸਦੀਪ ਸਿੰਘ ਨੇ ਫਿਰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਲੋਕ ਗਾਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪਰੋ ਕੇ ਕਹਾਣੀ ਬਣਾਈ।

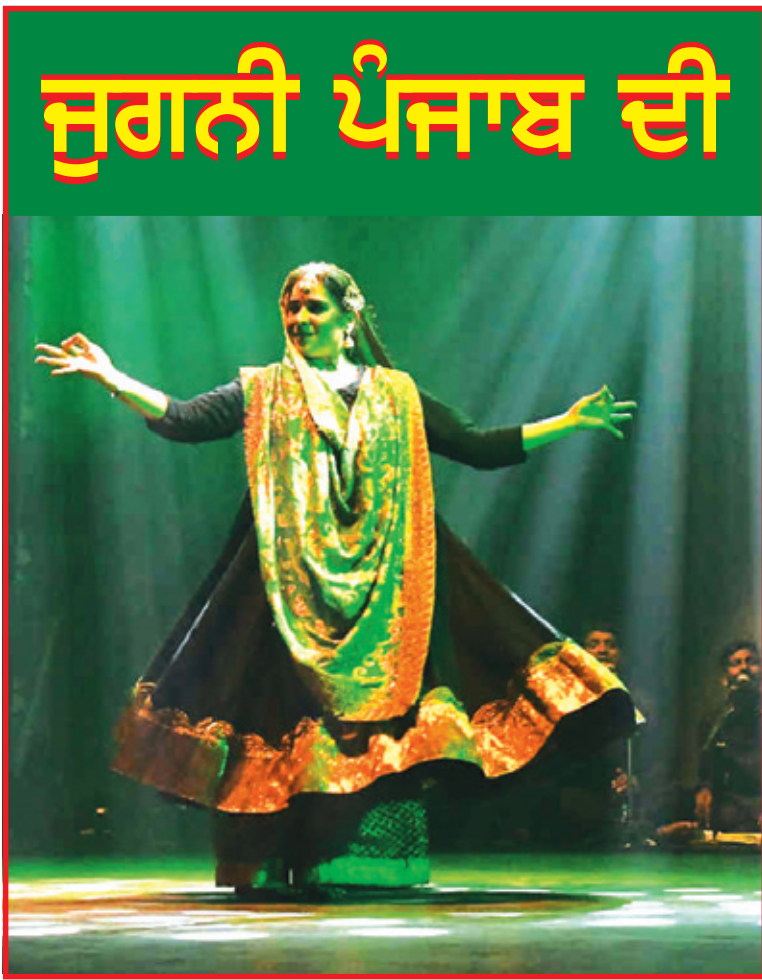

ਇਸ ਕਹਾਣੀ ਵਿਚ ਜੁਗਨੀ ਆਜ਼ਾਦ ਰੂਹ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਵਿਚਰਦੀ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਬਾਗੀ ਵੀ

ਡਾ. ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ
ਫੋਨ: +91-98880-11096

ਹੈ ਤੇ ਇਸ਼ਕ ਵਿਚ ਭਿੰਜਿਆ ਜਜ਼ਬਾਤੀ ਜਿਓਤਾ ਵੀ ਹੈ। ਜੁਗਨੀ ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕ ਗਾਇਕੀ ਵਿਚ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੇ ਰੰਗਾਂ ਵਿਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਤ ਹੁੰਦੀ ਆਈ ਹੈ। ਇਸ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਦਾ ਰੰਗ ਤੇ ਮਿਜ਼ਾਜ ਵੱਖਰਾ ਸੀ। ਇਥੇ ਜੁਗਨੀ ਸਿਆਲਾਂ ਦੀ ਹੀਰ ਦੇ ਵੇਗਮੱਤੇ ਇਸ਼ਕ ਦੀ ਜ਼ਾਮਨ ਵੀ ਹੈ ਤੇ ਰਾਂਝੇ ਚਾਕ ਦੀ ਵੰਝਲੀ ਦੀ ਹੂਕ ਵੀ ਹੈ; ਜੁਗਨੀ ਸੋਹਣੀ ਦੇ ਕੱਚੇ ਘੜੇ ਵਿਚੋਂ ਡੁੱਲ੍ਹ ਡੁੱਲ੍ਹ ਪੈਂਦੇ ਪੱਕੇ ਕੌਲ ਕਰਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝ ਵੀ ਪਾਉਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਮਹੀਵਾਲ ਦੇ ਪੱਟ 'ਚੋਂ ਚੀਰੇ ਮਾਸ ਦਾ ਜਨੂਨ ਵੀ ਦਰਸ਼ਕ ਦੇ ਸਨਮੁੱਖ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਇਹ ਜੁਗਨੀ ਮੁਰਸ਼ਦ ਸ਼ਾਹ ਇਨਾਇਤ ਕਾਦਰੀ ਦੀ ਰੁਸਵਾਈ ਨੂੰ ਤਰਲ ਕਰਨ ਲਈ ਬੁੱਲ੍ਹੇ ਸ਼ਾਹ ਵਲੋਂ ਕੰਜਰੀ ਬਣ ਨੱਚੇ ਨਾਚ ਅੰਦਰ ਘੁੰਗਰੂ ਬਣ ਛਣਕਦੀ ਵੀ ਹੈ ਤੇ ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ ਵਲੋਂ ਸਰਬੱਤ ਦੇ ਭਲੇ ਲਈ ਕੀਤੀਆਂ ਦੁਆਵਾਂ 'ਚੋਂ ਆਸੀਸ ਲੈਣ ਲਈ ਝੋਲੀ ਅੰਡ ਵੀ ਆ ਖੜ੍ਹਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਜੁਗਨੀ ਨੱਚਦੀ ਹੈ, ਗਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਗੁਦਗੁਦਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਹਸਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਰੁਆਉਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਵਜਦ 'ਚ ਆ ਕੇ ਦਰਸ਼ਕ ਨੂੰ ਝੁਮਣ ਲਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।

ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਦੀ ਰੰਗਤ ਰੰਗਮੰਚੀ ਹੈ। ਸੁਆਦਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਕਿ ਸੁਰੂਆਤ ਬਿਨਾ ਕਿਸੇ ਰਸਮੀ ਉਦਘਾਟਨ ਜਾਂ ਐਲਾਨ ਤੋਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਮੰਚ ਉੱਤੇ ਛੋਟੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਐਲ.ਈ.ਡੀ. ਸਕਰੀਨਾਂ ਸਜਾਈਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਥਾਨ ਤੈਅ ਹੈ ਪਰ ਉਹ ਕਿਸੇ ਕਿਰਦਾਰ ਵਾਂਗ ਪਲ ਪਲ ਰੰਗ ਰੂਪ ਅਤੇ ਭਾਵ ਬਦਲਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਥੋਂ ਤਕ ਕਿ ਮੰਜਰੀ ਚਤੁਰਵੇਦੀ ਦੀ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਵੀ ਦਿਲਚਸਪ ਹੋ ਨਿਬੜਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇਕ ਖੂਬਸੂਰਤ ਗੀਤ ਨਾਲ ਬੜੇ ਸਲੀਕੇ ਨਾਲ ਪੌਰੋਇਆ ਉਸ ਦਾ ਜੀਵਨ ਵੇਰਵਾ ਨਮੂਦਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਉਪਰੰਤ ਕਿੱਸਾ-ਗੋ ਰੰਗਮੰਚੀ ਅੰਦਾਜ਼ ਵਿਚ ਜੁਗਨੀ ਦੇ ਕੱਚੇ-ਪੱਕੇ ਧਾਗੇ ਉਧੇੜਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਵਿਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਰੂਪਰਾਇ ਦੀ ਸੁਸਤ

ਕਿੱਸਾ ਬਿਆਨੀ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਦਰਸ਼ਕ ਨੂੰ ਉਕਤਾਉਣ ਲੱਗਦੀ ਹੈ, ਕੱਵਾਲ ਰਾਂਝਣ ਅਲੀ ਦੇ ਅਲਾਪ ਫਿਜ਼ਾ ਵਿਚ ਗੁੰਜਦੇ ਹਨ ਤੇ ਸੁਰ ਕੀਤੇ ਗਲੇ ਰਾਹੀਂ ਪੇਸ਼ ਹੋ ਰਹੀ ਰੂਹ ਦੀ ਗਾਇਕੀ ਪੂਰੇ ਮਾਹੌਲ ਨੂੰ ਰਹੱਸਮਈ ਬਣਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਮੰਜਰੀ ਆਪਣੀਆਂ ਅਦਾਵਾਂ ਸੰਗ ਲਰਜਦੀ ਮੰਚ 'ਤੇ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਦਰਸ਼ਕ ਮੰਜਰੀ ਨੂੰ ਦੇਖ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਰਾਂਝਣ ਅਲੀ ਤੇ ਸਾਥੀ ਕੱਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਸਕਰੀਨਾਂ ਤੇ ਰੌਸ਼ਨੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਆਪਣਾ ਜਾਦੂ ਵਿਖਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਹਾਲ ਅੰਦਰ ਬੈਠਾ ਦਰਸ਼ਕ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਦਰਿਆ ਦੀਆਂ ਲਹਿਰਾਂ 'ਤੇ ਝੁਟੇ ਲੈਂਦੀ ਬੋਤੀ ਵਿਚ ਬੈਠਾ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਥੇ ਠੰਢੀ ਹਵਾ ਦੇ ਬੁੱਲੇ ਵੀ ਆ ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ ਪਵਣ ਗੁਰੂ ਪਾਣੀ ਪਿਤਾ ਦਾ ਸੰਗੀਤ ਵੀ ਉਸ ਨੂੰ ਸਰਸਾਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਰਾਂਝਣ ਅਲੀ ਦੀ ਗਾਇਕੀ ਉਚੇਚ

ਰਹਿਤ ਹੈ, ਉਚਾਰਨ ਕਮਾਲ ਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਤਬਲੇ ਤੇ ਢੋਲਕ ਦੀ ਥਾਪ ਸੰਗ ਉਚਾ ਸੁਰ ਪਕੜਦਾ ਤਾਂ ਲੱਗਦਾ ਪੱਬ ਹੁਣੇ ਧਰਤੀ ਤੋਂ ਉਠ ਜਾਣਗੇ ਤੇ ਜਦੋਂ ਰਿਦਮ ਨੂੰ ਤਕਰੀਬਨ ਸਿਫਰ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਾ ਕੇ ਇਕਦਮ ਨੀਵੀਂ ਆਵਾਜ਼ ਕਰਕੇ ਕਿਸੇ ਪੰਕਤੀ ਦਾ ਦੁਹਰਾਉ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਤਾਂ ਲੱਗਦਾ ਕਿ ਰਾਂਝਣ ਮੰਚ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਬੈਠਾ, ਤੁਹਾਡੀ ਬਗਲ ਵਿਚ ਬੈਠਾ ਕੰਨਾਂ ਵਿਚ ਮਿਸ਼ਰੀ ਘੋਲ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਮੰਜਰੀ ਕੱਬਕ ਨਾਚੀ ਹੈ ਪਰ ਅੱਜ ਇਉਂ ਲੱਗਦਾ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਤੋਂ ਬੇਖਬਰ ਹੋ ਕੇ ਮੈਡੀਟੇਸ਼ਨ ਕਰ ਰਹੀ ਹੋਵੇ। ਉਸ ਦੀਆਂ ਨ੍ਰਿਤ ਮੁਦਰਾਵਾਂ ਵਿਚ ਰਵਾਨੀ ਇੰਨੀ ਕਿ ਇਕ ਵਾਰ ਨਜ਼ਰ ਟਿਕ ਗਈ ਤਾਂ ਜਿਧਰ-ਜਿਧਰ ਉਸ ਦੇ ਹੱਥ ਜਾਂਦੇ, ਦਰਸ਼ਕ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਪਿੱਛਾ ਕਰਦੀ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਲਾ ਵਿਚ ਸੁਭਾਵਿਕਤਾ ਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਸਮਝੋ ਉਚ ਦੁਆਰ ਖੁੱਲ੍ਹ ਗਿਆ।

ਵਾਰਸ ਸ਼ਾਹ, ਬਾਬਾ ਬੁੱਲ੍ਹੇ ਸ਼ਾਹ, ਸੁਲਤਾਨ ਬਾਹੂ, ਬਾਬਾ ਫਰੀਦ, ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ... ਕਿੱਸਾ-ਦਰ-ਕਿੱਸਾ ਜੁਗਨੀ ਰਾਹੀਂ ਪੇਸ਼ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਬਲਕਾਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਆਮਦ ਮਾਹੌਲ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵੀ ਖੁਸ਼ਗਵਾਰ ਬਣਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਸਾਫ਼ ਕਿੱਸਾ ਗੋਈ, ਉਰਦੂ ਲਫਜ਼ਾਂ ਦਾ ਪਰਿਪੱਕ ਉਚਾਰਨ, ਢੁਕਵੇਂ ਹਾਵ-ਭਾਵ, ਸੰਵਾਦ ਅਦਾਇਗੀ ਖਿੱਚ ਪਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਬਾਬਾ ਫਰੀਦ ਦਾ ਕਿੱਸਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਬਲਕਾਰ ਸਿੰਘ ਜਦੋਂ ਇਕੋ ਥਾਂ 'ਤੇ ਬੈਠੇ-ਬੈਠੇ ਕੱਵਾਲਾਂ ਦੀ ਗਾਇਕੀ ਨਾਲ ਇਕਸੁਰ ਹੋ ਕੇ ਸਿਰਫ ਉਪਰਲੇ ਧੜ ਦੀਆਂ ਨਾਚ ਮੁਦਰਾਵਾਂ ਰਾਹੀਂ ਰੰਗ ਬੰਨ੍ਹਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਖੁਸ਼ੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮੰਜਰੀ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰ ਦੀ ਟੱਕਰ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਸਾਡਾ ਆਪਣਾ ਪੰਜਾਬੀ 'ਗੱਭਰੂ' ਵੀ ਘੱਟ ਨਹੀਂ।

ਇਹ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਜੁਗਨੀ ਦੇ ਕਿਰਦਾਰ ਦੀਆਂ ਤਹਿਆਂ ਫਰੋਲਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਅਰਥ ਤਲਾਸ਼ਣ ਦਾ ਅਭਿਆਸ! ਜਾਪਿਆ ਕਿ ਜੁਗਨੀ ਜੁਗਨੂੰ ਬਣ ਹਨੇਰੀਆਂ ਨੁੱਕਰਾਂ ਨੂੰ ਰੁਸ਼ਨਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਫੇਰ ਖੁਦ ਹੀ ਕਿਸੇ ਹਨੇਰੇ ਵਿਚ ਗੁੰਮ ਗੁਆਚ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਕਦੇ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੁਗਨੀ ਕਿਸੇ ਫਕੀਰ ਦੀ ਦੁਆ ਦਾ ਨਾਮ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਰਹਿਮਤ ਦਾ ਖਜ਼ਾਨਾ ਹੈ। ਜੁਗਨੀ ਹਾਣ ਪਰਵਾਣ ਲੱਭਦੀ ਕੋਈ ਐਸੀ ਰੂਹ ਹੈ ਜੋ ਕਦੇ ਵੀ ਕਿਤੇ ਵੀ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਇਸ਼ਕ ਦੀ ਅਲਖ ਜਗਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਨਾ ਕਿਸੇ ਸਮਾਜਿਕ ਨੇਮ ਜਾਂ ਵਲਗਣਾਂ ਤੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਹਾਕਮ ਦੀਆਂ ਬੰਦੀਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਖੋਫ ਖਾਂਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਅਲਬੇਲੀ ਰੂਹ ਹੈ। ਜੁਗਨੀ ਸਾਡੇ ਅੰਦਰ ਦੱਬੀਆਂ ਅਧੂਰੀਆਂ ਖਾਹਿਸ਼ਾਂ ਦਾ ਬਿੰਬ ਹੈ, ਸਾਡੇ ਅੰਦਰ ਕੈਦ ਆਜ਼ਾਦ ਹਸਤੀ ਦਾ ਝਉਲਾ ਹੈ। ਜੁਗਨੀ ਸਾਡਾ ਅਕਸ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਸਾਰੀ

ਉਮਰ ਦਬਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਸਮਾਜਿਕ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਮਿਲਣੋਂ ਕਿਤੇ ਖੁੰਝ ਨਾ ਜਾਵੇ।

ਜੁਗਨੀ ਪੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਮੰਜਰੀ ਚਤੁਰਵੇਦੀ, ਰਾਂਝਣ ਅਲੀ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਾਥੀ ਕੱਵਾਲ, ਮੰਚ ਵਿਉਂਤਣ ਵਾਲੀ ਟੀਮ, ਰੌਸ਼ਨੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਤਕਨੀਸ਼ੀਨ, ਕਿੱਸਾ-ਗੋ ਬਲਕਾਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਵਿਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਾਡੇ ਪੋਲੀ ਜਿਹੀ ਚੁੰਢੀ ਵੱਢੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਯਾਦ ਰਹੇ ਕਿ ਜੁਗਨੀ ਅੱਜ ਵੀ ਜ਼ਿੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਆਜ਼ਾਦ ਫਿਜ਼ਾ ਵਿਚ ਸਾਹ ਲੈਣ ਲਈ ਤਰਲਮੱਛੀ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਜੁਗਨੀ ਸਾਡੇ ਦਿਲਾਂ ਦੀਆਂ ਤਾਰਾਂ ਨੂੰ ਤੁਣਕਾ ਦੇ ਕੇ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਜੁਗਨੀ ਕਲਮਾ ਤਾਂ ਹਰ ਕੋਈ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਦਿਲ ਦਾ ਕਲਮਾ ਕੋਈ ਹੋਵੇ! 'ਓ ਜੁਗਨੀ ਪੰਜਾਬ ਦੀ' ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਸਮੁੱਚੀ ਟੀਮ ਬਕੋਲ ਬਾਬਾ ਬੁੱਲ੍ਹੇ ਸ਼ਾਹ ਸਾਨੂੰ ਝੰਜੋੜਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ 'ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਰੂਪੀ ਮਹਿਬੂਬ' ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਰੁੱਸ ਜਾਵੇ, ਆਓ ਉਸ ਨੂੰ ਮਨਾਉਣ ਲਈ ਹੰਝਲਾ ਮਾਰੀਏ:

ਛੇਤੀ ਬਹੁਤੀ ਵੇ ਤਬੀਬਾ ਨਹੀਂ ਤੇ ਮੈਂ ਮਰ ਗਈ ਆਂ ਤੇਰੇ ਇਸ਼ਕ ਨਚਾਇਆ ਕਰ ਬਈਆ ਬਈਆ!

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੇ ਟੈਗੋਰ ਥੀਏਟਰ ਵਿਚ ਜੁਗਨੀ ਬਣੀ ਮੰਜਰੀ ਚਤੁਰਵੇਦੀ ਦਾ ਇਕ ਅੰਦਾਜ਼।

ਬੜਿਆਂ ਬਾਝ ਨਾ ਸੋਹਦੇ ਪਿੱਪਲ ਫੁੱਲਾਂ ਬਾਝ ਫਲਾਹੀਆਂ। ਲੋਕ ਗੀਤ ਬੋਲੀ ਦੀ ਇਹ ਝਲਕ ਸ਼ਾਇਦ ਹੁਣ ਬੀਤੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਗੱਲ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਰੁੱਖਾਂ ਹੇਠ ਬੜਿਆਂ ਉਪਰ ਰਲ ਬੈਠ ਵਕਤ ਗੁਜ਼ਾਰਨ ਦਾ ਰੁਝਾਨ ਦਿਨ-ਬ-ਦਿਨ ਘਟ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚਲਾ ਸਹਿਚਾਰ ਅਤੇ ਮੋਹ ਦੀਆਂ ਤੰਦਾਂ ਘਟਣ ਕਾਰਨ ਲੋਕ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਮਾਂ ਘਰੀਂ ਗੁਜ਼ਾਰਨ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦੇਣ ਲੱਗੇ ਹਨ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਰੁੱਖਾਂ ਹੇਠ ਮਹਿਫਲਾਂ ਸਜਦੀਆਂ ਸਨ, ਉਹ ਵੀ ਦਿਨ-ਬ-ਦਿਨ ਲੋਪ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਸਾਡੇ ਸਮਾਜਿਕ, ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਆਦਿ ਪੱਖਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਰੁੱਖ ਫਲਾਹੀ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਲੱਭਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਦੇ ਆਮ ਹੀ ਮਿਲ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਨਿੱਮ, ਕਿੱਕਰ ਵਾਂਗ

ਡਾ. ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਲੱਖੇਵਾਲੀ
ਫੋਨ: +91-98142-39041

ਪਹਿਲਾਂ ਫਲਾਹੀ ਦੀ ਦਾਤਣ ਕਰਨ ਦਾ ਰੁਝਾਨ ਵੀ ਆਮ ਸੀ। ਜਿਸ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਲੋਕ ਬੋਲੀ ਬਾਖ਼ੂਬੀ ਭਰਦੀ ਹੈ: ਵਿਹੜੇ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਹਰੀਓ ਫਲਾਹੀ ਵੇ ਬੀਬਾ! ਮੋਤ ਘੋੜਾ ਦਾਤਣ ਕਰ ਜਾਣਾ ਜੀ ਦਾਤਣ ਵੀ ਕਰ ਗਿਆ ਗੱਲਾਂ ਵੀ ਕਰ ਗਿਆ ਇਹੋ ਜੇਗੀ, ਨੀ ਸਈਓ ਇਹੋ ਜੇਗੀ ਸਾਨੂੰ ਫਲ ਗਿਆ ਨੀ। ਦਰਅਸਲ, ਤਰੱਕੀ ਦੀ ਪੌੜੀ ਚੜ੍ਹਦਿਆਂ ਅਸੀਂ ਕਾਫੀ ਅੱਗੇ ਲੰਘ ਆਏ ਹਾਂ। ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਮਤਾਂ ਤੇ ਕੁਦਰਤੀ ਮਾਹੌਲ ਤੋਂ ਟੁੱਟ ਬਣਾਵਟੀ ਵਸਤਾਂ ਤੇ ਬਣਾਵਟੀ ਜਿਹੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਹੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਸਮਝਣ ਲੱਗੇ ਹਾਂ। ਕਦੇ ਸਾਡੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਰੁੱਖ-ਬੂਟੇ ਬਹੁਤ ਹੁੰਦੇ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ

ਫੁੱਲਾਂ ਦੀ ਫਲਾਹੀ ਮਾਰੀਆ...

ਸਦਕਾ ਪਸ਼ੂ-ਪੰਛੀ ਸਭ ਆਨੰਦਮਈ ਜੀਵਨ ਜਿਉਂਦੇ ਸਨ। ਹਰੀ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਨੇ ਆਰਥਿਕਤਾ ਨੂੰ ਤਾਂ ਹੁਲਾਰਾ ਦਿੱਤਾ ਪਰ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਮਤਾਂ ਖਾਸ ਕਰ ਰੁੱਖ-ਪੌਦੇ ਸਾਥੋਂ ਖੋਹ ਲਏ। ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਪੁਰਾਤਨ ਬੋਲੀਆਂ-ਗੀਤਾਂ ਜਾਂ ਸਿੱਠਣੀਆਂ ਆਦਿ 'ਤੇ ਝਾਤੀ ਮਾਰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਅਨੇਕਾਂ ਵੰਨਗੀਆਂ ਵੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲਦੀਆਂ ਹਨ:

ਲਾੜਿਆ ਵੇ ਤੇਰੀ ਭੈਣ ਬੜੀ ਕੁਪੱਤੀ ਵੇ ਉਹ ਖਾਵੇ ਬਾਜ਼ਰਾ ਤੇ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਮੱਕੀ ਵੇ ਉਹ ਚੜ੍ਹਦੀ ਫਲਾਹੀ ਤੇ ਢੱਕੀ ਵੇ ਉਹ ਬੈਤਲ ਨਾ ਰਹਿੰਦੀ ਡੱਕੀ ਉਹਨੂੰ ਰੋਕ ਲਾੜਿਆ ਨੱਕ ਤੇ ਨਾ ਬਹਿਣ ਦੇਵੇ ਵੇ ਉਹ ਮੱਖੀ।

ਜਦੋਂ ਫਲਾਹੀ ਦੇ ਰੁੱਖ ਦੀ ਗੱਲ ਚੱਲਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਧਾਰਮਿਕ ਪੱਖ ਉਜਾਗਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕਹਿਣ ਦਾ ਭਾਵ ਖਾਸ ਕਰ ਸਿੱਖ ਧਰਮ 'ਚ ਫਲਾਹੀ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਖਾਸ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਲੁਧਿਆਣਾ ਤੋਂ ਮਾਲੇਰਕੋਟਲਾ ਜਾਂਦਿਆਂ ਕੈਂਡ ਪਿੰਡ ਨੇੜਲੀ ਨਹਿਰ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕ ਦੁਲੇਅ ਪਿੰਡ ਵਿਖੇ ਦਸਵੀਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਫਲਾਹੀ ਸਾਹਿਬ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਆਲਮਗੀਰ ਤੋਂ ਘੋੜੇ 'ਤੇ ਸਵਾਰ ਹੋ ਕੇ ਇਸ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਪੁੱਜੇ ਸਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣਾ ਘੋੜਾ ਫਲਾਹੀ ਦੇ ਰੁੱਖ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਸੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਬਠਿੰਡਾ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦ ਲੱਖੀ ਜੰਗਲ ਵਿਚਲੇ

ਗੁਰੂ ਘਰ ਨੇੜੇ ਫਲਾਹੀ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਪੁਰਾਤਨ ਰੁੱਖ ਮੌਜੂਦ ਹੈ। ਕਾਦੀਆਂ ਰੋੜ ਉਪਰ ਪਹਿਲੀ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਆਪਣੇ ਵਿਆਹ ਉਪਰੰਤ ਆਏ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾਤਣ ਗੱਡੀ ਸੀ ਜੋ ਅੱਜ

ਵਿਸ਼ਾਲ ਰੁੱਖ ਦਾ ਰੂਪ ਲੈ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਫਲਾਹੀ ਰੁੱਖ ਦੇ ਮੂਲ ਸਥਾਨ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ, ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਸੂਬੇ ਮੁੱਖ ਰੂਪ ਵਿਚ ਮੰਨੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਰੁੱਖ ਦਾ ਵਿਗਿਆਨਕ ਨਾਮ 'ਅਕੋਸ਼ੀਆ ਮੈਡੈਸਟਾ' ਹੈ ਜੋ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕੰਢੀ ਖੇਤਰ, ਪਹਾੜੀ ਖੇਤਰ ਅਤੇ ਖ਼ਾਸ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਦਰਮਿਆਨੇ ਕੱਦ

ਦਾ ਇਹ ਪੱਤਝੜੀ ਰੁੱਖ ਜਨਵਰੀ ਮਹੀਨੇ ਪੱਤਹੀਣ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮਾਰਚ ਦੇ ਅਖੀਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਅਪਰੈਲ ਮਈ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਤਕ ਛੋਟੇ-ਛੋਟੇ ਸਫੈਦ ਕਰੀਮ ਜਿਹੇ ਫੁੱਲ ਨਜ਼ਰੀ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਜੋ ਸਮਾਂ ਪਾ ਕੇ ਚਮਟੀਆਂ ਜਿਹੀਆਂ ਫਲੀਆਂ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਫਲੀਆਂ ਕਈ ਮਹੀਨੇ ਰੁੱਖ ਉਪਰ

ਲਟਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਫੁੱਲਾਂ 'ਚੋਂ ਹਲਕੀ ਮਹਿਕ ਵੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਰੁੱਖ ਦਾ ਸੱਕ ਖੁਰਦਰਾ ਅਤੇ ਵਿੰਗ-ਤੜਿੰਗੇ ਕਟਾਵਾਂ ਵਾਲਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਰੁੱਖ ਦੀਆਂ ਟਾਹਣੀਆਂ ਉਪਰ ਗੁਲਾਬ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜੋੜਿਆਂ ਵਿਚ ਕੰਡੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੰਡਿਆਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਕਰਕੇ ਪੁਰਾਤਨ ਵੇਲਿਆਂ ਵਿਚ ਫਲਾਹੀ ਤੋਂ ਵਾੜ ਦਾ ਕੰਮ ਵੀ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਪੁਰਾਣੇ ਵੇਲਿਆਂ ਵਿਚ ਫੁਲਾਹੀ ਨੂੰ ਬਾਲਣ

ਲਈ ਜਾਂ ਫਿਰ ਬੱਕਰੀਆਂ, ਉਠ ਅਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੇ ਚਾਰੇ ਲਈ ਖੂਬ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਫਲਾਹੀ ਦੀ ਲੋਕਤ ਸਖਤ ਜਾਨ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਨੂੰ ਜਾਣਦਿਆਂ ਲੋਕ ਖੇਤੀ ਸੰਦ, ਘੁਲਾੜੀ, ਖੂਹ ਆਦਿ ਵਿਚ ਵਰਤਦੇ ਸਨ। ਫਲਾਹੀ ਦੇ ਤਣੇ ਵਿਚੋਂ ਗੂੰਦ ਨਿਕਲਦੀ ਹੈ ਤੇ ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਫਲਾਹੀ ਨੂੰ ਅਕਸਰ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਹੋਰ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿਚ 'ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰੀ ਗਮ' ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਜਾਣਦੇ ਹਨ। ਗੂੰਦ ਬਹੁਤ ਹੀ ਗੁਣਕਾਰੀ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪੁਰਾਣੇ ਵੇਲਿਆਂ ਵਿਚ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਜਣੇਪੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਫਲਾਹੀ ਦੀ ਗੂੰਦ, ਕਣਕ, ਬਾਦਾਮ ਅਤੇ ਮੱਖਣ ਦਾ ਮਿਸ਼ਰਨ ਬਣਾ ਕੇ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਸਰੀਰਕ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਤੋਂ ਬਚਾਅ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ, ਦੂਸਰਾ ਪਿੱਠ ਦੇ ਹੇਠਲੇ ਪਾਸੇ ਤੋਂ ਨਿਕਲਣ ਵਾਲੀ ਪੀੜ ਦੇ ਇਲਾਜ ਲਈ ਵੀ ਖਾਸ ਨੁਸਖੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਫਲਾਹੀ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਭਾਗਾਂ ਤੋਂ ਅਧਰੰਗ, ਦਸਤ ਰੋਗ, ਅੰਤੜੀ ਰੋਗ, ਕੋਹੜ, ਖੰਘ ਆਦਿ ਅਨੇਕਾਂ ਰੋਗਾਂ ਦੇ ਇਲਾਜ ਲਈ ਨੁਸਖੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਦੰਦਾਂ ਦੇ ਰੋਗਾਂ ਤੋਂ ਫੁਟਕਾਰਾ ਪਾਉਣ ਲਈ ਫਲਾਹੀ ਦੀ ਦਾਤਣ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਕਈ ਸੱਜਣ ਫਲਾਹੀ ਦੇ ਫੁੱਲਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸ਼ਹਿਦ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖਾਣਾ ਪਸੰਦ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਫਲਾਹੀ ਦੇ ਰੁੱਖ ਨਰਸਰੀਆਂ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਮਿਲਦੇ ਹਨ ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਬੀਜਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਤਰ ਕਰਕੇ ਖੁਦ ਬੂਟੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਤਾਜ਼ੇ ਬੀਜਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਤੇ ਪੁਰਾਣੇ ਬੀਜਾਂ ਨੂੰ ਤਕਰੀਬਨ 24 ਘੰਟੇ ਭਿਉਂ ਕੀ ਬੀਜਣਾ ਲਾਭਕਾਰੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਕ ਟੱਪੇ ਦਾ ਰੰਗ ਦੇਖੋ: ਫੁੱਲਾਂ ਦੀ ਫਲਾਹੀ ਮਾਰੀਆ ਇਕ ਤੋਰੀ ਜਿੰਦ ਬਦਲੇ ਜਿੰਦ ਕੰਡਿਆਂ 'ਤੇ ਪਾਈ ਮਾਰੀਆ।

XPressCargo

Tel.: 317-426-5410

Ext 311 or 340

Cell : 317-701-4230

Fax : 317-308-6424

Pay Every Week

Single upto 42 Cent + Team Upto 50 Cent

100%
OWNER OPERATOR
COMPANY

**IN TO MI BACK TO IN OR IN TO OH TO LOUISVILLE
KY/BOWLING KY BACK TO IN (EVERYDAY HOME)**

**ਸਾਰਾ ਸਾਲ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਪੱਕੇ ਰੀਫਰ ਅਤੇ ਡਰਾਈ ਵੈਨ ਦੇ ਲੋਡ
ਹਨ ਅਤੇ ਲੋਡ Same Location ਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ।**

- ਫਿਊਲ ਐਡਵਾਂਸ ਤੇ ਕੋਈ ਵਾਧੂ ਚਾਰਜ ਨਹੀਂ
- ਸਾਰੇ ਲੰਪਰ ਫੀਸ ਕੰਪਨੀ ਪੇ ਕਰੇਗੀ ।
- ਟਰੱਕ ਦੀ ਲਾਇਸੈਂਸ ਪਲੇਟ
- ਟਰੱਕ ਫਿਜ਼ੀਕਲ ਡੈਮੋਜ ਇੰਸੂਰੈਂਸ
- ਟਰੱਕ ਅਤੇ ਟਰੇਲਰ ਰੈਂਟਲ ਜਾਂ ਲੀਜ਼ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹੋ
- ਟਾਇਰਾਂ ਅਤੇ Oil Change ਤੇ ਸਪੈਸ਼ਲ ਡਿਸਕਾਉਂਟ

ਅਸੀਂ ਵੇਅਰ ਹਾਊਸ ਅਤੇ ਲੋਡ ਸਟੈਗ ਕਰਦੇ ਹਾਂ

CA >> IN, OH, KY, PA, MD, VA

IN >> KS, TN, WI, MI, KY, IL, GA

ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਸਾਰੀਆਂ ਲੋਕੇਸ਼ਨਾਂ ਤੋਂ ਵਾਪਸੀ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਤੱਕ ਪੱਕੇ ਲੋਡ ਹਨ

ਅਸੀਂ 2016 ਅਤੇ 2017 ਦੇ USED ਟਰੱਕ ਵੀ ਸੇਲ ਕਰਦੇ ਹਾਂ

Hiring Owner Operators and Drivers

ਸਾਡੇ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਕਮਰਸ਼ੀਲ ਲਾਇਸੈਂਸ ਲਈ ਕਾਲ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ ।

2330 Enterprise Park Dr., Indianapolis, IN 46218

Online Application @ www.xpresscargoinc.com

**ਸਿੰਗਲ ਅਤੇ ਟੀਮ ਡਰਾਈਵਰਾਂ ਦੀ ਲੋਡ ਹੈ
ਵੀਕਲੀ ਹੋਮ**

ਵੇਅਰ ਹਾਊਸ ਅਤੇ 24/7 ਘੰਟੇ ਰਿਪੋਅਰ ਸ਼ਾਪ ਖੁੱਲੀ ਹੈ

ਨਵ-ਕਲਾਸਕੀ ਕਲਾ ਅੰਦੋਲਨ ਅਤੇ ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਇਨਕਲਾਬ

ਸੰਸਾਰ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਮਸ਼ਹੂਰ ਚਿੱਤਰ 'ਸੁਕਰਾਤ ਦੀ ਮੌਤ' (ਖੱਬੇ) ਅਤੇ 'ਮਰਾਤ ਦੀ ਮੌਤ'।

ਨਵ-ਕਲਾਸਕੀ (Neo-classicism) 1750-1850 ਵਿਚੋਂ ਇਸ ਦੇ ਨਾਮ ਤੋਂ ਹੀ ਝਲਕਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਕਲਾ ਅੰਦੋਲਨ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਪੁਰਾਤਨ ਯੂਨਾਨੀ ਕਲਾਸਕੀ ਸੁਹਜ ਨੂੰ ਕਲਾ ਵਿਚ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਵੱਲ ਮੁੜਿਆ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਏਥਨਜ਼ ਅਤੇ ਨੇਪਲਜ਼ ਦੀਆਂ ਪੁਰਾਤਨ ਸਭਿਅਤਾਵਾਂ ਦੇ ਖੰਡਰਾਂ ਦੀ ਖੋਜ ਹੋਈ ਅਤੇ ਪੁਰਾਤਨ ਅਵਸ਼ੇਸ਼ਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਜਨੂਨ ਜਿਹਾ ਜਾਗ ਉਠਿਆ ਸੀ। ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਕਲਾ ਵਿਚ ਮੁੜ ਤੋਂ ਮਹਾਨ ਕਲਾਸਕੀ ਆਦਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਪੁਰਾਤਨ ਚੀਜ਼ਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਜਨੂਨ ਦਾ ਇਜ਼ਹਾਰ ਕੀਤਾ। ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਨੇ

ਰਣਦੀਪ ਮੱਦੇਕੇ
ਫੋਨ: +91-98146-93368

ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਕਲਾ ਦੇ ਮਹਾਨ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਫਿਰ ਤੋਂ ਸਿਰਜਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਕਲਾ ਦੇ ਕਲਾਸਕੀ ਸਿਧਾਂਤਾਂ- ਇਕਸੁਰਤਾ, ਸਰਲਤਾ ਅਤੇ ਅਨੁਪਾਤ ਦੇ ਕਲਾਸਕੀ ਆਦਰਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਲਈ।

ਨਵ-ਕਲਾਸਕੀ ਲਹਿਰ ਦੇ ਕਲਾਕਾਰ ਸੁਹਜ ਕਲਾ ਦੇ ਕਲਾਸਕੀ ਤੱਤਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਏ; ਖਾਸਕਰ ਆਦਰਸ਼ਵਾਦ ਇਸ ਦਾ ਕੇਂਦਰੀ ਨੁਕਤਾ ਸੀ। ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸਿਰਜਣਾ ਵਿਚ ਆਧੁਨਿਕ, ਇਤਿਹਾਸਕ ਰੂਪ ਨਾਲ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਚਿਤਰਨ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਇਤਾਲਵੀ ਮੂਰਤੀਕਾਰ ਅੰਤੋਨੀਓ ਕੋਨੋਵਾ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੀਆਂ ਸੰਗਮਰਮਰੀ ਮੂਰਤੀਆਂ ਵਿਚ ਕਲਾਸਕੀ ਤੱਤ ਦਾ ਆਕਰਸ਼ਨ ਲਿਆਂਦਾ।

ਨਵ-ਕਲਾਸਕੀ ਅੰਦੋਲਨ ਨੇ ਸਿਰਫ ਦਰਸ਼ਨੀ ਕਲਾਵਾਂ (visual arts) ਨੂੰ ਹੀ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸਗੋਂ ਸਿਰਜਣਾ ਦੇ ਸਾਰੇ ਖੇਤਰਾਂ ਜਿਵੇਂ ਦਰਸ਼ਨ, ਸਹਿਤ, ਸੰਗੀਤ, ਕੋਮਲ ਕਲਾਵਾਂ, ਇਮਾਰਤਸਾਜ਼ੀ ਆਦਿ ਸਭ ਸਿਰਜਣਾਤਮਿਕ ਅਤੇ ਸਿਧਾਂਤਕ ਵਿਧਾਵਾਂ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਛਾਪ ਛੱਡੀ। ਇਹ ਉਹ ਸਮਾਂ ਸੀ ਜਦ ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਸਿਆਸੀ ਵਿਵਸਥਾ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਬਦਲਾਓ ਦੇ ਦੌਰ ਵਿਚੋਂ ਗੁਜ਼ਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਇਸ ਕਲਾ ਅੰਦੋਲਨ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਦੇ ਸਮੇਂ ਹੀ ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਇਨਕਲਾਬ ਦਾ ਬਾਨੂ ਬੱਝਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਦੀ ਝਲਕ ਇਸ ਨਵ-ਕਲਾਸਕੀ ਕਲਾ ਵਿਚ ਸਾਫ ਦਿਸਦੀ ਹੈ।

18ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ 7ਵੇਂ-8ਵੇਂ ਦਹਾਕੇ ਵਿਚ ਕਈ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਸਮਕਾਲੀਨ ਰਾਜ ਪ੍ਰਬੰਧ ਖਿਲਾਫ ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਜਨਤਾ ਅੰਦਰ ਵਿਦਰੋਹੀ ਭਾਵਨਾ ਪ੍ਰਚੱਡ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ 1789 ਵਿਚ ਰਾਜੇ ਲੂਈਸ 16ਵੇਂ ਨੂੰ ਆਮ ਸਭਾ ਸੱਦਣੀ ਪਈ ਸੀ ਜੋ ਪਹਿਲੇ ਕਾਫੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਸੱਦੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਵਿਚ ਜਾਗੀਰਦਾਰ ਵਰਗ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਇਥੇ ਜਨਤਾ ਦੇ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ

ਭਖਵੀਂ ਬਹਿਸ ਹੋਈ ਕਿਉਂਕਿ ਰਾਜੇ ਦੀਆਂ ਆਪਹੁਦਾਰੀਆਂ ਕਰਕੇ ਆਮ ਜਨਤਾ ਦਾ ਜੀਣਾ ਔਖਾ ਹੋਇਆ ਪਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਜਨਤਾ ਰਾਜ ਸੱਤਾ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਦੇ ਰੌਅ ਵਿਚ ਸੀ। ਇਸ ਆਮ ਸਭਾ ਦੇ ਕੁਝ ਹਫਤਿਆਂ ਬਾਅਦ ਆਮ ਜਨਤਾ ਦੇ ਵੱਡੇ ਹਜ਼ੂਮ ਨੇ ਬਾਸਤਿਲ ਜੇਲ੍ਹ ਨੂੰ ਘੇਰਾ ਪਾ ਲਿਆ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ ਰਿਹਾਅ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿਉਂਕਿ ਜਨਤਾ ਇਸ ਜੇਲ੍ਹ ਨੂੰ ਜਨਤਾ ਦੇ ਦਮਨ ਦਾ ਖੁੰਘਾਰ ਚਿੰਨ੍ਹ ਮੰਨਦੀ ਸੀ। ਅਗਲੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਔਰਤਾਂ ਦਾ ਜਥਾ ਬਾਰਸੇ ਵਿਚਲੇ ਰਾਜ ਦਰਬਾਰ ਨੂੰ ਘੇਰਨ ਨਿਕਲ ਪਿਆ ਅਤੇ ਰਾਜੇ ਨੂੰ ਮਹਿਲ ਛੱਡ ਕੇ ਪੈਰਿਸ ਭੱਜਣਾ ਪਿਆ।

ਇਸ ਦੇ ਫਲਸਰੂਪ ਆਮ ਸਭਾ ਨੂੰ ਕੁਝ ਲੋਕ ਪੱਖੀ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹੋਣਾ ਪਿਆ ਜਿਸ ਵਿਚ ਮਾਨਵ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ, ਗਿਰਜੇ ਦੇ ਰਸੂਖ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ, ਜਾਗੀਰਦਾਰੀ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਅਤੇ ਗੁਲਾਮਦਾਰੀ ਪ੍ਰਥਾ ਦੇ ਅੰਤ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰਨਾ ਪਿਆ। ਇਨਕਲਾਬੀ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚ ਆਪਸੀ ਮਤਭੇਦ ਵੀ ਉਜਾਗਰ ਹੋਏ ਕਿਉਂਕਿ ਇਨਕਲਾਬੀਆਂ ਦਾ ਇਕ ਹਿੱਸਾ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਨੂੰ ਸਹਿਜ ਭਾਵ ਨਾਲ ਸਿਰੇ ਚੜ੍ਹਨ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਸੀ ਪਰ ਤਿੱਖੀ ਕ੍ਰਾਂਤੀਕਾਰੀ ਧਿਰ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਹੀ ਬਗਾਵਤ ਦੀ ਵਾਗਡੋਰ ਰਹੀ; ਅੰਤ 1789 ਵਿਚ ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਇਨਕਲਾਬ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਲੂਈਸ 16ਵੇਂ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਰਾਣੀ ਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਇਸ ਘਟਨਾਕ੍ਰਮ ਤੋਂ ਸਤੇ ਯੂਰਪੀ ਰਾਜਿਆਂ ਨੂੰ ਹੱਥਾਂ ਪੈਰਾਂ ਦੀ ਪੈ ਗਈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੰਯੁਕਤ ਸੈਨਾ ਬਣਾ ਕੇ ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਕ੍ਰਾਂਤੀਕਾਰੀਆਂ ਵਿਰੁਧ ਜਹਾਦ ਛੇੜ ਦਿੱਤਾ। ਫਿਰ ਕ੍ਰਾਂਤੀਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣੀ ਸੈਨਾ ਬਣਾਈ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਇਸ ਦੀ

ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਇਨਕਲਾਬ ਦੌਰਾਨ ਕ੍ਰਾਂਤੀਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਚੜ੍ਹਤ ਬਿਆਨ ਕਰਦਾ ਇਕ ਚਿੱਤਰ।

ਅਗਵਾਈ ਬੋਨਾਪਾਰਟ ਨਪੋਲੀਅਨ ਨੇ ਸੰਭਾਲ ਲਈ ਅਤੇ ਤਾਕਤ ਹੇਠ ਲਗਦਿਆਂ ਹੀ ਨਪੋਲੀਅਨ ਨੇ ਇਟਲੀ, ਆਸਟਰੀਆ, ਰੂਸ ਆਦਿ ਦੇਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਾਈ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਨਪੋਲੀਅਨ ਖੁਦ ਸੱਤਾ 'ਤੇ ਕਾਬਜ਼ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਰਾਜਾ ਐਲਾਨ ਦਿਤਾ। ਇਉਂ ਫਰਾਂਸ ਵਿਚ ਫਿਰ ਤੋਂ ਰਾਜਤੰਤਰ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਹੋ ਗਈ।

ਨਵ-ਕਲਾਸਕੀ ਕਲਾ ਲਹਿਰ ਦੇ ਕੁੱਲ 559 ਦੇ ਕਰੀਬ ਕਲਾਕਾਰ ਹੋਏ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਬਹੁ-ਚਰਚਿਤ ਡੇਵਿਡ ਯਕ ਲੂਈਸ, ਆਰਨੋਲਡ ਬੁਕਲਿਨ, ਵਿਲੀਅਮ ਅਡੋਲਫ, ਜਾਂ ਬੈਪਤਿਸਤੇ, ਜਾਂ ਲਿਓਨ, ਜਾਂ ਅਗਸਤੇ, ਏਂਜਲਿਕਾ ਕੋਫਮੈਨ, ਲਾਰਡ ਫ੍ਰੈਡਰਿਕ ਹਨ ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਭਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਯਕ ਲੂਈਸ ਡੇਵਿਡ ਦਾ ਨਾਮਣਾ ਬਹੁਤ ਸੀ। ਉਹ ਖੁਦ ਕਲਾਕਾਰ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਇਨਕਲਾਬ ਦੀ ਆਮ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਵੀ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਕਲਾਸਕੀ ਵਿਸ਼ਿਆਂ 'ਤੇ ਸੁਕਰਾਤ ਦੀ ਮੌਤ (The death of Socrates), ਅੰਦਰੋਮਾਚੇ ਦਾ ਹੈਕਟਰ ਦੀ ਦੇਹ ਉਪਰ ਵਿਰਲਾਪ (Andromache Mourning Over the Body of Hector), ਹੋਰਾਤੀ ਦੀ ਕਸਮ (Oath of the Horatii) ਅਤੇ ਸਮਕਾਲੀ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਮਰਾਤ ਦੀ ਮੌਤ (The death of Marat), ਬੋਨਾਪਾਰਟ ਐਲਪਸ ਦਰਿਆ ਪਾਰ ਕਰਦਿਆਂ (Bonaparte crossing the Alpas) ਅਤੇ ਹੋਰ ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਇਨਕਲਾਬੀਆਂ ਤੇ ਨਪੋਲੀਅਨ ਦੀਆਂ ਜੰਗੀ ਮੁਹਿੰਮਾਂ ਦੇ ਚਿੱਤਰ ਬਣਾਏ।

ਇਸੇ ਸਮੇਂ ਹੀ ਮਨੁੱਖੀ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਮਹਾਨ ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਮੋਜ਼ਾਰਟ ਅਤੇ ਬੀਥੋਵਿਨ ਹੋਏ ਜੋ ਆਪਣੀ ਵਿਦਰੋਹੀ ਸੰਗੀਤ ਸਿਰਜਣਾ ਕਰਕੇ ਜਾਣੇ ਜਾਣਦੇ ਹਨ। ਮੋਜ਼ਾਰਟ ਦੀ ਮੌਤ ਭਾਵੇਂ ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਦੇ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਹੋ ਗਈ ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਕ੍ਰਾਂਤੀਕਾਰੀ ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਵਜੋਂ ਹੀ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੋਜ਼ਾਰਟ ਦਾ ਆਖਰੀ ਅਧੂਰਾ ਉਪੇਰਾ 'ਜਾਈਦੇ' ਇਸੇ ਉਥਲ-ਪੁਥਲ ਨੂੰ ਸਮਰਪਤ ਸੀ। ਇਵੇਂ ਹੀ ਬੀਥੋਵਿਨ ਵੀ ਨਪੋਲੀਅਨ ਤੋਂ ਕਾਫੀ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਵਿਚ ਬੋਨਾਪਾਰਟ ਨੂੰ ਸਮਰਪਤ ਸਿੰਫਨੀ (Sinfonia intitolata Bonaparte) ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਕੀਤੀ ਪਰ ਜਲਦੀ ਹੀ ਜਦ 1804 ਵਿਚ ਨਪੋਲੀਅਨ ਖੁਦ ਹਾਕਮ ਬਣ ਬੈਠਾ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਹਕੂਕ ਦਾ ਘਾਣ ਕਰਨ ਲੱਗਾ ਤਾਂ ਬੀਥੋਵਿਨ ਨੇ ਰੋਹ ਭਰੇ ਮਨ ਨਾਲ ਕਿਹਾ- 'ਹੁਣ ਉਹ ਆਮ ਇਨਸਾਨ ਤੋਂ ਵਧ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੈ'। ਨਾਲ ਹੀ ਉਸ ਨੇ ਸਿੰਫਨੀ ਦਾ ਸਮਰਪਣ ਵਾਪਿਸ ਲੈ ਲਿਆ।

ਇਹ ਸਭ ਘਟਨਾਕ੍ਰਮ ਕਲਾਕਾਰ ਦੇ ਮਨੁੱਖੀ ਸਰੋਕਾਰਾਂ ਦੀ ਸਾਹਦੀ ਭਰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਅੱਜ ਸਾਡੇ ਸਮਿਆਂ ਵਿਚ ਸਿਰਜਣਾ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਕਲਾਕਾਰ ਦੀ ਕਮੀ ਹੈ ਜੋ 'ਰਾਣੀ ਨੂੰ ਅੱਗ ਢਕਣ' ਦੀ ਨਸੀਹਤ ਦੇਣ ਅਤੇ ਜੋ ਹਾਕਮ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਗੁਣਗਾਨ ਨੂੰ ਉਹਦੀਆਂ ਆਪਹੁਦਾਰੀਆਂ ਕਰਕੇ ਵਾਪਿਸ ਲੈਣ ਦੇ ਸੁਚੇਤ ਫੈਸਲੇ ਕਰਨ।

ਆਖ ਤਸਵੀਰਾਂ ਬੋਲਦੀਆਂ

ਕਾਲਮ 'ਆਖ ਤਸਵੀਰਾਂ ਬੋਲਦੀਆਂ' ਨੇ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਅੰਦਰ ਬੈਠੇ ਸ਼ਾਇਰ ਨੂੰ ਖੂਬ ਹਲੂਣਿਆ ਹੈ। ਤਸਵੀਰ ਦੇਖ ਕੇ ਤੁਹਾਡੇ ਮਨ ਵਿਚ ਜੋ ਵਲਵਲੇ ਉਠਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਕਵਿਤਾ ਦੀਆਂ ਦੋ ਤੋਂ ਚਾਰ ਸਤਰਾਂ 'ਚ ਸਾਨੂੰ ਤਸਵੀਰ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭੇਜੋ। ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਲਈ, ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ ਫੋਟੋ ਨਾਲ ਕਾਵਿ ਟੋਟਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਵਾਰ **ਕੈਪਸ਼ਨ ਭੇਜਣ ਲਈ ਆਖਰੀ ਤਾਰੀਖ 4 ਜਨਵਰੀ 2020** ਹੈ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਕੈਪਸ਼ਨ ਮੁਕਾਬਲਾ-410

ਵਿਚ ਰਜਾਈਆਂ ਬੈਠੇ ਲੋਕੀਂ, ਠੰਢ ਵਿਚ ਠੁਰ ਠੁਰ ਕਰਦਾ ਏ। ਅੰਨ-ਦਾਤਾ ਜੋ ਦੇਸ਼ ਦਾ, ਉਹ ਆਪਣਾ ਢਿੱਡ ਇਉਂ ਭਰਦਾ ਏ।

ਕੈਪਸ਼ਨ ਮੁਕਾਬਲਾ-408

ਰੁੱਤ ਸਿਆਲਾਂ ਦੀ ਆਈ ਯਾਰੋ ਕੱਬਣੀ ਛੇੜੀ ਜਾਵੇ।

ਮਿਲ ਜਾਵੇ ਜੇ ਮਘਦੀ ਭੱਠੀ ਗਨੀਮਤ ਹੀ ਹੋ ਜਾਵੇ।

-ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪੰਧੋਰ
ਪਿੰਡ ਕਲਾਹੜ (ਲੁਧਿਆਣਾ)
ਫੋਨ: 91-91-98783-37222

ਠੰਡੀ ਰੁੱਤ ਹੈ ਸਿਆਲ ਦੀ ਆਈ। ਪੌਹ ਨੇ ਆ ਕੇ ਹੁਣ ਬੱਸ ਕਰਾਈ।

ਮੋਟਰ ਸਾਇਕਲ 'ਤੇ ਵੱਜਣ ਦੰਦ। ਤੰਦੂਰ 'ਤੇ ਹੱਥ ਸੇਕ ਨਠਾਈ ਠੰਡ।

-ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ ਨੂਰਪੁਰੀ

ਪੌਹ, ਮਘ ਹੋਏ, ਪਾਲਾ ਭਰ ਜਵਾਨ, ਸੁੰਨ ਹੱਥ-ਪੈਰ, ਵੱਜਣ ਦੰਦੇਤਿੱਕੇ। ਭੱਜਦੇ, ਨੱਠਦਿਆਂ ਦੇ ਲਵੇ ਨਾ ਲੱਗੇ, ਬੈਠੇ ਬੁੱਢਿਆਂ ਨੂੰ ਲੈਂਦਾ ਅਤਿੱਕੇ। ਧੂਣੀ, ਅੱਗ ਦਾ ਸੇਕ ਭਜਾਵੇ, ਬਚਦਾ ਜੇ ਗੁੜ, ਤਿਲ, ਮੂੰਗਫਲੀ ਖਾਵੇ।

-ਦਵਿੰਦਰ ਕੌਰ

ਪੌਹ ਨਾ ਪਾਲਾ, ਮਘ ਨਾ ਪਾਲਾ ਪਾਲਾ ਠੰਡੀ 'ਵਾ ਦਾ।

ਅਮੀਰ ਕੀ ਜਾਣੇ ਪਾਲਾ ਪਾਲਾ ਗਰੀਬ ਦਾ ਸਾਲਾ

ਮਿਲ ਗਿਆ ਵਿਰਸੇ 'ਚ ਪਾਲਾ ਖੁਦ ਵੀ ਠੁਰ ਠੁਰ ਕਰਦੇ

ਨਵ ਜੰਮਿਆਂ ਦੇ ਪੱਲੇ ਵੀ ਪਾਲਾ। ਕਿਵੇਂ ਖਹਿੜਾ ਛੁਡਾਈਏ

ਨਹੀਂ ਹੀਲਾ ਗਲਾਂ ਲਾਹੁਣ ਦਾ। 'ਹਾਏ ਓਏ ਪਾਲਾ!

ਮਰ ਗਏ, ਲੁੱਟੇ ਗਏ ਓਏ ਪਾਲਾ!' ਜਿਸ ਨੂੰ ਦੇਖੋ ਇਹੀ ਸ਼ਬਦ ਉਚਾਰੋ।

-ਦਰਸ਼ਨਪਾਲ ਦੋਸਾਂਝ

ਠੰਡ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਕਰੋ ਬਿਮਾਰ ਜੀ ਸਾਰਾ ਸਿਆਲ ਹੀ ਰਹਿਣਾ ਹੁਜ਼ਿਆਰ ਜੀ।

ਸਕੂਟਰੀ ਰੋਕ ਹੱਥ ਸੇਕਦਾ ਹੈ ਠੰਡ ਦਾ ਹੀ ਭੰਨਿਆ ਸਰਦਾਰ ਜੀ।

-ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਹੀਆ
ਫੋਨ: 510-314-2859

ਪੌਹ-ਮਘ ਦਾ ਪਾਲਾ ਲੱਗਦਾ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਦਾ ਸਾਲਾ!

ਬੱਚਿਆਂ, ਬੁੱਢਿਆਂ, ਕਮਜ਼ੋਰਾਂ ਨੂੰ ਛੇੜੇ ਕੰਬਣੀ ਰਾਖਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਾਹਿਗੁਰੂ, ਅੱਲ੍ਹਾ ਤਾਲਾ।

ਅਮੀਰ ਤਾਂ ਬਚਾਓ ਦਾ ਕਰ ਲਵੇ ਹੀਲਾ ਗਰੀਬ ਤਾਂ ਵੱਜਦਾ ਧੂਣੀ ਆਲਾ।

ਬਜ਼ੁਰਗ ਨੂੰ ਖਾਲੀ ਤੰਦੂਰ ਲੱਭਿਆ ਠਰੇ ਹੱਥਾਂ ਨੂੰ ਕਰ ਰਿਹੈ ਸੁਖਾਲਾ।

-ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਤੂਰ
ਪਿੰਡ ਕੁਲਬੁਰਫਾ, ਪਟਿਆਲਾ।
ਫੋਨ: 91-98784-69639

ਹਰ ਦਿਨ-ਵਰਕੇ 'ਤੇ ਕੁਝ ਤਾਂ ਲਿਖੀਏ

ਜੀਵਨ, ਸਾਲਾਂ, ਮਹੀਨਿਆਂ, ਦਿਨਾਂ, ਘੰਟਿਆਂ, ਮਿੰਟਾਂ, ਸੈਕੰਡਾਂ ਅਤੇ ਪਲਾਂ ਦਾ ਨਾਮ। ਇਸ ਦੇ ਹਰੇਕ ਪਲ ਵਿਚ ਕੁਝ ਨਾ ਕੁਝ ਅਜਿਹਾ ਵਾਪਰਦਾ, ਜੋ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਨੁਹਾਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦਾ। ਬੀਤਦਾ ਜੀਵਨ, ਰੋਜ਼ ਵਾਂਗ ਕਿਰ ਰਿਹਾ ਸਮਾਂ ਅਤੇ ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਖਾਲੀ ਮੁੱਠੀ ਵਿਚ ਰਹਿ ਜਾਂਦੇ ਕੁਝ ਕੁ ਤਾਰਿਆਂ ਵਰਗੇ ਕਣ, ਜੋ ਸਦੀਵੀ

ਨਵੇਂ ਵਰ੍ਹੇ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼

ਹਾਸਲ ਬਣਦੇ।

ਜੀਵਨ ਦੇ ਹਰ ਪਹਿਰ ਦੇ ਵਰਕੇ ਕੋਰੇ। ਮਨੁੱਖ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਜਾਂ ਕਦੇ ਕਦਾਈਂ ਇਸ 'ਤੇ ਕੁਝ ਇਬਾਰਤ ਉਕਰਦਾ। ਇਬਾਰਤ, ਜੋ ਉਸ ਦੇ ਮਨ ਦਾ ਦਰਪਣ, ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਅ, ਸੋਚ ਦਾ ਸਮੁੰਦਰੀ ਵਹਾ ਅਤੇ ਹਿਰਦੇ ਦੀਆਂ ਤਿੰਤਰਖੰਭੀਆਂ ਵਿਚਲੀ ਧੁੱਪ-ਛਾਂ ਦਾ ਝਲਕਾਰਾ।

ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਕੁਝ ਵਰਕੇ ਖਾਲੀ ਵੀ ਰਹਿ ਜਾਂਦੇ। ਕਿੰਨ ਪੜ੍ਹੇਗੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਬਾਰਤ? ਇਸ ਨੂੰ ਸਮੂਹਿਕ ਅਰਥ ਦੇਣਾ ਸਭ ਤੋਂ ਔਖਾ। ਇਸ ਕੋਰੀ ਇਬਾਰਤ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨਯੋਗ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਤਕਦੀਰ ਨੂੰ ਤਸਬੀਹ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਜਰੂਰੀ ਹੈ, ਹਰਫਾਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝ ਪਾਈਏ। ਹਰਫ ਜੋ ਬੋਲਦੇ, ਬੁਲਾਉਂਦੇ, ਸੁਣਦੇ, ਸੁਣਾਉਂਦੇ, ਸਮਝਦੇ ਅਤੇ ਸਮਝਾਉਂਦੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਰਫਾਂ ਵਿਚੋਂ ਬੋਧ-ਬੋਲ, ਬਾਬਾ-ਬਾਣੀ ਅਤੇ ਬੋਧ-ਚੇਤਨਾ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ।

ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਵਰਕਿਆਂ 'ਤੇ ਇਬਾਰਤ ਲਿਖਣਾ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਜੀਵਨ-ਜਾਚ ਸੋਚ ਬਣਾਉਣਾ, ਮਨੁੱਖੀ ਸੋਚ ਵਿਚਲੇ ਖਲਾਅ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਵਿਚ ਅਹਿਮ। ਇਸ ਵੰਨੀ ਪਹਿਲ ਕਰਨ ਵਿਚ ਦੇਰੀ ਕਾਹਦੀ?

ਹਰ ਸਾਲ ਦੇ ਹਰ ਦਿਨ-ਵਰਕੇ 'ਤੇ ਕੁਝ ਅਜਿਹੀ ਇਬਾਰਤ ਜਰੂਰ ਲਿਖੀਏ, ਇਬਾਰਤ ਜੋ ਤੁਹਾਥੋਂ ਵਿਸਰੀ ਜਲਾਵਤਨੀ ਹੰਢਾ ਰਹੀ ਏ। ਜਿਸ ਦੇ ਨੈਣਾਂ ਵਿਚ ਹੰਝੂ, ਸਾਹਾਂ ਵਿਚ ਸਿਸਕੀ ਅਤੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ ਅਰਦਾਸ। ਇਸ ਦੀਆਂ ਮਨੋ-ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪਿਘਲਾਵੇ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਸਮੁੱਚ ਦੇ ਦੀਦਾਰ ਕਰਵਾਏਗੀ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੀ ਅਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੀ ਝੋਲੀ ਵਿਚ ਕੁਝ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦਾ ਸ਼ਗਨ ਪਾਵੇਗੀ ਕੁਝ ਦਿਨ-ਵਰਕਿਆਂ 'ਤੇ ਅਪ੍ਰਰਨ ਸੁਪਨਿਆਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਦਾ ਹਲਫਨਾਮਾ ਲਿਖੋ। ਅਹਿਦ ਕਰੋ ਕਿ ਸੁਪਨਿਆਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਤੀਕ ਬੇਅਰਾਮ ਰਹਿਣਾ। ਸੁਪਨੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਸਰਬੱਤ ਦਾ ਭਲਾ ਹੋਵੇ। ਸੁਪਨਾ ਜੋ ਬਿਰਖ ਲਈ ਬਹਾਰ, ਪੰਛੀਆਂ ਲਈ ਪਰਵਾਜ਼, ਅੰਬਰ ਲਈ ਚਾਨਣੀ, ਬੱਦਲਾਂ ਲਈ ਬਾਰਸ਼, ਦਰਿਆ ਲਈ ਨੀਰ ਅਤੇ ਧਰਤ ਲਈ ਜਰਖੇਜ਼ਤਾ ਦਾ ਪੈਗਾਮ ਹੋਵੇ। ਸੁਪਨਾ ਜੋ ਅਬਲਾ ਲਈ ਇੰਜਤ, ਬਚਪਨੇ ਲਈ ਸ਼ਰਾਰਤ, ਪੂਰਨਿਆਂ ਲਈ ਖਮ ਤੇ ਸਿਆਹੀ ਅਤੇ ਝੋਲੇ ਲਈ ਪੁਸਤਕ-ਭੰਡਾਰ ਬਣੇ। ਸੁਪਨਾ ਜੋ ਇਕ ਅੱਖ ਤੋਂ ਤੁਰ ਕੇ ਦੂਸਰੇ ਦੇ ਨੈਣਾਂ ਵਿਚ ਆਲ੍ਹਣਾ ਪਾਵੇ ਅਤੇ ਸੁਪਨਿਆਂ ਦਾ ਕਾਫਲਾ ਬਣ ਕੇ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਦਿਸ਼ਾਵਾਂ ਦੀ ਸੋਝੀ ਤੇ ਸੋਧ ਦੇਵੇ।

ਕੁਝ ਦਿਨ-ਵਰਕਿਆਂ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਸਤਾਂ-ਮਿੱਤਰਾਂ ਦੇ ਸਿਰਨਾਵੇਂ ਲਿਖਣਾ ਜੋ ਤੁਹਾਡੇ ਚੇਤਿਆਂ 'ਚੋਂ ਖੁਰ ਗਏ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਦੇ ਮਿਲਣਾ, ਫੋਨ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਖੱਤ ਪਾਉਣਾ ਯਾਦ ਹੀ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ। ਜੀਵਨੀ ਰੁਝੇਵਿਆਂ ਨੇ ਖਾ ਲਿਆ ਸੀ, ਬਚਪਨੀ ਸਾਂਝ ਦੀ ਸੰਵੇਦਨਾ ਨੂੰ। ਫਿਰ ਤੋਂ ਨਿਰਛੱਲ ਸਬੰਧਾਂ ਵਿਚਲੀ ਅਪਣੱਤ ਤੇ ਮੋਹ ਵਿਚ ਨਹਾਉਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਲਾਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਤੋਂ ਜਿਉਣ ਦੀ ਚੋਸਟਾ ਮਨ ਵਿਚ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ। ਅਜਿਹੇ ਪਲਾਂ ਤੋਂ ਵਿਰਵਾ ਹੋ ਕੇ ਮਾਇਕ ਜਾਂ ਸਮਾਜਕ ਉਪਲਬਧੀਆਂ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਲਈਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ, ਪਰ ਉਹ ਸੁਖਨ, ਸਕੂਨ, ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਅਤੇ ਸਹਿਜ ਤਾਂ ਕਦੇ ਮਿਲਿਆ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਜੋ ਆਪਣੀ ਬਚਪਨੀ ਧੁਨ ਦੀ ਮਸਤੀ ਵਿਚ ਮਿਲਦਾ ਸੀ, ਜਿਹੜਾ ਮਾਂ-ਬਾਪ ਦੇ ਨੈਣਾਂ ਵਿਚ ਖੇੜਾ ਲਿਆਉਂਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਲਈ ਨਾਜ਼ ਦਾ ਸਬੱਬ ਹੁੰਦਾ ਸੀ।

ਇਕ ਦਿਨ ਵਰਕੇ 'ਤੇ ਉੱਸ ਗਏ ਦੋਸਤਾਂ ਨੂੰ ਹਾਕ ਮਾਰੋ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਲਈ ਪਹਿਲ ਕਰੋ ਜੋ ਬਹੁਤ ਚਿਰ ਹੋਇਆ ਨਾਰਾਜ਼ ਹੋ ਗਏ ਸੀ। ਕੁਝ ਕਦਮ ਤੁਸੀਂ ਤੁਰੋਗੇ ਤਾਂ ਦੋਸਤ ਤੁਹਾਡੇ ਵੱਲ ਅਹੁਲਣਗੇ। ਰੁੱਸੀਆਂ ਗਲਵਕਤੀਆਂ ਵਿਚ ਨਿੱਘ ਉਪਜਾਓ, ਨਿੱਜੀ ਰੰਜਿਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਗਿਲੇ-ਸ਼ਿਕਵੇ ਦੂਰ ਕਰੋ। ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਛੋਟੀ ਹੈ,

ਡਾ. ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਭੰਡਾਲ ਆਪਣੀ ਨਿਵੇਕਲੀ ਸ਼ੈਲੀ ਵਿਚ ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਪਰਤਾਂ ਫਰੋਲਦੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਨਾਦ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਾਰਤਕ ਵਿਚ ਕਾਵਿ-ਰੰਗ ਇੰਨਾ ਭਾਰੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਈ ਵਾਰ ਤਾਂ ਭੁਲੇਖਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਵਾਰਤਕ ਹੈ ਜਾਂ ਕਵਿਤਾ! ਪਿਛਲੇ ਲੇਖ ਵਿਚ ਡਾ. ਭੰਡਾਲ ਨੇ ਲਾਂਘੇ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਉਤੇ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿਚ ਚਰਚਾ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਸੀ, “ਸੰਤੋਖੇ ਹੋਏ ਧਾਰਮਿਕ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਨੂੰ ਲਾਂਘਿਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਤਾਂ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸਮੇਏ ਚਾਨਣ ਨਾਲ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਮੁਖੜਾ ਰੁਸ਼ਨਾਵੇ। ਅੰਧ-ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੀ ਥਾਂ ਤਰਕ-ਸੋਚ ਨੂੰ ਪੈਗਾਮੀ ਪ੍ਰਵਚਨ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇ।” ਹਥਲੇ ਲੇਖ ਵਿਚ ਡਾ. ਭੰਡਾਲ ਨੇ ਨਵੇਂ ਸਾਲ ਨੂੰ ਜੀ ਆਇਆਂ ਆਖਦਿਆਂ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਸਾਲ ਵਿਚ ਕੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਕੀ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਦਾ ਤਹੱਈਆ ਕਰਨ ਦੀ ਨਸੀਹਤ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, “ਨਵੇਂ ਸਾਲ ਦੇ ਇਕ ਵਰਕੇ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਗੀਤਾਂ ਦੀ ਤਫਸੀਲ ਜਰੂਰ ਲਿਖਣੀ ਜਿਹੜੇ ਤੁਸੀਂ ਬਚਪਨੇ ਵਿਚ ਗੁਣਗੁਣਾਏ, ਜੋ ਚੜ੍ਹਦੀ ਜਵਾਨੀ ਵੇਲੇ ਤੁਹਾਡੇ ਹੋਠਾਂ 'ਤੇ ਆਏ ਜਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਰੂਹਾਨੀਅਤ ਅਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਮਹਿਕ ਦਾ ਬੁੱਲਾ ਦਿਲ-ਬਰੂਹਾਂ ਮੱਲ ਖੇੜਾ ਸੀ, ਪਰ ਵਿਹਲ ਦੀ ਘਾਟ ਨੇ ਸਭ ਕੁਝ ਹਜ਼ਮ ਕਰ ਲਿਆ। ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, “ਹਰ ਸਾਲ ਦੇ ਹਰ ਦਿਨ-ਵਰਕੇ 'ਤੇ ਕੁਝ ਅਜਿਹੀ ਇਬਾਰਤ ਜਰੂਰ ਲਿਖੀਏ, ਇਬਾਰਤ ਜੋ ਤੁਹਾਥੋਂ ਵਿਸਰੀ ਜਲਾਵਤਨੀ ਹੰਢਾ ਰਹੀ ਏ।” -ਸੰਪਾਦਕ

ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਨ-ਮੁਟਾਵ ਜਾਂ ਤਲਖੀਆਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰੋਗੇ ਤਾਂ ਅਉਧ ਸਿਉਂਕੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਹਰ ਪਲ ਨੂੰ ਇੰਜ ਮਾਣੋ, ਜਿਵੇਂ ਹਥਲਾ ਪਲ ਆਖਰੀ ਪਲ ਹੋਵੇ। ਦੋਸਤ-ਮਿਲਣੀ ਦੇ ਪਲਾਂ ਵਿਚ ਦਿਨ-ਵਰਕਿਆਂ ਦੀ ਸੰਦਲੀ ਨੁਹਾਰ ਤੁਹਾਡੇ ਚਿਹਰੇ ਦੀ ਰੰਗਤ ਨੂੰ ਦੂਣ-ਸਵਾਈ ਕਰ ਦੇਵੇਗੀ। ਕੁਝ ਕੁ ਦਿਨ-ਵਰਕਿਆਂ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਕੋ-ਸਬੰਧੀਆਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਬਣਾਓ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਤੁਹਾਥੋਂ

ਵਿਚ ਝਾਤ ਮਾਰਨੀ, ਪਰਬਤ ਦੀ ਟੀਸੀ 'ਤੇ ਬਹਿ ਕੇ ਅੰਬਰ ਨਾਲ ਗੁਫਤਗੂ ਕਰਨੀ, ਬੱਦਲਾਂ ਨਾਲ ਯਾਰੀ ਪਾਉਣੀ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਪਸਰੀ ਸੁੰਨ ਵਿਚ ਸੁੰਨ-ਸਮਾਧੀ ਲਾਉਣੀ ਹੋਵੇ। ਕੁਝ ਅਜਿਹੀ ਕਵਿਤਾ, ਗੀਤ ਜਾਂ ਕਾਵਿ-ਰਚਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਖਿਆਲ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ, ਜੋ ਹੁਣ ਤੀਕ ਸਿਰਫ ਖਿਆਲ ਸੀ। ਇਸ ਨੂੰ ਖਬਰ ਜਰੂਰ ਬਣਾਉਣਾ। ਮਨ ਵਿਚ ਚਿਤਵੀ ਕਲਾ-ਕ੍ਰਿਤ ਨੂੰ ਉਡੀਕਦੀ ਏ

ਸਾਲ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ-ਵਰਕੇ 'ਤੇ ਜਰੂਰ ਲਿਖਣਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਗਲਤੀਆਂ, ਖੁਨਾਮੀਆਂ, ਕਮੀਆਂ ਅਤੇ ਕੁਤਾਹੀਆਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਨਹੀਂ ਦੁਹਰਾਉਣਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕਰਕੇ ਜੀਵਨ 'ਚ ਨਮੋਸ਼ੀ ਹੋਈ, ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਵਿਚ ਕੜਵਾਹਟ ਤੇ ਖਿਚੋਤਾਣ ਪੈਦਾ ਹੋਈ, ਸਬੰਧ ਵਿਗੜੇ, ਆਪਣਿਆਂ ਤੋਂ ਹੀ ਮਨ-ਉਚਾਟ ਹੋ ਗਿਆ, ਮਰਹਮ ਦੀ ਥਾਂ ਡੂੰਘੇ ਫੱਟ ਲਾਏ ਅਤੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਤਲਖੀ, ਕਰੋਧ, ਕਰੂਰਤਾ ਤੇ ਕੁੜੱਤਣ ਦਾ ਵਾਸਾ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੋਧਣਾ ਅਤੇ ਖੁਦ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣਾ। ਨਵੀਂ ਕਿਰਨ-ਕੀਰਤੀ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਨਵੀਂ ਵਿਉਂਤਬੰਦੀ ਕਰਨੀ, ਜੀਵਨੀ-ਸੁੱਚਮ ਨੂੰ ਨਵੀਂਆਂ ਬੁਲੰਦੀਆਂ ਹਾਸਲ ਹੋਣਗੀਆਂ।

ਦੂਰੀ ਬਣਾਈ ਜਾਂ ਤੁਸੀਂ ਹੀ ਆਪਣੇ ਰੁਤਬੇ ਜਾਂ ਸੁਹਰਤ ਕਾਰਨ, ਨੇੜੇ ਲੱਗਣ ਤੋਂ ਟਾਲਾ ਵੱਟਦੇ ਰਹੋ। ਜੇ ਮਨ ਵਿਚ ਗੰਢਾਂ ਬੰਨ ਕੇ ਸਦਾ ਲਈ ਰੁਖਸਤ ਹੋ ਗਏ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਕਿਹੜੇ ਜੇਰੇ ਨਾਲ ਨੜੋਏ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਗੇ? ਕਿਹੜੇ ਬੋਲਾਂ ਨਾਲ ਤੁਹਾਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਨਗੇ? ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੋਣ ਲਾਉਣਗੀਆਂ ਅਤੇ ਘਾਟ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਕਰਵਾਉਣਗੀਆਂ? ਕਿਹੜਾ ਖਲਾਅ ਤੁਹਾਡੀ ਅਣਹੋਂਦ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਵਿਚ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗਾ? ਚੰਗੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਛੱਡ ਕੇ ਜਹਾਨ ਤੋਂ ਤੁਰ ਜਾਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਜਦ ਕੋਈ ਆਪਣੇ ਮਨ ਵਿਚ ਵਸਾਉਂਦਾ ਏ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਜਾਣਾ, ਜਿਉਂਦਿਆਂ ਨੂੰ ਪੀੜਤ ਵੀ ਕਰਦਾ ਅਤੇ ਇਕ ਸੁਖਦ ਅਹਿਸਾਸ ਵੀ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਤੁਰ ਗਿਆਂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਮਾਣੇ ਪਲ, ਹੁਣ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਸਰਮਾਇਆ ਨੇ।

ਤੁਹਾਡੇ ਘਰ ਦੀ ਸੁੰਨੀ ਦੀਵਾਰ। ਦੀਵਾਰ ਦੇ ਭਾਗ ਜਗਾਉਣ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸੁੰਦਰ ਬਣਾਉਣ ਵੰਨੀ ਉਦਮ ਜਰੂਰ ਕਰਨਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਦਮ ਕਰੋਦਿਆਂ ਹੀ ਕੁਝ ਹਾਸਲ ਹੁੰਦਾ। ਬੇਹਿੰਮਤੀ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਸਮਾਂ ਗਵਾ ਲਿਆ। ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਸਮਾਂ ਬਚਿਆ ਏ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ। ਇਸ ਨੂੰ ਅਜਾਈ ਨਾ ਗਵਾਉਣਾ। ਇਸ ਦੀ ਸੁਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਜੀਵਨ-ਪਹਿਲ ਦੇ ਨਾਮ ਲਾਉਣਾ। ਅਧੂਰੇ ਕਾਰਜਾਂ ਵਿਚ ਦੇਸ਼-ਵਿਦੇਸ਼ ਦੀ ਸੈਰ, ਕਿਸੇ ਤੀਰਥ-ਯਾਤਰਾ 'ਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਲੰਮੇ ਸਫਰ 'ਤੇ ਜਾ ਕੇ ਖੁਦ ਵਿਚੋਂ ਖੁਦ ਦੀ ਜਾਮਾ-ਤਲਾਸ਼ੀ ਕਰਨ ਦਾ ਫਰਨਾ ਵੀ ਮਨ ਵਿਚ ਪੈਦਾ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਫੁਰਨਿਆਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਖੁਦ ਹੀ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਪਰ ਕਦੇ ਕਦਾਈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਫੁਰਨਿਆਂ ਦੀ ਤਲੀ 'ਤੇ ਤਿਲ-ਫੁਲ ਜਰੂਰ ਧਰਿਆ ਕਰੋ। ਕਈ ਵਾਰ ਅਜਿਹੇ ਫੁਰਨੇ ਹੀ ਜੀਵਨ ਦਾ ਹਾਸਲ ਤੇ ਸੁੱਚਮ ਬਣ ਕੇ ਸਦੀਵੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧੀ ਵੀ ਬਣਦੇ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਖੋਜਾਂ, ਕਲਾਵਾਂ, ਕੀਰਤੀਆਂ

ਯਾਦ ਰੱਖਣਾ! ਬੰਦੇ ਦੇ ਤੁਰ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਿਰਫ ਯਾਦਾਂ ਹੀ ਬਚਦੀਆਂ ਨੇ। ਇਹ ਯਾਦਾਂ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਹੋਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ, ਇਹ ਖੁਦ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ। ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮਿੱਤਰ-ਪਿਆਰੇ ਮਿਲਣਗੇ ਪਰ ਖੂਨ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਸਿਰਫ ਵਿਰਲਿਆਂ ਨਾਲ ਹੀ ਹੁੰਦਾ। ਆਦਰਾਂ ਦੀ ਖਿੱਚ ਜਦ ਮਨ ਵਿਚ ਤੜਫਾਹਟ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀ ਤਾਂ ਆਪਣਿਆਂ ਨੂੰ ਹਿੱਕ ਨਾਲ ਲਾਉਣ ਅਤੇ ਪਿਛਲੀਆਂ ਤਲਖੀਆਂ ਨੂੰ ਭੁਲਾਉਣ ਤੇ ਸਦਾ ਲਈ ਮਿਟਾਉਣ ਲਈ ਮਨ ਵਿਚ ਕਾਹਲ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ। ਇਸ ਕਾਹਲ ਨੂੰ ਕੁਝ ਵਰਕਿਆਂ 'ਤੇ ਲਾਲ ਸਿਆਹੀ ਨਾਲ ਜਰੂਰ ਲਿਖਣਾ ਤਾਂ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਹ ਸਦਾ ਯਾਦ ਰਹੇ।

ਕੁਝ ਦਿਨ-ਵਰਕੇ ਫਿਰ ਵੀ ਖਾਲੀ ਹੋਣਗੇ ਹੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਕੁਝ ਕੁ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ ਤਫਸੀਲ ਜਰੂਰ ਬਣਾਉਣੀ, ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਕਰਨਾ ਲੋਚਦੇ ਸੀ ਪਰ ਤੁਹਾਡੇ ਰੁਝੇਵਿਆਂ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਪਿਛੇ ਹੀ ਪਾਈ ਰੱਖਿਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਕੁਝ ਅਜਿਹੇ ਥਾਂਵਾਂ ਦੀ ਸੈਰ ਹੋ ਸਕਦੀ, ਜਿਥੇ ਕੁਦਰਤ ਨੂੰ ਭਰਪੂਰ ਮਾਣਨ ਦਾ ਚਾਅ, ਮਨੁੱਖੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਹਾਰਨ ਦਾ ਵਲਵਲਾ, ਬੀਤੀਆਂ ਮਹਾਨ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਥਾਂਵਾਂ ਦੀ ਅਕੀਦਤ, ਸਮੁੰਦਰੀ ਤੱਟ 'ਤੇ ਬਹਿ ਕੇ ਛੱਲਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨੀਆਂ, ਬੀਚ 'ਤੇ ਖੁਦ ਨਾਲ ਸੰਵਾਦ ਰਚਾਉਣਾ, ਜੰਗਲ-ਜੂਹ ਵਿਚ ਪਰਿੰਦਿਆਂ ਤੇ ਜੀਵ-ਸੰਸਾਰ

ਇਸ ਸਾਲ ਦੇ ਕੈਲੰਡਰ 'ਤੇ ਇਕ ਵਰਕੇ 'ਤੇ ਕੁਝ ਅਜਿਹਾ ਜਰੂਰ ਲਿਖਣਾ ਜੋ ਧਾਰਮਿਕ ਕੱਟੜਤਾ ਲਈ ਚੁਣੌਤੀ ਹੋਵੇ, ਹੱਦਾਂ-ਸਰਹੱਦਾਂ ਦੀ ਰੁਕਾਵਟ ਨੂੰ ਤੋੜਨ ਲਈ ਹੰਭਲਾ ਹੋਵੇ, ਜਮਾਤੀ ਵਲਗਣਾਂ ਨੂੰ ਉਲੰਘਣ ਲਈ ਪੁਟਿਆ ਪੱਬ ਹੋਵੇ, ਸਮਾਜਿਕ ਨਾ-ਬਰਾਬਰੀ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਪੈਗਾਮ ਹੋਵੇ, ਸੁਪਨਹੀਣਾਂ ਲਈ ਸੁਪਨਮਈ ਨੀਂਦ ਦੀ ਆਗੋਸ਼ ਹੋਵੇ, ਭੁੱਖੇ ਪੇਟ ਲਈ ਟੁੱਕਰ ਹੋਵੇ, ਪਲੀਤ ਪੌਣ ਲਈ ਪਾਕੀਜ਼ਗੀ ਦਾ ਪ੍ਰਮਾਣ ਹੋਵੇ, ਪਲੀਤ ਪਾਣੀਆਂ ਦੀ ਸਫਾਫਤ ਲਈ ਸਫਲ-ਸਾਧਨ ਹੋਵੇ, ਧਰਤ ਦੀ ਕੁੱਖ ਵਿਚਲੀ ਜਹਿਰ ਨੂੰ ਚੂਸੇ, ਉਜੜੇ ਆਲੁਣਿਆਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਵੱਸਣ ਦਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਹੋਵੇ ਤੇ ਬੋਟਾਂ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਪਰਵਾਜ਼ ਦਾ ਸਬਕ ਹੋਵੇ।

ਆਦਿ ਮਨ ਦੇ ਫੁਰਨਿਆਂ ਦੀ ਪੈਦਾਇਸ਼ ਹੀ ਹਨ। ਨਵੇਂ ਸਾਲ ਦੇ ਕੁਝ ਦਿਨ-ਵਰਕਿਆਂ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਚਾਵਾਂ, ਲਾਡਾਂ ਅਤੇ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ, ਜੋ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬਾਲ ਵਰੇਸ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀਆਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਤੁਹਾਨੂੰ ਹੁਣ ਤੀਕ ਵੀ ਰਤਕਦੀ ਏ। ਵਾਸਤਾ ਜੇ! ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਤੋਂ ਵਿਰਵਿਆਂ ਲਈ, ਉਦਮ-ਆਸ ਕਰਨ ਦਾ ਤਹੱਈਆ ਕਰੋ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਹੰਢਾ ਰਹੀ ਬਾਲ ਵਰੇਸ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਾਡਾਂ, ਚਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦਾ ਵਰਦਾਨ ਦੇਣ ਲਈ ਉਪਰਾਲਾ ਜਰੂਰ ਕਰਨਾ।

ਇਸ ਨਾਲ ਨਿੱਕੇ ਕਦਮਾਂ ਵਿਚ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਉਤਸ਼ਾਹ, ਸੁਪਨਹੀਣ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਲਿਸ਼ਕ, ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਰੁਆਸੇ ਚਿਹਰਿਆਂ 'ਤੇ ਮੁਸਕਰਾਹਟ ਦੀ ਪਰਤ ਤੇ ਬਾਲ-ਮਨਾਂ 'ਚ ਕੁਝ ਕਰਨ ਦਾ ਵਿਸਮਾਦ, ਜਦ ਸੁਪਨ-ਰਾਹ ਤੁਰ ਪਿਆ ਤਾਂ ਬਚਪਨੀ ਘਾਟਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸਤਾਉਣਗੀਆਂ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੁਝ ਲੈਣ ਨਾਲੋਂ ਕੁਝ ਦੇਣ ਵਿਚ ਵੱਧ ਸੁੱਖ ਅਤੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਵੇਗਾ।

ਨਵੇਂ ਸਾਲ ਦੇ ਇਕ ਵਰਕੇ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਗੀਤਾਂ ਦੀ ਤਫਸੀਲ ਜਰੂਰ ਲਿਖਣੀ, ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਬਚਪਨੇ ਵਿਚ ਗੁਣਗੁਣਾਏ, ਜੋ ਚੜ੍ਹਦੀ ਜਵਾਨੀ ਵੇਲੇ ਤੁਹਾਡੇ ਹੋਠਾਂ 'ਤੇ ਆਏ ਜਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਰੂਹਾਨੀਅਤ ਅਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਮਹਿਕ ਦਾ ਬੁੱਲਾ ਦਿਲ-ਬਰੂਹਾਂ ਮੱਲ ਖਲੋਤਾ ਸੀ, ਪਰ ਵਿਹਲ ਦੀ ਘਾਟ ਨੇ ਸਭ ਕੁਝ ਹਜ਼ਮ ਕਰ ਲਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਗੀਤਾਂ ਨੂੰ 'ਕੱਲੇ ਬੈਠ ਕੇ ਸੁਣਨਾ, ਮਨ 'ਚ ਵਿਸਮਾਦੀ ਲੋਰ ਉਪਜਾਉਣੀ ਅਤੇ ਲੰਘ ਚੁਕੇ ਵਕਤ ਨੂੰ ਮੌੜ ਲਿਆਉਣਾ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਮੇਂ ਦੇ ਠਹਿਰ ਜਾਣ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਵਕਤ ਦੀ ਉਡੀਕ ਵਿਚ ਸਾਹਾਂ ਨੂੰ ਵਿਅਰਥ ਹੀ ਗਵਾਉਂਦੇ ਰਹੋ। ਕਿੰਨੇ ਸਹਿਜ ਤੇ ਸੁਹਜਮਈ ਹੋਣਗੇ ਉਹ ਪਲ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਹਿਰੂਮੀਅਤ ਸਦਾ ਖਟਕਦੀ ਰਹੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਲਾਂ ਨੂੰ ਜੀ ਭਰ ਕੇ ਜੀਓ।

ਇਸ ਸਾਲ ਦੇ ਕੈਲੰਡਰ 'ਤੇ ਇਕ ਵਰਕੇ 'ਤੇ ਕੁਝ ਅਜਿਹਾ ਜਰੂਰ ਲਿਖਣਾ ਜੋ ਧਾਰਮਿਕ ਕੱਟੜਤਾ ਲਈ ਚੁਣੌਤੀ ਹੋਵੇ, ਹੱਦਾਂ-ਸਰਹੱਦਾਂ ਦੀ ਰੁਕਾਵਟ ਨੂੰ ਤੋੜਨ ਲਈ ਹੰਭਲਾ ਹੋਵੇ, ਜਮਾਤੀ ਵਲਗਣਾਂ ਨੂੰ ਉਲੰਘਣ ਲਈ ਪੁਟਿਆ ਪੱਬ ਹੋਵੇ, ਸਮਾਜਿਕ ਨਾ-ਬਰਾਬਰੀ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਪੈਗਾਮ ਹੋਵੇ, ਸੁਪਨਹੀਣਾਂ ਲਈ ਸੁਪਨਮਈ ਨੀਂਦ ਦੀ ਆਗੋਸ਼ ਹੋਵੇ, ਭੁੱਖੇ ਪੇਟ ਲਈ ਟੁੱਕਰ ਹੋਵੇ, ਪਲੀਤ ਪੌਣ ਲਈ ਪਾਕੀਜ਼ਗੀ ਦਾ ਪ੍ਰਮਾਣ ਹੋਵੇ, ਪਲੀਤ ਪਾਣੀਆਂ ਦੀ ਸਫਾਫਤ ਲਈ ਸਫਲ-ਸਾਧਨ ਹੋਵੇ, ਧਰਤ ਦੀ ਕੁੱਖ ਵਿਚਲੀ ਜਹਿਰ ਨੂੰ ਚੂਸੇ, ਉਜੜੇ ਆਲੁਣਿਆਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਵੱਸਣ ਦਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਹੋਵੇ ਤੇ ਬੋਟਾਂ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਪਰਵਾਜ਼ ਦਾ ਸਬਕ ਹੋਵੇ।

ਨਵੇਂ ਸਾਲ ਦੇ ਦਿਨ-ਵਰਕਿਆਂ 'ਤੇ ਕੁਝ ਅਪਹੁੰਚ ਅਤੇ ਅਸੰਭਵ ਲੱਗਦੇ ਦਿਸ਼ਾਵਾਂ ਦਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਜਰੂਰ ਸਿਰਜਣਾ ਤਾਂ ਕਿ ਮਨ ਨੂੰ ਪਤਾ ਤਾਂ

ਚਿਰਾਗ-ਡਾਰ

ਡਾ. ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਭੰਡਾਲ
ਫੋਨ: 216-556-2080

ਜਾਂਦਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਝੂਰਨ ਤੋਂ ਸਿਵਾਏ ਕੁਝ ਵੀ ਹਾਸਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

ਨਵੇਂ ਸਾਲ ਦੇ ਦਿਨ-ਵਰਕੇ ਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਤਰਜੀਹਾਂ ਅਤੇ ਤਦਬੀਰਾਂ ਦੀ ਤਵਾਰੀਖ ਜਰੂਰ ਲਿਖਣਾ। ਆਪਣੀ ਜੀਵਨ-ਸ਼ੈਲੀ ਨੂੰ ਕਿਹੜੇ ਅਰਥ ਦੇਣੇ ਅਤੇ ਰਹਿਣ-ਸਹਿਣ, ਖਾਣ-ਪੀਣ ਅਤੇ ਦਿੱਖ ਵਿਚ ਕੁਝ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨਾ ਕਿ ਇਹ ਦੰਭ ਨਾ ਰਹੇ। ਸਗੋਂ ਇਸ ਵਿਚੋਂ ਸੁਚਮ, ਸਾਦਗੀ ਅਤੇ ਸੁਚਮਤਾ ਦਾ ਝਲਕਾਰਾ ਨਜ਼ਰ ਆਵੇ। ਅੰਦਰੋਂ-ਬਾਹਰੋਂ ਇਕਸਾਰ। ਪੂਰਨ ਪਾਰਦਰਸ਼ਤਾ। ਕੂੜ ਕਪਟ ਤੋਂ ਦੂਰ। ਪਰਤਾਂ 'ਚ ਜਿਉਣ ਤੋਂ ਤੋੜਾ। ਮੁਖੋਟਿਆਂ ਤੋਂ ਨਫਰਤ। ਕਹਿਣੀ ਤੇ ਕਰਨੀ ਵਿਚ ਸੰਪੂਰਨ। ਕਰਮ-ਧਰਮ ਦੀ ਪੂਜਾ। ਕਰਮ-ਕੀਰਤੀ ਦਾ ਰਾਗ ਮਨ-ਮੰਦਿਰ ਵਿਚ ਉਪਜਾਉਣ ਦਾ ਹੀਲਾ ਅਤੇ ਹੱਠ। ਸੱਚ ਸਬਰ, ਸੰਤੋਖ ਅਤੇ ਸਧਾਰਨਤਾ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਰੁਤਬਿਆਂ ਜਾਂ ਮਹਿਲ ਮਾਤੀਆਂ ਦੇ ਕੋਈ ਅਰਥ ਨਹੀਂ। ਨਾ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਿਖਾਵੇ ਦੇ ਦਰਪਣ ਵਿਚੋਂ ਝਾਤ ਮਾਰਨੀ ਪੈਂਦੀ। ਉਹ ਜੋ ਹੁੰਦੇ, ਉਹੀ ਦਿਸਦੇ। ਉਹੀ ਰੰਗ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੋਲਾਂ, ਸਬਦਾਂ ਅਤੇ ਕਰਮ-ਜਾਚਨਾ ਵਿਚੋਂ ਪ੍ਰਗਟਦਾ। ਇਸ ਨੂੰ ਜੀਵਨੀ ਅਸੂਲ ਜਰੂਰ ਬਣਾਉਣਾ। ਪਰਤਾਂ ਵਿਚ ਖੁਰਨ ਨਾਲੋਂ ਤਾਂ ਚੰਗਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਬੇ-ਪਰਤੋਂ ਹੋ ਕੇ ਖੁਦ ਨੂੰ ਖੁਦ ਦੀ ਬਾਰਸ਼ ਵਿਚ ਰੱਜ ਕੇ ਭਿਉਣਾ। ਕਿਸੇ ਰੰਗ ਦੇ ਲੱਬਣ ਦਾ ਖਦਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

ਨਵੇਂ ਸਾਲ ਵਿਚ ਕੁਝ ਵਾਅਦੇ ਕਰੋ ਖੁਦ ਨਾਲ, ਜੋ ਟੁੱਟੇ ਹੋਏ ਵਾਅਦਿਆਂ ਨੂੰ ਵਫਾ ਵੰਨੀ ਤੋਰਨ। ਕੁਝ ਕਸਮਾਂ ਪਾਓ ਤਾਂ ਕਿ ਮਨ ਦੀ ਕਰਤਾਈ ਤੇ ਪਕਿਆਈ ਵਿਚਲੀਆਂ ਚੋਰ-ਮੋਰੀਆਂ ਸਦਾ ਲਈ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਣ। ਆਪਣੇ ਸਿਰਤ ਤੇ ਸਦਾ ਸਥਿਰ ਰਹੋ। ਸਾਬਤ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਲਿਫ ਤਾਂ ਸਕਦੇ ਨੇ, ਪਰ ਕਦੇ ਟੁੱਟਦੇ ਨਹੀਂ। ਉਹ ਅਜਿਹੇ ਰੁਖ, ਜੋ ਤੁਫਾਨਾਂ ਵਿਚ ਸਿਰਫ ਲਿਫਦੇ। ਇਸ ਦੇ ਲੰਘ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਫਿਰ ਹਿੱਕ ਤਾਣ ਕੇ ਖੜੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਛਾਂਵਾਂ ਵੰਡਣ, ਹਰਿਆਵਲ ਦਾ ਰਾਗ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਪਰਿੰਦਿਆਂ ਦੇ ਘਰਾਂ ਦੀ ਤਾਮੀਰਦਾਰੀ ਕਰਨ।

ਨਵੇਂ ਸਾਲ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਵਰਕੇ 'ਤੇ ਇਹ ਜਰੂਰ ਲਿਖਣਾ ਕਿ ਬੀਤੇ ਨੂੰ ਭੁੱਲ ਜਾਣਾ, ਇਕ ਨਵੀਂ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਰਨੀ ਹੁੰਦੀ। ਸੁਪਨਗੋਈ ਵਿਚ ਨਵੀਂਆਂ ਖਾਬਗਾਹਾਂ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਕਰਨੀ। ਖਾਬਗਾਹਾਂ ਜੋ ਸਰਬ-ਸਾਂਝੀਆਂ ਹੋਣ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਤੇ ਖੇਤਿਆਂ ਦਾ ਵਾਸ ਹੋਵੇ, ਸਰਬ-ਸੁਖਨ ਅਤੇ ਸੂਝ-ਚਿੰਤਨ ਦੀ ਲਾਲਸਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਕੁਝ ਚੰਗੇਗਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਉਦਮ, ਆਦੇਸ਼ ਤੇ ਸੰਦੇਸ਼ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਨਾਲ ਸੂਰਜ ਦੀ ਭਾਅ ਮਾਰਦੇ ਕੁਝ ਸਿਰਨਾਵੇਂ ਵਕਤ-ਵਰਕਿਆਂ ਦਾ ਹਾਸਲ ਬਣਨਗੇ, ਜੋ ਭਵਿਖ ਨੂੰ ਨਵਾਂ ਮਾਰਗ-ਦਰਸ਼ਨ ਦੇਣਗੇ।

ਸਾਲ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ-ਵਰਕੇ 'ਤੇ ਜਰੂਰ ਲਿਖਣਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਗਲਤੀਆਂ, ਖੁਨਾਮੀਆਂ, ਕਮੀਆਂ ਅਤੇ ਕੁਤਾਹੀਆਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਨਹੀਂ ਦੁਹਰਾਉਣਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕਰਕੇ ਜੀਵਨ 'ਚ ਨਮੋਸ਼ੀ ਹੋਈ, ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਵਿਚ ਕੜਵਾਹਟ ਤੇ ਖਿਚੋਤਾਣ ਪੈਦਾ ਹੋਈ, ਸਬੰਧ ਵਿਗੜੇ, ਆਪਣਿਆਂ ਤੋਂ ਹੀ ਮਨ-ਉਚਾਟ ਹੋ ਗਿਆ, ਮਰਹਮ ਦੀ ਥਾਂ ਡੂੰਘੇ ਫੱਟ ਲਾਏ ਅਤੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਤਲਖੀ, ਕਰੋਧ, ਕਰੂਰਤਾ ਤੇ ਕੁੜੱਤਣ ਦਾ ਵਾਸਾ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੋਧਣਾ ਅਤੇ ਖੁਦ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣਾ। ਨਵੀਂ ਕਿਰਨ-ਕੀਰਤੀ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਨਵੀਂ ਵਿਉਂਤਬੰਦੀ ਕਰਨੀ, ਜੀਵਨੀ-ਸੁੱਚਮ ਨੂੰ ਨਵੀਂਆਂ ਬੁਲੰਦੀਆਂ ਹਾਸਲ ਹੋਣਗੀਆਂ।

ਅਜਿਹੀ ਆਸ ਤਾਂ ਨਵੇਂ ਸਾਲ ਦੇ ਪਹੁ-ਫੁਟਾਲੇ 'ਤੇ ਕਦਮ ਧਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਤੋਂ ਰੱਖੀ ਹੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਬਹੁਤ ਹੀ ਖੂਬਸੂਰਤ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਹੁਸੀਨ ਅਤੇ ਸੁੰਦਰ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਖਬਰਤ ਖਿਆਲ ਬਣ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਹਰ ਦਿਨ ਹੀ ਨਵੇਂ ਸਾਲ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਦਿਨ ਹੁੰਦਾ।

(ਲੜੀ ਜੋੜਨ ਲਈ ਪਿਛਲਾ ਅੰਕ ਦੇਖੋ)

ਰਾਬਿੰਦਰ ਨਾਥ ਟੈਗੋਰ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਹਿੰਦੂ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਜਦ ਵੀ ਲਾਹੌਰ ਆਉਂਦਾ, ਉਦੋਂ ਹੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਆ ਕੇ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਘੰਟਿਆਂ ਬੰਦੀ ਸੁਣਦਾ। ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਕੌਮੀ ਤਰਾਨਾ ਲਿਖਿਆ ਏ, ਹੁਣ ਵਿਸ਼ਵ ਦਾ ਤਰਾਨਾ ਵੀ ਲਿਖੋ। ਤਾਂ ਉਹਨੇ ਬੜੀ ਨਿਮਰਤਾ ਨਾਲ ਕਿਹਾ ਸੀ, “ਮੈਂ ਤਾਂ ਭਾਰਤ ਦਾ ਤਰਾਨਾ ਲਿਖਿਆ ਏ, ਪਰ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਤਾਂ ਪੰਜ ਸੌ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪੂਰੇ ਵਿਸ਼ਵ ਦਾ, ਪੂਰੇ ਬ੍ਰਹਿਮੰਡ ਦਾ ਤਰਾਨਾ ਲਿਖ ਗਏ ਨੇ।”

ਜਦੋਂ ਬਲਰਾਜ ਸਾਹਨੀ ਨੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਨਿਕੇਤਨ ਵਿਚ ‘ਹਿੰਦੀ ਸਾਹਿਤ ਸੰਮੇਲਨ’ ਕਰਵਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਤਾਂ ਟੈਗੋਰ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦੇਣ ਗਿਆ। ਟੈਗੋਰ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਮੈਂ ਹੋਰਾਨ ਹਾਂ, ਤੂੰ ਹਿੰਦੀ ਵਿਚ ਕਿਉਂ ਲਿਖਦਾ ਏ, ਤੇਰੀ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਹੈ।”

ਬਲਰਾਜ ਸਾਹਨੀ ਨੇ ਜੁਆਬ ਦਿੱਤਾ, “ਪੰਜਾਬੀ ਨੂੰ ਪੱਛੜੀ, ਤੇ ਗਵਾਰੂ ਜੁਬਾਨ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ; ਇਸੇ ਕਰ ਕੇ

ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ
ਫੋਨ: 91-98726-02296

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਉਰਦੂ ਜਾਂ ਹਿੰਦੀ ਵਿਚ ਲਿਖਣ ਵਾਲੇ ਹੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹਨ।”

ਟੈਗੋਰ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਮੈਂ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ। ਜਿਸ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੋਵੇ, ਉਹ ਪੱਛੜੀ ਹੋਣੀ ਕਿਵੇਂ ਕਹੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।”

ਸਰਬਸਾਝੀਵਾਲਤਾ ਵਾਲੇ ਪੰਜਾਬ ਬਾਰੇ ਝਾਤੀ ਮਾਰਦਿਆਂ ਮੇਰਾ ਧਿਆਨ ਬਚਪਨ ਵੱਲ ਪਰਤਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਵੇਖਦੇ ਰਹੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਡੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਹਿੰਦੂ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵੀ ਜਾਂਦੇ ਸਨ ਤੇ ਦਿਨ-ਸੁਦ ‘ਤੇ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਵੀ ਰਖਾਉਂਦੇ ਸਨ; ਪਰ ਅਸੀਂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਕੋਲੋਂ ਵੀ ਗੁਰੂ ਨੂੰ ਖੋਹ ਲਿਆ।

ਹਰ ਮੇਲੇ ਉਤੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਪਾਲਕੀ ਸਮੇਤ ਕੀਰਤਨ ਕਰਦਾ ਜਲੂਸ ਸਾਰੇ ਪਿੰਡ ਵਿਚੋਂ ਗੁਜ਼ਰਦਾ। ਸਾਡਾ ਘਰ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿਚ ਸੀ। ਜਲੂਸ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿਚੋਂ ਗੁਜ਼ਰ ਰਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਫੋਲਕੀ ਛੈਣਿਆਂ ਵਾਲੇ ਸਿੰਘ ਅਕਸਰ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਹੀ ਪੜ੍ਹਿਆ ਕਰਦੇ,

“ਚੰਗ ਚੰਗ ਦੀ ਵਜਾਉਂਦਾ ਬੰਸਰੀ; ਨਾਲੇ ਕਾਹਨ ਗਉਂਦੀ ਚਾਰਦਾ।”

ਉਦੋਂ ਬੱਚਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਕਈ ਸਾਲ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਮਨ ਵਿਚ ਇਹੋ ਹੀ ਚਿਹਰਾ ਕਿ ਸ਼ਾਇਦ ਜਲੂਸ ਵਿਚ ਸਾਰੇ ਰਾਹ ਇਹੋ ਇੱਕੋ ਸ਼ਬਦ ਹੀ ਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੋਵੇ, ਪਰ ਬੋਝੀ ਸੋਝੀ ਆਉਣ ‘ਤੇ ਮੈਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਹ ਤਾਂ ‘ਹਿੰਦੂ ਇਲਾਕੇ’ ਵਿਚੋਂ ਲੰਘਦਿਆਂ ਹਿੰਦੂ ਭਾਈਚਾਰੇ ਪ੍ਰਤੀ ਆਪਸੀ ਸਾਂਝ ਅਤੇ ਪਿਆਰ ਪ੍ਰਗਟਾਉਣ ਦਾ ਇੱਕ ਸੂਖਮ ਇਸ਼ਾਰਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਦੱਸਣ ਦਾ ਯਤਨ ਸੀ ਕਿ ‘ਬੰਸਰੀ ਵਾਲਾ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਆਪਣਾ ਹੀ ਹੈ।’

ਜਿਸ ਦਿਨ ਜਲੂਸ ਲੰਘਣਾ ਹੁੰਦਾ, ਉਸ ਦਿਨ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਾਲਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਸਾਰੇ ਬਾਜ਼ਾਰ ਦੀ ਉਚੇਚੀ ਸਫਾਈ ਕਰਵਾਈ ਜਾਂਦੀ। ਪਾਣੀ ਤਰੋਂਕਿਆ ਜਾਂਦਾ। ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬੀੜ ਲੰਘਦੀ ਤਾਂ ਦੁਕਾਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ ਕੇ ਹੱਥ ਜੋੜੀ ਖਲੋਤੇ ਹਿੰਦੂ ਦੁਕਾਨਦਾਰ ਅੱਗੇ ਵਧ ਕੇ, ਸਿਰ ਝੁਕਾ ਕੇ, ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਮੱਥਾ ਟੇਕਦੇ। ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਜਲੂਸ ਲੰਘਾ ਨਾ ਜਾਂਦਾ, ਉਹ ਹੱਥ ਜੋੜ ਕੇ ਅਦਬ ਵਿਚ ਖਲੋਤੇ ਰਹਿੰਦੇ। ਜਦੋਂ ਜਲੂਸ ‘ਦੇਵੀ-ਦੁਆਰੇ’ ਵਾਲੇ ਪੜਾਅ ‘ਤੇ ਪਹੁੰਚਦਾ ਤਾਂ ਅੱਗੇ ਪਿੱਛੇ ਦੇ ਮੁਖੀ ਹਿੰਦੂ ਸਿਰ ਉਤੇ ਚਿੱਟੀਆਂ ਪੱਗਾਂ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਸੁਆਗਤ ਲਈ ਹਾਜ਼ਰ ਹੁੰਦੇ। ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਲਈ ਮਾਇਆ ਅਰਦਾਸ ਕਰਾਉਂਦੇ। ਕਵੀਸ਼ਰ ਅਤੇ ਢਾਡੀ ਸਿੰਘ ਹਿੰਦੂ-ਮਿਥਿਹਾਸ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਕਥਾ ਦਾ ਗਾਇਨ ਕਰਦੇ। ਆਮ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਦ੍ਰੋਪਦੀ ਦੇ ਚੀਰ-ਹਰਣ ਅਤੇ ਭਗਵਾਨ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ ਉਸ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਜਾਂ ਰਾਮ ਜੀ ਵੱਲੋਂ ਭੀਲਣੀ ਦੇ ਬੋਰ ਖਾਣ ਵਾਲੀ ਕਥਾ ਸੁਣਾਈ ਜਾਂਦੀ। ਉਸ ਪਿੱਛੋਂ ਜੈਕਾਰੇ ਛੱਡਦਾ ਜਲੂਸ ਅਗਲੇ ਪੜਾਅ ਲਈ ਤੁਰ ਪੈਂਦਾ।

ਦੇਵੀ-ਦੁਆਰੇ ਵਿਚ ਹਰ ਸਾਲ ਜਨਮ-ਅਸ਼ਟਮੀ ਮਨਾਈ ਜਾਂਦੀ। ਸ਼ਹਿਰਾਂ ‘ਚੋਂ ਮੰਗਵਾਏ ਗਏ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹਿੰਦੂ ਕੀਰਤਨੀਏ ਦੀਵਾਨ ਲਾਉਂਦੇ।

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਤੇ ਅੱਜ-2

ਹਿੰਦੂ ਦਾ ਗੁਰੂ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦਾ ਪੀਰ

ਪ੍ਰਥਮ ਪਾਤਿਸ਼ਾਹੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ 550ਵਾਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੇ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਬੜੇ ਉਤਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਮਨਾਇਆ ਹੈ, ਪਰ ਕੀ ਅਸੀਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਦੱਸੇ ਰਾਹ ‘ਤੇ ਚੱਲ ਰਹੇ ਹਾਂ? ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਦੇ ਲਾਂਘੇ ਲਈ ਤਾਂ ਬੜੇ ਯਤਨ ਹੋਏ ਨੇ, ਪਰ ਗੁਰੂ ਲਈ ਆਪਣੇ ਦਿਲਾਂ ਦੇ ਬੰਦ ਪਏ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਕਦੋਂ ਖੋਲ੍ਹਾਂਗੇ? ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬਾਣੀ ਤਾਂ ਹੋਰ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਧਰਮ ਦੇ ਠੇਕੇਦਾਰਾਂ ਨੇ ਸਭ ਕੁਝ ਬਾਣੇ ਨੂੰ ਬਣਾ ਲਿਆ ਏ। ਭਾਈ ਮਰਦਾਨਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਨਾਲ ਰਿਹਾ, ਅੱਜ ਉਸ ਦੇ ਵਾਰਸਾਂ ਨੂੰ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਕੀਰਤਨ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ‘ਸੋ ਕਿਉਂ ਮੰਦਾ ਆਖੀਐ ਜਿਤੁ ਜੰਮਹਿ ਰਾਜਾਨ।’ ਕਹਿ ਕੇ ਔਰਤ ਨੂੰ ਵੱਡਾ ਦਰਜਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਕੀ ਅੱਜ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਦਰਜਾ ਹਾਸਲ ਹੈ? ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਹਿੰਦੂਆਂ ਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਗੁਰੂ ਸਨ। ਅੱਜ ਵੰਡੀਆਂ ਕਿਉਂ ਪਈਆਂ ਹਨ? ਅਸੀਂ ਗੁਰੂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਬਣਾ ਲਿਆ, ਦੂਜਿਆਂ ਤੋਂ ਖੋਹ ਲਿਆ। ਗੁਰੂ ਦੁਆਲੇ ਧੁੰਦ ਲਪੇਟ ਦਿੱਤੀ। ਸਾਂਝੀਵਾਲਤਾ ਦੀ ਥਾਂ ਕੇਵਲ ਮੈਂ, ਮੇਰੀ ਭਾਰੂ ਹੋ ਗਈ ਏ। ਬਾਬੇ ਦਾ ਤੂੰ ਤੇਰਾ ਦਾ ਸਬਕ ਕਿਉਂ ਭੁੱਲ ਗਏ ਹਾਂ? ਇਹ ਕੁਝ ਸਵਾਲ ਹਨ ਜੋ ਨਾਮੀ ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਇਸ ਗਹਿਰ ਗੰਭੀਰ ਲੇਖ ਵਿਚ ਉਠਾਏ ਹਨ। ਪੇਸ਼ ਹੈ, ਲੇਖ ਦੀ ਦੂਜੀ ਤੇ ਆਖਰੀ ਕਿਸਤ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਭਗਵਾਨ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਦੇ ਜੀਵਨ-ਸਮਾਚਾਰ ਅਤੇ ਭਗਤੀ-ਗਾਇਨ ਸੁਣਨ ਲਈ ਪਿੰਡ ਦੇ ਕਿਸਾਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਜਾਤਾਂ ਦੇ ਲੋਕ ਦੀਵਾਨ ਵਿਚ ਪੁੱਜਦੇ। ਉਗਰਾਹੀ ਵੀ ਦਿੰਦੇ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਨਮ-ਅਸ਼ਟਮੀ ਵੀ ਪਿੰਡ ਦਾ ਸਾਂਝਾ ਤਿਉਹਾਰ ਹੋ ਨਿੱਬੜਦਾ। ਏਨਾ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿਚ ਚਮੜੇ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਾਰੀਗਰ ਹਰ ਸਾਲ ਭਗਤ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਦਾ ਜਨਮ-ਦਿਹਾਤਾ ਮਨਾਉਂਦੇ। ਉਹ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿਚ ਹੀ ਕਿਸੇ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਥਾਂ ‘ਤੇ ਸ਼ਾਮਿਆਨੇ ਤੇ ਕਨਾਤਾਂ ਲਾ ਕੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕਰਦੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸੱਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਅਤੇ ਕੀਰਤਨੀਏ ਭਗਤ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਦੀ ਬਾਣੀ ਦਾ ਗਾਇਨ ਵੀ ਕਰਦੇ ਤੇ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ-ਸਮਾਚਾਰ ਵੀ ਸੁਣਾਉਂਦੇ। ਇਥੇ ਵੀ ਪਿੰਡ ਦੇ ਸਾਰੀਆਂ ਜਾਤਾਂ ਦੇ ਲੋਕ ਸਤਿਕਾਰ ਵਜੋਂ ਹਾਜ਼ਰੀ ਭਰਦੇ।

ਇੰਜ ਹੀ ਸਾਡੇ ਪਿੰਡ ਬਾਬੇ ਸ਼ਾਹ ਮਾਲਕ ਅਤੇ ਬਾਬੇ ਸ਼ਾਹ ਜਮਾਲ ਦੀਆਂ ਕਬਰਾਂ ‘ਤੇ ਵੀ ਦੇਸ਼-ਵੰਡ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੇਲੇ ਲੱਗਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਹੁਣ ਭਾਵੇਂ ਮੁਸਲਮਾਨ ਚਲੇ ਗਏ ਸਨ, ਪਰ ਕਦੀ ਕਦੀ ਕੋਈ ਖੁੱਲ੍ਹ-ਦਿਲੇ ਫਕੀਰੀ ਰੂਹ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੀਰਾਂ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ‘ਤੇ ਵੀ ਉਗਰਾਹੀ ਕਰਕੇ

ਫੁੱਟ ਜਰਬ ਦਸ ਫੁੱਟ ਦੀ ਕੋਠੜੀ ਵਿਚ ਵਾਸਾ ਕਰ ਲਿਆ।

ਸੰਗਤਾਂ ਚੂਨਾ ਪੀਸਦੀਆਂ ਨੇ ਚੱਕੀਆਂ ‘ਤੇ। ਚੂਨਾ ਪਿਸਦਾ ਪਿਆ, ਆਵੇ ਚੜ੍ਹੇ ਪਏ ਨੇ, ਇੰਟਾਂ ਪੱਕਦੀਆਂ ਪਈਆਂ ਨੇ, ਇਸ ਸਭ ਕੁਝ ਨਾਲ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਇਮਾਰਤ ਉਸਾਰੀ ਜਾਣੀ ਏ। ਇਕ ਰਾਤ ਦੋਵੇਂ ਜੀਅ ਲੇਟੇ ਹੋਏ ਨੇ। ਸਰੋਂ ਦੇ ਤੇਲ ਦਾ ਦੀਵਾ ਬਲਦਾ ਪਿਆ ਏ। ਪਤਨੀ ਕਹਿੰਦੀ ਏ, “ਸੁਆਮੀ ਜੀ, ਮੇਰੇ ਮਨ ਵਿਚ ਇਕ ਖਿਆਲ ਆਇਐ; ਆਖੋ ਤਾਂ ਆਪ ਨਾਲ ਸਾਂਝਾ ਕਰ ਲਵਾਂ?” ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ, “ਦਸ ਭਾਗਵਾਨੇ! ਕੀ ਖਿਆਲ ਆਇਆ?”

ਕਹਿੰਦੀ, “ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਆਗਿਆ ਦਿਓ ਤਾਂ ਇਸ ਕੰਧ ‘ਤੇ ਔਹ ਨੁੱਕਰ ਵਿਚ ਬੋਝੀ ਜਿਹੀ ਤਰੇਤ ਆਈ ਹੋਈ ਏ, ਮੈਂ ਸਵੇਰੇ ਇਕ ਮੁੱਠ ਚੂਨਾ ਲੈ ਕੇ, ਗਿੱਲਾ ਕਰਕੇ ਇਸ ਤਰੇਤ ਉਤੇ ਲਾ ਦਵਾਂ?”

ਭਾਈ ਦੇਸ ਰਾਜ ਨੇ ਆਖਿਆ, “ਓ! ਭਲੀਏ ਲੋਕੇ! ਕਿੱਡਾ ਵੱਡਾ ਪਾਪ ਕੀਤਾ ਏ। ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੀ ਇਮਾਰਤ ਵਾਸਤੇ ਪੀਸੇ ਜਾ ਰਹੇ ਚੂਨੇ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਮੁੱਠ ਲੈ ਕੇ ਭਾਵੇਂ ਤੂੰ ਆਪਣੀ ਕੋਠੜੀ ਦੀ

ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਤੇ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਵਾਸਤੇ।

ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਅਗਲੇ ਨੂੰ ਆਪ ਹੀ ਆਖੋਗੇ ਕਿ ਤੂੰ ਸਾਡਾ ਆਪਣਾ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਅਗਲਾ ਕਿਉਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਪਣਾ ਸਮਝੂ?”

ਕਾਰਨ ਕੋਈ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਪਰ ਜਿਸ ਮਰਦਾਨੇ ਨੂੰ ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਨੇ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਗਲ ਨਾਲ ਲਾ ਕੇ ਰੱਖਿਆ; ਅਸੀਂ ਉਸੇ ਮਰਦਾਨੇ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਗਲ ਨਾਲੋਂ ਤੋੜ ਵਿਛੋੜ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂ ਉਹ ਸਾਥੋਂ ਵਿਛੜ ਗਿਆ, ਪਰ ਇਸ ‘ਚ ਵੀ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਮੁਸਲਮਾਨ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਪੀਰ ਮੰਨਦੇ ਸਨ। ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਹੀ ਉਕਤੀ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹੈ,

ਨਾਨਕ ਸ਼ਾਹ ਫਕੀਰ ਹਿੰਦੂ ਦਾ ਗੁਰੂ, ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦਾ ਪੀਰ। ਮੱਕੇ ਤੋਂ ਵਾਪਸੀ ਤੇ ਬਗਦਾਦ ਠਹਿਰੇ ਲਿਖਿਆ ਮਿਲਦਾ: ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਐਲਦੀ ਹਜ਼ਰਤ ਰਬੁੱਲ ਮਜੀਦ। ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ ਫਕੀਰ ਅਰਬ ਬਣੇ: ਗੁਰੂ ਬਾਬਾ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ। ਇਕੋ ਖੁਦਾ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਵਾਲੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇੰਜ ਯਾਦ ਕਰਦੇ ਨੇ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਡਿਆਈ ਸਮਝ ਪੈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਕ ਰੱਬ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਇਸਲਾਮ ਵਿਚ ਵੀ ਮਾਨਤਾ ਹੈ। ਡਾ.

ਦੇਸ਼ ਵੰਡ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੁਸਲਮਾਨ ਕੀਰਤਨੀਏ ਗੁਰੂ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਕਰਦੇ ਰਹੇ। ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਲੋਕ ਗਾਇਕ ਤੁਫੈਲ ਨਿਆਜ਼ੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਬਣਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਗੋਇੰਦਵਾਲ ਸਾਹਿਬ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਿਚ ਹਜ਼ੂਰੀ ਰਾਗੀ ਵਜੋਂ ਕੀਰਤਨ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ। ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ ਉਹਨੂੰ ਮਰਨ ਤੱਕ ਪੂਰੀ ਯਾਦ ਸੀ। ਭਾਈ ਮਰਦਾਨੇ ਦੇ ਵਾਰਸ ਹੋਰਨਾਂ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਵੀ ਕੀਰਤਨ ਕਰਦੇ ਰਹੇ, ਪਰ ਕੁਝ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸੇ ਮਰਦਾਨੇ ਦੇ ਵਾਰਸ ਆਏ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਕੀਰਤਨ ਨਾ ਕਰਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ ਹੋਣ ਦੀ ਜੋ ਸ਼ਰਤ ਉਹ ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਸਨ ਕਰਦੇ, ਉਹ ਸ਼ਰਤ ਤਾਂ ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ ਤੇ ਮਰਦਾਨਾ ਵੀ ਸ਼ਾਇਦ ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਜੇ ਅੱਜ ਉਹ ਆ ਜਾਣ ਤਾਂ ਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਕੀਰਤਨ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ? ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਮੇਰੇ ਨਾਲੋਂ ਸ਼ਾਇਦ ਬਿਹਤਰ ਜਵਾਬ ਹੋਵੇ।

ਮੇਲਾ-ਗੋਲਾ ਕਰਾ ਦਿੰਦੇ। ਉਹ ਕਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਸੱਦਦੇ ਅਤੇ ਕਵੀ-ਕਵੀਸ਼ਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ। ਮਿੱਠੇ ਚੋਲਾਂ ਦੀਆਂ ਦੇਗਾਂ ਚੜ੍ਹਦੀਆਂ ਤੇ ਲੰਗਰ ਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ।

ਇਹ ਸੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਸਰਬ-ਸਾਂਝੀਵਾਲਤਾ ਵਾਲਾ ਪੰਜਾਬ। ਪਰ ਅੱਜ ਤਾਂ ਦੀਵਾਲੀ ਵੀ ਸਾਡੀ ਨਹੀਂ, ਰੱਖੜੀ ਵੀ ਸਾਡੀ ਨਹੀਂ, ਲੋਹੜੀ ਵੀ ਸਾਡੀ ਨਹੀਂ। ਸਾਂਝੀਵਾਲਤਾ ਵਾਲੇ ਪੰਜਾਬ ਬਾਰੇ ਹੋਰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਨ ਲਈ ਬੋਝਾ ਪਿੱਛੇ ਪਰਤੀਏ। ਜਦੋਂ 1762 ਵਿਚ ਅਹਿਮਦ ਸ਼ਾਹ ਅਬਦਾਲੀ ਨੇ ਮੁੜ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਇਮਾਰਤ ਢਾਹ ਕੇ ਸਰੋਵਰ ਪੂਰ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਦੋ ਕੁ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਸਰਦਾਰਾਂ ਨੇ ਮਾਇਆ ਇਕੱਠੀ ਕਰ ਕੇ ਸ. ਜੱਸਾ ਸਿੰਘ ਆਹਲੂਵਾਲੀਏ ਤੋਂ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਨੀਂਹ ਪੱਥਰ ਰਖਵਾਇਆ ਤੇ ਸਾਰੀ ਮਾਇਆ ਸੁਰ ਸਿੰਘ (ਮੇਰੇ ਪਿੰਡ) ਦੇ ਗੁਰ-ਸਿੱਖ ਸਾਹੂਕਾਰ ਖੱਤਰੀ ਭਾਈ ਦੇਸ ਰਾਜ ਨੂੰ ਦੇ ਕੇ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਇਮਾਰਤ ਤਾਮੀਰ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤੀ।

ਉਹਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਥ ਨੇ ਮੇਰੇ ‘ਤੇ ਐਨਾ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਏ ਤੇ ਮੇਰੀ ਸ਼ਾਹਗਿਰੀ ਹੁਣ ਕਿਹੜੇ ਕੰਮ ਦੀ ਏ। ਮੈਂ ਤੇ ਉਸ ਸ਼ਾਹ ਦਾ ਗੁਲਾਮ ਹੋ ਗਿਆ ਹਾਂ। ਆਪਣੀ ਸਾਰੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵੇਚ ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਜੇ ਵੀ ਪੈਸਾ ਇਕੱਠਾ ਹੋਇਆ, ਉਹ ਵੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਵਾਸਤੇ ਲਾ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਖੁਦ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਦੋਹਾਂ ਜੀਆਂ ਨੇ ਅੱਠ

ਤਰੇਤ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਲਾਈ, ਪਰ ਜੇ ਤੂੰ ਉਹਦਾ ਸੰਕਲਪ ਵੀ ਕਰ ਲਿਆ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਪਾਪ ਕੀਤਾ ਏ। ਤੈਨੂੰ ਉਸ ਪਾਪ ਦਾ ਪ੍ਰਾਸਚਿਤ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਜਿੰਨਾ ਚੂਨਾ ਰੋਜ਼ ਪੀਸਦੀ ਏ, ਉਸ ਤੋਂ ਦੁਗਣਾ ਚੂਨਾ ਪੀਸਣਾ ਪਵੇਗਾ, ਤੇਰੇ ਗੁਨਾਹ ਦਾ ਕਫਾਰਾ ਤਾਂ ਹੀ ਹੋਵੇਗਾ।

ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੀ ਇਮਾਰਤ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਪੀਸੇ ਜਾ ਰਹੇ ਚੂਨੇ ਦੀ ਇਕ ਮੁੱਠ ਆਪਣੇ ਘਰ ਲਾਉਣ ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਹੀ ਲਿਆ ਸੀ ਤੇ ਇਹਨੂੰ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਗੁਨਾਹ ਮੰਨਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਅੱਜ ਉਸ ਗੁਰੂ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਲੱਗ ਰਹੇ ‘ਚੂਨੇ’ ਦਾ ਕੀ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਇਹ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ ਨਾਲੋਂ ਬਿਹਤਰ ਜਾਣਦੇ ਏ। ਓ, ਪਰ ਜੇ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਉਸਰੋਈਆ ਭਾਈ ਦੇਸ ਰਾਜ ਅੱਜ ਆਵੇ ਤਾਂ ਉਹਨੂੰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਅਜੋਕੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੇ ਮਿਆਰਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ‘ਸਿੱਖ’ ਨਹੀਂ। ਹੋਵੇਗਾ ਉਹ ‘ਗੁਰਸਿੱਖ ਖੱਤਰੀ’ (ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਉਸ ਬਾਰੇ ਏਹੋ ਲਿਖਿਆ ਏ), ਸ. ਜੱਸਾ ਸਿੰਘ ਆਹਲੂਵਾਲੀਏ ਤੇ ਹੋਰ ਮਿਸਲਾਂ ਦੇ ਸਰਦਾਰਾਂ ਅਤੇ ਤਦੋਕੇ ਸਮੁੱਚੇ ਪੰਥ ਲਈ, ਪਰ ਅਜੋਕੇ ਪੰਥ ਨੇ ਉਹਨੂੰ ਤੇ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਹੋਰ ਕਿੰਨੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪੰਥ ਤੋਂ ਵੱਖ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਏ।

ਯਾਦ ਰੱਖੋ ‘ਗੁਰਸਿੱਖ ਖੱਤਰੀ’ ਭਾਈ ਦੇਸ ਰਾਜ ਅੱਜ ਵੋਟ ਨਹੀਂ ਪਾ ਸਕਦਾ, ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ

ਇਕਬਾਲ ਨੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਅਜ਼ਮਤ ਦਾ ਬਿਆਨ ਕੁਝ ਇੰਜ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਫਿਰ ਉਠੀ ਆਖਿਰ ਸਦਾ ਤੋਹੀਦ ਕੀ ਪੰਜਾਬ ਸੇ। ਹਿੰਦ ਕੇ ਇਕ ਮਰਦੇ-ਕਾਮਿਲ ਨੇ ਜਗਾਇਆ ਖਵਾਬ ਸੇ। ਸਾਂਝੀ ਪੰਜਾਬੀਅਤ ਦੇ ਸ਼ੈਦਾਈ ਬਾਬੂ ਫਿਰੋਜ਼ਦੀਨ ਸ਼ਰਫ ਨੇ ਕਦੀ ਲਿਖਿਆ ਸੀ,

ਦੁਨੀਆਂ ਬੱਕ ਗਈ ਏ ਗਿਣ ਗਿਣ ਗੁਣ ਤੇਰੇ, ਪਾਇਆ ਅੰਤ ਨਾ ਗੁਣੀ ਗਹੀਰ ਨਾਨਕ। ਕਰਾਂ ਦੱਸ ਕੀ ਸ਼ਾਨ ਬਿਆਨ ਤੇਰੀ? ਗੁਰੂ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ‘ਸ਼ਰਫ’ ਦੇ ਪੀਰ ਨਾਨਕ।

ਡਾ. ਹਰਿਭਜਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਨਜ਼ਮ ਸੀ, ਮੇਰਾ ਨਾਨਕ ਇਕੱਲਾ ਰਹਿ ਗਿਆ ਹੈ, ਬਹੁਤ ਦਿਨ ਹੋਏ ਸੰਗਤ ‘ਚ ਹੁਣ ਕਦੇ ਮਰਦਾਨਾ ਨਹੀਂ ਆਇਆ!

ਦੇਸ਼ ਵੰਡ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੁਸਲਮਾਨ ਕੀਰਤਨੀਏ ਗੁਰੂ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਕਰਦੇ ਰਹੇ। ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਲੋਕ ਗਾਇਕ ਤੁਫੈਲ ਨਿਆਜ਼ੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਬਣਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਗੋਇੰਦਵਾਲ ਸਾਹਿਬ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਿਚ ਹਜ਼ੂਰੀ ਰਾਗੀ ਵਜੋਂ ਕੀਰਤਨ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ। ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ ਉਹਨੂੰ ਮਰਨ ਤੱਕ ਪੂਰੀ ਯਾਦ ਸੀ। ਭਾਈ

ਮਰਦਾਨੇ ਦੇ ਵਾਰਸ ਹੋਰਨਾਂ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਵੀ ਕੀਰਤਨ ਕਰਦੇ ਰਹੇ, ਪਰ ਕੁਝ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸੇ ਮਰਦਾਨੇ ਦੇ ਵਾਰਸ ਆਏ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਕੀਰਤਨ ਨਾ ਕਰਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ ਹੋਣ ਦੀ ਜੋ ਸ਼ਰਤ ਉਹ ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਸਨ ਕਰਦੇ, ਉਹ ਸ਼ਰਤ ਤਾਂ ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ ਤੇ ਮਰਦਾਨਾ ਵੀ ਸ਼ਾਇਦ ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਜੇ ਅੱਜ ਉਹ ਆ ਜਾਣ ਤਾਂ ਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਕੀਰਤਨ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ? ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਮੇਰੇ ਨਾਲੋਂ ਸ਼ਾਇਦ ਬਿਹਤਰ ਜਵਾਬ ਹੋਵੇ।

ਦੁੱਖ ਤੇ ਸ਼ਰਮ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਭਾਈ ਮਰਦਾਨੇ ਦੇ ਵਾਰਸਾਂ ਨੂੰ ਸਾਂਭ ਨਾ ਸਕੇ। ਉਹ ਅੱਜ ਤੱਕ ਕੀਰਤਨ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਰਹੇ, ਪਰ ਹੁਣ ਰੋਟੀ ਤੋਂ ਆਤਰ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਔਲਾਦ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਨੌਜਵਾਨ ਸਟੇਜਾਂ ਉਤੇ ਗਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ।

ਦਿੱਖ ਅਤੇ ਤੱਤ ਦਾ ਫਰਕ

ਬਾਣੀ ਤੇ ਬਾਣੇ ਦੀ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਧਾਰਨਾ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਲੱਗਦਾ ਇਹੋ ਹੈ ਕਿ ਅੱਜ ਬਾਹਰੀ ਦਿੱਖ ਨੂੰ ਹੀ ਸਭ ਕੁਝ ਮੰਨ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਤੇ ਬਾਣੀ ਭੁਲਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਪਰ ਬਾਹਰੀ ਦਿੱਖ ਬਾਰੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਤਾਂ ਬੜੇ ਸਾਫ ਸਨ। ਜਿੱਥੇ ਤੇ ਜਿਹੜੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਜਾਂਦੇ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਅਪਣਤ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਓਹੋ ਜਿਹਾ ਵੇਸ ਬਣਾ ਲੈਂਦੇ ਸਨ,

ਬਾਬਾ ਫਿਰ ਮੱਕੇ ਗਯਾ ਨੀਲ ਬਸਤ੍ਰ ਧਾਰੇ ਬਨਵਾਰੀ। ਆਸਾ ਹੱਥ ਕਿਤਾਬ ਕੱਛ ਕੁਜਾ ਬਾਗ ਮੁਸੱਲਾ ਧਾਰੀ।

ਬਾਹਰੀ ਪਹਿਰਾਵੇ ਜਾਂ ਬਾਹਰੀ ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਸਦਾ ਅੰਦਰਲੇ ਮਾਨਵੀ ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਤੇ ਮਾਣ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਬਾਹਰਲੇ ਭੇਖ ਓਹਲੇ ਲੁਕੇ ਪਖੰਡ ਅਤੇ ਦੰਭ ਨੂੰ ਵਾਰ ਵਾਰ ਬੇਨਕਾਥ ਕਰਦੇ ਹਨ,

ਮਥੇ ਟਿਕਾ ਤੇਤ ਧੋਤੀ ਕਖਾਈ। ਹਥ ਛੁਰੀ ਜਗਤ ਕਸਾਈ। ਜਾਂ ਧੋਤੀ ਟਿਕਾ ਤੈ ਜਪਮਾਲੀ ਧਾਨੁ ਮਲੇਛਾ ਖਾਈ।

ਜੇ ਬਾਹਰੀ ਚਿੰਨ੍ਹ ਆਪਣੇ ਪਿਛਲੇ ਅਰਥਾਂ ਤੋਂ ਵਿਚੋਗੇ ਜਾਂ ਵਿਛੋਨੇ ਜਾ ਚੁਕੇ ਹੋਣ ਤਾਂ ਉਹ ਚਿੰਨ੍ਹ ਧਾਰਨੇ ਕਿਸ ਅਰਥ? ਇਸੇ ਲਈ ਉਹ ਜਨੇਊ ਪਾਉਣ ਤੋਂ ਜਾਹਰਾ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਭਾਵੇਂ ਇਨਕਾਰੀ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ, ਸਗੋਂ ਸੂਖਮ ਢੰਗ ਨਾਲ ਇਹ ਸਮਝਾਉਂਦੇ ਨੇ ਕਿ ਅੰਦਰਲੇ ਮਾਨਵੀ ਗੁਣਾਂ ਤੋਂ ਖਾਲੀ ਬਾਣਾ ਜਾਂ ਬਾਹਰੀ ਚਿੰਨ੍ਹ ਤੇ ਤੀਰਥਾਂ ‘ਤੇ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰ ਕੇ ਪਵਿੱਤਰ ਹੋ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਬਾਹਰੀ ਕਰਮ-ਕਾਂਡ ਤਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਹਨ ਜਿਵੇਂ, ਬਾਹਰੋਂ ਧੋਤੀ ਤੁੰਬੜੀ ਅੰਦਰ ਵਿੱਸ ਨਕੋਰ।

ਇਸੇ ਕਰ ਕੇ ਉਹ ਦਇਆ ਦੀ ਕਪਾਹ, ਸੰਤੋਖ ਦੇ ਸੂਤ ਤੇ ਜਤ ਦੀ ਗੀਢ ਤੇ ਸਤ ਦੇ ਵੱਟ ਵਾਲਾ ਜਨੇਊ ਪਹਿਨਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਵੇਲੇ ਦੇ ਦੋਵਾਂ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਬਾਹਰੀ ਭੇਖ ਤੇ ਪਖੰਡ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਤੇ ਧਰਮ ਦਾ ਤੱਤ ਤੇ ਸੱਚ ਸਾਂਝਾ ਕਰਦਿਆਂ ਹਿੰਦੂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਮੁਸਲਮਾਨ ਨੂੰ ਕਿਹਾ,

ਮਿਹਰ ਮਸੀਤਿ ਸਿਦਕੁ ਮੁਸਲਾ ਹਕ ਹਲਾਲੁ ਕੁਰਾਣੁ। ਸਰਮ ਸੁੰਨਤਿ ਸੀਲੁ ਰੋਜਾ ਹੋਹੁ ਮੁਸਲਮਾਣੁ।

ਸੋ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬਾਣੀ ਤਾਂ ਹੋਰ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਧਰਮ ਦੇ ਠੇਕੇਦਾਰਾਂ ਨੇ ਸਭ ਕੁਝ ਬਾਣੇ ਨੂੰ ਬਣਾ ਲਿਆ ਏ। ਅਸੀਂ ਬਾਣੇ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਸਾਡੀ ਇੱਛਾ ਵੀ ਹੈ ਤੇ ਬੜੀ ਵਾਜਬ ਮੰਗ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਬਾਣਾ ਜੰਮ ਜੰਮ ਪਹਿਨਣ। ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਨਣ ਲਈ ਵੀ ਪ੍ਰੇਰਨ, ਪਰ ਬੁਨਿਆਦੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਕਿਰਦਾਰ ਨੂੰ ਬਾਣੀ ਅਨੁਸਾਰ ਢਾਲਣ ਦੀ ਹੈ। ਬਾਣੇ ਵਾਲੇ ਦਾ ਕਿਰਦਾਰ ਜੇ ‘ਉਜਲੂ ਕੈਹਾ ਚਿਲਕਣਾ ਘੋਟਿਮ ਕਾਲਤੀ ਮਸੂ।’ ਵਾਂਗ ਕਹੇਂ ਦੀ ਧਾਤ ਨੂੰ ਘੋਟਣ ਬਾਅਦ ਹੋਰੋਂ ਕਾਲੇ ਕਿਰਦਾਰ ਵਾਲਾ ਨਿਕਲਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਵਾਲੇ ਨਾ ਹੋਣ ਜਾਂ ਨਾ ਬਣਨ ਦਾ ਸਵਾਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਜ਼ਰੂਰ ਝਾਤ ਮਾਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਪਰ ਨਿਰੋਲ ਰਹਿਤ ‘ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਸਾਡੇ ਵਿਚੋਂ ਬਹੁਤਿਆਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਸਿੱਖੀ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਛੇਕ ਛੱਡਿਆ ਹੈ।

ਸਾਡੇ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿਚੋਂ ਬਹੁਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ (ਬਾਕੀ ਅਗਲੇ ਸਫੇ ‘ਤੇ)

ਨੂੰ ਭਾਰੇ ਲੱਖ ਸਿੱਖ ਸਮਝਦੇ ਤੇ ਮੰਨਦੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਨੇ, ਪਰ ਹਕੀਕਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਥਾਪਤ ਅਜੋਕੀ ਮਰਿਆਦਾ ਮੁਤਾਬਕ ਸਾਡੇ ਵਿਚੋਂ 90% ਤੋਂ ਵੱਧ ਲੋਕ ਸਿੱਖ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਹ ਵੱਖਰੀ ਗੱਲ ਏ ਕਿ ਵੋਟਾਂ ਲੈਣ ਵੇਲੇ, ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਸੰਭਾਲਣ ਜਾਂ ਪ੍ਰਬੰਧ ਖੋਹਣ ਵਾਸਤੇ ਵੋਟਰ ਬਣਾ ਕੇ ਬਿਹਾਰੀ ਭਈਏ ਵੀ ਪੀਲੇ ਪਟਕੇ ਬੰਨ੍ਹ ਦਾ ਕੇ ਸਿੱਖ ਸਜਾ ਲਏ ਜਾਂਦੇ ਨੇ ਤੇ ਉਦੋਂ ਗੁਰੂ ਦੇ ਨਾਂ ਦਾ ਵਾਸਤਾ ਦੇ ਕੇ ਸਾਨੂੰ-ਤੁਹਾਨੂੰ ਵੀ ਸਿੱਖ ਮੰਨ ਕੇ ਸਾਡੀਆਂ ਵੋਟਾਂ ਵੀ ਆਪਣੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਭੁਗਤਾਈਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਨੇ; ਪਰ ਅੱਗੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਦਾੜੀ-ਕੋਸ ਮੁਨਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਹਾਲ ਦੀ ਘੜੀ ਛੱਡੋ, ਦਾੜੀ ਕੋਸ ਵਾਲੇ ਦਸਤਾਰਧਾਰੀਆਂ ਬਾਰੇ- ਇਹ ਦਾੜੀ ਕੱਟਦਾ, ਇਹ ਦਾੜੀ ਬੰਨ੍ਹਦਾ, ਇਹ ਦਾੜੀ ਰੰਗਦਾ ਜਾਂ ਇਹ ਬੀਬੀਆਂ ਬਿਊਟੀ ਪਾਰਲਰ ਜਾਂਦੀਆਂ, ਭਰਵੰਟੇ ਪੁੱਟਦੀਆਂ, ਰੋਮਾਂ ਦੀ ਬੇਅਦਬੀ ਕਰਦੀਆਂ ਆਖ ਕੇ ਸਭ ਨੂੰ ਸਿੱਖੀ 'ਚੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਦਿੰਦਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਹਿਜਧਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਮੁੰਨੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਭੇਡਾਂ, ਗੁਰੂ ਦੀ ਬਾਹਰੀ ਦਿੱਖ ਨਾਲ ਨਾ ਮਿਲਦੇ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ 'ਗੁਰੂ ਦੇ ਪੁੱਤ' ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸਗੋਂ ਅਲੰਕਾਰ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਇਹ ਆਖ ਕੇ ਕਿ ਜਿਹਦੀ ਸ਼ਕਲ ਪਿਉ ਨਾਲ ਨਾ ਮਿਲਦੀ ਹੋਵੇ, ਉਹਨੂੰ 'ਹਰਾਮ ਦਾ' ਕਹਿ ਕੇ ਜ਼ਲੀਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਜਿਹਦਾ ਬਾਣਾ ਤਾਂ ਪਹਿਲੇ ਪਰ ਬਾਣੀ ਉਹਦੀ ਆਤਮਾ ਵਿਚ ਵੱਸੀ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਕਿਰਦਾਰ ਉਹਦਾ ਗੁਰ-ਬਚਨਾਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਉਸ ਨੂੰ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਾਂਗ ਗਾਲੂ ਨਹੀਂ ਕੱਢਾਂਗੇ ਸਗੋਂ ਗੁਰੂ ਦੇ ਬੋਲ ਹੀ ਚੇਤੇ ਕਰਵਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 'ਸੱਜਣ ਸੇਈ ਨਾਮ ਮੈਂ ਚਲਦਿਆਂ ਨਾਲ ਚਲੀਨਿ' ਵਾਲਾ ਸ਼ਬਦ ਉਚਾਰਦਿਆਂ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੱਜਣ ਨੂੰ ਆਖੇ ਸਨ, "ਨਾਮ ਤਾਂ ਸੱਜਣ ਰੱਖ ਲਿਆ ਏ, ਪਰ ਉਮਰ ਭਰ ਕਈ ਕੋਈ ਸੱਜਣਾਂ ਵਾਲਾ ਕੰਮ ਵੀ ਕੀਤਾ ਈ?"

ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਤੇ ਸਰਬੱਤ ਦੇ ਗੁਰੂ ਨੂੰ ਉਹਦੇ ਦੁਆਲੇ ਆਪਣੇਪਨ ਦੀਆਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਕੰਧਾਂ ਖੜੀਆਂ ਕਰ ਲਈਆਂ ਤੇ ਗੁਰੂ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਏਨਾ ਆਪਣਾ ਬਣਾ ਲਿਆ ਕਿ ਦੁਨੀਆਂ ਤੋਂ ਖੋਹ ਵੀ ਲਿਆ ਤੇ ਲੁਕੇ ਵੀ ਲਿਆ। ਜਿਹੜੇ ਗੁਰੂ ਦੀ ਆਮਦ ਨਾਲ ਅਗਿਆਨ ਦੀ ਧੁੰਦ ਤੇ ਹਨੇਰਾ ਮਿਟ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਸੀਂ ਉਸੇ ਗੁਰੂ ਦੁਆਲੇ ਧੁੰਦ ਲਪੇਟ ਦਿੱਤੀ। ਬ੍ਰਹਿਮੰਡ ਵਿਚ ਫੈਲਣ ਵਾਲੇ ਗੁਰੂ ਨੂੰ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿਚ ਵਲ ਲਿਆ। ਨਿਰਮਲੇ, ਨਾਮਧਾਰੀ, ਨਿਰੰਕਾਰੀ, ਰਾਧਾਸੁਆਮੀਏ, ਸੇਵਾ ਪੰਥੀਏ ਤੇ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਸੰਪਰਦਾਵਾਂ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮੁੱਖ ਧਾਰਾ ਦੀ ਸਿੱਖੀ ਵਿਚੋਂ ਖਾਰਜ ਕੀਤੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਨੇ, ਪਰ ਹੁਣ ਤਾਂ ਆਪਸ ਵਿਚ ਵੀ ਵੰਡੀਆਂ ਪਾਈਆਂ ਹੋਈਆਂ ਨੇ। ਕੋਈ ਜੱਟ ਸਿੱਖ ਹੈ, ਕੋਈ ਰਾਮਗੜੀਆ ਸਿੱਖ ਹੈ, ਕੋਈ ਰਵਿਦਾਸੀਆ ਸਿੱਖ ਹੈ, ਕੋਈ ਭਾਧਾ ਸਿੱਖ ਹੈ, ਕੋਈ ਅਕਾਲੀ ਸਿੱਖ ਹੈ, ਕੋਈ ਕਾਂਗਰਸੀ ਸਿੱਖ ਹੈ, ਕੋਈ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਸਿੱਖ ਹੈ, ਕੋਈ ਟਕਸਾਲੀਆ ਸਿੱਖ ਹੈ, ਕੋਈ ਢਡਰੀਆਂ ਵਾਲਾ ਸਿੱਖ ਹੈ, ਕੋਈ ਬਾਲ ਕਿਆ ਦਾ ਸਿੱਖ ਹੈ, ਕੋਈ ਮਾਨ ਕਿਆ ਦਾ ਸਿੱਖ ਹੈ, ਕੋਈ ਭਾਜਪਾਈ ਜਾਂ ਆਰ. ਐਸ. ਐਸ. ਵਾਲਾ ਸਿੱਖ ਹੈ। ਸਭ ਦੇ ਸਿੱਖ ਹਨ, ਪਰ ਗੁਰੂ ਦਾ ਸਿੱਖ ਕਿੱਥੇ ਹੈ? ਅਸੀਂ ਸਭ ਨੂੰ ਆਖਦੇ ਹਾਂ, ਆਹ ਵੀ ਸਿੱਖ ਨਹੀਂ, ਔਹ ਵੀ ਸਿੱਖ ਨਹੀਂ। ਪਰ ਕਈ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਵੀ ਪੁੱਛਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਕਿਨਾ ਕੁ ਸਿੱਖ ਹਾਂ!

ਸਿੱਖ ਉਹ ਹੈ, ਜਿਹਨੇ ਆਪਣਾ ਜੀਵਨ ਗੁਰੂ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਅਨੁਸਾਰ ਚਲਾ ਲਿਆ ਹੈ। ਜੇ ਨਾ ਕੇ ਬੈਰੀ, ਨਾਹਿ ਬੋਗਨਾ ਦੀ ਅਵਸਥਾ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਕੁੱਲ ਮਨੁੱਖਤਾ ਨੂੰ ਕਲਾਵੇ ਵਿਚ ਲੈ ਕੇ ਆਖਦਾ ਹੈ, "ਨਾਨਕ ਨਾਮ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ। ਤੇਰੇ ਭਾਣੇ ਸਰਬੱਤ ਦਾ ਭਲਾ!" ਪਰ ਇਹ ਆਖਣਾ ਉਸੇ ਸ਼ਖਸ ਦਾ ਹੀ ਬਣਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਪਿੱਛੇ ਗੁਰੂ ਦੇ ਬਖਸ਼ੇ ਕਿਰਦਾਰ ਦੀ ਸੁੱਚੀ ਤੇ ਸੱਚੀ ਤਾਕਤ ਹੋਵੇਗੀ।

ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਤਾਂ ਇਹ ਆਖ ਕੇ ਨਿਬੋਤਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, "ਸਚਰੁ ਉਰਹਿ ਸਭ ਕੇ ਉਪਰ ਸੱਚ ਆਚਾਰ॥"

ਇਕੱਲਾ ਸੱਚ ਵੱਡਾ ਤਾਂ ਹੈ, ਪਰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਉਚਾ ਕਿਰਦਾਰ ਹੈ। ਸਤਯਮੇਵ ਜਯਤੇ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਸੱਚੇ ਕਿਰਦਾਰ ਦੀ ਜਿੱਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਕਤਲ ਕਰ ਕੇ, ਜਨਾਹ ਕਰ ਕੇ, ਪਾਪ ਕਰ ਕੇ ਮੰਨ ਜਾਓ। ਗੁਨਾਹ ਕਬੂਲ ਕਰ ਲਵੋ। ਫਾਹੇ ਲੱਗਣ ਵੀ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰ ਲਵੋ, ਤਦ ਵੀ ਕਿਰਦਾਰ ਦੀ ਸੁਚਮਤਾ ਸਰਵਉਪਰ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਸੱਚੇ ਕਿਰਦਾਰ ਵਾਲਾ ਗੁਨਾਹ ਕਰੇਗਾ ਹੀ ਨਹੀਂ।

ਪੁੱਛਣ ਖੋਲ ਕਿਆਬ ਨੇ
ਹਿੰਦੂ ਵੱਡਾ ਕਿ ਮੁਸਲਮਾਨੋਈ?
ਬਾਬਾ ਆਖੇ ਹਾਜੀਆ

ਸ਼ੁਭ ਅਮਲਾਂ ਬਾਝੋਂ ਦੋਨੋ ਰੋਈ।
ਇਸ ਜੰਗ ਵਿਚ ਗੁਫਤਾਰ ਦੇ ਗਾਜ਼ੀਆਂ ਦੀ ਨਹੀਂ, ਕਿਰਦਾਰ ਦੇ ਗਾਜ਼ੀਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ। ਜਪ 'ਪ੍ਰੇਮ ਖੇਲਨ ਕਾ ਚਾਓ' ਮਨ ਵਿਚ ਲੈ ਕੇ ਤੇ ਤਲੀ 'ਤੇ ਸੀਸ ਧਰ ਕੇ 'ਨਿਸਚੈ ਕਰ ਅਪੁਨੀ ਜੀਤ ਕਰੋ' ਦਾ ਅਜ਼ਮ ਲੈ ਕੇ ਮੈਦਾਨ 'ਚ ਨਿੱਤਰਦੇ ਹਨ।

ਸੇ ਅਜਿਹੇ ਕਿਰਦਾਰ ਦੀ ਬੁਲੰਦੀ ਵਾਲਾ ਜਿਹੜਾ ਸਿੱਖ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਸਿਰਜਿਆ ਸੀ, ਉਹ ਲੱਭਦਾ ਕਿੱਥੇ ਹੈ?

ਮੱਥਾ ਟੇਕਣਾ ਤਾਂ ਇਕ ਰਸਮ ਬਣ ਗਈ, ਭੋਟਾ ਸੀਸ ਚੜ੍ਹਾਵਣਾ ਬੜਾ ਔਖਾ। ਕਿਹੜਾ ਸਿੱਖ ਦਿਆਲੇ ਤੋਂ ਘੱਟ ਬਣਦਾ, ਦੇਗਾਂ ਵਿਚ ਸੜ ਜਾਵਣਾ ਬੜਾ ਔਖਾ। ਮਤੀ ਦਾਸ ਵਰਗਾ ਹਰ ਕੋਈ ਚਾਹੇ ਬਣਨਾ, ਆਰੇ ਨਾਲ ਚਿਰ ਜਾਵਣਾ ਬੜਾ ਔਖਾ। ਵਲੀ ਦੇਵਤਾ ਸੱਖਾ ਬਣ ਜਾਣਾ ਸੀਤਲ, ਬਣ ਕੇ ਸਿੱਖ ਨਿਭਾਵਣਾ ਬੜਾ ਔਖਾ।

ਰੱਬ ਨੂੰ ਪਾਉਣ ਲਈ ਅੰਨ੍ਹੀ-ਸ਼ਰਧਾ ਨਹੀਂ, ਅਕਲ ਦੀ ਲੋੜ

ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਿਸੇ ਅੰਧ-ਵਿਸ਼ਵਾਸ, ਨਰਕ-ਸੁਰਗ ਤੇ ਡਰ-ਭੈਅ, ਭਰਮ, ਬੋਲੇਡੀ ਸ਼ਰਧਾ ਦੀ ਜਕੜ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੋ ਕੇ, ਕਿਸੇ ਨਰਕ-ਸੁਰਗ ਦੇ ਡਰਾਵੇ ਦੇ ਕੇ ਲੋਕ ਨਹੀਂ ਜੋੜੇ। ਦਲੀਲ ਨਾਲ ਜੋੜੇ। ਸਿੱਧਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇ ਤੁਹਾਡੇ ਜਿਹੇ ਲੋਕ ਜੰਗਲਾਂ ਵਿਚ ਆ ਜਾਣਗੇ। ਪਹਿਲੇ ਦਰਜੇ ਦੀ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਪਲਾਇਨ ਕਰ ਜਾਵੇਗੀ ਤਾਂ ਸੰਸਾਰ ਦਾ ਕਾਰ-ਵਿਹਾਰ ਦੂਜੇ ਜਾਂ ਤੀਜੇ ਦਰਜੇ ਦੀ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਹੀ ਸੰਭਾਲੇਗੀ।

ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ, "ਗੱਲੀ ਭਿਸਤੁ ਨਾ ਪਾਈਐ॥" ਜਾਹਰ ਹੈ, ਕਰਮ 'ਤੇ ਬਲ ਦੇ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਹ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ ਕਿ 'ਰਈਅਤ ਗਿਆਨ ਵਿਗੁਣੀ ਹੋਵੇਗੀ ਤਾਂ ਅੰਨ੍ਹੀ ਰਹੇਗੀ। ਅੰਨ੍ਹਾ ਬੰਦਾ ਸੱਚ ਨਹੀਂ ਵੇਖ ਸਕਦਾ, "ਅੰਧੀ ਰਈਅਤ ਗਿਆਨ ਵਿਗੁਣੀ ਭਾਹਿ ਭਰੇ ਮੁਰਦਾਰ॥"

ਉਹ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ, ਅਕਲੀ ਸਾਹਿਬ ਸੇਵੀਐ ਅਕਲੀ ਪਾਈਐ ਮਾਨ॥ ਅਕਲੀ ਪੜ ਕੇ ਬੁਝੀਐ ਅਕਲੀ ਕੀਚੈ ਦਾਨ॥ ਨਾਨਕ ਆਖੈ ਰਾਹੁ ਏਹੁ ਹੋਰਿ ਗਲਾ ਸੈਤਾਨ॥

ਜਾਹਰ ਹੈ, ਅਕਲ ਦੇ ਚਾਨਣ ਬਿਨਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੂੜ ਹਨੇਰੇ 'ਚੋਂ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਤੋਂ ਅਕਲ ਲੈਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਲੋਕਾਈ ਨੂੰ ਅਗਿਆਨ ਦੇ ਹਨੇਰੇ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਲਈ ਅਕਲ ਤੇ ਗਿਆਨ ਦੇ ਦੀਵੇ ਬਾਲਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਕ ਧਿਰ ਦੂਜੀ ਦਾ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਹੀ ਇਸੇ

ਕਰਕੇ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਦੂਜੀ ਦਾ ਬੌਧਿਕ ਪੱਧਰ ਨੀਵਾਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਸੋਸ਼ਿਤ ਧਿਰ ਨੂੰ ਗਿਆਨ ਦੇ ਦੀਵੇ ਫੜਾ ਕੇ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਰੋਸ਼ਨ ਕਰਨ ਦਾ ਢੁਕਵਾਂ ਵੇਲਾ ਹੈ।

ਸ਼ਬਦ ਤੇ ਸੰਗੀਤ ਦੀ ਜੁਗਲਬੰਦੀ

ਅਸੀਂ ਪੰਜਾਬੀ ਸ਼ਬਦ ਤੇ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਪੁੰਤਰ ਸਾਂ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਜਾਂਦੇ, ਇਹੋ ਆਖਦੇ, "ਮਰਦਾਨਿਆਂ ਰਬਾਬ ਵਜਾਇ। ਬਾਣੀ ਆਈ ਹੈ।" ਸ਼ਾਇਰੀ ਤੇ ਸੰਗੀਤ ਦੀ ਬਾਰਿਸ਼ ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਨ ਭਿੰਜ ਜਾਂਦੇ। ਮਨਾਂ ਦੀ ਮੈਲ ਧੂਪ ਜਾਂਦੀ। ਅੰਦਰੋਂ ਸੱਚਾ ਤੇ ਸੁੱਚਾ ਇਨਸਾਨ ਲਿਖਕ ਉਠਦਾ।

ਅੱਜ ਦਾ ਸੰਗੀਤ ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਦੀ ਰਵਾਇਤ ਤੋਂ ਪਾਸੇ ਜਾ ਚੁਕਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਅਸਲੀਲ ਤੇ ਨੰਗੇ ਨਾਚ, ਲੁੱਚੇ ਬੋਲ, ਬਾਂਦਰ ਟਪੁਸੀਆਂ ਤੇ ਬੋਸ਼ਰੀਆਂ ਚੀਕਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਸੰਗੀਤ ਤੋਂ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਨਮੂਨਾ ਬਣ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਭਿਆਨਕ ਸ਼ੋਰ ਪਿੱਛੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਮਾਂਵਾਂ, ਭੈਣਾਂ ਤੇ ਪਤਨੀਆਂ ਦੇ ਵੈਣ ਦੱਬੇ ਜਾਂਦੇ ਨੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੁੱਤ, ਭਰਾ ਤੇ ਪਤੀ ਨਸ਼ੇ ਦੇ ਦੌੜ ਨੇ ਖਾ ਲਏ ਨੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰ ਦੇ ਜੀਅ ਗਲ ਵਿਚ ਫਾਹਾ ਲੈ ਕੇ ਜਾਂ ਸਲਫਾਸ ਖਾ ਕੇ ਜਗਨੋਂ ਕੂਚ ਕਰ ਗਏ ਨੇ। ਇਸ ਬੇਮੁਢੇ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਸ਼ੋਰ ਵਿਚ ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਦੇ ਬੋਲ ਕਿਧਰੇ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਤੋਂ ਅਣਸੁਣੇ ਹੋ ਰਹੇ ਨੇ।

ਸ਼ੇਕਸਪੀਅਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ, "ਜਿਹੜਾ ਬੰਦਾ ਸੰਗੀਤ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਉਹ ਜ਼ਰੂਰ ਕਦੀ ਨਾ ਕਦੀ ਕਿਸੇ ਦਾ ਕਤਲ ਕਰੇਗਾ।"

ਅੱਜ ਪੰਜਾਬੀ ਕੌਮ ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਤਲ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਜਾਂ ਕਤਲ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਈ ਸਵਾਲ ਫੰਨ ਚੁੱਕੀ ਖਲੋਤੇ ਹਨ:

ਅਸੀਂ ਗੁਰੂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਬਣਾ ਲਿਆ, ਦੁਨਿਆਂ ਤੋਂ ਖੋਹ ਲਿਆ। ਗੁਰੂ ਦੁਆਲੇ ਧੁੰਦ ਲਪੇਟ ਦਿੱਤੀ। ਸਾਂਝੀਵਾਲਤਾ ਦੀ ਥਾਂ ਕੇਵਲ ਮੈਂ, ਮੇਰੀ ਭਾਰੂ ਹੋ ਗਈ ਏ। ਬਾਬੇ ਦਾ ਤੂੰ ਤੇਰਾ ਦਾ ਸਬਕ ਕਿਉਂ ਭੁੱਲ ਗਏ ਹਾਂ?

ਹਿੰਦੂਸਤਾਨ ਦੀ ਥਾਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਵਾਲੇ ਹਿੰਦੂਸਤਾਨ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਸਪੇਸ ਬਣਾਉਣੀ ਤੇ ਸਾਂਝੀਵਾਲਤਾ ਮੁਹੱਬਤੀ ਤੇ ਆਪਸੀ ਰਵਾਦਾਰੀ ਵਾਲਾ ਸਮਾਜ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਦੀ ਲੜਾਈ ਲੜਨੀ ਹੈ ਜਾਂ ਸੀਸ-ਗੰਜ, ਪਟਨਾ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਹਜ਼ੂਰ ਸਾਹਿਬ ਵਾਸਤੇ ਪਾਸਪੋਰਟ ਲੈਣ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨ ਦੀ ਲੜਾਈ ਲੜਨੀ ਹੈ। ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਦੇ ਲਾਘੇ ਨੂੰ ਲੈਣ ਲਈ ਸੱਤਰ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਮੰਗ ਤੇ ਤਰਲੇ ਕਰਦੇ ਰਹੇ। ਫਿਰ ਕਿਹੜਾ ਕਿਹੜਾ ਲਾਘਾ ਮੰਗਦੇ ਫਿਰੇਗੇ?

ਅੱਜ ਤਾਂ ਵੈਰਾਗੇ ਹੋਏ ਹਾਂ ਕਿ ਮੇਰਾ ਨਾਨਕ ਇਕੱਲਾ ਰਹਿ ਗਿਆ ਏ। ਬਹੁਤ ਦਿਨ ਹੋਏ ਸੰਗਤ

'ਚ ਹੁਣ ਕਦੇ ਮਰਦਾਨਾ ਨਹੀਂ ਆਇਆ। ਫਿਰ ਕਿਤੇ ਇਹ ਨਾ ਕਹਿਣਾ ਪਵੇ, ਮੇਰਾ ਗੋਬਿੰਦ ਬਹੁਤ ਇਕੱਲਾ ਰਹਿ ਗਿਆ ਏ, ਬਹੁਤ ਦਿਨ ਹੋਏ ਸੰਗਤ 'ਚ ਹੁਣ ਕਦੀ ਭਾਈ ਨੰਦ ਲਾਲ ਨਹੀਂ ਆਇਆ।

ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਦਾ ਲਾਘਾ ਖੋਲ੍ਹਣ ਲਈ ਤਾਂ ਬੜੇ ਯਤਨ ਹੋਏ ਨੇ, ਪਰ ਗੁਰੂ ਲਈ ਆਪਣੇ ਦਿਲਾਂ ਦੇ ਬੰਦ ਪਏ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਕਦੇ ਖੋਲ੍ਹਾਂਗੇ? ਮੂਰਤੀ ਪੂਜਾ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ, ਅਸੀਂ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਬੜਿਆਂ ਦੀਆਂ ਮੁੰਨੀਆਂ ਭਰਦੇ ਹਾਂ। ਅੱਰਤ ਨੂੰ ਇਨਸਾਨੀ ਗੌਰਵ ਬਖਸ਼ਿਆ ਤੇ ਮਰਦ ਤੋਂ ਉੱਚਾ ਦਰਸਾਇਆ, ਉਹੋ ਅੱਰਤ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਕੀਰਤਨ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ, ਸੇਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ।

ਜਿਹੜਾ ਭਾਈ ਮਰਦਾਨਾ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਗੁਰੂ ਨੂੰ ਗਾਉਂਦਾ ਰਿਹਾ ਤੇ ਜਿਹਦੀਆਂ ਸਭ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਰਹੀਆਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਕੀਰਤਨ ਲਈ ਵਰਜਣਾ ਹੋ ਗਈ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਤੇ ਭਾਈ ਮਰਦਾਨਾ ਵੀ ਕੀਰਤਨ ਨਾ ਕਰ ਸਕਣ।

ਸੰਵਾਦ ਦੀ ਪਰਿਪਾਟੀ ਤੋਰੀ ਪਰ ਅੱਜ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ੇ ਲਈ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿਚ ਵੀ ਲੋਥਦੀਆਂ ਪੱਗਾਂ ਤੇ ਲਿਸ਼ਕਦੀਆਂ ਤਲਵਾਰਾਂ ਸੰਵਾਦ ਰਚਾ ਰਹੀਆਂ ਨੇ। ਹਰ ਸਾਲ ਅਕਾਲ ਤਖਤ 'ਤੇ ਇਹ ਭਾਣਾ ਵਰਤਦਾ ਤੁਸੀਂ ਵੇਖਦੇ ਓ।

ਆਪਣੀ ਭਾਖਾ ਛੱਡ ਕੇ ਮਲੇਸ਼ ਭਾਖਾ ਅਪਣਾ ਲਈ

ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਦਾ ਲਾਘਾ ਖੋਲ੍ਹਣ ਲਈ ਅਰਦਾਸਾਂ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਪਰ ਗੁਰੂ ਲਈ ਦਿਲ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਬੰਦ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਹਨ।

ਰਾਜੇ ਸੀਹ ਤੇ ਮੁਕਦਮ ਕੁੱਤੇ ਕਹਿਣ ਵਾਲੇ ਗੁਰੂ ਦੇ ਤਬਾਕਬਿਤ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਗੁਰੂ ਦੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨਵੇਂ ਰਾਜਿਆਂ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤੀਆਂ ਨੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜੇਬ ਵਿਚਲੇ ਲਿਟਾਫੇ ਵਿਚ ਹਨ।

ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਧਰਤੀ ਜੋ ਮਾਂ ਸੀ, ਦੇ ਪਾਣੀ ਜੋ ਪਿਤਾ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵਹਿੰਦਾ ਸੀ, ਹੁਣ ਜ਼ਹਿਰ ਵਗਦਾ ਹੈ।

ਜਨੇਊ ਵਿਚ ਦਇਆ, ਸੰਤੋਖ, ਜਤ ਸਤ ਲੋੜੀਏ ਨੇ ਤਾਂ ਕਿਰਪਾਨ 'ਚ ਕਿਰਪਾ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ? ਜੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਸੰਤੋਖਨਕ ਜਵਾਬ ਲੱਭ ਲਵਾਂਗੇ ਤਾਂ ਵੇਖਾਂਗੇ ਕਿ ਸਾਡਾ ਬਾਬਾ ਵੀ ਕਿਤੇ ਨਹੀਂ ਗਿਆ। ਉਹ ਸਾਡੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਰੋਸ਼ਨੀ ਬਣ ਕੇ ਟਿਕ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਸ਼ਰਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅੱਖਾਂ ਵਾਲੇ ਹੀ ਉਹਨੂੰ ਵੇਖ ਸਕਣਗੇ। ਉਹਦਾ ਵਾਸਾ ਚੂਨੋ-ਗਾਰੇ ਤੋਂ ਇੱਟਾਂ ਦੀ ਬਣੀ ਕਿਸੇ ਇਮਾਰਤ ਵਿਚ ਨਹੀਂ, ਸਾਡੇ ਦਿਲਾਂ ਵਿਚ ਹੋਵੇਗਾ ਬਾਸ਼ਰਤੇ ਸਾਡੇ ਦਿਲ ਸਾਫ ਹੋਣ!

(ਸਮਾਪਤ)

ਨਾਨਕ-ਬੋਧ ਨੂੰ ਚਿੰਤਨ ਭਰੀ ਅਕੀਦਤ ਹੈ, ਸਮਰੱਥ ਸ਼ਾਇਰ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸੋਹਲ ਦਾ ਕਾਵਿ-ਸੰਗ੍ਰਿਹ 'ਸਾਖੀਓਂ ਨੂਰ ਝਰੈ' ਇਹ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਨੂੰ ਜਾਂਦੀਆਂ ਪੰਝੀਆਂ ਨੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਰਾਹੀਂ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਗਿਆਨ-ਮੰਡਲ ਦਾ ਸਿਰਨਾਵਾਂ।

ਨਾਨਕ ਸ਼ਾਇਰ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਸ਼ਾਇਰ ਵਲੋਂ ਇੰਜ ਵੀ ਅਕੀਦਤ ਭੇਟ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਏ, ਇਹ ਸਿਰਫ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸੋਹਲ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਆਇਆ ਹੈ। ਇਕ ਕ੍ਰਿਸਮਾ-ਰੂਪੀ ਹਰਫ-ਬੰਦਨਾ, ਜਿਸ ਵਿਚੋਂ ਫੁੱਟਦੀ ਏ ਕਿਰਨ-ਆਬਸਾਰ।

ਸਾਖੀਆਂ ਦੇ ਸਤਹੀ ਰੂਪ ਵਿਚ ਉਲਝਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਮਨੁੱਖ ਲਈ ਸਿੱਖ-ਸੋਚ, ਸਿੱਖ-

ਡਾ. ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਭੰਡਾਲ
ਈ-ਮੇਲ: gb.bhandal@gmail.com

ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਅਤੇ ਸਿੱਖੀ ਜੀਵਨ-ਜਾਚ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨਦੇਹੀ ਕਰਦੀਆਂ ਨੇ ਇਹ ਕਲਮ-ਛੋਹਾਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਤਰਸੀ ਪਈ ਏ ਚਾਨਣ-ਵਿਗੁਣੀ ਅਜੋਕੀ ਲੋਕਾਈ। ਤੁਲਸਾਂ, ਲਾਲੇ ਅਤੇ ਮਰਦਾਨੇ ਨੂੰ ਚੇਤਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਵਿਸਾਰ ਕੇ, ਮਲਕ ਭਾਗੋਆਂ ਦੀ ਸ਼ਰਨ ਵਿਚ ਸਿਸਕ ਰਹੇ ਸਿੱਖੀ-ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਹੁਕ ਨੇ ਇਹ ਕਵਿਤਾਵਾਂ। ਸੋਹਲ, ਸਾਖੀਆਂ ਦੀਆਂ ਪਰਤਾਂ ਫਰੋਲਦਾ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਡੂੰਘੀਆਂ ਰਮਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਰਾਹੀਂ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਸਨਮੁੱਖ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਇਹ ਕਲਮ-ਕੀਰਤੀ, ਗਿਆਨ-ਵੇਦਨਾ ਨੂੰ ਵਕਤ-ਤਖਤੀ 'ਤੇ ਉਕਰ ਕੇ, ਹਨੇਰਿਆਂ ਨੂੰ ਵੰਗਾਰਦੀ ਏ ਕਿਉਂਕਿ ਸੋਹਲ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੂਰਜ ਦੇ ਗਾਡੀ-ਰਾਹ ਲਈ ਕਿਰਨ-ਕਾਫਲਿਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਏ ਅਤੇ ਉਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਨ ਜਲੋਅ 'ਚ ਪ੍ਰਗਟਾਉਂਦਾ ਏ।

ਇਹ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਮਨ ਦੀ ਕਾਲਖੀ ਪਰਤ

ਨੂਰ ਦਾ ਨਗਮਾ ਹੈ

‘ਸਾਖੀਓਂ ਨੂਰ ਝਰੈ’

ਵਿਚ ਚਾਨਣ ਦੀ ਕਲਾ-ਨਿਕਾਸ਼ੀ। ਵਿਲੱਖਣ ਅਤੇ ਵਿਕੋਲਿਤਰੀ ਕਾਵਿ-ਸ਼ੈਲੀ। ਨਵੀਂ ਪੈੜ ਦੀਆਂ ਸੂਚਕ।

ਚੇਤਨ ਮਨ 'ਚੋਂ ਸੂਭ-ਚਿੰਤਨ ਦੀ ਅਕੀਦਤ ਨੇ ਇਹ ਕਵਿਤਾਵਾਂ। ਚਾਨਣ ਦੀਆਂ ਤਸਬੀਹਾਂ, ਤਰਜੀਹਾਂ ਅਤੇ ਤਮੰਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਤਾਸੀਰ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹਰਫ-ਬੰਦਨਾ। ਕੂੜ-ਕਪਟ ਦੇ ਦੌਰ ਵਿਚ ਰੂਹ-ਰਮਤਾ, ਫੱਕਰ-ਫਕੀਰੀ ਅਤੇ ਮਨ-ਪਾਕੀਜ਼ਗੀ ਦੀ ਪਰਿਕਰਮਾ ਕਰਦੀ ਕਾਵਿ-ਕਿਰਤ।

ਨਿੱਕੇ ਨਿੱਕੇ ਸਬੱਬਾਂ 'ਚੋਂ ਤਾਰਿਆਂ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨਦੇਹੀ ਕਰਦੀ ਹੈ ਇਹ ਹਰਫ-ਜੋੜ। ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ-ਮਿਥਿਹਾਸ 'ਚ ਭਿੰਜੀਆਂ ਸਾਖੀਆਂ 'ਚੋਂ ਨੂਰ ਦੀ ਰਿਮ-ਝਿਮ ਅਤੇ ਬਚਨ-ਬੰਦਗੀ। ਮਨ-ਧਰਾਤਲ 'ਤੇ ਤਖਤੀ, ਪੂਰਨੇ ਅਤੇ ਪੱਟੀ ਬਣ ਕੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣੀ ਪਖੰਡ ਤੋਂ ਬ੍ਰਹਮੀ-ਬੋਧ ਦੇ ਸਫਰ ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਕਰਦੀਆਂ ਨੇ ਇਹ ਕਵਿਤਾਵਾਂ।

ਇਹ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਤਾਂ ਉਹ ਮਨ-ਸ਼ਜਰਾ ਵੀ ਬਿਆਨਦੀਆਂ ਨੇ, ਜਿਸ 'ਚ ਰਾਇ ਭੋਇੰ ਦੀ ਤਲਵੰਡੀ ਨਨਕਾਣਾ ਸਾਹਿਬ, ਹਸਨ ਅਬਦਾਲ ਪੰਜਾ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਗੋਰਖ ਮੱਤਾ ਨਾਨਕ ਮੱਤਾ ਬਣ ਕੇ ਹੁਣ ਤੀਕ ਚਾਨਣੀ ਤਰੋਕ ਰਹੇ ਨੇ।

ਬਾਲ ਨਾਨਕ ਵਿਚੋਂ ਨਾਨਕ ਦੀ ਪੈਰੀਬਰੀ-ਸੋਚ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨਦੇਹੀ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਦਾਈ ਦੌਲਤਾਂ,

ਭੈਣ ਨਾਨਕੀ, ਰਾਇ ਬੁਲਾਰ ਜਾਂ ਭਾਈ ਮਰਦਾਨਾ ਰਾਹੀਂ ਪਰੋਈ ਗਈ ਇਨਾਇਤ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਹੋਂਦ ਰਾਹੀਂ ਖੁਸ਼ਬੂ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਵੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਚੁੱਭੀ ਜਦ ਕਾਲੀ ਵੇਈ ਤੋਂ ਮਾਨਵਤਾ ਦੀ ਵੇਈ ਅਤੇ ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਅਕਾਲ ਵੇਈ ਤੀਕ ਦਾ ਪੈਂਡਾ ਕਰਦੀ ਤਾਂ ਸੁਰਤਿ ਧੁਨ ਚੇਲਾ ਦਾ ਅਨਹਦੀ ਨਾਦ, ਮਨ-ਅੰਬਰੀ ਗੁੰਜਦਾ ਅਤੇ ਸਮੁੱਚੀ ਕਾਇਨਾਤ ਮਾਰ ਲੈਦੀ ਹੈ, ਚਾਨਣ ਦੀ ਬੁੱਕਲ।

'ਤੇਰਾਂ ਤੋਂ 'ਤੇਰਾ' ਤੀਕ ਦਾ ਪੈਂਡਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਨਾਨਕ ਸਾਹ ਫਕੀਰ, ਮੋਦੀਖਾਨੇ ਨੂੰ ਵੀ ਰੱਜ, ਸਬਰ ਅਤੇ ਸੰਤੋਖ ਦਾ ਸਬਕ ਪੜ੍ਹਾਉਂਦਾ ਜਾਪਦਾ ਏ, ਇਸ ਸ਼ਬਦ-ਸਾਧਨਾ ਵਿਚ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਵਿਚ ਬੁੱਤ, ਭੁੱਖ ਅਤੇ ਸਾਧੂਆਂ ਦੀਆਂ ਵੰਨਗੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਮਨੁੱਖੀ ਅਸਤਿੱਤਵ ਦਾ ਝਲਕਾਰਾ ਅਤੇ ਚਾਨਣ-ਵਿਗੁਣੀਆਂ ਰੂਹਾਂ ਵਿਚ ਪਸਰਦਾ ਸੂਰਜੀ-ਪਸਾਰਾ। ਸਰਘੀ, ਦੁਪਹਿਰ, ਸ਼ਾਮ, ਰਾਤ, ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਨੂੰ ਮੁਖਾਤਬ ਹੁੰਦੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਵਿਚ ਰੂਹ-ਰਾਗਣੀ ਦੀ ਅਲਮਸਤੀ ਅਤੇ ਅੰਤਰੀਵੀ ਅੰਦਾਜ਼, ਥਾਂ-ਪੁਰ-ਥਾਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼-ਮਾਨ।

ਦਰਅਸਲ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸੋਹਲ ਦੀਆਂ ਇਹ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਕਰਾਮਾਤੀ ਕਹਾਣੀਆਂ ਤੋਂ ਕਰਤਾਰੀ ਆਭਾ ਦਾ ਸਫਰਨਾਮਾ ਨੇ। ਇਲਹਾਮ ਅਤੇ ਅੰਤਰਯਾਮਤਾ ਤੋਂ ਅੰਤਰੀਵੀ ਨੂੰ ਜਾਂਦੀਆਂ ਰਾਹਾਂ

'ਤੇ ਚਾਨਣ ਵੰਡਦੇ ਸਿਲਾਲੇਖ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਸੰਪੂਰਨ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਇਹ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਪਾਪ-ਕਤਾਹੇ ਦਾ ਸ਼ਬਦ-ਕਤਾਰਾ ਬਣ ਕੇ, ਅੰਮ੍ਰਿਤ-ਰਸ ਵਰਤਾਉਣ ਅਤੇ ਲਬਰੇਜ਼ਤਾ ਨੂੰ ਮਾਣਨ ਦਾ ਪੈਰਾਮ ਹਨ। ਤਨ ਦੀ ਗੰਧਲੀ ਹਵੇਲੀ ਨੂੰ ਹੰਗਾਲ ਕੇ ਧਰਮਸਾਲ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੀ ਰਬਾਬੀ ਰੰਗਤਾ ਅਤੇ ਗਿਆਨ-ਗੰਗਾ ਦਾ ਨਿਰੰਤਰ ਵਹਾ ਨੇ ਇਹ ਕਵਿਤਾਵਾਂ।

ਸੁਰਿੰਦਰ ਸੋਹਲ ਨੇ ਸ਼ਬਦ-ਰੂਹ ਨੂੰ ਉਦੈ-ਮਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸ਼ਬਦ, ਜੋ ਜੋਗੀਆਂ ਦੀ ਰੋਕਤ-ਰੂਹ ਵਿਚ ਸੁਆਤੀ ਬੁੰਦ ਬਣ ਕੇ ਬਰਸਿਆ। ਕਦੇ ਸ਼ਬਦ 'ਚੋਂ ਪੰਜਾ, ਤੇ ਕਦੇ ਮੱਕੇ ਦਾ ਦਿਸ਼ਾ-ਬਿੰਦੂ ਬਣਿਆ। ਕਦੇ ਸ਼ਬਦ ਸੱਜਣ ਨੂੰ 'ਸੱਜਣ' ਬਣਾਵੇ। ਕਦੇ ਸ਼ਬਦ, ਰੀਠੇ ਦੀ ਮਿਠਾਸ। ਸ਼ਬਦ-ਛੋਹ ਨਾਲ ਹੀ ਬੋਰ, ਰੀਠਾ ਤੇ ਟਾਹਲੀ 'ਸਾਹਿਬ' ਬਣ ਕੇ ਨਾਨਕ-ਸੋਚ ਨੂੰ ਪ੍ਰਚੰਡ ਕਰਨ ਵਿਚ ਰੁੱਝੇ ਨੇ। ਸ਼ਬਦ-ਸਾਰ ਤੋਂ ਸ਼ਬਦ-ਸੂਹ ਨੂੰ ਸਿਆਣਨ ਦਾ ਕਰਮ ਕਰ ਗਿਆ ਹੈ, ਸੁਰਿੰਦਰ ਸੋਹਲ।

ਸੁਰਿੰਦਰ ਸੋਹਲ ਦਾ ਇਹ ਕਾਵਿ-ਸੰਗ੍ਰਿਹ ਇਕ ਅਲੋਕਾਰੀ ਉਦਮ। ਇਕ ਆਵੇਸ਼। ਸ਼ਬਦ 'ਚੋਂ ਉਗਮਦਾ ਸੂਰਜ। ਨਾਨਕ-ਪੈਂਡਿਆਂ 'ਚੋਂ ਜੀਵਨ-ਰਾਹਾਂ 'ਤੇ ਚਾਨਣ ਦਾ ਛਿੜਕਾਅ। ਨਾਨਕ-ਬੋਲਾਂ 'ਚੋਂ ਜੀਵਨ-ਜੁਗਤ ਦਾ ਰਾਗ ਅਤੇ ਬਾਹਰੀ ਵਰਤਾਰਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਪ੍ਰਗਟਦੀ ਅਦਿੱਖ ਲੋਅ, ਜੋ ਸੋਚ-ਧਰਾਤਲ ਨੂੰ ਧੁੱਪ ਨਾਲ ਧੋਂਦੀ ਹੈ।

ਨਾਨਕ ਸਾਇਰ ਸੱਚ ਕਹਿਤ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਨਾਨਕ ਤੇ ਕਾਇਨਾਤ ਦੀ ਇਕਮਿਕਤਾ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਇਸ ਕਾਵਿ-ਬੋਧ ਨੇ ਜਨਮ ਲਿਆ। ਇਸ ਵਿਚ ਹਾਜ਼ਰ-ਨਾਜ਼ਰ ਹੈ ਨਾਨਕ-ਬੋਧ ਦੀ ਮਿਠਤ, ਸਿੱਦਤ ਅਤੇ ਸੁਗੰਧਿਤ ਸੰਵੇਦਨਾ।

ਅਜਿਹੇ ਕਾਵਿ-ਸੰਗ੍ਰਿਹ ਦਾ ਹਾਰਦਿਕ ਸੁਆਗਤ। ਸਾਲਾ! ਸੁਰਿੰਦਰ ਸੋਹਲ ਅਜਿਹੀਆਂ ਪੈੜਾਂ ਦਾ ਸਿਰਜਕ ਬਣਿਆ ਰਹੇ।

ਸੁਰਿੰਦਰ ਸੋਹਲ

ਸੱਚ ਖੰਡਿ ਵਸੈ ਨਿਰੰਕਾਰੁ

ਕਰਮ ਖੰਡ ਕੀ ਬਾਣੀ ਜੋਰੁ॥
 ਤਿਥੈ ਹੋਰੁ ਨ ਕੋਈ ਹੋਰੁ॥
 ਤਿਥੈ ਜੋਧ ਮਹਾਬਲ ਸੂਰੁ॥
 ਤਿਨ ਮਹਿ ਰਾਮੁ ਰਹਿਆ ਭਰਪੂਰੁ॥
 ਤਿਥੈ ਸੀਤੋ ਸੀਤਾ ਮਹਿਮਾ ਮਾਹਿ॥
 ਤਾ ਕੇ ਰੂਪ ਨ ਕਥਨੇ ਜਾਹਿ॥
 ਨਾ ਓਹਿ ਮਰਹਿ ਨ ਠਾਗੇ ਜਾਹਿ॥
 ਜਿਨ ਕੈ ਰਾਮੁ ਵਸੈ ਮਨ ਮਾਹਿ॥
 ਤਿਥੈ ਭਗਤ ਵਸਹਿ ਕੇ ਲੋਅ॥
 ਕਰਹਿ ਅਨੰਦੁ ਸਚਾ ਮਨਿ ਸੋਇ॥
 ਸਚ ਖੰਡਿ ਵਸੈ ਨਿਰੰਕਾਰੁ॥
 ਕਰਿ ਕਰਿ ਵੇਖੈ ਨਦਰਿ ਨਿਹਾਲ॥
 ਤਿਥੈ ਖੰਡ ਮੰਡਲ ਵਰਭੰਡ॥
 ਜੇ ਕੇ ਕਥੈ ਤ ਅੰਤ ਨ ਅੰਤ॥

ਸੇਵਕ ਸਿੰਘ ਕੋਟਕਪੂਰਾ
ਫੋਨ: 661-444-3657

ਤਿਥੈ ਲੋਅ ਲੋਅ ਆਕਾਰ॥
 ਜਿਵ ਜਿਵ ਹੁਕਮੁ ਤਿਵੈ ਤਿਵ ਕਾਰ॥
 ਵੇਖੇ ਵਿਗਸੈ ਕਰਿ ਵੀਚਾਰੁ॥
 ਨਾਨਕ ਕਥਨਾ ਕਰਤਾ ਸਾਰੁ॥37॥
 ਇਸ ਪਉੜੀ ਵਿਚ ਹੀ ਦੋ ਵਾਰ ਰਾਮ ਨਾਮ ਅਤੇ ਨਿਰੰਕਾਰ ਆਇਆ ਹੈ। ਬਾਕੀ ਜਪੁਜੀ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਵੀ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੇ ਕਈ ਨਾਮ ਆਏ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਵੇਪਰਵਾਹੁ, ਦਾਤਾਰ, ਨਿਰੰਜਨੁ, ਦਾਤਾ, ਸਾਹਿਬੁ, ਜਗਦੀਸ, ਪਾਤਿਸਾਹੁ ਅਤੇ ਸਿਰਜਨਹਾਰੁ। ਰਾਮ ਨਾਮ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋ ਚੁਕਾ ਹੈ, ਹੋਰ ਵੀ ਕਈ ਨਾਮ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਗੁਣ ਵਾਚਕ ਅਤੇ ਕਰਮ ਵਾਚਕ ਹਨ। ਸਾਰਾ ਜਪੁਜੀ ਸਾਹਿਬ ਹੀ ਪਰਮਾਤਮਾ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਹੀ ਉਸਤਤਿ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਨਾਮ ਕੀ ਹੈ?
 ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਰਚਨਾ ਪਦਾਰਥ ਤੋਂ ਹੋਈ ਹੈ। ਪਦਾਰਥ ਦੇ ਤਿੰਨ ਰੂਪ ਹਨ-ਠੋਸ, ਤਰਲ ਅਤੇ ਗੈਸ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਰੂਪਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਸਾਰੇ ਜਤੁ ਅਤੇ ਚੇਤੰਨ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਰਚਨਾ ਹੋਈ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਪਦਾਰਥ ਇਕ ਦੂਜੇ ਤੋਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਤੇ ਵੱਖਰੇ ਹਨ। ਉਸ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਉਸ ਦਾ ਨਾਮਕਰਨ ਲੋਕ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਪਦਾਰਥ ਆਪਣਾ ਨਾਮ ਖੁਦ ਨਹੀਂ ਤੈਅ ਕਰਦੇ, ਸਗੋਂ ਵਿਅਕਤੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਵੀ ਉਸ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਕਰਕੇ ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਤੈਅ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਨਾਮ ਕਰਕੇ ਹੀ ਪਦਾਰਥ ਇਕ ਦੂਜੇ ਤੋਂ ਨਿਖੇੜੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਵੈਸ਼ੇਸ਼ਿਕ ਦਰਸ਼ਨ ਦਾ ਨਾਮ ਉਸ ਦੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰਨ ਕਰਕੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਪਰਿਵਰਤਕ ਦਾ ਨਾਮ ਕਸ਼ਿਅਪ ਜਾਂ ਐਲਿਕ ਸੀ, ਪਰ ਕਣਾਂ

ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਕਰਕੇ ਉਸ ਦਾ ਨਾਮ ਕਣਾਦਿ ਰਿਸ਼ੀ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਪਦਾਰਥ ਨੂੰ ਬਾਰੀਕ ਤੋਂ ਬਾਰੀਕ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਹੋਰ ਵੰਡ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਕਣ ਕਿਹਾ। ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਪਦਾਰਥ ਦਾ ਕਾਰਨ ਕਣ ਹਨ। ਪਦਾਰਥ ਦੀ ਉਤਪਤੀ ਕਣਾਂ ਤੋਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪਦਾਰਥ ਹੀ ਸੰਸਾਰ ਦਾ ਮੂਲ ਕਾਰਨ ਹੈ। ਸਾਰਾ ਸੰਸਾਰ ਪਦਾਰਥ ਤੋਂ ਹੀ ਨਿਰਮਿਤ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਪਦਾਰਥ ਕਣਾਂ ਤੋਂ ਕਣਾਂ ਨੂੰ ਅਜੋਕੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਪਰਮਾਣੂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।
 ਜਦੋਂ ਵੀ ਕਿਸੇ ਪਦਾਰਥ ਦੀ ਖੋਜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਦਾ ਨਾਮਕਰਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਫਿਰ ਹੀ ਅੱਗੇ ਹੋਰ ਖੋਜ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸੋ ਨਾਮ ਪਦਾਰਥ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਅਹਿਮ ਹੈ। ਨਾਮ ਤੋਂ ਹੀ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਕ ਦੂਜੇ ਤੋਂ ਅਲੱਗ ਪਛਾਣ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਨਾਮ ਕਾਰਨ ਹੀ ਉਹ ਇਕ ਦੂਜੇ ਤੋਂ ਵੱਖ ਵੱਖ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀ ਵੀ ਆਪਣੇ ਨਾਂਵਾਂ ਕਾਰਨ ਇਕ ਦੂਜੇ ਤੋਂ ਅਲੱਗ ਪਛਾਣ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਂਵਾਂ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।
 ਸੋ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਪਦਾਰਥ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਅਹਿਮ ਹੈ, ਨਾਮ। ਕੋਈ ਵੀ ਪਦਾਰਥ ਨਾਮ ਰਹਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਦਾਰਥ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਨਾਮ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰ ਹੋਵੇਗਾ।
 ਹੁਣ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੇ ਨਾਮ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਜਪੁ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬਾਣੀ ਵਿਚ 199 ਛੰਦਾਂ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੇ ਕਿਰਤਮ ਨਾਮਾਂ ਦਾ ਹੀ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਹ ਕਿੰਨੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਿਵੇਂ ਰੱਖੇ ਗਏ ਹਨ? ਇਹ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦੀ ਖੋਜ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ। ਪਰਮਾਤਮਾ ਨੇ ਆਪਣਾ ਕੋਈ ਨਾਂ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ। ਸਾਰੇ ਹੀ ਨਾਮ ਉਸ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਮਨੁੱਖਾਂ ਨੇ ਰੱਖੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਂਵਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਮਨੁੱਖ ਉਸ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ। ਉਸ ਨੇ ਨਾਂਵਾਂ ਨਾਲ ਕੁਝ ਵੀ ਲੈਣਾ-ਦੇਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਨਾਮ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਹੋਂਦ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।
 'ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼' ਦੇ 16 ਨਵੰਬਰ ਦੇ ਅੰਕ ਵਿਚ ਡਾ. ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਸਮਰਾਓ ਆਪਣੇ

ਲੇਖ ਵਿਚ ਬੜੇ ਦਾਅਵੇ ਨਾਲ ਲਿਖਦੇ ਹਨ ਕਿ "ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਬਾਣੀ ਜਪੁਜੀ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਰੱਬ, ਪਰਮੇਸ਼ਵਰ, ਪ੍ਰਭ, ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜਾਂ ਪਰਮਾਤਮਾ ਜਿਹਾ ਦੈਵੀ ਭਾਵ ਦਾ ਕੋਈ ਸ਼ਬਦ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਬਾਰੇ ਇੰਨੀ ਪਰਿਪੱਕਤਾ ਦਿਖਾਈ ਹੈ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਉੜੀਆਂ ਵਿਚ ਉਹ ਰੱਬ ਜਾਂ ਇਸ ਜਿਹੀ ਕੋਈ ਹੋਰ ਸੰਗਿਆ, ਜੋ ਉਹ ਚਾਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਆਦਾਨ-ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਾਲ ਵਰਤ ਸਕਦੇ ਸਨ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਥੇ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ।"
 ਡਾ. ਸਮਰਾਓ ਨੇ ਬੜੀ ਬਾਰੀਕੀ ਨਾਲ ਸ਼ਬਦ-ਦਰ-ਸ਼ਬਦ ਪੜਚੋਲ ਕਰਕੇ ਜਪੁਜੀ ਸਾਹਿਬ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਸਹਿਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਲੜੀਵਾਰ ਦੋ ਹੋਰ ਲੇਖ ਲਿਖੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਇਸੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਪ੍ਰੋਤਤਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੇ ਨਾਂਵਾਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਾਂਵਾਂ ਨਾਲ ਕੋਈ ਅਲਰਜੀ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਉਹ ਨਾਂਵਾਂ ਨੂੰ ਬੇਕਾਰ ਹੀ ਸਮਝਦੇ ਹੋਣ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਕ ਸਮੱਸਿਆ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪਹਿਲੇ 8 ਅੰਗਾਂ ਨੂੰ ਬਾਕੀ 1422 ਅੰਗਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਖ ਕਰ ਕੇ ਦੇਖਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਹੋਰ ਬਾਣੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਾਣੀਕਾਰਾਂ ਦੀ ਬਾਣੀ ਨਾਲੋਂ ਨਿਖੇੜ ਕੇ ਵੇਖਦੇ ਹਨ। ਕਿਉਂਕਿ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਤਾਂ ਹਰ ਇਕ ਅੰਗ ਤੇ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੇ ਵੱਖੋ ਵੱਖ ਕਰਮ, ਨਾਮ ਅਤੇ ਸਿਫਤੀ ਨਾਮ ਵਰਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਜਪੁਜੀ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਅੱਗਲੇ ਸਭ ਸ਼ਬਦ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੇ ਸਿਫਤੀ ਅਤੇ ਕਰਮ ਨਾਮ ਹੀ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਦੀਆਂ ਜਪੁਜੀ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਵੀ ਹੋਰ ਬਾਣੀਆਂ ਅਤੇ ਸ਼ਬਦ ਹਨ। ਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੇ ਨਾਮ ਨਹੀਂ ਵਰਤੇ? ਜਾਂ ਫਿਰ ਉਹ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਹੋਂਦ ਅਤੇ ਹਸਤੀ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੇ?
 ਇਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੋਰ ਪੰਜ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੀ ਬਾਣੀ ਵੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਦਰਜ ਹੈ। ਕੀ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਮਝਦੇ ਹਨ? ਕੀ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਜੋਤ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੇ? ਬਾਕੀ ਭਗਤਾਂ, ਸਿੱਖਾਂ ਅਤੇ ਭੱਟਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਵਖਰਾ ਸਮਝਦੇ ਹਨ? ਕੀ ਹਰ ਇਕ ਦਾ ਆਪੋ ਆਪਣਾ ਵੱਖੋ ਵੱਖ ਸਿਧਾਂਤ ਹੈ?
 ਜੇ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ

ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਇਕ ਇਕਾਈ ਹੀ ਮੰਨਿਆ ਅਤੇ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਵੀ ਇਕ ਹੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਸਾਰੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਪਰਮਾਤਮਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਨਾਮ ਦੀ ਮਹਿਮਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਜੇ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਹੀ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਵਿਚ ਨਾਮ ਦੀ ਕਿੰਨੀ ਮਹਿਮਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਇਹ ਉਸ ਦਾ ਪਾਠ ਕਰਕੇ ਜਾਣਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਰਹਾਉ ਵਾਲਾ ਸਲੋਕ ਹੀ ਇਸ ਦਾ ਪ੍ਰਮਾਣ ਹੈ।
 ਸੁਖਮਨੀ ਸੁਖ ਅਮ੍ਰਿਤ ਪ੍ਰਭ ਨਾਮੁ॥
 ਭਗਤ ਜਨਾ ਕੈ ਮਨਿ ਬਿਸੁਮਾ॥
 ਸਾਰੇ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਕਿੰਨੇ ਨਾਮ ਅਤੇ ਕਿੰਨੀ ਵਾਰ ਵਰਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਹ ਵੀ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦੀ ਖੋਜ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ। ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਬੜੇ ਵਿਸਥਾਰ ਸਹਿਤ ਆਤਮਾ, ਪਰਮਾਤਮਾ, ਨਾਮ, ਸ਼ਬਦ, ਜਪ, ਸਿਮਰਨ, ਸਾਧ, ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਪਾਠ ਕਰਨ ਉਪਰੰਤ ਜਾਣਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਬਾਕੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਵੀ ਆਤਮਾ, ਪਰਮਾਤਮਾ, ਨਾਮ, ਜਪ ਅਤੇ ਸਿਮਰਨ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਤੇ ਚਰਚਾ ਵਾਰ ਵਾਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸੇ ਨੂੰ ਹੀ ਜੀਵਨ ਦਾ ਅਸਲ ਮਨੋਰਥ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।
 ਨਾਮ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਤਿੰਨਾਂ ਹੀ ਲੇਖਾਂ ਵਿਚ ਅੱਗਲੇ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਦਾ ਕੀ ਭਾਵ ਜਾਂ ਅਰਥ ਹੈ? ਇਹ ਕਿਤੇ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਨੂੰ ਜਪੁਜੀ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਮੂਲ ਮੰਨਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਇਸ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਗਣਿਤ ਅਨੁਸਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਇਹ ਕਿਤੇ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਕੀ ਅਰਥ ਜਾਂ ਭਾਵ ਹਨ। ਗਣਿਤ ਗਿਆਨ ਦੀ ਇਕ ਸ਼ਾਖਾ ਹੈ, ਪਰ ਸਮੁੱਚਾ ਗਿਆਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਤਰਕ ਗਿਆਨ ਦੀ ਇਕ ਸ਼ਾਖਾ ਹੈ, ਪਰ ਸਮੁੱਚਾ ਗਿਆਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਗਿਆਨ ਵੀ ਗਿਆਨ ਦੀ ਇਕ ਸ਼ਾਖਾ ਹੀ ਹੈ, ਸਮੁੱਚਾ ਗਿਆਨ ਨਹੀਂ ਹੈ।
 ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਵਿਸ਼ੇ ਮਿਲ ਕੇ ਹੀ ਗਿਆਨ ਬਣਦੇ ਹਨ। ਹਰ ਵਿਸ਼ਾ ਇਕ ਸੁਤੰਤਰ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ, ਕੋਈ ਇਕ ਵਿਸ਼ਾ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਸਿੱਧ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਂ ਵਿਆਖਿਆ ਲਈ ਨਹੀਂ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਉਹ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਸਹਾਇਕ ਤਾਂ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ,

ਪਰ ਕਿਸੇ ਦੂਜੇ ਦੇ ਪੂਰਕ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ। ਹਰ-ਇਕ ਦੀ ਵੱਖਰੀ ਹੋਂਦ ਅਤੇ ਹਸਤੀ ਹੈ।
 ਪਰਮ ਅਨੁਸਾਰ ਆਤਮ-ਤੱਤਵ ਦਾ ਗਿਆਨ ਹੀ ਗਿਆਨ ਹੈ। ਬਾਕੀ ਸਭ ਵਿਗਿਆਨ ਹੈ। ਸੋ ਪਰਮ ਵੀ ਇਕ ਅਲੱਗ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਆਪਣੇ ਸਿਧਾਂਤ ਅਤੇ ਵਿਆਖਿਆਵਾਂ ਹਨ, ਜੋ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਸ਼ੇ ਦੀਆਂ ਮੁਬਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਜੇ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਅਰਥ ਦੇ ਅਨਰਥ ਹੋ ਜਾਣਗੇ। ਪਰਮ ਆਤਮਾ ਦਾ ਵਿਗਿਆਨ ਹੈ ਅਤੇ ਚੇਤਨਾ ਦਾ ਸਾਸਤਰ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਆਪਣਾ ਇਕ ਵੱਖਰਾ ਖੇਤਰ ਅਤੇ ਮਾਨਤਾਵਾਂ ਹਨ। ਇਸ ਦਾ ਆਪਣਾ ਇਕ ਵੱਖਰਾ ਵਿਧੀ ਵਿਧਾਨ ਹੈ। ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਇਸ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਸਮਝੋ ਅਤੇ ਜਾਣੋ ਬਿਨਾਂ ਇਸ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਜੇ ਪਰਮ ਵਿਚੋਂ ਆਤਮਾ ਅਤੇ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਪਰਮ ਇਕ ਲਾਜ਼ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿ ਜਾਵੇਗਾ।
 ਪਰਮ ਸੱਤ, ਤੱਤ ਅਤੇ ਨੀਤੀ ਦੀ ਖੋਜ ਅਤੇ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਜੀਵਨ ਬੜੀਤ ਕਰਨ ਦਾ ਮਾਰਗ ਹੈ। ਪਰਮ ਇਕ ਜੀਵਨ-ਜਾਚ ਜਾਂ ਸੁਚੱਜੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜਿਉਣ ਦਾ ਢੰਗ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਫੇਕੇ ਕਰਮਕਾਂਡ ਉਲਝਣ ਅਤੇ ਬੰਧਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਹਨ, ਜਿਸ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਅਨੇਕਾਂ ਥਾਂਵਾਂ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਕਰਮ ਕਾਂਡ ਨੂੰ ਅਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰਦਿਆਂ ਬੰਧਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਹ ਇਕ ਵੱਖਰਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਨਿਜੀ ਸਰੂਪ ਨੂੰ ਜਾਣ ਲੈਣਾ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪਰਮਾਤਮਾ ਵਿਚ ਲੀਨ ਕਰ ਦੇਣਾ ਹੀ ਪਰਮ ਦਾ ਅਸਲ ਉਦੇਸ਼ ਹੈ। ਇਹੋ ਹੀ ਕੈਵਲਿਆ, ਨਿਰਵਾਣ, ਮੁਕਤੀ ਅਤੇ ਮੋਕਸ਼ ਹੈ। ਇਹ ਹੀ ਮਨੁੱਖਾ ਜਨਮ ਦੀ ਸਾਰਥਕਤਾ ਅਤੇ ਮਨੋਰਥ ਹੈ। ਆਸਾ ਕੀ ਵਾਰ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਪਾਉੜੀ ਦਾ ਫੁਰਮਾਨ ਹੈ,
 ਆਪੀਨੈ ਆਪੁ ਸਾਜਿਓ ਆਪੀਨੈ ਰਚਿਓ ਨਾਉ॥
 ਦੁਯੀ ਕੁਦਰਤਿ ਸਾਜੀਐ ਕਰਿ ਆਸਣੁ ਡਿਠੋ ਚਾਉ॥
 ਦਾਤਾ ਕਰਤਾ ਆਪਿ ਤੂੰ ਤੁਸਿ ਦੇਵਹਿ ਕਰਹਿ ਪਸਾਉ॥
 ਤੂੰ ਜਾਣੈਈ ਸਭੈ ਦੇ ਲੈਸਹਿ ਜਿੰਦ ਕਵਾਉ॥
 ਕਰ ਆਸਣੁ ਡਿਠੋ ਚਾਉ॥੧॥
 ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਪਰਮ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਪਰਮ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਅਰਥ ਦੇ ਅਨਰਥ ਨਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ। ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਸ਼ੇ ਦੀਆਂ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਮਾਨਤਾਵਾਂ ਨਾਲ ਪਰਮ ਦੀ ਸਹੀ ਅਤੇ ਸਟੀਕ ਵਿਆਖਿਆ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਉਮੀਦ ਹੈ, ਬੇਨਤੀ ਪ੍ਰਵਾਨ ਹੋਵਗੀ।

ਦੌਲਤਮੰਦ ਮਾਇਨੇ ਅਮੀਰ, ਤੇ ਅਮੀਰ ਮਾਇਨੇ? ਅਮੀਰ ਮਾਇਨੇ ਪ੍ਰਭੂਤਾ ਵਾਲਾ, ਬਾਦਸ਼ਾਹ, ਸਰਦਾਰ, ਧਨੀ। ਅਮਰ ਮਾਇਨੇ ਹੁਕਮ; ਸੋ ਅਮੀਰ ਉਹ, ਜਿਸ ਦਾ ਹੁਕਮ ਮੰਨਿਆ ਜਾਏ। ਅਮੀਰੀ ਮਾਇਨੇ ਸਰਦਾਰੀ ਅਤੇ ਉਦਾਰਤਾ-ਦੇਵੇਂ ਵੀ ਹਨ। ਉਦਾਰ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਅਮੀਰੀ ਕਿਸ ਅਰਥ? ਲਫਜ਼ ਦੌਲਤ ਮਾਇਨੇ ਹੁਕਮਤ, ਰਾਜ ਅਤੇ ਧਨ।
 ਸਿੱਖ ਅਰਦਾਸ ਵਿਚ ਇਕ ਵਾਕ ਹੈ, 'ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਦੇ ਬੋਲ ਬਾਲੇ'। ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਤੋਂ ਇਸ ਵਾਕ ਰਾਹੀਂ ਵਰਦਾਨ ਮੰਗਿਆ ਹੈ, ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਵਾਕ ਏਨੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੋਣ ਕਿ ਮੰਨੇ ਜਾਣ। ਬਾਲਾ ਮਾਇਨੇ ਬਲਵਾਨ। ਫਾਰਸੀ

ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂ
ਫੋਨ: 91-94642-51454

ਦਸਤ ਮਾਇਨੇ ਹੱਥ, ਇਸ ਤੋਂ ਬਣਿਆ ਦਸਤਕਾਰੀ। ਬਾਲਾਦਸਤੀ ਮਾਇਨੇ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਜੋਰ ਜਬਰ, ਕੁੱਟਮਾਰ।
 ਇਰਾਨ ਵਿਚ ਮੈਥੋਂ ਅਕਸਰ ਪੁੱਛਿਆ ਜਾਂਦਾ, ਤੁਹਾਡੀ ਦਾਨਿਸ਼ਗਾਹ (ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ) ਦਾ ਸਰਦਾਰ ਕੌਣ ਹੈ? ਇਸ ਵਕਤ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਸਰਦਾਰ ਕੌਣ ਹੈ? ਮੈਂ ਉਲਝਣ ਵਿਚ ਪੈ ਜਾਣਾ, ਕੀ ਜਵਾਬ ਦਿਆਂ? ਫਿਰ ਇਰਾਨੀਆਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸਰਦਾਰ ਮਾਇਨੇ ਚੀਫ਼। ਇਹ ਪੁੱਛ ਰਹੇ ਨੇ ਵਾਈਸ ਚਾਂਸਲਰ ਕੌਣ ਹੈ? ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕੌਣ ਹੈ? ਅਸੀਂ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਉਹ ਵਿਚਿਤਰ ਸਰਦਾਰ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਰੁਤਬੇ ਦਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ।

ਸਾਖੀ ਦੌਲਤਮੰਦ ਦੀ

ਇਸ ਲਿਖਤ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਉਸ ਅਮੀਰ ਦੀ ਸਾਖੀ ਸੁਣਾਉਣੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ 550ਵੀਂ ਜਨਮ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਮਨਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਖਰੇ ਸੌਦੇ ਦੁਆਲੇ ਘੁੰਮਦੀ, ਪਰਿਕਰਮਾ ਕਰਦੀ ਇਹ ਸਾਖੀ ਦੂਰ ਚਲੀ ਜਾਏਗੀ। ਖਰੇ ਸੌਦੇ ਦੀ ਸਾਖੀ ਨੂੰ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਸੱਚੇ ਸੌਦੇ ਦੀ ਸਾਖੀ ਨਾਲ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਾਖੀ ਨਹੀਂ ਸੁਣਾਉਣੀ, ਸਾਖੀ ਬਚਪਨ ਤੋਂ ਸੁਣਦੇ ਸੁਣਾਉਂਦੇ ਆਏ ਹਾਂ। ਸਾਖੀ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਪਰਿਕਰਮਾ ਕਰਦੇ ਕੁਝ ਮਹਿਕਦੇ ਵਾਕ ਮਾਰੋਲ ਨੂੰ ਮੰਗਲਮਈ ਬਣਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਾਕਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖੀਏ। ਸਨਾਤਨੀ ਵੈਦਿਕ ਵਿਦਵਾਨ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਰਿਸ਼ੀਆਂ ਨੇ ਵੇਦ ਵਾਕ ਲਿਖੇ ਜਾਂ ਕਹੇ, ਜਾਂ ਰਚੇ; ਕਿਹਾ ਕਰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਰਿਸ਼ੀਆਂ ਨੇ ਵਾਕ ਦੇਖੇ, ਰਿਸ਼ੀ ਮੰਤਰ-ਦ੍ਰਸ਼ਟਾ ਹਨ। ਰਚੇਤਾ ਬ੍ਰਹਮ ਆਪ ਹੈ।
 ਪਿਤਾ ਮਹਿਤਾ ਕਲਿਆਣ ਰਾਇ ਨੂੰ ਖਬਰ ਮਿਲੀ ਕਿ ਦਿੱਤੇ ਪੈਸਿਆਂ ਨਾਲ ਦੁਕਾਨ ਲਈ ਸੌਦਾ ਨਹੀਂ ਲਿਆਂਦਾ, ਰਕਮ ਦਾ ਕੁਝ ਹੋਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਘਰ ਆਏ। ਪੁੱਛਿਆ, ਨਾਨਕ ਹੈ ਕਿੱਥੇ ਇਸ ਵਕਤ? ਉਤਰ ਮਿਲਿਆ, ਪਿੰਡ ਬਾਹਰ ਛੱਪੜ ਕਿਨਾਰੇ ਕਰਤਾਰ ਦਾ ਨਾਮ ਲੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਤੇਜ਼ ਕਦਮੀ ਪਿਤਾ ਘਰੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਿਆ। ਗੁਸੈਲੇ ਪਿਤਾ ਪਿੰਡੇ ਨਾਨਕੀ ਵੀ ਤੇਜ਼ ਕਦਮੀ ਤੁਰੀ।
 ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਆਉਂਦਿਆਂ ਦੇਖ, ਬੈਠਾ ਨਾਨਕ ਅਦਬ ਨਾਲ ਉਠਿਆ, ਖਲੋ ਗਿਆ। ਸਾਹਮਣੇ ਖਲੋਤੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ, ਕੀ ਕੀਤੇਸੁ ਬੀਸ ਰੁਪਈਆਂ ਦਾ? ਨਾਨਕ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਖਰਾ ਸੌਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹਿਆ ਸੀ ਨਾ ਪਿਤਾ ਜੀ, ਖਰਾ ਸੌਦਾ ਕਰ ਆਇਆ ਹਾਂ। ਭੁੱਖੇ ਸਾਧੂਆਂ ਨੇ ਖਾਣਾ

ਮੰਗਿਆ, ਸੋ ਭੋਜਨ ਕਰਾ ਦਿੱਤਾ।
 ਸੱਜੇ ਹੱਥ ਨਾਲ ਖੱਬੀ ਗੱਲੂ ਉਤੇ, ਖੱਬੇ ਹੱਥ ਨਾਲ ਸੱਜੀ ਗੱਲੂ ਉਤੇ ਦੋ ਬੱਪੜ ਰਸੀਦ ਕੀਤੇ। ਹੁੰਦਿਆਂ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਬੁੱਦਾਂ ਤਲਵੰਡੀ ਪਿੰਡ ਦੇ ਛੱਪੜ ਕਿਨਾਰੇ ਡਿੱਗੀਆਂ। ਨਾਨਕੀ ਨੇ ਪਿਤਾ ਦਾ ਹੱਥ ਫੜ ਕੇ ਕਿਹਾ, ਪਿਤਾ ਜੀ ਘਰ ਚੱਲੀਏ। ਬੋਝੇ ਨਾਨਕੀ ਦਾ ਇਹ ਵਾਕ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਮੈਂ ਰੁਕਿਆ, ਯਾਦ ਆਇਆ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਧਰਮ-ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਦੁਨੀਆਂ ਸਾਡਾ ਘਰ ਨਹੀਂ, ਸਰਾਂ ਹੈ। ਘਰ ਕਿਤੇ ਹੋਰ ਹੈ। ਕੋਈ ਕੋਈ ਕਰਮਾਂ ਵਾਲਾ ਨਿੱਜ ਘਰ ਪੁਜਦਾ ਹੈ। ਪਿਤਾ ਜੀ ਨਹੀਂ ਪੁੱਜ ਸਕੇ। ਸਾਖੀਕਾਰ ਨੇ ਬੋਝੇ ਨਾਨਕੀ ਦਾ ਮਹਾਂਵਾਕ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਕੇ ਉਪਕਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ।
 ਕੁਝ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਆਖਦੇ ਹਨ, ਲੰਗਰ ਦੀ ਪ੍ਰਥਾ ਸਾਧੂਆਂ ਨੂੰ ਭੋਜਨ ਛਕਾਉਣ ਤੋਂ ਚੱਲੀ। ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ। ਬਿਗਾਨੀ ਰਕਮ ਨਾਲ ਲੰਗਰ ਨਹੀਂ ਚਲਾਇਆ। ਰਕਮ ਦੇ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਨਾਰਾਜ਼ ਕਰਕੇ ਇਹ ਅਮਰ ਪ੍ਰਥਾ ਨਹੀਂ ਚੱਲੀ। ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਖੇਤੀ ਕੀਤੀ, ਉਸ ਵਿਚੋਂ ਦਸਵੰਧ ਕੱਢ ਕੇ ਨਹੀਂ, ਸਾਰੀ ਉਪਜ ਵਿਚੋਂ ਲੰਗਰ ਚਲਾਇਆ। ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਵਿਚ ਦੋ ਦੋ ਚੁੱਲੇ ਨਹੀਂ ਸਨ ਕਿ ਆਪਣੇ ਲਈ ਖਾਣਾ ਹੋਰ, ਸੰਗਤ ਲਈ ਹੋਰ। ਕੁੱਲ ਦੁਨੀਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਸੀ।
 ਰਾਇ ਬੁਲਾਰ ਖਾਨ ਵੱਡੇ ਰਈਸ ਸਨ, ਦਰਜਨ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕ। ਪਿਤਾ ਜੀ ਮੁਰੱਬਿਆਂ ਦਾ ਬੰਦੋਬਸਤ ਕਰਨ ਹਿਤ ਪਟਵਾਰੀ ਵਜੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਸਨ। ਰਾਇ ਮਾਇਨੇ ਰਾਜਾ। ਰਾਇ ਬੁਲਾਰ ਨੂੰ ਇਸ ਘਟਨਾ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗਾ, ਉਦਾਸ ਹੋਏ। ਨੌਕਰ ਭੋਜਿਆ, ਮਹਿਤਾ ਜੀ ਨੂੰ ਹਵੇਲੀ

ਬੁਲਾਓ। ਨੌਕਰ ਗਿਆ, ਖਾਲੀ ਵਾਪਸ ਆਉਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ, ਜੀ ਘਰ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਰਾਇ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਕਿੱਡਾ ਕੁ ਹੋ ਤਲਵੰਡੀ ਪਿੰਡ? ਦੋ ਨੌਕਰ ਭੇਜਦਿਆਂ ਕਿਹਾ, ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਹੋਣ, ਬੁਲਾ ਕੇ ਲਿਆਓ। ਨਾਨਕ ਜੀ ਨੂੰ ਵੀ ਲਿਆਵਾਣਾ।
 ਪਿਤਾ-ਪੁੱਤਰ ਹਵੇਲੀ ਪੁੱਜੇ। ਰਾਇ ਬੁਲਾਰ ਨੇ ਬਾਬੇ ਨੂੰ ਹਿੱਕ ਨਾਲ ਲਾਇਆ। ਪਿਤਾ ਵਲ ਰੁਖ ਕਰਕੇ ਬੋਲੇ, ਮਹਿਤਾ ਜੀ ਤੁਸਾਂ ਨੂੰ ਸਖਤ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਏਸ ਬੱਚੇ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਉਚੀ ਸੁਰ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਬੋਲਣਾ। ਅੱਜ ਤੁਸੀਂ ਵਧੀਕੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਪਿਤਾ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਜੀ ਪੜ੍ਹਨ ਭੋਜਿਆ, ਪੜ੍ਹਿਆ ਨਹੀਂ; ਪਸੂ ਚਾਰਨ ਲਾਇਆ, ਪਸੂਆਂ ਵਿਚ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ। ਸੋਚਿਆ ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਦਾ ਨਹੀਂ, ਸੋ ਹੱਟੀ ਖੁਲ੍ਹਵਾ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ। ਸੌਦਾ ਖਰੀਦਣ ਭੋਜਿਆ, ਵੀਹ ਰੁਪਏ ਉਜਾੜ ਆਇਆ। ਰਾਇ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਨੌਕਰ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, ਹਵੇਲੀ ਅੰਦਰ ਜਾਓ, ਬੇਗਮ ਸਾਹਿਬਾ ਪਾਸੋਂ ਬੀਸ ਰੁਪਏ ਲੈ ਕੇ ਆਓ। ਨੌਕਰ ਵੀਹ ਰੁਪਏ ਲੈ ਕੇ ਆ ਗਿਆ। ਰਕਮ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਫੜਾਉਂਦਿਆਂ ਬੋਲੇ, ਲਓ ਮਹਿਤਾ ਜੀ, ਅਸੀਂ ਤੁਸਾਂ ਦਾ ਘਾਟਾ ਪੂਰਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਪਿਤਾ ਨੇ ਪੈਸੇ ਲੈਣ ਤੋਂ ਨਾਂਹ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ, ਰਾਇ ਜੀ, ਪੈਸੇ ਤੁਸਾਂ ਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਅਸਾਂ ਦੇ, ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂਕਿ ਤੁਸੀਂ ਅਸਾਂ ਦੇ ਹੋ, ਅਸੀਂ ਤੁਸਾਂ ਦੇ। ਪੈਸਿਆਂ ਦੀ ਕੀ ਗੱਲ?
 ਰਾਇ ਬੁਲਾਰ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਜੇ ਪੈਸਿਆਂ ਦੀ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਜੁਲਮ ਕਾਸ ਲਈ ਕੀਤਾ ਸਾਈ ਅੱਜ ਫਰਿਸ਼ਤੇ ਉਪਰ? ਪਿਤਾ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਜੀ ਅੱਜ ਵੀਹ ਰੁਪਿਆਂ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਕੀਤਾ, ਕੱਲ੍ਹ ਨੂੰ ਵੱਡਾ ਨੁਕਸਾਨ ਕਰੇਗਾ। ਪਿਤਾ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਆਪਣੀ ਔਲਾਦ ਨੂੰ ਜਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸਿੱਖਾਉਣ ਦਾ ਵੀ ਅਸਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਹੱਕ ਨਹੀਂ? ਰਾਇ ਬੁਲਾਰ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਜੇ ਤੁਸਾਂ ਨੂੰ ਦਿਸਦਾ ਨਹੀਂ, ਅਸਾਂ ਨੂੰ

ਸਾਫ ਨਜ਼ਰ ਆਵੇਦਾ ਹੈ, ਕੁੱਲ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਦੌਲਤ ਦਾ ਦਰਿਆ ਏਸ ਬੱਚੇ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਬਾਣੀ ਵਗਾ ਆਵੇਦਾ ਸਾਫ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ।
 ਦੂਜਾ ਵਾਕ: ਤੁਸੀਂ ਹਿੰਦੂ ਹੋ ਮਹਿਤਾ ਜੀ, ਅਰ ਮੈਂ ਮੁਸਲਮਾਨ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਚੁੱਪ ਹਾਂ ਕਿ ਤੁਸਾਂ ਦਾ ਭਾਈਚਾਰਾ ਚਰਚਾ ਕਰੇਗਾ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਕਈ ਵਾਰ ਦਿਲ ਵਿਚ ਆਇਆ, ਇਸ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਤੁਸਾਂ ਦੇ ਘਰੋਂ ਆਪਣੀ ਹਵੇਲੀ ਲੈ ਆਵਾਂ।
 ਤੀਜਾ ਵਾਕ: ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਪੁੱਤਰ ਕਰਕੇ ਜਾਣਦੇ ਹੋ, ਅਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ ਜੁ ਖੁਦਾਇ ਇਸ ਰਾਹੀਂ ਅਸਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਧਰਤੀ ਉਪਰ ਉਤਰਿਆ ਹੈ।
 ਚੌਥਾ ਵਾਕ: ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ ਸਦਕਾ ਮੇਰੀ ਤਲਵੰਡੀ ਵਸਦੀ ਹੈ, ਮਹਿਤਾ ਜੀ। ਹੋਸ ਕਰੋ।
 ਗੁਰੂ ਜੀ ਸੁਲਤਾਨਪੁਰ ਮੋਦੀਖਾਨੇ ਮੈਨੇਜਰ ਵਜੋਂ ਨੌਕਰੀ ਕਰਨ ਲੱਗੇ। ਕਈ ਮਹੀਨੇ ਬੀਤੇ, ਮਾਪੇ ਤਲਵੰਡੀ ਤੋਂ ਮਿਲਣ ਗਏ। ਨਾਨਕੀ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲੀ। ਗੱਲਾਂ ਕਰਦਿਆਂ ਪਿਤਾ ਨੇ ਧੀ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ, ਨਾਨਕ ਹੁਣ ਕੁਝ ਜੋੜਦਾ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰਾ ਉਜਾੜ ਦਿੰਦਾ ਹੈ? ਬੋਝੇ ਨਾਨਕੀ ਕਿਹਾ, ਕਮਾਂਵਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਜਾੜਦਾ ਹੈ। ਤੁਸਾਂ ਦਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਉਜਾੜਦਾ। ਤੁਸਾਂ ਦੀਆਂ ਇਹ ਗੱਲਾਂ ਅਸਾਂ ਨੂੰ ਭਲੀਆਂ ਨਹੀਂ ਲਗਦੀਆਂ ਪਿਤਾ ਜੀ।
 ਵਿਜ਼ਿਟਿੰਗ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਇਰਾਨ ਜਾਂਦਾ-ਆਉਂਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹਾਂ। ਰਾਜਧਾਨੀ ਤਹਿਰਾਨ ਵਿਖੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਮਹਾਰਾਜ ਭਾਈ ਮਰਦਾਨਾ ਸਮੇਤ ਇਕ ਰਾਤ ਠਹਿਰੇ ਸਨ। ਗੁਰੂਘਰ ਸੋਹਣਾ ਹੋਣਾ ਈ ਸੀ। ਅੱਧੇ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੂਰ ਮੈਟਰੋ ਸਟੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਸੜਕ ਆ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਟੇਸ਼ਨ ਵਾਲੇ ਪਾਸੇ ਏਨਾ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਗੇਟ ਕਿ ਮੈਂ ਦੰਗ ਹੀ ਰਹਿ ਗਿਆ। ਸੰਗਤ ਨੇ ਦੱਸਿਆ, ਅਸੀਂ ਗੁਰੂਘਰ ਉਸਾਰ ਲਿਆ ਤਾਂ

(ਬਾਕੀ ਅਗਲੇ ਸਫੇ 'ਤੇ)

(ਲੜੀ ਜੋੜਨ ਲਈ ਪਿਛਲਾ ਅੰਕ ਦੇਖੋ)

ਨੋਟ: ਗੁਰੂ ਜੀ ਵਲੋਂ ਕੀਤੀ ਕਰਾਮਾਤ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਆਪਣੀ ਸੋਚ ਅਨੁਸਾਰ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਗੁਰੂ ਬਗਦਾਦ ਨਿਵਾਇਕੇ
ਮਕਾ ਮਦੀਨਾ ਸਭ ਨਿਵਾਯਾ॥
ਸਿਧ ਚੌਰਾਸੀਹ ਮੰਡਲੀ
ਖਟ ਦਰਸ਼ਨ ਪਾਖੰਡ ਜਣਾਯਾ॥
ਪਾਤਾਲਾਂ ਆਕਾਸ਼ ਲਖ ਜਿੱਤੀ
ਧਰਤੀ ਜਗਤ ਸਬਾਯਾ॥
ਜਿਤੀ ਨਵਖੰਡ ਮੇਦਨੀ
ਸਤਿਨਾਮ ਦਾ ਚਕ੍ਰ ਫਿਰਾਯਾ॥
ਦੇਵਦਾਨੋ ਰਾਕਸ ਦੈਤ ਸਭ
ਚਿਤ੍ਰ ਗੁਪਤ ਸਭ ਚਰਨੀ ਲਾਯਾ॥
ਇੰਦ੍ਰਾਸਣ ਅਪੰਛਰਾਂ
ਰਾਗ ਰਾਗਨੀ ਮੰਗਲ ਗਾਯਾ॥

ਕਸ਼ਮੀਰਾ ਸਿੰਘ (ਪ੍ਰੋ.)
ਫੋਨ: 801-414-0171

ਹਿੰਦੂ ਮੁਸਲਮਾਨ ਨਿਵਾਇਆ॥37॥
ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੀ ਕਰਤਾਰਪੁਰ (ਪਾਕਿਸਤਾਨ) ਵਾਪਸੀ: ਚੌਥੀ ਪ੍ਰਚਾਰ ਫੇਰੀ ਮੁਕਾ ਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਸੰਨ 1521 ਵਿਚ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਵਾਪਸ ਆ ਗਏ ਅਤੇ ਅਗਲੇ 18 ਸਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇੱਥੇ ਕਿਰਤ ਕਰਦਿਆਂ ਮਨੁਖਤਾ ਦੀ ਸੱਚੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਬਿਤਾਏ। ਅਥਰਬਣ ਵੇਦ ਦੇ ਕਰਮ ਕਾਂਡਾਂ ਦਾ ਭਾਰ ਲਾਹ ਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਗੁਰਬਾਣੀ-ਪ੍ਰੇਮੀ ਹੋ ਜਾਣ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਦਾਸੀ ਬਾਣਾ ਲਾਹ ਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਸੰਸਾਰੀ ਲਿਬਾਸ ਪਾ ਲਿਆ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਪਰਵਾਹ ਚੱਲਣ ਲੱਗਾ। ਭਾਈ ਲਹਿਣਾ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਪਦਵੀ ਇੱਥੇ ਮਿਲੀ।

ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਵਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੁਕਮ ਨਾ ਮੰਨਣ ਦੀ ਗੱਲ ਵੀ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਨੇ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਨੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਨਿੱਤਨੇਮ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ 'ਜਪੁ' ਜੀ ਅਤੇ ਸ਼ਾਮ ਵੇਲੇ 'ਸੋ ਦਰੁ' ਦਾ ਪਾਠ ਹੋਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਸੀ, ਜਿੱਥੋਂ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਛਾਪੇ ਵਾਲੇ ਸਰੂਪ ਦੇ ਪਹਿਲੇ 13 ਪੰਨਿਆਂ ਦੇ ਨਿੱਤਨੇਮ ਦਾ ਮੁੱਢ ਬੋਝਾ। (ਸੋਹਿਲੇ ਦੀ ਬਾਣੀ ਦੇ ਪਾਠ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਛੇਵੀਂ ਵਾਰ ਦੀ ਤੀਜੀ ਪਉੜੀ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਸੰਝੈ ਸੋਦਰ ਗਾਵਣਾ ਮਨ ਮੇਲੀ ਕਰ ਮੇਲ ਮਿਲੰਦੇ॥ ਰਾਤੀ ਕੀਰਤਨ ਸੋਹਿਲਾ ਕਰ ਆਰਤੀ ਪਰਸਾਦ ਵੰਡੰਦੇ॥ ਗੁਰਮੁਖ ਸੁਖਫਲ ਪਿਰਮ ਚਖੰਦੇ॥3॥ ਉਸ ਸਮੇਂ ਨਿੱਤਨੇਮ ਵਿਚ ਕੇਵਲ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬਾਣੀ ਹੀ ਸੀ।) ਦੇਖੋ 38ਵੀਂ ਪਉੜੀ, ਫਿਰ ਬਾਬਾ ਆਇਆ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਭੇਖ ਉਦਾਸੀ ਸਗਲ ਉਤਾਰਾ॥ ਪਹਿਰ ਸੰਸਾਰੀ ਕਪੜੇ ਮੰਜੀ ਬੈਠ ਕੀਆ ਅਵਤਾਰਾ॥

ਸਾਖੀ ਦੌਲਤਮੰਦ ਦੀ (ਪਿਛਲੇ ਸਫੇ ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਇਰਾਨੀ ਭਰਾ ਆਏ, ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਦਾ ਆਪਣੇ ਖਰਚ 'ਤੇ ਗੇਟ ਉਸਾਰ ਕੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਗਿਫਟ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ। ਆਗਿਆ ਮਿਲੇਗੀ? ਆਗਿਆ ਮਿਲੀ। ਗੇਟ ਤਾਮੀਰ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਰਾਨੀਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਇਸ ਦਾ ਨਾਂ ਰੱਖਣਾ ਹੈ, ਕੀ ਰੱਖੀਏ? ਕਈ ਨਾਮ ਸੁਝਾਏ, ਪਸੰਦ ਨਾ ਆਏ। ਇਰਾਨੀਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਆਪਣੇ ਪਹਿਲੇ ਨਬੀ ਦੀਆਂ ਸਿਫਤਾਂ/ਸਾਖੀਆਂ ਸੁਣਾਉ, ਉਥੋਂ ਨਾਂ ਲੱਭਾਂਗੇ। ਸਾਖੀਆਂ ਸੁਣਾਉਦਿਆਂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸਾਡੇ ਪਹਿਲੇ ਨਬੀ ਨੇ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਆਪਣੀ ਜੇਬ ਵਿਚ ਪੈਸਾ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ। ਇਰਾਨੀਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਨਾਂ ਮਿਲ ਗਿਆ। ਜਿਸ ਮਹਾਪੁਰਖ ਨੇ ਤਾਉਮਰ ਆਪਣੀ ਜੇਬ ਨੇੜੇ ਪੈਸਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗਣ ਦਿੱਤਾ, ਉਸ ਜਿਹਾ ਦੌਲਤਮੰਦ ਹੋਰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ। ਗੇਟ ਦਾ ਨਾਂ ਰੱਖਿਆ, ਦਰਵਾਜ਼ਾ-ਇ-ਦੌਲਤ। ਗੇਟ ਉਪਰ ਗੁਰਮੁਖੀ ਅਤੇ ਫਾਰਸੀ ਵਿਚ ਇਹੋ ਨਾਮ ਉਕਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਮਹਾਰਾਜ ਕੁਝ ਲੈਣ ਵਾਸਤੇ ਨਹੀਂ, ਦੇਣ ਵਾਸਤੇ ਆਏ ਸਨ, ਉਹ ਦਾਤੇ ਸਨ, ਸੰਸਾਰ ਮੰਗਤਾ। ਬਾਣੀ, ਕੀਰਤਨ, ਲੰਗਰ, ਘਰ ਘਰ ਅੰਦਰ ਧਰਮਸਾਲ, ਦਾਤਾ ਹੀ ਦਾਤਾ।

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ

ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਦੀਆਂ ਵਾਰਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿਚ

ਉਲਟੀ ਗੰਗ ਵਹਾਈਓਨਿ
ਗੁਰ ਅੰਗਦ ਸਿਰ ਉਪਰ ਧਾਰਾ॥
ਪੁਤੀ ਕੋਲ ਨ ਪਾਲਿਆ
ਮਨ ਖੋਟੇ ਆਕੀ ਨਸਿਆਰਾ॥
ਬਾਣੀ ਮੁਖਰੁ ਉਚਾਰੀਐ
ਹੋਇ ਰੁਸ਼ਨਾਈ ਮਿਟੈ ਅੰਧਾਰਾ॥
ਗਿਆਨ ਗੋਸ਼ਟ ਚਰਚਾ ਸਦਾ
ਅਨਹਦ ਸਬਦ ਉਠੇ ਧੁਨਕਾਰਾ॥
ਸੋਦਰੁ ਆਰਤੀ ਗਾਵੀਐ
ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਜਾਪ ਉਚਾਰਾ॥
ਗੁਰਮੁਖ ਭਾਰ ਅਥਰਬਣ ਧਾਰਾ॥38॥

ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਅਚੱਲ ਬਟਾਲਾ ਮੇਲੇ ਦੀ ਫੇਰੀ: ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਤੋਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਸੰਸਾਰੀ ਪਹਿਰਾਵੇ ਵਿਚ ਅਚੱਲ ਬਟਾਲੇ ਸ਼ਿਵਰਾਤ੍ਰੀ ਦੇ ਮੇਲੇ 'ਤੇ ਗਏ। ਇਸ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ 39ਵੀਂ ਤੋਂ 43ਵੀਂ ਪਉੜੀ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

(ੳ) ਜੋਗੀਆਂ ਨੂੰ ਗੁੱਸਾ ਚੜ੍ਹਨਾ: ਮੇਲੇ 'ਤੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਜੋਗੀਆਂ ਵਲੋਂ ਲੁਕਾਇਆ ਰਾਸਧਾਰੀਆਂ ਦਾ ਲੋਟਾ ਲੱਭ ਕੇ ਰਾਸਧਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਜੋਗੀ ਗੁੱਸੇ ਵਿਚ ਆ ਗਏ। ਦੁਜਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਵਲ ਆ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਵਲੋਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਬਹੁਤ ਸੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਹੋਠੀ ਹੁੰਦੀ ਜਾਪੀ। ਦੇਖੋ 39ਵੀਂ ਪਉੜੀ,

ਮੇਲਾ ਸੁਣ ਸ਼ਿਵਰਾਤ ਦਾ
ਬਾਬਾ ਅਚਲ ਵਟਾਲੇ ਆਈ॥
ਦਰਸ਼ਨ ਵੇਖਣ ਕਾਰਨੇ
ਸਗਲੀ ਉਲਟ ਪਈ ਲੋਕਾਈ॥
ਲਗੀ ਬਰਸਨ ਲਛਮੀ
ਰਿਧਿ ਸਿਧਿ ਨਉ ਨਿਧਿ ਸਵਾਈ॥
ਜੋਗੀ ਵੇਖ ਚਲਿਤ੍ਰ ਨੋਂ
ਮਨ ਵਿਚ ਰਿਸਕ ਘਨੇਰੀ ਖਾਈ॥
ਭਗਤੀਆਂ ਪਾਈ ਭਗਤਿ ਆਨ
ਲੋਟਾ ਜੋਗੀ ਲਇਆ ਛਪਾਈ॥
ਭਗਤੀਆਂ ਗਈ ਭਗਤਿ ਭੁਲ
ਲੋਟੇ ਅੰਦਰ ਸੁਰਤ ਭੁਲਾਈ॥
ਬਾਬਾ ਜਾਣੀ ਜਾਣ ਪੁਰਖ
ਕਢਿਆ ਲੋਟਾ ਜਹਾਂ ਲੁਕਾਈ॥
ਵੇਖ ਚਲਿਤ੍ਰ ਜੋਗੀ ਖੁਣਾਈ॥39॥

(ਅ) ਗੁੱਸੇ ਵਿਚ ਆਏ ਜੋਗੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨਾਲ ਗੋਸ਼ਟਿ ਕਰਨ ਲਈ ਵਧੇ। ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਵਲੋਂ ਉਦਾਸੀ ਬਾਣਾ ਬਦਲ ਕੇ ਗ੍ਰਿਹਿਸਥੀ ਬਾਣਾ ਪਾਉਣ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁੱਧ ਵਿਚ ਕਾਂਜੀ ਪਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਸਮਝਾਇਆ ਕਿ ਗ੍ਰਿਹਿਸਥ ਮਾਰਗ ਛੱਡ ਕੇ ਗ੍ਰਿਹਿਸਥੀਆਂ ਦੇ ਘਰੋਂ ਮੰਗਣਾ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਗ੍ਰਿਹਿਸਥੀ ਬਣ ਕੇ ਕਿਰਤ ਕਰਨੀ ਬਣਦੀ ਹੈ। 40ਵੀਂ ਪਉੜੀ ਵਿਚ ਇਹ ਸਵਾਲ-ਜਵਾਬ ਦੇਖੋ,

ਖਾਧੀ ਖੁਣਸ ਜੋਗੀਸਰਾਂ
ਗੋਸਟਿ ਕਰਨ ਸਭੇ ਉਠ ਆਈ॥
ਪੁਛੇ ਜੋਗੀ ਭੰਗੁ ਨਾਥ
ਤੁਹਿ ਦੁਧ ਵਿਚ ਕਿਉਂ ਕਾਂਜੀ ਪਾਈ॥
ਫਿਟਿਆ ਚਾਟਾ ਦੁਧ ਦਾ ਰਿਤਕਿਆਂ
ਮਖਣ ਹਥ ਨ ਆਈ॥
ਭੇਖ ਉਤਾਰ ਉਦਾਸ ਦਾ
ਵਤ ਕਿਉਂ ਸੰਸਾਰੀ ਰੀਤ ਚਲਾਈ॥
ਨਾਨਕ ਆਖੇ ਭੰਗੁਨਾਥ
ਤੇਰੀ ਮਾਉ ਕੁੱਜੀ ਆਈ॥
ਭਾਂਡਾ ਧੋਇ ਨ ਜਾਤਿਓਨ
ਭਾਇ ਕੁਚਜੇ ਫੁਲ ਸਝਾਈ॥
ਹੋਇ ਅਤੀਤ ਗ੍ਰਿਹਸਤ ਤਜ
ਫਿਰ ਉਨਹੂੰ ਕੇ ਘਰ ਮੰਗਨ ਜਾਈ॥
ਬਿਨ ਦਿਤੇ ਕਿਛੁ ਹਥ ਨ ਆਈ॥40॥

(ੲ) ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਕਰਾਮਾਤਾਂ ਦਿਖਾਈਆਂ: ਆਪਣੀ ਧਾਂਕ ਜਮਾਉਣ ਲਈ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਕਈ ਕਰਾਮਾਤਾਂ ਦਿਖਾਈਆਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ 'ਤੇ ਅਸਰ ਨਾ ਹੋਇਆ। ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਰੂਪ ਵਟਾ ਕੇ ਸ਼ੇਰਾਂ, ਬਾਘਾਂ, ਨਾਗਾਂ ਆਦਿ ਵਾਲੇ ਬਣਾ ਲਏ, ਪਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਅਡੋਲ ਰਹੇ। ਇਸ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ 41ਵੀਂ ਪਉੜੀ ਵਿਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ,

ਕਲਿਜੁਗ ਬੇਦੀ ਨਾਨਕ ਆਈ॥
ਸਿਧ ਬੋਲਨ ਸਭ ਅਉਖਧੀਆਂ
ਤੰਤ੍ਰ ਮੰਤ੍ਰ ਕੀ ਧੁਨੋ ਚੜ੍ਹਾਈ॥
ਰੂਪ ਵਟਾਇਆ ਜੋਗੀਆਂ
ਸਿੰਘ ਬਾਘ ਬਹੁ ਚਲਿਤ ਦਿਖਾਈ॥
ਇਕ ਪਰ ਕਰਕੇ ਉਡਰਨ ਪੰਥੀ
ਜਿਵੇਂ ਰਹੇ ਲੀਲਾਈ॥
ਇਕ ਨਾਗ ਹੋਇ ਪਵਨ ਛੋਡ
ਇਕਨਾ ਵਰਖਾ ਅਗਨ ਵਸਾਈ॥
ਤਾਰੇ ਤੋਤੇ ਭੰਗੁਨਾਥ ਇਕ ਚਤ
ਮਿਰਗਾਨੀ ਜਲ ਤਰ ਜਾਈ॥
ਸਿਧਾਂ ਅਗਨੀ ਨ ਬੁਝੇ ਬੁਝਾਈ॥41॥

(ੳ) ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਪਾਸੋਂ ਕਰਾਮਾਤ ਦੀ ਮੰਗ: ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਜਦੋਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਕੋਈ ਕਰਾਮਾਤ ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਰੱਬੀ ਬਾਣੀ ਦਾ ਖਜਾਨਾ ਹੀ ਕਰਾਮਾਤ ਹੈ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਕਰਾਮਾਤ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ।

ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਨੇ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖ ਨੂੰ ਸ਼ਿਵ ਰੂਪੀ ਕਿਹਾ ਹੈ, ਜੋ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਸੰਦੇਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸ਼ਿਵ ਤਾਂ ਬਾਕੀ ਦੇਵਤਿਆਂ ਸਮੇਤ ਤ੍ਰੈ ਗੁਣ ਰੋਗੀ ਹੈ। ਜੇ ਰੋਗੀ ਹੈ, ਉਹ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਫੁਰਮਾਨ ਹੈ, ਬ੍ਰਹਮਾ ਬਿਸਨੁ ਮਹਾਦੇਉ ਤ੍ਰੈ ਗੁਣ ਰੋਗੀ ਵਿਚਿ ਹਉਮੈ ਕਾਰ ਕਮਾਈ॥ ਜਿਨਿ ਕੀਏ ਤਿਸਹਿ ਨ ਚੇਤਹਿ ਬੁਧੁਤੇ ਹਰਿ ਗੁਰਮੁਖਿ ਸੋਝੀ ਪਾਈ॥2॥

(ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ, ਪੰਨਾ 735)
(ਹ) ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਸੱਚਾ ਨਾਮ ਹੀ ਕਰਾਮਾਤ ਹੈ: ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਸੱਚੇ ਨਾਮ ਦੀ ਮਹਿਮਾ ਦੱਸਦਿਆਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸਭ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਬੱਦਲਾਂ ਦੀ ਛਾਂ ਵਾਂਗ ਹਨ ਅਤੇ ਸਤਿਨਾਮ ਸਭ ਤੋਂ ਉਚਾ ਹੈ। 43ਵੀਂ ਪਉੜੀ ਵਿਚ ਇਸ ਦਾ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ,

ਬਾਬਾ ਬੋਲੇ ਨਾਥ ਜੀ ਸਬਦ ਸੁਨਹੁ
ਸਚ ਮੁਖਹੁ ਅਲਾਈ॥
ਬਾਝਹੁ ਸਚੇ ਨਾਮ ਦੇ
ਹੋਰ ਕਰਾਮਾਤ ਅਸਾਥੇ ਨਾਹੀ॥
ਬਸਤਰ ਪਹਿਰੋਂ ਅਗਨਿ ਕੇ
ਬਰਫ ਹਿਮਾਲੇ ਮੰਦਰ ਛਾਈ॥
ਕਰੋ ਰਸੋਈ ਸਾਰ ਦੀ
ਸਗਲੀ ਧਰਤੀ ਨੱਥ ਚਲਾਈ॥
ਏਵਡ ਕਰੀ ਵਿਥਾਰ ਕਉ
ਸਗਲੀ ਧਰਤੀ ਹੱਕੀ ਜਾਈ॥
ਤੋਲੀਂ ਧਰਤਿ ਆਕਾਸ ਦੁਇ
ਪਿਛੇ ਛਾਥੇ ਟੰਕ ਚੜ੍ਹਾਈ॥
ਏਹ ਬਲ ਰਖਾਂ ਆਪ ਵਿਚ
ਜਿਸ ਆਖਾਂ ਤਿਸ ਪਾਰ ਕਰਾਈ॥
ਸਤਿਨਾਮੁ ਬਿਨ ਬਾਦਰ ਛਾਈ॥43॥

ਮੁਲਤਾਨ ਦੀ ਫੇਰੀ: ਸ਼ਿਵਰਾਤ੍ਰੀ ਦੇ ਮੇਲੇ 'ਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਸੰਵਾਦ ਪਿਛੋਂ ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ ਜੀ ਮੁਲਤਾਨ ਨੂੰ ਚਲੇ ਗਏ। ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਸਿਫਤਿ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਾਮ ਦੀ ਕਮਾਈ ਨੂੰ ਧੰਨ ਧੰਨ ਕਿਹਾ। ਮੁਲਤਾਨ ਵਿਚ ਕਬਰਾਂ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਸੰਵਾਦ ਰਚਾਉਣ ਲਈ ਗੁਰੂ ਜੀ ਉਥੇ ਪਹੁੰਚ ਗਏ। ਮੁਲਤਾਨ ਦੇ ਪੀਰਾਂ ਨੇ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਦੁੱਧ ਦਾ ਕਟੋਰਾ ਗੁਰੂ ਜੀ ਅੱਗੇ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਭਾਵ ਸੀ ਕਿ ਮੁਲਤਾਨ ਵਿਚ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਪੀਰ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕੋਲ ਦੀ ਬਗੀਚੀ ਵਿਚੋਂ ਚੰਬੋਲੀ ਦਾ ਇੱਕ ਫੁੱਲ ਤੋੜ ਕੇ ਕਟੋਰੇ ਵਿਚ ਦੁੱਧ ਉਤੋ ਤਾਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆ ਜਾਣ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕੋਈ ਤਕਲੀਫ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਸਗੋਂ ਉਹ ਤਾਂ ਸਤਿਨਾਮ ਦੀ ਮਹਿਕ ਵੰਡਣ ਹੀ ਆਏ ਹਨ। ਸੰਵਾਦ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਪਉੜੀ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। 44ਵੀਂ ਪਉੜੀ ਇਉਂ ਹੈ,

ਕਲਿਜੁਗ ਅੰਦਰ ਜੋਤ ਜਗਾਈ॥
ਮੇਲਿਓ ਬਾਬਾ ਉਠਿਆ
ਮੁਲਤਾਨੇ ਦੀ ਜਿਆਰਤ ਜਾਈ॥
ਅਗੋਂ ਪੀਰ ਮੁਲਤਾਨ ਦੇ
ਦੁਧ ਕਟੋਰਾ ਭਰ ਲੈ ਆਈ॥
ਬਾਬੇ ਕਢ ਕਰ ਬਗਲ
ਤੇ ਚੰਬੋਲੀ ਦੁੱਧ ਵਿਚ ਮਿਲਾਈ॥
ਜਿਉਂ ਸਾਗਰ ਵਿਚ ਗੰਗ ਸਮਾਈ॥44॥
ਨੋਟ: ਬਗਲ ਤੇ-ਨੇਤੇ ਲੱਗੀ ਬਗੀਚੀ ਵਿਚੋਂ, ਜਿੱਥੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪੀਰ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਕਈਆਂ ਨੇ ਇਸ ਦੇ ਅਰਥ 'ਕੱਛ ਵਿਚ ਲਪੇਟਿਆ ਚੰਬੋਲੀ ਦਾ ਫੁੱਲ' ਕੀਤੇ ਹਨ, ਜੋ ਪ੍ਰਸੰਗਕ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਉਹ ਕਹਾਣੀ ਨੂੰ ਕਰਾਮਾਤੀ ਰੂਪ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਅਯੋਗ ਹੈ।

ਗੁਰੂ ਜੀ ਮੁੜ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਪਹੁੰਚੇ: ਮੁਲਤਾਨ ਫੇਰੀ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਵਾਪਸ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਚਲੇ ਗਏ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਸਤਿਨਾਮ ਦੀ ਐਸੀ ਲਹਿਰ ਚਲਾਈ (ਸਿੱਕਾ ਮਾਰਿਆ) ਕਿ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਰੂਪ ਨਵਾਂ ਮਾਰਗ ਚਲਾ ਦਿੱਤਾ। ਭਾਈ ਲਹਿਣਾ ਜੀ ਨੂੰ ਜਿਉਂਦੇ ਜੀਅ ਗੁਰਗੱਦੀ ਬਖਸ਼ ਦਿੱਤੀ ਜਿਵੇਂ ਕਾਇਆ ਹੀ ਪਲਟੀ ਹੋਵੇ। ਇਹ ਵਿਸਥਾਰ 45ਵੀਂ ਪਉੜੀ ਵਿਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜ਼ਿਆਰਤ ਕਰ ਮੁਲਤਾਨ ਦੀ ਫਿਰ ਕਰਤਾਰਪੁਰੇ ਨੂੰ ਆਯਾ॥ ਚੜ੍ਹੇ ਸਵਾਈ ਦਹਦਿਹੀ ਕਲਿਜੁਗ ਨਾਨਕ ਨਾਮ ਧਿਆਯਾ॥ ਵਿਣ ਨਾਵੈ ਹੋਰ ਮੰਗਣਾ ਸਿਰ ਦੁਖਾਂ ਦੇ ਦੁਖ ਸਬਾਯਾ॥ ਮਾਰਿਆ ਸਿੱਕਾ ਜਗਤ ਵਿਚ ਨਾਨਕ ਨਿਰਮਲ ਪੰਥ ਚਲਾਯਾ॥ ਬਾਪਿਆ ਲਹਿਣਾ ਜੀਵਦੇ ਗੁਰਿਆਈ ਸਿਰ ਛਤ੍ਰ ਫਿਰਾਯਾ॥ ਜੋਤੀ ਜੋਤ ਮਿਲਾਇਕੇ ਸਤਿਗੁਰ ਨਾਨਕ ਰੂਪ ਵਟਾਯਾ॥ ਲਖ ਨ ਕੋਈ ਸਕਈ ਆਚਰਜੇ ਆਚਰਜ ਦਿਖਾਯਾ॥ ਕਾਯਾ ਪਲਟ ਸਰੂਪ ਬਣਾਯਾ॥45॥

ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਸਚਖੰਡ ਵਸਾਉਣਾ: ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਨੇ 24ਵੀਂ ਵਾਰ ਦੀਆਂ ਪਹਿਲੀਆਂ 4 ਪਉੜੀਆਂ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ।

(ੳ) ਪਹਿਲੀ ਪਉੜੀ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਧਰਮਸ਼ਾਲਾ ਬਣਾ ਕੇ ਸਚਖੰਡ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ। ਦੇਖੋ ਇਹ ਪੰਕਤੀਆਂ, ਸਤਿ ਰੂਪੁ ਸਤਿ ਨਾਮੁ ਕਰਿ ਸਤਿਗੁਰ ਨਾਨਕ ਦੇਉ ਜਪਾਇਆ॥ ਧਰਮਸਾਲ ਕਰਤਾਰਪੁਰੁ ਸਾਧਸੰਗਤਿ ਸਚ ਖੰਡੁ ਵਸਾਇਆ॥ ਵਿਚਾਰ: ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਦੀ ਧਰਮਸ਼ਾਲਾ ਨੂੰ ਸਚਖੰਡ ਦਾ ਨਾਂ ਦੇਣਾ 'ਜਪੁ' ਜੀ ਦੇ ਸੰਦੇਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਚਖੰਡ ਕਿਸੇ ਇਮਾਰਤ ਦਾ ਨਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਸਚਖੰਡ ਤਾਂ ਖੁਦ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਮਨ ਦੀ ਉਚੀ ਅਵਸਥਾ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਪੰਜਵਾਂ ਖੰਡ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਬਾਕੀ ਚਾਰ ਖੰਡ ਮਨ ਦੀਆਂ ਅਵਸਥਾਵਾਂ ਹਨ, ਇਵੇਂ ਹੀ

ਜੱਟ ਰਾਏ ਬੁਲਾਰ ਨੂੰ
ਤ੍ਰਿਪਤਾ ਦਾ ਜਾਇਆ
ਪਿਤਾ ਕਾਲੂ ਦਾ ਦੁਲਾਰਾ ਏ,
ਉਹਦੀਆਂ ਮੱਝਾਂ ਨੇ
ਖੇਤ ਚੁੱਗ ਲਿਆ ਸਾਰਾ ਏ।
ਹਰਾ ਭਰਾ ਖੇਤ ਮੇਰਾ ਪਸੂਆਂ ਨੇ ਖਾ ਲਿਆ,
ਮਿਹਨਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸੀ ਮੈਂ ਫਸਲਾਂ ਨੂੰ ਪਾਲਿਆ।
ਕੀਤਾ ਨੁਕਸਾਨ ਉਸ ਅੱਜ ਭਾਰਾ ਏ,
ਉਹਦੀਆਂ ਮੱਝਾਂ ਨੇ
ਖੇਤ ਚੁੱਗ ਲਿਆ ਸਾਰਾ ਏ।
ਖੇਤ ਮੇਰਾ ਵੇਖੋ ਤੁਸੀਂ ਚਲੋ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਜੀ,
ਫਸਲ ਉਜਾੜੀ ਕਿੰਜ ਬਣਾਇਆ ਕੀ ਹਾਲ ਜੀ।
ਫਸਲ ਸਹਾਰੇ ਸਾਡਾ ਚਲਦਾ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਏ।
ਉਹਦੀਆਂ ਮੱਝਾਂ ਨੇ
ਖੇਤ ਚੁੱਗ ਲਿਆ ਸਾਰਾ ਏ।
ਦੇਵਾਂ ਤਸੱਲੀ 'ਸੁਕਾਰ' ਟੁੱਟੇ ਮਨ ਨੂੰ
ਕਰ ਬਰਬਾਦ ਦਿਤਾ ਲੱਗੇ ਧੰਨ ਨੂੰ
ਵੇਖਣੇ ਨੂੰ ਭੋਲਾ ਭਾਲਾ ਲਗਦਾ ਪਿਆਰਾ ਏ।
ਉਹਦੀਆਂ ਮੱਝਾਂ ਨੇ
ਖੇਤ ਚੁੱਗ ਲਿਆ ਸਾਰਾ ਏ।
-ਬਹਾਦੁਰ ਸਿੰਘ ਸੁਕਾਰ, ਨਿਊ ਯਾਰਕ

ਕਿਸਤ ਦੂਜੀ

ਸਚਖੰਡ ਵੀ ਮਨ ਦੀ ਹੀ ਅਵਸਥਾ ਹੈ। ਦੇਉ ਸਬਦ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ, ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਰੂਪ ਅਤੇ ਇਹ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਨਾਂ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(ਅ) ਵਾਰ ਦੀ ਦੂਜੀ ਅਤੇ ਤੀਜੀ ਪਉੜੀ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਜਗਤ ਗੁਰੂ ਅਤੇ ਜਾਹਰ ਪੀਰ ਜਗਤ ਗੁਰ ਬਾਬਾ ਲਿਖ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਡਿਆਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਦੇਖੋ ਇਹ ਪਉੜੀਆਂ, ਨਿਹਚਲ ਨੀਉ ਧਰਾਈਓਨੁ ਸਾਧਸੰਗਤਿ ਸਚ ਖੰਡ ਸਮੇਉ॥ ਗੁਰਮੁਖਿ ਪੰਥੁ ਚਲਾਇਓਨੁ ਸੁਖ ਸਾਗਰੁ ਬੋਅੰਤੁ ਅਮੇਉ॥ ਸਚਿ ਸਬਦਿ ਆਰਾਧੀਐ ਅਗਮ ਅਗੋਚਰੁ ਅਲਖ ਅਭੇਉ॥ ਚਹੁ ਵਰਨਾਂ ਉਪਦੇਸਦਾ ਛਿਆ ਦਰਸਨ ਸਭਿ ਸੇਵਕ ਸੇਉ॥ ਮਿਠਾ ਬੋਲਣੁ ਨਿਵ ਚਲਣੁ ਗੁਰਮੁਖਿ ਭਾਉ ਭਗਤਿ ਅਰਥੇਉ॥ ਆਦਿ ਪੁਰਖੁ ਆਦੇਸੁ ਹੈ ਅਬਿਨਾਸੀ ਅਤਿ ਅਫਲ ਅਛੇਉ॥ ਜਗਤੁ ਗੁਰੂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਉ॥2॥ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਉ-ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਰੂਪ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ।

ਸਤਿਗੁਰ ਸਚਾ ਪਾਤਿਸਾਹੁ ਬੇਪਰਵਾਹੁ ਅਥਾਹੁ ਸਹਾਬਾ॥ ਨਾਉ ਗਰੀਬ ਨਿਵਾਜੁ ਹੈ ਬੇਮੁਹਤਾਜੁ ਨ ਮੋਹੁ ਮੁਹਾਬਾ॥ ਬੇਸੁਮਾਰੁ ਨਿਰੰਕਾਰੁ ਹੈ ਅਲਖ ਅਪਾਰੁ ਸਲਾਹ ਸਿਵਾਬਾ॥ ਕਾਇਮੁ ਦਾਇਮੁ ਸਾਹਿਬੀ ਹਾਜਰੁ ਨਾਜਰੁ ਵੇਦ ਕਿਤਾਬਾ॥ ਅਗਮੁ ਅਡੋਲੁ ਅਤੋਲੁ ਹੈ ਤੋਲਣਹਾਰੁ ਨ ਡੰਡੀ ਛਾਬਾ॥ ਇਕੁ ਛਤਿ ਰਾਜੁ ਕਮਾਂਵਦਾ ਦੁਸਮਣੁ ਦੁਤੁ ਨ ਸੋਰ ਸਰਾਬਾ॥ ਆਦਲੁ ਅਦਲੁ ਚਲਾਇਦਾ ਜਾਲਮੁ ਜੁਲਮੁ ਨ ਜੋਰ ਜਰਾਬਾ॥ ਜਾਹਰੁ ਪੀਰ ਜਗਤੁ ਗੁਰੁ ਬਾਬਾ॥3॥ ਗੰਗ ਬਨਾਰਸ ਹਿੰਦੂਆਂ ਮੁਸਲਮਾਣਾਂ ਮਕਾ ਕਾਬਾ॥ ਘਰਿ ਘਰਿ ਬਾਬਾ ਗਾਵੀਐ ਵਜਨਿ ਤਾਲ ਮ੍ਰਿਦੰਗੁ ਰਬਾਬਾ॥ ਭਗਤਿ ਵਛਲੁ ਹੋਇ ਆਇਆ ਪਤਿਤ ਉਧਾਰਣੁ ਅਜਬੁ ਅਜਾਬਾ॥ ਚਾਰਿ ਵਰਨ ਇਕ ਵਰਨ ਹੋਇ ਸਾਧਸੰਗਤਿ ਮਿਲਿ ਹੋਇ ਤਰਾਬਾ॥ ਚੰਦਨੁ ਵਾਸੁ ਵਣਾਸਪਤਿ ਅਵਲਿ ਦੋਮ ਨ ਸੋਮ ਖਰਾਬਾ॥ ਹੁਕਮੈ ਅੰਦਰਿ ਸਭ ਕੇ ਕੁਦਰਤਿ ਕਿਸ ਦੀ ਕਰੈ ਜਵਾਬਾ॥ ਜਾਹਰੁ ਪੀਰੁ ਜਗਤੁ ਗੁਰੁ ਬਾਬਾ॥4॥

ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਨੇ 26ਵੀਂ ਵਾਰ ਦੀ ਪਉੜੀ 21 ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਵਡਿਆਈ ਕਰਦਿਆਂ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ, ਨਾਥਾਂ ਨਾਲ ਗੋਸ਼ਟੀ ਕਰ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਥਾਂ ਨੂੰ ਕੰਨ ਫੜਾਏ (ਜਿੱਤਿਆ), ਬਾਬਰ ਕਿਆਂ ਨੇ ਬਾਬੇ ਅੱਗੇ ਆਪਣਾ ਸੀਸ ਝੁਕਾਇਆ। ਦੇਖੋ ਪਉੜੀ ਦੀਆਂ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਪੰਕਤੀਆਂ, ਸਿਧ ਨਾਥ ਅਵਤਾਰ ਸਭ ਗੋਸਟਿ ਕਰਿ ਕਰਿ ਕੰਨ ਫੜਾਇਆ॥ ਬਾਬਰ ਕੇ ਬਾਬੇ ਮਿਲੇ ਨਿਵਿ ਨਿਵਿ ਸਭ ਨਬਾਬੁ ਨਿਵਾਇਆ॥

ਵੇਖਿਆ ਮਲੇਰਕੋਟਲਾ, ਚਮਕੌਰ ਤੇ ਫਤਿਹਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ

ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਲੋਧੀ ਰਾਜ ਸਮੇਂ ਇਕ ਸ਼ੇਖ ਸਦਹੁਦੀਨ ਸ਼ੇਰਵਾਨੀ ਅਫਗਾਨ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਸ਼ਾਦੀ ਸੁਲਤਾਨ ਬਹਿਲੋਨ ਲੋਧੀ ਦੀ ਬੇਟੀ ਨਾਲ ਹੋਈ। ਉਸ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀ ਧਨ ਚੌਲ੍ਹ ਤੇ 68 ਪਿੰਡ ਦਾਜ ਵਿਚ ਮਿਲੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ ਰਾਜਪੂਤ ਮਹਲੇਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਵਸਾਇਆ ਪਿੰਡ ਮਹਲੇਰ ਵੀ ਸੀ, ਜੋ ਸਮੇਂ ਦੇ ਬਦਲਾਅ ਨੇ ਬਰਬਾਦ ਕਰ ਛੱਡਿਆ ਸੀ। ਸ਼ੇਰਵਾਨੀ ਦੇ ਵਡੇਰਿਆਂ ਨੇ ਇਥੇ ਇਕ ਕੋਟਲਾ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ, ਜੋ ਸਮਾਂ ਪਾ ਕੇ ਮਲੇਰਕੋਟਲਾ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜਾਣਿਆ ਜਾਣ ਲੱਗਾ। 1947 ਦੀ ਦੇਸ਼ ਵੰਡ ਤੱਕ 167 ਵਰਗ ਮੀਲ ਦਾ ਇਹ ਇਲਾਕਾ ਬਰਤਾਨਵੀ ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਦਰਜਨ ਭਰ ਰਿਆਸਤਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇੱਕ ਸੀ।

ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਕਾਲ ਵਿਚ ਇਸ ਰਿਆਸਤ ਦਾ ਹਾਕਮ ਸ਼ੇਰ ਮੁਹੰਮਦ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਦੇ ਵੱਡੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ-ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਜੁਝਾਰ ਸਿੰਘ ਤਾਂ ਚਮਕੌਰ ਦੀ ਗੜ੍ਹੀ ਵਿਚ ਬਾਦਸ਼ਾਹੀ ਫੌਜਾਂ ਦਾ ਟਾਕਰਾ ਕਰਦੇ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਏ, ਪਰ ਛੋਟੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ-ਫਤਿਹ ਸਿੰਘ ਤੇ ਜ਼ੋਰਾਵਰ ਸਿੰਘ ਸੂਬਾ ਸਰਹਿੰਦ (ਵਜ਼ੀਰ ਖਾਨ) ਦੇ ਅਝਿਕੇ ਆ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਰਹਿੰਦ ਦੇ ਇੱਕ ਬੁਰਜ ਵਿਚ ਬੰਦ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਜਿਥੋਂ ਸੂਬਾ ਸਰਹਿੰਦ ਨੇ ਪੋਹ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਠੰਢ ਵਿਚ ਮਾਸੂਮ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ ਕੋਲੋਂ ਲਿਆ ਕੇ ਕੰਧਾਂ ਵਿਚ ਚਿਣਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਸੁਣਾ ਦਿੱਤਾ।

ਸੂਬੇ ਦੇ ਇਸ ਹੁਕਮ ਨੇ ਸ਼ੇਰ ਮੁਹੰਮਦ ਨੂੰ ਏਨਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਮਨ ਦੀ ਗੱਲ ਕਹਿਣ ਤੋਂ ਨਾ ਰਹਿ ਸਕਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਹਾਅ ਦਾ ਨਾਅਰਾ ਮਾਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ੀਰਖੋਰ ਬਾਲਕਾਂ ਦਾ ਕੀ ਕਸੂਰ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਏਨੀ ਵੱਡੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਸੂਬੇ ਨੇ ਇੱਕ ਨਾ ਸੁਣੀ ਤੇ ਹੁਕਮ ਵਾਪਸ ਨਾ ਲਿਆ।

ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਦੇ ਸ਼ਹੀਦ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਖਬਰ ਬੁਰਜ ਵਿਚ ਬੰਦ ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ ਨੇ ਸੁਣੀ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਾਣ ਤਿਆਗ ਦਿੱਤੇ। ਸ਼ੇਰਵਾਨੀ ਅਫਗਾਨ ਦੇ ਹਾਅ ਦੇ ਨਾਅਰੇ ਕਾਰਨ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਇਸ ਰਿਆਸਤ ਨੂੰ ਸਨਮਾਨ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਸੰਨ ਸੰਤਾਲੀ ਦੇ ਮੁਸਲਿਮ ਕਤਲੇਆਮ ਸਮੇਂ ਵੀ ਇੱਕੜ-ਦੁੱਕੜ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਮਲੇਰਕੋਟਲਾ ਨੂੰ

ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੇ ਵਾਹ ਲਗਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਿੱਤੀ। ਸਮਾਂ ਪਾ ਕੇ ਵੱਡੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ

ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਜਿਲੇ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਜੱਦੀ ਪਿੰਡ ਚਲਾ ਗਿਆ ਤੇ ਉਸ ਪਿਛੋਂ ਦਿੱਲੀ। 1984 ਵਿਚ

ਵਾਲਾ ਕਿਲਾ ਚਮਕੌਰ ਦੀ ਗੜ੍ਹੀ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੋਇਆ ਤੇ ਛੋਟੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਦਾ ਸ਼ਹੀਦੀ ਅਸਥਾਨ ਫਤਿਹਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਵਜੋਂ।

ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਸਥਾਨ ਮੇਰੇ ਨਾਨਕੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਬਹੁਤ ਨੇੜੇ ਹਨ। ਮੇਰਾ ਨਾਨਕਾ ਪਿੰਡ ਬਡਲੇ ਦਾ ਕੋਟਲਾ ਹੈ। ਖੰਨਾ-ਸੰਘੋਲ ਸੜਕ ਤੋਂ ਇੱਕ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਹਟਵਾਂ। ਇਥੋਂ ਚਮਕੌਰ ਸਾਹਿਬ 13-14 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਹੈ ਤੇ ਫਤਿਹਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ 9-10 ਕਿਲੋਮੀਟਰ। ਮੇਰੇ ਨਾਨਕਾ ਖੇਤਰ ਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਵੱਸੋਂ ਦੋਹਾਂ ਸ਼ਹੀਦੀ ਅਸਥਾਨਾਂ ਉਤੇ ਹਰ ਸਾਲ ਪੋਹ (ਦਸੰਬਰ) ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਲਗਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਸਭਾ ਵਿਚ ਸ਼ਿਰਕਤ ਕਰਨ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਮੈਂ 14 ਵਰ੍ਹੇ ਦੀ ਉਮਰ ਤੱਕ ਇਸ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਪਲਿਆ ਤੇ ਪੜ੍ਹਿਆ ਹਾਂ। ਦੋਹਾਂ ਸਥਾਨਾਂ 'ਤੇ ਬਾਰਮਬਾਰ ਨਤਮਸਤਕ ਹੋ ਕੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਦੀ ਉਸਤਤ ਵਿਚ ਲਿਖੇ ਢਾਡੀਆਂ ਤੇ ਕਵੀਸ਼ਰਾਂ ਦੇ ਬੋਲ ਸੁਣਨਾ ਸਦਾ ਰਾਹਤ ਦਿੰਦਾ ਸੀ।

ਮਿਡਲ ਪਾਸ ਕਰਕੇ ਮੈਂ

‘ਪੰਜਾਬੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ’ ਦੀ ਸੰਪਾਦਕੀ ਸੰਭਾਲਣ ਤੱਕ ਉਥੇ ਹੀ ਰਿਹਾ।

ਹੁਣ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ 35 ਵਰ੍ਹੇ ਦੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਾਸੇ ਵਿਚ ਕਈ ਵਾਰੀ ਮਲੇਰਕੋਟਲਾ ਜਾਣ ਦਾ

ਨਵਾਬ ਸ਼ੇਰ ਮੁਹੰਮਦ ਦਾ ਇਕ ਚਿੱਤਰ

ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ ਹੈ। ਉਥੋਂ ਦੇ ਵਸਨੀਕ ਵੀ ਮੈਨੂੰ ਦੋਹਤਿਆਂ ਵਾਲਾ ਪਿਆਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਈਦ 'ਤੇ ਮਠਿਆਈ ਦੇਣ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਲਗਾਤਾਰ ਜਮਾਤ-ਏ-ਇਸਲਾਮੀ ਵਲੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ‘ਪਹੁ ਫੁਟਾਲਾ’ ਤੇ ‘ਫਰਹਾਨ’ ਨਾਂ ਦੇ ਰਸਾਲੇ ਭੇਜ ਰਹੇ ਹਨ।

ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਉਥਰੋਂ ਲੰਘਦਿਆਂ ਮਲੇਰਕੋਟਲਾ-ਖੰਨਾ ਰੋਡ ‘ਤੇ ਚੜ੍ਹਿਆ ਤਾਂ ਜਮਾਤ-ਏ-ਇਸਲਾਮੀ ਦੇ ਕਰਤਾ ਧਰਤਾ ਅਬਦੁਸ ਸ਼ਕੂਰ ਨੂੰ ਟੈਲੀਫੋਨ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾ ਨਾ ਰਹਿ ਸਕਿਆ। ਉਸ ਦੇ ਦਫਤਰ ਜਾਂ ਘਰ ਜਾਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਮੇਰੀ ਬੀਵੀ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਪਹੁੰਚਣਾ ਸੀ, ਪਰ ਅਬਦੁਸ ਨੂੰ ਮੇਰਾ ਮਿਲੇ ਬਿਨਾ ਮਲੇਰਕੋਟਲੇ ਤੋਂ ਲੰਘ ਜਾਣਾ ਗਵਾਰਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਹਦਾਇਤ ਕੀਤੀ ਕਿ ਮੈਂ ਨੇੜੇ ਹੀ ਪਿੰਡ ਰਾਣਵਾਂ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਰੁਕਾਂ ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਕਰਮਦੀਨ ਮਲਿਕ ਆਪਣੇ ਘਰ ਲੈ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਖੁਦ ਵੀ ਪਹੁੰਚਿਆ ਸਮਝੋ।

ਕਰਮਦੀਨ ਮਲਿਕ ਜਮਾਤ-ਏ-ਇਸਲਾਮੀ ਦੇ ਕੌਮੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਇੰਚਾਰਜ ਹੈ। ਅਬਦੁਸ ਸ਼ਕੂਰ ਅਪਣੇ ਮਿੱਤਰ ਸਾਜਿਦ ਇਸਹਾਕ ਦੀ ਕਾਰ ਵਿਚ ਢੇਰ ਸਾਰੇ ਫਲ ਤੇ ਮਠਿਆਈ ਲੈ ਕੇ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ। ਅਸੀਂ ਚਾਹ ਪੀ ਰਹੇ ਸਾਂ ਤਾਂ ਮੁਹੰਮਦ ਇਰਸ਼ਾਦ ਨਾਂ ਦਾ ਗੱਭਰੂ ਆਪਣੀ ਲਿਖੀ ਹਜ਼ਰਤ ਮੁਹੰਮਦ ਦੀ ਜੀਵਨੀ ਤੇ ਸਿਖਿਆਵਾਂ ਵਾਲੀ ਪੁਸਤਕ ਭੇਟ ਕਰਨ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ। ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਅੱਜ ਕੱਲ ‘ਪਹੁ ਫੁਟਾਲਾ’ ਦੀ ਸੰਪਾਦਕੀ ਇਰਸ਼ਾਦ ਹੀ ਦੇਖ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਕੱਲ ਤੱਕ ਇਹ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਿਭਾਉਣ ਵਾਲੇ ਰਮਜ਼ਾਨ ਸਈਅਦ ਦੀ ਤਬੀਅਤ ਨਾਸਾਜ਼ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ।

ਮਿਲਣ-ਮਿਲਾਉਣ ਤੇ ਗੁਫਤਗੂ ਦਾ ਸਮਾਂ ਘੱਟ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਮੈਂ ਤੇ ਮੇਰੀ ਬੀਵੀ ਮਲੇਰਕੋਟਲੇ ਦਾ ਨਿੱਘ ਅਤੇ ਤੋਹਫਿਆਂ ਦੇ ਬੰਡਲ ਲੈ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਲੋਂ ਮਿਲੀ ਆਓ ਭਗਤ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਕਦੋਂ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਪਹੁੰਚ ਗਏ, ਪਤਾ ਹੀ ਨਾ ਲੱਗਾ। ਰਾਤ ਦੇ ਖਾਣੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇੱਕ

ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ
Sandhugulzar@yahoo.com

ਨਗਮਾ ਸਿੰਘ ਨਾਂ ਦੀ ਪੱਤਰਕਾਰ ਦਾ ਟੈਲੀਫੋਨ ਆਇਆ ਕਿ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਮਿਲਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਪੁੱਛਣ ‘ਤੇ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਉਹ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹੈ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪੁਰਖੇ ਫਤਿਹਗੜ੍ਹ-ਮੋਰਿੰਡਾ ਮਾਰਗ ‘ਤੇ ਪੈਂਦੇ ਪਿੰਡ ਡੂਮਛੇੜੀ ਤੋਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸੰਨ ਸੰਤਾਲੀ ਵਿਚ ਕੋਈ ਆਂਚ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆਈ। ਨਗਮਾ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨਾਲ ਫਤਿਹਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸ਼ਹੀਦੀ ਜੋੜ ਮੇਲੇ ਵੀ ਜਾਂਦੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਸ ਦਾ ਪਿਤਾ ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਸਿੰਘ ਖੱਬੇ ਪੱਖੀ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦਾ ਧਾਰਨੀ ਹੈ ਤੇ ਥੋੜ੍ਹੇ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਜਲੰਧਰ ਵਿਖੇ ਗਦਰੀ ਬਾਬਿਆਂ ਦੇ ਮੇਲੇ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਕਿ ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦਾ ਨਾਂ ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਸੀ। ਹੈ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਇਨ੍ਹਾਂ ਰੱਬ ਸਬੰਧੀ ਗੱਲਾਂ ਦਾ!

ਕਿਰਪਾਲ ਕਜ਼ਾਕ, ਐਸ. ਐਸ. ਬੋਪਾਰਾਏ ਤੇ ਵਨੀਤਾ: ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਾਹਿਤ ਅਕਾਦਮੀ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਰਡ ਨੇ ਇਸ ਵਰ੍ਹੇ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਪੁਰਸਕਾਰ ਲਈ ਲੀਹ ਤੋਂ ਹਟਵੇਂ ਲੇਖਕ ਕਿਰਪਾਲ ਕਜ਼ਾਕ ਨੂੰ ਚੁਣਿਆ ਹੈ। ਸਦੀ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਉਸ ਦੇ ਵੱਖਰੇਪਣ ਨੂੰ ਪਛਾਣਦਿਆਂ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ ਨੇ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਸਕੂਲੀ ਵਿਦਿਆ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਦੀ ਉਪਾਧੀ ਨਾਲ ਨਿਵਾਜਿਆ ਸੀ। ਉਦੋਂ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਵਾਈਸ ਚਾਂਸਲਰ ਐਸ. ਐਸ. ਬੋਪਾਰਾਏ ਸਨ ਤੇ ਹੁਣ ਬੋਰਡ ਦੀ ਕਨਵੀਨਰ ਪ੍ਰੋ. ਵਨੀਤਾ ਹੈ। ਵਧਾਈਆਂ ਹੀ ਵਧਾਈਆਂ!

ਅੰਤਿਕਾ: ਨਰੇਸ਼
ਧਰਮ ਦੇ ਨਾਂ ‘ਤੇ ਲਹੂ ਇਨਸਾਨੀਅਤ ਦਾ ਡੋਲ੍ਹਣ, ਕਿਹੜੀ ਗੰਗਾ ਇਸ ਭਿਆਨਕ ਪਾਪ ਨੂੰ ਧੋਊ ਨਰੇਸ਼?

ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਛੋੜਾ

ਰਾਤ ਪੋਹ ਦੀ ਸੀ ਹੱਡਾਂ ਨੂੰ ਠਾਰਦੀ।
ਅਨੰਦਪੁਰੀ ਵਿਛੋੜਾ ਨਾ ਸਹਾਰਦੀ।

ਦਸਮਣਾਂ ਨੇ ਸੀ ਘੇਰਾ ਪਾ ਲਿਆ।
ਝੂਠੀਆਂ ਸਹੁਆਂ ਖਾ ਭਰਮਾ ਲਿਆ।

ਬਚਿੱਤਰ ਸਿੰਘ ਹਾਥੀ ਨੂੰ ਝੰਬਦਾ।
ਕਿਲਾ ਅਨੰਦਗੜ੍ਹ ਵੀ ਸੀ ਕੰਬਦਾ।

ਗੁਰਾਂ ਹੁਕਮ ਖਾਲਸੇ ਤੋਂ ਸੀ ਲਿਆ।
ਫਿਰ ਸਿਰ ਮੱਥੇ ‘ਤੇ ਸੀ ਪਾਲਿਆ।

ਉਹ ਚੰਦਰੀ ਕਾਲੀ ਬੋਲੀ ਰਾਤ ਸੀ।
ਉਤੋਂ ਛਮ ਛਮ ਹੁੰਦੀ ਬਰਸਾਤ ਸੀ।

ਆਖ ਕੇ ਅਨੰਦਪੁਰੀ ਨੂੰ ਅਲਵਿਦਾ।
ਦੱਖਣ ਵਲ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਹੋ ਤੁਰੇ ਵਿਦਾ।

ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ ਦੇ ਸੰਗ ਪਰਿਵਾਰ ਸੀ।
ਸਿੰਘ ਸੂਰੇ ਖੁਦ ਸੱਚੀ ਸਰਕਾਰ ਸੀ।

ਪਹਾੜੀ ਰਾਜੇ, ਮੁਗਲ ਕਸਮਾਂ ਭੁੱਲੇ।
ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਮਾਰ ਮੁਕਾਉਣ ‘ਤੇ ਤੁਲੇ।

ਮਗਰ ਫੌਜਾਂ ਨੇ ਵਹੀਰਾਂ ਘੱਤੀਆਂ।
ਸਰਸੇ ਨਦੀ ਅੱਗੋਂ ਸ਼ਰਮਾਂ ਲੱਥੀਆਂ।

ਜਿਉਂ ਨਾਲ ਦੁਸ਼ਮਣਾਂ ਰਲ ਗਿਆ।
ਠਾਠਾਂ ਮਾਰ ਕਰਦਾ ਛਲ ਪਿਆ।

ਉਚੀ ਥਾਂ ਦੇਖ ਕੇ ਡੇਰਾ ਲਾ ਲਿਆ।
ਪਿਆਰੇ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਬੈਠਾ ਲਿਆ।

ਸਾਰੀ ਰਾਤ ਗੁਜ਼ਾਰੀ ਦਰਿਆ ਕੰਢੇ।

ਰਹਿਰਾਸ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਵੰਡੇ।

ਦਿਨ ਚੜ੍ਹੇ ਮੁਗਲਾਂ ਹੱਲਾ ਬੋਲਿਆ।
ਫਿਰ ਸਿੰਘਾਂ ਦਾ ਖੂਨ ਵੀ ਖੋਲਿਆ।

ਇੰਜ ਗਹਿਗੱਚ ਜੰਗ ਛਿੜ ਪਈ।
ਲੋਥਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਨਾ ਹੁੰਦੀ ਪਈ।

ਸਰਸੇ ‘ਚ ਸੰਗ ਸਾਰਾ ਠਿਲੁ ਪਿਆ।
ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਛੋੜੇ ਦਾ ਸੱਲ ਪਿਆ।

ਜ਼ੋਰਾਵਰ, ਫਤਿਹ ਸਿੰਘ ਵੱਖ ਹੋਏ।
ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ ਜੀ ਲੱਖ ਤੋਂ ਕੱਖ ਹੋਏ।

ਅਜੀਤ, ਜੁਝਾਰ ਤੇ ਦਸਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ।
ਜਾ ਚਮਕੌਰ ਗੜ੍ਹੀ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲ ਲਿੱਤਾ।

ਇੰਜ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਛੋੜਾ ਪੈ ਗਿਆ।
ਖਾਲਸਾ ਅਣਗਾਹੇ ਰਾਹ ਪੈ ਗਿਆ।

-ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ ਨੂਰਪੁਰੀ

ਬੇ-ਖੌਫ਼ ਯੋਧੇ

(ਛੋਟੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ)

ਏਥੇ ਛੱਡਾਂਗੇ ਜੈਕਾਰੇ, ਅਸੀਂ ਗੱਜ ਵੱਜ ਕੇ
ਸੀਸ ਸਿੱਖੀ ਉਤੋਂ ਵਾਰਨੇ ਨੇ ਹੱਸ ਹੱਸ ਕੇ।

ਤੇਰੇ ਜੁਲਮਾਂ ਦੀ ਸਾਨੂੰ ਭੋਰਾ ਪਰਵਾਹ ਨਹੀਂ
ਜਿੰਨਾ ਲੱਗਦਾ ਏ ਜ਼ੋਰ ਆਪਣਾ ਤੂੰ ਲਾ ਲਈਂ।
ਰਹਿ ਜੇ ਕਸਰ ਨਾ ਜੁਲਮ ਕਮਾ ਲੈ ਰੱਜ ਕੇ
ਸੀਸ ਸਿੱਖੀ ਉਤੋਂ ਵਾਰਨੇ ਨੇ ਹੱਸ ਹੱਸ ਕੇ।

ਤੇਰੇ ਡਰ ਤੇ ਡਰਾਵੇ ਸਾਨੂੰ ਰਤਾ ਪੋਹਦੇ ਨਹੀਂ
ਝੁਠੇ ਲਾਲਚੀਂ ਸੂਬਿਆ, ਅਸੀਂ ਆਉਂਦੇ ਨਹੀਂ।
ਸਿੰਘ, ਸੂਰਮੇ ਨਹੀਂ ਛੱਡ ਕੇ ਮੈਦਾਨ ਭੱਜਦੇ
ਸੀਸ ਸਿੱਖੀ ਉਤੋਂ ਵਾਰਨੇ ਨੇ ਹੱਸ ਹੱਸ ਕੇ।

ਸੀਤ ਠੰਡੀਆਂ ਹਵਾਵਾਂ ਬੁਰਜ ਰਾਤਾਂ ਕਾਲੀਆਂ
ਰਹਿਮਤਾਂ ਨੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ
ਹੋਣੀ ਭੌਂਦੀ ਪਈ ਏ ਸਿਰ ਤੇਰੇ ਚਾਲੇ ਦੱਸਦੇ
ਸੀਸ ਸਿੱਖੀ ਉਤੋਂ ਵਾਰਨੇ ਨੇ ਹੱਸ ਹੱਸ ਕੇ।

ਅਸੀਂ, ਬੇਸ਼ੱਕ ਨਿੱਕੇ ਬਾਲ ਹੋਸਲੇ ਬੁਲੰਦ ਨੇ
ਤੇਰੀ ਕੰਬਣੀ ਕਚਹਿਰੀ ਜਾਂ ਜੈ-ਕਾਰੇ ਛੱਡਣੇ।
ਤੈਨੂੰ ਲੱਭਣੀ ਨਹੀਂ ਥਾਂ ਮੂੰਹ ਬਹਿ‘ਜੀ ਕੱਜ ਕੇ
ਸੀਸ ਸਿੱਖੀ ਉਤੋਂ ਵਾਰਨੇ ਨੇ ਹੱਸ ਹੱਸ ਕੇ।

ਤੇਰੇ ਜ਼ੋਰ ਅੱਗੇ ਸਿੱਖੀ ਨਹੀਂ ਗੁਰੂ ਦੀ ਡੋਲਣੀ
ਪਾਪੀ ਲਾਸ਼ ਤੇਰੀ ਸਿੰਘਾਂ ਗਲੀਆਂ ‘ਚ ਰੋਲਣੀ।
ਹੋਣਾ ਖੋਹ ਮਿੱਟੀ ਤੇਰਾ ਠੀਕਰਾ ਇਹ ਭੱਜ ਕੇ
ਸੀਸ ਸਿੱਖੀ ਉਤੋਂ ਵਾਰਨੇ ਨੇ ਹੱਸ ਹੱਸ ਕੇ।

ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਓਟ ਅਸਾਂ ਨੇ ਤਕਾਈ ਏ
ਅੰਗ ਸੰਗ ਸੱਚਾ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਸਾਡਾ ਸਹਾਈ ਏ।
ਸਿਰ ਫੇਰ ਦਿਆਂਗੇ ਤੇਰਾ ਸਾਨੂੰ ਵੇਖ ਛੱਡ ਕੇ
ਸੀਸ ਸਿੱਖੀ ਉਤੋਂ ਵਾਰਨੇ ਨੇ ਹੱਸ ਹੱਸ ਕੇ।

ਐਵੇਂ ਫੋਕੀਆਂ ਫੜ੍ਹਾਂ ਨਾ ਬੈਠਾ ਮਾਰ ਸੂਬਿਆ
ਗੋਬਿੰਦ ਸ਼ੇਰ ਨੂੰ ਸਕਦਾ ਨਹੀਂ ਮਾਰ ਸੂਬਿਆ।
ਤੇਰੇ ਜੁਲਮਾਂ ਵਾਲੀ ਜੜ੍ਹ ਛੱਡਣੀ ਏ ਪੱਟ ਕੇ
ਸੀਸ ਸਿੱਖੀ ਉਤੋਂ ਵਾਰਨੇ ਨੇ ਹੱਸ ਹੱਸ ਕੇ।

ਪਾਪੀ ਸੁੱਚਾ ਨੰਦ ਸੁਣ ਕੋਲੋਂ ਝੱਟ ਬੋਲਿਆ
ਪੁੱਤ ਸੱਪਾਂ ਦੇ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਕਦੀ ਮਿੱਤ ਸੂਬਿਆ।
ਦੁਧ ਚੁਲੀਆਂ ਪਿਆਉ ਭਾਵੇਂ ਕੋਲ ਰੱਖ ਕੇ
ਸੀਸ ਸਿੱਖੀ ਉਤੋਂ ਵਾਰਨੇ ਨੇ ਹੱਸ ਹੱਸ ਕੇ।

ਹੈਰਾਨ ਕਾਜ਼ੀ, ਬੱਚੇ ਨਹੀਂ ਰਤਾ ਪਏ ਡੋਲਦੇ
ਝੱਟ ਬਹਿ ਗਿਆ ਸ਼ਰਾ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ।
ਜਿਉਂਦੇ ਨੀਂਹਾਂ ‘ਚ ਚਿਣੇ ਫਤਵਾ ਲਾਇਆ ਏ
ਸੁਣ ਫਤਵਾ ਜੈਕਾਰਾ ਸ਼ੇਰਾਂ ਲਾਇਆ ਗੱਜ ਕੇ।
ਸੀਸ ਸਿੱਖੀ ਉਤੋਂ ਵਾਰਨੇ ਨੇ ਹੱਸ ਹੱਸ ਕੇ।

-ਚੰਨ, ਫੋਨ: 908-788-8427

‘ਸਾਖੀਓਂ ਨੂਰ ਝਰੈ’ ਵਿਚੋਂ ਕੁਝ ਕਵਿਤਾਵਾਂ

ਪੱਟੀ

ਤਨ-ਪਾਠਸ਼ਾਲਾ ‘ਚ
ਮਨ-ਪਾਂਧਾ
ਦਿਲ-ਤਖਤੀ
ਸੋਚ-ਗਾਚਣੀ ਸੰਗ ਪੋਚ ਕੇ
ਤ੍ਰਿਪਤਾ ਦੇ ਘਰ ਵੱਲੋਂ ਆਉਂਦੇ
ਰਾਹ ‘ਤੇ ਨਿਗਾਹ ਵਿਛਾਈ ਬੈਠਾ।

ਕਦ ਇਸ ਰਾਹੇ
ਬਾਲ ਇੰਦਾਣਾ ਨਿਕਲੇ
ਦਿਲ-ਤਖਤੀ ‘ਤੇ
ਪਾਏ ਪੂਰਨੇ ਨੂਰੀ
ਲਿਖੇ ਇਲਾਹੀ ਪੱਟੀ।

ਪੱਟੀ ਦਾ ਹਰ ਅੱਖਰ
ਬਣੇ ਕਹਿਕਸ਼ਾਂ
ਮਸਤਕ ਅੰਦਰ
ਠੰਢਾ-ਠੰਢਾ ਚਾਨਣ ਬਿਖਰੇ
ਰੂਹ ਦਾ ਜਗਤ-ਜਲੰਦਾ ਠਾਰੇ।

ਰਬਾਬ

ਸਾਜਣਹਾਰ ਨੇ
ਘੜੀ ਰਬਾਬ ਇਹ ਕੈਸੀ
ਹੱਡ-ਲੱਕੜ ‘ਤੇ
ਚਮਤਾ ਮੜ੍ਹਿਆ
ਨਾਤਾਂ ਦੇ ਤੰਦ-ਤਾਰ।

ਸਾਹ-ਪੋਟੇ ਜਦ ਛੇਤਨ ਤਾਰਾਂ
ਲਿਸ਼ਕ ਸੁਰਾਂ ਦੀ ਉੱਠਦੀ
ਪੌਣ ਸੁਰੀਲੀ ਵਗਦੀ।

ਅੱਖਾਂ ਮੀਟ ਉਚਾਰੇ

ਜਦ-ਜਦ
ਬੋਲ ਇਲਾਹੀ
ਜਗਤ-ਫਿਰੰਦਾ
ਫਿਜ਼ਾ ‘ਚ ਘੁਲਦਾ
ਰੰਗ ਕੀਰਤੀ
ਮਸਤ ਫਿਰੇ ਰੂਹ ਦਾ ਮਰਦਾਨਾ।

ਜਿਸ ਵੀ ਨਿੰਮ-ਸੁਰਤੀ ਨੂੰ ਛੂਹੇ
ਸੁਰਾਂ ‘ਚ ਨ੍ਹਾਤੇ
ਕੂਜਾ-ਮਿਸ਼ਰੀ ਬੋਲ
ਮਿੱਠ-ਨਿਮੋਲੀ ਸੁਰਤੀ ਹੋਈ।

ਸਾਜਣਹਾਰ ਰਬਾਬ ਹੈ ਆਪੇ
ਆਪ ਰਬਾਬ ਹੈ ਸਾਜਣਹਾਰ।

ਮੱਕਾ

ਸੰਗੀਤ-ਸਿਲਾਈ
ਸ਼ਬਦ-ਸੂਰਮੇ ਰੱਤੀ
ਸੁਰਤ-ਨੇਤਰ ‘ਚ ਫਿਰੀ
ਦਹਿ ਦਿਸ਼ਾਵੀਂ
ਮੱਕਾ ਦਿਸਿਆ।

ਪੰਜਾ

ਹਉਂ ਦਾ ਪਰਬਤ
ਜਿੰਦ ਵਲੀ ਕੰਧਾਰੀ
ਰੂਹ ਪੱਥਰ ਹੋਈ
ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਪੰਜਾ
ਰੂਹ ਨੂੰ ਛੂਹਿਆ
ਅੱਖਾਂ ਥਾਣੀਂ
ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਜਲ ਦਾ
ਚਸਮਾ ਫੁੱਟਿਆ।

-ਸੁਰਿੰਦਰ ਸੋਹਲ

ਭਗਤ ਕਬੀਰ ਗੁਰੂ ਕਾਲ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਭਗਤੀ ਕਾਲ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਪੈਦਾ ਹੋਏ, ਜਦੋਂ ਪੁਰਾਣੀ ਪਰੰਪਰਾ ਖੇਰੂ ਖੇਰੂ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਮਾਨਵਵਾਦੀ ਧਾਰਮਿਕ ਪੁਨਰ-ਜਾਗ੍ਰਿਤੀ ਦਾ ਅਰੰਭ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਸ ਪੁਨਰ-ਜਾਗ੍ਰਿਤੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਪੁਰਾਣੀ ਪਰੰਪਰਾ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਅਤੇ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਵਿਚੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੀ ਧਰਵਾਸ ਤੇ ਅਗਵਾਈ ਦੇਣ ਦੀ ਆਸ ਦਾ ਗੁਆਚਣਾ ਸੀ, ਜੋ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੁਰਾਣੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਬੰਜਰ ਅਤੇ ਦਕੀਆਨਸੀ ਕਰਮ ਕਾਂਡ ਦੇ ਅਸਹਿ ਬੋਝ ਦੇ ਸਵੈ-ਪ੍ਰਤੀਕ੍ਰਿਆ ਵਿਧੀ ਦੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਆਈ ਹੋ ਗਏ ਸਨ।

ਅੱਜ ਵੀ ਕੁਝ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਸਮਾਂ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਦਾ ਵੱਖਰੇਵਾਂ ਇਸ ਤੱਥ ਵਿਚ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਦੇ ਹਾਕਮ ਇਸ ਵਿਗਿਆਨਕ ਯੁੱਗ ਵਿਚ ਵੀ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਅਸਲ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਹਟਾ ਕੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਬੋਸੀਦਾ ਹੋ ਚੁਕੀਆਂ ਧਾਰਮਿਕ ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ ਵਿਚ ਉਲਝਾ ਕੇ ਧਰਮ ਦੇ

ਡਾ. ਗੁਰਨਾਮ ਕੌਰ, ਕੈਨੇਡਾ

ਨਾਂ 'ਤੇ ਅਗਿਆਨ ਦੀ ਹਨੇਰੀ ਗੁਫਾ ਵੱਲ ਧੱਕਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਧਰਮ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਸਿਰਫ ਰਾਜਨੀਤੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੇ, ਸਗੋਂ ਆਪਣਾ ਵੋਟ ਬੈਂਕ ਪੱਕਾ ਕਰਨ ਲਈ ਧਰਮ ਦੀ ਆੜ ਵਿਚ ਖਾਸ ਕਿਸਮ ਦਾ ਵਪਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਤਾਂ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਲੋਕ ਮੁੱਦਿਆਂ ਜਾਂ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਵੱਲ ਨਾ ਜਾ ਕੇ ਅਖੌਤੀ ਧਾਰਮਿਕ ਮੁੱਦਿਆਂ ਵਿਚ ਉਲਝਿਆ ਰਹੇ। ਇਸ ਨੂੰ ਇਉਂ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਕਿਸਮ ਦੀ ਵੰਡੀਆਂ ਪਾਉਣ ਵਾਲੀ ਧਾਰਮਿਕ ਨਫਰਤ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬਾਣੀ ਵਿਚ ਨਕਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਹੁਣ ਦੀ ਭਾਰਤੀ ਹਾਕਮ ਜਮਾਤ ਉਸ ਤੋਂ ਵੀ ਘਟੀਆ ਕਿਸਮ ਦੀ ਧਾਰਮਿਕ ਨਫਰਤ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਨਵੇਂ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾ ਕੇ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਦੀ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਵੰਡੀਆਂ ਪਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਮੌਜੂਦਾ ਸਰਕਾਰ ਡਾ. ਭੀਮ ਰਾਉ ਅੰਬੇਦਕਰ ਦੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੂੰ ਬਦਲ ਕੇ ਭਾਰਤੀ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਲਈ ਖਾਸ ਕਿਸਮ ਦਾ ਨਫਰਤ ਭਰਿਆ ਅਤੇ ਭੈ-ਭੀਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਮਾਹੌਲ ਸਿਰਜ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਮੁਹਿੰਮ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਕਤੀ ਵਜੋਂ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਬਾਬਰੀ ਮਸਜਿਦ-ਰਾਮ ਮੰਦਿਰ ਮੁੱਦੇ ਵਿਚ ਉਲਝਾਉਣਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਲੜੀ ਵਿਚ ਦੂਜੀ ਵਾਰ ਸੱਤਾ ਵਿਚ ਆਉਣ ਦੇ ਕੁਝ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅਰਸੇ ਵਿਚ ਹੀ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦਰਜੇ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਧਾਰਾ 370 ਨੂੰ ਹਟਾ ਕੇ ਉਸ ਦਾ ਰਾਜ ਹੋਣ ਦਾ ਦਰਜਾ ਖਤਮ ਕਰਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਟੋਟਿਆਂ ਵਿਚ ਵੰਡ ਕੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਇਲਾਕੇ ਬਣਾਉਣਾ; ਏਨਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ 5 ਅਗਸਤ ਤੋਂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿਚ ਕਰਫਿਊ ਜਿਹਾ ਮਾਹੌਲ ਸਿਰਜ ਕੇ ਕਸ਼ਮੀਰੀਆਂ ਦਾ ਨਾਤਾ ਬਾਕੀ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਅਤੇ ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਨਾਲੋਂ ਤੋੜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ; ਟੈਲੀਫੋਨ ਤੇ ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਜਿਹੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਬੰਦ ਕੀਤੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ; ਕਿਸੇ ਪੱਤਰਕਾਰ, ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ ਜਾਂ ਸਮਾਜ ਸੇਵੀ ਸੰਗਠਨ ਨੂੰ ਕਸ਼ਮੀਰ ਜਾਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ।

ਕਸ਼ਮੀਰੀਆਂ ਨੂੰ ਲਗਾਤਾਰ ਅਹਿਸਾਸ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੀ ਧਰਤੀ ਤਾਂ ਭਾਰਤ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ, ਪਰ ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਲੋਕ ਨਹੀਂ। ਟੋਟਿਆਂ ਵਿਚ ਵੰਡਣ ਦਾ ਮਕਸਦ ਵੀ ਇਹੀ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਚੋਣਾਂ ਹੋਣ 'ਤੇ ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਲੱਦਾਖ 'ਚ ਮੌਜੂਦਾ ਹਾਕਮ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਬਹੁਮੱਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਵੱਧ ਹੈ, ਜਦ ਕਿ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਾਦੀ ਵਿਚ ਇਹ ਸੰਭਾਵਨਾ ਘਟ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਇਸ ਕਤੀ ਦਾ ਅਗਲਾ ਕਦਮ ਤਿੰਨ ਤਲਾਕ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਅਪੂਰੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪਾਸ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਸਭ ਤੋਂ ਭਿਆਨਕ ਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਕਦਮ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਸੋਧ ਬਿਲ ਨੂੰ ਬਿਨਾ ਕੋਈ ਬਹਿਸ ਕੀਤਿਆਂ ਹੁਕਮ ਵਾਂਗ ਇੱਕੋ ਦਿਨ ਵਿਚ ਪਾਸ ਕਰਕੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੂੰ ਫਿਰਕੂ ਰੰਗਤ ਦੇਣਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਅਨੁਸਾਰ 3 ਇਸਲਾਮਿਕ ਦੇਸ਼ਾਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ, ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਅਤੇ ਬੰਗਲਾ ਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਹਿੰਦੂ, ਬੋਧੀ, ਸਿੱਖ, ਇਸਾਈ, ਪਾਰਸੀ ਸੁਰਨਾਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਭਾਰਤੀ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਪਰ ਮੁਸਲਮਾਨ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰਹਿਣਗੇ। ਨਾਲ ਹੀ ਇਹ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦੇਣਾ ਕਿ

ਹਿੰਦੂ ਤੁਰਕ ਕਾ ਸਾਹਿਬ ਏਕ

ਐਨ. ਆਰ. ਸੀ. ਕਾਨੂੰਨ ਸਾਰੇ ਭਾਰਤ 'ਚ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਿਸ ਤਹਿਤ ਹਰ ਸ਼ਹਿਰੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਰਜਿਸਟਰ ਕਰਾਉਣਾ ਪਵੇਗਾ ਤੇ ਰਜਿਸਟਰ ਹੋਣ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਦੇਣੇ ਪੈਣਗੇ ਕਿ ਉਹ ਭਾਰਤੀ ਹੀ ਹੈ।

ਅਜਿਹੇ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਸੋਧ ਬਿਲ ਅਤੇ ਐਨ. ਆਰ. ਸੀ. ਪਾਸ ਹੋਣ ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਨਾਲ ਨਾ ਸਿਰਫ ਭਾਰਤ ਦੀ ਇੱਕ ਧਰਮ-ਨਿਰਪੱਖ ਲੋਕਤੰਤਰ ਗਣਰਾਜ ਹੋਣ ਦੀ ਛਵੀ ਨੂੰ ਢਾਹ ਲੱਗੀ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਇਸ ਵੰਡ-ਪਾਉ ਫਿਰਕੂ ਰੰਗਤ ਵਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀ ਮੁਸਲਿਮ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਖੋਫ਼ਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਹੁਕਮਰਾਨ ਭਾਜਪਾ ਦਾ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਮਕਸਦ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਵੰਡੀਆਂ ਪਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਅਸਲੀ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਹਟਾਈ ਰੱਖਣਾ ਅਤੇ ਧਰਮ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਵੋਟਾਂ ਹਾਸਿਲ ਕਰ ਕੇ ਤਾਕਤ ਵਿਚ ਬਣੇ ਰਹਿਣਾ ਹੈ।

ਹੁਣੇ ਹੁਣੇ ਅਸੀਂ ਜਗਤ ਗੁਰੂ, ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ 550ਵਾਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਦੇਸ਼-ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਮਨਾਇਆ ਹੈ। ਨਵੰਬਰ ਦਾ ਮਹੀਨਾ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਦੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਨਾਲ ਵੀ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਆਪ ਤਾਂ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਬਾਨੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਨੌਵੀਂ ਜੋਤਿ ਵਜੋਂ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਸਨ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਜਾ ਕੇ ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਪੰਡਿਤਾਂ ਦੀ ਪੁਕਾਰ 'ਤੇ ਸ਼ਹਾਦਤ ਇਸ ਲਈ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਹਰ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਇਸ਼ਟ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਮੂਲ ਹੱਕ ਹੈ।

ਦਸੰਬਰ ਦਾ ਮਹੀਨਾ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਸ਼ਹਾਦਤਾਂ ਦਾ ਮਹੀਨਾ ਕਰਕੇ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਉਹ ਮਹੀਨਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਦਸਵੀਂ ਨਾਨਕ ਜੋਤਿ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਖਾਲਸੇ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਜਨਮ ਸਥਾਨ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਛੱਡਣਾ ਪਿਆ; ਪਹਾੜੀ ਹਿੰਦੂ ਰਾਜਿਆਂ ਅਤੇ ਮੁਗਲ ਫੌਜਾਂ ਨਾਲ ਅਸਾਵਰੀ ਜੰਗ ਲੜਦਿਆਂ ਜਿਥੇ ਗੁਰੂ ਦੇ ਖਾਲਸੇ ਨੇ ਸ਼ਹੀਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀਆਂ, ਉਥੇ ਨਾਲ ਹੀ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਚਾਰੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ ਅਤੇ ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ ਵੀ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਏ। ਇਹ ਯੁੱਧ ਅਤੇ ਸ਼ਹੀਦੀਆਂ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਜਾਂ ਰਾਜ ਸਥਾਪਤੀ ਲਈ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਸਗੋਂ ਦੱਬੀ-ਕੁਚਲੀ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੇ ਮਾਨਵੀ ਹੱਕਾਂ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਲਈ ਸਨ। ਹਿੰਦੂ ਪਹਾੜੀ ਰਾਜਿਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਤੱਥ ਹੁਕਮ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋ ਰਿਹਾ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਪੈਰਾਂ ਹੇਠਾਂ ਲਤਾੜਦੇ ਆਏ ਹਨ, ਉਹ ਬਰਾਬਰ ਬੈਠ ਕੇ ਲੰਗਰ ਛਕ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਸਿੱਖ ਜਗਤ ਲਈ ਰਵਾਇਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗੁਰਪੁਰਬਾਂ, ਇਤਿਹਾਸਕ ਦਿਹਾੜਿਆਂ ਨੂੰ ਮਨਾ ਲੈਣਾ ਹੀ ਕਾਫੀ ਨਹੀਂ, ਗੁਰੂ ਦੀ ਬਖਸ਼ੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਨੂੰ ਅਮਲ ਵਿਚ ਲਿਆਉਣਾ ਵੀ ਫਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਨੇ ਤਾਂ ਸਿੱਖ ਕੋਲੋਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸੱਚੇ ਤੇ ਸੁੱਚੇ ਅਮਲ ਦੀ ਤਵੱਕੋ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਵੰਡੀਆਂ ਪਾਉਣ ਵਾਲੀ, ਮਾਨਵੀ ਕਦਰਾਂ ਕੀਮਤਾਂ ਨੂੰ ਢਾਹ ਲਾਉਣ ਵਾਲੀ ਨੀਤੀ ਤੇ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਖਿਲਾਫ ਡਟ ਕੇ ਖਲੋ ਜਾਣ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਜਬਰ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਡਟਣਾ ਤੇ ਦੱਬੇ-ਕੁਚਲੇ ਮਜ਼ਹੂਮਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਣਾ ਹੀ ਸਿੱਖ ਹੋਣ ਦੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਬਿਨਾ ਕਿਸੇ ਧਰਮ, ਜਾਤ ਜਾਂ ਜਮਾਤ ਆਧਾਰਤ ਵਿਤਕਰੇ ਦੇ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬਾਣੀ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਰੇ ਮਨੁੱਖਾਂ ਵਿਚ ਉਸ ਇੱਕ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਜੋਤਿ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਰੱਬੀ ਜੋਤਿ ਤੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਸਾਰੇ ਮਨੁੱਖ ਬਰਾਬਰ ਹਨ।

ਭਾਰਤ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਹਾਲਾਤ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰਦਿਆਂ ਕੋਈ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਅਜੋਕੇ ਸਮੇਂ 'ਚ ਵੀ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਭਗਤੀ ਲਹਿਰ ਜਿਹੀ ਕਿਸੇ ਲਹਿਰ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ? ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸ਼ਬਦ ਗੁਰੂ ਜਾਗਤ ਜੋਤਿ ਵਜੋਂ ਸਰਬ ਸਮਿਆਂ ਵਾਸਤੇ ਸਾਡੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਮੌਜੂਦ ਹਨ। ਇਹ ਸਾਡੀ ਸਮਰੱਥਾ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕਿੰਨੀ ਕੁ ਤੇ ਕਿਥੋਂ ਤੱਕ ਅਗਵਾਈ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ। ਮੌਜੂਦਾ ਸੰਦਰਭ 'ਚ ਭਗਤ ਕਬੀਰ ਦੀ ਕੁਝ ਬਾਣੀ ਦੀ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸੰਖੇਪ ਜਿਹੀ ਚਰਚਾ ਪੇਸ਼ ਹੈ।

ਭਗਤ ਕਬੀਰ ਦੀ ਬਾਣੀ ਮੌਜੂਦਾ ਹਾਲਾਤ ਦੀ ਤਰਜਮਾਨੀ ਕਰਦੀ ਜਾਪਦੀ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਭਗਤ ਕਬੀਰ ਦੀ ਬਾਣੀ ਦਾ ਮੂਲ ਮੁੱਦਾ ਅਖੌਤੀ ਧਾਰਮਿਕ

ਕਟੜਪੰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸਮਝਾਉਣ ਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਰਮਾਤਮਾ ਇੱਕ ਤੇ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਹੈ, ਜੋ ਸਭ ਦਾ ਸਾਂਝਾ ਹੈ। ਭਗਤ ਕਬੀਰ ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੀ

ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਰੱਬ ਦੇ ਭਗਤ ਬਣ ਗਏ ਹਨ (ਇਹੀ ਸਭ ਕੁਝ ਅੱਜ ਕੱਲ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ)। ਰੱਬ ਨੂੰ ਖਿਡਾਉਣਾ ਸਮਝ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪਰਚਾਇਆ ਜਾ

ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਹਾਲਾਤ ਦੀ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਵਜ੍ਹਾ ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਭਾਜਪਾ ਹਕੂਮਤ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਅਹਿਸਾਸ ਕਰਵਾਉਣਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ; ਕਿਉਂਕਿ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੀ ਬਹੁਤੀ ਵੱਸੋਂ ਮੁਸਲਿਮ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਵਾਲੀ ਹੈ। ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਸੋਧ ਬਿਲ ਅਤੇ ਕੌਮੀ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਕਾਨੂੰਨ ਲਿਆਉਣ ਦਾ ਮਕਸਦ ਵੀ ਮੁਸਲਿਮ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਮੁਲਕੋਂ ਬਾਹਰ ਧੱਕਣਾ ਜਾਂ ਕੈਂਪਾਂ ਵਿਚ ਡੱਕਣਾ ਹੈ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨਾਲ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਭਾਈਵਾਲੀ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨੇ ਵੀ ਇਸ ਨਵੇਂ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਸੋਧ ਬਿਲ, ਨੈਸ਼ਨਲ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਸਿਟੀਜ਼ਨਸ਼ਿਪ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਨਾਂਹ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਜੇ. ਡੀ. ਯੂ. ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਨੇਤਾ ਪਵਨ ਕੁਮਾਰ ਵਰਮਾ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ 'ਤੇ ਇੱਕ ਇੰਟਰਵਿਊ ਵਿਚ ਕਹਿ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਭਾਜਪਾ ਜਿਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਲਿਆ ਰਹੀ ਹੈ, ਉਹ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਡਰ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਨ, ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹੀ ਹੈ।

ਨਫਰਤ ਭਰੀ ਧਾਰਮਿਕ ਕੱਟੜਤਾ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾਉਂਦਿਆਂ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇੱਕ ਪਰਮਾਤਮਾ ਹੀ ਹੈ, ਜੋ ਨਿਰੰਜਨ ਅਤੇ ਨਿਰਮਲ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਨਿਰਮਲਤਾ ਦਾ ਅੰਤ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ; ਬਾਕੀ ਸਾਰਾ ਸੰਸਾਰ ਮਲੀਨ ਹੈ।

ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਵਿਚ ਵੱਖ ਵੱਖ ਦੇਵਤਿਆਂ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿਚ ਭਗਤ ਕਬੀਰ ਬ੍ਰਹਮਾ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂ ਸ਼ਾਸਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਉਤਪਤੀ ਦਾ ਦੇਵਤਾ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇੰਦਰ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਦੇਵਤਾ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਭ ਵਿਚ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਖੋਟ ਹੈ, ਇਹ ਸਭ ਮਲੀਨ ਹਨ। ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਰੋਸ਼ਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸੂਰਜ ਅਤੇ ਚੰਦ ਵੀ ਮੈਲੇ ਹਨ। ਬ੍ਰਹਿਮੰਡ ਦੇ ਰਾਜੇ, ਦਿਨ ਤੇ ਰਾਤ; ਹੀਰੋ-ਮੋਤੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਏਨੇ ਕੀਮਤੀ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਸਭ ਮੈਲੇ ਹਨ। ਜੋਗੀ, ਜੰਗਮ, ਜਟਾਧਾਰੀ ਸਾਧ ਸਭ ਹੀ ਅਪਵਿੱਤਰ ਹਨ। ਇਹ ਮਨੁੱਖੀ ਸਰੀਰ ਵੀ ਮੈਲਾ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਜੀਵ-ਆਤਮਾ ਵੀ ਮੈਲੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ।

ਫਿਰ ਪਵਿੱਤਰ ਕੌਣ ਹੈ? ਇਸ ਦਾ ਉਤਰ ਭਗਤ ਕਬੀਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਿਰਫ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਪਵਿੱਤਰ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਉਸ ਨਿਰਮਲ, ਪਵਿੱਤਰ ਪਰਮਾਤਮਾ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਸਾਂਝ ਬਣਾ ਲਈ ਹੈ, ਭਾਵ ਮਹਿਜ ਦੇਵਤਿਆਂ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕਰਨ ਨਾਲ, ਵੱਖ ਵੱਖ ਧਾਰਮਿਕ ਭੇਖ ਧਾਰਨ ਨਾਲ ਕੋਈ ਮਨੁੱਖ ਨਿਰਮਲ ਜਾਂ ਪਵਿੱਤਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ, ਉਸ ਪਵਿੱਤਰ ਪਰਮਾਤਮਾ ਨਾਲ ਸਾਂਝ ਪਾਉਣ ਨਾਲ ਹੀ ਮਨੁੱਖ ਪਵਿੱਤਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਜੋ ਉਸ ਨਾਲ ਸਾਂਝ ਪਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਸਾਂਝ ਸਾਰੀ ਮਾਨਵਤਾ ਨਾਲ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਲਈ ਸਾਰੀ ਮਨੁੱਖਤਾ ਬਰਾਬਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ; ਧਰਮ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਕੋਈ ਭੇਦ-ਭਾਵ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਰੱਬੀ ਸਾਂਝ ਵਾਲਾ ਮਨੁੱਖ ਰੱਬ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ।

ਇਸ ਤੋਂ ਅਗਲੇ ਸ਼ਬਦ ਵਿਚ ਭਗਤ ਕਬੀਰ ਮੁੱਲਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਦਸ ਦਰਵਾਜ਼ਿਆਂ ਵਾਲਾ ਜੋ ਤੇਰਾ ਮਨੁੱਖੀ ਸਰੀਰ ਹੈ, ਇਹ ਤੇਰੀ ਮਸੀਤ ਹੈ, ਇਸ ਵਿਚ ਟਿਕ ਕੇ ਬਾਂਗ ਦੇਹ ਅਤੇ ਨਮਾਜ਼ ਅਦਾ ਕਰ। ਆਪਣੇ ਮਨ ਨੂੰ ਮੱਕਾ ਬਣਾ ਅਤੇ ਪਰਮਾਤਮਾ ਨੂੰ ਕਿਬਲਾ ਬਣਾ। ਇਸ ਅੰਦਰ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਬੋਲਣਹਾਰ ਜੀਵ-ਆਤਮਾ ਹੀ ਬਾਂਗ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਸੁਆਮੀ ਬਣ ਕੇ ਨਮਾਜ਼ ਪੜ੍ਹਨ ਵਾਲਾ ਪਰਮ ਗੁਰੂ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਕ੍ਰੋਧੀ ਸੁਭਾਅ, ਭਟਕਣ, ਭਰਮ ਅਤੇ ਕਦੂਰਤ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਕੇ ਪੰਜੇ ਵਿਸ਼ੇ-ਵਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰੋਂ ਖਤਮ ਕਰ ਦੇਵੋਗਾ ਤਾਂ ਤੇਰੇ ਅੰਦਰ ਸਹਿਜ ਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਮਨ ਸ਼ਾਂਤ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ-ਭਾਵੇਂ ਕੋਈ ਮੁੱਲਾਂ ਹੋਵੇ ਤੇ ਭਾਵੇਂ ਸ਼ੋਖ। ਕੋਈ ਹਿੰਦੂ ਹੈ ਜਾਂ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹੈ, ਪਰਮਾਤਮਾ ਸਭ ਦਾ ਇੱਕੋ ਹੈ। ਭਗਤ ਕਬੀਰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮੈਂ ਦੀਵਾਨਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹਾਂ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮੇਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦੀਵਾਨਾਪਣ ਲੱਗ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਆਪਣੀ ਅੰਤਰਆਤਮਾ ਨਾਲ ਇਕਸੁਰ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਮੈਂ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਸਹਿਜ ਵਿਚ ਆ ਗਿਆ ਹਾਂ, ਮਨ ਦਾ ਟਿਕਾਉ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ।

ਭਗਤ ਕਬੀਰ ਹੋਰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਲੋਕ ਮੱਥੇ 'ਤੇ ਤਿਲਕ ਲਾ ਕੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਮਾਲਾ ਫੜ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਵੇਸ ਬਣਾ ਕੇ ਸਮਝਦੇ

ਸਕਦਾ ਹੈ। ਭਗਤ ਕਬੀਰ ਕਹਿੰਦੇ ਕਿ ਨਾ ਹੀ ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਦੇਵਤੇ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕਰਨ ਲਈ ਫੁੱਲ-ਘੱਤੇ ਤੋੜਦਾ ਹਾਂ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਿਸੇ ਦੇਵਤੇ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕਰਦਾ ਹਾਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਨੂੰ ਅਹਿਸਾਸ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਬੰਦਗੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਕਿਸੇ ਦੇਵੀ-ਦੇਵਤੇ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕਰਨਾ ਬੇਕਾਰ ਹੈ। ਭਗਤ ਕਬੀਰ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਬੰਦਗੀ ਕਰਦੇ ਅਤੇ ਉਸ ਅੱਗੇ ਨਤਮਸਤਕ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਆਪਣੇ ਅਮਲਾਂ ਰਾਹੀਂ ਉਸੇ ਇੱਕ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਸੇਵਾ ਦੀ ਬਰਕਤ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭੂ ਨਾਲ ਸੁਰਤਿ ਜੁੜਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਹਜ਼ੂਰੀ ਦਾ ਸੁੱਖ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਹਾਲਾਤ ਦੀ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਵਜ੍ਹਾ ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਭਾਜਪਾ ਹਕੂਮਤ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਅਹਿਸਾਸ ਕਰਵਾਉਣਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ; ਕਿਉਂਕਿ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੀ ਬਹੁਤੀ ਵੱਸੋਂ ਮੁਸਲਿਮ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਵਾਲੀ ਹੈ। ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਸੋਧ ਬਿਲ ਅਤੇ ਕੌਮੀ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਕਾਨੂੰਨ ਲਿਆਉਣ ਦਾ ਮਕਸਦ ਵੀ ਮੁਸਲਿਮ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਮੁਲਕੋਂ ਬਾਹਰ ਧੱਕਣਾ ਜਾਂ ਕੈਂਪਾਂ ਵਿਚ ਡੱਕਣਾ ਹੈ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨਾਲ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਭਾਈਵਾਲੀ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨੇ ਵੀ ਇਸ ਨਵੇਂ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਸੋਧ ਬਿਲ, ਨੈਸ਼ਨਲ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਸਿਟੀਜ਼ਨਸ਼ਿਪ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਨਾਂਹ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਜੇ. ਡੀ. ਯੂ. ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਨੇਤਾ ਪਵਨ ਕੁਮਾਰ ਵਰਮਾ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ 'ਤੇ ਇੱਕ ਇੰਟਰਵਿਊ ਵਿਚ ਕਹਿ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਭਾਜਪਾ ਜਿਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਲਿਆ ਰਹੀ ਹੈ, ਉਹ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਡਰ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਨ, ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹੀ ਹੈ। ਜੇ ਕੋਈ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਦੇਸ਼-ਧਰੋਹੀ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਚਲਾ ਜਾਹ। ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਗੈਰਜ਼ਮੂਹਰੀ ਪਾਰਟੀ ਹੈ, ਜੋ ਨੀਤੀਆਂ ਦਾ ਕੇਂਦਰੀਕਰਣ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ 'ਚ ਹੰਕਾਰ ਹੈ ਤੇ ਸੱਚਾਈ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਸਮਝਣਾ ਹੈ, ਬਿਲਕੁਲ ਸਹਿਣਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹੀ ਨਾਲ ਲੋਕਾਂ 'ਚ ਵੰਡੀਆਂ ਪਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਹ ਰਵੱਈਆ ਲੋਕਤੰਤਰ ਲਈ ਵੱਡਾ ਖਤਰਾ ਹੈ।

ਹੁਣ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਬਾਦਲ) ਵੱਲ ਆਈਏ, ਜਿਸ ਦੀ ਭਾਜਪਾ ਨਾਲ ਸਾਂਝ-ਭਿਆਲੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਲੋਕ ਸਭਾ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸਭਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਹਰ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਫਿਰਕੂ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੀ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਹਮਾਇਤ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਸੋਧ ਬਿਲ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਵੋਟਾਂ ਪਾਈਆਂ ਹਨ। ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਬਾਦਲ) ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਹਰ ਪੱਖੋਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਾ ਪਾਰਟੀ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਇਹ ਭੁੱਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਹਕੂਮਤ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਕੂਲਾਂ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੇ ਕੋਰਸਾਂ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਨਾਲ ਕਦੇ ਛੇੜ-ਛਾੜ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਈ, ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਹਿੰਦੀ ਬੋਲਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਿਸੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਕੱਕਾਰ ਪਾ ਕੇ ਸਕੂਲ ਨਹੀਂ ਆ ਸਕਦਾ। ਜੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ 'ਤੇ ਫਿਰਕੂ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕੱਲੂ ਨੂੰ

ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਪ੍ਰਤੀ ਕੀ ਗਾਰੰਟੀ ਹੈ? ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਖਰੇਵਿਆਂ ਤੋਂ ਉੱਤੇ ਉੱਤੇ ਕੇ ਦੁਖੀਆਂ ਅਤੇ ਦੱਬੇ-ਕੁਚਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਖੜ੍ਹਦਾ ਆਇਆ ਹੈ, "ਨਾਨਕੁ ਤਿਨ ਕੈ ਸੰਗਿ ਸਾਥਿ ਵਡਿਆ ਸਿਉ ਕਿਆ ਰੀਸ॥ (ਪੰਨਾ 15)" ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਨਾ ਉਹ ਹਿੰਦੂ ਹਨ ਤੇ ਨਾ ਮੁਸਲਮਾਨ। ਨਾ ਵਰਤ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਤੇ ਨਾ ਰੋਜ਼ੇ; ਨਾ ਹੱਜ 'ਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਤੀਰਥ ਸਥਾਨਾਂ 'ਤੇ; ਨਾ ਨਮਾਜ਼ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਨ ਤੇ ਨਾ ਪੂਜਾ ਕਰਦੇ ਹਨ; ਉਨ੍ਹਾਂ ਤਾਂ ਇੱਕ ਨਿਰੰਕਾਰ ਨੂੰ ਹਿਰਦੇ 'ਚ ਵਸਾਇਆ ਹੈ, ਜੋ ਸਭ ਦਾ ਸਿਰਜਣਹਾਰ ਹੈ। ਸਾਡਾ ਇਹ ਸਰੀਰ, ਇਹ ਜਿੰਦ ਜਾਨ, ਉਸ ਇੱਕ ਹਸਤੀ ਦੀ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂ 'ਰਾਮ' ਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨ 'ਅੱਲਾ' ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਇਸ ਵਿਰੋਧ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਹਾਸਿਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਅਤੇ ਲੋਕ ਜਾਗ ਪਏ ਹਨ ਤੇ ਹਿੰਦੂ-ਮੁਸਲਮਾਨ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਭਾਈਚਾਰਕ ਵਖਰੇਵੇਂ ਤੋਂ ਉਪਰ ਉੱਠ ਕੇ ਇਕੱਠ ਹੋ ਕੇ ਵਿਰੋਧ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਕਿੰਨੀ ਸ਼ਰਮ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਮੁਲਕ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਕੱਪੜਿਆਂ ਤੋਂ ਧਰਨਾਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਭੁੱਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਭਾਈਚਾਰਾ ਇਸ ਮੁਲਕ ਦੇ ਮੂਲ ਵਾਸੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਹੈ ਤੇ ਕਿਸੇ ਅਰਬੀ ਮੁਲਕ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੁਰਖਿਆਂ ਨੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਥਾਂ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ; ਜੋ ਹਿੰਦੂ ਜਾਂ ਸਿੱਖ ਪਾਕਿਸਤਾਨ, ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਜਾਂ ਬੰਗਲਾ ਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਆਏ ਹਨ ਜਾਂ ਆਉਣਗੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੁਰਖਿਆਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੁਲਕਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇੱਕ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ ਮੁਲਕ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਇਥੇ ਸ਼ਰਨ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਧਰਮ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਰਨੀ ਗੈਰ-ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਜੋ ਮੁਲਕ ਸੁਰਨਾਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰਨ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿੰਨੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰਨ ਦੇਣੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਸੋਬਾ ਕਿੱਥੇ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਰੋਹੰਗਿਆ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਮਿਆਮਾਰ ਦੀ ਬੋਧੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕੱਢਿਆ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਾਂਗ ਫਿਰ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਫੜੀ ਜਾ ਸਕਦੀ? ਤਾਮਿਲ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦਾ ਜੋ ਹਾਲ ਸ੍ਰੀ ਲੰਕਾ ਵਿਚ ਹੋਇਆ, ਉਸ ਬਾਰੇ ਕੀ ਖਿਆਲ ਹੈ? ਸ਼ਰਨ ਦੁਖੀਆਂ ਦਾ ਆਸਰਾ ਬਣਨ ਲਈ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਧਰਮ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ?

ਲੋੜ ਇਸ ਵੇਲੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਵਿੱਦਿਆ, ਸਿਹਤ ਸਹੂਲਤਾਂ ਅਤੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੀ ਹੈ; ਔਰਤਾਂ ਅਤੇ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਮਾਹੌਲ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਨ ਦੀ ਹੈ; ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਸੁਧਾਰਨ ਦੀ ਹੈ ਤਾਂਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀਆਂ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਜਾ ਸਕੇ, ਨਾ ਕਿ ਧਰਮ ਅਤੇ ਜਾਤ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵੰਡੀਆਂ ਪਾ ਕੇ ਦਲਿਤਾਂ ਅਤੇ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਖੋਫ਼ਦਾ ਕਰਨ ਤੇ ਆਪਸੀ ਨਫਰਤ ਫੈਲਾਉਣ ਦੀ।

ਭਗਤੀ ਲਹਿਰ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ ਇਥੇ ਭਗਤ ਪੰਨਾ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਮਨੁੱਖ ਦੀਆਂ ਮੁਢਲੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰਨ ਲਈ ਰੱਬ ਅੱਗੇ ਅਰਦਾਸ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਹੋ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਮਾਲਕ! ਜੋ ਤੇਰੀ ਸੇਵਾ ਅਤੇ ਸਿਮਰਨ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਤੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਾਰਜ ਸਵਾਰਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਤਾਂ ਤੇਰੇ ਕੋਲੋਂ ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਆਮ ਲੋੜਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਦਾਲ, ਰੋਟੀ, ਅਨਾਜ, ਘਿਉ ਅਰਥਾਤ ਰਸੋਈ ਵਿਚ ਕੰਮ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਜੁੱਤੀ, ਕੱਪੜੇ ਚੰਗੇ ਹੋਣ ਅਤੇ ਗਊ-ਮੱਝ ਦੁੱਧ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਲਵੇਰੀ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਸਵਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਅਰਬੀ ਘੋੜੀ ਹੋਵੇ। ਘਰ ਦੀ ਔਰਤ ਚੰਗੀ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਪੰਨਾ ਏਨੀ ਕੁ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਨਾਲ ਘਰ ਵਿਚ, ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚ ਖੁਸ਼ ਰਹੇ।

ਇਹ ਮਨੁੱਖ ਦੀਆਂ ਆਮ ਲੋੜਾਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਨਾ, ਸਿਹਤ ਤੇ ਵਿੱਦਿਆ ਦੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦੇਣੀਆਂ, ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇਣੀ ਅਤੇ ਮੌਲਿਕ ਹੱਕਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਰਨੀ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ; ਜੇ ਉਹ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਾਕਤ ਵਿਚ ਬਣੇ ਰਹਿਣ ਦਾ ਕੋਈ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਜਦੋਂ ਲੋਕ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਖਾਮੀਆਂ ਉਜਾਗਰ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਭਾਵ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਨੁਕਤਚੀਨੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ; ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਜਾਂ ਦੇਸ਼-ਧੁੱਹ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਗੋਦੀ ਮੀਡੀਆ ਦੀਆਂ ਲੱਖ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਲੋਕ ਜਾਗ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਦੀ ਇਸ ਉੱਤੇ ਅੱਖ ਹੈ। ਆਮੀਨ!

ਸਾਥੀ ਲੁਧਿਆਣਵੀ

ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ

ਡਾ. ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਸਾਥੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਸਾਥੀ ਲੁਧਿਆਣਵੀ ਕਰ ਕੇ ਜਾਣਦੇ ਹਨ, ਆਪਣੀ ਕਰੀਬ 78 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਭੋਗ ਕੇ 17 ਜਨਵਰੀ 2019 ਨੂੰ ਸਾਨੂੰ ਸਦੀਵੀ ਵਿਛੋੜਾ ਦੇ ਗਏ। ਲੁਧਿਆਣੇ ਦੇ ਇਕ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਪਿੰਡ ਤਿੱਕਾ ਲਧਾਣਾ ਵਿਚ ਜਨਮੇ ਸਾਥੀ ਬਾਰੇ ਤਦ ਕਿਸੇ ਨੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਸੋਚਿਆ ਹੋਣਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਦਿਨ ਉਹ ਸਾਹਿਤ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਅਮਿੱਟ ਛਾਪ ਛੱਡ ਜਾਣਗੇ। ਹਾਈ ਸਕੂਲ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਸਮੇਤ ਲੁਧਿਆਣੇ ਆ ਗਏ, ਜਿਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗਿਆਨੀ ਪਾਸ ਕਰਨ ਪਿਛੋਂ ਈ. ਏ. ਕੀਤੀ। ਸੰਨ 1962 ਵਿਚ ਉਹ ਬਰਤਾਨੀਆ ਆ ਗਏ ਤੇ ਅਕਾਊਟੈਂਸੀ ਵਿਚ ਡਿਪਲੋਮਾ ਕੀਤਾ।

ਸਾਥੀ ਲੁਧਿਆਣਵੀ ਹੱਦ ਦਰਜੇ ਦੇ ਮਿਹਨਤੀ ਤੇ ਸਿਰਤੀ ਇਨਸਾਨ ਸਨ। ਰੋਜ਼ੀ-ਰੋਟੀ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਖ ਵੱਖ ਕਿੱਤੇ ਅਪਨਾਏ। ਉਹ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਅਧਿਆਪਕ ਵੀ ਰਹੇ। ਉਪਰੰਤ

ਜੇ. ਬੀ. ਸਿੰਘ ਕੈਂਟ, ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ ਫੋਨ: 235-508-9805

ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਏਅਰ ਲਾਈਨ ਵਿਚ ਨੌਕਰੀ ਕੀਤੀ। ਕੁਝ ਸਾਲ ਪੋਸਟਲ ਐਂਡ ਟੈਲੀਗਰਾਮ ਵਿਭਾਗ ਵਿਚ ਅਫਸਰ ਵੀ ਰਹੇ। ਉਹ ਇਕ ਸਫਲ ਬਿਜਨਸਮੈਨ ਵੀ ਸਨ। ਨੌਕਰੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਟੇਸ਼ਨਰੀ ਤੇ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵੇਚਣ ਅਤੇ ਸਪੋਰਟਸ ਦਾ ਸਮਾਨ ਵੇਚਣ ਦਾ ਕੰਮ ਵੱਡੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਕੀਤਾ।

ਸਾਥੀ ਜੀ ਇਕ ਬਹੁਪੱਖੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਰਹਿਣ ਸਹਿਣ ਬਾਦਸ਼ਾਹਾਂ ਜਿਹਾ ਸੀ। ਵਧੀਆ ਪਰ ਸਲੀਕੇ ਦੇ ਕੱਪੜੇ ਪਹਿਨਣਾ, ਨਵੇਂ ਨਵੇਂ ਕੋਟ-ਪੈਂਟ ਤੇ ਨਾਲ ਮੈਚ ਕਰਦੀ ਟਾਈ ਅਤੇ ਚਮਕਦੀ ਵਧੀਆ ਜੁੱਤੀ ਪਾ ਕੇ ਬਣ ਠਣ ਕੇ ਮਹਿਫਿਲਾਂ, ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਤੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਦੋ ਹੀ ਜੀਵਨ ਸਾਥੀ ਚੁਣੇ, ਇਕ ਆਪਣੀ ਧਰਮ ਪਤਨੀ ਯਸ਼, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ 1965 ਵਿਚ ਸ਼ਾਦੀ ਹੋਈ ਸੀ ਤੇ ਦੂਜਾ, ਕਿਤਾਬਾਂ, ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਤੇ ਅਖਬਾਰਾਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਉਹ ਘੰਟਿਆਂ ਬੱਧੀ ਜੁੜੇ ਰਹਿੰਦੇ। ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਗੰਭੀਰਤਾ ਤੇ ਸੰਜੀਦਗੀ ਦੇ ਹੁੰਦਿਆਂ ਵੀ ਉਹ ਹੱਸਮੁਖ ਤੇ ਜਿੰਦਾ ਦਿਲ ਇਨਸਾਨ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਿੱਤਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦਰਿਆ ਦਿਲੀ 'ਤੇ ਫਖਰ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਪਲ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਬਣਾ ਲੈਣ ਦੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਲਾ ਸੀ। ਉਹ

ਸਾਰੇ ਸਾਹਿਤਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਇਕ ਵੱਡਾ ਪਰਿਵਾਰ ਮੰਨਦੇ ਸਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਹਿਮਾਨ ਨਿਵਾਜ਼ੀ ਵਿਚ ਕੋਈ ਕਸਰ ਨਹੀਂ ਸਨ ਛੱਡਦੇ।

ਸਾਥੀ ਲੁਧਿਆਣਵੀ

ਅਜਿਹੇ ਘਰ ਦੀ ਸਦੀਵੀ ਹੋਂਦ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਰੱਬ ਤੋਂ ਦੁਆ ਮੰਗਦੇ ਸਨ, ਇਹ ਵਸਦਾ ਹੋਇਆ ਘਰ ਸਲਾਮਤ ਰਹੇ। ਇਸ ਦੀ ਛੱਤ ਤੇ ਸੱਜਰ ਸਲਾਮਤ ਰਹੇ। ਘਰ ਤਾਂ ਇਮਾਰਤ ਹੈ, ਹਮਸਾਇਆਂ ਬਿਨਾ ਇਸ ਘਰ ਦਾ, ਹਰ ਬਸ਼ਰ ਸਲਾਮਤ ਰਹੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਹਿਤਕ ਸਫਰ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ 'ਪ੍ਰੀਤ ਲੜੀ' ਵਿਚ ਛਪੇ ਲੇਖਾਂ ਨਾਲ ਹੋਈ। ਪਿਛੋਂ ਇਹੀ ਲੇਖ 'ਸਮੁੰਦਰੋਂ ਪਾਰ' ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ 23-24 ਸਾਲ ਤੱਕ ਛਪਦੇ ਰਹੇ। ਫਿਰ ਇਹ ਕਾਲਮ 'ਪੰਜਾਬੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ' ਵਿਚ 6 ਸਾਲ ਛਪਦਾ ਰਿਹਾ।

ਸਾਥੀ ਜੀ ਬਹੁ-ਭਾਸ਼ਾਈ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਸਨ। ਪੰਜਾਬੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਹੋਰ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਡੂੰਘੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਡਾਢੀ ਭੁੱਖ ਸੀ। ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੇ ਸਿਆਸੀ ਮਾਹੌਲ ਬਾਰੇ ਉਹ 'ਇਨ ਸਟੈਪਸ ਵਿੱਚ ਟਾਈਮ' ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ ਲਗਾਤਾਰ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਕਾਲਮ ਲਿਖਦੇ ਰਹੇ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਹ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਮਸਲੇ ਬਾਖੂਬੀ ਉਭਾਰਦੇ। ਉਹ ਟੀ. ਵੀ. ਦੇ ਹਰ ਚੈਨਲ 'ਤੇ ਆ ਰਹੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਗੌਰ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰਦੇ ਅਤੇ

ਆਪਣੇ ਪਾਠਕਾਂ ਤੇ ਸਰੋਤਿਆਂ ਤਾਈਂ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦੇ। ਬ੍ਰਿਟੇਨ ਅਤੇ ਯੂਰਪ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਸਾਥੀ ਜੀ ਪਹਿਲੇ ਇਨਸਾਨ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਰੇਡੀਓ ਉੱਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਖਬਰਾਂ ਲਿਖਣੀਆਂ ਤੇ ਪੜ੍ਹਨੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀਆਂ। ਭਾਰਤੀ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਸਰੋਤਿਆਂ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰੇ ਦਾ ਇੱਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਤੇ ਸਰੋਤਿਆਂ ਨਾਲ ਉਸਾਰੂ ਬਹਿਸ ਕਰ ਕੇ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 'ਸਨਰਾਈਜ਼ ਰੇਡੀਓ' ਲਈ ਵੀ ਕਈ ਸਾਲ ਲਗਾਤਾਰ ਕੰਮ ਕੀਤਾ। ਇਸੇ ਰੇਡੀਓ 'ਤੇ ਸਾਥੀ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਨਾਮੀ ਲੇਖਕਾਂ, ਕਵੀਆਂ, ਬੁੱਧੀਜੀਵੀਆਂ ਤੇ ਹੋਰ ਅਨੇਕਾਂ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਦੇ ਇੰਟਰਵਿਊ ਕੀਤੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ 'ਫੇਸਬੁਕ ਪ੍ਰੋਫਾਈਲ' ਵਿਚ ਸ਼ਿਵ ਕੁਮਾਰ ਬਟਾਲਵੀ, ਦੀਦਾਰ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰਦੇਸੀ, ਚਿੱਤਰਕਾਰ ਸੋਭਾ ਸਿੰਘ ਤੇ ਹੋਰ ਕਈ ਬਹੁਤ ਮਹਾਨ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

ਨਿਬੰਧ, ਕਵਿਤਾ ਤੇ ਵਾਰਤਕ, ਲਿਖਣ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁਹਾਰਤ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਖੂਬੀ ਇਹ ਵੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਸਿੱਧ ਪੱਧਰੀ ਜ਼ਬਾਨ ਵਿਚ ਵੱਡੀ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਗੱਲ ਕਹਿ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਕਾਲ ਵਿਚ 18 ਪੁਸਤਕਾਂ ਲਿਖੀਆਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ 'ਚੋਂ 'ਸਮੁੰਦਰੋਂ ਪਾਰ', 'ਅੱਗ ਖਾਣ ਪਿਛੋਂ', 'ਸਮੇਂ ਦੇ ਪੈਰ ਚਿੰਨ੍ਹ' ਤੇ 'ਇਤਿਹਾਸ ਟੁਰਦਾ ਹੈ' ਲੇਖ ਸੰਗ੍ਰਿਹ ਹਨ। 'ਸਮੁੰਦਰੋਂ ਪਾਰ' ਬਰਤਾਨੀਆ ਦੇ ਏ-ਲੈਵਲ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਸਿਲੇਬਸ 'ਚ 1994 ਤੋਂ 1996 ਤੱਕ ਲੱਗਾ ਰਿਹਾ।

'ਉਡਦੀਆਂ ਤਿਤਲੀਆਂ ਮਗਰ' ਤੇ 'ਮੌਸਮ ਖਰਾਬ ਹੈ' ਸਾਥੀ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਕਹਾਣੀ ਸੰਗ੍ਰਿਹ ਹਨ। 'ਪ੍ਰੇਮ ਖੇਲਨ ਕਾ ਚਾਉ', 'ਤਿਤਕਿਆ ਸ਼ਹਿਰ', 'ਸ਼ੋਅਰ ਅਰਜ਼ ਹੈ', 'ਪੱਥਰ' ਅਤੇ 'ਕਦੇ ਸਾਹਿਲ, ਕਦੇ ਸਮੁੰਦਰ' ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਕਾਵਿ ਸੰਗ੍ਰਿਹ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ 'ਕਦੇ ਸਾਹਿਲ, ਕਦੇ ਸਮੁੰਦਰ' ਪੁਸਤਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਮਰਹੂਮ ਬੇਟੇ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਕੀਤੀ, ਜੋ ਜਵਾਨੀ ਵੇਲੇ ਹੀ ਸਦੀਵੀ ਵਿਛੋੜਾ ਦੇ ਗਿਆ।

ਸਾਥੀ ਜੀ ਨੇ 'ਸੱਜਰੇ ਫੁੱਲ' ਪੁਸਤਕ ਦੀ ਸੰਪਾਦਨਾ ਕੀਤੀ। 'ਗੌਰੀ ਧਰਤੀ' ਅਤੇ 'ਰੇਨਬੋ' ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੇ ਸਹਿ ਸੰਪਾਦਕ ਰਹੇ। 'ਸਾਹਿਲ' ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਆਖਰੀ ਨਾਵਲ ਸੀ, ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਿਮਾਰੀ

ਦੌਰਾਨ ਹੀ ਲਿਖਿਆ ਤੇ ਛਪਵਾਇਆ।

ਸਾਥੀ ਲੁਧਿਆਣਵੀ ਦੀ ਸੱਚੀ ਸੁੱਚੀ ਸੋਚ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਮਾਜ ਸੁਧਾਰ ਤੇ ਜਾਦੂਮਈ ਲਿਖਤਾਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝ, ਪ੍ਰੇਮ ਤੇ ਖੁਲ੍ਹਦਿਲੀ ਕਾਰਨ, ਤਦ ਦੇ ਹਰ ਅਦਾਰੇ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਨਮਾਨਤ ਕੀਤਾ ਤੇ ਕਈ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਲਈ ਚੁਣਿਆ।

ਉਹ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਕਲਾ ਕੇਂਦਰ ਸਾਊਥਾਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ, ਯੂ. ਕੇ. ਕੇਂਦਰੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਸਭਾ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਰਹੇ ਤੇ ਗਲੋਬਲ ਪੰਜਾਬੀ ਸਰਕਲ ਯੂ. ਕੇ. ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਲਾਹਕਾਰ ਬਣੇ। ਉਹ 'ਵਰਲਡ ਪੰਜਾਬੀ ਆਰਗੇਨਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ ਲੰਡਨ' ਦੇ ਕਨਵੀਨਰ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਸੰਗਮ ਦੇ ਸਹਾਇਕ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਵੀ ਚੁਣੇ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜੋ ਵੀ ਰੁਤਬਾ ਮਿਲਿਆ, ਉਸ ਸੰਸਥਾ ਲਈ ਸ਼ਾਨ ਹੋ ਨਿਬੜਿਆ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਿਰਤ ਘਾਲਨਾਵਾਂ ਕਰ ਕੇ

ਪਾਰਲੀਮੈਂਟਰੀ ਗਰੁੱਪ ਕਲਚਰਲ ਐਵਾਰਡ' ਮਿਲਿਆ। ਖਾਸ ਗੱਲ, 29 ਅਕਤੂਬਰ 2009 ਨੂੰ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਆਫ ਈਸਟ ਲੰਡਨ ਨੇ ਸਾਥੀ ਜੀ ਨੂੰ ਆਨਰੇਰੀ ਡਾਕਟਰੇਟ ਦੀ ਉਪਾਧੀ ਦਿੱਤੀ। ਸਾਥੀ ਜੀ ਸਿਰਫ ਆਪ ਹੀ ਵਧੀਆ ਲੇਖਕ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਸਗੋਂ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਲੱਗੇ ਹਰ ਸ਼ਖਸ ਨੂੰ ਚੰਗਾ ਲੇਖਕ ਬਣਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਦੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇਹੋ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਰਹਿੰਦੀ ਕਿ ਨਵੇਂ ਲਿਖਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਉਣ। ਉਹ ਨਿਡਰ ਲਿਖਾਰੀ ਸਨ ਤੇ ਬਾਕੀ ਲੇਖਕਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਇਹੀ ਆਸ ਰੱਖਦੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਸੀ, ਕੋਈ ਸੁੰਦਰ ਬਾਤ ਲਿਖੋ। ਸ਼ਾਮ ਲਿਖੋ ਪ੍ਰਭਾਤ ਲਿਖੋ। ਸੱਚ ਲਿਖਣ ਤੋਂ ਡਰੋ ਨਹੀਂ, ਦਿਨ ਨੂੰ ਦਿਨ ਤੇ ਰਾਤ ਲਿਖੋ। ਅੱਜ ਅਸੀਂ ਭਾਰਤ ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਗੁਰਧਾਮਾਂ ਪੱਖੋਂ ਦੋਸਤੀ ਦਾ ਜੋ ਹੱਥ ਵਧਿਆ ਦੇਖ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਇਹ ਸਾਥੀ ਜੀ ਦੀ ਭਵਿੱਖਵਾਣੀ ਵੀ

ਸਾਥੀ ਲੁਧਿਆਣਵੀ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਨਾਲ

1985 ਵਿਚ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਭਾਗ, ਪੰਜਾਬ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਾਹਿਤ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਐਵਾਰਡ ਦਿੱਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 2001 ਵਿਚ ਲੰਡਨ ਦੇ ਮੇਅਰ ਨੇ ਰੇਡੀਓ ਅਤੇ ਟੀ. ਵੀ. 'ਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਲਈ ਸਨਮਾਨ ਕੀਤਾ। ਪੰਜਾਬੀ ਅਕਾਦਮੀ ਲੈਸਟਰ ਨੇ 2006 ਵਿਚ ਲਾਈਫ ਟਾਈਮ ਲਿਟਰੇਚਰੀ ਅਚੀਵਮੈਂਟ ਅਵਾਰਡ ਦਿੱਤਾ। 2007 ਵਿਚ ਹਾਊਸ ਆਫ ਕਾਮਨਜ਼ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬ੍ਰਿਟੇਨ ਦਾ 'ਆਲ ਪਾਰਟੀ

ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਵਿਤਾ 'ਭਾਰਤ ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ' ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ, ਇਕ ਦਿਨ ਦੋਸਤ ਬਣ ਜਾਣੇ ਨੇ, ਭਾਰਤ ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ। ਇਹ ਹੈ ਸਭ ਦੀ ਇੱਛਾ, ਇਹ ਹੈ ਕਵੀਆਂ ਦਾ ਫੁਰਮਾਨ। ਸਾਥੀ ਲੁਧਿਆਣਵੀ ਨੇ ਸਿਆਟਲ ਵਿਚ ਵੀ ਆਪਣਾ ਇੱਕ ਰੇਡੀਓ ਸਟੇਸ਼ਨ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਸੋਚਿਆ ਸੀ ਤੇ ਹੋਰ ਵੀ ਕਈ ਸਪਨੇ ਲਏ ਸਨ। ਉਹ ਅਕਸਰ ਆਪਣੀ ਤੁਲਨਾ 'ਚਾਨਣ ਵੰਡਦੇ' ਤਾਰਿਆਂ ਨਾਲ ਕਰਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ; ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੀ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ,

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ

ਜਿਸ ਨੇ ਕੁੱਲ ਲੋਕਾਈ ਤਾਰੀ ਨਾਨਕ ਸੀ। ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਵੱਡਾ ਹਿੱਤਕਾਰੀ ਨਾਨਕ ਸੀ। ਹੱਕ ਵਾਸਤੇ ਲੜੋ ਤੇ ਹੱਕ ਨਾ ਮਰਨ ਦਿਓ, ਮਾਰਕਸ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਡ-ਆਕਾਰੀ ਨਾਨਕ ਸੀ। ਕਿਰਤੀ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਹਮੇਸ਼ਾ ਖੜ੍ਹਦਾ ਸੀ, ਲਾਲੋ ਨਾਲ ਸੀ ਜਿਸ ਦੀ ਯਾਰੀ ਨਾਨਕ ਸੀ। ਇਕ ਹੱਥ ਮਾਲਾ, ਦੂਜੇ ਹੱਥ ਕਮੰਡਲ ਸੀ, ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਪਰਵਰਦੀਗਾਰੀ ਨਾਨਕ ਸੀ। ਪਾਤਾਲਾਂ, ਆਕਾਸ਼ਾਂ ਦਾ ਜੋ ਜਾਣੂ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਰਹਿੰਦੀ ਨਾਮ ਖੁਮਾਰੀ ਨਾਨਕ ਸੀ। ਬਹੁ ਰੰਗਾਂ ਬਹੁ ਪਰਤਾਂ ਵਾਲਾ ਨਾਨਕ ਸੀ, ਬਹੁ ਰੰਗੀ ਸੀ ਜੋ ਫੁੱਲਕਾਰੀ ਨਾਨਕ ਸੀ। ਚਾਰੇ ਕੁੰਟਾਂ ਜਿਸ ਨੇ ਪੈਦਲ ਗਾਹ ਲਈਆਂ, ਐਡਾ ਵੱਡਾ ਪਰਉਪਕਾਰੀ ਨਾਨਕ ਸੀ। ਰਾਜੇ ਸੀਂਹ ਮੁਕੱਦਮ ਕੁੱਤੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਜਿਸ, ਮੁਗਲ ਹਕੂਮਤ ਜਿਸ ਲਲਕਾਰੀ ਨਾਨਕ ਸੀ। ਵਲੀ ਕੰਧਾਰੀ ਵਰਗੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ, ਆ ਗਏ ਹਾਂ ਹੁਣ ਸ਼ਰਨ ਤੁਮ੍ਹਾਰੀ ਨਾਨਕ ਸੀ। ਜਿਸ ਨੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਦੁਸ਼ਮਣ ਜਿੱਤ ਲਏ, ਜਿਸ ਦੇ ਹੱਥ ਸੀ ਕਲਮ-ਕਟਾਰੀ ਨਾਨਕ ਸੀ। ਪੀਰ, ਫਕੀਰ ਤੇ ਸੂਫੀ ਸ਼ਾਇਰ ਨਾਨਕ ਸੀ,

ਸਾਥੀ ਲੁਧਿਆਣਵੀ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਰਚਨਾਵਾਂ

ਰਾਮ, ਰਹਿਮ ਤੇ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਮੁਰਾਰੀ ਨਾਨਕ ਸੀ। ਸੂਝਵਾਨ, ਗਿਆਨਵਾਨ ਤੇ ਮਹਾਂਕਵੀ, ਸ਼ਰਬ ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ ਗੁਣ-ਅਧਿਕਾਰੀ ਨਾਨਕ ਸੀ। ਮਹਾਂ ਪੁਰਖ ਤੇ ਤਕੜੇ ਜੁੱਸੇ ਵਾਲਾ ਸੀ, ਬਹੁਤ ਬੜਾ ਇੱਕ ਕ੍ਰਾਂਤੀਕਾਰੀ ਨਾਨਕ ਸੀ। ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੀ ਪੱਕੀ ਹੈ ਬੁਨਿਆਦ ਤਦੇ, ਜਿਸ ਨੇ ਇਸ ਦੀ ਨੀਂਹ ਉਸਾਰੀ ਨਾਨਕ ਸੀ। ਨਾਨਕ 'ਸਾਥੀ' ਪੀਰ ਤੇ ਮੁਰਸ਼ਦ ਸਭ ਕੁੱਝ ਸੀ, ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਜੋ ਅੱਤ ਸਤਿਕਾਰੀ ਨਾਨਕ ਸੀ।

ਧੀਆਂ ਭਾਰਤ ਦੇਸ ਦੀਆਂ

ਧੀਆਂ ਦੀ ਰਖਵਾਲੀ ਹਿੰਦ ਵਿਚ ਕੌਣ ਕਰੇ। ਇਸ ਦੀ ਪਾਟੀ ਚੁੰਨੀ, ਤੋਪਾ ਕੌਣ ਭਰੇ। ਧੀ ਦਾ ਬਾਬਲ ਕੰਧਾਂ ਓਹਲੇ ਰੋਂਦਾ ਹੈ। ਲਹੂ 'ਚ ਰੱਤਾ ਧੀ ਦਾ ਸਾਲੂ ਧੌਂਦਾ ਹੈ। ਟੀ. ਵੀ. ਉਤੇ ਧੀ ਦੇ ਯੋਨ ਦੀ ਚਰਚਾ ਵੇਖ, ਅੰਦਰੋਂ ਅੰਦਰੀ ਰਫਤਾ ਰਫਤਾ ਬਾਪ ਮਰੇ। ਧੀਆਂ ਦੀ ਰਖਵਾਲੀ ਹਿੰਦ ਵਿਚ ਕੌਣ ਕਰੇ। ਹਾਤਾ ਅੱਜ ਇਕ ਹਿੰਦ ਦੀ ਕੰਜਕ ਮੋਈ ਹੈ। ਅੰਬਰ ਕੰਬਿਆ ਧਰਤੀ ਮਾਤਾ ਰੋਈ ਹੈ। ਬਾਬਲ ਦੇ ਬਾਗਾਂ ਦੀ ਚਿਤੀਆ ਉਡ ਗਈ ਹੈ, ਫੁੱਲ ਮੁਰਝਾ ਗਏ, ਪੀਲੇ ਪੈ ਗਏ ਪੱਤ ਹਰੇ। ਧੀਆਂ ਦੀ ਰਖਵਾਲੀ ਹਿੰਦ ਵਿਚ ਕੌਣ ਕਰੇ।

ਵਾਰਸ ਸ਼ਾਹ ਦੀ ਹੀਰ ਦੀ ਕੋਈ ਅਜ਼ਮਤ ਨਹੀਂ। ਕਿਸੇ ਕੋਲ ਵੀ ਐਸੀ ਗੱਲ ਲਈ ਫੁਰਸਤ ਨਹੀਂ। 'ਸੋ ਕਿਓਂ ਮੰਦਾ' ਆਖਣ ਵਾਲੇ ਨਾਨਕ ਦੀ, ਗੱਲ ਦੇ ਉਤੇ ਕਿਹੜਾ ਅੱਜ ਕੱਲ ਅਮਲ ਕਰੇ। ਧੀਆਂ ਦੀ ਰਖਵਾਲੀ ਹਿੰਦ ਵਿਚ ਕੌਣ ਕਰੇ। ਕੁਝ ਧੀਆਂ ਦਾ ਜੀਵਨ ਕੁੱਝ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੈ। ਕੁਝ ਧੀਆਂ ਦੀ ਵੀਰਾਂ ਤੋਂ ਘੱਟ ਕੀਮਤ ਹੈ। ਕੁਝ ਧੀਆਂ ਤਾਂ ਦਾਜ ਦੀ ਭੱਠੀ ਸੜ ਜਾਣ, ਕੁਝ ਧੀਆਂ ਦੀ ਅਜ਼ਮਤ ਹਉਕੇ ਨਾਲ ਮਰੇ। ਧੀਆਂ ਦੀ ਰਖਵਾਲੀ ਹਿੰਦ ਵਿਚ ਕੌਣ ਕਰੇ। ਮੰਦਿਰ ਦੇ ਵਿਚ ਦੇਵੀ ਪੂਜੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸੁੰਦਰ ਚੁੰਨੀਆਂ ਵਿਚ ਦੇਵੀ ਮੁਸਕਾਂਦੀ ਹੈ। ਦੁਰਗਾ, ਲਕਸ਼ਮੀ, ਸੀਤਾ ਕੇਵਲ ਮੰਦਿਰ ਵਿਚ, ਬਾਹਰ ਆਦਮ ਕੋਲੋਂ ਦੇਵੀ ਬਹੁਤ ਡਰੇ। ਧੀਆਂ ਦੀ ਰਖਵਾਲੀ ਹਿੰਦ ਵਿਚ ਕੌਣ ਕਰੇ। ਜੇਕਰ ਅਣਖੀ ਯੋਧੇ ਤੁਸੀਂ ਕਹਾਉਂਦੇ ਹੋ। ਫਿਰ ਕਿਉਂ ਧੀਆਂ ਦਾ ਸੋਸ਼ਣ ਕਰਵਾਉਂਦੇ ਹੋ। ਯੋਧਾ ਕਾਹਦਾ ਜਿਹੜਾ ਜ਼ੁਲਮ ਦਾ ਦਮ ਭਰੇ। ਯੋਧਾ ਕਾਹਦਾ 'ਸਾਥੀ' ਜਿਸ ਦੀ ਅਣਖ ਮਰੇ। ਧੀਆਂ ਦੀ ਰਖਵਾਲੀ ਹਿੰਦ ਵਿਚ ਕੌਣ ਕਰੇ। ਇਸ ਦੀ ਪਾਟੀ ਚੁੰਨੀ, ਤੋਪਾ ਕੌਣ ਭਰੇ।

ਗਜ਼ਲ

ਆਦਮੀ ਤੋਂ ਆਦਮੀ ਕਿੰਨਾ ਡਰੇ। ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਸਹਿਮ ਕੇ ਅੰਦਰੇ ਮਰੇ। ਕਿੰਨੇ ਬੰਦੇ ਕਿਉਂ ਮਰੇ ਕਿੱਥੇ ਮਰੇ,

ਰੋਜ਼ ਹੁੰਦੇ ਰੇਡੀਓ 'ਤੇ ਤਬਸਰੇ। ਚੋਰੀਆਂ, ਡਾਕੇ, ਕਤਲ ਤੇ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਅਖਬਾਰ ਦੇ ਪੰਨੇ ਭਰੇ। ਜਜ਼ਬਿਆਂ 'ਚੋਂ ਤਪਸ਼ ਹੁਣ ਕਿਧਰ ਗਈ, ਪਿਆਰ ਭਿੰਜੇ ਬੋਲ ਕਿਉਂ ਅੱਜ ਕੱਲ ਠਰੇ। ਅੱਜ ਕੱਲ ਹਰ ਗੱਲ ਹੁੰਦੀ ਤੋਲ ਕੇ, ਹਰ ਕੋਈ ਹੈ ਪਰਖਦਾ ਖੋਟੇ, ਖਰੇ। ਬਿਨ ਸ਼ਰਤ ਹਮਸਾਇਆ ਵੀ ਹੁਣ ਨਾ ਕਦੇ, ਪਿਆਰ ਦੀ ਚੁਟਕੀ ਵੀ ਤਲੀਆਂ 'ਤੇ ਧਰੇ। ਅੱਜ ਕੱਲ ਇੰਗਲੈਂਡ ਨਹੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਿਹਾ, ਪੁਲਾਂ ਹੇਠਾਂ ਪਏ ਲੋਕੀਂ ਬੇਘਰੇ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਨਹਾ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਲੋਕ ਕੁਝ, ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਲੱਭਦੇ ਘਰਾਂ ਦੇ ਵਿਚ ਮਰੇ। ਗਗਨ ਵਿਚ ਧੂੰਆਂ ਹੈ ਅੱਜ ਕੱਲ ਇਸ ਕਦਰ, ਪਰ ਹੁੰਦਿਆਂ ਵੀ ਪਹਿੰਦੇ ਬੇਪਰੇ। ਕੱਟ ਦਿਆਂਗੇ ਅਗਰ ਆਪਾਂ ਬਿਰਖ ਸਭ, ਛਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਤੇ ਨਾ ਪੱਤੇ ਹਰੇ। ਦੇਸੋਂ ਆਇਆ ਇਕ ਪਖੰਡੀ ਕਹਿ ਰਿਹਾ, ਮੇਰੇ ਆਖੇ ਪਾਣੀ 'ਤੇ ਪੱਥਰ ਤਰੇ। ਜਾਪਦਾ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਦਿਨ ਹਨ ਆ ਗਏ, ਬੋਲ ਹਨ ਨੇਤਾ ਦੇ ਸ਼ਹਿਦਾਂ ਦੇ ਭਰੇ। ਇਸ ਨਗਰ ਵਿਚ ਦੋਸਤ 'ਸਾਥੀ' ਬਹੁਤ ਹਨ, ਅਸਾਂ ਨਾ ਰਹਿਣਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਹੁਣ ਪਰੇ।

ਬੰਦੇ ਦੀ ਬੰਦੇ 'ਚੋਂ ਤਲਾਸ਼

ਮੈਂ ਇੱਕ ਦਿਨ ਗੀਤ ਸੁਣ ਰਿਹਾ ਸਾਂ, 'ਬੰਦਾ ਬਣੇ ਜਾ ਦਿਲਾਂ ਦਿਆ ਜਾਨੀਆਂ, ਮੈਂ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਵਿਆਹੀ ਹੋਈ ਆਂ।' ਮੈਨੂੰ ਮੇਰੀ ਕਈ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਲਿਖੀ ਇੱਕ ਨਜ਼ਮ ਚੇਤੇ ਆ ਗਈ, 'ਬੰਦਿਆਂ ਦੀ ਇਸ ਬਸਤੀ ਅੰਦਰ, ਬੜਾ ਔਖਾ ਹੈ ਬੰਦੇ 'ਚੋਂ ਬੰਦਾ ਭਾਲਣਾ।' ਉਹ ਕਿਹੜਾ ਬੰਦਾ, ਜਿਸ ਦੀ ਸਾਨੂੰ ਤਲਾਸ਼ ਹੈ!

ਇਹ ਆਮ ਹੀ ਸੁਣਦੇ ਹਾਂ, ਤੂੰ ਬੰਦਾ ਬਣ ਜਾਹ ਜਾਂ ਉਹ ਕੋਈ ਬੰਦਾ, ਉਹਦੇ 'ਚ ਕਿਹੜੀ ਬੰਦਿਆਂ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਐ! ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਬੰਦਾ, ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਕਹੀ ਜਾ ਰਿਹਾ। ਫਿਰ ਉਹ ਬੰਦਾ ਕਿਸੇ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਸਾਨੂੰ ਸਭ ਨੂੰ ਭਾਲ ਹੈ? ਉਹ ਕਿਸੇ ਗਵਾਚ ਗਿਆ ਹੈ? ਕਿਵੇਂ ਗਵਾਚਿਆ ਹੈ? ਮੇਰੇ ਮਨ ਵਿਚ ਬੜੇ ਸਵਾਲ ਉਭਰਦੇ ਹਨ।

ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਮਨੁੱਖ ਜਾਤੀ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਉਤਮ ਜਾਤੀ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਸੁਝ-ਬੁਝ ਤੇ ਕਾਰ ਵਿਹਾਰ ਦੀ ਵਿਲੱਖਣ ਦਾਤ ਨੂੰ ਦੂਜੀਆਂ ਨਸਲਾਂ

ਸੰਤੋਖ ਮਿਨਹਾਸ
ਫੋਨ: 559-283-6376

ਨਾਲੋਂ ਨਿਆਰੀ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਇਸ ਦਿੱਬ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਨੇ ਅਲੋਕਾਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਮੇ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਉਸ ਨੇ ਸਾਰੇ ਜਨ-ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਕੁਦਰਤੀ ਵਰਤਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮਨਮਰਜੀ ਨਾਲ ਉਸ ਨੇ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਸਲ ਭੰਗ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਹਿੱਤ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਹੈ। ਉਹ ਸੰਸਾਰੀ ਜੀਵ-ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮੁੱਠੀ ਵਿਚ ਬੰਦ ਕਰਨ ਦੇ ਆਹਰ ਵਿਚ ਹੈ। ਉਹ ਆਮ ਮਨੁੱਖ ਦਿਸਦਾ ਹੋਇਆ ਵੀ ਖਾਸ ਕੰਮਾਂ ਵਿਚ ਰੁੱਝਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇੰਨਾ ਕੁਝ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਬੰਦਾ, ਬੰਦਾ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ? ਉਸ ਦੇ ਕੀਤੇ ਕੰਮ ਸਾਨੂੰ ਰਾਸ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਆ ਰਹੇ? ਉਸ ਦੀ ਇਸ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਤੋਂ ਅਸੀਂ ਨਿਰਾਸ਼ ਕਿਉਂ ਹਾਂ?

ਇਹ ਗੱਲ ਆਮ ਹੀ ਪੜ੍ਹਨ-ਸੁਣਨ ਨੂੰ

ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅੱਜ ਦੇ ਮੰਡੀ ਯੁੱਗ ਨੇ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਬੰਦਾ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣ ਦਿੱਤਾ। ਬੰਦੇ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਵੀ ਵਸਤੂ ਵਾਂਗ ਵਿਕਣ ਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਤੇ ਉਹ ਹਰ ਗੱਲ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਮੁੱਲ ਭਾਲਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਕੀਮਤ ਨੇ ਬੰਦੇ ਵਿਚੋਂ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਮਨਫੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਤਜਾਰਤ ਨੇ ਹੀ ਬੰਦੇ ਵਿਚ ਪਾਸਕੂ ਲੈ ਆਂਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਸਾਰਾ ਦੋਸ਼ ਇਸ ਬਾਜ਼ਾਰ ਚਾਂਚੇ ਦੇ ਸਿਰ ਮੜ੍ਹਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਬੰਦਾ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣ ਦਿੱਤਾ; ਪਰ ਜੇ ਦੇਖੀਏ, ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਤਾਂ ਪਿਓ-ਦਾਦੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਪੜ੍ਹਨ-ਸੁਣਨ ਨੂੰ ਮਿਲਦੇ ਸਨ। ਲੋਕ ਬੋਲੀਆਂ ਤੇ ਲੋਕ ਮੁਹਾਵਰਿਆਂ ਵਿਚ ਵੀ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਬੰਦਾ ਬਣਨ ਬਾਰੇ ਬੜਾ ਕੁਝ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਇਹ ਬੰਦਾ ਕਦੋਂ ਦਾ ਗਵਾਚਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ?

ਜੇ ਅਸੀਂ ਅੱਜ ਦੀ ਹੀ ਗੱਲ ਕਰੀਏ, ਇਹ ਆਮ ਹੀ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਬੜੇ ਬੜੇ ਸਾਧ ਸੰਤ, ਬਾਬੇ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਥਾਵਾਚਕ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਲੱਖਾਂ ਦੇ ਇੱਕਠੇ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਟੀ. ਵੀ. ਚੈਨਲਾਂ 'ਤੇ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅੱਜ ਕੱਲ ਬਹੁਤ ਭਰਮਾਰ ਹੈ, ਜੋ ਬੰਦਿਆਂ ਦੀ ਭੀੜ ਨੂੰ ਬੰਦਾ ਬਣਨ ਦੇ ਗੁਰ ਦੱਸ ਰਹੇ ਜਾਂ ਸਮਝਾ ਰਹੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਮਿੱਠਾ ਮਿੱਠਾ ਲਾਲਚ ਵੀ ਦੇ ਰਹੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਭਾਈ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਆਹ ਗੁਣ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰ ਲਏ ਤਾਂ ਇੱਕ ਵਧੀਆ ਮਨੁੱਖ ਬਣ ਜਾਵੋਗੇ, ਸਵਰਗ ਵਿਚ ਵੀ ਢੇਈ ਮਿਲੇਗੀ। ਅੱਗ ਸੰਵਾਰਨ ਜਾਂ ਬੰਦਾ ਬਣਨ ਦੇ ਇਹ ਸ਼ਬਦੀ ਤੌਹਫੇ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਚੰਗੇ ਤਾਂ ਲਗਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਅਸਲ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਨਸੀਹਤਾਂ ਦੀ ਚੁਗਾਠ ਵਿਚ ਫਿਟ ਕਰਨਾ ਬੜਾ ਔਖਾ ਲਗਦਾ ਹੈ।

ਦਿਖਾਵੇ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬੰਦਾ ਚੰਗਾ ਬਣਨ ਦੇ ਢਕਵੰਜ ਤਾਂ ਰਚਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਅੰਦਰੋਂ ਉਹੀ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਧਾਂ-ਸੰਤਾਂ ਦੇ ਵਿਖਿਆਨ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੀ। ਸਗੋਂ ਅੰਦਰੋਂ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਗੁਆ ਕੇ ਭਟਕਣ ਦੇ ਕੁੰਭੀ-ਨਰਕ ਨੂੰ ਭੋਗਣ ਲਈ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਭਰ ਕੁਰਾਹੇ ਪਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ,

ਪਰ ਦੁੱਖ ਉਦੋਂ ਹੁੰਦਾ, ਜਦੋਂ ਇਹ ਸਾਧ-ਸੰਤ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਕਰਤੂਤਾਂ ਆਪ ਨੰਗੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ-ਕਰਮ ਪੱਖੋਂ ਵੀ, ਧਰਮ ਪੱਖੋਂ ਵੀ। ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਦੇਵਤਿਆਂ ਦਾ ਪਰਛਾਵਾਂ ਸਮਝਦੇ ਬਾਬੇ ਕਿਵੇਂ ਬੰਦੇ ਦੀ ਜਾਤ ਨੂੰ ਵੀ ਕਲੰਕਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ! ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਜੀਵਨ-ਜਾਚ ਦੀ ਦੁਹਾਈ ਪਾਉਣ ਵਾਲੇ ਇਹ ਕਿਰਤ ਚੋਰ ਸਾਧ ਅੰਦਰੋਂ ਕਿੰਨੇ ਉਣੇ, ਕਿੰਨੇ ਬਦਜਾਤ ਕਿਸਮ ਦੇ ਹਨ-ਇਸ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੈ, ਲੱਖਾਂ-ਕਰੋੜਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਗੁਰ ਕਹਾਉਣ ਵਾਲੇ ਇਹ ਸਾਧ ਮਨੋ-ਤਨੋ ਨੰਗੇ ਹੋ ਕੇ ਅੱਜ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਬੰਦ ਹਨ। ਜੇ ਇਹ ਅਜੇ ਤੱਕ ਆਪ ਹੀ ਬੰਦੇ ਦੀ ਜਾਤ ਤੋਂ ਉਣੇ ਹਨ, ਫਿਰ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਅਸੀਂ ਕੀ ਆਸ ਰੱਖਾਂਗੇ! ਕਦੇ ਕਦੇ ਲਗਦੇ, ਜਿਵੇਂ ਸਾਰਾ ਆਵਾ ਈ ਉਤਿਆ ਪਿਆ ਹੈ।

ਇੱਕ ਵਾਰ ਮੇਰੇ ਦੋਸਤ ਦੀ ਘਰਵਾਲੀ ਉਸ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੀ ਸੁਣੀ, "ਮੈਂ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਇਸ ਬੰਦੇ ਨਾਲ ਕੱਟ ਲਈ, ਪਰ ਇਹ ਬੰਦਾ, ਬੰਦਾ ਨਹੀਂ ਬਣਿਆ; ਬਰਾਬਰ ਦੇ ਜਵਾਕ ਹੋ ਗਏ ਐ, ਪਰ ਇਹ ਅਕਲ ਨੂੰ ਹੱਥ ਨਹੀਂ ਮਾਰਦਾ।" ਇੱਥੇ ਅਕਲ ਸ਼ਬਦ ਸਮਝ ਤਾਂ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਸਵਾਲ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਿਹੜੀ ਅਕਲ ਹੈ, ਜੋ ਬੰਦੇ ਕੋਲ ਨਹੀਂ ਹੈ? ਮੈਂ ਵੇਖਿਆ, ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਕੋਲ ਅਕਲ ਦਾ ਤਾਜ ਵੀ ਹੁੰਦਾ, ਕੰਮ ਫਿਰ ਵੀ ਹੋਵਾਨਾਂ ਵਾਲੇ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਫਿਰ ਇਹ ਅਕਲ ਦਾ ਕਿਹੜਾ ਤਰਾਸੂ ਹੈ, ਜੋ ਆਮ ਬੰਦੇ ਦੇ ਮੇਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ।

ਆਪਾਂ ਸਭ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਮਾਸਾਹਾਰੀ ਜਾਨਵਰ ਵੀ ਆਪਣੀ ਨਸਲ ਦੇ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਆਪਣੇ ਲੋਭ ਲਾਲਚ ਜਾਂ ਭੁੱਖ ਲਈ ਨਹੀਂ ਮਾਰਦਾ; ਸ਼ਿਕਾਰ ਜਾਂ ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਲਈ ਲੜਦਾ ਜਾਂ ਡਰਾਉਂਦਾ ਤਾਂ ਵੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਪਰ ਆਪਣੀ ਜਾਤੀ ਦੀ ਜਾਨ ਦਾ ਦੁਸ਼ਮਣ ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ ਵੇਖਿਆ। ਇੱਕ ਬੰਦਾ ਹੀ ਹੈ, ਜੋ ਬਿਨਾ ਕਿਸੇ ਵੈਰ-ਵਿਰੋਧ ਜਾਂ ਬਿਨਾ ਕਿਸੇ ਕਸੂਰ ਦੇ ਇੱਕ-ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਮਾਰ ਸੁੱਟਦਾ ਹੈ। ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਲੱਖਾਂ ਲੋਕ ਬਿਨਾ ਕਿਸੇ ਕਸੂਰ ਦੇ ਮੌਤ ਦੇ ਘਾਟ ਉਤਾਰੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹ ਦੋਸਤੂਰ

ਅੱਜ ਵੀ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਬੰਦਾ ਹੁੱਭ ਕੇ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜੇ ਲੋਕ ਮਾਰੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਹ ਬੰਦੇ ਨਹੀਂ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਧਰਮ ਹੋਰ ਸੀ। ਧਰਮ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਬੰਦਾ, ਬੰਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਜੇ ਜਰਮਨੀ ਲੱਖਾਂ ਯਹੂਦੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਲਈ ਗੈਸ ਚੈਂਬਰਾਂ ਜਾਂ ਹੋਰ ਤਸੀਹਾ ਕੇਂਦਰਾਂ ਵਿਚ ਮਾਰ ਮੁਕਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਰਮਨ ਕੌਮ ਉਤਮ ਹੈ ਤਾਂ ਦੂਜੀ ਸੰਸਾਰ ਜੰਗ ਵੇਲੇ ਜਦੋਂ ਜਰਮਨੀ ਹਾਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤਾਂ ਬਰਤਾਨੀਆ ਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀਆਂ ਫੌਜਾਂ ਦੇ ਕੋਈ ਇੱਕ ਹਜ਼ਾਰ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਨੇ ਜਰਮਨੀ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਡ੍ਰੈਸਡਨ 'ਤੇ ਕੋਈ ਸੌ ਸੌ ਕਿਲੋ ਦੇ ਕਰੀਬ ਤੀਹ ਹਜ਼ਾਰ ਬੰਬ ਸੁੱਟੇ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਾਰਾ ਸ਼ਹਿਰ ਸੜ ਕੇ ਸੁਆਹ ਹੋ ਗਿਆ ਤੇ ਲੱਖਾਂ ਦੇ ਵੇਰ ਲੱਗ ਗਏ। ਇਹ ਤਬਾਹੀ ਜਪਾਨ ਦੇ ਹੀਰੋਸ਼ੀਮਾ ਤੇ ਨਾਗਾਸਾਕੀ 'ਤੇ ਸੁੱਟੇ ਬੰਬਾਂ ਦੀ ਤਬਾਹੀ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੀ। ਇਹ ਇੱਕੋ ਧਰਮ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਵਾਲੇ ਬੰਦਿਆਂ ਦੀ ਬੰਦੇ ਵਲੋਂ ਤਬਾਹੀ ਸੀ।

ਜੇਮਜ਼ ਏ. ਫਰੂਡ ਇੱਕ ਥਾਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੰਗਲੀ ਜਾਨਵਰ ਕਦੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਸ਼ੁਗਲ ਲਈ ਨਹੀਂ ਮਾਰਦੇ, ਇਹ ਸਿਰਫ ਬੰਦਾ ਹੀ ਹੈ, ਜੋ ਆਪਣੇ ਹਮ ਨਸਲਾਂ ਨੂੰ ਤਸੀਹੇ ਦੇਣ ਤੇ ਮਾਰਨ ਵਿਚ ਖੁਸ਼ੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜੇ ਅਸੀਂ ਸੰਸਾਰ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਮਾਰੀਏ ਤਾਂ ਬੰਦੇ ਦੀਆਂ ਕਰਤੂਤਾਂ ਦੀ ਬਹੁਤ ਭਿਆਨਕ ਤਸਵੀਰ ਉਭਰ ਕੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਬੰਦੇ ਨੇ ਬੰਦੇ ਦੀ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਕਰਨ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਸਾਨ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੀਆਂ ਸੈਂਕੜੇ ਮਿਸਾਲਾਂ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਦਾ ਸੰਤਾਪ ਬੰਦਾ ਅੱਜ ਵੀ ਭੋਗ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੀ 1947 ਦੀ ਵੰਡ ਹੀ ਲੈ ਲਵੋ, ਜਦੋਂ ਮਨੁੱਖ ਨੇ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਰੱਜ ਕੇ ਘਾਣ ਕੀਤਾ। 1984 'ਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਕਤਲੇਆਮ ਕਿਸ ਨੂੰ ਭੁੱਲਿਆ ਹੈ!

ਵਿਲੀਅਮ ਜੇਮਜ਼ 'ਮੈਮਰੀਜ਼ ਐਂਡ ਸਟਰੀਜ਼' ਵਿਚ ਲਿਖਦਾ ਹੈ, "ਮਨੁੱਖ ਸਾਰੇ ਸ਼ਿਕਾਰੀ ਜਾਨਵਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਖਤਰਨਾਕ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿਚ ਇਹ ਇੱਕਲਾ ਹੀ ਅਜਿਹਾ

ਜਾਨਵਰ ਹੈ, ਜੋ ਆਪਣੀ ਹੀ ਜਾਤੀ ਦਾ ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸ਼ਿਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ।"

ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਲਿਖਦੇ ਹਨ, "ਕਰਤੂਤਿ ਪਸੂ ਕੀ ਮਾਨਸ ਜਾਤਿ॥ ਲੋਕ ਪਚਾਰਾ ਕਹੈ ਦਿਨ ਰਾਤ॥ ਬਾਹਰਿ ਭੇਖ ਅੰਤਰ ਮਲੁ ਮਾਇਆ॥ ਫੁਪਸਿ ਨਾਹਿ ਕਝੁ ਕਰੈ ਫੁਪਾਇਆ॥

ਇੱਕ ਹੋਰ ਵਿਦਵਾਨ ਜੈ ਸ਼ੰਕਰ ਪ੍ਰਸਾਦ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬੰਦਾ ਬਹੁਤ ਢੋਂਗੀ ਜੀਵ ਹੈ। ਉਹ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਉਹੀ ਸਿਖਾਉਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਖੁਦ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਬੰਦਾ ਸੰਸਾਰ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਫੈਲੇ ਅਤਿਵਾਦ ਦੀ ਨਿਖੇਧੀ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਥਿਆਰ ਸਪਲਾਈ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਭ ਤੋਂ ਇਹੀ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬੰਦੇ ਦਾ ਬਹੁ ਪਾਉਣਾ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਬੁਝਾਰਤ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਤੇ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦੇ ਕਥਨਾਂ ਤੋਂ ਇਹੀ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਨੁੱਖ ਸਦਾ ਹੀ ਬੰਦੇ ਦੀ ਭਾਲ ਵਿਚ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿਚ ਹਰ ਬੰਦਾ ਅਧੂਰਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਹਰ ਬੰਦਾ ਦੂਜੇ ਬੰਦੇ 'ਚੋਂ ਉਹ ਕੁਝ ਭਾਲ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜੋ ਉਸ ਕੋਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਹ ਆਪਣੀ ਅੰਦਰਲੀ ਗਵਾਚੀ ਭੁੱਖ ਦਾ ਬਹੁ ਦੂਜਿਆਂ ਦੀ ਨੇੜਤਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਭਾਲਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਹਰ ਬੰਦਾ ਦੂਜੇ ਦੀ ਭਾਲ ਦੇ ਮੇਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ। ਇਹੀ ਕੁਝ ਪਾਉਣ ਦੀ ਚੀਜ਼ ਉਸ ਨੂੰ ਹਰ ਸਮੇਂ ਕੁਰਦੇਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਪੀੜ ਦਾ ਭੰਨਿਆ ਬੰਦਾ ਆਪਣੇ ਕੀਤੇ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਵੀ ਇਤਬਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਤੇ ਫੈਸਲੇ ਵਾਰ ਵਾਰ ਬਦਲਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਟਿਕ ਕੇ ਨਾ ਖੜ੍ਹਨ ਦੀ ਦੁਚਿਤੀ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਬੰਦਾ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣ ਦਿੰਦੀ।

ਬੰਦਿਆਂ ਦੀ ਭੀੜ ਦੇ ਦਰਿਆ ਵਗ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਿਚ ਉਹ ਬੰਦਾ ਗਾਇਬ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਸਾਨੂੰ ਭਾਲ ਹੈ। ਇਹ ਤਾਂ ਸਭ ਬੰਦੇ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਦੇ ਡਰਨੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਆਪਣਾ ਕੋਈ ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ ਵਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਹੋਂਦ ਦਾ ਨਵਾਂ ਸਿਰਨਾਂਵਾਂ ਲਿਖਣਾ ਅਜੋਕੇ ਬੰਦੇ ਦੇ ਵਸ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ। ਫਿਰ ਉਹ ਬੰਦਾ ਅਸੀਂ ਕਿੱਥੋਂ ਲੱਭਾਂਗੇ, ਜਿਸ ਦੀ ਸਾਨੂੰ ਭਾਲ ਹੈ? ਕਦੇ ਕਦੇ ਇੰਜ ਲੱਗਦਾ, ਜਿਵੇਂ ਬੰਦਾ ਬੰਦੇ ਦੀ ਭਾਲ ਵਿਚ ਭਟਕ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੱਚ ਮੁੱਚ ਨਵੇਂ ਬੰਦੇ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਇੱਕ ਕਲਪਨਾ ਮਾਤਰ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿ ਗਈ ਹੈ। ਜਦ ਤੱਕ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਬੰਦਾ ਜਿਉਂਦਾ ਹੈ, ਬੰਦੇ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ ਜਾਰੀ ਰਹੇਗੀ।

ਭੀੜ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਅਜਿਹਾ ਇਕੱਠ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਨਿੱਜ ਖਾਰਜ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸਮੂਹਕ ਸੋਚ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਇੱਕ ਅਦਿਖ ਦਿਸ਼ਾ ਵੱਲ ਵੱਧਦੀ ਹੈ। ਭੀੜ ਆਵੇਗਾ ਦਾ ਹੜ੍ਹ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਭੀੜ ਦੀ ਸਮੂਹਕ ਚੇਤਨਾ ਆਪਣੇ ਸਿਖਰ 'ਤੇ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਹਰ ਥਾਂ ਭੀੜ ਲੋੜੋਂ ਵੱਧ ਗਈ ਅਬਾਦੀ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੈ। ਇਹ ਭਵਿੱਖ 'ਚ ਕਿਸੇ ਵੱਡੇ ਹਾਦਸੇ ਦੇ ਵਾਪਰ ਜਾਣ ਦੀ ਖਾਮੋਸ਼ ਚਿਤਾਵਨੀ ਵੀ ਹੈ, ਪਰ ਜਦੋਂ ਭੀੜ ਬਾਰੇ ਹੀ ਸੋਚਣਾ ਤੇ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨੀਆਂ ਹੋਣ ਤਾਂ ਗੱਲਾਂ 'ਚੋਂ ਗਿਆਨ ਟਪਕਣ ਲੱਗਦਾ ਹੈ।

ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭੀੜ ਵਿਚ ਇਕੱਲੇ ਰਹਿ ਜਾਣ ਦਾ ਆਪਣਾ ਹੀ ਅਨੰਦ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਛਿਣ ਕਵਿਤਾ ਦੀ ਆਮਦ ਦਾ ਛਿਣ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕਵੀ

ਮਲਵਿੰਦਰ
ਫੋਨ: 1-437-248-3037
ਵਟਸਐਪ: +91-97795-91344

ਲਈ ਇਹ ਸਿਰਜਣਾਤਮਕ ਛਿਣ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਉਹ ਸਥਿਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਆਦਮੀ ਭੀੜ ਦੇ ਰੌਲੇ ਨੂੰ ਸੁਣ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ ਹੁੰਦਾ, ਨਕਾਰ ਰਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਥਿਤੀ 'ਚ ਆਦਮੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਨਾਲ ਭਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਆਮ ਆਦਮੀ ਦੇ ਭੀੜ 'ਚ ਇਕੱਲੇ ਰਹਿਣ ਦੇ ਵੱਖਰੇ ਅਰਥ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਗਰੀਬ ਆਦਮੀ ਹਰ ਭੀੜ 'ਚ ਇਕੱਲਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਦ ਉਹ ਇਕੱਲਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਦੁਆਲੇ ਲੋੜਾਂ, ਬੁੜਾਂ ਦੀ ਭੀੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰ ਲੋਕਾਂ ਦੁਆਲੇ ਕੰਮਾਂ ਦੀ ਭੀੜ ਅਤੇ ਆਸ਼ਕਾਂ ਦੁਆਲੇ ਸੁਪਨਿਆਂ ਦੀ ਭੀੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਨੇਤਾਵਾਂ ਦੁਆਲੇ ਚਮਚਿਆਂ ਦੀ ਭੀੜ ਅਕਸਰ ਵੇਖੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਭੀੜ ਵਿਚ ਗੁਆਚ ਜਾਣ ਦਾ ਆਪਣਾ ਮਜ਼ਾ ਹੈ। ਇਹ ਅਹਿਸਾਸ ਕਿ ਕੋਈ ਤੁਹਾਨੂੰ ਲੱਭ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਗੁਆਚ ਜਾਣ ਨੂੰ ਰੁਮਾਂਚਕ ਬਣਾ ਦਿੰਦਾ

ਭੀੜ

ਹੈ। ਛੋਟਾ ਨਿਆਣਾ ਗੁਆਚ ਜਾਣ 'ਤੇ ਰੋਂਦਾ ਹੈ, ਵੱਡਾ ਬੌਦਲਿਆ ਜਿਹਾ ਭੀੜ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਕਈ ਮੁੰਡੇ-ਕੁੜੀਆਂ ਮੇਲੇ ਵਿਚ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਵੀ ਗੁਆਚਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਭੀੜ ਇੱਕ ਜੰਗਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਹ ਤਿਲਕ ਕੇ ਆਲੋਪ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗੁਆਚਣ ਪਿੱਛੇ ਪ੍ਰੇਮ ਮਿਲਣੀ ਦਾ ਸੁਆਰਥ ਛੁਪਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਭੀੜ ਵਿਚ ਜੇ ਕੋਈ ਆਪਣਾ ਮਿਲ ਪਵੇ ਤਾਂ ਅਣਚਾਹੀ ਖੁਸ਼ੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਮਿਲਣ ਵਾਲਾ ਬਚਪਨ ਦੀਆਂ ਦੋਸਤੀਆਂ ਦਾ ਹਾਸਲ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਮਿਲਣਾ ਸੁਪਨੇ ਦੇ ਸੱਚ ਹੋਣ ਜਿਹਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਈ ਵਾਰ ਤਾਂ ਭੀੜ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਭੁੱਲੇ ਵਿਸਰੇ ਪ੍ਰੇਮ ਪੱਤਰ ਦੇ ਲੱਭ ਪੈਣ ਜਿਹਾ ਖੂਬਸੂਰਤ ਹਾਦਸਾ ਵੀ ਵਾਪਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਭੀੜ ਜਿਸਮਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਮਨਾਂ ਦੀ ਦੂਰੀ ਵੀ ਘਟਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਕਈ ਭੀੜ ਦੇ ਓਹਲੇ 'ਚ ਹੀ ਆਪਣੇ ਮਨ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਭੀੜ ਵਿਚੋਂ ਇਕੋ ਹੀ ਚਿਹਰਾ ਲੱਭਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕੁਝ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ।

ਹਰ ਭੀੜ ਦੇ ਵੱਖਰੇ ਵੱਖਰੇ ਨਕਸ਼ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਮੇਲੇ ਦੀ ਭੀੜ ਹਸਪਤਾਲ ਦੀ ਭੀੜ ਨਾਲੋਂ ਅਲੱਗ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਮੇਲੇ ਦੀ ਭੀੜ ਦੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਰੌਣਕ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਵਿਹਾਰ 'ਚ ਲਾੜਾ ਬਣੇ ਮੁੰਡੇ ਦਾ ਚਾਅ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਗੱਲਾਂ ਫੁਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਅੱਖਾਂ ਨੱਚਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਅੰਗ ਫਰਕਦੇ ਹਨ। ਮੂੰਹ 'ਚ ਜਲੋਬੀਆਂ, ਪਕੌੜਿਆਂ ਦਾ ਸਵਾਦ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਲਾਊਡ ਸਪੀਕਰ 'ਚੋਂ ਆਉਂਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਸੰਗੀਤਕ ਤਰੰਗਾਂ ਬਣ ਜਿਸਮ 'ਚ ਲਹਿੰਦੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਫਿਕਰ, ਸੰਸੇ, ਝੋਰੇ ਵਿਸਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਹਰ ਉਮਰ ਜਵਾਨੀ ਹੰਢਾਉਂਦੀ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਹਸਪਤਾਲ ਦੀ ਭੀੜ ਪੀੜਤ ਮੁਹਾਂਦਰੇ ਵਾਲੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਭੀੜ 'ਚ ਹਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਆਪਣਾ

ਦੁੱਖ ਦੂਜੇ ਨਾਲੋਂ ਵੱਡਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਅੱਖਾਂ 'ਚ ਇੱਕ ਆਸ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਹਾਰ 'ਚ ਨਿਮਰਤਾ। ਡਾਕਟਰ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਲਈ ਵਾਰੀ ਦੀ ਉਡੀਕ 'ਚ ਬੈਠੀ ਇਹ ਭੀੜ ਬੇਸਬਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਸਿਨੇਮਾ ਦੀ ਭੀੜ ਵਿਚ ਧੱਕਾ ਮੁੱਕੀ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਦਹਿਸ਼ਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਭੀੜ ਵਿਚ ਧੱਕਾ ਮੁੱਕੀ ਦੀ ਆੜ 'ਚ ਜੇਬ ਕਤਰੇ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਸ਼ਰੀਫ ਬੰਦਾ ਕਦੇ ਵੀ ਅਜਿਹੀ ਭੀੜ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਬਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ। ਬਾਜ਼ਾਰ ਦੀ ਭੀੜ ਵਿਚ ਖਰੀਦੋ ਫਰੋਖਤ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਰਲੇ ਮਿਲੇ ਭਾਵ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਸਮਾਨ ਖਰੀਦਣ ਗਏ ਬਹੁਤੇ ਲੋਕ ਆਪ ਵਿਕ ਕੇ ਘਰ ਪਰਤਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਮੰਡੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਅਹਿਸਾਸ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦਿੰਦੀ ਕਿ ਉਹ ਵਿਕ ਗਏ ਹਨ। ਵਪਾਰਕ ਮੇਲਿਆਂ ਵਿਚ ਮੱਧਵਰਗੀ ਚਿਹਰਿਆਂ ਦੀ ਭੀੜ ਖਰੀਦਦਾਰੀ ਕਰਨਾ ਆਪਣਾ ਸਟੇਟਸ ਸਮਝਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਗੱਲ ਵੱਖਰੀ ਹੈ ਕਿ ਖਰੀਦੀ ਚੀਜ਼ ਕਿਸੇ

ਅਲਮਾਰੀ ਦੇ ਕੋਨੇ 'ਚ ਪਈ ਅਗਲੇ ਕਈ ਵਰ੍ਹੇ ਚੋੜਿਆਂ 'ਚੋਂ ਵਿਸਰੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ।

ਭੀੜ ਦਾ ਵਿਹਾਰ 'ਕੱਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਵਿਹਾਰ ਨਾਲੋਂ ਅਲੱਗ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਜਿਹੜਾ ਹਜ਼ੂਮ ਸੋਚਣਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦੇਵੇ, ਉਹ ਭੀੜ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਭੀੜ ਵਿਚ ਭਗਦੜ ਮੱਚਣ ਦਾ ਡਰ ਅਤੇ ਹਿੱਸਕ ਹੋਣ ਦਾ ਖਤਰਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਬਣਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਅਨੋਕਾਂ ਵਾਰ ਭੀੜ ਵਿਚ ਭਗਦੜ ਮੱਚਣ ਨਾਲ ਮਨੁੱਖੀ ਜਾਨਾਂ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਛੋਟੇ ਬੱਚਿਆਂ, ਕਮਜ਼ੋਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ, ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ ਦਾ ਭਗਦੜ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨੁਕਸਾਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਭੀੜ ਦਾ ਕੋਈ ਆਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਭੀੜ

ਵਿਚ ਹਰ ਕੋਈ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਆਗੂ ਸਮਝਦਾ ਹੈ। ਭੀੜ ਨੂੰ ਗਿਣਮਿਥ ਕੇ ਵੀ ਹਿੱਸਕ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਰਾਜ ਨੇਤਾਵਾਂ ਦੇ ਹੱਥ 'ਚ ਇਹ ਇੱਕ ਹੋਛਾ ਹਥਿਆਰ ਹੈ। ਉਹ ਭੀੜ ਦੀ ਹਿੱਸਾ ਵਿਚੋਂ ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਹਿੱਸਕ ਭੀੜ ਦੀ ਆਪਣੀ ਕੋਈ ਸੋਚ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਆਪਣਾ ਕੋਈ ਦਿਮਾਗ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕਈ ਵਾਰ ਤਾਂ ਭੀੜ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਉਹ ਕੀ ਅਤੇ ਕਿਉਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਅਫਵਾਹ ਸਭ ਤੋਂ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਭੀੜ ਵਿਚ ਹੀ ਫੈਲਦੀ ਹੈ। ਕੁਝ ਅਪਰਾਧੀ ਕਿਸਮ ਦੇ ਲੋਕ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਅਫਵਾਹ ਫੈਲਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਭੀੜ ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅਨੰਦ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਭੀੜ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ 'ਕੱਲਿਆਂ ਦੀ ਕੋਈ ਹੋਂਦ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਆਪਣੀ ਹੋਂਦ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਉਹ ਭੀੜ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣ ਕੇ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਭੀੜ ਵਲੋਂ ਮਚਾਈ ਤਬਾਹੀ ਨੂੰ ਉਹ ਆਪਣੇ

ਸਿਰ ਲੈ ਕੇ ਮਾਣ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਲੋਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਥਾਂਵਾਂ 'ਤੇ ਉਚੇਚਾ ਪਹੁੰਚਦੇ ਹਨ, ਜਿੱਥੇ ਭੀੜਾਂ ਜੁੜਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਹਰ ਭੀੜ ਮੇਲੇ ਜਿਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਥਾਂਵਾਂ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਖਤਰੇ ਮੁੱਲ ਲੈਣੇ ਪੈਂਦੇ ਹਨ, ਹਿੱਸਤ ਅਤੇ ਸਾਹਸ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਉਥੇ ਭੀੜ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਭੀੜ ਤੋਂ ਡਰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਅਜਿਹੀਆਂ ਥਾਂਵਾਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਜਿੱਥੇ ਭੀੜ ਹੋਵੇ। ਉਹ ਸ਼ਾਂਤ ਸੁਭਾਅ ਦੇ ਮਾਲਕ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਸਹਿਜ ਤੇ ਚੁੱਪ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਕੂਨ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਲੋਕ ਬਹੁਤੀ ਮਾਰਧਾੜ ਵਾਲੇ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਉਹ ਭਾਵੇਂ ਕਲਾਕਾਰ ਨਾ ਵੀ ਹੋਣ,

ਕਲਾਤਮਕ ਰੁਚੀਆਂ ਜਿਹਾ ਵਿਅਕਤੀਤਵ ਜਿਉਂਦੇ ਹਨ। ਉੱਜ ਭੀੜ ਦਾ ਵਿਹਾਰ ਅਗਵਾਈ ਕਰ ਰਹੇ ਵਿਅਕਤੀ 'ਤੇ ਵੀ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਸੱਚੀਮੁਚੀ ਦੇ ਧਾਰਮਿਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ 'ਚ ਜੁੜੀ ਭੀੜ ਕੋਲੋਂ ਕਿਸੇ ਭਲੇ ਕੰਮ ਦੀ ਆਸ ਵੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਅਜਿਹਾ ਘੱਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਬੰਦੇ ਅੰਦਰ ਹਿੱਸਕ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਦਾ ਤੱਤ ਵਧੇਰੇ ਮਾਤਰਾ ਵਿਚ ਪਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਜਾਗਦਾ ਵੀ ਜਲਦੀ ਅਤੇ ਵਧੇਰੇ ਵਿਕਰਾਲ ਰੂਪ ਵਿਚ ਹੈ। ਮਾਨਵੀ ਸਰੋਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਭੀੜ ਮਾਨਵ ਹਿਤੈਸ਼ੀ ਕੰਮ ਵੀ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਸਮਕਾਲੀ ਵਰਤਾਰੇ ਵਿਚ ਵਿਆਹ ਸ਼ਾਦੀ ਜਾਂ ਹੋਰ ਸਮਾਗਮਾਂ ਮੌਕੇ ਵੀ ਭੀੜ ਜਿਹੀ ਰੌਣਕ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਅਕਸਰ ਧਨ, ਰੁਤਬਾ ਜਾਂ ਸਿਆਸੀ ਪਹੁੰਚ ਦਾ ਵਿਖਾਵਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਖਾਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦਿਆਂ ਹੀ ਭੀੜ ਟੁੱਟ ਕੇ ਪੈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਅੱਧੇ ਘੰਟੇ ਬਾਅਦ ਸਮਾਗਮ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਸਿਰਫ ਮਹਿਮਾਨ ਬਚਦੇ ਹਨ, ਭੀੜ ਜਾ ਚੁਕੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਕੁਝ ਦੋਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਭੀੜ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਅਮਾਨਵੀ ਵਰਤਾਰਾ ਹੈ, ਲੋਕਤੰਤਰਕ ਤਰੀਕਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਮਨੁੱਖੀ ਮਨ 'ਚ ਦਹਿਸ਼ਤ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਡਰ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਲੋੜ ਮਨਾਂ 'ਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੀ ਹੈ।

ਅਜੋਕੇ ਸੁਖ ਸਹੂਲਤਾਂ ਮਾਣ ਰਹੇ ਮਨੁੱਖ ਕੋਲ ਵੀ ਮਨ ਦਾ ਚੈਨ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਸਹਿਜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅੱਜ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਪਰਤਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। 'ਕੱਲਿਆਂ ਬੈਠ ਕੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨਾਲ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਵਿਹਲ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਲਈ, ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਲਈ, ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਵਰਤੋਂ। ਭੀੜ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰਹਿਣ ਦੀ ਜਾਚ ਸਿਖਣੀ ਪੈਣੀ ਹੈ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ। ਸਾਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਣੇ ਚਾਹੀਦੇ, ਜਿੱਥੇ ਭੀੜ ਜੁੜੇ ਸਗੋਂ ਅਜਿਹੇ ਮੌਕੇ ਪੈਦਾ ਕਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ, ਜਿੱਥੇ ਮਨ ਜੁੜਨ, ਮੋਹ ਭਿੰਜੀਆਂ ਤੱਕਣੀਆਂ ਦੀ ਭੀੜ ਹੋਵੇ, ਅਪਣੱਤ ਭਰੇ ਬੋਲਾਂ ਦਾ ਸ਼ੋਰ ਹੋਵੇ। ਸਾਨੂੰ ਸੋਚਣਾ ਪੈਣਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਭੀੜ ਵਿਚ ਗੁਆਚਣਾ ਹੈ ਜਾਂ ਭੀੜ ਵਿਚੋਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਲੱਭਣਾ ਹੈ।

ਰੁਮਾਲ ਦਾ ਕਮਾਲ

ਹਮਾਤਤਾਂ ਕੋਲ ਪਹਿਲੀਆਂ 'ਚ ਰੁਮਾਲ ਕਿੱਥੇ ਹੁੰਦਾ ਸੀ! ਜਦ ਕਦੇ ਨਲੀ ਵਗਣੀ, ਝੱਟ ਦੇਣੀ ਝੱਗੇ ਦੀ ਬਾਹ ਨਾਲ ਪੁੱਝ ਲੈਣੀ। ਜੇ ਨੱਕ ਸੁਣਕਣਾ ਪਵੇ ਤਾਂ ਨਲੀ ਨਾਲ ਲਿਬੜਿਆ ਹੱਥ ਝੱਗੇ ਦੀ ਝੋਲੀ ਨਾਲ ਮਲ ਲੈਣਾ! ਮਾਂ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕਿਸੇ ਪੁਰਾਣੀ ਲੀਰ ਨਾਲ ਇਹ ਕੰਮ ਨਿਪਟਾ ਦਿੰਦੀ। ਬੇਬੇਰੇ ਲੋਕ ਅਜਿਹੀ ਕਸੂਤੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਕਰਦੇ ਸਨ ਤੇ ਅੱਜ ਵੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਮੱਧ ਵਰਗੀ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਉਪਰਲੇ ਵਰਗ ਦੇ ਲੋਕ ਰੁਮਾਲ ਨਾਂ ਦੀ ਵਧੀਆ ਟਾਕੀ ਆਪਣੀ ਜੇਬ ਵਿਚ ਪਾਈ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਤੇ ਨੱਕ, ਹੱਥ, ਪਸੀਨਾ ਪੁੱਝਣ ਜਾਂ ਛਿੱਕ, ਖੰਘ, ਉਬਾਸੀ ਆਉਣ 'ਤੇ ਮੂੰਹ ਢਕਣ ਲਈ ਬੜੀ ਨਜ਼ਾਕਤ ਨਾਲ ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਸਾਦੇ ਤੋਂ ਸਾਦਾ ਰੁਮਾਲ ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਚੌਰਸ ਕੱਪੜੇ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਹੀ ਤਾਂ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਚਾਰੇ ਪਾਸਿਓਂ ਸੁਈ ਜਾਂ ਸਿਲਾਈ ਮਸ਼ੀਨ ਨਾਲ ਲੈੜਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਮੁਢਲੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਹੱਥ ਪੁੱਝਣਾ ਹੀ ਰਹੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਸਮੇਂ ਨਾਲ ਕੋਈ ਵੀ ਮਨੁੱਖੀ ਉਤਪਾਦ ਬਹੁ-ਉਪਯੋਗੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਠਾਠ-ਬਾਠ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਤੇ ਕਲਾ ਦਾ ਨਮੂਨਾ ਵੀ ਬਣਨ ਲਗਦਾ ਹੈ। ਹੱਥ ਪੁੱਝਣ ਲਈ ਬਣਿਆ ਰੁਮਾਲ ਲਗਾਤਾਰ ਆਪਣਾ ਭੇਸ ਤੇ ਭੁਮਿਕਾ ਵਧਾਉਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਖਾਣ ਪੀਣ ਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਢਕਣ ਲਈ ਆਮ ਹੀ ਰੁਮਾਲ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਲਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਮੇਰੇ ਜਿਹੇ ਮੌਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਤਨ ਸਮੇਂ ਪੱਗ ਦੀ ਥਾਂ ਰੁਮਾਲ ਨਾਲ ਸਿਰ ਢਕਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ। ਬੁਟੂਆ ਜਾਂ ਪਰਸ ਨਾ ਖਰੀਦ ਸਕਣ ਵਾਲੇ ਆਪਣੀ ਨਕਦੀ ਰੁਮਾਲ ਵਿਚ ਵਲੋਟ ਕੇ ਸਾੜੀ ਜਾਂ ਧੋੜੀ ਦੇ ਪੱਲ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹ ਲੈਂਦੇ ਹਨ, ਜਦ ਕਿ ਪਰਦਾ ਕਰਦੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਰੁਮਾਲ ਆਪਣੇ ਬੁਟੂਏ ਵਿਚ ਪਾ ਕੇ ਰਖਦੀਆਂ ਹਨ। ਪਹਿਲੀਆਂ ਵਿਚ ਕਈ ਮਰਦ ਦੇਵੇਂ ਮੋਢਿਆਂ 'ਚ ਰੁਮਾਲ ਸੁੱਟ ਕੇ ਇਸ ਤੋਂ ਗੁਲੂਬੰਦ ਦਾ ਕੰਮ ਵੀ ਲੈਂਦੇ ਸਨ। ਜਵਾਨੀ ਵਿਚ ਪੈਂਦੇ ਰੁਮਾਲ ਦੇ ਦੌਰੇ ਦੌਰਾਨ ਰੁਮਾਲ ਪਿਆਰ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਵਜੋਂ ਵੀ ਵਟਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਸੱਗਾ-ਰੱਤਾ ਸਾਕਾਂ ਅਤੇ ਵੱਡੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਰੁਮਾਲ ਸਤਿਕਾਰ ਵਜੋਂ ਭੇਟ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਰੁਮਾਲਾਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਤੱਕ ਸੈਨਤਾਂ ਸੁੱਟਣ ਦਾ

ਕੰਮ ਵੀ ਲਿਆ ਜਾਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਜਾਦੂਗਰ ਰੁਮਾਲ ਵਿਚ ਸਿੱਕਾ ਰੱਖ ਕੇ ਤੇ ਛੁੱਮਤਰ ਕਰਕੇ ਸਿੱਕਾ ਗਾਇਬ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਠੱਗੀ ਠੱਗੀ ਦੇ ਜ਼ਮਾਨੇ ਵਿਚ ਠੱਗ ਰੁਮਾਲ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਸਿੱਕਾ ਲਪੇਟ ਕੇ ਆਪਣੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਨੂੰ ਗਲਾ ਘੁੱਟ ਕੇ ਮਾਰ ਦਿੰਦੇ ਸਨ।

ਕਈ ਸ਼ੌਕੀਨ ਗੱਭਰੂਆਂ ਦੀਆਂ ਜੇਬਾਂ ਵਿਚੋਂ ਰੰਗ ਬਰੰਗੇ ਤੇ ਕੀਮਤੀ ਰੁਮਾਲਾਂ ਦੇ ਤਿਕੋਣੇ ਸਿਰੇ ਬਾਹਰ ਝਾਕਦੇ ਦਿਸ ਪੈਂਦੇ ਹਨ। ਤੁੰਬੀ ਨਾਲ

ਵਾਲੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਭਾਈ ਮੂੰਹੋਂ ਮੈਂ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀਆਂ ਕਰਦਿਆਂ ਸੁਣਿਆ ਕਿ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਰੁਮਾਲ ਨਾ ਭੇਟ ਕਰਿਆ ਕਰੋ, ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਗਾਰਬੇਜ਼ ਕਰਨੇ ਪੈਂਦੇ ਹਨ।

ਇਕ ਦੰਦ ਕਥਾ ਅਨੁਸਾਰ ਬੇਬੇ ਨਾਨਕੀ ਨੇ ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਦੇ ਵਿਆਹ ਸਮੇਂ ਆਪਣੇ ਵੀਰੇ ਨੂੰ ਇਕ ਰੁਮਾਲ ਕੱਢ ਕੇ ਭੇਟ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਇਹ ਰੁਮਾਲ ਅਜੇ ਵੀ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਦੇ ਇਕ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਿਚ ਸੁਸ਼ੋਭਿਤ ਹੈ। ਸਿਰ 'ਤੇ

ਪਹਿਨੇ ਜਾਂਦੇ ਰੁਮਾਲ ਨੂੰ ਰੁਮਾਲੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮੁਗ਼ਦਰ ਨੂੰ ਸਿਰ ਦੁਆਲੇ ਫੇਰਨ ਦੀ ਕਸਰਤ ਨੂੰ ਵੀ ਰੁਮਾਲੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਕਲ੍ਹ ਰੁਮਾਲੀ ਰੋਟੀ ਵੀ ਖੂਬ ਖਾਧੀ ਜਾਣ ਲੱਗੀ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ਮੁਗ਼ਲ ਕਾਲ ਤੋਂ ਹੋਇਆ ਦੱਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਦੋ-ਤਿੰਨ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪਹਿਲੀ ਤਾਂ ਇਹ ਕਿ ਇਹ ਰੋਟੀ ਪਤਲੀ ਤੇ ਤਹਿਯਾ ਵਾਲੀ ਮੁਚਕੜੀ ਜਿਹੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਇਸ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਰੁਮਾਲ ਨਾਲ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਇਕ ਹੋਰ ਮਨੋਤ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਪਹਿਲਾਂ ਪਹਿਲ ਖਾਣ ਲਈ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਬਿੰਦੇ ਹੱਥ ਪੁੱਝਣ

ਲਈ ਬਣਾਈ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਇਕ ਪਕਵਾਨ-ਮਾਹਰ ਅਨੁਸਾਰ ਮੁਗ਼ਲਾਂ ਵੇਲੇ ਮੈਦੇ ਦੀ ਬਣੀ ਰੁਮਾਲੀ ਰੋਟੀ ਤਵਾ ਪੁੱਝਣ ਦੇ ਕੰਮ ਆਉਂਦੀ ਸੀ। ਸ਼ਾਇਦ ਮਾਹਰ ਦੀ ਰਾਇ ਮੰਨਣ ਯੋਗ ਹੈ।

ਸੂਤੀ ਕੱਪੜੇ ਤੋਂ ਸੂਰੂ ਹੋ ਕੇ ਸਮੇਂ ਨਾਲ ਰੁਮਾਲ ਵੱਡੇ, ਛੋਟੇ ਅਤੇ ਰੇਸ਼ਮ ਜਾਂ ਟਸਰ ਜਿਹੇ ਕੀਮਤੀ ਕੱਪੜੇ ਦੇ ਬਣਨ ਲੱਗੇ। ਘਰਾਂ ਦੀ ਚਾਰਦੀਵਾਰੀ ਵਿਚ ਸਿਮਟੀਆਂ ਮੁਟਿਆਰਾਂ ਨੇ ਫੁਲਕਾਰੀ, ਸੁਭਰ ਆਦਿ ਵਾਂਗ ਇਸ ਉੱਤੇ ਕਢਾਈ ਦੇ ਜੌਹਰ ਦਿਖਾਉਂਦੇ ਸੂਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਤੇ ਇਸ ਕਲਾ ਨੂੰ ਸਿਰੇ 'ਤੇ ਪਹਿੰਚਾਇਆ। ਮਾਨੋਂ ਉਹ ਅਨੇਕਾਂ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਫੁੱਲ ਬੂਟੇ ਪਾ ਕੇ ਆਪਣੀਆਂ ਰੀਝਾਂ ਉਮੰਗਾਂ ਦੀ ਬੁਣਾਈ ਕਰਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਪੁਰਾਣੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ 'ਚੰਬਾ ਰੁਮਾਲ' ਵਜੋਂ ਜਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਕਾਂਗੜੇ ਜਿਲੇ ਦੇ ਰੁਮਾਲ ਆਪਣੀ ਕਲਾ-ਕੌਸ਼ਲਤਾ ਕਾਰਨ ਦੂਰ ਦੂਰ ਤੱਕ ਪ੍ਰਸਿੱਧ

ਸਨ। ਇਥੋਂ ਦੇ ਪਹਾੜੀ ਰਾਜਿਆਂ ਨੇ ਇਸ ਕਲਾ ਦੀ ਖੂਬ ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ ਕੀਤੀ। ਰੁਮਾਲ ਦੇ ਧਾਗਿਆਂ ਦੇ ਰੰਗ ਜਿਉਂਦੇ ਜਾਗਦੇ ਅਤੇ ਭੜਕੀਲੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਿਚ ਕਾਂਗੜੇ ਦੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਫੁੱਲ, ਬੂਟਿਆਂ, ਜਨੌਰਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਰਮਾਇਣ, ਮਹਾਂਭਾਰਤ ਤੇ ਪੌਰਾਣਕ ਕਥਾਵਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਵੀ ਕੱਢ ਦਿੰਦੀਆਂ ਸਨ। ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਇਕ ਦਸ ਫੁੱਟਾ ਰੁਮਾਲ ਵਿਕਟੋਰੀਆ ਐਂਡ ਐਲਬਰਟ ਮਿਊਜ਼ੀਅਮ, ਲੰਡਨ ਦੀ ਦੀਵਾਰ 'ਤੇ ਨੁਮਾਇਸ਼ ਵਜੋਂ ਲਟਕਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। 17ਵੀਂ-18ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੌਰਾਨ ਕਈ ਵਪਾਰਕ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਲਿਖਤਾਂ ਵਿਚ ਹੈਂਕਚਰੀਫ ਰੁਮਾਲ ਕੋਟਨੀ, ਟਾਵਲ ਰੁਮੇਲ, ਰੁਮਾਲਜ਼ ਕਰਜ, ਰੋਮਾਲਜ਼, ਬੰਗਾਲ ਔਰਡੀਨਰੀ ਜਿਹੀਆਂ ਵਪਾਰਕ ਵਸਤਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਰੁਮਾਲ ਸ਼ਬਦ ਤਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਝਲਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਹੋਰ ਮਤਲਬ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ।

ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਹੋਰ ਭਾਰਤੀ ਖਿੱਤਿਆਂ ਵਿਚ ਰੁਮਾਲ ਇਰਾਨ ਦੀ ਧਰਤੀ ਤੋਂ ਆਇਆ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਤਾਂ ਇਰਾਨ ਪੰਜਾਬ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਾਲ ਸੰਯੁਕਤ ਖਿੱਤਾ ਹੀ ਹੈ। ਕਈ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿਚ ਨਿਰਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਕੀ ਕਿੱਥੋਂ ਸੂਰੂ ਹੋਇਆ? ਕਸੀਦਾਕਾਰੀ ਦਾ ਕੰਮ ਇਸ ਖਿੱਤੇ ਵਿਚ ਖੂਬ ਹੁੰਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਫਾਰਸੀ ਗੁਲਕਾਰੀ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਫੁਲਕਾਰੀ ਕੰਮ ਅਤੇ ਸ਼ਬਦ ਵਜੋਂ ਇਕੋ ਪਾਸੇ ਸੰਕੇਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਬਾਗ ਫਾਰਸੀ ਸ਼ਬਦ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਕਲਾ ਦਾ ਸਬੰਧ ਵੀ ਇਰਾਨ ਤੇ ਪੰਜਾਬ-ਦੋਹਾਂ ਵਿਚ ਖੂਬ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਮੇਂ ਨਾਲ ਦੂਰ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਵਿਕਸਿਤ ਹੁੰਦੀਆਂ ਸ਼ੈਲੀਆਂ ਵਿਚ ਫਰਕ ਪੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਰੁਮਾਲ ਸ਼ਬਦ ਵੀ ਮੁਢਲੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਫਾਰਸੀ ਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਬਣਿਆ ਹੈ, ਰੁਮਾਲ ਤੋਂ। ਫਾਰਸੀ ਵਿਚ ਇਸ ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਵੀ ਰੁਮਾਲ ਹੀ ਹੈ। ਫਾਰਸੀ ਸ਼ਬਦ ਰੂ ਦਾ ਮਾਅਨਾ ਚਿਹਰਾ ਤੇ ਮਾਲ ਦਾ ਮਾਅਨਾ ਪੁੱਝਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਵਿਚ ਮੂੰਹ ਪੁੱਝਣ ਦੇ ਭਾਵ ਹੀ ਉਜਾਗਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਮਾਲ ਸ਼ਬਦ ਮਲਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਚਿਹਰਾ ਦੇ ਅਰਥ ਵਾਲੇ ਫਾਰਸੀ ਸ਼ਬਦ 'ਰੂ' ਤੋਂ ਬਣੇ ਕੁਝ ਸਮਾਸੀ ਸ਼ਬਦ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਵੀ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਰੂਬਰੂ ਦਾ ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਅਰਥ ਆਹਮੋ ਸਾਹਮਣੇ ਮੂੰਹ ਹੈ; ਰੂਪੋਸ ਦਾ ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਅਰਥ 'ਮੂੰਹ ਛੁਪਾਉਣਾ' ਹੈ।

ਫਾਰਸੀ ਵਿਚ ਰੁਮਾਲ ਲਈ ਦਸਤਮਾਲ ਸ਼ਬਦ ਵੀ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਇਸ ਦੇ ਮਕਸਦ ਨੂੰ ਹੋਰ ਸੀਮਤ ਕਰਨ ਦਾ ਉਪਰਾਲਾ ਹੈ। ਫਾਰਸੀ

ਸ਼ਬਦ ਝਰੋਖਾ

ਬਲਜੀਤ ਬਾਸੀ

ਫੋਨ: 734-259-9353

ਦਸਤ ਦਾ ਅਰਥ 'ਹੱਥ' ਹੈ, ਜੋ ਇਸ ਦਾ ਸਜਾਤੀ ਵੀ ਹੈ। ਮਰਾਠੀ ਵਿਚ ਵੀ ਹਾਤਰੁਮਾਲ ਸ਼ਬਦ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਰੁਮਾਲ ਲਈ ਔਖਾ ਜਿਹਾ ਸ਼ਬਦ handkerchief ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਮੁੱਖ ਕਰਕੇ ਕੇ ਹੈਂਕੀ ਬਣਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਵਿਚ ਬੋਲਦਾ hand ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਹੱਥ ਦੇ ਕੰਮ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਚੀਜ਼ ਹੀ ਹੈ; ਅੰਗੇ ਲਗਦਾ kerchief ਸ਼ਬਦ ਵੀ ਰੁਮਾਲ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਦਾ ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਅਰਥ 'ਸਿਰ ਨੂੰ ਢਕਣ ਵਾਲਾ' ਹੈ। ਇਹ ਫਾਰਸੀ ਸ਼ਬਦ ਸ਼ਬਦ Kovrechief ਤੋਂ ਵਿਗੜ ਕੇ ਬਣਿਆ ਹੈ। Kovre ਤਾਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ cover ਵਾਲਾ ਹੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਅਰਥ ਢੱਕਣ ਹੈ ਤੇ chief ਦਾ ਅਰਥ ਸਿਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਹੋਰ ਵਿਆਖਿਆ ਫਿਰ ਕਦੇ ਕਰਾਂਗੇ, ਪਰ ਹਾਲ ਦੀ ਘੜੀ ਮੈਂ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸਾਂ ਕਿ ਸ਼ਬਦ ਬਦਲਦੇ ਬਦਲਦੇ ਅਜਿਹਾ ਰੂਪ ਧਾਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜੋ ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਅਰਥ ਕਰਨ ਲੱਗੀਏ ਤਾਂ ਬੜੇ ਅਟਪਟੇ ਜਿਹੇ ਅਰਥ ਨਿਕਲਣ ਲੱਗਣਗੇ। ਜ਼ਰਾ ਦੇਖੋ handkerchief ਦਾ ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਅਰਥ ਬਣਦਾ ਹੈ, ਹੱਥ ਪੁੱਝਣ ਵਾਲਾ ਸਿਰ ਦਾ ਢੱਕਣ! kerchief ਦੇ ਉਰੇ hand ਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਪਹਿਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕੀ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਕਰਚੀਫ ਸ਼ਬਦ ਵਿਚ ਕੀ ਛੁਪਿਆ ਪਿਆ ਹੈ।

ਵਾਰਸ ਸ਼ਾਹ ਦੀ ਹੀਰ ਵਿਚ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਂ ਪੀਰਾਂ ਨੇ ਰਾਂਝੇ ਨੂੰ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇੱਕ ਨੇ ਰੁਮਾਲ ਬਖਸ਼ਿਆ ਸੀ, ਤੁੱਰਾ ਖਿਜਰ ਰੁਮਾਲ ਸ਼ੱਕਰ ਗੰਜ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਮੁੰਦਰੀ ਲਾਲ ਸ਼ਹਿਬਾਜ਼ ਨੂਰੀ। ਖੰਜਰ ਸਈਅੱਦ ਜਲਾਲ ਬੁਖਾਰੀਏ ਨੇ ਖੁੰਡੀ ਜ਼ਕਰੀਏ ਪੀਰ ਨੇ ਹਿੱਕ ਬੂਰੀ।

ਯਾਦਵਿੰਦਰ ਕਰਫਿਊ ਦੀ ਪੁਸਤਕ 'ਕਿਹੜਾ ਪੰਜਾਬ'

'ਕਿਹੜਾ ਪੰਜਾਬ' ਪੁਸਤਕ ਮੈਨੂੰ ਉਸੈਨ ਬੋਲਟ ਦੀ 'ਸਪਰਿੰਟ' ਜਿਹੀ ਲੱਗੀ, ਨਵਾਂ ਰਿਕਾਰਡ ਸਿਰਜਦੀ; ਫਲਾਈੰਗ ਸਿੱਖ ਮਿਲਖਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਦੌੜ ਜਿਹੀ, ਤੇਜ-ਤਰਾਰ ਤੇ ਲਿਸ਼ਕਾਰੇ ਜਿਹੀ। ਪੁਸਤਕ ਬਾਰੇ ਪੁਸਤਕ ਦੀ ਸ਼ੈਲੀ 'ਚ ਹੀ ਗੱਲ ਕਰਨੀ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਪਾਤਰ ਨੇ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਬਾਰੇ ਕਿਹਾ, "ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਜਿਹੀ ਸਾਹਿਤਕਾਰੀ, ਸਾਹਿਤਕਾਰੀ ਜਿਹੀ ਪੱਤਰਕਾਰੀ। ਮੇਰੀ ਸਮਝ ਮੁਤਾਬਿਕ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਇਹ ਅਜਿਹੀ ਪੁਸਤਕ

ਪ੍ਰਿ. ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ

ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਦਾ ਮਸਾਲੇਦਾਰ ਤਤਕਾ ਲੱਗਾ ਹੋਇਐ; ਤੇ ਤਤਕਾ ਵੀ ਨਿੰਮ ਦੇ ਘੋਟਣੇ ਨਾਲ ਕੁੰਡੇ 'ਚ ਰਗੜੇ ਮਸਾਲੇ ਜਿਹਾ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਾਰਾ ਅਗਵਾਤ ਮਹਿਕ ਉਠੇ। ਕਿਆ ਬਾਤਾਂ ਧਨੋਲੇ ਵਾਲੇ 'ਕਲਫੂ' ਦੀਆਂ!"

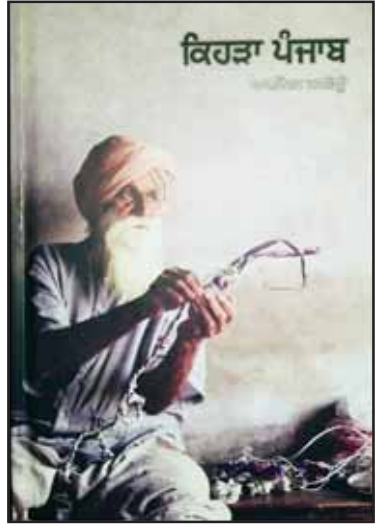
ਪੁਸਤਕ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਈ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਪਈ ਯਾਦਵਿੰਦਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਨਾਂ ਨਾਲ 'ਕਰਫਿਊ' ਐਵੇਂ ਨਹੀਂ ਲਾਇਆ। ਉਹ 3 ਜੂਨ 1984 ਨੂੰ ਭੀਖੀ ਲਾਗੇ ਆਪਣੇ ਨਾਨਕੇ ਪਿੰਡ ਗੁੜਬਤੀ 'ਚ ਜੰਮਣ ਲੱਗਾ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕਰਫਿਊ ਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਪਿੰਡਾਂ 'ਚ ਹੋਕੇ ਦੁਆ ਦਿੱਤੇ ਬਈ ਕੋਈ ਘਰੋਂ ਬਾਹਰ ਨਾ ਨਿਕਲੇ। ਸੱਬ 'ਚ ਨਾ ਜਾਵੇ। ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਗੋਲੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੈ। ਸੂਕਰ ਹੈ, ਉਹਦੇ ਜਨਮ ਲੈਣ ਉਤੇ ਕਰਫਿਊ ਨਾ ਲਾਇਆ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਜੰਮਣ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਚਾਰ ਚੁਢੇਰੇ ਕਰਫਿਊ-ਕਰਫਿਊ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਨਾਨੇ ਨੇ ਉਹਦਾ ਕੱਚਾ ਨਾਂ ਹੀ 'ਕਰਫਿਊ' ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ, ਜੋ ਜੱਦੀ ਪਿੰਡ ਧਨੋਲੇ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ 'ਕਲਫੂ' ਕਰ ਲਿਆ। ਯਾਦਵਿੰਦਰ ਨੇ ਲਿਖਿਆ, "ਬੱਸ ਏਨੀ ਕੁ ਕਹਾਣੀ ਹੈ ਮੇਰੇ 'ਕਰਫਿਊ' ਹੋਣ ਦੀ। ਘਰ 'ਚ ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ 'ਕਰਫਿਊ' ਨਹੀਂ ਕਹਿੰਦਾ, ਪਰ ਬਾਹਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਕਹਿੰਦੇ

ਹਨ। 'ਪਿੰਡ ਆਲੇ' ਅਜੇ ਵੀ ਦੋ ਪੈਂਗ ਲਾ ਕੇ 'ਕਲਫੂ ਕਲਫੂ' ਕਹਿ ਕੇ ਹੀ ਬੁਲਾਉਂਦੇ ਹਨ।" ਜਦੋਂ ਪੁਸਤਕ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚੀ ਤਾਂ ਘਰ ਦੇ ਪੁੱਛਣ ਲੱਗੇ, ਆਹ ਕੰਵਲ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਨਵੀਂ ਪੁਸਤਕ ਛਪੀ ਐ? ਟਾਈਟਲ ਉਤੇ ਲਾਈ ਤਸਵੀਰ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਕੰਵਲ ਦਾ ਭੁਲੇਖਾ ਪਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਉਹੋ ਜਿਹਾ ਪੁਤਲਾ ਜੁੱਸਾ, ਉਹੋ ਜਿਹੀ ਦਾੜ੍ਹੀ ਤੇ ਉਹੋ ਜਿਹੀ ਪੱਗ। ਤਸਵੀਰ ਬਾਰੇ ਯਾਦਵਿੰਦਰ ਤੋਂ ਪੁੱਛਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ, ਇਹ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਮੌਜੀ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਜੁੱਤੀਆਂ ਬਣਾਉਂਦਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਦਾ ਘਰੋਂ ਕੱਢਿਆ, ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਉਹ ਰੱਸੀਆਂ ਵੱਟਣ ਲੱਗ ਪਿਆ, ਪਈ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਬੇਵਸੀ 'ਚ ਕਦੋਂ ਫਾਹਾ ਲੈਣਾ ਪੈ ਜਾਵੇ? ਔਖਾਂ 'ਚੋਂ ਬੇਵਸੀ ਸਾਫ਼ ਝਲਕਦੀ ਹੈ। ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਲੋੜ ਕਾਢ ਦੀ ਮਾਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਹੁਣ ਹੰਢਣਸਾਰ ਜੁੱਤੀਆਂ ਦੀ ਨਹੀਂ, ਫਾਹੀਆਂ ਲੈਣ ਲਈ ਰੱਸੀਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ!

ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਕੁਝ ਅੰਸ਼ ਹਨ: 'ਯਤੀਮ' ਹੋਇਆ ਪੰਜਾਬ ਅੱਜ ਸਭ ਵੱਲ ਵੇਖ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਿਆਸੀ ਜਮਾਤਾਂ ਆਪਣੇ ਮੁਢਾਦ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਵੇਖ ਰਹੀਆਂ। ਬੁੱਧੀਜੀਵੀਆਂ ਤੋਂ ਗੱਲ ਕਿਸੇ ਸਿਰੇ ਨਹੀਂ ਲੱਗ ਰਹੀ। ਰੂਹਾਨੀਅਤ ਦੀ ਧਾਰਾ 'ਤੇ ਮਸੰਦਾਂ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚਾਰਕ ਤੇ ਅਧਿਆਤਮਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲੀਰੋਂ ਲਹਿ ਚੁਕਾ ਹੈ। ਇਹਨੇ ਨਸ਼ੇ ਤੇ ਪਰਵਾਸ-ਦੋ ਰਾਹ ਚੁਣੇ ਨੇ। ਦੋਹਾਂ ਲਈ 'ਉਡਣ' ਦਾ ਜਨੂੰਨ ਹੈ। ਇਕ ਜਹਾਜ਼ ਭਰ ਕੇ ਉਡ ਜਾਂਦੇ ਤੇ ਦੂਜਾ ਨਸ਼ੇ/ਚਿੱਟੇ ਦਾ ਜਹਾਜ਼ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਉਡਾਉਣ ਆ ਜਾਂਦੈ। ਲੇਖਕ ਆਖਦੈ: ਮੇਰੀ ਪੁਸਤਕ 'ਕਿਹੜਾ ਪੰਜਾਬ' ਮੇਰੀ ਬੜੇ ਪੰਜਾਬੀ, ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨਾਲ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਹੈ। ਆਓ, ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਨਮੁੱਖ ਹੋ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਨਾਲ ਗੱਲਾਂ ਕਰੀਏ।

ਇਹ ਛੋਟੇ ਸਾਈਜ਼ ਦੀ ਸਿਰਫ ਸੌ ਕੁ ਸਫਿਆਂ ਦੀ ਪੁਸਤਕ ਹੈ, ਪਰ ਜਿੰਨੀ ਨਿੱਕੀ ਹੈ, ਓਨੀ ਹੀ

ਤਿੱਖੀ। ਟਾਈਟਲ 'ਕਿਹੜਾ ਪੰਜਾਬ' ਨਾਲ ਕੋਈ ਪੁਸ਼ਨ ਚਿੰਨ੍ਹ ਨਹੀਂ ਲਾਇਆ, ਪਰ ਸਾਰੀ ਪੁਸਤਕ ਸਵਾਲ-ਦਰ-ਸਵਾਲ ਉਠਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਪੁਸਤਕ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਗੁਰਬਚਨ ਲਿਖਦਾ ਹੈ, "ਪੰਜਾਬ ਹੁਣ ਕਿਸੇ ਦਾ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ। ਇਹਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣ ਵਾਲੇ

ਪੱਕੀ ਫਤਿਹ ਬੁਲਾ ਕੇ ਪਰਾਈਆਂ ਧਰਤੀਆਂ ਵੱਲ ਵਗਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ।" ਸ਼ਮੀਲ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ, "ਯਾਦਵਿੰਦਰ ਦਾ ਸਬੰਧ ਚੁਰਾਸੀ ਵਿਚ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਉਸ ਪੀੜ੍ਹੀ ਨਾਲ ਹੈ, ਜਿਸ 'ਚ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਚੁਰਾਸੀ ਦੇ ਗੋੜ 'ਚੋਂ ਕੱਢਣ ਦੇ ਬੀਜ ਵੀ ਹਨ।"

ਅਮਰਜੀਤ ਚੰਦਨ ਆਖਦਾ ਹੈ, "ਇਹ ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਹੈ, ਜੋ ਵਿਸ਼ਵ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਪੂੰਜੀਵਾਦ ਦੀ ਜਕੜ ਵਿਚ ਗਰਕ ਰਿਹਾ ਹੈ; ਉਹ ਪੰਜਾਬ, ਜੋ ਭਗਵੇਂ-ਨੀਲੇ-ਚਿੱਟੇ ਗੈਗਸਟਰ ਹੁਕਮਰਾਨਾਂ ਦਾ ਨਸ਼ੇੜੀ ਕੀਤਾ ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਦੀ ਸੂਲੀ ਟੰਗਿਆ ਲਟਕ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪੱਤਰਕਾਰ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਯਾਦਵਿੰਦਰ ਸੀਹ ਰਾਜਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰਲੇ ਕੁਹਜ

ਦਾ ਭੇੜੀ ਹੈ। ਇਹ ਭੇੜ ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਵਿਚ ਪਾਠਕ ਦੇ ਕੋਲ ਬਹਿ ਕੇ ਦੱਸੇ ਹਨ। ਸੁਰਜੀਤ ਪਾਤਰ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਪੁਸਤਕ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਭਾਰਤ ਦਾ ਹਾਲ ਚਾਲ ਹੈ, ਰੂਹਾਨੀ ਰਾਜ਼ੀ ਖੁਸ਼ੀ ਹੈ-ਰਸਿਕ ਤੇ ਰੋਹੀਲੇ ਨੌਜੁਆਨ ਦੀ ਲਿਖੀ ਹੋਈ। ਇਸ ਵਿਚ ਡਾ. ਅੰਬੇਦਕਰ ਦਾ ਬੁੱਤ ਵੀ ਹੈ, ਸੰਤ ਸੀਚੇਵਾਲ ਵੀ; ਬੋਧੀ ਵਿਹਾਰ ਦਾ ਸਿੱਖ ਭਿਖਮੂ ਵੀ, ਖੇਤਾਂ ਦੀਆਂ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀਆਂ ਵੀ; ਲਹੌਰੀਏ ਵੀ, ਲੱਚ ਬੋਕਸ ਵੀ; ਚਿੱਟਾ ਵੀ, ਲਾਲ ਉਤੇ ਨੀਲਾ ਦਾਗ ਵੀ; ਬੁੱਧ ਦੇ ਇਕੱਲ ਦਾ ਮਹਾਤਮ ਵੀ ਅਤੇ ਇਕੱਲ ਨਾਲ ਖੁਰਦਾ ਮਲਕੀਤ ਵੀ ਤੇ ਅਨਹਦ ਵਾਜਾ ਵੀ।

ਪੁਸਤਕ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਪੈਰਾ ਹੈ: ਪੰਜਾਬ ਬਿਮਾਰ ਹੈ। ਸਾਰ ਲੈਣ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਨਹੀਂ। ਲਹਿੰਦਾ ਤੇ ਚੜ੍ਹਦਾ ਪੰਜਾਬ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਹੋਣੀ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। 'ਪਹਿਲੀ ਮੁਲਾਕਾਤ' ਪਿਛੋਂ ਵਿਛੜਿਆ 'ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬ' ਝੋਰੇ 'ਚ ਹੈ। ਹੁਣ ਸਭ ਦੇ ਆਪਣੇ-ਆਪਣੇ ਨਿੱਕੇ-ਨਿੱਕੇ ਪੰਜਾਬ ਹਨ, ਪਰ 'ਸਾਂਝਾ ਪੰਜਾਬ' ਰੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਿਆਸੀ, ਸਮਾਜਕ, ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਤੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੇ ਸੰਕਟ 'ਚ ਫਸਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਕਿਸੇ ਫਿਲਮ ਨਹੀਂ, ਕਿਸੇ ਸ਼ਾਹਕਾਰ ਨਾਵਲ ਦੇ ਟ੍ਰੇਲਰ ਜਿਹੀ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਪੰਜ ਅਧਿਆਏ ਹਨ-ਕੁਦਰਤ, ਜਵਾਨੀ, ਵਿਛੋੜਾ, ਸਿਆਸਤ ਤੇ ਕਲਾ। ਪੁਸਤਕ ਵਿਚ ਕਿਤੇ ਅਸੀਂ ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਤੋਂ ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਤੱਕ; ਕਿਤੇ ਪੰਜ ਪਾਣੀਆਂ ਤੋਂ ਮਾਰੂਥਲ ਹੋਣ ਦੀ ਗਾਥਾ, ਕਿਤੇ ਬਲਿਹਾਰੀ ਕੁਦਰਤ ਵੱਸਿਐ, ਕਿਤੇ ਖਾੜਕੂਆਂ ਜਿਹੇ ਗੈਗਸਟਰ ਤੇ ਗੈਗਸਟਰਾਂ ਜਿਹੇ ਖਾੜਕੂ; ਕਿਤੇ ਚਿੱਟੇ ਨਾਲ ਚਿੱਟਾ ਹੋਇਆ ਪੰਜਾਬ, ਕਿਤੇ ਸ਼ਿਫਟਾਂ ਵਿਚ ਭਟਕਦਾ ਪਰਵਾਸ, ਖੁਦਕੁਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਫਸਲ, ਰੱਬਾ ਹੁਣ ਕੀ ਕਰੀਏ, ਸਿਹਤ ਤੇ ਵਿਦਿਆ ਵਿਚਾਰੀ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਨੇ ਖਾ ਲਈ, ਕਿਤੇ ਲਾਲ ਸਿਆਸਤ

ਤੇ ਨੀਲਾ ਦਾਗ ਅਤੇ ਕਿਤੇ ਕਲਾ ਦੀ ਸਦੀਵੀ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕਤਾ ਬਾਰੇ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਾਂ। ਕਿਤੇ ਕਾਵਿ ਸਤਰਾਂ ਹਨ: ਰੁਖ ਬਦਲੇ ਹਵਾਵਾਂ ਦੇ, ਬੁੰਦ ਬੁੰਦ ਨੂੰ ਤਰਸ ਗਏ, ਅਸੀਂ ਪੁੱਤ ਦਰਿਆਵਾਂ ਦੇ...।

ਪੁੱਤਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਮਾਪੇ ਹੁੰਦੇ, ਯਾਰ ਯਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਬਾਹਵਾਂ। ਯਾਰਾਂ ਬਿਨ ਕੀ ਜੀਣਾ ਜੱਗ 'ਤੇ, ਲੁੱਟੀਆਂ ਲੱਗਦੀਆਂ ਥਾਂਵਾਂ। ਹਰ ਅੱਖ 'ਚੋਂ ਅੱਜ ਵਗਣ ਘਰਾਲਾਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਤੂੰ ਸੀ ਦਰਦੀ। ਮੌਤ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਕਿੱਥੋਂ ਝੱਲਿਆ, ਕਰਦੀ ਐ ਹਮਦਰਦੀ...।

ਪੁਸਤਕ ਦੋਹੇ ਚਹੁੰ ਘੰਟਿਆਂ ਵਿਚ ਖੜ੍ਹੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਸਲਾਹ ਹੈ ਖੁਦ ਹੀ ਪੜ੍ਹ/ਪੜ੍ਹਾ ਲਓ। ਇਸ ਵਿਚ ਲੇਖਕ ਦੀ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਦੀਆਂ ਨਿੱਜੀ ਛੋਹਾਂ ਹਨ। ਰੰਗ ਹਨ, ਰਸ ਹਨ, ਵਾਕ ਚੁਸਤ ਹਨ, ਮਲਵਈ ਛੋਹ ਵਾਲੀ ਰਲਵੀਂ ਮਿਲਵੀਂ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਤੇ ਦਿਲ ਦਿਮਾਗ ਨੂੰ ਟੁੰਬਣ ਵਾਲੀ ਸ਼ੈਲੀ ਹੈ। ਕਿਤੇ ਕਿਤੇ ਹੰਝੂ ਵਹਾਉਣ ਵਾਲਾ ਕਰੁਣਾਮਈ ਬਿਰਤਾਂਤ ਹੈ। ਬਹੁਤੀਆਂ ਸਿਫਤਾਂ ਕੀ ਕਰਨੀਆਂ, ਕਿਤੇ ਨਜ਼ਰ ਈ ਨਾ ਲੱਗਾਂਜੇ!

ਪੁਸਤਕ 8 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋਈ ਸੀ ਤੇ 13 ਸੌ ਕਾਪੀਆਂ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਐਡੀਸ਼ਨ 18 ਦਸੰਬਰ ਤਕ ਹੱਥੋ-ਹੱਥ ਚਲੀ ਗਈ। ਹੁਣ ਦੂਜੀ ਪਰ ਵੱਡੀ ਐਡੀਸ਼ਨ ਦੀ ਉਡੀਕ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਅਨੇਕਾ ਵਰਤਾਰਾ ਹੈ ਇਹ! ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਬਹੁਤੇ ਅਜੋਕੇ ਲੇਖਕ/ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਝੂਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਦੋ ਚਾਰ ਸੌ, ਹੱਦ ਪੰਜ ਸੌ ਕਾਪੀਆਂ ਦੀਆਂ ਐਡੀਸ਼ਨਾਂ ਵੀ ਪੰਜ ਪੰਜ ਸਾਲ ਲਮਕਦੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਪਾਠਕ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੇ। ਜੇ ਇਹ ਪੁਸਤਕ ਦਿਹਾੜੀ ਦੀ ਸੌ ਕਾਪੀਆਂ ਨਿਕਲ ਰਹੀ ਹੈ ਤਾਂ ਸੰਭਾਵਨਾ ਸਾਲ 'ਚ ਲੱਖ ਕਾਪੀਆਂ ਨਿਕਲਣ ਦੀ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਹੁਣ ਦੋ ਸੌ ਦੀ ਹੈ, ਦੂਜੀ ਪੇਪਰ ਬੈਕ ਐਡੀਸ਼ਨ ਸੌ ਦੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਪਾਠਕ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਲੱਖਾਂ ਅਖਬਾਰ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਖਰੀਦ ਤੇ ਪੜ੍ਹ ਰਹੇ ਹਨ। ਪੜ੍ਹਨਯੋਗ ਪੁਸਤਕ ਉਹ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਖਰੀਦਣਗੇ ਤੇ ਪੜ੍ਹਨਗੇ?

ਪੰਜਾਹਵੇਂ ਦਹਾਕੇ 'ਚ ਹਿੰਦੀ ਫਿਲਮ ਜਗਤ ਵਿਚ ਖੂਬਸੂਰਤ ਅਦਾਕਾਰਾ ਜਬੀਨ ਜਲੀਲ ਦੀ ਆਮਦ ਹੋਈ ਜਿਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਦਿਲਕਸ਼ ਅਦਾਕਾਰੀ ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਪਛਾਣ ਕਾਇਮ ਕੀਤੀ। ਜਬੀਨ ਜਲੀਲ ਦੀ ਪੈਦਾਇਸ਼ ਪਹਿਲੀ ਅਪਰੈਲ 1937 ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਮੁਸਲਿਮ ਖਾਨਦਾਨ ਵਿਚ ਹੋਈ। ਉਹ 2 ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੀ ਹੀ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਸ ਦੇ ਵਾਲਿਦ ਸਈਅਦ ਅਬੂ ਅਹਿਮਦ ਜਲੀਲ ਦਾ ਤਬਾਦਲਾ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਵਾਲਿਦ ਤੇ ਅੰਮੀ ਦਿਲਾਰਾ ਜਲੀਲ ਨਾਲ ਜਪਾਨ ਚਲੀ ਗਈ। ਚਾਰ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਪਰਿਵਾਰ ਬੰਬਈ ਆ ਗਿਆ। ਜਬੀਨ ਨੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਤਾਲੀਮ ਕੁਈਨ ਮੈਰੀ ਸਕੂਲ ਅਤੇ ਉਚ ਵਿਦਿਆ ਐਲਫਿਨਸਟੋਨ ਕਾਲਜ, ਬੰਬਈ ਤੋਂ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ। ਕਾਲਜ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦੌਰਾਨ ਹੀ ਉਹ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿਚ ਵਧ-ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਕਰਦੀ ਸੀ। ਇਕ ਵਾਰ ਉਹ ਕਾਲਜ ਦੇ ਨਾਟਕ 'ਨੇਕ ਪਰਵੀਨ' ਵਿਚ ਅਹਿਮ ਭੂਮਿਕਾ ਅਦਾ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਉਸ ਨਾਟਕ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਅਤੇ ਜੱਜ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਣ ਫਿਲਮਸਾਜ਼ ਐਸ.ਐਮ. ਯੂਸਫ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਦਾਕਾਰਾ ਬੀਵੀ ਨਿਗਾਰ ਸੁਲਤਾਨਾ ਪਹੁੰਚੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਬੀਨ ਦੀ ਅਦਾਕਾਰੀ ਬੜੀ ਪਸੰਦ ਆਈ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਬਿਹਤਰੀਨ ਅਦਾਕਾਰਾ ਦਾ ਪੁਰਸਕਾਰ ਮਿਲਿਆ। ਯੂਸਫ ਨੇ ਜਬੀਨ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਨਵੀਂ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਫਿਲਮਾਂ 'ਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲ ਗਿਆ। ਇਸ ਫਿਲਮ ਦਾ ਨਾਮ ਸੀ 'ਗੁਜ਼ਾਰਾ' (1954) ਜੋ ਬੜੇਰ ਅਦਾਕਾਰਾ ਜਬੀਨ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਹਿੰਦੀ ਫਿਲਮ ਸੀ। ਇਸ ਫਿਲਮ ਨੂੰ ਭਾਵੇਂ ਬਹੁਤੀ ਕਾਮਯਾਬੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ ਪਰ ਜਬੀਨ ਦੀ ਚਰਚਾ ਹੋਈ। ਉਸ ਦੀ ਦੂਸਰੀ ਹਿੰਦੀ ਫਿਲਮ 'ਲੁਟੇਰਾ' (1955) ਸੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਹੀਰੋ ਦਾ ਪਾਤਰ ਨਾਸਿਰ ਖਾਨ (ਦਲੀਪ ਕੁਮਾਰ ਦਾ ਭਰਾ) ਨੇ ਅਦਾ ਕੀਤਾ। 'ਚਾਰ ਮੀਨਾਰ' (1956) 'ਚ ਇਕ ਵਾਰ ਫੇਰ ਨਾਸਿਰ ਖਾਨ, ਜਬੀਨ ਦੇ ਹੀਰੋ ਸਨ। 'ਕੀਮਤ' (1956) ਵਿਚ ਉਹ ਅਭੀ ਭੱਟਾਚਾਰਿਆ ਤੇ ਰੇਹਾਨਾ ਦਰਮਿਆਨ ਦੂਜੀ ਹੀਰੋਇਨ ਵਜੋਂ ਮੌਜੂਦ ਸੀ। 'ਨਈ ਦਿੱਲੀ' (1958) 'ਚ ਉਸ ਨੇ ਕਿਸ਼ੋਰ ਕੁਮਾਰ ਦੀ ਫੋਟੋ ਭੈਣ ਦਾ ਕਿਰਦਾਰ ਨਿਭਾਇਆ। ਇਸ ਫਿਲਮ ਨੇ ਜਬੀਨ ਦੀ ਅਦਾਕਾਰੀ ਨੂੰ ਪੁਖਤਾ ਪਛਾਣ ਦਿੱਤੀ। ਫਿਲਮ 'ਫੈਸ਼ਨ' (1957) 'ਚ ਚੰਦਰ ਸ਼ੇਖਰ ਨਾਲ ਹੀਰੋਇਨ ਦਾ ਕਿਰਦਾਰ ਨਿਭਾਇਆ। 'ਹੱਥਕੜੀ' (1958) 'ਚ ਉਸ ਨੇ ਮੋਤੀ ਲਾਲ ਦੇ ਰੂ-ਬ-ਰੂ ਹੀਰੋਇਨ ਦਾ ਪਾਰਟ ਅਦਾ ਕੀਤਾ। 'ਪੰਚਾਇਤ' (1958) ਵਿਚ ਉਸ ਦਾ ਹੀਰੋ ਮਨੋਜ

ਜਬੀਨ ਜਲੀਲ ਦਾ ਜਾਦੂ

ਜਬੀਨ ਦੀਆਂ ਚਾਰ ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮਾਂ

ਹਿੰਦੀ ਫਿਲਮਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਉਸ ਨੇ ਚਾਰ ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਯਾਦਗਾਰੀ ਅਦਾਕਾਰੀ ਕੀਤੀ। ਉਸ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮ 'ਚੌਧਰੀ ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ' (1962) ਸੀ। ਵੱਡ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਇਸ ਫਿਲਮ 'ਚ ਜਬੀਨ ਨੇ ਮੁਸਲਿਮ ਲੜਕੀ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ। ਪੰਡਤ ਹਰਬੰਸ ਦੇ ਸੰਗੀਤ 'ਚ ਬੀ.ਸੀ. ਬੇਕਲ 'ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰੀ' ਦੇ ਲਿਖੇ ਜਬੀਨ ਤੇ ਪ੍ਰੇਮ ਚੋਪੜਾ 'ਤੇ ਫਿਲਮਾਏ ਗੀਤ 'ਬੋਲੀਆਂ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹੋ... ਆਜਾ ਵੇ ਆਜਾ ਆ ਕੇ ਮੁੜ ਨਾ ਜਾਣ ਬਹਾਰਾਂ' (ਜੁਮਨ ਕਲਿਆਣਪੁਰ), 'ਭੰਗੜਾ ਗੀਤ 'ਅੱਡੀ ਮਾਰ ਕੇ ਨੱਚੀ ਜਦੋਂ ਬੰਬੇ' (ਮੁਹੰਮਦ ਰਫੀ, ਆਸ਼ਾ ਭੋਂਸਲੇ, ਮੀਨੂ ਪੁਰਸੋਤਮ), 'ਕੱਵਾਲੀ 'ਪਿਆਰ ਪਾਉਣਾ ਔਖਾ ਤੇ ਨਿਭਾਉਣਾ ਸੌਖਾ ਏ' (ਆਸ਼ਾ ਭੋਂਸਲੇ, ਉਸ਼ਾ ਮੰਗੇਸ਼ਕਰ) ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਜਬੀਨ 'ਤੇ ਫਿਲਮਾਇਆ ਵਿਦਾਈ ਗੀਤ 'ਓ ਘਰ ਬਾਬੁਲ ਦਾ ਛੱਡ ਕੇ ਧੀਏ, ਧੀਆਂ ਇਕ ਦਿਨ ਜਾਣਾ ਏ' (ਮੁਹੰਮਦ ਰਫੀ) ਵੀ ਸੁਣਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਨਮ ਕਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। 1962 ਵਿਚ ਇਸ ਫਿਲਮ ਨੂੰ ਬਿਹਤਰੀਨ ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮ ਦਾ ਕੌਮੀ ਇਨਾਮ ਮਿਲਿਆ। 'ਗੀਤ ਬਹਾਰਾਂ ਦੇ' (1964) ਵਿਚ ਮੁੱਖ ਕਿਰਦਾਰ

ਜਬੀਨ ਅਤੇ ਮਨੋਹਰ ਦੀਪਕ ਦੇ ਸਨ। ਦੱਤਾ ਰਾਮ ਦੇ ਸੰਗੀਤ 'ਚ ਜਬੀਨ ਤੇ ਮਨੋਹਰ ਦੀਪਕ 'ਤੇ ਫਿਲਮਾਏ 'ਸੋਹਣੇ ਰੱਬ ਦੀਆਂ ਕੀ ਕਰੀਏ' (ਮੁਹੰਮਦ ਰਫੀ, ਆਸ਼ਾ ਭੋਂਸਲੇ), 'ਵੇ ਚੰਨਾ ਅੱਖੀਆਂ 'ਚ ਘੋਲ ਦੇ ਅੱਖੀਆਂ' (ਲਤਾ ਮੰਗੇਸ਼ਕਰ, ਮਹਿੰਦਰ ਕਪੂਰ), 'ਤੂੰ ਤੇ ਮੈਂ ਗਈ ਗੂੜ੍ਹੀ ਨੀਂਦਰੇ' (ਲਤਾ ਮੰਗੇਸ਼ਕਰ) ਗੀਤ ਬੜੇ ਪਸੰਦ ਕੀਤੇ ਗਏ। 'ਇਹ ਧਰਤੀ ਪੰਜਾਬ ਦੀ' (1966) ਵਿਚ ਨਕਸ਼ ਲਾਇਲਪੁਰੀ ਦਾ ਲਿਖਿਆ ਅਤੇ ਜਬੀਨ ਤੇ ਪ੍ਰੇਮ ਚੋਪੜਾ 'ਤੇ ਫਿਲਮਾਇਆ ਗੀਤ 'ਸੁਣਦੀ ਜਾ ਇਕ ਗੱਲ ਨੀਂ ਕੁੜੀਏ' (ਐਸ. ਬਲਬੀਰ, ਮੀਨੂ ਪੁਰਸੋਤਮ) ਵੀ ਖੂਬ ਚੱਲਿਆ। ਉਸ ਦੀ ਚੌਥੀ ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮ 'ਕਦੇ ਧੁੱਪ ਕਦੇ ਛਾਂ' (1966) ਸੀ। ਪਰਿਵਾਰ ਨਿਯੋਜਨ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਇਸ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਜਬੀਨ ਦਾ ਹੀਰੋ ਪੁਰਿੰਦਰ ਸੀ। ਹਰਬੰਸ ਦੇ ਸੰਗੀਤ 'ਚ ਨਕਸ਼ ਲਾਇਲਪੁਰੀ ਦੇ ਲਿਖੇ ਅਤੇ ਜਬੀਨ 'ਤੇ ਫਿਲਮਾਏ 'ਓਏ ਡਿੱਗ-ਡਿੱਗ ਪੈਂਦੀ ਚੁੰਨੀ ਸਿਲਕ ਦੀ ਜਾਵੇ ਤਿਲੁਕ ਦੀ' (ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਕੱਲੇ) ਅਤੇ 'ਹੱਥ ਵਟਾ ਲੈ ਹਈ ਸਾ... ਚੱਲੀ ਟੋਕਰੀ' (ਐਸ. ਬਲਬੀਰ, ਬਦਰੀ, ਮੀਨਾ ਪਟਵੀ, ਸ਼ੈਲਜਾ) ਗੀਤ ਪਸੰਦ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਇਸ ਫਿਲਮ ਨੂੰ ਬਿਹਤਰੀਨ ਕਹਾਣੀ ਦਾ ਸਟੇਟ ਐਵਾਰਡ ਵੀ ਮਿਲਿਆ।

ਕੁਮਾਰ ਸੀ। ਇਕਬਾਲ ਕੁਰੈਸ਼ੀ ਦੇ ਸੰਗੀਤ 'ਚ ਜਬੀਨ ਅਤੇ ਸ਼ਿਆਮਾ 'ਤੇ ਫਿਲਮਾਇਆ 'ਤਾ ਬੈਯਾ ਕਰਤੇ ਆਨਾ ਓ ਜਾਦੂਗਰ ਮੇਰੇ ਸਈਆਂ' (ਲਤਾ ਮੰਗੇਸ਼ਕਰ, ਗੀਤਾ ਦੱਤ) ਅਤੇ ਮਨੋਜ ਕੁਮਾਰ ਤੇ ਜਬੀਨ 'ਤੇ ਫਿਲਮਾਇਆ ਗੀਤ 'ਹਾਲ ਯਹ ਕਰ ਦੀਯਾ ਜ਼ਾਲਿਮ' (ਮੁਹੰਮਦ ਰਫੀ, ਗੀਤਾ ਦੱਤ)

ਬੜੇ ਪਸੰਦ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਫਿਲਮ 'ਰਾਗਿਨੀ' (1958) 'ਚ ਜਬੀਨ ਨੇ ਰਾਗਿਨੀ ਦਾ ਪਾਤਰ ਅਤੇ ਕਿਸ਼ੋਰ ਕੁਮਾਰ ਨੇ ਰਾਜਨ ਦਾ ਕਿਰਦਾਰ ਨਿਭਾਇਆ। ਓ. ਪੀ. ਨਈਅਰ ਦੇ ਸੰਗੀਤ 'ਚ ਜਬੀਨ ਤੇ ਕਿਸ਼ੋਰ ਕੁਮਾਰ 'ਤੇ ਫਿਲਮਾਇਆ 'ਪਿਯਾ ਮੈਂ ਹੂੰ ਪਤੰਗ ਤੂੰ ਡੋਰ' (ਆਸ਼ਾ ਭੋਂਸਲੇ, ਕਿਸ਼ੋਰ ਕੁਮਾਰ) ਵੀ ਬਹੁਤ ਪਿਆਰਾ ਗੀਤ ਹੈ। ਫਿਲਮ 'ਬੇਦਰਦ ਜ਼ਮਾਨਾ ਕਯਾ ਜਾਨੇ' (1959) 'ਚ ਉਸ ਨੇ ਨਿਰੂਪਾ ਰਾਏ ਦੀ ਧੀ ਦਾ ਰੋਲ ਨਿਭਾਇਆ। ਕਲਿਆਣ ਜੀ ਵੀਰ ਸ਼ਾਹ ਦੇ ਸੰਗੀਤ 'ਚ ਰਜਿੰਦਰ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਲਿਖਤ ਸੁਦੇਸ਼ ਤੇ ਜਬੀਨ 'ਤੇ ਫਿਲਮਾਇਆ ਗੀਤ 'ਦੂਰ ਕਹੀਂ ਤੂ ਚੱਲ' (ਲਤਾ, ਰਫੀ), 'ਨੈਨਾ ਹੈ ਜਾਦੂ ਭਰੇ ਓ ਗੋਰੀ ਤੇਰੇ' (ਮੁਕੇਸ਼) ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ 'ਕੈਦ ਮੇਂ ਹੈ ਬੁਲਬੁਲ ਸੱਯਾਦ ਮੁਸਕਰਾਏ' (ਲਤਾ ਮੰਗੇਸ਼ਕਰ) ਗੀਤ ਨੂੰ ਜਬੀਨ ਆਪਣਾ ਬਿਹਤਰੀਨ ਗੀਤ ਮੰਨਦੀ ਹੈ। ਫਿਲਮ 'ਜੱਗਾ ਡਾਕੂ' (1959) ਉਸ ਨੇ ਅਦਾਕਾਰ ਜੈਰਾਜ ਨਾਲ ਕੀਤੀ। ਫਿਲਮ 'ਰਾਤ ਕੇ ਰਾਹੀ' (1959) 'ਚ ਉਸ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਸ਼ਮੀ ਕਪੂਰ ਦੀ ਹੀਰੋਇਨ ਦਾ ਰੋਲ ਨਿਭਾਇਆ। 'ਬਟਵਾਰਾ' (1961) ਵਿਚ ਜਬੀਨ ਅਤੇ ਜਵਾਹਰ ਕੱਲੇ 'ਤੇ ਫਿਲਮਾਇਆ ਗੀਤ 'ਯੇਹ ਰਾਤ ਯੇਹ ਫਿਜ਼ਾਏ' (ਆਸ਼ਾ, ਰਫੀ) ਬੜਾ ਪਸੰਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਉਸ ਦੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ 'ਖਿਲਾਤੀ' (1961), 'ਜਾਦੂਗਰ ਡਾਕੂ', 'ਸੱਚੇ ਮੋਤੀ', (1962), 'ਤਾਜ ਮਹਿਲ', 'ਸਦਨ ਧਾਰਕ', 'ਜਿੰਗਾਰੂ' (1963), 'ਰਾਜੂ' (1967) ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। 'ਵਚਨ' (1974) ਸਹਾਇਕ ਅਦਾਕਾਰਾ ਵਜੋਂ ਉਸ ਦੀ ਆਖਰੀ ਫਿਲਮ ਸੀ। ਇਸ ਫਿਲਮ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨੇ 2004-05 ਵਿਚ ਦੂਰਦਰਸ਼ਨ ਦੇ ਲੜੀਵਾਰ 'ਹਵਾਏ' ਵਿਚ ਅਦਾਕਾਰੀ ਕੀਤੀ। 1968 ਵਿਚ ਜਬੀਨ ਦਾ ਵਿਆਹ ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਹਿੰਦੂ ਖਾਨਦਾਨ ਦੇ ਫਰਜ਼ਦ ਅਸ਼ੋਕ ਕਾਕ ਨਾਲ ਹੋਇਆ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨੀਂ ਕੋਡੈਕ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਛੋਟੀ ਉਮਰ ਦੇ ਸੀ.ਈ.ਓ. ਸਨ। ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਬੀਨ ਨੇ ਫਿਲਮਾਂ ਦੀ ਬਜਾਏ ਆਪਣੀ ਗ੍ਰਹਿਸਥੀ ਸੰਭਾਲਣ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ। ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਅਸ਼ੋਕ ਕਾਕ ਅਤੇ ਪੁੱਤਰ ਦਿਵਿਜ ਕਾਕ ਨਾਲ ਮੁੰਬਈ ਵਿਚ ਰਹਿ ਰਹੀ ਹੈ। ਦਿਵਿਜ ਕਾਕ ਨੇ ਵੀ ਮਾਂ ਦੇ ਨਕਸ਼-ਏ-ਕਦਮ 'ਤੇ ਚੱਲਦਿਆਂ ਹਿੰਦੀ ਫਿਲਮਾਂ 'ਸਾਬੀ' (2005) ਅਤੇ 'ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ ਕਾ ਪਿਆਰ' (2008) ਵਿਚ ਅਦਾਕਾਰੀ ਕੀਤੀ।

-ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ

ਰੰਗਾਂ ਦਾ ਸ਼ਿਦਗੀ ਨਾਲ ਗੂੜ੍ਹਾ ਅਤੇ ਗਹਿਰਾ ਸਬੰਧ ਹੈ। ਰੰਗਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ਿਦਗੀ ਨੀਰਸ ਲੱਗਦੀ ਹੈ। ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤਸਵੀਰਾਂ ਰੰਗਾਂ ਤੋਂ ਬਗੈਰ ਜਚਦੀਆਂ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਫਿਲਮਾਂ ਵੀ ਚੱਲਦੀਆਂ ਫਿਰਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਹਨ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਰੰਗੀਨ ਹੋਣਾ ਵੀ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਅੰਦਰ ਸੁਹਜ-ਸੁਆਦ ਤੇ ਚੇਤਨਾ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਸਮੇਂ ਕਾਲੀਆਂ-ਚਿੱਟੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰੰਗਦਾਰ ਫਿਲਮਾਂ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ ਤਾਂ ਸੁਭਾਵਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਫਿਲਮਾਂ ਨੇ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦੇ ਮਨ ਮੋਹ ਲਏ ਹੋਣਗੇ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਖਾਸ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਰੰਗਾਂ ਦੇ ਨਾਵਾਂ 'ਤੇ ਰੱਖੇ ਗਏ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਫਿਲਮਾਂ ਦੇ ਬਿਰਤਾਂਤ ਦਰਸ਼ਕਾਂ 'ਤੇ ਕੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਵਾਕਿਫ ਹੋਣਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਫਿਲਮਾਂ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਜੋ ਰੰਗਾਂ ਦੇ ਨਾਵਾਂ 'ਤੇ ਹਨ, ਕੀ ਉਹ ਫਿਲਮਾਂ ਨਾਲ ਨਿਆਂ ਕਰਦੇ ਹਨ? ਜਿਵੇਂ 'ਰੰਗ ਦੇ ਬਸੰਤੀ', 'ਕੇਸਰੀ', 'ਪਿੱਕ', 'ਗੁਲਾਬੀ ਗੋਗ', 'ਦਿ ਸਕਾਈ ਇਜ਼ ਪਿੱਕ', 'ਬਲੈਕ', 'ਬਲੈਕ ਫਰਾਈਡੇਅ', 'ਕਾਲਾ ਸੋਨਾ', 'ਗੋਲਡ', 'ਖਾਕੀ', 'ਮਹਿੰਦੀ', 'ਬਲਿਊ', 'ਬਲਿਊ ਔਬਰੇਲਾ' ਆਦਿ। 'ਰੰਗ ਦੇ ਬਸੰਤੀ' ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਦੋ ਸਮਾਨਾਂਤਰ ਬਿਰਤਾਂਤ ਚੱਲਦੇ ਹਨ। ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਦੂਸਰੀ ਤਰਫ ਮੌਜੂਦਾ ਨੌਜਵਾਨ ਪੀੜ੍ਹੀ ਅੰਦਰ ਸਵੈਮਾਣ ਦੀ ਤਲਬ ਜਗਾਉਣ ਦੀ ਗੱਲ ਤੁਰਦੀ ਹੈ। ਬਸੰਤੀ ਰੰਗ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੇ ਸਵੈਮਾਣ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੈ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਤੇ ਲੇਖਕ ਵਲੋਂ ਇਸ ਰੰਗ ਦੀ ਭਾਵਪੂਰਨ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਦੋਂਕਿ ਕੇਸਰੀ ਰੰਗ ਨੂੰ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਵਿਚ ਬਲੀਦਾਨ, ਭਾਵ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦਾ ਰੰਗ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। 'ਕੇਸਰੀ' ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਫੌਜੀਆਂ ਵਲੋਂ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਦੇ ਕਬਾਇਲੀ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਯੁੱਧ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਫੌਜੀ ਬਸੰਤੀਵਾਦੀ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਲੜਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ

ਰੰਗ ਅਤੇ ਫਿਲਮਾਂ ਦੀ ਦੁਨੀਆਂ

ਫੌਜੀਆਂ ਦੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਤਾਂ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਲੜਾਈ ਲੜ ਰਹੇ ਅਫਗਾਨਾਂ ਕਰਕੇ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸਵਾਲ ਇਹ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਦੇ ਲੋਕ ਜੋ ਸੁਭਾਅ ਲਾਲ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਹਲਕਾ ਤੇ ਨਰਮ ਤਬੀਅਤ ਵਾਲਾ ਹੈ। 'ਪਿੱਕ' ਲਾਲ ਰੰਗ ਦਾ ਹੀ ਫਿੱਕਾ ਜਿਹਾ ਭਾਅ ਮਾਰਨ ਵਾਲਾ ਰੰਗ ਹੈ। ਫਿਲਮ

ਫਿਲਮ 'ਰੰਗ ਦੇ ਬਸੰਤੀ', 'ਬਲੈਕ' ਅਤੇ 'ਦਿ ਸਕਾਈ ਇਜ਼ ਪਿੱਕ' ਦੇ ਪੋਸਟਰ।

ਆਪਣੇ ਹੱਕਾਂ ਲਈ ਬਸੰਤੀਵਾਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਲੜ ਰਹੇ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲੜਾਈ ਨੂੰ ਕਿਸ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ? ਫਿਲਮ 'ਪਿੱਕ' ਅਨਿਰੁਧ ਰਾਏ ਚੌਧਰੀ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਨ ਹੇਠ ਬਣੀ ਹੈ। 'ਪਿੱਕ' ਰੰਗ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਭਾਵ ਪੱਛਮੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਦੇਖਣੀ ਪਵੇਗੀ, ਭਾਵੇਂ 'ਪਿੱਕ' ਨੂੰ ਗੁਲਾਬੀ, ਭਾਵ ਲਾਲ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ ਸਮਝ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਗੁਲਾਬੀ ਤਾਂ ਸੂਹਾ ਰੰਗ ਹੈ, 'ਪਿੱਕ' ਰੰਗ ਦਾ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਹੈ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਕੁਦਰਤੀ ਸੁਭਾਅ ਵਾਂਗ ਮਰਦ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਮਾਜ ਨਾਲ ਭਿੜ ਕੇ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਲੜਾਈ ਲੜਦੀਆਂ ਹਨ। ਤੀਜੀ ਫਿਲਮ 'ਦਿ ਸਕਾਈ ਇਜ਼ ਪਿੱਕ' ਸੋਨਾਲੀ ਬੋਸ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਨ ਹੇਠ ਤਿਆਰ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਸਿਰਲੇਖ ਅਸਮਾਨ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ 'ਪਿੱਕ' ਹੈ। 'ਪਿੱਕ' ਇਥੇ ਵੀ ਪੱਛਮੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਅਧੀਨ ਉਭਰਿਆ ਰੰਗ ਹੈ। ਇਹ ਰੰਗ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਤੋੜ ਕੇ ਖਾਹਿਸ਼

ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਵੀ ਔਰਤਾਂ ਦੀਆਂ ਖਾਹਿਸ਼ਾਂ ਦਾ। ਫਿਲਮ ਬਿਰਤਾਂਤ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦੇ ਧਰਾਤਲ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਵਿਚਰਦਾ, ਭਾਵ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦੀਆਂ ਨੈਤਿਕ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ 'ਤੇ ਖਰਾ ਨਹੀਂ ਉਤਰਦਾ। ਇਹ ਫਿਲਮ ਭਾਵਕਤਾ ਦੇ ਵਹਿਣ ਵਿਚ ਵਹਿੰਦੀ ਹੋਈ ਬਣੀਆਂ ਬਣਾਈਆਂ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਗੱਲ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਕਿਉਂ ਇਸ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਮਾਂ-ਪਿਓ ਵਲੋਂ ਆਪਣੀ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਬਿਮਾਰੀ ਦੀ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਸ਼ਿਦਗੀ ਨਾਲ ਜਦੋਂ-ਜਦਿਹ ਕਰਦੇ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ 'ਦਿ ਸਕਾਈ ਇਜ਼ ਪਿੱਕ' ਦੀ ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਤੋੜ ਕੇ ਫਿਲਮ ਦਾ ਸਿਰਲੇਖ 'ਦਿ ਸਕਾਈ ਇਜ਼ ਪਿੱਕ' ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਫਿਲਮਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ 'ਬਲੈਕ' ਫਿਲਮ ਸੰਜੇ ਲੀਲਾ ਭੰਸਾਲੀ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਨ ਹੇਠ ਬਣੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਮੁੱਖ ਅਦਾਕਾਰਾ ਰਾਣੀ ਮੁਖਰਜੀ ਜਿਸ ਕੁੜੀ ਦਾ ਰੋਲ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਬਿਮਾਰੀ ਕਾਰਨ ਨਾ ਸੁਣ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਬੋਲ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਉਸ ਦਾ ਇਸ ਸੰਸਾਰ ਨਾਲੋਂ ਨਾਤਾ ਟੁੱਟ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਉਸ ਦੀ ਸ਼ਿਦਗੀ ਹਨੇਰੇ ਵਾਂਗ ਬਤੀਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਕਾਲੇ ਨੂੰ ਹਨੇਰੇ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਦੂਸਰੀ ਫਿਲਮ 'ਬਲੈਕ ਫਰਾਈਡੇਅ' ਵਿਚ 'ਬਲੈਕ' ਨੂੰ ਨਾਕਾਰਾਤਮਕ ਵਰਤਾਰੇ ਵਾਲਾ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਫਿਲਮ 1993 ਵਿਚ ਬੰਬਈ ਬੰਬ ਕਾਂਡ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ 'ਕਾਲਾ ਸੋਨਾ' ਫਿਲਮ ਅਫੀਮ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ। ਇਥੇ ਅਫੀਮ ਦੇ ਵਪਾਰ ਨੂੰ ਸੋਨੇ ਨਾਲ ਜੋੜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਿਥੇ ਕਾਲੇ ਦੇ ਅਰਥ ਭਾਵੇਂ ਵੱਖਰੇ ਹਨ ਪਰ ਸੁਭਾਅ ਪਹਿਲੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਵਰਗਾ ਹੀ ਹੋ ਨਿਬੜਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਲਈ ਰੰਗਾਂ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਸਬੰਧ ਸਭਿਆਚਾਰ ਅਤੇ ਖਿੱਤੇ ਨਾਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਸ ਸਮਾਜ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਹੀ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

-ਜਤਿੰਦਰ ਸਿੰਘ

ੴ ਸਤਿਗੁਰੂ ਪ੍ਰਸਾਦਿ

AKAL TRUCKING LLC
OAK CREEK, WI

**ਅਕਾਲ
ਟਰੱਕਿੰਗ**

ਓਕ ਕਰੀਕ
ਵਿਸਕਾਨਸਿਨ

**Happy New
Year 2020**

Swaran Singh

Jasvir Singh

Lakhwinder Singh

**Happy New
Year 2020**

Manjeet Singh

Pargat Virk

Prince Sharma

Kanwar Singh

Gurveer Singh

Satnam Singh

Paramjit Singh

Gurmeet Singh

Amritpal Singh

Mandeep Singh

Joga Singh

Vichitar Singh

Harinder Singh

Money Kumar

Parminder Singh

Kuljit Singh

Manpreet Singh

Gurpreet Singh

ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕਾ ਖਾਲਸਾ॥ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤਿਹ॥

ਅਕਾਲ ਟਰੱਕਿੰਗ ਦੀ ਸਾਰੀ ਟੀਮ ਵਲੋਂ ਸਭਨਾਂ ਨੂੰ

ਨਵੇਂ ਸਾਲ ਦੀ ਲੱਖ ਲੱਖ ਵਧਾਈ ਹੋਵੇ

ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕਰੇ ਨਵਾਂ ਸਾਲ ਸਭ ਲਈ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਤੇ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਲੈ ਕੇ ਆਵੇ!

Hiring Drivers Summer 2020

WWW.AKALLTRUCKING.COM Ph: 833-252-5552